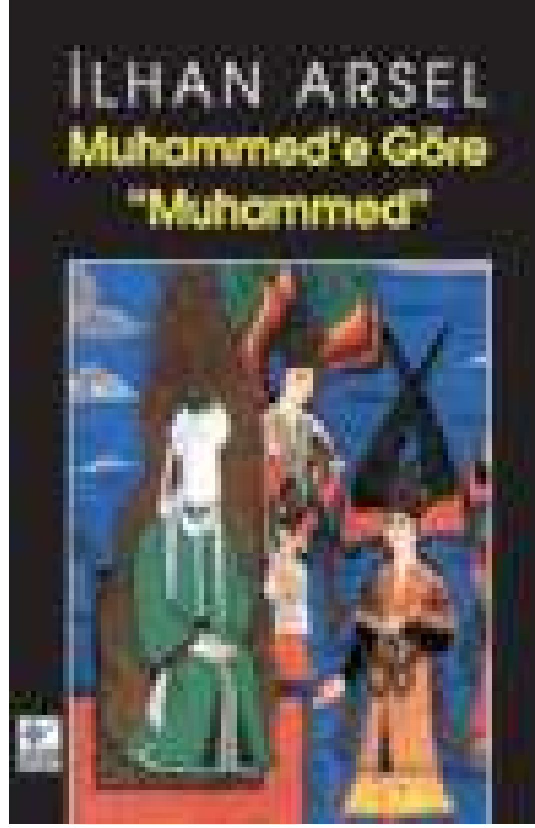

MUHAMMED'E GÖRE "MUHAMMED"

ILHAN ARSEL

"Gözünüzü açin! Ben Allah'in sevgilisiyim... Allah nezdinde gelmis ve gelecek bütün insanlarin en sereflisi, en yücesi benim..."

(Muhammed)

"Süphe yok ki Allah ve melekleri, salevet getirir(ler) Peygamber (Muhammed)'e; ey inananlar siz de ona salevet getirin; tam teslim olarak da selâm verin"

(K. 33 Ahzâb Sûresi, Âyet 56)

Diger Hadis ve Ayetler...

İÇİNDEKİLER

IX) Vücûdundan ayrilan her seyin (örnegin kesilmis saçlarinin) kutsalligi ile övünür: Basini tiras ettirdigi vakit saçlarinin halka dagitilmasini emreder

X) Kureys'in Hasimî âilesi'ne mensup olmak itibariyle, nesebi'nin asâletiyle övünür

XI) Tanri'nin emriyle gögsünün Cebrâil tarafindan yarilip içine "peygamberlik mührü"nün konuldugunu ve bu nedenle Allah anildikça kendisinin de anilmasi gerektigini söyler ve bu sekilde anilmakla övünür

XII) Dogumundan önce olan bitenlere varincaya kadar her gizli olan seyi Tanri'dan ögrendigini ve bildigini söylemekle övünür. Ancak çogu olaylar, bu söylediginin dogru olmadigini ve gizli seylerden haberli bulunmadigini ortaya vurur

XIII) Insanlari "koyun sürüsü" ve kendisini de bu sürü'nün "güdücüsü" (çobani) olarak tanimlayarak övünür

XIV) Tanri'ya "teslim olundugu" (boyun egildigi) gibi kendisine de "teslim olunmak" gerektigini söyliyerek övünür

XV) Kendisine "hitâb" etmenin Tanri'ya "hitâb" etmek sayilacagini, kendisine ezâ etmenin Tanri'ya ezâ etmek olacagini söyliyerek ve ayrica da Kur'ân'in "elçi sözleri" oldugunu belirterek övünmüs olur

XVI) Kendisi'nin "peygamber'ligine" içtenlikle inanmayanlarin önce kabir azâbinda birakilacaklarini ve sonra Cehennem'e atilacaklarini, inanip saygi gösterenlerin kurtulusa çikacaklarini söylemekle övünür

XVII) *"Ey iman edenler! Allah ile Peygamberinin huzurunda ileri geçmeyin,* (K. 49 Hucurât 1) seklinde âyet koyarak, ya da "*Kim ki bana ezâ eder, o kimse Allahu Teâlâ'ya ezâ verir"* seklinde konusarak kendisine övünme payi çikarir

XVIII) Sadece kendini övmekle yetinmez, fakat baskalarinin da kendisini övmelerini, her seyin üstünde sevmelerini ister. Kendisini yüceltmeyen, övmeyen, ve kendi "nefs'lerinden" fazla sevmeyen kimselerin "îmân" sahibi olamayacaklarini (müslüman sayilmayacaklarini) söyliyerek övünür

XIX) *"Bana cinsî münasebette kirk erkek gücü verildi"* ve *"Bu dünya metaindan kadinlar, güzel kokular bana sevdirilmistir..."* diyerek sehvetinin çoklugu ile övünür

XX) Öldükten sonra kabre konuldugunda, cesedi'nin çürümeyecegini söyleyerek övünür. Övünürken de mü'minlerin kendisini, Cum'a günleri *salât-ü selâm* göndererek övmelerini ister

XXI) Gökyüzünde kendisine, "mü'minler'den" ayri olarak, muhtesem "sühedâ" sarayi'nin tahsis edildigini söyliyerek övünür

XXII) Tanri'nin kendisini her hususta sereflendirmek istedigini, bu nedenle ölüm meleginin izinsiz olarak yanina girmesine ve ondan izin almadan ruhunu çikarmasina razi olmadigini söyler. Ve bu seref'in kendisinden baska hiç bir kul'a ya da peygamber'e verilmedigini ekler

XXIII) Tanri'nin kendisine, dünyâ nîmetleriyle âhiret nîmetleri (Cennet) arasinda (yâni

ölmek, ya da bir süre daha yasamak sikki arasinda) seçim yapma hakkini tanidigini, ve kendisinin Cennet'i seçtigini söyliyerek övünür

XXIV) Erkek çocugu olamamasina karsilik Tanri'nin kendisine, en büyük teselli mükafaati olmak üzere, Cennet'te "Kevser'i" verdigini söyleyerek ve *"(Ey Müslümanlar) Ben sizin Kevser havuzuna ilk eriseniniz olacagim"* diyerek övünür (Kevser sûresi, âyet 1-3)

XXV) Kendisi için: *"Muhammed Kur'ân'i uyduruyor, Yahudi'lerden ögreniyor"*, ya da *"Peygamber olsaydi Tanri ona hazineler verirdi"* seklinde konusanlari susturmak için Tanri'nin kendisine *"altlarindan irmaklar akan cennet'ler, ve cennet'lerde kösk'ler"* saglayabilecegini söyliyerek övünür (K. Furkan sûresi, âyet 4-8, 10-11)

XXVI) Cennet'teki bir "menzil"e (ya da "Makam-i Mahmud'a), kendisinden baska hiç bir kul'un "lâyik" olmadigini söyliyerek övünür; bu menzil'e kavusabilmek için mü'minlerin kendisi için Tanri'dan yalvarida bulunmalarini ister

XXVII) Tanri'nin 50 vakit namaz emrini 5 vakit namaz sekline dönüstürdügünü, böylece ümmetini zahmetten kurtarmis oldugunu söyliyerek övünür

XXVIII) Kiyâmet günü en kalabalik ümmet'in, kendi ümmet'i olacagini söylemekle övünür

XXX) Kabir'leri ziyâret etmeyi önceleri yasaklamis iken, ölümünden sonra kendisine yüceltici duâ'lar edilebilmesi için yasak emrini kaldirir: *"Ashâbim! Sizi evvelce ben, kabirleri ziyâretten nehyetmistim. Artik simdi ziyâret ediniz"* der

XXXI) "Vahiy geliyor" derken bayginliklar geçirmeyi "ilâhîligi"nin isâreti olarak gösterir

Gelmis-Geçmis Bütün Peygamberlere Karsi Fikren, Ruhen, Ahlâken ve Her Bakimdan Üsün Oldugunu Söyler Muhammed!

I) Muhammed'in söylemesine göre Tanri bazi peygamberleri, diger bazi peygamberlere "efdâl" (üstün) kilmis, kendisini de "adi" ve "nitelikleri" ile bütün peygamberlerin en üstünü, en yücesi, en sereflisi saymistir

II) Peygamberlerin "Ilk'i" ve "Sonuncusu" olmakla övünen Muhammed, hem Adem'in bir parçasi, ve hem de Adem'den 14 bin yil önce önce var kilinan kimse oldugunu söyliyerek "insan varligi'nin" en mükemmeli oldugunu ekler

III) Geçmisteki bütün peygamberler Muhammed'in gelecegini müjdelemisler, ona uymak ve yardimci olmak hususunda Tanri'ya söz vermisler. Muhammed de, gelmis geçmis bütün peygamberlerin tasdik edicisi olmus, onlar lehine sâhid'lik etmis (Bkz. Ali Imrân sûresi, âyet 81-82; Nisâ sûresi, âyet 41)

IV) Gelmis geçmis Peygamberlerin en üstünü, en yücesi, en sereflisi, en faziletlisi, ve en imtiyazlisi oldugunu söylerken, baska "peygamberlere" verilmeyen yetenek ve yetkilerin kendisine verildigini belirterek övünür; baskalari tarafindan da bu sekilde övülmek ister

> A) Diger peygamberlerden her birinin sadece kendi kavimlerine gönderildigi hâlde kendisinin bütün kavimlere (insanliga) gönderildigini ve Peygamber'ler içinde en kalabalik ümmet'e sahip oldugunu söyler. Yeryüzünün hazinelerinin anahtarlarinin kendisine verildigini ve kendi ümmetinin, ümmet'lerin en hayirlisi oldugunu bildirir. Kendi ümmetinin geçmisteki cezâlarinin hafifletildigini, ve bazi cezâlarinin da

kaldirildigini ve kendisinden baska hiç bir Peygamber'e bu imtiyazlarin verilmedigini söyliyerek övunür

B) Tanri tarafindan kendisine *"En büyük hârika"* olmak üzere Kur'ân'in verildigini, ve bu bakimdan da "peygamber"lerin en yücesi olarak seçildigini söyliyerek övünür:

V) Kendisinin "Peygamber"ligine inanmis olarak duâ edenlerin *"Islâm fitrati ve yaradilisi üzerine ölmüs olacaklarini"* söyleyerek, ve bu bakimdan da diger peygamberlerden farkli bir durumu oldugunu belirleyerek övünür

VI) Cehennem'in tam ortasina kurulan Sirat köprüsü'nün üstünden ümmetini en evvel geçirecek olan "peygamber"in kendisi oldugunu söyliyerek, ve 70 bin kisiyi hesap vermeden Sirat'tan geçirtecegini ekliyerek övünür!

VII) Bütün ümmet'lere safâat'ta bulunma hakkinin, sadece kendisine verildigini, diger peygamber'lere böyle bir hak'kin taninmadigini söylemekle övünür

VIII) Diger peygamberlerden farkli olarak sirf kendisine özgü olmak üzere gögsünün Tanri tarafindan açtirilarak içine peygamberlik mührünün vuruldugunu söyliyerek övünür (K. 94 Insirâh sûresi, âyet 1)

IX) Korku salmak hususunda da diger bütü insanlardan (ve peygamberlerden) üstün yaratildigini söyler: *"Benden evvel hiçbir kimseye verilmedik bes sey (hep birden) bana verilmistir: Bir aylik bir yola kadar (düsmanlarimin kalbine) korku (salmak) ile mansûr olundum..."* diyerek övünür

X) Ücret karsiliginda is görmedigini söyliyerek övünmekle beraber, çapulculuk yapip ganimet alma imtiyazinin sadece kendisine helâl kilindigini, baska peygamberlere böyle bir hak'kin taninmadigini söylemekle övünür (K. Enfâl sûresi, âyet 41-42; Hasr sûresi, âyet 6-7)

XI) Bütün peygamberler içerisinde, geçmis ve gelecek bütün günahlari Tanri tarafindan affedilen tek peygamberin kendisi oldugunu söylemekle övünür

XII) Kendi seytâni'nin dahi müslüman kilindigini, böylece seytanlarin serrinden korundugunu söyler, ve bu bakimdan da, bütün peygamberlere ve bütün insanlara üstün olmakla övünür

XIII) Adem "Peygamber"e üstünlügünü kanitlamak maksadiyle Muhammed, Adem'in seytani'nin "kâfir" ve karisinin "günahta ona yardimci" oldugunu, oysa ki kendi seytani'nin "müslüman" ve karilarinin kendisine "yardimci" olduklarini söyliyerek övünür

XIV) Kaya'larin ve Tas'larin kendisine selâm verdiklerini, ya da deprenen dag'a "dur" emrini vererek durdurdugunu, ya da kendisinden ayri düsen hurma agaci kütügünün üzüntüye düstügünü örnek gösterip, bütün peygamberler içerisinde en büyük mu'cizenin kendisine verildigini söyliyerek övünür: "*Hânîn-i cizi"* mu'cizesi ("Hurma kütügünün feryâd-i istiyâki" hadîs'i)

XV) Tanri'nin kendisi'ni "Sabâ" adindaki rüzgar ile güçlendirdigini ve böylece müslümanlari zafere eristirdigini, oysa ki daha önceki peygamberlerin kavimlerini "azâb" rüzgarlariyle yok ettigini söyliyerek övünür

XVI) Baskaca hiç bir peygamber'in kendisinden önce Cennet'e giremeyecegini söyliyerek

övünür. Kendisi Cennet'e alinmadan önce, Cehennem atesi'nin geçici olarak söndürülecegini, Cennet hûrî'lerine, biraz daha güzellesmeleri için, haber verilecegini ekler

XVII) Diger peygamberlerden farkli olarak kendisinin, Tanri tarafindan bütün insanlara elçi diye gönderileceginin önceden Tevrat ve Incil'de müjdelendigîni ve hattâ adi'nin Incil'de "Ahmed" olarak açiklandigini söyleyerek övünür (Bkz. Bakara sûresi, âyet 129, 157; A'raf sûresi, âyet 157; Saff sûresi, âyet 6)

XVIII) Tanri'nin "ölüm" melegi göndererek, kendisinden ruhunu almak hususunda "izin" istedigini, oysaki diger peygamberle böyle bir seref bahsetmedigini söyliyerek övünür

XIX) Kendisini diger peygamberlere her bakimdan üstün göstermek için Muhammed, bir de onlari "imtiyazli" niteliklerden yoksun imis gibi tanimlar

B) Isâ'yi Tanri'nin oglu olarak kabul etmedigi gibi Hiristiyanlarin "Teslis" (Tanri-Isâ-Rûhul-kudüs) inanisini da red'eder: sirf Isâ'yi kendisinden daha üstün durumda göstermemek için

C) Isâ'nin Yahudiler tarafindan öldürülmeyip Tanri tarafindan gök katina yükseltildigini söylemek sûretiyle kendi ölümsüzlügünü vurgulamaga çalisir (K. 4 Nisâ sûresi, âyet 155-158)

Önceki Peygamberlere Üstünlügü ile Övünmesine Ragmen, Böyle Bir Üstünlüge Sahip Bulunmadigini Kendi Eylemleriyle Ortaya Vurur

I) Ibrahim "peygamber", putperest olan babasi için magfiret dilerken Muhammed, "kâfir" olarak öldü diye anasi Emine'ye ve babasi Abdullah'a, ve kendisine babalik eden amucasi Ebû Tâlib'e böyle bir davranista bulunmayip onlari cehennemlik sayar

II) Ibrahim, Tanri'dan "Haksizlik yapmamasi" dileginde bulunurken, Muhammed Tanri'nin haksizliklarini olumlu karsilar: (K. 7 A'raf 3-4; Tevrat (Tekvin Kitabi) Bap 18: 23-26)

III) Süleyman "Peygamber" putperest kadinlarla evlenip onlara putperest kalma olasiligini tanirken, Muhammed her kim olursa olsun putperestlerin öldürülmelerini, putperest kadinlarla evlenilmemesini emreder; bu yüzden âile yuvalarinin yikilmasina sebeb olur

IV) Davud, en yakin bir arkadasinin karisina (Betsabe'ye) asik olup onunla evlendikten sonra Tanri'dan avf dilemis oldugu halde Muhammed, kendi ogullugunun karisina (Zeyneb'e) asik olup onunla evlendikten sonra Tanri'nin kendisini hidâyete eristirdigini söylerek övünmüstür

V) "Okumasi-yazmasi olmayan peygamber" olarak görünmeyi övünme vesilesi yaparken, Tanri'nin baska peygamberlere okuma ve yazmayi, hattâ kusdili ve karinca dili gibi dilleri dahi ögrettigini belirtmekle çeliskiye düser. (K. Mâide 110; Neml 15-16,28)

VI) Diger peygamberlere üstünlük iddiâsinda bulunurken kendi kusurlarini görmezlikten gelir

Övünme Arzusunun Sinirsizligi Içerisinde Muhammed, Tanrisal Kertede, ya da

Tanri'ya es Güçte ve Degerde Görünme Yollarina Basvurur

I) Muhammed'in Tanri'si, her ne kadar övünme'nin kötü bir sey oldugunu söylemekle beraber, azamet saçip övünmekten geri kalmayan, ve bu azameti ve yüceligi içerisinde Muhammed'i yücelten, ona salevât getiren bir Tanri'dir

II) Muhammed'in söylemesine göre Tanri, sirf kul'lari kendisini övsünler diye, onlara günâhlarini bagislamayi va'd eder; ayrica da köle azad'lamis gibi sevap kazanacaklarini söyler

III) Muhammed'in Tanri'si, kendisini övmeyen kul'larini "gâfillikle", "kibirlilikle" suçlar

IV) Azametli ve Yüce niteliklerle tanimladigi Tanri'ya kendisini övdürtmek sûretiyle Muhammed, insanlari kendisine bas eger, hattâ tapar hâle getirir

V) Tanri'nin (melekleriyle birlikte) kendisine "salât ve selâm" eder oldugunu söyler (K. 33 Ahzâb sûresi, âyet 56)

VI) Gelmis geçmis "peygamber"lerin ve onlara verilen Kitap'larin tasdikçisi oldugunu söylerken, Tanrisal yetki ve güçte bulundugunu anlatmak ister gibidir

VII) Tanri'yi kendisine dost ve yardimci, ve her türlü tehlikeden uzak kilici, hattâ sehvet sorunlari bakimindan koruyucu ve güçlendirici imis gibi göstererek övünür

VIII) Her isteginin Tanri tarafindan mutlaka derhal yerine getirildigini, ya da yapilmak gereken isler hakkinda Tanri'ya fikir verdigini, ya da Tanri'nin her vesileyle kendisini sereflendirmekten geri kalmadigini söyliyerek övünür

A) Tanri'dan istekte bulunmak sûretiyle Kisileri varlikli kilabilecegini söyler; bunun karsiliginin sadaka seklinde ödenmesini ister

B) Yardim saglamak üzere gittigi Tâif'ten atilinca, Sakîf esrafindan sikâyetçi olarak Tanri'ya çatmakla kalmaz, bir de Sakif'lere karsi sanki Tanri'dan daha hosgörülü imis gibi davranir

C) Bedîr savasi sirasinda Tanri'yi, yardim va'di'ni yerine getirmesi hususunda ikâz ederken: *"Eger (mü'minlerin helâkini) diliyorsan , bu günden sonra sana ibâdet eden bulunmayacaktir"* diyerek tehdit altinda tutar gibidir

D) Çekirgelerden gelebilecek zararlari önlemesi için Tanri'ya fikir vermis görünür

E) Cinlere kemik saglanmasi ve cinlerin hayvanlarina tezek bulunmasi için Tanri katinda aracilik yaptigini söyler

F) Muhammed'in söylemesine göre insanlar, Kiyâmet günü onun önünde "hasredilecekler, ve Tanri sadece onun sefaat ettigi kimseleri cennete alacaktir

G) Muhammed'in söylemesine göre Kur'ân, Tanri tarafindan ilk önce tek lehce'de gönderildigi için bütün Arap'lar tarafindan anlasilamiyor; çünkü Arap'lar yedi farkli lehçe kullanmaktadirlar. Bütün Arap'larin anlayabilmeleri için Muhammed, Kur'ân'in yedi lehçede gönderilmesini Tanri'dan istiyor, Tanri da onun dedigi gibi yapiyor!

IX) Muhammed'in söylemesine göre Tanri, yeminler ederek "sevgili peygamberini" yücelten ve onun ölümünden sonra ilk namazini kilacak olan bir Tanri'dir

X) Merkep anirdiginda Tanri'nin adini anmak, ve Muhammed'e salavât getirmek gerektigine dâir hadîs hükmü

XI) Muhammed'i en iyi taniyan, onunla ilgili her seyi bilen Tanri, bazan onunla ilgili seylerden habersizmis ve kullari'nin onun hakkindaki sehadetine muhtaçmis gibi bir durumdadir

Tanrisal Kertede ve Yücelikte Görünmek Için Muhammed'in Basvurdugu Diger Bazi Usûller

I) Her kim Allah ve Muhammed ugruna hicret kasdiyle evinden çikar da sonra kendisine ölüm yetisirse Cennet'e gider (Bkz. Nisâ sûresi, âyet 95-100)

II) Ezân okutarak kendi adinin, Tanri'yla birlikte telaffuz edilmesini saglamis olur. Böylece kendisini Tanri'ya es degerde kilmak, insanlara taptirtmak, ve onlarin duâ'larindan yararlanir hâle sokmak ister

A) Ezân'in yüksek sesle okunmasini farz kilmakla güttügü amaç, çok sayida müslümani namaza durdurmak ve onlarin duâlarini kazanmaktir. Bunu saglamak üzere ezan'in seytanlari uzaklara kaçirttigini söyler

B) Muhammed'in söylemesine göre "oruç", Tanri'ya edilen bir ibâdet olmakla beraber, ayni zamanda kendisine yönelik bir ibâdet'tir

III) Her ne kadar Tanri'nin "rahmet ve bereketine" sahip bulundugunu ve bütün günahlarinin avf olundugunu söylemekle beraber Muhammed, yine de bu "rahmet"e kavusabilmek ve günâhlarinin bagislanmasini saglayabilmek için insanlarin kendisini överek yüceltmelerini, ve Tanri'dan kendisi icin magfiret dilemelerini ister

IV) Insanlari, Tanri'ya îmân eder gibi kendisine îmân ettirmekle övünür: *"Amel'in en iyisi Tanri'ya ve Muhammed'e îmân'dir; Tanri'ya ve Muhammed'e karsi gelen alçaktir"* derken yaptigi budur

V) *"Kim beni rü'yâ'da görürse hakki görmüs olur"* diyerek, ya da Tanri'yi *"Ey Muhammed! süphesiz sana bas egerek ellerini verenler, Allah'a bas egip el vermis sayilirlar"* seklinde konusmus gibi göstererek övünür

VI) Insanlari kendisine muhtaç ve minnettar kilmakla övünür

VII) Kendisini yücelten ve öven kimselerin her türlü günâh'tan kurtulmus olacaklarini söyler; velev ki bu günahlar hirsizlik, katil, vs... gibi agir suçlardan dogmus olsun. Böylece, kendisini, insanlara övdürtebilmek için dünyevî (akilci) ahlâk kurallarina bile sirt çevirdigi olur

A) Kendisine "salavat" edenlerin, kendisini öven ve yüceltenlerin, bütün günahlardan siyrilmis olarak cennet'e alinacaklarini müjdeler

B) Muhammed'in söylemesine göre insanlar, kabirlerinde iken sinava çekileceklerdir. Bu sinav sirasinda kendisini "Peygamber" olarak yücelten ve yad'edenler rahata kavusacaklardir

C) Baskalari tarafindan övülmekten öylesine hoslanir ki, kin ve düsmanlik besledigi kisileri (özellikle sâir'leri) insafsizca öldürttügü hâlde, bunlardan kendisini öven ve yüceltenleri af ettigi olur

Övünürken ve Kendisini Övdürtürken, Bilinç Altinda Yatan Günâhkarlik Duygularini Dile Getirmis Olur

Sinirsiz Sekilde Övünürken Böbürlenmedigini Söyler, Böylece Biraz Daha Çeliskili Duruma Düser

Diger Hadis ve Ayetler...

"Gözünüzü açin! Ben Allah'in sevgilisiyim... Allah nezdinde gelmis ve gelecek bütün insanlarin en sereflisi, en yücesi benim..."

(Muhammed)

"Ben Adem ogullarinin seyyidiyim (efendisiyim)*... "*

(Muhammed)

"Ben kiyâmet gününde bütün insanlarin ulu'suyum (yücesiyim) ..."

(Muhammed)

"... Benden sonra Peygamber yoktur!"

(Muhammed)

"Süphe yok ki Allah ve melekleri, salevet getirir(ler) Peygamber (Muhammed)'e; ey inananlar siz de ona salevet getirin; tam teslim olarak da selâm verin"

(K. 33 Ahzâb Sûresi, âyet 56)

"Bana bir ekz salât edene Allah bu yüzden on kez salât ve selâm eder"

(Muhammed)

"(Ey Muhammed! Tanri) seni su içinde bulundugun zamanda ortaya çikardi, ... senin üstünlügünü de göklerdeki varliklara ve yeryüzü sakinlerine iyice tanitti. Bütün bu varliklar içinde öylesi vardir ki yalniz sana salât ve selâm için varolmustur. Allah da sana salât ve selâm eder, ey Peygamber! Rabb'in Mahmûd, sen de Mahmûd, Rabb'in evvel, âhir, zâhir, bâtin, sen de evvel, âhir, zâhir ve bâtinsin"

(Muhammed'e göre Cebrâil'in konusmasi)

"...Yer yüzü benim dünyâ'ya gelisimle, ve cennetler ise oraya girisimle seref yeri haline geldi. Tanri beni cennetlerine yükseltti, ve bana kendi öz adlarindan birini verdi. Zirâ kutsal tahtlarin Hükümdar'i ***Mahmud****'tur ve benim adim da* ***Muhammed****..."*

(Muhammed)

"Ashâbim! bana cum'a günü ve cum'a gecesi çok salavât ediniz. Sizin getirdiginiz Salavât-i Serîfe bana arzolunur"

(Muhammed)

"Burnu sürtülsün o adaminki yaninda ben zikrolunmusumdur da bana salevat getirmemistir..."

(Muhammed)

"Allah tealâ bana iki Melek müvekkel kildi... Bir müslimin, yaninda zikrolundugumda da bana salevat getirmedi mi, behemehal o iki Melek: -'Allah sana magfiret etmesin'- derler"

(Muhamamed)

"Bugün benim üzerime seksen salâvat okuyanin, seksen senelik günâhi avfedilir"

(Muhammed)

"Kim bana bir yazi içinde salât ve selâm ederse (bunu yazarsa), adim o yazida durdugu sürece melekler onu yazana salât ve selâm ederler"

(Muhammed)

"Kim ki benim nesebimle ugrasirsa, emin olunuz ki, o kimse bana ezâ verir. Kim ki bana ezâ eder, o kimse Allahu Teâlâ'ya ezâ verir...."

(Muhammed)

"Muhammed... Allah'in Resûlü ve Peygamberlerin hâtemidir (sonuncusudur)..."

(K. 33, Ahzâb sûresi, âyet 40)

"... ben Hâtemü'n-Nebiyyîn'im (Peygamberlerin sonuyum..."

(Muhammed)

"Ben resûllerin [1] önderiyim. Ben nebî'lerin [2] kemâlini simgeleyen son nebîyim; Kiyâmet günü ilk sefâat edecek olan ve sefâati ilk kabul edilecek olan da benim..."

(Muhammed)

"... Ben müslimin evveliyim (Allah'in emrine teslim olanlarin birincisiyim, en önündeyim)..."

(K. 6, En'âm sûresi, âyet 163)

"Ey Muhammed! Süphesiz sana bas egerek ellerini verenler, Allah'a bas egip el vermis sayilirlar..."

(K. 48 Fetih Sûresi, âyet 10)

"Allah ve peygamberine kim itâat ederse Allah onu bu Cennetlere kor..."

(K. 4 Nisâ sûresi, âyet 13-14)

"... Bu Peygamber'e (Muhammed'e) inanip saygi gösteren, ona yardim eden ve onunla birlikte gönderilen nûr'a uyanlar var ya, iste kurtulusa erenler onlardir"

(K. 7, A'raf sûresi, âyet 157)

"(Ey Muhammed!)... Muhakkkak ki sen dogru bir yol üzerindesin ve muhakkak ki (Kur'ân) hem senin için, hem kavmin için bir sereftir..."

(K. 43 Zuhruf Sûresi, âyet, 44)

"(Ey Muhammed!) Biz seni... nûrlar saçan bir savk [3] *olarak gönderdik..."*

(K. Ahzâb sûresi, âyet 45-46)

"Her kim beni rü'yâ'da görürse Hak'ki (Allah'i) *görmüs olur..."*

(Muhammed)

"Ben ancak mekârim-i ahlâki (ahlâk cömertligini) *ve insanlik faziletini tamamlamak için gönderildim"*

(Muhammed)

"Insânlar içinde Adem Aleyhisselâm'a en çok benzeyen benim... Gerek ahlâk ve gerek yaradilis bakimindan da bana en çok benzeyen Ibrâhim Aleyhisselâm'dir"

(Muhammed)

"(Ey Muhammed) Sen Rabbinin nîmetlerine ugramis bir kimsesin, deli degilsin... Süphesiz ki sen büyük bir ahlâka sahipsin..."

(K. 68 Kâlem Sûresi, âyet 1-4)

"Cebrâil bana bir çömlek getirdi de ben ondan içtim ve bunun üzerine bana cinsî münasebette kirk erkek gücü verildi"

(Muhammed)

"Merkep seytan görmedikçe anirmaz. Merkep anirinca siz (Allah'i) zikredin, bana da salâvat getiriniz"

(Muhammed)

1 "Elçi'lerin", "Haberci'lerin"

2 "Peygamber'lerin"

3 "Isik, kandil"

Islâm Dünyâ'si Muhammed'i, Onun Kendi Tanimina Göre Degerlendirip Yüceltir.

Muhammed'in **Kur'ân'a** koydugu âyet'lerin, ve **"Kur'ân olmiyarak"** olusturdugu hükümlerin[1] pek çogu, onun kendi kendisini tanimlamasiyle, ve daha dogrusu yüceltmesiyle ilgilidir. Yukariya aldigimiz örnekler, sayisiz denecek kadar çok bu tür hükümlerden sadece bir demet'tir. Ilerdeki sayfalarda bu demet'lerden digerlerini sergileyecegiz, ve görecegiz ki Islâm dünyasi Muhammed'i, hep bu tür verilere göre degerlendirmis ve sinirsiz sekilde yüceltmistir.

Gerçekten de Islâm dünyâsi'nin, 1400 yil boyunca sapli bulundugu inanis su olmustur ki **Muhammed**, Tanri'nin nûr'unu yansitan bir varliktir. Güyâ Tanri, Muhammed'in nûr'undan cennet'leri, melek'leri ve dünyâ'lari yaratmistir. Güyâ melek'ler, Muhammed'in anasi **Amine**'ye, yari uykuda bulundugu bir sirada görünüp, dünyâ'nin en büyük "Resûlü"ne" hamile oldugu haberini ulastirmislardir. Güyâ o tarihten itibaren **Amine** dünyâ'ya peygamberlerin en sonuncusunu doguracagina dâir gökten sesler duyar olmustur. Güyâ onu dogurdugu zaman kendisinden bir nûr'un ayrildigini ve **Busra** kösklerinin bu nûr'la aydinlandigini görmüstür. Güyâ Tanri Muhammed'i, yeryüzündeki insanlarin en "yüce'si", en "sereflisi" ve "mahser" halki'nin "efendisi" olarak yaratmis ve her türlü kötülüklerden uzak kilip iyilikler içerisinde yogurmustur. Güyâ Tanri ona "ulu'luk" ve "yüce'lik" anlamlarina gelen ad'lari uygun bulmustur, ki bu ad'lar arasinda **"Muhammed"** (yâni çok *"hamd ve sena olunmus"* kimse), **"Ahmed"** (yâni *"Herkesten çok övülen kimse"*), **"Mâhi"** (yâni *"sinirsiz sekilde güçlü"* kimse)**, "Akib"** (yâni *"en son gelen"*) gibi olanlari ve daha niceleri vardir. Güyâ Tanri Muhammed'i **"fahr-ül-üdeba, fahr-ül-vüzera"** (kendisiyle her bakimdan övunülecek kimse) olarak yaratmistir. Bütün bunlardan gayri bir de güyâ **Tanri**, tüm melekleriyle birlikte Muhammed'e **salâvat** getirdigini bildirmis, kul'larina da ayni sekilde salâvat getirmelerini emretmistir. Ilerdeki sayfalarda belirtecegimiz gibi, "salât"in çogulu olan **"salâvat"** sözcügü "namaz'lar" ve ve özellikle "Sallâllahü aleyhi ve selem" seklinde "duâ okumak" anlamina geldigine göre, Tanri'nin dahi böylesine över oldugu kisi durumunda kilinan Muhammed'in Müslüman inanislarindaki yerini saptamak güç olmasa gerek!

Yine ayni Islâmî inanisa göre Muhammed, güyâ **Adem** "peygamber"den on dört bin yil önce, ya da baska bir rivâyete göre 6570 yil sonra dogmustur! Güyâ Tanri onu ilk "nûr" olmak üzere yaratmistir. Güyâ o Tanri'ya teslim olanlarin en önünde, en birincisi olandir. Güyâ o, gelmis geçmis bütün peygamberler lehine sahitlikte bulunacaktir. Güyâ Muhammed, "peygamberlik" görevine basladiktan sonra ay'i ikiye bölmek gibi mucîzeler yaninda agaçlari yürütmüs, ellerinin parmaklari arasindan sular fiskirtmis, göklerden yagmurlar yagdirtmis, az miktar yemegi bereketlendirip bin kisiyi besleyecek hâle getirmistir. Güyâ Medine mescidinde, halka hitap etmek üzere çiktigi hurma kütügünden yapilmis minberin hüngür hüngür aglamaya, çatlayincaya kadar feryad'a, oküz gibi bögürmeye baslamasi üzerine onu kucaklamis ve ona: *"Ey kütük, istersen seni eskiden bittigin yere götürüp dikeyim de cennet irmaklarindan kana kana iç, meyva ver ve meyvani Allah'in sevgili kullari yesin"* demis ve bunun üzerine hurma kütügü, tipki susturulan bir çocuk gibi, iniltilerini kesmistir. Güyâ Muhammed, kendisini öldürmek için verilen zehir gibi seylerden etkilenmemistir. Güyâ kuslar onu yalanlara karsi korumus, yeni dogan çocuklar onu görünce konusmuslardir. Güyâ vücudunun teri her kese sifa olmustur. Güyâ ayaklarini yikadigi ve içine tükürdügü su "kutsal", ve agzindan ya da burnundan çikan sümük ve balgam "temiz" ve "hos" oldugu için taraftarlari bu sudan içip onun tükrügünü, sümügünü ve balgamini yüzlerine, gögüslerine, derilerine sürmeyi mutluluk saymislardir. Güyâ abdest alip içine tükürdügü su ile hastalar iyilesmistir. Güyâ bulutlar onu her yerde takip edip gölgelikler yaratmistir. Güyâ "sabâ" rüzgari baskalari için "azab" iken Muhammed için güçlendirici nitelik tasimistir. Güyâ karanlikta her seyi gören ve uykuda her seyi isiten, yeryüzünün bütün dillerini bilip konusan o olmustur. Güyâ Tanri kendisine kirk erkege bedel cinsel güç sagladigi için sehvet bollugu içerisinde her gün sabah ve aksam bir düzineye yakin kadinlarini dolasip onlarla cinsî münasebette bulunmustur. Guyâ Tanri,

bazi peygamberleri, diger bazi peygamberlere üstün kilmis ve Muhammed'i *"adi ve nitelikleri"* ile bütün peygamberlere üstün yapmistir; ve bu nedenle o, Tanri'nin en son peygamberi olup, gelmis geçmis peygamberlerin en yücesi sayilmistir. Güyâ diger peygamberler kendi ümmet'lerine gönderildikleri halde o, bütün ümmet'lere, tüm insanliga gönderilmistir. Güyâ Kiyâmet günü insanlar onun önünde "hasredileceklerdir" (toplanacaklardir) ve Tanri, sadece onun sefaat ettigi kimseleri Cennet'e alacaktir; yâni insanlari Cennet'e sokmak hususunda sefaat'da bulunma hakki, bütün peygamberler içerisinde, sadece Muhammed'e taninmistir. Güyâ diger peygamberlerden farkli olmak ve sirf ona özgü olmak üzere Muhammed'in gögsü Tanri tarafindan açtirilarak içine peygamberlik mührü vurulmusmustur. Güyâ korku salmak hususunda o, diger peygamberlerden üstün kilinmistir. Güyâ çete saldirilari ve savaslar yaparak ve talan yoluyla ganimet edinme imtiyazi, Tanri tarafindan sadece Muhammed'e helâl kilinmis, diger peygamberlere böyle bir hak taninmamistir. Güyâ Tanri, savas yolu ile ele geçirilen ganimet mallarinin beste birinin, kendisiyle birlikte Muhammed'e pay olarak ayrilmasini uygun bulmustur. Güyâ Muhammed'i rü'yâ'sinda görenler, Tanri'yi görmüs olacaklardir. Güyâ Muhammed'e bas egerek ellerini verenler, tipki Tanri'ya bas egip el vermis gibi sayilacaklardir. Güyâ onu övüp yüceltenler, bütün günahlardan siyrilip Cennet'e dahil olacaklardir. Güyâ onu kendi nefislerinden fazla sevip yüceltmeyenler îman sahibi olarak kabul olunmayacak, müslüman sayilmayacak, ve dolayisiyle Cennet nîmetlerine ulasamayacaklardir. Güyâ insanlar, kabirlerinde iken sinava çekilecekler ve sinav sirasinda Muhammed'i yüceltecek olurlarsa rahata kavusacaklardir. Güyâ bütün peygamberler içerisinde günahlari afv'edilen sadece o'dur. Güyâ hiçbir peygamber ondan önce Cennet'e alinmamistir. Güyâ ölümünden önce Cehennem atesi'nin geçici olarak söndürülecegi ve Cennet'teki hürî'lerin biraz daha güzellestirilicekleri kendisine haber olarak bildirilmistir. Güyâ Tanri Muhammed'e, ölümünden önce, daha fazla yasamak ve dünyâ nîmetlerinden yaralanmak, ya da ölümü kabul ederek bir an önce âhiret nîmetlerine (yâni Cennet'lere) kavusmak hususunda seçim hakkini vermis, ve o da ahireti seçmistir. Güyâ öldükten sonra kabre konuldugunda, cesedi çürümeyen sadece o olmustur. Güyâ gökyüzünde ona, diger müslümanlardan ayri olarak, muhtesem **"Süheda"** sarayi tahsis olunmustur. Güyâ erkek çocugu olamadigi için Tanri ona, en büyük teselli mükâfati olmak üzere, **"Kevser"i** vermistir ve **"Kevser"** Cennet'te, iki yaninda inci'den kaplar bulunan bir irmak, ya da suyu bal'dan daha tatli, süt'ten daha beyaz, kar'dan daha soguk ve iki yaninda gümüsten kaplar olan ve suyundan içenlere artik bir daha susuzluk duyurtmayan bir nehir'dir!

Muhammed'i sinirsiz sekilde yüceltici niteliklerle tanimlayan bu yukardaki listeyi uzatmak mümkün, fakat gereksiz. Anlatmak istedigimiz sudur ki, bin dörtyüz yil boyunca Islâm kaynaklarinin ve yazarlarinin tümü, müslüman kisi'nin beynini, Muhammed'in yüceligi konusundaki bu tür inanislar içerisinde yogurmuslardir. Bu nedenledir ki müslümanlar, Muhammed'i "Tanri" ve "Melek'ler" ve "Cin'ler ve "insan'lar" tarafindan övülmeye, yüceltilmege layik saymislar, ve onu, karakteriyle, güçlülügüyle, tutum ve davranislariyle ve her yönü ile âdeta Tanri kertesinde, ya da Tanri'ya es degerde, ve hattâ Tanri'dan da üstün tutmuslardir. O kadar ki müslüman kisi, pek nâdiren de olsa, Tanri'ya baskaldirir gibi davranabildigi, ya da isyankâr olabildigi, ya da yer yüzü mutsuzluklarindan dolayi O'nu sorumlu kilabildigi hâlde, bu tür bir cesareti Muhammed'e karsi gösterememistir. Nice örnekten sadece bir kaçini sergileyelim:

XIII/XIVcü yüzyil'in tasavvuf sairlerinden **Yunus Emre**, her ne kadar Tanri'ya "Tanri aski" yoluyla ulasmak istermis gibi görünmekle beraber, zaman zaman Tanri'nin adâletinden süphe ederecesine söyle konusmustur:

"Ben bana zulm eyledim, ettim günah

Neyledim nettim sana ey Padisah,

Kil gibi köprü gerersin geç diye

Gel seni duzagimdan seç diye,

Ya düser ya dayanir ya uçar.

Kil gibi köprüden adem mi geçer,

Kullarin köprü yaparlar hayr için,

Hayr budur kim geçerler seyriçin..."

Görüldügü gibi Yunus Emre, pek muhtemelen Kur'ân'in çesitli sûrelerinde yer alan: *"Allah kimi dogru yola iletmek isterse onun kalbini Islâm'a açar, kimi de saptirmak (kâfir yapmak) isterse ... kalbini iyice daraltir...*" seklindeki âyet'lerin (örnegin, En'âm sûresi, âyet 125), "kâfir"lerin Cehennemi boyulayacaklarina dâir âyet'lerle uyusmaz oldugunu ve dolayisiyle Tanri'nin adâlet duygularini rencide eder sekilde davrandigini anlatmak istemistir. Ancak ne var ki Tanri'nin adâletinden süphe eden bu ayni Yunus Emre, buna benzer bir süphe'yi Muhammed hakkinda asla beslemez. Aksine Muhammed için sunlari söyler:

"Hor bakma sen topraga, toprakta neler yatur

Kani bunca evliya, yüzbin peygamber yatur,

Ol Allah'in Habibi, dertlilerin tabibi

Enbiyalar serveri Resul Muhammed yatur..."

Dikkat edilecegi gibi **Yunus Emre** için **Muhammed**, "dertlilerin tabibi", yâni dünyâ nîmetlerinden nasibini alamamis zavallilarin, fakirlerin vs... devacisi olup, gelmis geçmis bütun peygamberlerin "serveri'dir" (en yücesidir)!

Simdi geliniz alti yüzlük bir siçrama yapalim, ve yirminci yüzyil Türk siiri'nin ünlü sair'lerinden biri sayilan **Mehmet Akif** gibi kökten dinciligiyle taninmis bir kimsenin, Tanri'ya çatar nitelikteki su misralarini okuyalim:

"Ilâhî! En asil akvami [2] *alçartirsin istersen,*

Dilersen en zelil eshasa izzetler verirsin Sen,

Bu haybetler [3]*, bu husranlar bütün Senden, bütün Senden, Nasil tâ Arsa yükselmez ki me'yusâne bir siven,*

Ne yerler dinliyor, Yârab, ne gökler, ruhum inlerken" [4]

Dikkat ediniz bu satirlara: *"Ilâhî! En asil akvami alçartirsin istersen, Dilersen en zelil eshasa izzetler verirsin Sen"* (yâni "Ey Tanri! Sen en dilersen en soylu toplumu alçartirsin, en asagilik en rezil insanlara da güç kudret sayginlik verirsin) derken sairimiz, Tanri'yi keyfîliklerle, adâletsizliklerle suçlamakta! *"Bu haybet'ler, bu husranlar bütün Senden, bütün senden"* (Yâni "Bu yoksulluklar, bu sapikkanliklar hep senden") derken Tanri'yi kötülüklerin kaynagi seklinde tanimlamakta. Ve *"Ne yerler dinliyor, yârab, ne gökler, ruhum inlerken"* diye içini bosaltirken, Tanri'yi, hani sanki kul'larinin sefalet ve üzüntülerine kulak asmamakla, onlarin iniltileri karsisinda "duygusuz" davranmakla damgalamakta! Hemen belirtelim ki Tanri'ya karsi bu sekilde çatarca'sina konusabilen **Mehmet Akif,** buna benzer sözleri **Muhammed** hakkinda söylemeyi asla aklindan geçirmemistir.

Yine bunun gibi Türk halk edebiyati'nda Tanri'ya çatan, ya da hattâ Tanri'ya baskaldiran nice siirlere rastlanir. 13cü yüzyilin **Yunus Emre**'lerinden[5], 16ci yüzil'in **Azmi'**lerine, 17ci yüzyilin **Muhittin Abdal**'larina, **Behlül Dânâ**'larina, ya da 19/20ci yüzyil'in **Asik Veysel**'lerine, **Hicranî**'lerine, ve günümüzün **Ismail Ipek**'lerine varincaya kadar sayisiz denecek kadar çok sair'ler, biçimsel din anlayisina karsi cephe alirlarken Tanri'yi hedef edinmislerdir. Bunlardan bir iki örnek olmak üzere, geliniz **Kaygusuz Abdal'**in su satirlarini okuyalim:

"Er, atasiyle anilir,

Filan oglu filan deyü

Anan yoktur, baban yoktur,

Sen benzersin ....e Tanri

Kildan köprü yaratmissin

Gelsin kulum geçsin deyü,

Hele biz söyle duralim,

Yigit isen geç a Tanri!

Garip kulun yaratmissin

Derde mihnete katmissin

Onu âleme atmissin

Sen çikmisin uca Tanri

***Kaygusuz Abdal** yaradan*

Gel içegör su curadan

Kaldir perdeyi aradan

Gezelim bilece Tanri [6].

*

16ci yüzyildan **Behlül Dânâ**'nin, Tanri'ya serzeniste bulunan sesi söyle:

"Adem'i balçiktan yogurdun yaptin

Yapip da neylersin, bundan sana ne

Halk ettin insani saldin cihana

Salip de neylersin bundan sana ne!

Bakkal misin teraziyi neylersin

Isin gücün yoktur gönül eglersin

Kulun günahini tartip neylersin

Geçiver suçundan bundan sana ne" [7]

*

Yine 16ci yüzyildan **Azmi**'nin sesleniside söyle:

"Bir iken bin ettin kendi adini

Görmedim sen gibi is ustadini

Yesertirsin kurutursun odunu

Sen bahçivan misin ormanci misin?" [8]

*

19/20ci yüzyil'in isyankar sairlerinden **Tomarzali Ali Kirbiyik** söyle haykiriyor Tanri'ya:

"Ey çömlekçi yapip yapip

Sonra yere çalmaz misin

Kâinati bütün kirip

Sen yalniz kalmaz misin?

Ne erkeksin ne disi

Yoktur yaninin yoldasi

Kimseye danisman isi

Sonra pisman olmaz misin?

Nedir derdin be hey Tanri

Beni yere çalmaz misin

Simdi benim ziyanimi

Sen iâde kilmaz misin?

....

Ne farzin lâzim ne sûnnet

Ne cehennem ne de cennet

Bir can için etmem minnet

Verdigini almaz misin?

Cennetlerin harapo olsun

Kevserlerin sarap olsun

***Kirkbiyik**'in türap olsun*

Defterinden silmez misin" [9]

*

20ci yüzyil'in bagrindan seslenen **Hicrani**'nin Tanri'dan yakinmasi söyle:

"Tanri demis Cehennem var

Cehennem'den korkar miyim

Hey gidi saf müslümanlar

Cehennem'den korkar miyim?

..

Bu dünya'nin her seyi bos

Hanci sarhos, yolcu sarhos

Hak'tan gelen ne olsa bos

Cehennem'den korkar miyim?

***Hicrani** der, yanacak nem*

Bastanbasa yanmisim hem

Bendedir Cennet Cehennem

Cehennem'den korkar miyim?" [10]

*

Günümüzün halk sair'lerinden **Ismail Ipek** (1942 dogumlu), biraz daha sertlesen bir sesle söyle konusuyor:

"Varayim gideyim su ahirete

Bir daha dünyaya gelmemek için

Neden yaratmistir beni yaradan

Bir ömür boyu gülmemek için

Utan da bak yasanan su halime

Kismet vermen yarattigin kuluna

Yigit isen gel de yasa benimle

Kaderden açliktan ölmemek için

Sende ne merhamet ne de var vicdan

Sana sesleniyom sana yaradan

Fakirlere arsa ayir oradan

Bir daha topraksiz kalmamak için" [11]

Dikkat edilecegi gibi sair **Ismail Ipek**, *"Utan da bak su halime"* ya da *"Sende ne merhamet ne de var vicdan"* derken sözünü sakinmamakta. Pek muhtemelen Tanri'nin kendisini Cennet'e sokamamazlik edemeyecegini, ve çünkü nasil olsa Muhammed'in sefaatiyle Cennet'e girebilecegini sanmakta!

Hemen ekleyelim ki, bin dört yüz yillik Islâm tarihi boyunca Tanri'ya, bu yukarda verdigimiz örnekler dogrultusunda çatan, ya da baskaldiranlar içerisinde, Muhammed'e karsi ayni seyi yapma cesaretini kendinde bulan pek çikmamistir. Denebilir ki müslüman kisiler için Muhammed'in kisiligi, Tanri'nin da üstünde bir kutsallik, ve dokunulmazlik tasir olmustur. O kadar ki hiç kimse ***"Resûlu'llâh Salla'llâhu aleyhi ve sellem"*** [12] seklindeki sözleri eklemeden Muhammed'in adini telaffuz edememistir. Çünkü, bu sekilde anilmayi, bizzat Muhammed kendisi emretmis, Tanri'nin dahi Meleklerle birlikte kendisine salevat getirdigini bildirmistir. Denilebilir ki Muhammed'i asiri sekilde yücelmek, ve onun adini kutsal niteliklerle telaffuz etmek, basta Arap'lar olmak üzere bütün Müslümanlar için dinsel bir gereksinim olmustur. Hele biz Türk'ler, onu yüceltmek hususunda Arap'lardan ve diger Müslümanlardan da ileri gitmisizdir. Hem de öylesine ki, onun Türk irkini küçültücü, ve Türk'ün ata'larini lânetleyeyici sözlerini dahi basimiza taç etmisizdir. Konuyu diger yayinlarimizda (ve özellikle **"Arap Milliyetçiligi ve Türk'ler"** adli kitabimizda) açiklamis olmakla beraber burada kisaca animsatalim ki Muhammed, kendi kavmini, yâni Arap irkini **"El Arabu-l Arba"** (yâni "asîl ve serefli kavim") olarak, ve Acem'leri (Iran'lilari) Arap'lardan sonra en degerli millet seklinde tanimlarken, her ne hikmetse Türk'leri "Kiyâmet alâmeti" olarak insanliga felâket saçici bir irk seklinde göstermis ve Kur'ân'a koydugu âyet'lerle **"Ye'cüc-Me'cüc"** adiyle belirlemistir (Bkz. **Kehf sûresi**, âyet 86-89; **Enbiyâ sûresi**, âyet 96). Bu âyet'leri kendisine dayanak edinerek Türk'leri tiksinti verici tipte insanlar seklinde göstermis ve Müslümanlari Türk'lerle vurusup öldürüsmeye çagirmistir. **Buharî** ve **Müslim** gibi en saglam Islâm kaynaklarinda yer alan verilere göre Muhammed söyle demistir: *"... Siz (Müslümanlar), küçük gözlü, basik burunlu, yüzleri kalkan gibi, derisi üst üste binmis olan Türklerle öldürüsmedikçe kiyâmet kopmaz"* [13]. Ve iste Muhammed'in Türk'e ölüm saçan bu tür sözleri, hani sanki bizim insanlarimizi âdeta sihirlemis ve Muhammed'e karsi hayranlik duygularina sürüklemistir. O kadar ki en ünlü yazarlarimiz bile Muhammed'in Türk'ü **"Ye'cüc-Me-cüc"** seklindeki tanimlayan sözlerini, kendi mensup bulunduklari Türk toplumunu hakâret edilmege, ezilmege lâyik kilmak için kendilerine "malzeme" edinmislerdir. Nice örneklerden biri olarak **Kanunî Sultan Süleyman** döneminde Divan-i

Hümayun katipligi yapan **Hafiz Hamdi Çelebi'**nin padisaha sundugu siir'den su satirlari okuyalim:

"Padisahim... Türk'ü öldür, baban olsa da,

O iyilik madeni, yüce peygamber:

-Türk'ü öldürünüz, kani helâldir- demistir..."

Görülüyor ki **Hafiz Hamdi Çelebi** efendi, Muhammed'in Türk'e ölüm saçan sözlerini, onu "Yüce Peygamber" olarak anmak için vesile edinmistir. Daha sonraki dönemlerde buna benzer örnekler çok[14].

*

Fakat her ne olursa olsun su muhakkak ki, Muhammed'i yüceltici nitelikte olmak üzere 1400 yil boyunca sürüp gelen inanislari ilk kez olusturan bizzat Muhammed'tir. Bunun böyle oldugunu, ilerdeki sayfalarda kaynaklara dayali olarak belirtecegiz ve görecegiz ki Muhammed'i öven ve yücelten sözlerin büyük bir çogunlugu, aslinda Muhammed'in kendi agzindan çikma seylerdir. Her ne kadar Kur'ân'a, övülmenin sadece Allah için olduguna dâir âyet'ler (örnegin Ankebût sûresi, âyet 63[15]) koymak yaninda, övünme'nin iyi bir sey olmadigini söyliyerek, *"kendini begenmis, övünüp duran"* kimselerden Tanri'nin hiç hoslanmadigini bildirmis ise de (örnegin, Lokman sûresi, âyet 18)[16], her zaman için kendisini bu kuralin disinda tutmustur.

Yine her ne kadar ilk baslarda, yâni henüz güçsüz durumda bulundugu Mekke döneminde, **övünmeyi** ve **övülmeyi** sevmezmis gibi görünmekle beraber, sinirsiz sekilde övünmekten geri kalmamistir. Hemen ekleyelim ki kendini övmek ve baskalarina övdürtmek hususundaki asiriliklara, asil güçlendikten sonra yönelmistir. Giderek güçlendikçe, kendi kendisini sinirsiz sekilde övmek yaninda, bir de Tanri'ya ve ayni zamanda Tanri'nin kul'larina da övdürtmek gibi bir hevese kapilmistir. Övünme hirsi ve hevesi onda, askerî ve siyâsî güçlenme ile orantili olarak öylesine sinirsiz bir nitelik tasimistir ki, kendisini Tanrisal kertede görmüs ve Tanri'yi dahi kendisine "salâvat" getirir durumda kilmistir. Örnegin henüz güçsüz bulundugu dönemde, Tanri'yi övüp "tesbih" etmek [17] üzere Kur'ân'a: *"Ey Muhammed... Rabbini günesin dogmasindan önce ve batisindan önce överek tesbih et... geceleyin ve secdelerin ardindan O'nu tesbih et..."* (K. 50 Kâf sûresi, âyet 39-40) seklinde âyet'ler koyarken, güçlendikten sonra bu ayni Tanri'yi, asiri sekilde kendisine övgüler yagdiran, hattâ bununla kalmayip **salavât** getiren bir Tanri durumunda tanitmistir. Örnegin Ahzâb sûresi'ne koydugu âyet'le Tanri'yi su sekilde konusurmus gibi gösterirken yaptigi, kuskusuz ki budur: *"Süphe yok ki Allah ve melekleri, salevet getirir(ler) Peygamber (Muhammed)'e; ey inananlar siz de ona salevet getirin; tam teslim olarak da selâm verin"* (K. 33 Ahzâb sûresi, âyet 56)[18]. Ilerdeki bolumlerde bu hususlari ayrintilariyle görecegiz.

1 Ki bunlar "hadîs" seklindeki hükümlerdir.

2 akvami= milletleri, toplumlari

3 haybetler= mutsuzluklar, yoksulluklar.

4 Mehmet Akif Ersoy, **Safahat** (Inkilap Kitapevi, Istanbul 1956, sh. 192)

5 Her ne kadar Yunus Emre:

"Yalvar kul, Allah'a yalvar,

Maksuda ermek dilersem..."

seklinde konusmakla beraber, Tanri ile ayniyet saglarmis gibi konusmaktan ve örnegin:

"Kâbe ve put iman benim,

Çark vuruban dönen benim

Bulup olup göge agan

Yagmur olup yagan benim

....

Kar yagdiran yer donduran

Hayvanlarin rizkini veren

Söyle bütun mahlukata

Ol rahim û rahman benim"

Seklinde konusmaktan geri kalmamistir. Bu konularda benim **Aydin ve "Aydin!"** adli kitabima bakiniz.

6 Bu siir'ler için, **Riza Zelyut'**un halk siirleri konusundaki inceleme ve derlemesi olan su kitabina bakiniz: **Halk Siirinde Baskaldiri**, (Sosyal Yayinlari, Istanbul 1989, sh. 193)

7 Riza Zelyut, age sh. 209

8 Riza Zelyut, age sh. 208

9 Riza Zelyut, age sh. 223

10 Riza Zelyut, age sh. 229

11 Riza Zelyut, age sh. 230

12 Bu sözler "Tanri'nin elçisi, Tanri'nin selâmi onun üzerine olsun" vs... anlamina geliyor.

13 Bkz. Ilhan Arsel, **Arap Milliyetçiligi ve Türkler** (Kaynak yayinlari, Istanbil 1999, sh. 29 ve d. Ayrica bkz. Bkz. Buhârî, **e's-Sahih, Kitabu'l- Cihâd,** 95; Müslim, e's-**Sahîh, Kitabu'l-Fiten**, Hadîs no. 2912.

14 Ilhan Arsel, **Arap Milliyetçiligi ve Türkler...** (sh. 29 ve d.)

15 *"...De ki: -(Oyleyse) hamd da Allah'a mahsustur..."* (K. 29 Ankebût sûresi, âyet 63)

16 *"... Yeryüzünde böbürlenerek yürümü. Zirâ Allah, kendini begenmis, övünüp duran kimseleri asla sevmez"*

(K. 31 Lokman 18)

17 *"Tesbih etmek"*, Tanri'yi "takdis" ve "tenzih" etmek (yâni Tanri'nin eksikligi olmadigini anlatmak) üzere *"Sübhanallah"* sözünü söylemektir.

18 Elmalili Hamdi Yazir'in çevirisi söyle: *"Muhakkak ki Allah ve melâikesi Peygamber'e hep salât ile tekrîm ederler. Ey o bütün iman edenler! Haydin ona teslimiyetle salât u selâm getirin..."* (K. Ahzâb 56). Bu çeviriyi açiklamak üzere de "*Allah Teâlâ rahmet ve ihsaniyle, melekler de istigfarlari ve hizmet etmeleriyle Peygamber'e daima ikramda bulunurlar"* diye ekler; hani sanki Tanri'nin yaptigi sey Muhammed'e sadece ikramda bulunmakmis gibi!. Oysa kendi çevirisine göre bile, âyet'de geçen deyim Tanri'nin Muhammed'e "salât" ettigini ifâde etmekte. "Salât" ise Muhammed'e "aleyhisselhatü vesselâm", "salâvatullahi aleyh", "sallâllahü aleyhi ve sellem" dualarindan birini okumak anlaminadir. Ve iste yukardaki âyet'e göre Tanri Muhammed'e bu dualardan biriyle duâ etmektedir.

Yüce Görünme ve Övünme Taktigindeki Amaç: Insanlara Bas Egdirtmek

Muhammed'in tanimladigi Tanri azametli bir Tanri'dir, övünen ve böbürlenen bir Tanri'dir, keyfî bir Tanri'dir, kibirli bir Tanri'dir; üstelik de azametini, keyfîligini ve kibrini her an için kul'larinin suratina vuran bir Tanri'dir. Daha dogrusu bunlari yapmakla kul'larini biraz daha kendisine taptiracagini hesaplayan bir Tanri'dir. Muhamme'in Tanri'sinin böyle bir Tanri oldugunu anlamak için Kur'ân'i gözden geçirmek yeterlidir. Zirâ orada Tanri, kendi kendine: *"Allah, göklerin ve yerin nûrudur... Nûr üstüne nûrdur. Allah, diledigini nûruna kavusturur... O, her seyi bilir"* (K. Nûr sûresi, âyet 35) der. Ya da bu sözlerini pekistirmek ve kendisini biraz daha ululastirmak maksadiyle sunu ekler: *"O* (Allah)*, görüleni de görülmeyeni de Bilen, Kendisinden baska Tanri olmayan Allah'tir. O, aciyici (Rahman) olandir, aciyan'dir (Rahîm). O, kendisinden baska Tanri olmayan, Hükümran (Melik), çok kutsal (Kuddûs), esenlik veren (Selâm), güvenlik veren (Mü'min), görüp gözeten (Müheymin), güçlü (Aziz), buyrugunu her seye geçiren (Cebbar), Ulu olan (Mütekebbir) Allah'tir... O, vareden (Hâlik), güzel yaratan (Bâr^i), yarattikalrina sekil veren(Musavvir), en güzel adflar kendisinden olan Allah'tir. Göklerde ve yerde olanlar O'nu tesbih ederler. O, güçlüdür (aziz), hâkim'dir (Hikmetli)..."* (K. Hasr sûresi, âyet 22-24) [1]. Ve kendisini buna

benzer daha nice sözlerle ululastirdigi ölçüde, kullarini kendisine mutlak sekilde taptiracagini bilir. Nitekim hesapladigi gibi olmus ve müslüman kisi, Tanri'nin azameti karsisinda kendisini **"teslimiyet"** duygusuna terketmis, Tanri'nin kul'u ve kölesi bilmis, bu yüzden mahviyet içerisinde küçülmüs, sinmis, benligini terketmis, müptezellesmis, degersizliginin bilinci icerisinde miskinlesmistir; bu nedenle kendi kisiliginin bilincinden yoksun kalmistir.

Ancak ne var ki müslüman kisiyi bu duruma düsüren Tanri, dogrudan dogruya Muhammed'in kendi hayalinde yarattigi ve deger ölçülerine göre tanimladigi bir Tanri'dir. Tanri'yi azametli, kibirli, müstebid ve övünmeye ve övülmeye hevesli imis gibi gösteren Muhammed'tir. Tanri'nin azameti ve kibri karsisinda insanlari "aciz" birer kul olarak tanimlarken aslinda, kendisine bas eger durumda kilmistir. Bu amacini, her seyden önce kendisini Tanri'nin en sevgili ve en serefli elçisi olarak göstermek, Tanri'ya övdürtmek, övdürtürken Tanri kadar azametli göstermek, hattâ Tanri'nin dahi salavât getirdigi durumlara geçirmek sûretiyle gerçeklestirmistir. Bunu saglamak içindir ki, biraz önce degindigimiz gibi Kur'ân'a, Tanri'nin melekleri ile birlikte kendisine salevet getirdigini, ve bu nedenle insanlarin dahi kendisine salevet getirmeleri gerektigine dair âyet'ler koymustur (örnegin: K. 33 Ahzâb 56). Yine bunun gibi **Hudeybiye**'de, "semre" agacinin altinda 1400 sahabî'nin kendisine ellerini vererek "biât" ederlerken, Tanri'nin bundan hoslandigini ve onlarin elleri üzerine kendi elini koydugunu bildirirken de yaptigi budur. Bu vesileyle Kur'ân'a koydugu âyet söyle: *"(Ey Muhammed!) Andolsun ki o agacin altinda sana biat ederlerken Allah, o müminlerden razi olmustur..."* (K. 48 Fetih sûresi, âyet 18).

Bütün bunlari sanki övünmekten ve övülmekten hoslanmazmis gibi görünerek yapmistir. Kitabimizin ilerdeki bölümlerinde bu hususlar ele alinacak ve açiklanacaktir.

1 Turan Dursun'un çevirisinden. Bkz**. Kur'ân Ansiklopedisi** (Kaynak Yayinlari, Cilt **II**, Istanbul, 1994 sh. 128)

"Tevâzu" insani oldugu söylenen Muhammed, övünmekten ve övülmekten hoslanir: hem de hoslanmazmis gibi görünerek.

Islâm yazarlari Muhammed'i, alçak gönüllü (mütevazi bir kimse) imis gibi göstermek için

olmadik iddiâlara sarilirlar. Iddiâ'larini da Muhammed'in sözlerine dayatirlar. Güyâ Muhammed: *"Allah bir kimseyi islâmiyete hidâyet eder... bununla beraber tevâzuu da ona nasib ederse, iste bunlar Allahü Teâlâ'nin ihtiyar ettigi kimselerdir"* [1] diyerek alçak gönüllügün Tanri'dan gelme bir fazilet olduguna inanmis olan, ve bu nedenle övünmekten ya da övülmekten asla hoslanmayan bir kimsedir. Güyâ baskalarini da kendisi gibi alçak gönüllü yapabilmek için kendinden örnekler vermistir ki, bu örneklerden biri, Tanri'nin kendisine **"Kul ve Resûl"** olmak ile **"Hükümdar ve Nebi"** olmak arasinda seçim hakkini verdigi ve kendisinin de sirf alçak gönüllü olarak davranmak için **"Kul ve Resûl"** olmagi tercih ettigiyle ilgilidir[2]. Ve yine bunun gibi, güyâ Tanri'dan baskasina (örnegin kendisine) tapilmasini yasak etmis, böylece **"sirk'i"** önlemek ve Islâm'i **"tevhid"** dini olarak korumak istemistir. Güyâ müslümanlara mescid'lerde Allah ile birlikte kimseye yalvarmamalarini bildirmis, böylece kendisinin tapinilacak bir kimse olmadigini anlatmak istemistir (Bkz. Cin sûresi, 18)[3]. Güyâ kendi kabrine bile *"izhâr-i hürmet edilmesini"* (ibâdet edercesine sayginlik gösterilmesini) uygun bulmamis[4], ve Tanri'ya: *"Yâ Rab, benim kabrimi tapilan put haline koyma"* diye yalvarmistir[5]. Yalvarirken de taraftarlarina: *"Ashâbim! Sakin kabrimi bayram yeri, evlerinizi de kabir haline koymayin. Nerede bulunur iseniz orada bana salavât getiriniz"* demistir[6]. Güyâ: *"Ben, kral degilim; ben Kureys kabilesinden, kurutulmus et yiyen bir kadinin çocuguyum"* seklinde konusarak alçak gönüllügünü her firsatta ortaya vurmustur[7]. Güyâ kendisine övgü yagdirilmasini, asiri sekilde övülmesini istemedigini anlatmak için: *"Hiristiyanlarin Meryem oglu Isâ'yi asiri (gerçeklere ters düser) sekilde övdükleri gibi övmeyin beni. Sunu biliniz ki ben Allah'in kuluyum, O halde bana -'Allah'in kulu ve Resûlû- ' deyin..."* demistir[8]. Güya **"tevazu"** denen seyin "fazilet" oldugunu belirtmek maksadiyle:*"Tevazu insana ancak yücelik verir. Tevâzu ediniz ki Allah da size Rahmet etsin ...."* [9] diye eklemistir. Güyâ övünen kimseleri, Tanri'nin asla sevmez oldugunu anlatmak üzere vahiy indigini söylemis ve Kur'ân'a:*"...Yeryüzünde böbürlenerek yürüme. Zirâ Allah, kendini begenmis, övünüp duran kimseleri sevmez"* (K. 31 Lokman sûresi, âyet 18) seklinde âyet'ler koymustur. Güyâ övünmenin, ve kendini begenmisligin insani "helâke" (ölüme, yok olmaga) sürükledigini anlatmak üzere: *"Üç sey insani helâke sürükler. Bunlar ... cimrilik, nefsin arzu ve isteklerine uymak, ve kul'un kendi kendini begenmesidir"* demistir [10].

Islâmci'lar, bu iddiâ'larini genellikle Muhammed'in sözlerine dayatirlar. Ancak ne var ki bu sözler, onun isbilirliginin, yâni içinde bulundugu zamana ve durumlara göre izlemis oldugu günlük siyâsetinin sadece bir yönüdür. Her ne kadar kendisini "tevâzu" insani imis gibi göstermek üzere yukardaki sekilde konustugu olmus ise de, aslinda ömrü boyunca bu söylediklerinin tam tersini yaparcasina övünmüs, ve kendisini baskalarina övdürtmüstür. Hem de öylesine ki, sinirsiz bir övünme özlemi içerisinde kendisini Tanri kertesinde görmüs ve Tanri'yi, melekleriyle birlikte, kendisine salât ve selâm eder durumda kilmaktan, ya da ezân okutarak kendi adini Tanri ile birlikte duyurtmaktan tutunuzda, kendinden çikan her seyin, (örnegin tükrügünün, sümügünün, ve içinde ellerini ayaklarini yikadigi abdest suyu'nun, ya da kesilmis saçlarinin, vs...) kutsal olduguna varincaya kadar her seyi ile övünmekten, ve insanlar tarafindan yüceltilmekten mutluluk duymustur. Tanri'dan geldigini söyledigi "vahiy"lerle kendisini halka "aleyhissalâtü vesselâm" olarak, "yücelerin yücesi" olarak, gelmis geçmis bütün peygamberlerin tasdikçisi olarak, vs... kabul ettirmis, ve müslümanlar onu âdeta "ilâh" kertesinde görür olmuslardir. Hem de öylesine ki, onun abdest aldigi ve içine tükürdügü suyu içmeyi, ya da agzindan ve burnundan çikan balgamini yüzlerine ve derilerine sürmeyi, ve hattâ devesinin agzindan saçilan köpüklerin altinda kalmayi bile kendileri için bir seref ve mazhariyet bilmislerdir[11].

Bütün bu hususlari ilerdeki sayfalarda, Islâm kaynaklarina dayali olarak açiklayacagiz, fakat simdilik sunu belirtmekte yarar vardir ki Muhammed, Mekke'de kendisini peygamber olarak ilân ettigi ilk anlarda henüz güçsüz durumda bulundugu için alçak gönüllü bir görünümde idi; insan üstü bir güce sahip olmadigini anlatmak için Kur'ân'a: *"De ki: Ben*

ancak sizin gibi bir insanim, ancak bana Tanrinizin bir Tanri oldugu vahyolunuyor..." (K. 41 Fussilât sûresi, âyet 5; ayrica bkz. K. 18 Kehf 109; ve K. 19 Meryem 110) seklinde âyet'ler koymus ve bu söylediklerini pekistirmek için baskalari gibi kendisinin de nihâyet bir "kul" oldugunu, tipki diger kul'lar gibi, "beserî" niteliklere sahip bulundugunu eklemis, ve örnegin: *"Ben de sizin gibi bir insanim, siz unuttugunuz gibi ben de unuturum, bir seyi unuttugum zaman bana hatirlatin"* diye konusmustur. Hattâ Tanri'nin kendisine **"Kul ve Resûl" olmak** ile **"Hükümdar ve nebî"** olmak arasinda seçim hakki tanidigini, bu teklif karsisinda ne yapacagini bilemeyip Cebrâil'den fikir aldigini ve Cebrâil'in kendisine: *"Rabbin için tevâzu et"* dedigini ve iste onun bu tavsiyesi üzerine **"Kul ve Resûl"** olmagi tercih ettigini bildirmistir[12]. Ya da baskalarindan farkli bilgilerle mücehhez olmadigini anlatmak için Tanri'nin kendisine: *"(Ey Muhammed!) De ki- 'Ben... gaybi bilirim... demiyorum-..."* (K. En'âm sûresi, âyet 50) diye emrettigini açiklamistir. Yine bunun gibi, "melek" niteliginde, ya da ayricaliklara sahip imis gibi görünmemek için Tanri'nin kendisine: *"(Ey Muhammed!) De ki: -' Ben... bir melegim de ... demiyorum-'..."* (K. En'âm sûresi, âyet 50) dedigini bildirmistir. Ya da mucîze yaratma gücüne sahip bulunmadigini, sadece dini yaymak için peygamberlik göreviyle donatildigini, tipki diger insanlar gibi Tanri'nin bir kulu oldugunu, suçlarinin ve günâhlarinin bagislanmasi için Tanri'dan duâ'ci bulundugunu belirtmek için Kur'ân'a:

"Ey Muhammed!... Kendinin, inanmis kadin ve erkeklerin günahlarinin bagislanmasini dile..." (K. 47 Muhammed sûresi, âyet 19);

"Ey Muhammed! Sabret... suçunun bagislanmasini dile. Rabbini aksam sabah överek tesbih et..." (K. 40 Mü'min sûresi, âyet 55)

seklinde âyetler yerlestirmistir. Ve iste Islâmci yazarlar, biraz önce degindigimiz gibi, bu hususlari öne sürerek Muhammed'in dünyevî bir varlik oldugunu, tipki diger insanlar gibi, zaman zaman duygularina kapildigini ve kusurlar isledigini, fakat kusurlarini kabul edecek kadar alçakgönüllü oldugunu, diger peygamberler gibi mucîzelerle kisisel çikar saglama yoluna basvurmadigini ve Tanri'yi kendisine araç edinmedigini, kendi isinde kullanmadigini söylerler.

Oysa ki bütün bu iddiâ'lar yalandan ibârettir; çünkü Islâm kaynaklarinin bize ögrettigi o'dur ki Muhammed ne alçak gönüllü bir kimse olmustur, ne kusurlarini kabul etmek ve nedâmet getirmek gibi bir büyüklükte bulunmustur, ne Tanri'yi kendi gereksinimleri ve çikarlari için kullanmaktan ve özellikle cinsel ihtiyaçlarinin (sehveti'nin) sinirsizliklarina araç yapmaktan kaçinmistir, ve ne de mucîze yaratma san'atinin uygulayicilarindan olma ustaligindan uzak kalmistir. Daha baska bir deyimle alçak gönüllülük ("tevâzu" gösterileri) Muhammed için, sadece sözde kalip, çikarlar siyâsetini uygulama hesabina dayali eylemler niteligini tasimistir. Üstelikte kendisini alçak gönüllü ("tevâzu" insani) imis gibi gösterirken, bunu kendi istek ve gayretine degil fakat Tanri'nin istegine baglamistir: *"Allahü Teâlâ bir kimseyi islâmiyete hidâyet eder... tevazuu da ona nasîb ederse, iste bunlar, Allahü Teâlâ'nin ihtiyâr ettigi kimselerdir* "[13]. Öte yandan alçak gönüllü imis gibi görünürken bile, belli etmeden üstünlük hevesinden kendini alamaz. Örnegin: *"... Ben müslimînin evveliyim"* seklinde Kur'ân'a âyet koyarken (Bkz. En'âm sûresi, âyet 163), kendisini Tanri'ya teslim olan müslümanlarin yüce önderi olarak göstermekten geri kalmaz.

Fakat her ne olursa olsun, su muhakkak ki Muhammed, "tevâzu" denen seyi (alçak gönüllülügü) günlük siyâsetinin gereksinimlerine araç edinmistir. Gerçekten de, biraz önce degindigimiz gibi, henüz güçlü olmadigi zamanlar genellikle "alçak gönüllü" kimse rolündedir. Özellikle ilk baslarda (birinci Mekke döneminde) kendisini Tanri'nin "ögüt

verici", "uyarici" ve "teblig edici" bir elçisi imis gibi gösterir; "zorbalikla" degil fakat aksine "yumusaklikla", "güzellikle", "ögüt" vermekle, Tanri'nin buyruklarini "teblig" etmekle görevli oldugunu bildirir. Örnegin Kur'ân'a: *"Ey Muhammed! Sen onlarin üzerinde bir zorba degilsin; (onlara) Kur'ân'la ögüt ver"* (K. 50 Kâf sûresi, âyet 45); ya da: "*Eger yüz çevirirlerse, ey Muhammed! Sana düsen açikca teblig oldugunu bil"* (K. 16 Nahl sûresi, âyet 82), ya da: *"Putperestlerin söylediklerine sabret, yanlarindan güzellikle ayril"* (K. Müzemmil sûresi, âyet 10) seklinde âyet'ler koyar (Bu konuda ayrica bkz. Sûra sûresi, âyet 48; Zuhruf 44; Müzemmil 9; Kâlem 51-2; Müddessir 53-54). Görüldügü gibi bütün bu âyet'lerde kendisini alçak gönüllü (mutevazi), hösgörülü ve zorbaliktan uzak imis gibi göstermektedir. Kendisini yalanlayanlara, alaya alanlara, ya da kendisine kafa tutup küfür edenlere karsi dahi yüksekten atmaz, dehset saçmaz; her ne kadar onlara karsi lânetlemeler ya da küfre varan sözler sarfetmekle beraber, yine de tevazu sinirlari dahilinde konusur ve onlarin Tanri tarafindan cezalandirilacagina dâir Kur'ân'a âyet'ler koyardi. Örnegin Kur'ân'in "uydurma", ya da "seytan sözü" oldugunu söyliyenlere karsi Tanri'nin agziyle söyle yanit verirdi:

"Ey Muhammed! Senin milletin Kur'ân'i yalanladi: -(onlara) cezanizi ben verecek degilim-' de... (Onlara) Kur'ân ile ögüt ver" (K. En'âm sûresi, âyet 66, 69-70);

"(Ey Muhammed!) ... seni yalanlayanlari Bana birak... Süphesiz katimizda onlar için... Cehennem... can yakici bir azab var" (K. Müzemmil sûresi, âyet 11-13).

Kendisine *"Sen mutlaka delisin"* diyenlere (K. Hicr 6-7) karsi Tanri'nin söyle konustugunu söylerdi: *"Arkadasiniz Muhammed asla deli degildir"* (K. Tekvîr sûresi, âyet 22); *"Düsünmüyorlar ki arkadaslari olan peygamberde delilik eseri yoktur; o ancak açikca bir uyarandir"* (K. A'raf 184).

Yine bunun gibi, Kur'ân'i inkâr eden kimselerin gelecek dünyâda Cehenneme atilacaklarina dair hükümleri örnek verirdi. (K. Hûd sûresi, âyet 17).

Görüldügü gibi, Kur'ân'a inanmayanlara, ya da kendisini yalanlayanlara, ve hattâ kendisi için *"O bir delidir"* seklinde laf edenlere karsi asiri saldirgan bir tutum takinmayip onlarin cezalarinin Tanri tarafindan verilecegini anlatmakla yetinmektedir. Çünkü henüz güçsüzdür, ve onlara karsi yapabilecegi baskaca bir sey yoktur.

Bu arada "tevâzu" (alçak gönüllülük) denen seyin, "fazilet" ve Tanri katinda makbul bir sey oldugunu anlatmak için:

"Tevâzu insana ancak yücelik verir. Tevazu ediniz ki Allah da size Rahmet etsin ....", ya da:

"Kul tevâzu edince Allahü Teâlâ onu yedi kat göklere kadar yükseltir" [14] seklinde konusur, ve:

"(Ey imân edenler!) Hiristiyanlarin Meryem oglu Isâ'yi asiri (gerçeklere ters düser sekilde) övdükleri gibi övmeyin beni. Sunu biliniz ki ben Allah'in kuluyum, O halde bana -'Allah'in kulu ve Resûlû- ' deyin...", diyerek talkim verirdi.

Ancak ne var ki güçlenmeye basladigi andan itibaren (özellikle Medîne'ye hicret ettikten ve çete saldirilarina ve savaslara girismeye basladiktan sonra) is degisir; bambaska yaradilista bir kimse oluverir Muhammed: artik sadece **"ögüt verici"**, sadece **"teblig**

edici", sadece **"Resûl",** sadece **"uyarici"**, ya da sadece **"sabredip susan"** degil fakat "korkutucu Tanri"nin "korkutucu" bir **"Peygamberi"**dir. "Resûl" olarak görünmekten ziyâde "Nebi" olarak görünmeyi tercih eder. Her ne kadar, Tanri'nin kendisine daha önceleri "Kul ve Resûl" ya da "Hükümdar ve Nebi" olmak hususunda tercih tanidigini ve kendisinin de Tanri'ya tevâzu ederek "Kul ve Resûl" olmagi seçtigini söylemis olmakla beraber simdi "Hükümdar ve Nebi" görünümündedir; örnegin: *"Adem henüz su ile toprak arasinda iken, ben Nebî idim..."* diyerek ezelden beri "nebi" oldugunu bildirir. Ve artik farkli inançta olanlari ve kendisine boyun emekten kaçanlari uyarici degil kiliçtan geçiricidir. Hem de öylesine ki, kendi yüceligini Tanri'nin yüceligi ile bir tutup, Tanri'ya bas egildigi gibi kendisine de bas egilmesini isteyendir. Bütün bunlari kendisi için bir övünme vesilesi bilendir. Örnegin, kendisini, tipki Tanri gibi bas egilen kertede göstermek üzere Kur'ân'a su tür âyet'ler koyar: *"Ey Muhammed! Süphesiz sana bas egerek ellerini verenler, Allah'a bas egip el vermis sayilirlar"* (K. 48 Fetih sûresi, âyet 10)

Henüz güçsüz bulundugu sirada günahlarinin bagislanmasini diler görünürken ve örnegin Kur'ân'a: *"Ey Muhammed!... Kendinin, inanmis kadin ve erkeklerin günahlarinin bagislanmasini dile..."* (K. 47 Muhammed sûresi, âyet 19); ya da:*"Ey Muhammed! Sabret... suçunun bagislanmasini dile. Rabbini aksam sabah överek tesbih et..."* (K. 40 Mü'min sûresi, âyet 55) seklinde âyetler koyarken, simdi güçlendikten sonra kendisinin günahsiz bulundugunu ve çünkü Tanri'nin kendisini her türlü günahtan uzak tuttugunu söyleyerek, örnegin *"Geçmis ve gelecek zenbim (günahlarim) magfiret edilmistir. Bana Kevser verilmistir..."* diyerek övünürdü [15].

Henüz güçsüz oldugu zamanlar putperestlere, yâni "müsrik'ler"e, karsi sabir göstermekle görevli imis gibi görünmek üzere Kur'ân'a: *"Putperestlerin söylediklerine sabret, yanlarindan güzellikle ayril"* (K. Müzemmil sûresi, âyet 10) seklinde âyet'ler koyarken, güçlendikten sonra: *"...Müsrikleri nerede görürseniz öldürün.."* (K. Tevbe sûresi, âyet 5; Bakara 191) diye buyruklar koyar. Ya da **Kitab Ehli**'ne (Yahudi'lere ve Hiristiyan'lara) karsi, Islâm'i kabul etmelerine ya da etmemelerinin cezâsi olmak üzere, kendi elleriyle küçülerek "cizye" (kafa parasi) vermege râzi olmalarina kadar savas açilmasini emreder (K. Tevbe sûresi, âyet 29); ya da Müslümanliktan çikanlar hakkinda *"Her kim dinini (ki müslümanliktir) degistirirse, onu hemen öldürünüz"* [16] diyerek korku ve dehset saçar. Saçarken de gelmis geçmis peygamberler içerisinde "korku" ve "dehset" salma yetkisinin Tanri tarafindan sadece kendisini verilmis oldugunu söyliyerek övünür; örnegin:*"...Bir aylik bir yola kadar (düsmanlarimin kalbine) korku (salmak) ile mansur olundum..."* der[17].

Daha önceleri mü'minlere karsi oldugu kadar, müsriklere (kâfirlere) karsi da alçak gönüllü'lügü benimsemis gibi davranirken, simdi artik bambaska bir dil kullanarak Kur'ân'a: *"...Mü'minlere karsi alçak gönüllü, kâfirlere karsi onurlu ve zorlu olun..."* (K. Mâide sûresi, âyet 54)[18] seklinde âyet'ler koyar.

Henüz güçsüz bulundugu zamanlar Kur'ân'i yalanlayanlarin, ya da Tanri'ya ve kendisine kafa tutanlarin cezâ'larinin gelecek dünya'da, Cehennem'e atilmak sûretiyle, verilecegini söylerken ve örnegin Kur'ân'a:

"Ey Muhammed! Senin milletin Kur'ân'i yalanladi: (onlara) cezanizi ben verecek degilim-' de... (Onlara) Kur'ân ile ögüt ver" (K. En'âm sûresi, âyet 66, 69-70); ya da:

"(EyMuhammed!) ...seni yalanlayanlari Bana birak... Süphesiz katimizda onlar için... Cehennem... can yakici bir azab var" (K. Müzemmil sûresi, âyet 11-13) seklinde âyet'ler koyarken, simdi artik güçlendigi için, öldürüp kesmelerden söz ederek Kur'ân'a, bu gibi kisilerin yakalanip öldürülmelerine dâir su tür âyet'ler ekler:

"Iki yüzlüler, kalblerinde fesad bulunanlar, sehirde bozguncu haber yayanlar ... lânetlenmis olarak nerede bulunurlarsa yakalanir ve hem de öldürülürler..." (K. Ahzâb sûresi, âyet 60-61).

Yâni Islâmî düzeni siddet ve dehset saçarak sürdürmeyi övünme vesilesi yapar. Fakat bununla kalmaz bir de kendisine bas egmeyip karsi gelenlerin, tipki Tanri'ya karsi gelenler gibi, agir cezalara çarptirilacaklarina, örnegin ellerinin ve ayaklarinin çaprazlama kesilecegine dair hükümler koyar. Koydugu hükümlerden biri aynen söyle:

"Allah ve Resûlüne karsi savasanlarin ve yer yüzünde (hak) düzeni bozmaya calisanlarin cezasi ancak ya (acimadan) öldurülmeleri, ya asilmalari, yahut el ve ayaklarinin çaprazlama kesilmesi, yahud da bulunduklari yerden sürülmeleridir. Bu onlara dünydaki rüsvayligidir. Onlar için ahirette de büyük azab vardir" (K. Mâide sûresi, âyet 33).

Yine bunun gibi, halktan kisilerin kendisinden mucîze göstermesini istemeleri, ve örnegin: *"... -'Bize yeryüzünde bir kaynak çikarip akitmadikça inanmayiz sana'... Umdugun gögü parça parça üstümüze düsürmedikçe, yahut Allah'in meleklerini karsimiza getirmedikçe... yahut gökyüzüne gözümüzün önünde çikmadikça... gene inanmayiz sana..."* demeleri üzerine, herkesin önünde mucize yaratamayacagini bildigi için, kendisinin bir insan oldugunu öne sürerek kaçamak yollari arar ve Kur'ân'a su tür âyet'ler koyar:

"(Ey Muhammed!) De ki- 'Rabbimi tenzih ederim, ben peygamber olan bir insandan baska bir sey miyim?-'..." (K. 17 Isrâ sûresi, âyet 90-93).

Ancak ne var ki hiç kimselerin kesfedemeyecekleri sekilde mucize yaratmis gibi görünmekten de geri kalmaz, ve mücizeler insani olarak görünmeyi övünme vesilesi yapardi. Örnegin parmagiyla isâret edip ay'i ikiye böldügünü ve sonra bu iki bolümün birlestigini söylerken (K. el-Kâmer sûresi, âyet 1-3), ya da yardim bulmak için gittigi Taif'den dönüs sirasinda yolda cinlere rastladigini, ve onlara sakiz agacini tanik tutarak kendisinin peygamber oldugunu kanitladigini söylerken, yaptigi budur [19] (Buna benzer daha nice örnek var).

Öte yandan henüz Mekke'de güçlü durumda bulunmadigi zamanlar, taraftarlarina hos görünmek ve onlar nezdinde sayginlik kazanmak ihtiyaciyle de alçak gönüllü (mutevazi) görünme yollarini aradigi olurdu. Örnegin **Kureys** esrafindan bâzi kimselerle görüstügü bir sirada yanina gelen kör bir adama önem vermez bulundugu bir olay dolayisiyle kendi kendini sanki suçlu bulup Tanri'ya azarlatir gibi görünmüs ve Kur'ân'a su âyeti koymustur:

"Yanina kör bir kimse geldi diye peygamber yüzünü asip çevirdi. Ey Muhammed! Ne bilirsin belki de o arinacak(ti); yahud ögüt alacakti da bu ögüt kendisine fayda verecekti... Sen Allah'tan korkup sana kosarak gelen kimseye aldirmiyorsun..." (K. 80 Abese sûresi, âyet 1-11)

Olayi Muhammed'in karakteriyle ilgili bölümde ayrica ele almis olmakla beraber kisaca özetleyelim ki Mekke'de iken Kureys ileri gelenlerini elde etmege ugrastigi günlerden birinde Muhammed, **Ebû Cehl, Mugire, Ebû Abbâs ve Ümeyye b. Halef** gibi ünlülerle görüsürken yanina **Ibn-i Ümm-i Mektûm** adinda kör bir adamin yanastigini ve *"Bana Kur'ân okut"* dedigini görür, fakat görmezlikten gelir. O tarihe kadar kendisine katilip Islâm olanlar hep fakirler, zayiflar, köleler ve körler oldugu için eziklik duyar ve konusmakta oldugu kisilerin: *"Bu dine hep bu gibi biçâre, zavalli insanlar mi giriyor?"* demelerinden çekindigi için adamcagiza iltifat etmez; hattâ israrli durumu nedeniyle onu yanindan kovar[20]. Fakat bunu yapmakla kendi taraftarlarindan bir kismini incitmis olur. Kendisine çekmek istedigi Kureys esrafini inandiramadigi için, hiç olmazsa taraftarlarini dariltmamak

maksadiyle üzüntüsünü bildirir ve Kur'ân'a yukardaki âyeti yerlestirir. Ayrica da **Ümm-i Mektûm'** u hosnud etmek için ugrasir, her gördügü yerde ona iltifat'ta bulunur. Bu arada muhaliflerini kötülemekten geri kalmaz ve Kur'âna sunlari ekler: *"Ama sen, kendisini ögütten mustagni gören kimseyi karsina alip ilgileniyorsun; arinmak istememesinden sana ne?"* (K. 80 Abese sûresi, âyet 5-7). Burada söz konusu olan kimseler biraz önce degindigimiz gibi Islâm'a girmekten kaçinan Kureysli kisilerdir. Böylece hem taraftarlarini sevindirmis ve hem de muhaliflerini yermis olur. Daha baska bir deyimle kendisini suçlu imis gibi göstermesi, alçak gönüllülükten (tevazu'dan), ya da kötü bir davranista bulunmus olma pesimanligindan degil, fakat taraftarlarini kaybetme korkusundan, ve daha dogrusu günlük çikarlarini saglama ustaligindandir.

Kendisini suçlu imis gibi gösterip alçak gönüllülüge (tevazu yoluna) basvurdugu bir baska örnek **Tebûk** seferi vesilesiyle karsimizdadir. Bu vesileyle Kur'ân'a su âyeti koymustur:

"(Ey Muhammed!) Allah seni affetsin... yalancilari bilmeden önce niçin onlara izin verdin?" (K. 9 Tevbe sûresi, âyet 43).

Yâni savasa katilmaktan kaçinanlara izin verdigi için Tanri'nin kendisine çattigini anlatmaktadir. Hatirlatalim ki **Tebûk** seferi hazirliklari sirasinda bazi kimseler, bir takim yalan mazerete sarilarak savasa katilmayacaklarini bildirmisler, kendisinden izin istemislerdi. Muhammed onlara bu izni verince, bu kez sefere katilanlarin sikâyetleriyle karsilasmistir. Böyle bir izni vermek yüzünden güç duruma düsünce yukardaki âyeti koyuvermistir[21].

Söylemeye gerek yoktur ki kendisini, tipki diger insanlar gibi "kusur" yapabilirmis gibi, ya da "günah" islermis gibi gösterip tövbekâr davranmasi ve bagislanmak üzere Tanri'ya övgüler yagdirmasi, hem bir yandan kendini alçak gönüllü bir kimse imis gibi gösterip taraftarlarina sevdirmek ve hem de, diger yandan, onlari Tanri'yi yüceltir durumda kilmak bakimindan becerikli bir bulustur.

Ancak ne var ki alçak gönüllü ("mutevazi"), ya da günâhkar görünmege çalistigi zamanlar dahi övünmek ve kendini yüce göstermek için firsat gözetmekten geri kalmamistir. Yukardaki ölay vesilesiyle Kur'ân'a koydugu su âyet bunun nice örneklerinden biridir:

"Ey Muhammed!... Biz sana apaçik zafer saglamisizdir. Allah böylece senin geçmis ve gelecek günâhlarini bagislar, sana olan nîmetini tamamlar, seni dogru yola eristirir" (K. 48, Fetih sûresi, âyet 1-2).

Dikkat edilecek olursa günâhkâr görünür olmasinin kendisi için tehlike yaratir hiç bir yönü yoktur; çünkü Tanri onun, sadece geçmisteki degil fakat gelecekteki günahlarini dahi bagislayacaktir. Oysa ki diger peygamberler için böyle bir sey yapmayacaktir[22]. Bundan dolayidir ki Muhammed, yine kendi söylemesine göre, güyâ Kiyâmet gününde insanlarin tümüne sefâat'te bulunabilecek tek peygamber olacaktir.

Yine tekrarlayalim ki alçak gönüllü imis gibi görünmesi, çogu zaman güçsüz durumda bulunmaktan dogma bir tutumdur ki genellikle **Mekke** dönemini içine alir. Fakat bu güçsüz durumda dahi güçlenecegi ve hosgörüyü ve alçak gönüllülügü terkedecegi, böylece egemenligini kesin olarak yerlestirecegi günleri hayal etmekten, bu arada düsmanlarina dis bilemekten, intikam beslemekten geri kalmamistir. Kur'ân'a koydugu su âyet bunu kanitlayan örneklerden biridir:

"Ey Muhammed! bir süreye kadar onlara aldiris etme.. Bir süreye kadar onlardan yüz çevir" (K. 37 Saffât sûresi, âyet 174, 178).

Burada geçen *"bir süreye kadar"* deyimi onun güçlü duruma erisecegi zamana kadar olan süreye isârettir. Nitekim taraftarlarinin sayisinin arttigini ve giderek güçlendigini farkettigi an, yavas yavas hosgörü siyâsetini ve bununla birlikte alçak gönüllülügü terketmistir. Bu andan itibaren, hem bir yandan siddet ve dehset usûllerini izlemis ve hem de diger yandan sinirsiz sekilde övünme yoluna yönelip kendisini "yüce" bilmistir. Hem de öylesine ki, kendisini bütün insanlarin, ve gelmis geçmis bütün peygamberlerin en "ulu'su", en "yüce'si", en "asil'i" ve en "serefli'si" olarak göstermekten tutunuzda Tanri'yi kendisinin yakini, dostu ve yardimcisi ve nihâyet kendisine "salevat" getiren bir "Yaratan" olarak tanimlamaga varincaya kadar övünme san'ati'nin her yönünü denemistir. Ve bu sekilde övünürken, ilerde görecegimiz gibi, övünmedigini söylemeyi ihmâl etmemistir. Daha baska bir deyimle alçak gönüllügü o, kendisi için degil, Tanri'nin diger kul'lari için gerekli görmüstür. Onlari Tanri'ya karsi alçak gönüllü yaparken ayni zamanda kendisine karsi da öyle davranma zorunlugunda kilacagini düsünmüstür. Nice örnekten biri olmak üzere **Lokman sûresi'**ne koydugu su âyet'i okuyalim:

"... Hem nâs'a avurdunu sisirme ve Yer yüzünde çalimla yürüme, çünkü Allah ögüngen kurulganin hiç birini sevmez. Gidisinde mu'tedil ol, sesini pesden al, çünkü seslerin en beti her halde esek sesidir" (K. 31 Lokman sûresi, âyet 18-19) [23].

Muhammed'in bildirmesine göre Tanri **Lokman**'a[24] hikmet vermis ve Lokman da bu âyet'deki sözleri, kendi ogluna ögüt olmak üzere söylemistir. Bu dogrultuda olmak üzere Furkan sûresine su âyet'i koymustur:

"... Ve o Rahmân'in kullari: onlar ki Arzin üzerinde mülâyemetle yürürler... " (K. 25 Furkân sûresi, âyet 63)

Lokman sûresi'ndeki âyet'de geçen "*Hem nâs'a avurdunu sisirme..."* tümcesi: "Deve gibi basini yana bükme" yâni "Kibirli olma" anlamina gelmekte. Yine Lokman sûresi'ndeki:*"Yer yüzünde çalimla yürüme... Gidisinde mu'tedil ol... "* tümcesi ile, Furkan sûresi'ndeki: " ... *onlar ki Arzin üzerinde mülâyemetle yürürler..."* tümcesi, kisileri kibirli, magrurane ve saygisiz davranislardan alikomak içindir. Çünkü Muhammed'in asil istedigi sey, insanlarin her seyden önce kendisine karsi çalim satmayip yumusak ve boyun egmis sekilde davranmalari idi ki, yürüyüsün ve gidisin "mülâyim" ve "mu'tedil" nitelikte olmasi bunun bir isâreti sayilirdi.

Ve nihâyet yukardaki âyet'lerde, bir de: "... *sesini pesden al, çünkü seslerin en beti her halde esek sesidir..."* sözleri geçiyor ki: "konusurken sesinden biraz indir, söylerken bagirma" anlamina gelmekte[25].

Hemen hatirlatalim ki Muhammed, Ashabi ile konusurken, kendi sesinin baskalari tarafindan bastirilmasini, ya da her ne sekilde olursa olsun önüne geçilmesini sevmezdi; bunu, hem Tanri ve hem de kendi otoritesine karsi saygisizlik bilirdi. Nitekim Kur'ân'a bu hususta özel âyet'ler koymustur ki bunlardan bir örnek söyle: *"Ey iman edenler! Allah'in ve Resûlünun önüne geçmeyin... Seslerinizi Peygamber'in sesinin üstüne yükseltmeyin. Birbirinize bagirdiginiz gibi, Peygamber'e yüksek sesle bagirmayin.. Allah'in elçisinin huzurunda seslerini kisanlar, süphesiz Allah'in kalplerini takvâ ile imtihan ettigi kimselerdir..."* (K. 49 Hucûrat sûresi, âyet 1-3).

Dikkat edilecegi gibi bu âyet'ler, kisilerin birbirlerine bagirmalarini yasaklamiyor; sadece Muhammed'in önünde seslerini kismalarini, yüksek sesle bagirmamalarini, öngörüyor! Bu i'tibarla Muhammed'in "mülayim" ve "mu'tedil" (alçak gönüllü) olmak hususunda getirdigi hükümler, aslinda kendisine karsi sayginlikla davranilmasi amacina yönelik bulunmaktadir. Yukarda belirttigimiz gibi o kendisini, bu hükümlerle bagli saymamis, ve bu kitap boyunca

verecegimiz nice örneklerden de anlasilacagi gibi övünmeyi, kendi kendisini yüceltmeyi, Tanri'nin kendisine uygun gördügu bir hak saymistir; övünürken de *"Ben bununla böbürlenmem"* diyerek alçak gönüllü imis gibi görünmeyi yeglemistir: bu tutum ve davranislarinin, "övünmek" ile "böbürlenmek" arasindaki farkliligi yok kildigini farketmemistir.

Öte yandan bir de su var ki Muhammed, isine geldigi zamanlar hosgörü (tevâzu) insani olarak görünürken bile, bu niteligin kisisel bir meziyet degil fakat Tanri'dan gelme bir sey oldugunu söyler, söyle derdi: *"Allahü Teâlâ bir kimseyi Islâmiyet'e hidâyet eder, sûretini güzel yapar (...)* ***tevâzuu da ona nasip ederse,*** *iste bunlar, Allahü Teâlâ'nin ihtiyâr ettigi kimselerdir"* [26]. Bu dogrultuda olmak üzere bir de söyle derdi: *"Dört sey var ki, Allahü Teâlâ bunlari ancak sevdigi kimselere verir: Sükût etmek, (ki bu, ibâdetin baslangicidir), Allah'a tevekkûl, tevâzu, ve dünyadan meylini kesmektir"* [27]

Daha baska bir deyimle hosgörülü olabilmek, Muhammed'in bu sözlerine bakilacak olursa, sadece Tanri'nin keyfine kalmis bir seydir; Tanri diledigini "Müslüman" ya da "Kâfir" yaptigi gibi (örnegin Bkz. En'âm sûresi, âyet 125), diledigine de "tevâzu" nasib eyler ya da eylemez. Bununla beraber Muhammed, yine günlük siyâsetinin gereksinimi olarak, bu yukarda söylediklerini bazan göz ardi etmekten geri kalmaz, ve bu kez alçak gönüllülügü (tevâzu'u), kisi irâdesine bagli bir seymis gibi gösterirdi. Örnegin söyle derdi: *"Kul tevâzu edince, Allahü Teâlâ onu yedi kat göklere kadar yükseltir"* [28] . Ya da söyle eklerdi: *"Tevâzu, insâna ancak yücelik getirir. Tevâzu ediniz ki, Allahü Teâlâ da size rahmet etsin"* [29]

Kuskusuz ki Muhammed'in bu sözleri, biraz yukardaki sozleriyle çeliski halindeydi; fakat o buna aldiris etmezdi.

1 Imâm Gazalî, **age** (Cilt III, sh. 732)

2 Ebû Ya'lâ ve Taberânî'nin Ayse ve Ibn-i Abas'tan rivâyet'ine göre Muhammed'in söylemesi söyle: *"Rabbim beni kul ve Resûl olmakla, hükümdar ve Nebi olmak arasindamuhayyer kildi. Hangisini tercih edecegimi bilemedim. O sirada meleklerden dostum Cebrâil'e baktim. O da (bana): -Rabbin için tevâzu et- dedi. Ben de kul ve Resûl olmagi tercih ettim"*. Bkz. Imâm Gazalî, age (Cilt III, sh. 731).

3 *"Mescidler süphesiz Allah'indir. O halde Allah ile birlikte kimseye yalvarmayin (ve kulluk etmeyin"* (K. 72 Cin sûresi, âyet 18).

4 Guyâ resim cinsi seyleri yasakamasinin bir nedeni de budur. Bu konuda bkz. **Sahih-i Buharî Muhtasari...** (Cilt VI. sh. 418)

5 Ibn-i Teymiye'nin **Menâsik** 'inden alinti için bkz. **Sahih-i Buharî Muhtasari...** (Cilt IV, sh. 190).

6 Seyhayn'in **Sahîh**'lerinden alinti olarak bkz. **Sahih-i Buharî Muhtasari...,** (Cilt IV, sh. 190).

7 Bu konudaki hadîs'ler için Ibn Sa'd'in **Tabakat** adli kitabina bakiniz. Ayrica bkz. Syed Abdul Wahab, **The Shadowless Prophet of Islam,** (Lahore 1962, sh. 1-5; 68-107)

8 *"Nâsârâ'nin Ibn-i Meryem'i bâtil üzere methettikleri gibi siz de beni methetmekte mübgalgaga etmeyiniz! Süphesiz ki, ben bir kulum. Binaenaleyh bana: -Allah'in kulu ve O'nin resûlü- deyiniz".* Buharî'nin Ömer'den rivâyet ettigi bu hadîs için bkz. **Sahih-i...** (Cilt IX , sh. 181, hadîs no. 1405)

9 Bkz. Imâm Gazâlî, **age (1975)** (Cilt III, sh. 732-3)

10 Imâm Gazâlî, **age (1975)**, (Cilt II, sh. 559)

11 **Sahih-i...** (Cilt VI, sh. 55)

12 Ebû Ya'lâ ile Taberânî'den gelen rivâyet için bkz. Imâm Gazalî, age (Cilt III, sh. 731).

13 Taberânî'nin rivâyet ettigi sekliyle hadîs'in tamami söyle: *"Allahû Teâlâ bir kimseyi islâmiyete dhidâyet eder, sûretini güzel yapar, nesebinde de bir yüz karaligi bulunmaz, bununla beraber tevâzuu da ona nasîn ederse, iste bunlar, Allahû Teâlâ'nin ihtiyhar ettigi kimselerdir".* Bkz. Imâm Gazalî, age (Cilt III, sh. 732).

14 Taberânî'nin ve Hâkim'in rivâyeleri için Bkz. Imâm Gazâlî, **age (1975)** (Cilt III, sh. 732-3)

15 Bkz. Sahih-i Buharî Muhtasari... Cilt II, sh. 247)

16 (Bkz. **Sahih-i...** VIII, sh. 387-8, Hadîs no. 1263 ve 1265)

17 **Sahih-i...**, (Cilt II. sh 245, hadîs no.223)

18 Mâide sûresi'nin 54cü âyeti'nin Imâm Gazalî'deki sekli için bkz. **Ihyâu 'ulûmi'd-dîn,** (Bedir yayin evi, Istanbul 1975, çilt III, sh. 750).

19 Bkz. **Sahih-i...,** Cilt X, sh. 46 ve d., Hadîs no. 1545, Buna benzer diger örnekler için Benim **Seriât'tan Kissa'lar I ve II**, adli kitaplarima bakiniz.

20 Abdullah bin Ömer'in rivâyetine dayali hadîs için bkz. **Sahih-i...** (Cilt II, sh. 579-580)

21 Yukardakine benzer âyet'lere bir kaç örnek daha vermek gerekirse: *"Ey uhammed... kendinin (ve) inanmis kadin ve erkeklerin günahlarinin bagislanamsini dile..."K. 47 Muhammed 19); "Ey Muhammed... suçunun bagislanmasini dile"* (K. 40 Mü'min 55); *"De ki -'Ben saptirirsam, sapitmakla ancak kendime etmis olurum. Dogru yolda olursam Rabbimin bana vahyetmesinden olurum"* (K. 35 Tâtir 50)

22 Bu konuda Ebû Hüreyre'nin rivâyetine dayali hadîs'ler için bkz. **Sahih-i Buharî Muhtasari...** (Cilt XI, sh. 120, Hadîs no. 1711; ve Cilt XII, sh. 425 Hadîs no. 2187)

23 Bu âyet'lerin Diyânet Isleri Baskanligi'nca çevirisi söyle: "Insanlari küçümseyip yüz çevirme, yeryüzunde böbürlenerek yürüme; Allah kendini begenip övünen hiç kimseyi, siüphesiz ki sevmez. Yürüyüsünde tabîî ol; sesini kis. seslerin en çirkini süphesiz merkeblerin sesidir" (K. Lokman sûresi, âyet 18-19)

24 Lokman'in kim oldugu kesin olarak bilinmiyor. Kimilerine göre o bir "Peygamber"dir; kimilerine göre Tanri'nin bir dostudur; kimilerine göre ise Eyyûb peygamber'in kizkardesi'nin ya da teyzesi'nin ogludur. Kur'ân'da 31ci sûre olarak yer almis olup Lokman ile onun ogluna vermis oldugu ögütleri kapsar. Bu konuda bkz. Turan Dursun, **Kur'ân Ansiklopedisi,** (Cilt VIII, sh. 27 ve d.). ayrica bkz. Elmalili H. Yazir, age (Cilt V, sh. 3843)

25 Elmalili H. Yazir, age (Cilt V, sh. 3847)

26 Taberânî'nin rivâyeti için bkz. Gazalî, age (Cilt III, sh. 732).

27 Taberânî ve Hâkîm'in rivâyetleri için bkz. Gazalî, age (Cilt III, sh. 732).

28 Beyhakî'nin rivâyeti için bkz. Gazalî, age (Cilt III, sh. 732).

29 Isfahânî'nin rivâyeti için bkz: Gazalî, age (Cilt III, sh. 733).

"Tevâzu" insani oldugu söylenen Muhammed, övünmekten ve övülmekten hoslanir: hem de hoslanmazmis gibi görünerek.

Islâm yazarlari Muhammed'i, alçak gönüllü (mütevazi bir kimse) imis gibi göstermek için olmadik iddiâlara sarilirlar. Iddiâ'larini da Muhammed'in sözlerine dayatirlar. Güyâ Muhammed: *"Allah bir kimseyi islâmiyete hidâyet eder... bununla beraber tevâzuu da ona nasib ederse, iste bunlar Allahü Teâlâ'nin ihtiyar ettigi kimselerdir"* [1] diyerek alçak gönüllügün Tanri'dan gelme bir fazilet olduguna inanmis olan, ve bu nedenle övünmekten ya da övülmekten asla hoslanmayan bir kimsedir. Güyâ baskalarini da kendisi gibi alçak gönüllü yapabilmek için kendinden örnekler vermistir ki, bu örneklerden biri, Tanri'nin kendisine **"Kul ve Resûl"** olmak ile **"Hükümdar ve Nebi"** olmak arasinda seçim hakkini verdigi ve kendisinin de sirf alçak gönüllü olarak davranmak için **"Kul ve Resûl"** olmagi tercih ettigiyle ilgilidir[2]. Ve yine bunun gibi, güyâ Tanri'dan baskasina (örnegin kendisine) tapilmasini yasak etmis, böylece **"sirk'i"** önlemek ve Islâm'i **"tevhid"** dini olarak korumak istemistir. Güyâ müslümanlara mescid'lerde Allah ile birlikte kimseye yalvarmamalarini bildirmis, böylece kendisinin tapinilacak bir kimse olmadigini anlatmak istemistir (Bkz. Cin sûresi, 18)[3]. Güyâ kendi kabrine bile *"izhâr-i hürmet edilmesini"* (ibâdet edercesine saygilik gösterilmesini) uygun bulmamis[4], ve Tanri'ya: *"Yâ Rab, benim kabrimi tapilan put haline koyma"* diye yalvarmistir[5]. Yalvarirken de taraftarlarina: *"Ashâbim! Sakin kabrimi bayram yeri, evlerinizi de kabir haline koymayin. Nerede bulunur iseniz orada bana salavât getiriniz"* demistir[6]. Güyâ: *"Ben, kral degilim; ben Kureys kabilesinden, kurutulmus et yiyen bir kadinin çocuguyum"* seklinde konusarak alçak gönüllügünü her firsatta ortaya vurmustur[7]. Güyâ kendisine övgü yagdirilmasini, asiri sekilde övülmesini istemedigini anlatmak için: *"Hiristiyanlarin Meryem oglu Isâ'yi asiri (gerçeklere ters düser) sekilde övdükleri gibi övmeyin beni. Sunu biliniz ki ben Allah'in kuluyum, O halde bana -'Allah'in kulu ve Resûlû- ' deyin..."* demistir[8]. Güya **"tevazu"** denen seyin "fazilet" oldugunu belirtmek maksadiyle:*"Tevazu insana ancak yücelik verir. Tevâzu ediniz ki Allah da size Rahmet etsin ...."* [9] diye eklemistir. Güyâ övünen kimseleri, Tanri'nin asla sevmez oldugunu anlatmak üzere vahiy indigini söylemis ve Kur'ân'a:*"...Yeryüzünde böbürlenerek yürüme. Zirâ Allah, kendini begenmis, övünüp duran kimseleri sevmez"* (K. 31 Lokman sûresi, âyet 18) seklinde âyet'ler koymustur. Güyâ övünmenin, ve kendini begenmisligin insani "helâke" (ölüme, yok olmaga) sürükledigini anlatmak üzere: *"Üç sey insani helâke sürükler. Bunlar ... cimrilik, nefsin arzu ve isteklerine uymak, ve kul'un kendi kendini begenmesidir"* demistir [10].

Islâmci'lar, bu iddiâ'larini genellikle Muhammed'in sözlerine dayatirlar. Ancak ne var ki bu sözler, onun isbilirliginin, yâni içinde bulundugu zamana ve durumlara göre izlemis oldugu günlük siyâsetinin sadece bir yönüdür. Her ne kadar kendisini "tevâzu" insani imis gibi göstermek üzere yukardaki sekilde konustugu olmus ise de, aslinda ömrü boyunca bu söylediklerinin tam tersini yaparcasina övünmüs, ve kendisini baskalarina övdürtmüstür. Hem de öylesine ki, sinirsiz bir övünme özlemi içerisinde kendisini Tanri kertesinde görmüs ve Tanri'yi, melekleriyle birlikte, kendisine salât ve selâm eder durumda kilmaktan, ya da ezân okutarak kendi adini Tanri ile birlikte duyurtmaktan tutunuzda, kendinden çikan her seyin, (örnegin tükrügünün, sümügünün, ve içinde ellerini ayaklarini yikadigi abdest suyu'nun, ya da kesilmis saçlarinin, vs...) kutsal olduguna varincaya kadar her seyi ile övünmekten, ve insanlar tarafindan yüceltilmekten mutluluk duymustur. Tanri'dan geldigini söyledigi "vahiy"lerle kendisini halka "aleyhissalâtü vesselâm" olarak, "yücelerin yücesi" olarak, gelmis geçmis bütün peygamberlerin tasdikçisi olarak, vs... kabul ettirmis, ve müslümanlar onu âdeta "ilâh" kertesinde görür olmuslardir. Hem de öylesine ki, onun abdest aldigi ve içine tükürdügü suyu içmeyi, ya da agzindan ve burnundan çikan balgamini yüzlerine ve derilerine sürmeyi, ve hattâ devesinin agzindan saçilan köpüklerin altinda kalmayi bile kendileri için bir seref ve mazhariyet bilmislerdir[11].

Bütün bu hususlari ilerdeki sayfalarda, Islâm kaynaklarina dayali olarak açiklayacagiz, fakat simdilik sunu belirtmekte yarar vardir ki Muhammed, Mekke'de kendisini peygamber olarak ilân ettigi ilk anlarda henüz güçsüz durumda bulundugu için alçak gönüllü bir görünümde idi; insan üstü bir güce sahip olmadigini anlatmak için Kur'ân'a: *"De ki: Ben ancak sizin gibi bir insanim, ancak bana Tanrinizin bir Tanri oldugu vahyolunuyor..."* (K. 41 Fussilât sûresi, âyet 5; ayrica bkz. K. 18 Kehf 109; ve K. 19 Meryem 110) seklinde âyet'ler koymus ve bu söylediklerini pekistirmek için baskalari gibi kendisinin de nihâyet bir "kul" oldugunu, tipki diger kul'lar gibi, "beserî" niteliklere sahip bulundugunu eklemis, ve örnegin: *"Ben de sizin gibi bir insanim, siz unuttugunuz gibi ben de unuturum, bir seyi unuttugum zaman bana hatirlatin"* diye konusmustur. Hattâ Tanri'nin kendisine **"Kul ve Resûl" olmak** ile **"Hükümdar ve nebî"** olmak arasinda seçim hakki tanidigini, bu teklif karsisinda ne yapacagini bilemeyip Cebrâil'den fikir aldigini ve Cebrâil'in kendisine: *"Rabbin için tevâzu et"* dedigini ve iste onun bu tavsiyesi üzerine **"Kul ve Resûl"** olmagi tercih ettigini bildirmistir[12]. Ya da baskalarindan farkli bilgilerle mücehhez olmadigini anlatmak için Tanri'nin kendisine: *"(Ey Muhammed!) De ki- 'Ben... gaybi bilirim... demiyorum-..."* (K. En'âm sûresi, âyet 50) diye emrettigini açiklamistir. Yine bunun gibi, "melek" niteliginde, ya da ayricaliklara sahip imis gibi görünmemek için Tanri'nin kendisine: *"(Ey Muhammed!) De ki: -' Ben... bir melegim de ... demiyorum-'..."* (K. En'âm sûresi, âyet 50) dedigini bildirmistir. Ya da mucîze yaratma gücüne sahip bulunmadigini, sadece dini yaymak için peygamberlik göreviyle donatildigini, tipki diger insanlar gibi Tanri'nin bir kulu oldugunu, suçlarinin ve günâhlarinin bagislanmasi için Tanri'dan duâ'ci bulundugunu belirtmek için Kur'ân'a:

"Ey Muhammed!... Kendinin, inanmis kadin ve erkeklerin günahlarinin bagislanmasini dile..." (K. 47 Muhammed sûresi, âyet 19);

"Ey Muhammed! Sabret... suçunun bagislanmasini dile. Rabbini aksam sabah överek tesbih et..." (K. 40 Mü'min sûresi, âyet 55)

seklinde âyetler yerlestirmistir. Ve iste Islâmci yazarlar, biraz önce degindigimiz gibi, bu hususlari öne sürerek Muhammed'in dünyevî bir varlik oldugunu, tipki diger insanlar gibi, zaman zaman duygularina kapildigini ve kusurlar isledigini, fakat kusurlarini kabul edecek kadar alçakgönüllü oldugunu, diger peygamberler gibi mucîzelerle kisisel çikar saglama yoluna basvurmadigini ve Tanri'yi kendisine araç edinmedigini, kendi isinde kullanmadigini söylerler.

Oysa ki bütün bu iddiâ'lar yalandan ibârettir; çünkü Islâm kaynaklarinin bize ögrettigi o'dur ki Muhammed ne alçak gönüllü bir kimse olmustur, ne kusurlarini kabul etmek ve nedâmet getirmek gibi bir büyüklükte bulunmustur, ne Tanri'yi kendi gereksinimleri ve çikarlari için kullanmaktan ve özellikle cinsel ihtiyaçlarinin (sehveti'nin) sinirsizliklarina araç yapmaktan kaçinmistir, ve ne de mucîze yaratma san'atinin uygulayicilarindan olma ustaligindan uzak kalmistir. Daha baska bir deyimle alçak gönüllülük ("tevâzu" gösterileri) Muhammed için, sadece sözde kalip, çikarlar siyâsetini uygulama hesabina dayali eylemler niteligini tasimistir. Üstelikte kendisini alçak gönüllü ("tevâzu" insani) imis gibi gösterirken, bunu kendi istek ve gayretine degil fakat Tanri'nin istegine baglamistir: *"Allahü Teâlâ bir kimseyi islâmiyete hidâyet eder... tevazuu da ona nasîb ederse, iste bunlar, Allahü Teâlâ'nin ihtiyâr ettigi kimselerdir* "[13]. Öte yandan alçak gönüllü imis gibi görünürken bile, belli etmeden üstünlük hevesinden kendini alamaz. Örnegin: *"... Ben müslimînin evveliyim"* seklinde Kur'ân'a âyet koyarken (Bkz. En'âm sûresi, âyet 163), kendisini Tanri'ya teslim olan müslümanlarin yüce önderi olarak göstermekten geri kalmaz.

Fakat her ne olursa olsun, su muhakkak ki Muhammed, "tevâzu" denen seyi (alçak gönüllülügü) günlük siyâsetinin gereksinimlerine araç edinmistir. Gerçekten de, biraz önce degindigimiz gibi, henüz güçlü olmadigi zamanlar genellikle "alçak gönüllü" kimse rolündedir. Özellikle ilk baslarda (birinci Mekke döneminde) kendisini Tanri'nin "ögüt verici", "uyarici" ve "teblig edici" bir elçisi imis gibi gösterir; "zorbalikla" degil fakat aksine "yumusaklikla", "güzellikle", "ögüt" vermekle, Tanri'nin buyruklarini "teblig" etmekle görevli oldugunu bildirir. Örnegin Kur'ân'a: *"Ey Muhammed! Sen onlarin üzerinde bir zorba degilsin; (onlara) Kur'ân'la ögüt ver"* (K. 50 Kâf sûresi, âyet 45); ya da: "*Eger yüz çevirirlerse, ey Muhammed! Sana düsen açikca teblig oldugunu bil"* (K. 16 Nahl sûresi, âyet 82), ya da: *"Putperestlerin söylediklerine sabret, yanlarindan güzellikle ayril"* (K. Müzemmil sûresi, âyet 10) seklinde âyet'ler koyar (Bu konuda ayrica bkz. Sûra sûresi, âyet 48; Zuhruf 44; Müzemmil 9; Kâlem 51-2; Müddessir 53-54). Görüldügü gibi bütün bu âyet'lerde kendisini alçak gönüllü (mutevazi), hösgörülü ve zorbaliktan uzak imis gibi göstermektedir. Kendisini yalanlayanlara, alaya alanlara, ya da kendisine kafa tutup küfür edenlere karsi dahi yüksekten atmaz, dehset saçmaz; her ne kadar onlara karsi lânetlemeler ya da küfre varan sözler sarfetmekle beraber, yine de tevazu sinirlari dahilinde konusur ve onlarin Tanri tarafindan cezalandirilacagina dâir Kur'ân'a âyet'ler koyardi. Örnegin Kur'ân'in "uydurma", ya da "seytan sözü" oldugunu söyliyenlere karsi Tanri'nin agziyle söyle yanit verirdi:

"Ey Muhammed! Senin milletin Kur'ân'i yalanladi: -(onlara) cezanizi ben verecek degilim-' de... (Onlara) Kur'ân ile ögüt ver" (K. En'âm sûresi, âyet 66, 69-70);

"(Ey Muhammed!) ... seni yalanlayanlari Bana birak... Süphesiz katimizda onlar için... Cehennem... can yakici bir azab var" (K. Müzemmil sûresi, âyet 11-13).

Kendisine *"Sen mutlaka delisin"* diyenlere (K. Hicr 6-7) karsi Tanri'nin söyle konustugunu söylerdi: *"Arkadasiniz Muhammed asla deli degildir"* (K. Tekvîr sûresi, âyet 22); *"Düsünmüyorlar ki arkadaslari olan peygamberde delilik eseri yoktur; o ancak açikca bir uyarandir"* (K. A'raf 184).

Yine bunun gibi, Kur'ân'i inkâr eden kimselerin gelecek dünyâda Cehenneme atilacaklarina dair hükümleri örnek verirdi. (K. Hûd sûresi, âyet 17).

Görüldügü gibi, Kur'ân'a inanmayanlara, ya da kendisini yalanlayanlara, ve hattâ kendisi için *"O bir delidir"* seklinde laf edenlere karsi asiri saldirgan bir tutum takinmayip onlarin

cezalarinin Tanri tarafindan verilecegini anlatmakla yetinmektedir. Çünkü henüz güçsüzdür, ve onlara karsi yapabilecegi baskaca bir sey yoktur.

Bu arada "tevâzu" (alçak gönüllülük) denen seyin, "fazilet" ve Tanri katinda makbul bir sey oldugunu anlatmak için:

"Tevâzu insana ancak yücelik verir. Tevazu ediniz ki Allah da size Rahmet etsin ....", ya da:

"Kul tevâzu edince Allahü Teâlâ onu yedi kat göklere kadar yükseltir" [14] seklinde konusur, ve:

"(Ey imân edenler!) Hiristiyanlarin Meryem oglu Isâ'yi asiri (gerçeklere ters düser sekilde) övdükleri gibi övmeyin beni. Sunu biliniz ki ben Allah'in kuluyum, O halde bana -'Allah'in kulu ve Resûlû- ' deyin...", diyerek talkim verirdi.

Ancak ne var ki güçlenmeye basladigi andan itibaren (özellikle Medîne'ye hicret ettikten ve çete saldirilarina ve savaslara girismeye basladiktan sonra) is degisir; bambaska yaradilista bir kimse oluverir Muhammed: artik sadece **"ögüt verici"**, sadece **"teblig edici"**, sadece **"Resûl",** sadece **"uyarici"**, ya da sadece **"sabredip susan"** degil fakat "korkutucu Tanri"nin "korkutucu" bir **"Peygamberi"**dir. "Resûl" olarak görünmekten ziyâde "Nebi" olarak görünmeyi tercih eder. Her ne kadar, Tanri'nin kendisine daha önceleri "Kul ve Resûl" ya da "Hükümdar ve Nebi" olmak hususunda tercih tanidigini ve kendisinin de Tanri'ya tevâzu ederek "Kul ve Resûl" olmagi seçtigini söylemis olmakla beraber simdi "Hükümdar ve Nebi" görünümündedir; örnegin: *"Adem henüz su ile toprak arasinda iken, ben Nebî idim..."* diyerek ezelden beri "nebi" oldugunu bildirir. Ve artik farkli inançta olanlari ve kendisine boyun emekten kaçanlari uyarici degil kiliçtan geçiricidir. Hem de öylesine ki, kendi yüceligini Tanri'nin yüceligi ile bir tutup, Tanri'ya bas egildigi gibi kendisine de bas egilmesini isteyendir. Bütün bunlari kendisi için bir övünme vesilesi bilendir. Örnegin, kendisini, tipki Tanri gibi bas egilen kertede göstermek üzere Kur'ân'a su tür âyet'ler koyar: *"Ey Muhammed! Süphesiz sana bas egerek ellerini verenler, Allah'a bas egip el vermis sayilirlar"* (K. 48 Fetih sûresi, âyet 10)

Henüz güçsüz bulundugu sirada günahlarinin bagislanmasini diler görünürken ve örnegin Kur'ân'a: *"Ey Muhammed!... Kendinin, inanmis kadin ve erkeklerin günahlarinin bagislanmasini dile..."* (K. 47 Muhammed sûresi, âyet 19); ya da:*"Ey Muhammed! Sabret... suçunun bagislanmasini dile. Rabbini aksam sabah överek tesbih et..."* (K. 40 Mü'min sûresi, âyet 55) seklinde âyetler koyarken, simdi güçlendikten sonra kendisinin günahsiz bulundugunu ve çünkü Tanri'nin kendisini her türlü günahtan uzak tuttugunu söyleyerek, örnegin *"Geçmis ve gelecek zenbim (günahlarim) magfiret edilmistir. Bana Kevser verilmistir..."* diyerek övünürdü [15].

Henüz güçsüz oldugu zamanlar putperestlere, yâni "müsrik'ler"e, karsi sabir göstermekle görevli imis gibi görünmek üzere Kur'ân'a: *"Putperestlerin söylediklerine sabret, yanlarindan güzellikle ayril"* (K. Müzemmil sûresi, âyet 10) seklinde âyet'ler koyarken, güçlendikten sonra: *"...Müsrikleri nerede görürseniz öldürün.."* (K. Tevbe sûresi, âyet 5; Bakara 191) diye buyruklar koyar. Ya da **Kitab Ehli**'ne (Yahudi'lere ve Hiristiyan'lara) karsi, Islâm'i kabul etmelerine ya da etmemelerinin cezâsi olmak üzere, kendi elleriyle küçülerek "cizye" (kafa parasi) vermege râzi olmalarina kadar savas açilmasini emreder (K. Tevbe sûresi, âyet 29); ya da Müslümanliktan çikanlar hakkinda *"Her kim dinini (ki müslümanliktir) degistirirse, onu hemen öldürünüz"* [16] diyerek korku ve dehset saçar.

Saçarken de gelmis geçmis peygamberler içerisinde "korku" ve "dehset" salma yetkisinin Tanri tarafindan sadece kendisini verilmis oldugunu söyliyerek övünür; örnegin:*"...Bir aylik bir yola kadar (düsmanlarimin kalbine) korku (salmak) ile mansur olundum..."* der[17].

Daha önceleri mü'minlere karsi oldugu kadar, müsriklere (kâfirlere) karsi da alçak gönüllü'lügü benimsemis gibi davranirken, simdi artik bambaska bir dil kullanarak Kur'ân'a: *"...Mü'minlere karsi alçak gönüllü, kâfirlere karsi onurlu ve zorlu olun..."* (K. Mâide sûresi, âyet 54)[18] seklinde âyet'ler koyar.

Henüz güçsüz bulundugu zamanlar Kur'ân'i yalanlayanlarin, ya da Tanri'ya ve kendisine kafa tutanlarin cezâ'larinin gelecek dünya'da, Cehennem'e atilmak sûretiyle, verilecegini söylerken ve örnegin Kur'ân'a:

"Ey Muhammed! Senin milletin Kur'ân'i yalanladi: (onlara) cezanizi ben verecek degilim-' de... (Onlara) Kur'ân ile ögüt ver" (K. En'âm sûresi, âyet 66, 69-70); ya da:

"(EyMuhammed!) ...seni yalanlayanlari Bana birak... Süphesiz katimizda onlar için... Cehennem... can yakici bir azab var" (K. Müzemmil sûresi, âyet 11-13) seklinde âyet'ler koyarken, simdi artik güçlendigi için, öldürüp kesmelerden söz ederek Kur'ân'a, bu gibi kisilerin yakalanip öldürülmelerine dâir su tür âyet'ler ekler:

"Iki yüzlüler, kalblerinde fesad bulunanlar, sehirde bozguncu haber yayanlar ... lânetlenmis olarak nerede bulunurlarsa yakalanir ve hem de öldürülürler..." (K. Ahzâb sûresi, âyet 60-61).

Yâni Islâmî düzeni siddet ve dehset saçarak sürdürmeyi övünme vesilesi yapar. Fakat bununla kalmaz bir de kendisine bas egmeyip karsi gelenlerin, tipki Tanri'ya karsi gelenler gibi, agir cezalara çarptirilacaklarina, örnegin ellerinin ve ayaklarinin çaprazlama kesilecegine dair hükümler koyar. Koydugu hükümlerden biri aynen söyle:

"Allah ve Resûlüne karsi savasanlarin ve yer yüzünde (hak) düzeni bozmaya calisanlarin cezasi ancak ya (acimadan) öldurülmeleri, ya asilmalari, yahut el ve ayaklarinin çaprazlama kesilmesi, yahud da bulunduklari yerden sürülmeleridir. Bu onlara dünydaki rüsvayligidir. Onlar için ahirette de büyük azab vardir" (K. Mâide sûresi, âyet 33).

Yine bunun gibi, halktan kisilerin kendisinden mucîze göstermesini istemeleri, ve örnegin: *"... -'Bize yeryüzünde bir kaynak çikarip akitmadikça inanmayiz sana'... Umdugun gögü parça parça üstümüze düsürmedikçe, yahut Allah'in meleklerini karsimiza getirmedikçe... yahut gökyüzüne gözümüzün önünde çikmadikça... gene inanmayiz sana..."* demeleri üzerine, herkesin önünde mucize yaratamayacagini bildigi için, kendisinin bir insan oldugunu öne sürerek kaçamak yollari arar ve Kur'ân'a su tür âyet'ler koyar:

"(Ey Muhammed!) De ki- 'Rabbimi tenzih ederim, ben peygamber olan bir insandan baska bir sey miyim?-'..." (K. 17 Isrâ sûresi, âyet 90-93).

Ancak ne var ki hiç kimselerin kesfedemeyecekleri sekilde mucize yaratmis gibi görünmekten de geri kalmaz, ve mücizeler insani olarak görünmeyi övünme vesilesi yapardi. Örnegin parmagiyla isâret edip ay'i ikiye böldügünü ve sonra bu iki bolümün birlestigini söylerken (K. el-Kâmer sûresi, âyet 1-3), ya da yardim bulmak için gittigi Taif'den dönüs sirasinda yolda cinlere rastladigini, ve onlara sakiz agacini tanik tutarak kendisinin peygamber oldugunu kanitladigini söylerken, yaptigi budur [19] (Buna benzer daha nice örnek var).

Öte yandan henüz Mekke'de güçlü durumda bulunmadigi zamanlar, taraftarlarina hos görünmek ve onlar nezdinde sayginlik kazanmak ihtiyaciyle de alçak gönüllü (mutevazi) görünme yollarini aradigi olurdu. Örnegin **Kureys** esrafindan bâzi kimselerle görüstügü bir sirada yanina gelen kör bir adama önem vermez bulundugu bir olay dolayisiyle kendi kendini sanki suçlu bulup Tanri'ya azarlatir gibi görünmüs ve Kur'ân'a su âyeti koymustur:

"Yanina kör bir kimse geldi diye peygamber yüzünü asip çevirdi. Ey Muhammed! Ne bilirsin belki de o arinacak(ti); yahud ögüt alacakti da bu ögüt kendisine fayda verecekti... Sen Allah'tan korkup sana kosarak gelen kimseye aldirmiyorsun..." (K. 80 Abese sûresi, âyet 1-11)

Olayi Muhammed'in karakteriyle ilgili bölümde ayrica ele almis olmakla beraber kisaca özetleyelim ki Mekke'de iken Kureys ileri gelenlerini elde etmege ugrastigi günlerden birinde Muhammed, **Ebû Cehl, Mugire, Ebû Abbâs ve Ümeyye b. Halef** gibi ünlülerle görüsürken yanina **Ibn-i Ümm-i Mektûm** adinda kör bir adamin yanastigini ve *"Bana Kur'ân okut"* dedigini görür, fakat görmezlikten gelir. O tarihe kadar kendisine katilip Islâm olanlar hep fakirler, zayiflar, köleler ve körler oldugu için eziklik duyar ve konusmakta oldugu kisilerin: *"Bu dine hep bu gibi biçâre, zavalli insanlar mi giriyor?"* demelerinden çekindigi için adamcagiza iltifat etmez; hattâ israrli durumu nedeniyle onu yanindan kovar[20]. Fakat bunu yapmakla kendi taraftarlarindan bir kismini incitmis olur. Kendisine çekmek istedigi Kureys esrafini inandiramadigi için, hiç olmazsa taraftarlarini dariltmamak maksadiyle üzüntüsünü bildirir ve Kur'ân'a yukardaki âyeti yerlestirir. Ayrica da **Ümm-i Mektûm'** u hosnud etmek için ugrasir, her gördügü yerde ona iltifat'ta bulunur. Bu arada muhaliflerini kötülemekten geri kalmaz ve Kur'âna sunlari ekler: *"Ama sen, kendisini ögütten mustagni gören kimseyi karsina alip ilgileniyorsun; arinmak istememesinden sana ne?"* (K. 80 Abese sûresi, âyet 5-7). Burada söz konusu olan kimseler biraz önce degindigimiz gibi Islâm'a girmekten kaçinan Kureysli kisilerdir. Böylece hem taraftarlarini sevindirmis ve hem de muhaliflerini yermis olur. Daha baska bir deyimle kendisini suçlu imis gibi göstermesi, alçak gönüllülükten (tevazu'dan), ya da kötü bir davranista bulunmus olma pesimanligindan degil, fakat taraftarlarini kaybetme korkusundan, ve daha dogrusu günlük çikarlarini saglama ustaligindandir.

Kendisini suçlu imis gibi gösterip alçak gönüllülüge (tevazu yoluna) basvurdugu bir baska örnek **Tebûk** seferi vesilesiyle karsimizdadir. Bu vesileyle Kur'ân'a su âyeti koymustur:

"(Ey Muhammed!) Allah seni affetsin... yalancilari bilmeden önce niçin onlara izin verdin?" (K. 9 Tevbe sûresi, âyet 43).

Yâni savasa katilmaktan kaçinanlara izin verdigi için Tanri'nin kendisine çattigini anlatmaktadir. Hatirlatalim ki **Tebûk** seferi hazirliklari sirasinda bazi kimseler, bir takim yalan mazerete sarilarak savasa katilmayacaklarini bildirmisler, kendisinden izin istemislerdi. Muhammed onlara bu izni verince, bu kez sefere katilanlarin sikâyetleriyle karsilasmistir. Böyle bir izni vermek yüzünden güç duruma düsünce yukardaki âyeti koyuvermistir[21].

Söylemeye gerek yoktur ki kendisini, tipki diger insanlar gibi "kusur" yapabilirmis gibi, ya da "günah" islermis gibi gösterip tövbekâr davranmasi ve bagislanmak üzere Tanri'ya övgüler yagdirmasi, hem bir yandan kendini alçak gönüllü bir kimse imis gibi gösterip taraftarlarina sevdirmek ve hem de, diger yandan, onlari Tanri'yi yüceltir durumda kilmak bakimindan becerikli bir bulustur.

Ancak ne var ki alçak gönüllü ("mutevazi"), ya da günâhkar görünmege çalistigi zamanlar dahi övünmek ve kendini yüce göstermek için firsat gözetmekten geri kalmamistir.

Yukardaki ölay vesilesiyle Kur'ân'a koydugu su âyet bunun nice örneklerinden biridir:

"Ey Muhammed!... Biz sana apaçik zafer saglamisizdir. Allah böylece senin geçmis ve gelecek günâhlarini bagislar, sana olan nîmetini tamamlar, seni dogru yola eristirir" (K. 48, Fetih sûresi, âyet 1-2).

Dikkat edilecek olursa günâhkâr görünür olmasinin kendisi için tehlike yaratir hiç bir yönü yoktur; çünkü Tanri onun, sadece geçmisteki degil fakat gelecekteki günahlarini dahi bagislayacaktir. Oysa ki diger peygamberler için böyle bir sey yapmayacaktir[22]. Bundan dolayidir ki Muhammed, yine kendi söylemesine göre, güyâ Kiyâmet gününde insanlarin tümüne sefâat'te bulunabilecek tek peygamber olacaktir.

Yine tekrarlayalim ki alçak gönüllü imis gibi görünmesi, çogu zaman güçsüz durumda bulunmaktan dogma bir tutumdur ki genellikle **Mekke** dönemini içine alir. Fakat bu güçsüz durumda dahi güçlenecegi ve hosgörüyü ve alçak gönüllülügü terkedecegi, böylece egemenligini kesin olarak yerlestirecegi günleri hayal etmekten, bu arada düsmanlarina dis bilemekten, intikam beslemekten geri kalmamistir. Kur'ân'a koydugu su âyet bunu kanitlayan örneklerden biridir:

"Ey Muhammed! bir süreye kadar onlara aldiris etme.. Bir süreye kadar onlardan yüz çevir" (K. 37 Saffât sûresi, âyet 174, 178).

Burada geçen *"bir süreye kadar"* deyimi onun güçlü duruma erisecegi zamana kadar olan süreye isârettir. Nitekim taraftarlarinin sayisinin arttigini ve giderek güçlendigini farkettigi an, yavas yavas hosgörü siyâsetini ve bununla birlikte alçak gönüllülügü terketmistir. Bu andan itibaren, hem bir yandan siddet ve dehset usûllerini izlemis ve hem de diger yandan sinirsiz sekilde övünme yoluna yönelip kendisini "yüce" bilmistir. Hem de öylesine ki, kendisini bütün insanlarin, ve gelmis geçmis bütün peygamberlerin en "ulu'su", en "yüce'si", en "asil'i" ve en "serefli'si" olarak göstermekten tutunuzda Tanri'yi kendisinin yakini, dostu ve yardimcisi ve nihâyet kendisine "salevat" getiren bir "Yaratan" olarak tanimlamaga varincaya kadar övünme san'ati'nin her yönünü denemistir. Ve bu sekilde övünürken, ilerde görecegimiz gibi, övünmedigini söylemeyi ihmâl etmemistir. Daha baska bir deyimle alçak gönüllügü o, kendisi için degil, Tanri'nin diger kul'lari için gerekli görmüstür. Onlari Tanri'ya karsi alçak gönüllü yaparken ayni zamanda kendisine karsi da öyle davranma zorunlugunda kilacagini düsünmüstür. Nice örnekten biri olmak üzere **Lokman sûresi'**ne koydugu su âyet'i okuyalim:

"... Hem nâs'a avurdunu sisirme ve Yer yüzünde çalimla yürüme, çünkü Allah ögüngen kurulganin hiç birini sevmez. Gidisinde mu'tedil ol, sesini pesden al, çünkü seslerin en beti her halde esek sesidir" (K. 31 Lokman sûresi, âyet 18-19) [23].

Muhammed'in bildirmesine göre Tanri **Lokman**'a[24] hikmet vermis ve Lokman da bu âyet'deki sözleri, kendi ogluna ögüt olmak üzere söylemistir. Bu dogrultuda olmak üzere Furkan sûresine su âyet'i koymustur:

"... Ve o Rahmân'in kullari: onlar ki Arzin üzerinde mülâyemetle yürürler... " (K. 25 Furkân sûresi, âyet 63)

Lokman sûresi'ndeki âyet'de geçen "*Hem nâs'a avurdunu sisirme..."* tümcesi: "Deve gibi basini yana bükme" yâni "Kibirli olma" anlamina gelmekte. Yine Lokman sûresi'ndeki:*"Yer yüzünde çalimla yürüme... Gidisinde mu'tedil ol... "* tümcesi ile, Furkan sûresi'ndeki: " ... *onlar ki Arzin üzerinde mülâyemetle yürürler..."* tümcesi, kisileri kibirli, magrurane ve saygisiz davranislardan alikomak içindir. Çünkü Muhammed'in asil istedigi sey, insanlarin

her seyden önce kendisine karsi çalim satmayip yumusak ve boyun egmis sekilde davranmalari idi ki, yürüyüsün ve gidisin "mülâyim" ve "mu'tedil" nitelikte olmasi bunun bir isâreti sayilirdi.

Ve nihâyet yukardaki âyet'lerde, bir de: "... *sesini pesden al, çünkü seslerin en beti her halde esek sesidir..."* sözleri geçiyor ki: "konusurken sesinden biraz indir, söylerken bagirma" anlamina gelmekte[25].

Hemen hatirlatalim ki Muhammed, Ashabi ile konusurken, kendi sesinin baskalari tarafindan bastirilmasini, ya da her ne sekilde olursa olsun önüne geçilmesini sevmezdi; bunu, hem Tanri ve hem de kendi otoritesine karsi saygisizlik bilirdi. Nitekim Kur'ân'a bu hususta özel âyet'ler koymustur ki bunlardan bir örnek söyle: *"Ey iman edenler! Allah'in ve Resûlünun önüne geçmeyin... Seslerinizi Peygamber'in sesinin üstüne yükseltmeyin. Birbirinize bagirdiginiz gibi, Peygamber'e yüksek sesle bagirmayin.. Allah'in elçisinin huzurunda seslerini kisanlar, süphesiz Allah'in kalplerini takvâ ile imtihan ettigi kimselerdir..."* (K. 49 Hucûrat sûresi, âyet 1-3).

Dikkat edilecegi gibi bu âyet'ler, kisilerin birbirlerine bagirmalarini yasaklamiyor; sadece Muhammed'in önünde seslerini kismalarini, yüksek sesle bagirmamalarini, öngörüyor! Bu i'tibarla Muhammed'in "mülayim" ve "mu'tedil" (alçak gönüllü) olmak hususunda getirdigi hükümler, aslinda kendisine karsi sayginlikla davranilmasi amacina yönelik bulunmaktadir. Yukarda belirttigimiz gibi o kendisini, bu hükümlerle bagli saymamis, ve bu kitap boyunca verecegimiz nice örneklerden de anlasilacagi gibi övünmeyi, kendi kendisini yüceltmeyi, Tanri'nin kendisine uygun gördügu bir hak saymistir; övünürken de *"Ben bununla böbürlenmem"* diyerek alçak gönüllü imis gibi görünmeyi yeglemistir: bu tutum ve davranislarinin, "övünmek" ile "böbürlenmek" arasindaki farkliligi yok kildigini farketmemistir.

Öte yandan bir de su var ki Muhammed, isine geldigi zamanlar hosgörü (tevâzu) insani olarak görünürken bile, bu niteligin kisisel bir meziyet degil fakat Tanri'dan gelme bir sey oldugunu söyler, söyle derdi: *"Allahü Teâlâ bir kimseyi Islâmiyet'e hidâyet eder, sûretini güzel yapar (...)* ***tevâzuu da ona nasip ederse,*** *iste bunlar, Allahü Teâlâ'nin ihtiyâr ettigi kimselerdir"* [26]. Bu dogrultuda olmak üzere bir de söyle derdi: *"Dört sey var ki, Allahü Teâlâ bunlari ancak sevdigi kimselere verir: Sükût etmek, (ki bu, ibâdetin baslangicidir), Allah'a tevekkûl, tevâzu, ve dünyadan meylini kesmektir"* [27]

Daha baska bir deyimle hosgörülü olabilmek, Muhammed'in bu sözlerine bakilacak olursa, sadece Tanri'nin keyfine kalmis bir seydir; Tanri diledigini "Müslüman" ya da "Kâfir" yaptigi gibi (örnegin Bkz. En'âm sûresi, âyet 125), diledigine de "tevâzu" nasib eyler ya da eylemez. Bununla beraber Muhammed, yine günlük siyâsetinin gereksinimi olarak, bu yukarda söylediklerini bazan göz ardi etmekten geri kalmaz, ve bu kez alçak gönüllülügü (tevâzu'u), kisi irâdesine bagli bir seymis gibi gösterirdi. Örnegin söyle derdi: *"Kul tevâzu edince, Allahü Teâlâ onu yedi kat göklere kadar yükseltir"* [28] . Ya da söyle eklerdi: *"Tevâzu, insâna ancak yücelik getirir. Tevâzu ediniz ki, Allahü Teâlâ da size rahmet etsin"* [29]

Kuskusuz ki Muhammed'in bu sözleri, biraz yukardaki sozleriyle çeliski halindeydi; fakat o buna aldiris etmezdi.

1 Imâm Gazalî, **age** (Cilt III, sh. 732)

2 Ebû Ya'lâ ve Taberânî'nin Ayse ve Ibn-i Abas'tan rivâyet'ine göre Muhammed'in söylemesi söyle: *"Rabbim*

beni kul ve Resûl olmakla, hükümdar ve Nebi olmak arasindamuhayyer kildi. Hangisini tercih edecegimi bilemedim. O sirada meleklerden dostum Cebrâil'e baktim. O da (bana): -Rabbin için tevâzu et- dedi. Ben de kul ve Resûl olmagi tercih ettim". Bkz. Imâm Gazalî, age (Cilt III, sh. 731).

3 *"Mescidler süphesiz Allah'indir. O halde Allah ile birlikte kimseye yalvarmayin (ve kulluk etmeyin"* (K. 72 Cin sûresi, âyet 18).

4 Guyâ resim cinsi seyleri yasakamasinin bir nedeni de budur. Bu konuda bkz. **Sahih-i Buharî Muhtasari...** (Cilt VI. sh. 418)

5 Ibn-i Teymiye'nin **Menâsik** 'inden alinti için bkz. **Sahih-i Buharî Muhtasari...** (Cilt IV, sh. 190).

6 Seyhayn'in **Sahîh**'lerinden alinti olarak bkz. **Sahih-i Buharî Muhtasari...,** (Cilt IV, sh. 190).

7 Bu konudaki hadîs'ler için Ibn Sa'd'in **Tabakat** adli kitabina bakiniz. Ayrica bkz. Syed Abdul Wahab, **The Shadowless Prophet of Islam,** (Lahore 1962, sh. 1-5; 68-107)

8 *"Nâsârâ'nin Ibn-i Meryem'i bâtil üzere methettikleri gibi siz de beni methetmekte mübgalgaga etmeyiniz! Süphesiz ki, ben bir kulum. Binaenaleyh bana: -Allah'in kulu ve O'nin resûlü- deyiniz".* Buharî'nin Ömer'den rivâyet ettigi bu hadîs için bkz. **Sahih-i...** (Cilt IX , sh. 181, hadîs no. 1405)

9 Bkz. Imâm Gazâlî, **age (1975)** (Cilt III, sh. 732-3)

10 Imâm Gazâlî, **age (1975)**, (Cilt II, sh. 559)

11 **Sahih-i...** (Cilt VI, sh. 55)

12 Ebû Ya'lâ ile Taberânî'den gelen rivâyet için bkz. Imâm Gazalî, age (Cilt III, sh. 731).

13 Taberânî'nin rivâyet ettigi sekliyle hadîs'in tamami söyle: *"Allahû Teâlâ bir kimseyi islâmiyete dhidâyet eder, sûretini güzel yapar, nesebinde de bir yüz karaligi bulunmaz, bununla beraber tevâzuu da ona nasîn ederse, iste bunlar, Allahû Teâlâ'nin ihtiyhar ettigi kimselerdir".* Bkz. Imâm Gazalî, age (Cilt III, sh. 732).

14 Taberânî'nin ve Hâkim'in rivâyeleri için Bkz. Imâm Gazâlî, **age (1975)** (Cilt III, sh. 732-3)

15 Bkz. Sahih-i Buharî Muhtasari... Cilt II, sh. 247)

16 (Bkz. **Sahih-i...** VIII, sh. 387-8, Hadîs no. 1263 ve 1265)

17 **Sahih-i...**, (Cilt II. sh 245, hadîs no.223)

18 Mâide sûresi'nin 54cü âyeti'nin Imâm Gazalî'deki sekli için bkz. **Ihyâu 'ulûmi'd-dîn,** (Bedir yayin evi, Istanbul 1975, çilt III, sh. 750).

19 Bkz. **Sahih-i...,** Cilt X, sh. 46 ve d., Hadîs no. 1545, Buna benzer diger örnekler için Benim **Seriât'tan Kissa'lar I ve II**, adli kitaplarima bakiniz.

20 Abdullah bin Ömer'in rivâyetine dayali hadîs için bkz. **Sahih-i...** (Cilt II, sh. 579-580)

21 Yukardakine benzer âyet'lere bir kaç örnek daha vermek gerekirse: *"Ey uhammed... kendinin (ve) inanmis kadin ve erkeklerin günahlarinin bagislanamsini dile..."K. 47 Muhammed 19); "Ey Muhammed... suçunun bagislanmasini dile"* (K. 40 Mü'min 55); *"De ki -'Ben saptirirsam, sapitmakla ancak kendime etmis olurum. Dogru yolda olursam Rabbimin bana vahyetmesinden olurum"* (K. 35 Tâtir 50)

22 Bu konuda Ebû Hüreyre'nin rivâyetine dayali hadîs'ler için bkz. **Sahih-i Buharî Muhtasari...** (Cilt XI, sh. 120, Hadîs no. 1711; ve Cilt XII, sh. 425 Hadîs no. 2187)

23 Bu âyet'lerin Diyânet Isleri Baskanligi'nca çevirisi söyle: "Insanlari küçümseyip yüz çevirme, yeryüzunde

böbürlenerek yürüme; Allah kendini begenip övünen hiç kimseyi, siüphesiz ki sevmez. Yürüyüsünde tabîî ol; sesini kis. seslerin en çirkini süphesiz merkeblerin sesidir" (K. Lokman sûresi, âyet 18-19)

24 Lokman'in kim oldugu kesin olarak bilinmiyor. Kimilerine göre o bir "Peygamber"dir; kimilerine göre Tanri'nin bir dostudur; kimilerine göre ise Eyyûb peygamber'in kizkardesi'nin ya da teyzesi'nin ogludur. Kur'ân'da 31ci sûre olarak yer almis olup Lokman ile onun ogluna vermis oldugu ögütleri kapsar. Bu konuda bkz. Turan Dursun, **Kur'ân Ansiklopedisi,** (Cilt VIII, sh. 27 ve d.). ayrica bkz. Elmalili H. Yazir, age (Cilt V, sh. 3843)

25 Elmalili H. Yazir, age (Cilt V, sh. 3847)

26 Taberânî'nin rivâyeti için bkz. Gazalî, age (Cilt III, sh. 732).

27 Taberânî ve Hâkîm'in rivâyetleri için bkz. Gazalî, age (Cilt III, sh. 732).

28 Beyhakî'nin rivâyeti için bkz. Gazalî, age (Cilt III, sh. 732).

29 Isfahânî'nin rivâyeti için bkz: Gazalî, age (Cilt III, sh. 733).

I) Övünürken ve kendisini yüceltirken, insanlari asagilayici ve ezik kilici, hattâ benlik duygusundan uzaklastirici tutum ve davranislara yönelir.

Muhammed'in övünmesi, her seyden önce insanlara karsidir. Kendisini genellikle bütün insanlarin en "ulu", "en yüce", "en hayirli", ve en "serefli" olani gibi, ve Tanri'nin her hususta tercih ettigi kulu olarak göstermistir; ayrica da sehvet gücü bakimindan Tanri tarafindan onlara üstün kilindigini bildirmistir. Bunu yaparken, insanlari küçülttügünü ve benlik duygusundan yoksun kilici dogrultuda etkiledigini bildigi muhakkaktir. Bu dogrultudaki övünmelerinden bir kaç örnek söyle:

A) ***"Gözünüzü açin! Ben bütün insanlarin en yücesi'yim, en sereflisiyim (...) Mahser***

***halkinin efendisiyim"* , ya da "*Ben Adem ogullarinin seyyidiyim..."* diyerek, ve *"ahlâk cömertligini" ve insanlik faziletini"* tamamlamak üzere gönderildigini söyliyerek övünür. Övünürken de "böbürlenmedigini" ekler!**

Muhammed, hemen her vesileyle kendisinin, **"ilk nûr"** [1] olmak üzere, **Adem**'den önce yaratildigini söyler, *"Ben Adem ogullarinin seyyidiyim..."* diye eklerdi. Tanri'nin kendisi için: *"Ey o Peygamber* (Muhammed)*! Biz seni... nûrlar saçan bir savk (isik) olarak gönderdik..."* (Ahzâb sûresi, âyet 46) dedigini öne sürer ve bütün insanlarin ve gelmis geçmis bütün peygamberlerin, her bakimdan en "ulu'su", "en yüce'si", "en serefli'si" ve "en efendisi" oldugunu, ve bu niteliklere sahib bir baska varligin yaratilmadigini bildirirdi. Bildirirken de bu "emsalsizligini" bazan saskinlik yaratacak sekilde, fakat bazan da karsisindakilere dudak büktürecek tarzda ortaya vurmaktan kaçinmazdi. Üstelik sinirsiz sekilde övünürken, övünmedigini öne sürmek sûretiyle çeliskiye düserdi. Örnegin kendisini, gelmis geçmis bütün insanlarin "efendisi" olarak tanimlamak üzere:

"Ben Adem ogullarinin seyyidiyim, ama ögünmüyorum..." derken yaptigi buydu[2].

Ya da:*"Gözünüzü açin! Ben Allah'in sevgilisiyim... ... Allah nezdinde, gelmis ve gelecek bütün insanlarin en sereflisi, en yücesi benim..."*

diyerek övünürken, ve sözlerinin hemen arkasindan övünmedigini anlatmak için:

"... *(ama) Ben, bununla da böbürlenmem"* derken yaptigi da buydu. Yine bunun gibi:

"Ben, Kiyâmet gününde, Adem'den bana kadar gelmis bütün Peygamberlerin altinda toplanacaklari Hamd Sancagi (Livâu'l-Hamd)in sahibiyim...", ya da:

"Cennet'in kapisini ilk açacak olan benim...", ya da:

"Açilan cennet kapisindan, yanimda müminlerin fakirleri oldugu halde, ilk girecek olan da benim...",

seklinde övünür, her övünmesinin ardindan: *"Bununla da böbürlenmem"* diye eklerdi.

Belirtmege gerek yoktur ki, *"Gözünüzü açin!"* diyerek ve "yüce'lik", "serefli'lik" bakimindan insanlarin en üstünü, en imtiyazlisi oldugunu söyliyerek, ya da yukardaki sözleri telaffuz ederek övünmenin, "böbürlenmek"ten geri kalir bir yeri yoktu. Ve hele bu sözleri söyledikten sonra, âdeta herkesle alay edercesine: *"Ben bununla böbürlenmem"* diye eklemenin de, hayranlik yaratacak bir yönü olamazdi. Buna ragmen Islâmci'lar, Muhammed'in bu ve buna benzer sözlerini hayranlikla tekrar ederler, ve bunu o'nun evren'deki "essiz" yerini belirleyen seyler olarak kabul ederler[3].

Yine bunun gibi Muhammed: *"Annem beni dogurur dogurmaz, kendisinden bir nûr'un ayrildigini ve Busra kösklerinin bu nûrla aydinlandigini görmüstür"* diyerek mucîzevî bir dogusa nâil oldugunu belirtirken [4]; ya da:

"Ben Ademogullari soylarinin en hayirlisindan belirip ortaya çiktim. Kusaktan kusaga, en hayirlisindan en hayirlisina geçerek geldim...." derken [5], ya da:

"Ben ancak mekârim-i ahlâki (ahlâk cömertligini) *ve insanlik faziletini tamamlamak için gönderildim"* [6]

diye eklerken, hep böbürlenircesine övünmüs olurdu. Bu arada Tanri'nin da kendisi için:

"(Ey Muhammed!) sen elbette yüce bir ahlâk üzeresin..." (K. 68 el-Kâlem sûresi, âyet 4)

seklinde ve buna benzer nice övgüler yagdirdigini söylemekten geri kalmazdi.

Fakat ahlâk ve yaratilis bakimindan insanlara karsi üstünlügünü biraz daha pekistirebilmek hevesiyle kendisini Tanri'nin ilk yarattigi **Adem**'le kiyaslar ve:

"Insanlar içinde Adem Aleyhisselâm'a en çok benzeyen benim" der[7], ve:

*"Ben Kiyâmet gününde de Ademogullarinin **efendisiyim**"* diye eklerdi. Ayrica da:

"Ben Adem çocuklarinin en ulu (olaniyim) ..."

diye bir ekleme daha yapardi. Bununla da yetinmez bir de kendisinin **Adem'**den önce yaratilip kâinatin baslangici oldugunu anlatmak üzere:

"Adem henüz su ile toprak arasinda iken, ben Nebî (peygamber) *idim..."*

derdi. Böylece insanligin kendisi ile basladigini ve *"Varligin en mükemmel örnegi"* oldugunu söylerdi. Onun bu sözlerini ciddiye alan Islâm yazarlari, *"(Muhammed) Rabbina olan delîlin ilkidir (ve bütün varliklarin) özü ve hülâsasi olmustur"* seklindeki görüslere sarilmakta birbirleriyle yarismislardir. Örnegin **Muhyiddin-i Arabî,** ünlü **Fusûs ül-Hikem** adli kitabinda aynen söyle der: *"... is onunla* (Muhammed'le) *basladi ve onunla sona erdi. Adem henüz su ile toprak arasinda iken o Nebî idi. Sonra unsur haline çikmasiyle de Nebîlerin sonuncusu oldu"* [8] . Yine ayni sekilde **Imâm Gazalî**, Muhammed'in adi'nin Tevrat'ta yazili oldugunu ve Tanri'nin onu, daha henüz Resûl seçmeden önce en tercihli kulu bildigini söyliyerek söyle der: *"Allahü Teâlâ onu peygamber olarak göndermeden önce Tevrat'in birinci satirinda vasiflayarak: -'Muhammed Resûlüm ve tercih ettigim kulumdur-' buyurdu"*. [9] Hemen belirtelim ki Tevrat'in ne birinci satirinda ve ne de tümünde, Tanri''nin Muhammed hakkinda böyle bir sey söyledigi yazili degildir. Konuyu ilerdeki bölümlerde ayrica ele alacagiz.

Yine bunun gibi Muhammed, ahlâken ve yaradilis itibariyle bütün insanlara üstün ve örnek oldugunu anlatmak için, bir yandan kendisinin **Adem**'e en çok benzeyen bir kimse oldugunu belirtirken, diger yandan da bütün peygamberler içerisinde Ibrahîm "peygamber"in kendisine benzedigini söyliyerek övünür, söyle derdi: *"Insânlar içinde Adem Aleyhisselâm'a en çok benzeyen benim. Gerek ahlâk ve gerek yaradilis bakimindan da bana en çok benzeyen Ibrâhim aleyhisselâm'dir"* [10]. Oysa ilerdeki bölümlerde görecegimiz gibi Adem, Tanri yasaklarini çignemek nedeniyle Tanri'tarafindan Cennet'ten kovulmustur; Ibrahim ise, yalan söylemek (örnegin karisi Sara'yi, kiz kardesi olarak tanitmak) sûretiyle is görmüs olan bir kimsedir. Su durumda Adem'e en fazla benzer olmanin, ya da Ibrâhîm ile ayni Ahlâk yapisinda bulunmanin ne kerte övünme vesilesi olacagini anlamak kolay olmuyor.

Öte yandan **Taberânî**'nin **Câbir**'den ve ayrica **Ibn Abbâs**'tan rivâyetine göre Muhammed, yeryüzünde oldugu gibi mahser'de de insanlarin efendisi olacagini söylemis ve bu konuda Tanri'nin Cebrâil'e söyle dedigini bildirmistir:

"Habîbimi (Muhammed'i) *müjdele: ümmeti hakkinda ben onu perisan etmem. Yine onu müjdele ki Kiyâmet günü mezarindan ilk kalkacak olan o, mahser halkinin **efendisi** yine o'dur. O ve onun ümmeti Cennet'e girmeden baskalari giremez"*[11].

Rivâyete göre güyâ Muhammed, ölüm döseginde iken Tanri'ya: *"(Ey Tanrim!) Benden sonra ümmetim için kim var?"* diye sormus, ve iste onun bu sorusu üzerine Tanri, Cebrâil'e yukardaki yaniti vermis, ve bunu Muhammed'e bildirmesini emretmistir. Ve yine rivâyete göre Muhammed, Tanri'nin bu sözleri uzerine: *"Iste simdi gönlüm rahat etti"* demistir[12]. Dikkat edilecegi gibi Tanri'nin bu sekilde konustugunu söylerken Muhammed, kendisini mahser halkinin "efendisi" olarak göstermek yaninda, bir de kendi ümmetine Tanri'nin inâyetlerini sagliyormus görünümü içerisindedir, ve kuskusuz ki bu ona, biraz daha övünmüs olma mutlulugunu vermistir.

Muhammed'in söylemesine göre Tanri, gökyüzünde muhtesem saraylar hazirlamistir ve bu saraylari Muhammed için hazirladigini Cibrîl araciligiyle bildirmistir. Güyâ Cibrîl: *"Yâ Muhammed* : *Basini yukari kaldir!"* demis, Muhammed de basini kaldirmis ve yukarda beyaz bayrak misâli bir bulut görmüs ve bunun üzerine melekler kendisine söyle seslenmislerdir: *"(Ey Muhammed!) Iste burasi senin makamindir".*

Yine güyâ bu seslenis üzerine Muhammed, bu muhtesem yere bir an önce gitmek için: *"Beni birakiniz, su makâmima gideyim"* demis fakat melekler ona: *"Hayir (olmaz) senin tamamlamadigin bâki ömrün vardir. Onu ne vâkit tamamlarsan o zaman menziline gelirsin"* diye engel olmuslardir [13].

Söylemeye gerek yoktur ki kendisini böylesine yüce kertede gören bir kimse, kendisine bas egdirtmek istedigi insanlarin tutum ve davranislarini, bu dogrultuda olmak üzere görgü kurallarina baglayacaktir. Nitekim Muhammed, kendisine bas egmenin Tanri'ya bas egmek demek olduguna, ya da mü'minlerin kendisine salavât getirmeleri, ya da ubudiyet etmeleri gerektigine dâir hükümlerden tutunuzda, kendisine karsi her hususta sayginlikla davranilmasina varincaya kadar her türlü tutum ve davranislari, Tanri'dan geldigini söyledigi kurallara baglamistir. Hem de öylesine ki, kendi önünde yüksek sesle konusulmasini, ya da önüne geçilmesini kendisine karsi saygisizlik, ya da kendisini ezâ'ya sokan seyler olarak tanimlamistir. Örnegin kendi önüne geçilmemesi için**, el-Hucurât** Sûresi'ne su âyet'i koymustur: *"Ey iman edenler! Allah'in ve Resûlünün önüne geçmeyin ve Allah'tan korkun, çünkü Allah isitir, bilir..."* (K. 49 el-Hucurât 1). Anlasilan o ki Muhammed, kendisinin önüne geçilmesini Tanri'nin önüne geçmek gibi bir sey saymistir. Nitekim bâzi yorumculara göre yukardaki âyet'in anlami sudur: *"Allah'in Resûlünün önüne geçmeyin, çünkü onun Allah'a ziyâde ihtisasi vardir. O hep Allah'in huzurundadir; onun önüne geçmek, Allah'in huzurunda cür'etkârlikta bulunmaktir"* [14] . Daha baska bir deyimle, önüne geçilmesini, "Allah ile Resûlünün önüne geçmek gibi bir saygisizlik" saymistir. Devamli sekilde Tanri'nin huzurunda bulundugunu söyliyerek övünmekle, önüne geçilmesini önlemenin yolunu bulmustur. Bazi yorumculara göre, yukardaki âyet'de yer alan*"önüne geçmeyin"* seklindeki deyimden anlasilmak gereken sey sudur: Tanri kul'lari, her hangi bir husus, her hangi bir is vesilesiyle Tanri'nin ve Muhammed'in söylediklerini göz önünde tutmadan ya da uygulamadan karar vermemelidirler! Diger bazi yorumculara göre bu âyet'i Muhammed, Kurban Bayrami günü kendisinden önce baskalarinin koyun kesmeleri nedeniyle koymustur.

Yine bunun gibi Muhammed, kendi huzurunda yüksek ve gür sesle konusulmasindan hoslanmazdi. Bunu kendi yüceligine karsi büyük bir saygisizlik sayardi. Mekke'de bulundugu süre boyunca bunu önleyecek bir sey yapma yoluna gitmemistir. Henüz güçsüz durumda bulundugu ve taraftarlarinin sayisi da az oldugu için bu konuda hüküm getirmeyi uygun görmemistir. Fakat Medine'ye geçipte artik güçlenince, Kur'ân'a su tür âyet'ler

koymaktan geri kalmamistir:

"Ey iman edenler! Seslerinizi Peygamber'in sesinin üstüne yükseltmeyin. Birbirinize bagirdiginiz gibi, Peygamber'e yüksek sesle bagirmayin; yoksa siz farkina varmadan amelleriniz bosa gidiverir" (K. 49, Hucurât sûresi, âyet 2).

Bu âyet'de yer alan *"Seslerinizi Peygamber'in sesinin üstüne yükseltmeyin"* tümcesinin **Sâbit b. Kays** gibi yüksek sesli kimseleri ilgilendirdigi anlasilmaktadir. Çünkü bu kisiler, Muhammed'ten daha gür bir sese sahiptiler ve Muhammed'in yaninda konustuklari zaman, haliyle onun sesini bastirmakta idiler. Bu ise Muhammed'in prestijini sarsmaya yeterli idi. Ancak ne var ki gibi, dogustan yüksek ve gür sesli bu mü'minler, yukardaki âyet Kur'ân'a konunca ne yapacaklarini bilememisler, ve amellerinin bosa gitmesi korkusu ile, Muhammed'in yanina çikamaz olmuslardir. Söylendigine göre **Sâbit b. Kays,** söz konusu âyet'in Kur'ân'a girmesi üzerine evine çekilmis ve *"Ben ehl-i nardenim"* diyerek kendi kendisini yermis ve bir daha evinden çikmamaga yemin etmis, fakat onu huzuruna çagirip teselli etmis ve ona cennet müjdesini vermistir[15].

Fakat öyle anlasiliyor ki Muhammed, gür sesli kisileri sindirmeyi yeterli bulmamis, bir de istemistir ki, ister gür sesli ve isterse kisik sesli olsun, hiç kimse kendi huzurunda yüksek sesle konusmasin. Bu maksatla Kur'ân'a su âyet'i eklemistir:

"Allah'in elçisinin huzurunda seslerini kisanlar, süphesiz Allah'in kalplerini takvâ ile imtihan ettigi kimselerdir. Onlara magfiret ve büyük bir mükâfat vardir" (K. 49, Hucurât sûresi, âyet 3).

Celâleddin es Suyûtî gibi kaynaklardan ögrendigimize göre, yukardaki âyet'i Muhammed, belli bir bölgeye tayin etmek istedigi bir vali konusunda **Ebû Bekir** ile **Ömer b. Hattâb**'in birbirlerine bagircasina konusmalarindan rahatsiz oldugu için koymustur. **Buharî**'nin **Abdullah Ibn-i Zübeyr**'den rivâyetine göre de bu âyet'i Muhammed, **Benî Temîm**'den gelen bir heyet'le ilgili olarak **Ebû Bekir** ile **Ömer b. Hattâb** arasinda çikan bir tartisma vesilesiyle, daha dogrusu onlarin seslerini yükseltmeleri nedeniyle koymustur[16]. Fakat her ne vesileyle olursa olsun bu âye'in konmasindan sonradir ki, **Ebû Bekir** ve **Ömer b. Hattâb** gibi Muhammed'in en deger verdigi kimseler dahil olmak üzere müslümanlar, yukardaki âyet yüzünden seslerini kismak, ve âdeta fisildar sekilde konusmak zorunda kalmislardir; yüksek sesle konusmayi Muhammed'e karsi saygisizlik ve hattâ bir bakima "küfr'e" varan bir davranis olarak kabul etmislerdir[17]. Örnegin **Ebû Bekir,** yukardaki âyet üzerine Muhammed'in yanina gelerek: *"Ya Resûlallah! Vallahi ben bundan sonra Allah'a kavusuncaya kadar sana gizli veya gizli gibi konusurum"* demistir. Ondan asagi kalmak istemeyen **Ömer b. Hattâb** ise, Muhammed ile konusmalari sirasinda öylesine yavas ve kisik sesle konusur olmustur ki, Muhammed çogu zaman ona ne dedigini sorup, tekrar ettirirmek geregini duymustur[18].

Dikkat edilecegi Muhammed, "mü'minlerin" kendisine sayginlik göstermelerini saglamak üzere en basit hususlarda bile Tanri'nin "magfiret" ve "mükâfat"larini va'd etmeyi ihmal etmemistir.

Öte yandan ögle vakti uykudan uyandirilmamak için de Kur'ân'a sunu koymustur: *"(Resûlüm!). Sana odalarin arka tarafindan bagiranlarin çogu akli ermez kimselerdir"* (K. 49, Hucurât sûresi, âyet 4). **Beyzavî** gibi Islâm kaynaklarin bildirmesine göre **Temim ogullari**'ndan yetmis kisilik bir hey'et, bir ögle vakti Medîne'ye gelerel Muhammed'le görüsmek isterler. O sirada Muhammed, odasinda ögle uykusuna yatmistir. Onu

uyandirmak için: *"Ey Muhammed! Disari çik, yanimiza gel"* diye bagirirlar. Bunu kendisine karsi saygisizlik buldugu için Muhammed, Tanri'dan geldi diyerek yukardaki âyet'i koyar. Hani sanki bu gibi basit ve günlük sorunlar, Tanri'yi araç etmeden bir çözüme baglanamazmis gibi!

1 Kendisini Tanri'nin yarattigi ilk "nûr" olarak tanitirken yaptigi sey, Incil'de Isa için söylenenleri tekrarlamaktan ibâretti. Zirâ Incil'in **Yuhanna** kitabinda Isa'nin söyle konustugu yazili? *"Bana her iman eden karanlikta kalmasin diye, ben dünyaya nûr olarak geldim"* (Incil/Yuhanna, Bap 12: 46)

2 Bu hadîs için Ibn Kutayba'nin **Ta'vil muhtalif al-hadîs** adli yapitina bakiniz

3 Kendilerini "aydin" olarak tanimlayan din adam'lari ve ilâhiyatçilar, Muhammed'in bu tür övünmelerini, Muhammed'e hayranlik izhari için malzeme olarak kullanirlar. Örnegin Y. N. Öztürk adindaki bir ilâhiyatçi, Dârimî'nin **es-Sünen** 'inde yer alan yukardaki sözleri örnek vererek isöyle demekte: *"Allah Resûlü'nün bu hadisi serifi, Abdullah'in oglu Muhammed'in fani varligini degil, risâlet ve nübüvvetin son temsilcisi Resûlüllah Muhammed Mustafa'nin peygamberlik kurumu ve kâinat bünyesindeki yerini anlatiyor..."* (Bkz. Y. N. Öztürk, **Kendi Dilinden Son Peygamber**, Istanbul 1984, sh. 122).

4 Ibn Sa'd'in **Tabakat** (Cilt I, sh. 102)'indan alinti için Bkz. Öztürk, **age** (sh. 122-3)

5 Buharî'nin rivâyeti olan bu hadîs için bkz. Turan Dursun, **Kutsal Kitaplarin Kaynaklari,** (Kaynak yayinlari, Istanbul 1995, Cilt II, sh. 44)

6 *"Ben insan karakterinin asîl yönlerini tamamlamak için gönderildim"* (Bkz. Ibn Hanbal, **Musnad,** II, 38 , Kahire 1885

7 Imâm gazalî, **Ihyâu....** (Cilt II, sh. 899).

8 Bkz. Muhyiddin-i Arabî, **Fusûs ül-Hikem,** (Istanbul Kitab Evi, Istanbul 1981. 5.ci baski, sh. 226)

9 Imâm Gazalî, age [1975] (Cilt II, sh. 879

10 Imam gazalî, **age** (Cilt II, sh. 899)

11 Taberânî'nin bu rivâyeti için bkz. Gazalî, **age (1975),** (Cilt IV, sh. 839)

12 ibid.

13 Semüre Ibn-i Cündeb'in rivâyeti olan bu hadîs için bkz. **Sahih-i...** (Cilt IV, sh. 595 ve d. Hadîs no. 681)

14 Elmalili H. Yazir, **Hak Dîni Kur'ân Dili**, (Bedir Yyinevi, Istanbul 1993, Cilt VI, sh. 4449)

15 Hucurât 2 âyet'inin Diyânet Vakfi tarafindan açiklanmasina bakiniz. Ayrica bkz. Elmalili H. Yazir, age (Cilt VI, sh. 4451)

16 Elmalili H. Yazir, age (Cilt VI, sh. 4449)

17 Yorumculara göre Muhammed'in onünde yüksek sesle konusmak açikca küfur olmamakla beraber dolayisiyle ona varan *"küfür mazinnesi olan"* hallerdendir ve Muhammed'e ezâ anlamina gelir. Bkz. Elmalili H. Yair, age (Cilt VI, sh. 4451).

18 Elmalili H. Yazir, age (Cilt VI, sh. 4451)

B) Tanri Tarafindan Kendisine Yüce Ad'lar Verildigini Söyliyerek Övünürken, Baskalarina Küçültücü Nitelikteki Ad'lari Uygun Bulur.

Adi'nin yüceltici niteliklere sokulmus olarak telaffuz edilmesini çok önemli bulurdu Muhammed; çünkü bunu, insanlar üzerinde büyüsel etki gücüyle egemenlik saglamanin kolayliklarindan biri sayardi. Nasil ki kendisini bütün insanlarin *"en yücesi"* oldugunu, *"ahlâk cömertligini"* ve *"insanlik faziletini"* tamamlamak üzere gönderilmis bulundugunu ve bu nedenle bütün varliklarin en önemlisi oldugunu söylediyse, adi'nin da bütün ad'lardan farkli ve üstün sekilde anilmasini isterdi. Yüce ad'lara sahip olmakla, ya da kendi adi'ni yüceltici nitelikler içerisinde tanimlamakla, kisiler üzerinde büyük bir etki gücüne sahip olacagini, sayginlik kazanacagini, itaat saglayacagini bilirdi.

Bundan dolayidir ki, Tanri katinda, kendisini yüceltici nitelikte olmak üzere on adi oldugunu söyler ve bu ad'larin her biriyle övünürdü. Özellikle *"Ben Muhammed'im"* ya da *"Ben Ahmed'im"* diyerek kendisine yücelik saglayacak ad'lari siraladiktan sonra: *"Ben mahiyim* (mahveden'im)*, Tanri benimle küfrü yok edecektir"* derdi. Ya da *"Ben Akib'im* (hemen arkadan gelenim)*, benden sonra peygamber yoktur"* derdi. Ya da *"Ben Hâsir'im,* (yâni ben toplayiciyim) *Allah kullarini beni müteakib hasredecektir"* derdi. Ve bunlara: *"Ben rahmet* (yâni merhamet) *Resûlüyum ", "Ben tevbe Resûlüyum", "Ben Mukaffâ'yim* (Ben en güzel konusan insanim)", *her kes bana uyar"*, *"Ben Melâhim Resûlüyum* (savas yerinin peygamberiyim), ve nihâyet *"Ben Kussem'im, yâni olgun ve bütün iyilikleri câmi bir insanim":* diye ekler, bu niteliklerle böbürlenirdi [1].

Fakat bu söylediklerini biraz daha pekistirmek, ve kendisini "insanlara en çok aciyan" ve "en hayirli" kimse seklinde göstermek üzere sunu eklerdi ki Tanri tarafindan kendisine **"Raûf"** ve **"Rahîm"** ad'lari, birlikte olmak üzere, verilmistir ve bu ad'lar Tanri'nin kendi ad'larindan ikisidir. Bunu anlatmak maksadiyla Kur'ân'a koydugu âyet söyle:

"Sanim hakki için size bir Resûl geldi ki: kendinizden, gayet izzetli, zorlanmaniz ona agir geliyor, üstünüze hirs ile titriyor, mü'minlere ***raûf, rahîm'****dir..."* (K. Tevbe sûresi, âyet 128)

Görülüyor ki Muhammed, Kur'ân'a yerlestirdigi bu âyet ile Tanri'nin: **"Sanim hakki için..."** diye yeminler ederek, kendisine **"raûf"** ve **"rahîm"** ad'larini uygun buldugunu bildirmekte ve bunu kendisi için övünme vesilesi edinmisyir. Hemen belirtelim ki **"Raûf"** deyimi "çok sefkâtli", "çok aciyan, çok incelik ve düskünlük gösteren" anlamindadir; **"Rahîm"** sözcügü ise "Çok merhametli", ve özellikle "Ahirette müslümanlara aciyan" demektir. Ve yine Muhammed'in söylemesine göre bu iki ad, aslinda Tanri'nin doksan dokuz ad'indan

ikisidir[2]. Ve güyâ Tanri, daha önceki Peygamber'lerden hiçbirine **"Râuf"** ve **"Rahîm"** ad'larin birlestirerek vermemis, bunu sadece sevgili elçisi Muhammed'e uygun görmüstür[3].

Bununla beraber Muhammed, kendisine verilen ad'lar arasinda yer alan **"Muhammed", "Ahmed", "Mâhi", "Hâsir"** ve **"Akib"** gibi ad'lar üzerinde özellikle dururdu. Su bakimdan ki, **"Muhammed"** adi, *"Pek çok hamd ve sena olunmus"* ya da *"Faziletleriyle övülmege deger kisi"* anlamina gelir**. "Ahmed"**, *"Tanri'yi yüce nitelikleriyle herkesten fazla öven kimse",* ya da *"Herkesten çok övülen kisi"* demektir. **"Mâhî"** sözcügü *"mahv eden", "yok eden", "sinirsiz sekilde güçlü"* kimse demektir ve *"Tanri benimle kâfirligi yok eder"* anlamina gelir. "**Hâsir"**, *"hasr'eden", "toplayan", "kiyâmet gününde ölülerin dirilip hesap vermek üzere bir yere toplanmalarini saglayan"* kisi demektir. **"Akib"** *"en son gelen"* demektir, ki bu adi, kendisinin en son peygamber oldugunu anlatmak için seçmis, ve bunu vurgulamak maksadiyle bir de kendisine **"Hâtemü'l-nebiyyîn"** (Peygamber'lerin sonu) adi'nin verildigini söyliyerek Kur'ân'a su âyet'i koymustur: *"Muhammed... Allah'in Resûlü ve Peygamberlerin hatemidir (sonuncusudur)..."* (K. 33, Ahzâb sûresi, âyet 40) [4].

Buharî'nin **Cübeyr Ibn-i Mut'**dan rivâyetine göre Muhammed, bu ad'larla çok övünür ve söyle derdi: *"Bana mahsûs ve munhasir (ve en yüce) bes isim vardir: Ben Muhammed'im ve Ahmed'im, ben o Mâhîyim ki, Allah benim (Nubüvvetim)le küfrü izâle edecektir. Ben o Hâsirim ki, (Kiyâmet gününde) nâs beni ta'kîb ederek hasrolunacaktir. Ben Akibim, Hâtemü'l-Enbiyâ'yim (Benden sonra hiç kimse Nebî olmiyacaktir".*[5]

Fakat denebilir ki Tanri tarafindan kendisine verildigini söyledigi ad'lar arasinda **"Muhammed"** adi'ni pek anlamli bulur, bu ad ile övünmekten fazlasiyle gurur duyardi. Söyle derdi: "...*Yer yüzü benim dünyâ'ya gelisimle, ve cennetler ise oraya girisimle seref yeri haline geldi. Tanri beni cennetlerine yükseltti, ve bana kendi öz adlarindan birini verdi. Zirâ kutsal tahtlarin Hükümdar'i* ***Mahmud****'tur ve benim adim da* ***Muhammed****..."*

Bundan gayri kendisine, Tanri tarafindan **"Evvel"** adi'nin ayrildigini, bununla yaradilis bakimindan peygamberlerin ilki oldugunun anlatildigini; **"Ahir"** adi'nin verildigini, bununla zaman bakimindan peygamberlerin en sonra geleni oldugunun açiklandigini; **"Bâtin"** (yâni "Tanri sirrina ermis arif"**)** adi'nin verildigini, ve bu ad'in Tanri'nin adi ile birlikte arsin gövdesine kirmizi nur'la yazildigini söylemistir[6].

Müslim'in "**Fedâil"** adli yapitinda yer alan bir Hadîs'ten ögrenmekteyiz ki Muhammed, bu yukardaki yüceliklere bir de **"Mukaffa"** (yani "ardindan gidilen kimse"), **"Nebiyyü't-Tevbe"** (yâni "Tevbe peygamberi") ve **"Nebiyyü'r-Rahmet"** (yâni "Rahmet peygamberi") gibi nitelik ve adlarin eklendigini bildirmistir[7].

Her ne kadar Muhammed, biraz önce degindigimniz gibi, *"Bana mahsûs ve munhasir (ve en yüce) bes isim vardir"* demekle beraber, muhtemelen bu söyledigini unutmus ya da yetersiz bulmus olarak, Tanri'nin kendisine on ad verdigini tekrarlamaktan kendisini alamaz, söyle derdi: *"Rabbimin katinda on ismim vardir: Ben Muhammed'im. Ahmed'im. Mâhi'yim; Allahü Teâlâ benimle küfrü mahvedecektir. Ben Akib'im; benden sonra peygamber yoktur. Ben Hâsir'im; Allah, kullarini beni müteakib hasredecektir. Ben rahmet Resûlüyüm, ben Tevbe Resûlüyüm. Ben Melâhim* (savas yerlerinin) *Resûlüyüm. Herkes bana uyar. Ben Kussem'im, yâni olgun ve bütün iyilikleri câmi bir insânim"* [8]

Daha baska bir deyimle Muhammed, bütün bu sözleriyle kendisini, Tanri tarafindan övülen, yeryüzünden kafirligi (küfrü) yok edecek güçte bulunan, kiyâmet gününde insanlari bir araya toplayacak olan, ulu peygamber olarak pesinden gidilen, acimasi çok olan, tövbekar olan, olgun ve bütün iyilikleri kendinde toplayan, ve nihâyet peygamberlerin en sonuncusu ve en yücesi olan bir kimse imis gibi göstererek övünmektedir.

Bu yukardaki ad'lar arasinda en ziyâde kullandigi iki ad vardir ki bunlar **"Muhammed"** ve **"Ahmed"** adlaridir. Gerek **"Muhammed"** ve gerek **"Ahmed"** adlari, her ikisi de Arapça **"Hamd"** kökünden gelir. **"Hamd"** sözcügü ise bir kimseyi faziletleriyle övmek, ya da överek ve ulu'lastirarak tanimlamaktir. Daha baska bir deyimle Tanri'yi, yüceligini belirterek ve O'na sükürler ederek övmek demektir. Örnegin ***"Elhamdülillah"*** sözcügü *"Tanri'ya sükürler olsun"* demektir. Böyle olunca **"Ahmed"** adi "Tanri'yi üstün nitelikleriyle öven ve yücelten kimse" demek olur. Bununla beraber **"Ahmed"** sözcügü, ayni zamanda **"Herkesten fazla övülen kimse"** anlamina da gelir ki Muhammed'in övünme ihtiyacina pek yatkin düsen bir ad'dir. Daha baska bir deyimle Tanri'yi en çok yücelten, öven bir kimse olarak görünürken, kendisini de Tanri tarafindn yukardaki ad'larla yüceltilen ve övülen, ve bu nitelikleriyle insanalrin en yücesi ve en sereflisi olan kimse seklinde tanimlamistir. Hem de öylesine ki adi'nin, Tanri tarafindan daha önce indirilen Kitap'larda (Tevrat ve Incil'de) yazili oldugunu, ve daha önce gönderilen "Peygamber'ler" tarafindan müjdelendigini söylemistir.

Gerçekten de bir konusmasinda, Tanri'nin kendisini "peygamber" olarak göndermeden önce, Tevrat'in birinci satirinda nitelendirerek: *"Muhammed Resûlüm ve tercih ettigim kulumdur"* diye konustugunu bildirmistir[9]. Öte yandan, Kur'ân'a yerlestirdigi bir âyet'le, **Isâ'**nin, Israiogullarina hitaben konusarak kendisinden sonra **Ahmed** adinda bir peygamberin gelecegini bildirdigini belirtmistir. **Saf Sûresi'**nde yer alan bu âyet aynen söyle: *"Meryem oglu Isâ: -'Ey Israilogullari! Dogrusu ben, benden önce gelmis olan Tevrat'i dogrulayan, benden sonra gelecek ve adi Ahmed olacak bir peygamberi müjdeleyen, Allah'in size gönderilmis peygamberiyim-' dedi..."* (K. 61 Saf sûresi, âyet 6). Yâni güyâ **Isâ,** kendisinden sonra Tanri'yi övecek, övmesini bilecek ya da Tanri tarafindan övülecek bir peygamberin (Ahmed'in) gelecegini haber vermistir[10].

Oysa ne **Tevrat**'da ve ne de **Incil'**de yukardakilere benzer bir sey yoktur. **Isa'**nin getirdigi kitap diye bilinen **Incil**'de geçen sözcük, ilerdeki sayfalarda belirtecegimiz gibi, **"Ahmed"** degil **"Paracklete"** dir ki, Kur'ân yorumculari tarafindan genellikle **"Faraklit"** olarak alinmistir. Ve ne **Tevrat**'da, ne de **Incil'**de **"Ahmed"** adiyle gönderilecek bir peygamberden söz edilmist degildir.

"Muhammed" adi'na gelince o da "fazîletleri nedeniyle övülen kimse" demektir ki Kur'ân'da çok geçer. Tanri güyâ bu en "sevgili" ve "son" elçisini **"Ey Muhammed!"** diye çagirmaktan ve bu ad ile övmekten hoslanmaktadir. Örnegin Kâlem Sûresi'nde *"(Ey Muhammed) süphesiz ki sen Rabbinin nîmetine ugramis bir kimsesin ... (Ey Muhammed!) Süphesiz ki sen büyük bir ahlâka sahipsin..."* (K. 68 Kâlem sûresi, âyet 1-2; 4) diye yazilidir. Ahzâb Sûresi'nde de sunu okuyoruz:*"Süphe yok ki Allah ve melekleri, salevet getirir(ler) Peygamber (Muhammed)'e; ey inananlar siz de ona salevet getirin; tam teslim olarak da selâm verin"* (K. 33 Ahzâb sûresi, âyet 56).

Söylemeye gerek yoktur ki Muhammed, Kur'ân'a âyet'ler yerlestirirken, Tanri'yi genellikle "Muhammed" adini telaffuz eder sekilde göstermekle övünme ihtiyacini gidermege çalismistir. Çünkü **"Muhammed"** adi, biraz önce belirttigimiz gibi, "faziletleri nedeniyle övülmek gereken kimse" demektir ve iste güyâ Tanri Muhammed'i bu yönleriyle yücelterek anmaktadir.

*

Her ne kadar Muhammed, mü'minlere: *"(Çocuklariniza) Ad olarak Peygamberlerin adlarini seçin..."* seklinde tavsiyede bulunmakla beraber, kendi adi'na ekli bulunan niteliklerin, su veya bu sekilde baskalari tarafindan kullanilmasina olanak tanimazdi. Öte yandan baskalari tarafindan sadece adi ile çagirilmaktan hoslanmazdi; daha dogrusu, kendisine

sadece adiy'la hitap edilmesine izin vermezdi. Kendi adi'nin yüce niteliklere bürünülmüs olarak telaffuz edilmesini isterdi. Örnegin kendisine hitap edilirken, sadece adi'yle hitap edilmesine izin vermezdi; isterdi ki, adiyle birlikte kendisine **"Peygamber efendimiz"**, **"Nebî", "Resûl", "Resûlullah", "Resûl-i Ekrem", "Habibullah"** ya da **"Ebû'l-Kâsim"** sözcüklerinden biriyle hitap edilsin. Bunu saglamak maksadiyle Kur'ân'a koydugu âyet söyle:*"(Ey müminler" Peygamber'i, kendi aranizda birbirinizi çagirir gibi çagirmayin..."* (K. 24, Nûr sûresi, âyet 63)[11].

Müslümanlarin kendisini bu sekilde yüceltici deyimlerle çagirmalari gerektigini bildirirken, yine Kur'ân'a koydugu âyet'lerle, ya da Kur'ân olmiyarak yerlestirdigi hükümlerle Tanri'nin bile kendisine ***"Ey sanli Resûl..."*** (Mâide sûresi, âyet 66), ya da ***"Nûr'lar saçan savk..."*** (Nûr saçan kandil) (Ahzâb sûresi, âyet 44) gibi yüceltici deyimlerle hitap ettigini, söylemis ve bunu bir övgü vesilesi edinmistir. Fakat muhtemelen bunu da yeterli bulmamis olmali ki, Tanri'nin kendisine **salevât** getirdigini belirterek Ahzâb sûresi'ne su âyet'i eklemistir: *"Allah ve melekleri, Peygamber'e çok salevât getirirler. Ey mü'minler! Siz de ona salevât getirin ve tam bir teslimiyetle selâm verin"* (K. Ahzâb sûresi, âyet 56). Yorumcularin açiklamalarina göre **"Allahumme salli alâ Muhammedin"** demek **"salât"** anlaminadir, **"Essalâmü aleyke eyyehühe'n-nebiyyü"** demek ise **"selâm"**dir. Konuyu ilerdeki bölümlerde ayrica ele alacagiz. Fakat simdilik burada belirtmek istedigimiz sudur ki Muhammed, yukardaki âyet'i, koymakla sunu anlatmak istemistir ki, Tanri'nin dahi böylesine yüce niteliklerle çagirdigi ve salevât getirdigi bir kimse'yi, kul'llarin sadece ad zikrederek çagirmalari mümkün degildir. Ve iste bundan dolayidir ki müslümanlar, Muhammed'in adi'ni anarlarken: **"Peygamber efendimiz"**, **"Nebî", "Resûl", "Resûlullah", "Resûl-i Ekrem", "Habibullah"** seklindeki sözlerden birini eklemeyi unutmazlar. Ayrica da onun adi'nin anildigini isittikleri zaman: **"Aleyhisselâtü vesselâm"**, **"Salâvatullahî vesselâm"** *"Allah'in salât ve se selâmi onun üzerine olsun"* **,** gibi yüceltici sözleri tekrarlamaktan geri kalmazlar. Fakat bunu da yeterli saymazlar bir de **"Fahr-ül-üdeba, fahr-ül-vüzera"** (övünen ve kendisiyle övünülecek olan kimse) diyerek ona karsi besledikleri sinirsiz sayginligi dile getirirler. Muhtemeldir ki, böyle yapmakla Muhammed'in sefâatine kavusacaklarini (örnegin Kiyâmet günü onun yardimiyle Cennet'lere alinacaklarini) hesap etmektedirler. Çünkü Muhammed, Kur'ân'a koydugu nice âyet'lerle, onlara sunu bildirmistir ki, kendisine saygi gösterisinde bulunanlar kurtulusa çikacaklardir.

Kendisine karsi sayginlik ifâde edici deyimlerle hitap edilmesini öylesine önemli saymis idi ki, bu sayginliga gölge düsürücü her seye karsi asiri bir alinganlik gösterirdi. Kendisine **"Rânina"** diye hitap edilmesini yasaklayip, bunun yerine **"Unzurnâ"** denilmesini emretmek üzere Kur'ân'a koydugu su âyet, bunun ilginç örneklerinden biridir: *"Ey iman edenler! (Muhammed'e) 'Râina" demeyin, 'unzurna' deyin..."* (K. Bakara sûresi, âyet 104).

Arapça'da "**Râina"** sözcügü, "acele etme", "biraz bekle", ya da "izin ver de anlayabilelim" gibi anlamlara gelir. Arap'lar, Muhammed'i dinlerlerken bazan söylenenleri anlamazlar ve "Ey Resûlullah, söylediklerini anlayabilmemiz için biraz bekle, izin ver ki anlayalim" demek üzere "Râina" derlerdi. Kuskusuz ki bu sözcügün sayginlik karsiti olan bir yönü, yâni hakâret niteligi yoktu. Nitekim Muhammed, onlarin bu sekilde konusmalari halinde konusmasini yavaslatir, soylediklerinin onlar tarafindan anlasilmasina çalisirdi. Ancak ne var ki **"râina"** sözcügünün bir benzeri, ayni zamanda Ibranîce'de ve Suryanîce'de vardi. Anlam itibariyle, genellikle **"bizim çoban"** demekti. Bununla beraber bir de kisiler arasinda hakâret ve küfür seklinde kullanililirdi, ve kullanildigi zaman ***"Dinle, a sözü dinlenmemek gereken herif"*****,** ya da ***"Dinle, a dinlenmeyesi adam"*** gibi anlamlar tasirdi. Nitekim Yahudiler, birbirlerine sövüp saymak için, çogu kez "râina" sözcügünü kullanirlardi. Islâm kaynaklarinin açiklamasina göre güyâ Yahudiler, müslümanlarin Muhammed'i "râina" diye çagirmalarini firsat bilmisler ve ona hakâret olsun diye "râina" diyerek ona hitap emege baslamislardir[12].

Gerçekten bu böyle midir? Yoksa Yahudi'ler, hakâret maksadiyle degilde sirf **"Bizim çoban"** demek için mi böyle yapmislardir? Bilemiyoruz! Fakat bir an için Muhammed'i hakir görmek maksadiyle "râina" sözcügünü sarfettiklerini kabul etsek bile, Muhammed bakimindan önemli olmak gereken sey Yahudilerin degil, fakat müslümanlarin kendisine hitap sekli olmak gerekmez miydi? Müslümanlarin hitap seklinde hakâret niteligini tasiyan bir sey bulunmadigina göre, onlari "râina" sozcügünü kullanmaktan vazgeçirmenin makul bir gerekçesi olabilir miydi? Elbette ki olamazdi ve olmamaliydi! Ancak ne var ki Muhammed, biraz yukarda degindigimiz gibi, kendi adi'nin yüceltilmesini öylesine önemli bilmekte, ve bu konuda öylesine bir alinganlik göstermekteydi ki, müslümanlara "râina" demeyi yasaklayip, bunun yerine ayni anlamdaki **"unzurnâ"** sözcügünü kullanmalarini emretmekten kendini alamamistir. Bu maksatla Kur'ân'a, yukarda degindigimiz âyet'i koymustur ki tamami söyle:

"Ey iman edenler! (Muhammed'e) 'Râina" demeyin, 'unzurnâ' deyin. (Söylenenleri) dinleyin ki kâfirler için elîm bir azab var..." (K. Bakara sûresi, âyet 104).

Burada geçen **"unzurnâ"** sözcügünü seçmekle Muhammed, Müslümanlarin kendisine biraz daha saygin sekilde hitap etmelerini saglama amacini gütmüstür. Su bakimdan ki "unzurnâ" sözcügünde, müslümanlarin kendilerine "nezâret edecek" (kendilerini gözetecek, koruyacak) bir imama bagli olup, onun sözünü dinleyecekleri, ona bas egecekleri ve böylece bir Ümmet olusturacaklari anlami yatmaktadir.

*

Görülüyor ki Muhammed, kendi adi'nin yüce niteliklere bürünmüs olmasini, etki yaratmak bakimindan önemli bulmus ve bunu kendisi için övünme vesilesi yapmistir. Buna karsilik kisilere "çok iyi ve iddiâli olmayan", ve daha açikcasi "küçültücü" ad'lari vermekle, onlari "mahviyet" içerisinde tutabilecegini, ve böylece Tanri'ya "teslimiyet" içerisinde kilabilecegini ve dolayisiyle kendisine kolaylikla bas egdirtebilecegini hesaplamistir. Nitekim kendisine itaat etmenin Tanri'ya itaat etmek olduguna dâir Kur'ân'a: *"Ey Muhammed! Süphesiz sana bas egerek ellerini verenler, Allah'a bas egip el vermis sayilirlar"* (K. Fetih sûresi, âyet 10), ya da *"Allah ve peygamberine kim itâat ederse Allah onu bu cennetlere kor..."* (K. Nisâ sûresi, âyet 13-14) seklinde âyet'ler koymakla, bu sonucu hazirlayabilmistir.

Daha baska bir deyimle Muhammed, en güzel ve yüceltici nitelikleri belirleyen ad'lari Tanri'ya ve kendisine, ve öte yandan "mahviyet" yaratici ad'lari da kisilere seçmek gibi bir siyâset izlemekle sinirsiz bir iktidar ve prestij saglamayi amaçlamistir. Bundan dolayidir ki mü'minlerin yücelik taslayan ya da her ne sekilde olursa olsun iddiâli sayilabilecek ya da benlik oksayici ve gurur yaratici ad'larla çagirilmalarini yasaklamistir. Onlara uygun gördügü ad'larin basinda **Abd'Allah**, ya da **Ubeydullah** gibi ad'lar vardir ki kisi'ye **kul**'luk durumunu, hattâ kul'lugun da en asagi seklini hatirlatir nitelikte seylerdir. Çünkü Arapça'da **"Abd"** sözcügü **"Kul"** demek olup **Abd'Allah** adi "Allah'in kölesi" anlamina gelir. **"Übeyd"** sözcügu ise "küçük kul" ya da "degersiz kul" demek oldugu için **Ubeydullah** adi **"Tanri'nin Küçük kulu"**, ya da **"Tanri'nin degersiz ufak kölesi"** anlamina gelir. Bu tür ad'larin Allah tarafindan en çok sevilen ad'lar oldugunu söylerdi. Her ne kadar kendisini "Allah'in kul'u" olarak tanitmakla beraber, diger kul'lardan çok farkli bulundugunu belirtmek üzere ***"... Ben bütün insanlarin en yücesi'yim, en sereflisiyim... Mahser halkinin efendisiyim"*** seklindeki övünmeleri yaninda, bir de bütün kul'lar içerisinde**,** Tanri indinde en "tercihli" kul oldugunu söylerdi: hem de güyâ peygamber olarak gönderilmeden önce bütün niteliklerinin Tevrat'da yazildigini öne sürerek! Bu hususta **Imâm Gazalî** söyle diyor:

"Allahü Teâlâ, henüz onu peygamber olarak göndermeden önce, Tevrat'in birinci satirinda vasiflayarak: -'Muhammed resûlüm ve tercih ettigim kulumdur'-..." [13] .

Yine hatirlatalim ki, her ne kadar kendisini Tanri'nin kul'u olarak göstermekle beraber, aslinda kul durumunda görmezdi; görmek söyle dursun, ve fakat Tanri'nin bile salevât getirdigi yücelikte bilmekteydi; ve bunu kendisine en büyük bir övünme vesilesi edinmisti (Bkz. K. Ahzâb sûresi, âyet 56).

Öte yandan kisilerin iddiâli ad'lar tasimalarini, kendi adi'nin yüceligiyle rekâbet saydigi için, bu tür bir ad takinmis olan kimselerin ad'larini degistirirdi. Örnegin "çok iyi", ya da"cömerd", ya da "çok bagislayan" anlamina gelen **"Berre"**[14] adi'ndaki kimselere ad'larini degistirmelerini emreder, onlara baska ad'lar verirdi. Nitekim **Ebû Seleme**'nin ölümü üzerine onun dul kalan karisi **Ümm-i Seleme** ile evlendiginde, kadinin **Berre** adindaki kizini karsisina alip: *"Siz kendi kendinize nefislerinizi tezkiye etmeyiniz. Allah Birrü ihsân sâhiplerini sizden daha iyi bilir"* diyerek kizcagizin adini **Zeynep** olarak degistirmistir[15]. Yine bunun gibi "Cahs'in kizi" diye bilinen ve asil adi **Berre** olan diger bir esinin (ki) adini da **Zeyneb** yapmistir.

Yine ayni sekilde, Tanri kul'lari için iddiâli buldugu **"Hazn"** adini da hiç kimselere tasitmazdi, çünkü bu ad "Kati", "sert", "zor", ya da "kafa tutan" anlamindaydi. Bu ad ile çagirilan birine rastladigi zaman, adini degistirmesini ve ihtar eder, ona **"Sehl"** adi'ni almasini söylerdi; çünkü **"Sehl"**, bir bakima **"Hazn"** sözcügünün tersi anlaminda olup "yumusak" ve "kolay" demektir ki kisilerin Tanri ve "Peygamber" buyruklarina bas egmekte kusur etmeyeceklerini ifâde eder[16]. Söylendigine göre bir gün "Hazn" adinda birine rastlamis ve ona: *"Senin adin Hazn degil Sehl'dir"* demis, ve fakat adam adinin degistirilmesini istemedigi için: *"Hayir, babamin koydugu bir adi degistirmem"* diye karsilik vermistir. Muhammed'e karsi gelmenin felâket dogurucu bir sey oldugunu anlatmak maksadiyle Islâm kaynaklari, bu adamin âilece felâkete ugradigini öne sürerler[17].

Muhammed'in iddiâli buldugu ad'lardan biri de **"Asiye"** adi'dir, çünkü bu ad, "isyankar", yâni "bas kaldiran" ya da "kafa tutan" anlamlarina gelir. Insanlari "bas kaldiran" degil fakat "bas egen" yaratiklar olarak görmek istedigi içindir ki **"Asiye"** adini, begenmez bunun yerine "güzel" anlamina gelen **"Cemîle"** adinin kullanilmasini isterdi[18].

Yine bunu gibi **"Melikü'l-Emlâk"** seklindeki ad'larin Tanri'nin hosuna gitmeyen ad'lardan oldugunu, ve çünkü bu ad'in, "kral'lar krali" ya da "hükümdarlar hükümdari" anlamina geldigini bildirmistir[19].

Öte yandan, mü'minler için övünme vesilesi olabilecek nitelikteki bazi ad'lari, "ugursuzluk getirir" gerekçesine dayanarak yasaklamistir ki bunlar arasinda **"Eflah" (**"en basarili", "üstün gelerek en çok yenen", "en çok kurtulan" anlamindadir), ya da **"Necîh"** ("basarali, kurtulan" anlamina gelir), ya da **"Rebâh"** ("Yarar ve kazanç" anlamini tasir) gibi ad'lar vardir. Muhammed: *"Bu adlari çocuklariniza sakin koymayin"* diyerek müslümanlara uyarida bulunmus [20], bu ad'larin ugursuzluk umutsuzluk ve üzüntü gibi kötülükler getirecegini bildirmistir. [21]. Söylemeye gerek yoktur ki böyle bir gerekçe, bâtila inanmisliktan kaynaklanmistir. Bundan baska bir de kendi künyesi olarak kabul ettigi **"Ebû'l-Kâsim"** adinin baskalari tarafindan kullanilmasini yasaklamistir. Biraz önce dedigimiz gibi, her ne kadar baskalarinin "Muhammed" adiyle çagirilmalarina ses çikarmamakla beraber **"Ebû'l-Kâsim Muhammed"** seklinde ad almamalarini emretmistir[22].

1 Müslim'de yer alan ve Ebû's-Seyh'in, Abdullah b. Ubeyd'ten rivâyeti iolan bu hadîs için Bkz. Gazalî, **age (1975),** (Cilt II, sh. 899-900)

2 Muhammed'in söylemesine göre: *"Tanri'nin doksan dokuz adi vardir, ve bu ad'lari sayan (ezberleyen) kimse*

cennete girecektir...". Buharî ve Müslîm ve Tirmizî ve Ibn Mâce gibi kaynaklarda yer alan bu hadîs için bkz. Turan Dursun, **Kur'ân Ansiklopedisi** (Cilt I, sh. 108 ve d.)

3 Elmalili H. Yazir, age (Cilt III, sh. 2654)

4 Buharî'nin Câbir Ibn-i Abdillâh'tan rivâyeti için bkz. **Sahih-i...** (Cilt IX, sh. 255 ve d.)

5 Beyhakî'ni **Delâil'** inden ve ayrica Buharî'den naklen . Bkz. **Sahih-i...** (Cilt IX, sh. 250 Hadîs no. 1439). Bu konuda ayrica bkz. Gazalî, **Ihyâû..,** (Cilt II, sh. 900)

6 Bu konudaki hadîsler için Bkz. Ali el-Kaarî, **Serhu's-Sifâ** (Istanbul 1303)

7 Ebû Mûsâ'l-Esarî'nin rivâyeti olarak Müslim'in **Fedâil**'inde yer alan bu Hadîs için bkz. bkz. Turan Dursun, **Kur'ân Ansiklopedisi,** (Kaynak Yayinlari, Istanbul 1994 ; Cilt I, sh. 258 ve d.). ayrica bkz. Gazalî, **Ihyâü...** (Cilt II, sh. 900)

8 **Müslim**'in Ebû's-Seyh'in Abdullah b. Ubeyd'den rivâyetine dayali bu ahdîs için bkz. Gazalî, **Ihyâû...** (Cilt II, sh. 900).

9 Gazalî, **Ihyâû...** (Cilt II, sh. 879)

10 Islâmci'lar Incil'de (daha dogrusu *Yuhanna Incili*'nde) Isâ'nin kendisinden sonra "Feraklid" adli ve kendisi gibi kurtarici nitelikte bir kardes peygamberin gelecegini bildirmistir ve "Feraklid" adi güyâ "Ahmed" adi'nin karsiligi olan bir ad'tir. Oysa ki bu Muhammed'in kendi hayalinden ortaya vurdugu bir seydir. Konuyu baska bir vesile ile inceledigimiz için burada fazla durmuyoruz.

11 Nûr sûresi'nin 63cü âyeti'nin Diyânet Vakfi tarafindan yorumuna bakiniz. Beyzavî ve Celaleddin gibi en saglam kaynaklara göre Nûr sûresi'nin 63cü âyet'inin bu tümcesi, Muhammed'e hitap seklinin sayginlik ifâde etmesi için konmustur. Anlatilmak istenmistir ki müslümanlar, Muhammed'i çagirirlarken, onu adini, yukarda belirtildigi gibi, yüceltici nitelikteki eklemeler yapmak zorunlugundadirlar. Bununla beraber bu tümcenin farkli sekillerde yorumlandigi da görülmekte. Örnegin Elmalili H. Yazir gibi yorumcular bunu söyle anlarlar: *"(Ey mü'minler!) Peygamber'in duâsini aranizda birbirinize ettiginiz duâ gibi farz etmeyin..."*.

12 Bu hususlar için Diyânet Vakfi'nin Kur'ân çevirisinde Bakara sûresi'nin 104cü âyetiyle ilgili açiklamasina bakiniz. Ayrica bkz. Elmalili H. Yazir, age (Cilt I, sh. 452 ve d.)

13 Imâm Gazalî, age (Cilt II, sh. 879).

14 **"Berre"** adi'nin lügâvî anlami "Birr-i ihsâni çok", "cömerd" kimse'dir.

15 Ebû hüreyre'nin rivâyetine dayali bu hadîs için bkz. **Sahih-i...** (Cilt XII, sh. 1609, Hadîs no. 2011; Cilt VII, sh. 530 (2.baski'da sh. 390)

16 **Sahih-i...** (Cilt VII, sh. 530; ikinci baski'da sh. 390; ayrica bkz. Cilt XII, sh. 160-1)

17 Müslim ve Ebû Davud kaynaklarindan naklen bkz., Dursun, age (1994), C. I. sh. 115

18 Müslim (hadîs no. 2139) ve Ebû Davud (hadîs no. 4952) kaynakli bu hadîsler için bkz. Dursun, **age (1994),** C. I, sh. 115

19 Buharî'nin **Edeb** (Bap 114, c.VII, sh.119) ve Ebû Davud'un rivâyetleri için bkz. Turan Dursun, **Kur'ân Ansiklopedisi** (Kaynak Yayinlari, Istanbul 1994, Cilt I. sh. 114)

20 Müslim (hadîs no. 2137) ve Ebû Davud (hadîs no. 4958) kaynakli bu hadisler için bkz. Dursun, **age (1994)**, Cilt I. sh. 114

21 Dursun, **age (1994),** C. I, sh. 114

22 Ebû Hüreyre'nin rivâyetine göre Muhammed: *"Benim adimi takiniz. Künyemi (Yâ Ebû'l-Kâsim künyesini) takinmayiniz"* demistir. Bununla beraber bu sözleriyle kisilere sadece "Ebû'l-Kâsim Muhammed" adini

yasakladigi ve bu nedenle "Ebû'l-Kâsim" adinin baska ad'larla biurlikte kullanilabildigi belirtilir. Bkz. **Sahih-i...** (Cilt I, sh. 104; Cilt IV, sh. 404)

II) "Merhametli", "Sefkatli" ve "Yumusak davranisli", oldugunu söyliyerek övünmekle beraber, bu niteliklere ters düsen davranislarda bulunur.

Biraz yuklarda belirttigimiz gibi Muhammed, kendi kendisini insancil, çok sefkatli, çok aciyan, yumusak davranisli olarak tanimlamak maksadiyle, Tanri'nin kendisine **"Raûf"** ve **"Rahîm"** adlarini vermekle sereflendirdigini, ve çünkü bu ad'larin esas itibariyle Tanri'nin doksan dokuz adindan ikisi oldugunu söylerdi[1]. Hem de öylesine ki, Tanri tarafindan daha önce hiç kimseye ve hiçbir peygambere bu iki ad'in ayni zamanda verilmedigini eklerdi. Bu maksatla Kur'ân'a koydugu âyet'lerden biri söyle: *"Sanim hakki için size bir Resûl geldi ki: kendinizden, gayet izzetli, zorlanmaniz ona agir geliyor, üstünüze hirs ile titriyor, mü'minlere **raûf, rahîm'**dir..."* (K. Tevbe sûresi, âyet 128). Dikkat edilecegi gibi burada yazilanlara göre Muhammed, merhameti ve sefkati çok olandir ama, bu acima ve sefkat sadece "inanirlara" (müslümanlara) karsidir; müslüman olmiyanlara karsi "acima" diye bir sey söz konusu degildir!

Öte yandan merhametli ve sefkatli olusunu Muhammed, Tanri'nin keyfiligine baglamis gibidir; yâni bu meziyetleri kendi basarisina degil fakat Tanri'nin dilegine baglamistir. Nasil ki kendisini dogru yola sokanin Tanri oldugunu söylemis ise (Bkz. Fetih sûresi, âyet 2)[2], merhamet ve sefkat gibi niteliklere de Tanri tarafindan sahib kilindigini belirterek övünürdü. Imrân sûresi'ne koydugu su âyet bunun kaniti: *"Allah'in rahmetinden dolayi, ey Muhammed, sen onlara karsi yumusak davrandin. Eger kaba ve kati kalbli olsaydin, süphesiz etrafindan dagilir giderledi..."* (K. Al-i Imrân sûresi, âyet 159). Yâni güyâ Tanri Muhammed'i, hasin, acimasiz ya da kati yürekli degil fakat yumusak davranisli yaratmistir[3].

Görülüyor ki Muhammed, çok acimali ve çok sefkatli olarak görünürken, bu niteliklerini Tanri'nin acimasi ile sinirlamistir; yâni acimasiz, hasin ve sert davranista bulunacak olursa,

bütün bu durumlarin hep Tanri'dan oldugunu anlatmaga çalismistir. Ve iste bu tür bir mantik oyunu iledir ki Muhammed, kendisine kafa tutanlara, kendisini "Peygamber" saymayanlara (daha dogrusu "munafik" ya da "kâfir" diye tanimladigi kimselere) karsi son derece hasin, kati yürekli ve insafsiz davranislara yönelmekte sakinca bulmamistir. **Bedîr günü** öldürülen Kureys esrafindan kisileri pis bir kuyuya attirdiktan sonra onlarin cesetlerine hakâretler savurmaktan (ki "Ilâhî intikam olayi" diye bilinir), ya da hirsizlik ettiler ve Islâm'i terkettiler diye Ureyne kabilesi'ne mensup sekiz kisi'yi, ellerini ve ayaklarini çaprazlama kestirtikten sonra, kizgin günes altinda ölüme terketmesinden tutunuz da, kendisini hicveden sairleri öldürtmesine, ya da Benî Nadîr Yahudilerinden **Safiyye bint-i Huyey b. Ahtab** adindaki genç ve güzel bir kadinin babasini ve kocasini (hazine'nin yerini bildirmediler diye) öldürttükten sonra, o günün gecesinde (ya da bir kaç gün sonra) Safiyye ile gerdege girmesine, ya da **Benî Kureyza** adindaki yahudi kabilesinden esir olarak ele geçirdigi dokuz yüz kadar insanin kellelerini bir günün gecesinde kestirtmesi olayina varincaya kadar saymakla bitmez nice örnekler vardir ki Muhammed'in "merhametli" oldugu iddiâlarini çürütmege yeter[4].

1 Muhammed'in söylemesine göre: *"Tanri'nin doksan dokuz adi vardir, ve bu ad'lari sayan (ezberleyen) kimse cennete girecektir...".* Buharî ve Müslîm ve Tirmizî ve Ibn Mâce gibi kaynaklarda yer alan bu hadîs için bkz. Turan Dursun, **Kur'ân Ansiklopedisi** (Cilt I, sh. 108 ve d.)

2 *"Böylece Allah, senin geçmis ve gelecek günahini bagislar. Sana olan nimetini tamamlar ve seni dogru yola iletir"* (K. 48, Fetih sûresi, âyet 2).

3 Gazâlî, age (Cilt II, sh. 880). Elmalili H. Yazir, age (Cilt II , sh. 1212)

4 Bu örneklerden bazilari için benim **"Seriât'tan Kissa'lar"** adli iki kitabima bakiniz.

III) *"Ben güzel ahlâki tamamlamak için (Peygambeer olarak) gönderildim"* diyerek ve*"Her kes bana uyar. Ben bütün iyilikleri câmi bir insanim..."* diye ekliyerek her hususta "yüceligiyle" övünür. Tanri'nin kendisini her türlü kötülükten uzak kildigini, her hususta temize çikardigini söyler:

"Ahlâk" ve "Karakter" bakimindan bütün insanlara üstün ve "örnek" oldugunu anlatmak için Muhamed, Tanri'nin kendisini her türlü kötülükten ve günahlardan uzak kildigini, her hususta akladigini söyliyerek övünürdü. Güyâ Tanri onu, daha "peygamber" yapmadan önce de, yani "Cahiliyye" döneminde dahi korumaktan, dogru yola sokmaktan yüce bir ahlâk'la donatmaktan geri kalmamistir. Örnegin, güyâ bir def'asinda, cahiliyye insanlarinin kadinlarla beraber yaptiklari eglenecelere iki gece katilmak istedigi halde Tanri onu, her iki

gece korumustur. Güya bir gece Mekke'li gençlerle birlikte koyun otlatirken, arkadasina: *"Koyunlarima göz kulak ol, Mekke'ye gidip, gençlerin arkdaslariyle sohbet ettikleri gibi, ben de dostlarimla sohbet edeyim"* demis, arkadaslari da kabul ettikleri için kalkip Mekke'ye gitmis, ve orada evlerden birinde tef ve ney seslerini duyup *"Bu ne?"* diye sormus, ve birisinin dügünü vesiylesiyle eglence yapildigini ögrenipte seyretmek üzere oraya oturdugunda, Tanri onu hemen uyku'ya daldirmistir. Hem de öylesine ki günes dogana kadar uyanamamistir. Sonra kalkip koyunlarini güttügü yere döndügünde kendisine *"Ne yaptin?"* diye soranlara: *"Bir sey yapmadim"* diye yanit vermistir.

Yine güyâ bir baska zaman ayni sekilde koyunlarini arkadaslarina birakip Mekke'ye gittiginde, dügün eglencelerini seyretmek istediginde, Tanri onu uykuya yatirmis ve günes doguncaya kadar uykuda tutmustur. Günesin dogmasiyle uykudan uyanipta koyunlarinin yanina döndügünde arkadaslari ona *"Ne yaptin?"* diye sormuslar, o da *"Hiçbir sey yapmadim"* seklinde yanit vermis ve iste bu iki olaydan sonra, güyâ bir daha artik bu gibi "kötü" seyleri tekrarlamamistir[1].

Yine bunun gibi güyâ Tanri onu, baskalarinin kötülemelerinden dolayi aklamistir; örnegin kendisine *"delidir"* (mecnûn'dur) diyenler hakkinda: *"Sen Rabbinin nîmeti sayesinde mecnûn (deli) degilsin"* (K. 68 Kâlem sûresi, âyet 1-2) diye konusmus ve *"Sen elbette yüce bir ahlâk üzeresin"* (K. 68 Kâlem sûresi, âyet 4) [2], ya da *"Arkadasiniz (Muhammed) mecnun degildir..."* (K. Tekvîr sûresi, âyet 22) diye bildirmistir[3].

Kur'ân'a koydugu âyet'lerle Muhammed, kendisini ahlâkiligin temsilcisi ve ahlâkî faziletlerin tamamlayicisi olarak tanimlar ve: ***"Ben güzel ahlâki tamamlamak için (Peygamber olarak) gönderildim"*** der[4] ve:***"Her kes bana uyar. Ben bütün iyilikleri câmi bir insanim..."*** diye ekliyerek övünürdü. Kur'ân'a koydugu su âyet'le, Tanri'nin kendisi için: *"... (Ey Muhammed!) Sen ... büyük bir ahlâk üzerindesin!..."* (Bkz. Kâlem sûresi, âyet 1-7) dedigini söylerdi. Yine "ahlâkilik" ve "fazilet" bakimindan insanlar için en mükemmel ve en canli bir örnek oldugunu anlatmak üzere Tanri'nin, yeminler ederek kendisi için söyle konustugunu eklerdi: *"Andolsun ki, Resûlullâh (Muhammed), sizin için Allah'a ve ahiret gününe kavusmayi umanlar ve Allah'i çok zikredenler için güzel bir örnektir"* (33 Ahzâb sûresi, âyet 21). Anlatmak istedigi sey kendisini örnek alip inanan ve saygi gösterenlerin cennet'lere ulasacaklari idi. Bu dogrultuda olmak üzere Kur'ân'a koydugu âyet'lerden bir diger örnek söyle: *"... O Peygamber'e (Muhammed'e) inanip ona saygi gösteren, ona yardim eden ve onunla birlikte gönderilen nûr'a uyanlar var ya, iste kurtulusa erenler onlardir"* (K. 7, A'raf sûresi, âyet 157).

Bütün bu övünmelerinin altinda, insanlari her hususta oldugu gibi ahlâkilik açisindan da asagi görmek gibi bir duygunun yattigini yadsimak mümkün degildir. Biraz yukarda belirttigimiz gibi:*"Gözünüzü açin... Allah nezdinde, gelmis ve gelecek bütün insanlarin en sereflisi, en yücesi benim..."* diye konusurken bütün insanlari kendisine oranla asagiladigi ortadadir.

Sadece bütün insanlara karsi degil, fakat, biraz ilerde gorecegimiz gibi, gelmis geçmis bütün peygamberlere karsi da bu yukardaki hususlarda üstün oldugunu söylerdi. Bu peygamberler içerisinde sadece Ibrahim'i kendisine birazcik yaklasik kertede bulur ve söyle derdi:*"Gerek ahlâk ve gerek yaratilis bakimindan da bana en çok benzeyen Ibrahim Aleyhisselâm'dir"* [5].

Ancak ne var ki, ahlâk ve yaratilis itibariyle bütün insanlarin ve bütün peygamberlerin en üstünü oldugunu söylerken yasami boyunca yaptigi nice olumsuz davranislari, nice gaddarliklari, kindarliklari, insafsizliklari (örnegin savas ve saldiri yolu ile insanlari esir alip kellelerini kestirdigini, kin besledigi kimseleri öldürttügünü, ogullugu Zeyd'in karisi Zeyneb'e

asip olup onunla evlendigini, Safiye'nin kocasinin ve babasinin baslarini kestirtikten sonra onunla havlet oldugunu ve daha buna benzer nice davranislarini) unutmus göründügü muhakkaktir.

1 Bu hususlar için bkz. Muhammed Ibn Ishak, **Siyer,** (Akabe Yayinalri, Istanbul, I.ci baski 1988, sh. 132)

2 Ayrica bkz. Sebe Sûresi, âyet 46; ve Tekvir Sûresi, âyet 22

3 Bu konuda bkz. Gazalî, age (Cilt II sh. 873); Elmalili H. Yazir, age, (Cilt VII, sh. 5253)

4 Muvatta'nin **Kitabü Hüsni'l-Hulk** adli kitabinda naklen bkz. Turan Dursun, **Kur'ân Ansiklopedisi**, (Kaynak Yayinlari, Istanbul 1994, Cilt I, sh. 245)

5 Buharî'nin rivâyetine dayali hadîs için bkz. **Sahih-i...** (Cilt VII, sh. 327). Müslim'in rivâyeti için bkz. Gazalî, **age (1975),** (Cilt II, sh. 889-890)

IV) *"Ben lânetleyici olarak degil, rahmet olarak gönderildim"* diyerek övünür. Bununla beraber ömrü boyunca "lânetleyici" olmaktan geri kalmaz (K. Al-i Imrân 61).

Söylendigine göre Muhammed, bir savas sirasinda Ashab'dan bazi kimselerin kendisine: *"(Yâ Resûl'allâh) Bunlara lânet etseniz"* dediklerini görünce: "*"Ben lânetleyici olarak degil, rahmet olarak gönderildim"* diyerek karsilik vermistir[1].

"Rahmet" sözcügü "esirgeyen", "merhamet eden" (çok aciyan) ve benzerî anlamlara geldigi için, bu yukardaki sözleriyle Muhammed kendisini, hiç kimseye kötü söz söylemeyen, ve Müslim olsun, kâfir olsun, genel ya da özel olsun, asla bedduâ etmeyen, lânet etmeyen, intikam nedir bilmeyen bir kimse olarak tanimlamak istemistir. Islâm yazarlari, onun bu sözlerini esas alarak, kiral'dan ziyâde kiralci kesilirler ve Muhammed'i yumusak yürekli, kin tutmayan, hasin olmayan, hiç kimseye kötü söz soylemeyen, insanlara en çok aciyan, en hayirli ve en yararli olan bir kimse olarak tanitirlar. Hattâ Kur'ân'in su âyeti'ni buna örnek olarak kullanirlar: *"(Ey Muhammed!)... Allah'tan bir rahmet iledir ki sen onlara yumusak bulundun; eger kati yürekli bir nobran olsa idi, elbette etrafindan dagilmis gitmislerdi..."* (K. Al-i Imrân sûresi, âyet 159)

Oysa gerçek böyle olmaktan çok uzaktir, çünkü Muhammed, bir yandan *"Ben lânetleyici olarak degil, rahmet olarak gönderildim"* seklinde konusurken, diger yandan kisilerle lânetlesmis, çogu kisilere lânetler yagdirmis ve Kur'ân'a **lânetlesme**'nin Tanri emri olduguna dâir su emri koymustur: *"Sana bu ilim (Kur'ân) geldikten sonra seninle bu konuda çekisenlere de ki: -Geliniz sizler ve bizler de dahil olmak üzere, siz kendi çocuklarinizi, biz de kendi çocuklarimizi, siz kend kadinlarinizi, biz de kendi kadinlarimizi çagiralim, sonra da **lânetleselim** de, Allâh'in lânetinin yalancilara olmasini dileyelim"* (K. 3 Al-i Imrân 61).

Bu âyeti ne vesileyle koydugunu ve lânetlesmeyi ya da husûmet ve düsmanlik besledigi kimselere karsi lânet'ler yagdirmayi nasil günlük yasaminin icâblarindan yaptigini, örnekleriyle birazdan görecegiz. Fakat daha önce Kur'ân'in yukarda degindigimiz: *"(Ey Muhammed!)... Allah'tan bir rahmet iledir ki sen onlara yumusak bulundun; eger kati yürekli bir nobran olsa idi, elbette etrafindan dagilmis gitmislerdi..."* (K. Al-i Imrân 159) seklindeki âyeti'yle ilgili bir iki hususu belirtelim ve hemen ekleyelim ki bu âyet, lânet'lesmeyi, ya da lânet yoluna basvurmayi önlemek için konmus degildir. **Uhud savasi**'nda bazi okçularin, ganimete konma hevesiyle görevlerini terketmeleri ve Muhammed'in onlara karsi hasin ve sert davranmayip yumusak davranmasi vesilesiyle konmustur. Ancak ne var ki bu davranis, esas itibariyle Muhammed'in çikarlarini saglama amacina dayali bir davranistir, çünkü Muhammed, **Uhud savasi**'nin kaybedilmesinin baslica sorumlusudur, ve bu sorumlulugun yarattigi bilinç alti itisle yumusak davranma zorunlugunda kalmistir. Su bakimdan ki düsman'a karsi meydan savasi vermek ya da savunma taktigini kullanmak hususunda kararsiz kalmis, ve sonunda meydan savasi yolunu seçmistir: bu yüzden Uhud hezimetine (yenilgisine) sebeb olmustur. Bununla beraber hezimetin yanlis bir taktik nedeniyle degil, fakat askerlerden (özellikle okçulardan) bazilarinin ganimet edinme telasiyle görevlerinden ayrilmalari yüzünden meydana geldigini söylemistir. Böyle bir durumda onlari cezâlandirmanin olumsuz sonuçlar doguracagini bildiginden yumusak bir tutum takinmistir.

Eger kendini bilinç alti bir suçluluk duygusu içerisinde hissetmemis olsaydi, hiç süphesiz onlara lânet'ler yagdirmaktan geri kalmayacakti. Nitekim su ya da bu sebeble husûmet besledigi kimselerle lânetlestigi, ya da onlari lânetledigi, haklarinda bedduâ'larda bulundugu çok olmustur. Ve esasen o, biraz yukarda isâret ettigimiz gibi, "lânetlesmeyi" bir Tanri emri olmak üzere Kur'ân'a yerlestirmistir. Imrân sûresi'nin 61.ci âyeti'ni tekrar okuyalim: *"Sana bu ilim (Kur'ân) geldikten sonra seninle bu konuda çekisenlere de ki: -Geliniz sizler ve bizler de dahil olmak üzere, siz kendi çocuklarinizi, biz de kendi çocuklarimizi, siz kendi kadinlarinizi, biz de kendi kadinlarimizi çagiralim, sonra da lânetleselim de, Allâh'in lânetinin yalancilara olmasini dileyelim"* (K. 3 Al-i Imrân 61)[2]. Görülüyor ki Tanri, müslüman kullarina lâ'netlesme yolunu göstermekte ve onlara: *"Tanri'nin lâneti farkli inançtakilere olsun"* seklinde dilekte bulunmayi salik vermekte! Kuskusuz ki konusan Tanri degil, fakat yine Muhammed'tir. Ve bunu yapmakla Muhammed, Tanri fikrini zedelekte oldugunu farketmemistir. Su bakimdan ki, bir yandan "lânetleyici" olmadigini söyliyerek, daha dogrusu ***"Ben lânetleyici olarak degil, rahmet olarak gönderildim"*** diyerek övünürken, diger yandan Tanri'yi "lânetçi" imis, ve insanlari lânetlesmeye çagirirmis gibi göstermistir.

Animsatalim ki Muhammed'in Kur'ân'a koydugu bu yukardaki âyet'e "**mülâane âyeti**" adi verilmistir. **"Mülâane"** deyimi, iki kisinin birbirine lânet etmesi anlamini tasir. Bu sözcügün tanimini Islâm kaynaklari söyle yapmakta: *"Lâ'net, dünyâda ve âhirette Allah'in rahmetinden uzaklik demek olup mülâane de iki taraftan her birinin öbürüsü hakkinda Allah'in rahmetinden uzak olmasina duâdan ibârettir"* [3].

Ve iste Muhammed, lânetlesmenin ve lânet savurmanin Tanri emri oldugunu belirtmek sûretiyle farkli inanç ve düsüncede olan kimselere karsi kin ve intikam duygularini dile getirme olasiligini bulmustur. Nitekim **Ibn-i Sa'd** gibi en saglam Islâm kaynaklari, Muhammed'in bu âyet'e dayali olarak Necrân hiristiyanlari ile yapmis oldugu lâ'netlesmeyi hikâye ederler ki özet olarak söyledir:

Yemen'in Kuzey Dogusu'nde bulunan Necrân kent'inde yasayan hiristiyanlara hitaben Muhammed bir mektup yazar ve kendilerini Medine'ye çagirir. Maksadi onlari Islâm'a sokmaktir. Necrân hiristiyanlarini temsilen 14 kisilik bir he'yet, baslarinda emirleri **Abdülmesîh Akib** olmak üzere Medîne'ye gelirler. Mescid-i Saâdet'te namaz kilarlar.

Sonra Muhammed'in huzuruna çikarlar. Fakat üzerlerinde ipek kumastan yapilmis giysiler bulundugu için Muhammed onlardan yüz çevirir ve iltifatta bulunmaz; herhangi bir görüsme de yapmaz. Çünkü Islâmî bir kural olmak üzere ipekten giysileri yasaklamistir. O sirada orada bulunan **Osman b. Affân**, ki bilindigi gibi Muhammed'in damadi'dir, Necrân hey'etine hitaben konusarak: *"Huzura ipekli elbiselerle ve mükellef giyimli bir hey'ette geldiginiz için Resûlullâh size iltifat buyurmadi"* der. Bunun üzerine adamcagizlar kalkip giderler ve ertesi gün degisik giysilerle, ve ruhban hey'etinde olarak Muhammed'in huzuruna çikarlar; selâm verirler, Muhammed selâmlarini karsilar ve onlardan müslüman olmalarini ister. Fakat Necrân'lilar bunu kabul etmezler. Etmeyince Muhammed onlarla **Isa** hakkinda uzun boylu bir tartismaya girisir; onlara Kur'ân'dan âyet'ler okur. Fakat bir türlü onlari iknâ edemez. Bunun üzerine söyle der: *"Eger benim tebligimi inkâr edip kabul etmiyorsaniz haydi gidiniz, âilenizle geliniz, sizinle mülâane edelim (lânetleselim)"* der. Bu teklifi dinleyen Necrân hey'eti, ne lânetlesmek isterler ve ne de müslüman olmak. Müslüman olmaktansa hiristiyan kalip cizye (kafa parasi) vermeyi tercih ettiklerini bildirirler ve: *"(Biz hiristiyan kalacagiz. Fakat) bizden istedigin vergiyi (cizye'yi) verecegiz. Su kadar ki, bizimle Necrân'a emniyetli bir zâti (me'mur) gönderiniz. Göndereceginiz bu kimse her halde emîn olsun"* derler; sonra Muhammed'le bir andlasma imza ederler. Muhammed de onlara **Ebâ Ubeyde Ibn-i Cerrâh** adinda birini verir ki, cize'yi getirsin diye. Andlasma hükmüne göre Necrân hiristiyanlari, bin kati Receb ayinda ve bin kati Safer ayinda teslim edilmek üzere yilda iki bin kat "hil'at" (yâni çok büyük degerde kaftan), ve ayrica biner "okiyye" den iki bin "okiyye" nakid (ki her bir okiyye kirk dirhem altin karsiligidir) ödemeyi kabul ederler. Ayrica Yemen'de bir karisiklik çikacak olursa âriye olarak 30 zirh, 39 kargi, 30 deve ve 30 at vereceklerdir[4].

Islâm kaynaklarinin bildirmesine göre Necrân heye'ti, Muhammed'le "mülâane'den" (lânetlesmekten) korkup çekindikleri için cize vermege razi olmuslardir; çünkü eger lânetlesmeye kalkacak olsalar, Muhammed'in lânetinin tutacagini ve bunun sonunda kendilerinin helâk olacaklarini düsünmüslerdir[5]. Söylemeye gerek yoktur ki Necrân'lilarin korktuklari sey lanetlesmek degil ve fakat cizye vermek sûretiyle yok edilmekten kurtulmakti.

Hemen ekleyelim ki Muhammed, "putperest" Arap'lardan (müsrik'lerden) gayri, Yahudilere ve Hiristiyanlara karsi besledigi düsmanlik duygularini açiga vurmak hususunda da, hem bir yandan silâhli saldirilara, ve hem de ayni zamanda **"lânetleme"** yollarina basvurmustur. Bu maksatla Kur'ân'a koydugu âyet'ler pek çok. Örnegin Mâide sûresi'nin 64.âyet'inde Tanri'nin, Yahudiler hakkinda *"elleri baglanasi ve lânet olasilar"* diye konustugu yazili. Güyâ Tanri, kendisi için "eli sikidir" dediler diye Yahudilere lânet etmekte! Ayet söyle: *"Yahudiler, Allah'in eli baglidir (sikidir) dediler. Hay dedikleri yüzünden elleri baglanasi ve lânet olasilar! Bilakis, Allah'in eli açiktir, diledigi gibi verir. Andolsun ki sana Rabbinden indirilen, onlardan çogunün azginligini ve küfrunü arttirir. Aralarina, kiyâmete kadar (sürecek) düsmanlik ve kin soktuk..."* (K. Mâide sûresi, âyet 64).

Nisâ sûresi'nin 51. ve 52.âyet'lerinde Tanri'nin: *"Bunlar, Allah'in lânetledigi kimselerdir..."* sekline konustugu yazili. Kur'ân yorumcularinin bildirmelerine göre Tanri'nin böyle konusmasinin nedeni su: güyâ Yahudilerden **Kâ'b b. el-Esref** Medîne'den Mekke'ye gelerek müsrikleri (Arap'lari) Muhammed ve müslümanlar aleyhine kiskirtmis, ve bu arada müsrikler kendisine: *"Bizim dinimiz mi, yoksa Muhammed'in dini mi haktir, hangimiz dogru yoldayiz?"* diye sormuslar, ve Kâ'b da onlara: *"Siz dogru yoldasiniz"* diye cevap vermistir!

Pek iyi ama insanlari diledigi gibi müslüman ya da kâfir yaptigini söyliyen bir Tanri (örnegin Bkz. En'âm sûresi, âyet: 125), lânet etme yoluna neden basvursun? Lânetlesecek yerde

onlarin gönüllerini açip müslüman kilsa daha iyi bir is yapmis olmaz mi? Tanri'yi lânet ediyormus, ya da lânetlesirmis gibi göstermek Tanri fikrini zedelemez mi?

Öte yandan Tevbe sûresi'nin 30.âyet'inde Tanri'nin: *"Allah onlari kahretsin..."* diyerek Yahudileri ve Hiristiyanlari lânetledigi yazili. Sebeb de Yahudilerin **Uzeyr**'i, Hiristiyanlarin da da **Isa**'yi "Allah'in oglu" olarak çagirmis olmalari gösterilmekte. Ayet söyle: "*Yahudiler: -Uzeyr Allah'in ogludur- dediler. Hiristiyanlar da -Mesih (Isa), Allah'in ogludur- dediler. Bu onlarin agizlariyle geveledikleri sözlerdir. (Sözlerini) daha önce kâfir olmus kimselerin sözlerine benzetiyorlar. Allah onlari kahretsin! Nasil da (haktan bâtila) döndürülüyorlar!"* (K. Tevbe sûresi, âyet 30).

Söylemeye gerek yoktur ki Tanri'yi bu sekilde lânetler yagdirarak konusur gostermekle Muhammed, Yahudilere ve Hiristiyanlara karsi besledigi kin ve düsmanlik duygularini ortaya vurmus olmaktadir. Hemen ekleyelim ki bu isi baska sekilde de yapmaktan geri kalmamistir: onlarin kabir'de iken azab çektiklerini duydugunu söylemis olmasi, bunun çesitli örneklerinden biridir. Gerçekten de, Buhârî'nin Ebû Eyyûb'den rivâyetine göre Muhammed, bir gün günes battiktan sonra Medine disina çiktigi zaman bir ses isitir ve söyle der: *"Yahudiler mezarlarinda azâb olunuyor..."* [6]. Ayni konuda Taberânî'nin Abdü'l-Cebbâr'dan rivâyetine dayali rivâyeti söyle: *"Bir gün günes batarken (Muhammed) ile birlikte Medîne haricine çikmistik. Elimde su dolu toprak bir ibrik vardi. Resûl-i Ekrem kazâ-yi hâcet için ayrildi. Sonra gelip abdest aldi. Ve bana: -Benim isittigim sesi sen de isittin mi?- diye sordu. Ben: -Hayîr ...- dedim. (O)- Ben, su kabristanda kabirlerinden azâb olunan yehûdilerim seslerini isittim- buyurdu"* [7].

Daha basak bir deyimle baskalarinin isitmedikleri sesleri Muhammed isitmis oluyor. Islâm kaynaklari bu hususta: *"(Muhammed'in) bu isitmeleri, mû'cize tarîkiyledir"* derler[8].

Yine bunun gibi Muhammed, kendisini ölüme götürecek hastaliga yakalanipta hummâ atesinin siddetiyle kivranirken, ara sira yüzündeki örtüyü açar ve, çektigi iztirabin açisini çikarircasina Yahudi'lere ve Hîristiyan'lara lânetler ederdi. Ayse'nin ve Ibn-i Abbâs'in bildirmelerine göre Muhammed söyle dermis: *"Allah, Yehûd ve Nasârâ'ya lâ'net etsin! Onlar Peygamberlerinin kabirlerini birer mescid edindilerdi"* [9].

Görülüyorki "Ben lânetleyici olarak gönderilmedim" diyen Muhammed, en basit ve en olmadik hususlarda bile lânetleyici olmaktan geri kalmamistir.

Muhammed'in "lânetleyici" olarak is gördügüne verilecek daha pek çok örnek var. Bunlardan bir digeri söyle: Buharî'nin Ali'den rivâyetine göre Muhammed ahzâb günü , yâni Hendek savasinda, müsrikler (putatanlar) için bedduâ'da bulunmus, evlerini ve mezarlarinin Tanri tarafindan atesle doldurulmasini istemistir. Söyle demistir:*"Allah, müsriklerin (hayâtinda) evlerine, (öldükleri zaman da) mezarlarina ates doldursun!...".* Bu sekilde konusmasini, onlarin müslümanlari ikindi namazi kilmaktan alikomalari gerekçesine dayatmistir. [10]

Her ne kadar Islâmcilar, müsriklerin müslümanlara kötülük yaptiklarini öne sürerek Muhammed'in bu sekildeki konusmasini olagan bulurlarsa da, böyle bir gerekçenin yukardaki bedduâ'yi özürlü kilacak bir yönü yoktur. Çünkü Muhammed, kendisini "peygamber" olarak tanitmistir; "Peygamber" oldugunu ve "lanetleyici" olarak gönderilmedigini iddiâ eden bir kimseden kötülüge kötülükle karsi koymasi, düsmanlarina lânetler yagdirmasi beklenmez [11].

Yine bunun gibi bir çok nedenlerle düsmanlik besledigi ve bu yüzden "munafiklarin basi" olarak damgaladigi **Abdullah Ibn-i Übeyy'**e karsi "kof kütük", "alçak" ya da *"Allah onun canini alsin"* seklinde lânetlemelerde bulunmus ve Kur'ân'a bu sözcükleri içeren âyet'ler koymustur. Örnegin el-Münâfikûn sûresi'nin 4.âyet'i söyle: *"Onlari gördügün zaman kaliplari hosuna gider, konusurlarsa sözlerini dinlersin. Onlar sanki duvara dayanmis kütükler gibidir... Düsman onlardir. Onlardan sakin. Allah onlarin canlarini alsin..."* (K. 63 Münâfikûn sûresi, âyet 4).

Ve bu ayni kisi vesilesiyle Muhammed, munafiklardan ölenler için namaz kilinmamasina dair Tanri'dan vahy indi diyerek Kur'ân'a sunu koymustur: *"...munafiklardan ölenlerin hiç birisine namaz kilma habîbim"* (K. 9 Tevbe sûresi, âyet 84)

Kendisini "peygamber" olarak kabul etmediler ve yalancilikla damgaladilar diye amucasi **Ebû Leheb** ve karisi hakkinda *"elleri kurusun, yok olsun, alevli atese yastlansin"* seklinde lânet'ler savurarak Kur'ân'a su âyet'leri koymustur: *"Ebû Leheb'in elleri kurusun, yok olsun! Mali ve kazandigi kendisine fayda vermez; alevli atese yaslanacaktir; karisi da boynunda bir ip oldugu halde ona odun tasiyacaktir"* (K. 63 Muanfikûn sûresi, âyet 1-5).

Kendisini peygamber kabul etmeyen ve "Kur'ân için uydurma masaldir!", ya da "Kur'ân insan sözüdür" diyen **Mugiyra oglu Velîd** ve **el-Ahnes** gibi kisileri *"alçak zorba"* ya da *"soysuzlukla damgalanmis kimse"* deyimlerle lânetlemis ve bu dogrultuda Kur'ân'a âyet'ler koymustur (Bkz. 68 Kâlem 10-16; Müdessie 11-27; Buruç 8-9; Beled 6-7; Hümeze 1-2; Mâûn 2)).

Namaz kilmasina engel oldugunu ve kendisiyle alay ettigini söyledigi **Ebû Cehl**'e karsi: *"Dünyada rezillik onadir; ona kiyâmet günü yakici azabi tattiririz"* seklindeki ifâdelerle lânetler yagdirip Kur'ân'a bu deyimleri içeren âyet'ler yerlestirmistir (Bkz. 22 Hacc sûresi, âyet 8-10).

Kendisi hakkinda "yalanci'dir", "deli'dir", "mecnûn'dur" (cin tutmustur"), ya da "Söylediklerini Muhammed'e bir baska adam ögretiyor" seklinde konusanlara karsi Kur'ân'a*"...Allah, dünyâ'da da, âhirette de lânet eder, onlara alçaltici bir azab hazirlar..."* seklinde âyet'ler koymustur (K. 33 Ahzâb sûresi, âyet 57).

Kendisini peygamber olarak kabul etmeyen Huzâî'leri, ve onlarin ced'leri olan **Huzâî Amr Ibn-i Amiri**'yi (rüy'â'sinda) *"Cehennem'de barsaklarini ates içinde sürüklerken*" gördügünü söylemis ve Kur'ân'a koydugu âyet'lerle onlari "kâfir" olarak tanimlamistir (K. Mâide süresi, âyet 103).

Kendisine yardimci olmadi diye kin besledigi **Ahmet b. Surayk**'i *"iki yüzlü insan"* diyerek lânetlemis ve basina gelecek belâlari hatirlatmistir (K. Bakara 204-6; Hümeze 1-5).

Sadece kisilere degil, bazi hallerde bütün bir kent halk'ina lâ'net ve bedduâ'da bulundugu olurdu: Medîne'ye hicret'ten sonra Mekke'lilere karsi yaptigi gibi! Gerçekten de Ayse'nin rivâyetine göre hicret tarihinde Medîne, "Allah'in en vebâli, hastalikli bir diyari idi". Bu yüzden hicret eden müslümanlardan bir çogu hastalanmislardi. Hastalik etrafi kirip dökmekte idi. Örnegin Ayse'nin babasi **Ebû Bekir** ve Muhammed'in en sevdigi kisilerden biri olan **Bilâl-i Habesî** sitmaya yakalanmislardi. Ebû Bekir: *"Yesrib diyârinda her kisi âilesi içinde mes'ud sabahlamisken bir de ölüm ansizin yakalar, aksama diri birakmaz"* diyerek endise ve üzüntüsünü açiga vururdu. Bilâl ise Mekke'nin ünlülerinden bir çogunun adini teker teker zikrederek: *"Yâ Rab (bunlara) gadab eyle! Nasil ki bunlar (zulmedip) bizi ana*

yurdumuzdan çikardilar, vebâ diyârina gelmege mecbûr ettiler" diyerek bed-duâ ederdi. Onun bu sekilde bed-duâ ettigini gören Muhammed, bu bed-duâ'yi biraz daha pekistirmek üzere Tanri'dan Medîne'nin bütün hastaliklarini, hummasini ve sitmasini Mekke'ye nakletmesini dilemis ve su sekilde lâ'netlamede bulunmustur: *"Yâ Rab! Mekke'yi bize sevdirdigin gibi Medîne'yi de sevdir!. Yâhud onu daha ziyâde sevdir!... Yâ Rab! Medîne'nin havasini bizim için tashîh et ilel ü emrazdan* (her türlü hastaliklardan) *sâlim kil! Hummasini ve sitmasini da Mekke'nin Cuhfe'sine nakl eyle!"* [12].

Görülüyor ki kendisini "lânetleyici" degilmis gibi taninlamaga çalisan Muhammed, sadece husûmet ve düsmanlik besledigi kisilere karsi degil fakat içlerinde nice masûm kisilerin yasadigi Mekke'ye lânetler yagdirmaktan geri kalmamistir.

Yine ayni sekilde, sadece dirilere karsi degil fakat düsmanlik besledigi kisilerin ölü cesedlerine karsi da lânetler yagdirmaktan kendini alamazdi. **Bedîr savasi'**nda öldürülen Kureys reislerinin cesedlerine karsi yaptigi budur. Islâm kaynaklarinin bildirmesine göre Muhammed, Bedir'de öldürülen Kureys esrafindan 24 kisinin cesedlerini pis bir kuyu'ya attirmis; ve orada üç gün beklettikten sonra kuyunun basina her birinin teker teker adini zikrederek bed-duâ'da bulunmustur. Örnegin söyle demistir: *"Ey Ebû Cehl Ibn-i Hisâm! Ey Ümeyye Ibn-i Halef! Ey Utbe Ibn-i Rebiâ! Ey Seybe Ibn-i rebia! Rabbinizin va'dettigi azâbi hak buldunuz degil mi? Muhakkak ki ben, Rabbimin bana va'dettigi zafer ve gâlibeyiti hak buldum".*

Onu bu sekilde konustugunu gören **Ömer b. Hattâb**: *"Yâ Resûl'allâh! kendilerinde hayat eseri bulunmayan su cesedlere ne söylersin?"* deyince Muhamed kendisine: *"Muhammed'in hayâti yed-i kudretinde olan Allah'a yemîn ederim ki benim söyledigim sözleri siz, onlardan daha iyi isitir degilsiniz!"* der[13]. Sunu anlatmak ister ki Tanri, bu cesedlere, sirf bu lânetleyici sözleri isitsinler diye o an için hayat vermistir. Nitekim Tâbiî imam'larindan **Katâde**'nin söylemesi söyle: *"Allah, Bedir kuyusundaki cesedlere Peygamber'in hitâbesini isittirecek derecede hayat verir. Bu sûretle azgin Kureys müsrikleri ayiplanmis, küçültülmüs, azâb edilmis ve kaçirdiklari firsatlara ve yaptiklari mezâlime nedâmet ettirilmis olur"* [14].

Böylece Muhammed, düsmanlik besledigi kisilerin ölü cesedlerine lânetler okuyup onlari azâb'a sokmus olmakla onlardan intikamini almistir. Islâm kaynaklari Muhammed'in bu davranisini: *"esi görülmemis ilâhî bir intikam"* olarak degerlendirmislerdir[15].

Öte yandan Muhammed, belli etmez görünerek de lânetlemelerde bulunmaktan geri kalmazdi. Buharî'nin Ayse'den rivâyetine dayali bir olay söyle: Bir gün Yahudilerden bir gurup Muhammed'in yanina gelip *"Essâmü aleyk"* (yâni "ölüm üzerine olsun") diyerek otururlar. O sirada Muhammed'in yaninda bulunan Ayse, Yahudilerin lâ'netlemesini kendilerine iâde eder. Bunun üzerine Muhammed: *"(Ey Ayse!) Sana ne oldu?"* diye sorar. Ayse de ona: *"Bu Yahûdilerin ne hezeyân ettiklerini isitmedin mi?"* der. Muhammed kendisine: *"Ya sen benim (onlara hitaben): -ve aleyküm (ölüm sizin üzerinize olsun_- dedigimi isitmedin mi?"* der[16]. Böylece anlatmak ister ki Yahûdilerle lâ'netlesmistir. Islâmcilara göre bu dogaldir, çünkü böyle yapmakla Muhammed Yahudilerin lâ'netlerime karsilik vermistir. Pek güzel ama kendisini "lâ'netleyici" olarak degil fakat "rahmet" olarak gönderildigîni söyleyen bir kimsenin yapacagi seyler midir bunlar? **"Lâ'netleyici"** olmadigini söyleyen bir kimse, kendisine lâ'net edenlere lâ'net etmez, rahmet eder.

Sunu da ekleyelim ki Muhammed'in "lâ'netleyiciligi" gözlerini hayata kapayacagi güne kadar sürmüstür. **Tulayha bin Huvaylid** ile ilgili olay gösteriyor ki Muhammed, kendisine baris teklifinde bulunanlara karsi bile lâ'net yagdirmakta sakinca bulmamistir. Olay su:

Muhammed'i ölüme götürecek olan hastaligin siddetlendigi bir sirada, Arabistan'in çesitli bölgelerinde isyanlar, baskaldirmalar baslar. Örnegin **Abhele Zi-El Himar bin Kâ'b,** ki **Esved** lakabiyle bilinir, Veda Hacci'ndan az sonra Islâmdan çiktigini ilân eder ve **Beni Mezhic**'lerin basina geçerek isyan eder ve Yemen'i ele geçirir. Esved'in müslümanligi terketmesi, Islâm'da ilk "irtidad" olayi sayilmaktadire[17]. Bundan sonra **Museylime** adinda biri, ki Muhammed'in rakib'lerindendir, Yemame'de isyan bayragini çeker. Az geçmeden **Tulayha bin Huvaylid**, Esed'ler ilinde harekete geçerek ayaklanir ve Semira denilen mevkide ordugah kurar. Bir çok halk onun çagrsina kosar. Fakat Muhammed ile iyi iliskiler kurmak niyetinde bulunan Tulayba, baris teklifinde bulunmak üzere, kardesinin oglu **Hibal**'i Muhammed'in katina gönderir. Hibal kendisini **"Ben Huvaylid'in ogluyum"** diye tanitarak kardesine gelen melek'lerden söz eder. Muhammed onun bu sözlerini isitince köpürür ve lâ'netlemeye baslar. Örnegin: *"Tanri seni öldürsün, sehitlik derecesinden mahrum etsin"* diye bedduâ'da bulunur. Ve sonra Yemen'de Fars'lardan türeyen Ebna'lara elçiler göndererek Tulayha'ya karsi harekete geçmelerini ister; ayni zamanda Benî Temim ve Kays'lara da haber ileterek Ebvna'lara yardim etmelerini bildirir. Bu yardim sayesinde Ebnna'lar bazi basarilar saglarlar: örnegin Islâm'dan çikanlari, ve bu arada Esved'i öldürürler. Tulayha ve Müseylime gibi isyancilari da bir hayli yorarlar[18].

Az geçmeden Muhammed ölür; pek muhtemeldir ki ölürken kendisini, **Hibal**'e yapmis oldugu lânetlemenin rahatligi içerisinde hissetmistir. Bununla beraber bu lânetleme, yasaminin son lânetlemesi degildir. Gözlerini hayata kapamadan az önce son olarak kâfirlere, ve daha dogrusu Yahudilere ve Hiristiyanlara karsi son kinini, son lânetlemesini ortaya vurmak üzere: *"Arab ceziresinde iki din bir arada bulunmayacak"* diyerek ve Islâm'dan gayri bir dine yönelmeyi "sapiklik" bilerek biraz daha rahatlamistir.

*

1 Müslim'in Ebû Hüreyre'den rivâyeti için bkz. Gazalî, **age (1975)**, (Cilt II, sh. 878).

2 Yukardaki çeviri Diyânet Vakfi'nindir. Diyânet Isleri Baskanligi'nin yayinlarindaki çeviri söyle: *"Habibim! Sana gelen ilimden sonra her kim seninle münâksa ederse, sen (mülâane'ye da'vet edip) ona: -Haydi geliniz: ogullarimizi ve ogullarinizi, kadinlarimizi ve kadinlarinizi, kendilerimizi ve kendilerinizi çagiralim. Sonra Cenâb-i hakka tazarrû ve niyâz edelim de Allah'in lâ'netini yalancilarin uzerine yükleyelim- de"* (K. Al-i Imrân 61).

3 Bu alinti için bkz. **Sahih-i...** (Cilt X, sh. 380)

4 Bu hususlar için bkz. **Sahih-i...** (Cilt X. sh. 379-383)

5 Buharî'nin Huzeyfe'den rivâyeti için bkz. **Sahih-i...** (Cilt X. sh. 381, Hadîs no. 1650).

6 **Sahih-i...** (Cilt IV. sh. 584, H. no. 676)

7 **Sahih-i...** (Cilt IV. sh. 584-5)

8 **Sahih-i...** (Cilt IV, sh. 585)

9 **Sahih-i...** (Cilt XI, sh. 16)

10 Muhammed'in yukardaki bedduâsi'nin tamami söyle:*"Allah, müsriklerin (hayâtinda) evlerine, (öldükleri zaman da) mezarlarina ates doldursun! Onlar bizi ikindi namazindan alikoydular: nihâyet günes batti"* (Buharî'nin Ayse'den rivâyeti için bkz. Sahih-i..., VIII, sh. 343). Görülüyor ki Muhammed, müsriklerin müslümanlara ikindi namazi ki¬dirmamalarini, onlara lânet savurmak için vesile yapmistir. I

11 Buharî'nin Abdullah Ibn-i Ebî Evfâ'dan rivâyeti için ayrica bkz. Sh. 342, hadîs no. 1233.

12 Buharî'nin Ayse'den rivâyeti için bkz. **Sahih-i...** (Cilt VI, sh. 244-6, Hadîs no. 896)

13 Bu konuda bkz.Buharî'nin **"Sahih"**inde, Müslim'in **Sifat-i Nâr** bahsinde, Ebû Dâvud'un **Kitabü's-Sünnet**'inde, Tirmizî'nin **Tefsîr**'inde, Nesâî'nin Cenaze ile ilgili **Tefsir**'inde, Ibn- Mâce'nin **Zuhd'**ünde yer alan veri'ler için bkz. **Sahih-i...** (Cilt IV, sh. 577, Hadîs no. 673, ve Cilt X. sh. 152, Hadîs no. 1567). Ayrica bkz. Taberî, **age** (1966) II, 307-8

14 **Sahih-i...** (Cilt X. sh. 153

15 **Sahih-i...** (Cilt X sh. 154)

16 Buharî'nin Ayse'den rivâyeti için bkz**. Sahih-i...** (Cilt VIII, sh. 341-2, hadîs no. 1232)

17 Taberî, age (1966), II, 870-1)

18 Taberî, age, (1966), II 874-

V) Kisileri azarlarken bile kendi kendisini yüceltmek ister:

Kendisine su veya bu sekilde kafa tutanlara karsi Muhammed'in pek olumsuz bir tutumu vardi. Ilerdeki sayfalarda görecegimiz gibi, bu olumsuzlugunu bazan çok asiri noktalara götürür ve kin besledigi bu gibi kimseleri (özellikle kendisini hicveden sairleri) öldürtürdü. Bu kadar asiri gitme geregini duymadigi hallerde de azarlama yoluna basvurmak sûretiyle hirsini giderirdi, azarlarken de kendi kendisini yüceltirdi. Bunun nice örneklerinden biri, **Ali Ibn-i Ebî Tâlib'**in Yemen'den gönderdigi ganimet'le ilgili su olaydir:

Buharî'nin Ebû Sâid-i Hudrî'den rivâyetine göre Ali, bir tarihte Yemen'den, tabaklanmis bir mesin içinde henüz topragindan temizlenmemis olan altin cevherini develere yükleterek, ganimet olmak üzere, Muhammed'e gönderir. Bu gönderdigi altin cevheri, ganimet malindan Muhammed'e düsen beste bir pay'a dahil seylerdir. Muhammed de bu altin cevherini, Necid havâlisi halkindan dört kisiye "ihsân" ederek aralarinda paylastirir. Paylastirmasinin sebebi, Islâm'a yeteri kadar bagli bulmadigi bu kisileri Islâm'a isindirmaktir. Ancak ne var ki Ahsab'dan biri bu paylastirmaya itiraz eder ve: *"Bu ihsâna biz bunlardan müstahak idik"* der. Bu itiraz kulagina eristigi zaman Muhammed fena halde hiddetlenir ve adami karsisina alarak azarlamaga baslar ve azarlarken övünmekten geri kalmaz; söyle der: *"Siz bana itimat etmiyor musunuz? Ben göktekilerin bile emîniyim (güvencesiyim)! Sabah, aksam bana gök yüzünün haberi (vahiy) geliyor"* [1]*.*

Fakat tam bu sözleri söylerken, orada hazir bulunanlardan gür sakalli, iki gözü çökük, yanaginin iki elmacigi çikik ve basi trasli bir kisi ayaga kalkar ve Muhammed'e hitaben: *"Yâ Resûla'llâh! Allah'tan kork"* der. Bazi hadîs sarihlerinin söylemesine göre bu kisi **Zülhuveysira** adinda biridir ki, daha önceki bir tarih itibariyle **Huneyn**'den gelen ganimetin Muhammed tarafindan paylastirilmasina da itiraz etmis ve *"Yâ Muhammed! Adâlet eyle"* diye karsi çikmis ve Muhammed de ona: *"Ben adâlet etmezsem ya kim eder"* diye övünerek çatmistir. Ve iste simdi bu ayni kisi, ayni dogrultudaki bir davranisla karsisindadir. Bu hiç beklemedigi davranis karsisinda Muhammed gazaba gelir, ve adamcagizi "vahsi" ve "mürteci" bir ölünün dirilmis sekline benzetircesine söyle konusur: *"A hortlayan kisi! Ben yeryüzündeki insanlarin Allâh'tan korkmaya lâyik (ve en çok korkan)i degil miyim?"*

Muhammed'in bu asiri tutumuna karsi adamcagiz cevap vermez; arkasina dönüp gider. O sirada Muhammed'in yaninda bulunan **Hâlid Ibn-i Velîd** (ki, Muhammed'in en güvenilir kumandanlarindan biridir): "*Yâ Resûla'llâh! (izin ver de) sunun kafasini vurayim"* der. Fakat Muhammed: *"Yok vurma "* diyerek izin vermez. Kurtubî gibi kaynaklarin bildirmesine göre izin vermemesinin sebebi, halk arasinda *"Muhammed Ashabini öldürüyor"* seklinde söylentiler çikmasini önlemek içindir [2].

Ebû Sâid-i Hudrî'nin söylemesine göre de: *"Yok vurma"* derken sunu eklemistir: *"Bunun da ilerde namaz kilan bir kisi olmasi umulur".* Fakat sanilmasin ki bunu söylerken insan varligina karsi güven beslemekte, ve kisinin dogru yola girecegini düsünmektedir. Hayir! aksine, insan'a güven beslemedigini ifade etmek için böyle demistir. Su bakimdan ki, Halid'in kendisine: *"Yâ Resûla'llâh! namaz kilanlardan öyle kimseler vardir ki, onlar gönüllerinde olmiyan seyleri dilleriyle söylerler"* dedigi zaman Muhammed cevab olarak söyle demistir: "(Bu adamin) *soyundan öyle bir nesil türeyecektir ki, onlar her zaman güzel sesle Allah kitabi'ni okuyacaklar. Fakat Kur'ân'in halâveti* (tatliligi) *hançerelerinden ileri geçmeyecektir. Onlar -ok avi (sûrâtle delip) çiktigi gibi- dinden çikacaklar".*

Yine Ebû Saîd'in rivâyetine göre Muhammed, bunlari söylemekle de yetinmemis ve fakat biraz daha hinç çikarmis olmak için sunu eklemistir: *"Eger ben bunlarin zamanina yetismis olsaydim, Semûd (ve Ad kavimlerin)in (toptan) helâk oldugu gibi, muhakkak bunlari (toptan) öldürmesini Allah'tan dilerdim"* [3] . Dikkat edilecegi gibi "bunlarin" derken anlatmak istedigi sey din'den çikacak olanlardir; onlarin helâk olmasini isteyecegini söyliyerek övünmektedir

Görülüyor ki Muhammed, övünme ihtiyacini, hemen her vesileyle ve her durumda, örnegin insanlari azarlarken (ya da onlarin yok olmalarini isterken bile) giderme firsatini kaçirmamistir. Giderirken de insan varligina karsi olan güvensizligini ortaya vurmaktan geri kalmamistir.

1 Bu hadîs için bkz. **Sahih-i...** (Cilt X, sh. 354, Hadîs no. 1642)

2 Ebû Sâid-i Hudrî'nin rivâyetine göre Halid'in öldürme teklifine karsi Muhammed: *"Hayir vurma! Bunun da ilerde namaz kilan bir kisi olmasi umulur"* demistir. Buna karsilik Halid: *"Yâ Resûla'llâh! Namaz kilanlardan öyle kimseler vardir ki, onlar gönüllerinde olmiyan seyi dilleriyle söylerler"* deyince Muhammed, bu kisilerin ilerde Kur'ân'i okuyacaklarini ve fakat her seye ragmen dinden çikacaklarini bildirmistir. Bkz. **Sahih-i...,** (Cilt X, sh 354 ve d. Hadîs no. 1`642)

3 **Sahih-i...** (Cilt, X sh. 356)

VI) *"Iyiligin hepsi orta boyludadir"* diyerek övünür; çunkü kendisi orta boyludur!

Muhammed'teki övünme meraki kendi kisiligiyle ve fizikî yapisiyle ilgili hususlari dahi kapsayacak kertede idi. Iyilik ve ahlâkilik degerlendirmesini hep buna göre ayarlardi. Örnegin uzun boylu ve iri yapili kimselere gipta etmekle beraber kendisi orta boylu bir insan oldugu için *"Iyiligin hepsi ortada, orta boyludadir"* derdi [1]**.**

Imam Gazalî gibi kaynaklarin bildirmesine göre Muhammed, ne çok uzun, ne de çok kisa boylu imis. Sismanligi orta derecede olup etleri hiçbir zaman sarkmamis imis. Yalniz olarak yürüdügü zamân ona "orta boylu" denebilirmis. Bununla beraber halk arasinda gezerken yine de digerlerinden uzun görünümü var imis[2]

Anlasilan o ki Muhammed *"Iyiligin hepsi ... orta boyludadir"* derken, uzun boylu ya da kisa boylu olmayi, bir bakima "kötülük", ya "olumsuzluk" âlameti gibi görmüstür. Ancak ne var ki, bu sekilde konusurken uzun ya da orta boylu insanlari incittigini düsünmemis, düsünse de aldiris etmemistir.

Düsünmek söyle dursun, fakat insanlari, uzun, orta ya da kisa boylu olarak, diledigi sekilde yarattigini söyledigi Tanri'yi bile güç durumda biraktigini hesap etmez görünmüstür. Çünkü eger "iyilik" denen sey, orta boylu insanlara özgü bir sey ise, bu taktirde insanlari uzun ya da kisa boylu yaratmakla Tanri, onlara özellikle kötülük yapmis degil midir?

1 Gazalî, **Ihyâû... (1975)** (Cilt II, sh. 898)

2 ibid.

VII) Hem "Ümmî" (okumasiz) olmakla, ve hem de Arablarin en fasih'i (hatasiz konusani) olmakla övünür (K. A'raf 156-157; K. Ankebût 48)).

Muhammed'in övünme vesilesi edindigi diger bir nitelik de **"ümmî"**liktir. **"Ümm"** kökünden gelme **"Ümmî"** deyiminin sözlüklerdeki karsiligi: "Anasindan dogdugu gibi öyle kalip okuyup yazma ögrenmemis" kimse'dir. Her ne kadar okumasizligin övünülecek bir yönü olmamakla beraber Muhammed bunu, Tanri'nin dilegi sekline sokmus, ve kendisini okumasi/yazmasi olmiyan kimse olarak tanitmayi "ilâhîligi"nin bir isâreti bilmistir[1]. Öte yandan "ümmî"ligin "Arab kavmine mensup bulunmak" ve ayrica da "Mekkeli olmak" gibi yönleri bulundugunu düsnerek de bunu övünme vesilesi yapmis olmasi muhtemeldir[2].

Bütün bunlardan dolayidir ki kendisini, Kur'ân'in çesitli âyet'lerinde "Ümmî Peygamber" seklinde tanimlamistir. Hem de öylesine ki, Tevrat ve Incil'de dahi adi'nin Tanri tarafindan zikredildigine deginerek, Kur'ân'in A'raf Sûresi'ne su âyet'leri koymustur:*"Azâbima diledigim kimseyi ugratirim... bunu...* ***okuyup yazmasi olmayan*** *peygamber Muhammed'e uyanlara yazacagiz"* (K. 7 A'raf sûresi, âyet, 156-157).

Okumasiz gibi görünme yoluna basvurmasinin nedeni Kur'ân'i Tanri'dan gayri bir kaynaktan ögrenmedigini, Tevrat ve Incil gibi kitap'lardan çalma yapmadigini, onu sadece Tanri'dan vahy olarak aldigini kanitlamak içindir. Daha dogrusu Kur'ân'i "mucîzevî" bir kitap imis gibi göstermek istemesindendir. Güyâ Tanri onu okumasiz kilmistir ki hiç kimse: "Muhammed Kur'ân'i Yahudilerin ya da Hiristiyanlarin kitaplarindan (yâni Tevrat'tan ya da Incil'den) kopya ederek hazirladi" seklinde bir sey söyliyemesin diye! Imâm Gazalî bu konuda söyle diyor: *"Eger Muhammed okuma yazma bilseydi, Kur'ân'i daha önceki kitaplardan kopye ettigi sanilirdi. Kur'ân'in mucizevî bir kitap olma niteligi , Muhammed'in ümmî* (okumasiz)*olmasindandir".* Iste bunu anlatmak içindir ki Muhammed, Tanri'dan vahy indi diyerek Kur'ân'a sunu koyar: *"(Ey Muhammed!) Sen bundan evvel kitab okur degildin; hâlâ da (sag elinle) yazi yazmazsin; öyle olsaydi mubtiller (bâtil söze uyanlar) sübhelene bilirlerdi..."* (K. 29 Ankebût sûresi, âyet 48). Yâni güyâ Tanri anlatmaktadir ki, eger Muhammed okuma bilmis olsaydi, "bâtil pesinde gidenler" ya da Kur'ân'i geçersiz kilmak isteyen "kâfir'ler", Kur'ân'in Tanri'dan geldigi konusunda sübheye düsebilirlerdi[3].

Söylemek abestir ki kendisini okumasiz imis gibi bir kani yaratma yoluna yönelmesi, inandirici olmaktan çok uzak bir davranistir; çünkü **Tevrat** ve **Incil** gibi kitaplarda neler oldugunu bilmek, ve bu kitaplardan alinti yapabilmek için okur yazar olmaga gerek yoktur. Bu kitaplari bilenlerden bilgi edinmek kolaydir. Nitekim okumasiz oldugunu söylemesine ragmen Muhammed, Tevrat'tan ve Incil'den aktardigi hükümlerle doldurmustur Kur'ân'i. Denilebilir ki Kur'ân'in dört'te üçü, ya aynen, ya da ufak tefek degisikliklerle Tevrat ve Incil'den alinma verilerle doludur. Nice örnekten birini verelim: Mekkelilere karsi giristigi savaslar vesilesiyle Muhammed, taraftarlarini cesaretlendirip savasa sürükleyebilmek için, Tanri'nin müslümanlara yardimda bulunacagini, ve her bir müslüman kisi'yi kâfirlerden pek çoguna üstün kilacagini söyliyerek Kur'ân'a âyet'ler koymustur. Bunlardan biri, **Bedir savasi'yle** ilgili olarak Kur'ân'in Enfâl sûresi'nin 65ci âyet'idir ki söyledir: *"Ey Muhammed! mü'minleri savasa tesvik et. Eger sizden sabirli yirmi kisi bulunursa, ikiyüz (kâfire) galip gelirler. Eger sizden yüz kisi olursa, kâfir olanlardan bin kisi'ye galip gelirler..."* (K. Enfâl sûresi, âyet 65). Bunu izleyen âyet'de de su yazili: *"... Sizden sabirli yüz kisi bulunursa, (kâfirlerden) iki yüz kisiye galip gelir. Ve eger sizden bin kisi olursa, Allah'in izniyle (onlardan) iki bin kisiye galip gelirler..."* (K. **Enfâ**l 66). Yine bunun gibi Al-i Imrân sûresi'nin 160ci âyet'inde, Allah'in yardim ettigi kavme karsi hiçbir kavmin üstün gelemeyecegine dâir

su var: *"Allah size yardim ederse, artik size üstün gelecek hiç kimse yoktur. Eger sizi birakiverirse, ondan sonrfa size kim yardim eder? Mü'min'ler ancak Allah'a güvenip dayanmalidirlar"* (K. Al-i Imrân sûrei, hayet 160). Bunlara benzer daha nice örnek vermek mümkün.

Simdi geliniz **Tevrat**'i (Ahd-i Atiyk'i) açalim ve **Levililer** kitabi'ndan su âyet'i okuyalim: *"Ve düsmanlarinizi kovalayacaksiniz, ve önünüzde kiliçla düsecekler. Ve sizden bes kisi, (onlardan) yüz kisi'yi kovalayacak, ve sizden yüz kisi, (onlardan) on bin kisiyi kovalayacak; ve düsmanlariniz önünüzde kiliçla düsecekler"* (**Levililer**, Bap 26:, âyet 7-8). Ve yine Ahd-i Atiyk'in **Yesu** adli kitabindan su âyet'leri okuyalim: *"Çünkü Rab önünüzden büyük ve kuvvetli milletler kovdu... Sizden bir kisi (onlardan) bin kisiyi kovaliyacaktir; çünkü Allah'iniz Rab, siz söyledigi gibi, sizin için cenk eden o'dur"* (Tevrat/Yesu, Bap 23: âyet 10).

Görülüyor ki Muhammed, Yahudilerin kitaplarindan aldigi âyet'leri pek farkedilemeyecek sekilde degistirerek (örnegin "bes kisi" yerine "yirmi kisi" diyerek) uygulama yolunu seçmistir. Bunu da ya Incil'i ve Tevrat'i bilen kisilerle vaki temaslar yolu ile, ya da kendisine "kâtib" olarak seçtigi kisilerden çogunun Yahudilikten ya da Hiristiyanliktan dönme olup **Tevrat**'i ve **Incil**'i çok iyi bilmeleri sayesinde yapmistir. Öte yandan Kur'ân'da anlattigi hikâye ve masallarin pek çogu, bazi degisikliklerle Tevrat'tan aktarilma seylerdir[4]. Bu itibarla okumasiz imis gibi görünmesinin, bu kitaplardan alinti yapmadigina kanit olan mantikî bir yönü yoktur.

Kaldi ki okuma bildigi de muhakkaktir; nitekim bunun böyle oldugunu ortaya vuran nice olaylar vardir ki konuyu ayri bir kesim halinde inceledigimiz için burada ayrica durmayacagiz.

Fakat her ne olursa olsun durum sudur ki Muhammed, okumasiz görünüp Kur'ân'in kendisine Cebrâil araciligiyle Tanri tarafindan "vahy edildigini" söylemis ve bunu bir övünme vesilesi edinerek cahil Arap bedevisini bu söylediklerine inandirabilmis, böylece onlari kendisine hayran kilabilmistir.

Öte yandan, okumasiz imis gibi görünmeyi ilâhîliginin bir isâreti seklinde övünme vesilesi yaparken, bir de *"Ben Arablarin en fasihiyim"* diyerek övünmekten geri kalmazdi. "Fasih" sözügü "Fasahatle" konusmak demek olup bir dilin dogru, hatasiz, kolay ve düzgün söylenisi, baglaçlarinin kural'lara uygun bulunmasi anlamina gelir. Anlasilan o ki Cennette konusulacak olan dil bu olacaktir. Nitekim Imam Gazalî gibi kaynaklar, Cennet halki'nin, Muhammed'in "sive ve lehçesi" ile konusacagini bildirmislerdir[5].

1 Bu konuda bkz. Elmalili H. Yazir, age (Cilt III, sh. 2297; ve Cilt V, sh. 3784).

2 Arab'lar, genellikle okuma yazma bilmez olarak tanindiklari için, kendisini "ümmî" olarak tanitmak sûretiyle Muhammed, onlara mensub bulundugunu bir övünme sorunu yapmis, bu yoldan onlari kazanma ihtimali bulundugunu düsünmüs olmalidir. Öte yandan "Ümmülkurâ"ya mensub olmanin Mekkeli olmak gibi bir anlam tasigi anlasilmaktadir, ki bu da ayni sonucu dogurmak bakimindan ise yaramis olabilir.

3 Elmalili H. Yazir, age (Cilt V, sh. 3784)

4 Bu konuda **"Seriât'tan Kissa'lar"** ad'li yayinlarimizda bir çok örnekler bulunmakta.

5 Gazalî, **Ihyâû...** (1975) (Cilt II, sh. 881)

VIII) Tükrügü'nün, sümügü'nün, balgami'nin ve ellerini/ayaklarini yikadigi abdest suyunun "kutsal" oldugunu söyliyerek, ve bu suyu insanlara içirterek övünür:

Enes Ibn-i Mâlik'in rivâyetinden ögrenmekteyiz ki Muhammed, namazda iken elbisesinin içine tükürüp sümkürürmüs[1]. Bununla anlatmak istedigi sey, namazda kolaylik olsun için baskalarinin da bu sekilde hareket edebilecekleri imis. Nitekim namaz sirasinda kisilere sol yana, ya da sol ayagin altina tükürme olanagini tanimakla beraber esas itibariyle elbiselerinin içine tükürmelerinin daha iyi olacagini söyler ve onlara örnek olmak için kendi elbisesinin kenarindan tutup içine tükürür ve: *"Iste böyle yapin"* derdi [2]. Kendi tükrügünün "temiz" ve "kutsal" olduguna inanmis, ve baskalarini da buna inandirmisti. Sadece tükürügünün degil, fakat sümügünün ve agzindan çikan balgamin, ya da abdest alirken ellerini ve ayaklarini yikadigi suyun dahi "kutsal" ve "temiz" (tahir) nitelikte olduguna inanmis idi ve bunu kendisi için bir övünme vesilesi yapmisti; Tanri'dan geldigini soyledigi vahy'lerle müslüman kisileri de buna inandirmisti. **Ebû Mûsâ (el-Es'ârî)** den **Buharî**'nin rivâyet ettigi bir Hadîs hükmüne göre Muhammed, ellerini ve yüzünü bir kabin içinde yikadiktan sonra agzindan su püskürtür, yâni suyun içine tükürür ve sonra etrafindakilere: *"Bu sudan içiniz ve yüzünüze, gögsünüze dokünüz"* diye emrederdi. Ebû Hüreyre'nin, Ebû Mûsâ'dan rivâyeti aynen söyle: *"(Bir def'a) Nebiyy-i Muhterem..., içinde su bulunan bir kab istedi. Ellerini, yüzünü kabin içinde yikadiktan sonra içine (mubarek agzindan) püskürdü... Sonra onlara: -'Bu sudan içiniz ve yüzünüze, gögsünüze dökünüz'- buyurdu"* [3].

Huneyn gazâsi'nda elde edilen ganimet'in paylasilmasi için **Ci'râne** denen mevkide bulunuldugu sirada Muhammed'in, bir kap içinde ellerini yüzünü yikayip agzindan püskürttügü suyu Mûsa ile Bilâle içirtmesiyle ilgili olarak **Ebû Hüreyre**'nin Ebû Mûse'l-Es'arî'den rivâyeti söyle: *"... Sonra Resûlullâh içi su dolu bir bardak, bir kap istedi. Bu kap içinde ellerini ve yüzünü yikadi (Agzindaki bir miktar suyu da) buna ilâve etti. Sonra Ebû*

Mûsa ile Bilâl'e: -Bu sudan içiniz ve yüzünüze, gögsünuze sürünüz! Size müjde veririm- buyurdu. Ebû Mûsa ile Bilâl de su kabini aldilar. Ve Resûlullâh'in emri vechile yaptilar. Resûlullâh'in kadini Ümm-i Seleme perde arkasindan: -Ogullarim, o sudan ananiza da ikrâm ediniz!- diye seslendi. Onlar da ondan bir miktar Ümm-i Seleme'ye ikrâm ettiler" [4] . Görülüyor ki Muhammed'in elini, yüzünü, burnunu temizleyerek abdest aldigi, agzindan, burnundan çikardigi ve içine tükürdügü su'yu içmek **Ümm-i Seleme'**ye öylesine özenilecek bir sey görünmüstür ki, kdincagiz dayanamayip *"... Ogullarim, o sudan ananiza da ikrâm ediniz!..."* demekten ve ayni suyu içmekten kendini alamamistir. Islâm kaynaklarindan ögrenmekteyiz ki, **Ebû Mûsa**, **Bilâl,** ve **Ümm-i Seleme** gibi, diger Müslüman'lar dahi Muhammed'in agzindan, burnundan çikan suyu kutsal bilip bununla abdest almayi, ya da bu suyu içmeyi, kendileri için mutluluk sayarlar, ve içerlerken de Muhammed'e duâ'lar yagdirirlardi. Enes b. Mâlik'in rivâyetine göre, Muhammed'in abdest aldigi sudan yetmis seksen kisinin abdest aldigi görülmüstür. Enes b. Mâlik'in rivâyeti söyle: *"Nebiyy-i Ekrem... (bir kere) bir kap su istedi. Içinde biraz su bulunan agzi genis, dibi dar bir kap getirildi. Parmaklarini içine koydu... artik parmaklari arasindan suyun kaynadigini (gördüm). O sudan abdest alanlari yetmis ile seksen arasinda tahmîn ettim"* [5].

Yine bunun gibi Muhammed, abdest alip içine tükürdügü su'yun hastaliklari giderdigine dâir bir kani yaratmisti. Abdest almasi söyle olurdu: bir kap içine su getirtir, önce bir avuç su alip agzini çalkalar ve burnuna çekerdi. Sonra bir avuç su alip, sag avucunu sol avucu ile birlestirerek onunla yüzünu yikardi. Yine bir avuç su alip sag kolunu, yine bir avuc su alip sol kolunu yikardi. Sonra basini mesheder, sonra bir avuç su alip sag ayagina tâ yikayincaya kadar azar azar dökerdi. Yine bir avuç su alip sol ayagini yine öylece yikardi[6]. Ve iste çogu kisilerin hastaliklarini, bu sekilde abdest aldigi abdest suyu ile iyilestirme gelenegini edinmisti. Ona inanan kisiler de hastaliklarinin bu sekilde tedavi edilecegini sanirlardi.

Muhammed, sadece abdest suyunun degil fakat kendi tükürügünün ve sümügünün ve agzindan çikardigi balgam'in dahi kutsalligina halki öylesine inandirmisti ki, etrafinda bulunanlar onun agzindan çikan balgami bile kapisarak, ellerine yüzlerine sürerler, böylece onun "uhrevîyeti'nden" yarararlanacaklarini (örnegin çok uzun ömürlü olacaklarini, ya da hastaliklardan kurtulacaklarini, vs...) sanirlardi [7]. Bu saf insanlarin bu sekilde davranislari Muhammed için ayrica bir övgü vesilesi olurdu. Bunun ilginç bir örnegini, **Taberî** gibi Islâm'in en saglam kaynaklarinda bulmaktayiz. Örnegin Taberî'nin, T. C. Millî Egitim Bakanligi tarafindan Türkçe'ye **"Milletler ve Hükümdarlar Tarihi"** adiyla çevirilen kitabinda anlatilan bir olay var ki, Kureys'li **Urve b. Mes'ûd'un** izlenimleri olarak söyledir: Hicret'in 6.ci yilinda Muhammed, **Hudeybiye seferi'**ne çiktigi bir sirada Kureys'lileri bir "mütarekeye" sürüklemek maksadiyle tehditler savurmaya baslar: *"Bir mütareke kabûl etmezlerse Kureys ile ölünceye kadar harb edecegîm"* diye konusur. Bu tehdit'den yilan Kureys'liler, baris andlasmasi yapmak isterler, ve aralarindan birini, **Urve b. Mes'ûd**'u, görevlendirip Muhammed'e gönderirler. Urve gider ve Muhammed'le andlasma hükümlerini görüsmek üzere bir süre orada kalir. Ve görür ki, Muhammed'in yaninda bulunan Ashâb'dan kisiler Muhammed'i öylesine kutsal bilmektedirler ki onun öksürüp aksirdigi zaman etrafa siçrattigi tükürügü, sümügü ve balgami kapisarak yüzlerine sürerek ovusturmakta, ya da abdest aldigi su ile abdest almaktadirlar. **Taberî**, biraz yukarda degindigimiz kitabinda, Urve'nin izlenimlerini söyle özetliyor: *"Urve, Tanri elçisinin sahabelerine hafifçe baktigi zaman gördü ki, Tanri elçisi öksürüp aksirdigi vakit burnundan ve agzindan çikan balgam ve sümüklerin üzerine uçusuyorlar, herkes bu balgam ve sümükle yuzünü ve derisini ogusturuyordu... Bir sey emrederse, hemen o kisi yapiyor, abdest alirsa onun yikandigi su için az kalsin birbirlerini öldürüyorlardi..."* [8].

Öyle anlasiliyor ki abdest aldigi ve içine tükürdügü suya varincaya kadar, vücûdundan çikan, ayrilan her seyi "kutsal" imis gibi görmek ve göstermek, ve bununla övünmek

Muhammed'in mutlulugu olmustur. Hele abdest alip içine tükürdügü suyun, ya da aksirdigi vakit agzindan burnundan çikan balgaminin ve sümügünün insanlar tarafindan kapisildigini, içildigini, yüze, göze sürülüp ogusturuldugunu görmek, onun için daha da büyük bir mutluluk ve övünme nedeni olmustur.

Ve ne hazindir ki bu inançla yogurdugu insanlar, sadece onun ellerini ve yüzünü yikadigi ve içine tükürdügü abdest suyunu, ya da agzindan, burnundan çikardigi balgamini ve sümügünü degil, fakat Arap cezîresi'nin "en güzide" develerinden oldugu söylenen "Kisvâ" adindaki ünlü devesinin agzindan saçilan köpükleri dahi kutsal bilir olmuslardir. **Hârice Ibn-i Zeyd**'in, **Vedâ hacci** sirasindaki anilari, bunun böyle oldugunu göstermekte; söyle der: *"Resûl-i Ekrem Arafât hutbesini irâd ederken ben 'Kisvâ' nin basi altinda bulunuyordum.. Her tarafa ihtisâm arz eden devenin agzindan saçtigi köpükler benim basima doluyordu"* [9] .

Kuskusuz ki Muhammed, kendi tükrügünün ve sümügünün oldugu kadar, kendi devesinin agzindan çikan köpüklerin dahi halk tarafindan bu sekilde "kutsal" nitelikte bulunmasindan hosnud olmus, kendinden olan her seyin yüceligiyle övünmeyi mutluluk saymistir.

Ancak ne var ki kendi tükrügünün ve sümügünün ve balgaminin "temizligi" ve "kutsalligi" ile övündügü hâlde, diger kimselere âit bu ayni seyleri "pis" bulurdu. Her ne kadar Islâm bilginleri arasinda, yukardaki Enes Ibn-i Mâlik'in rivâyet ettigi hadîs hükmüne dayali olarak, halktan kisilerin agizlarindan (agizlari yarali ve irinli olmamak sariyle) çikan tükürügün "temiz" oldugunu belirtenler olmakla beraber bunun böyle olmadigini söyleyenler de vardir. Örnegin **Selmân Fârisî** ve diger bazilari: *"Tükürük ve salya gibi seyler agizdan ayrilinca pis olur"* demislerdir [10]. Fakat buna karsilik Muhammed'in tükürügünün ve salyasinin her bakimdan temiz oldugu görüsünde diger ülemâ ile birlesmislerdir. Selmân Fârisî'nin görüsünün daha geçerli oldugu suradan anlasilmaktadir ki Muhammed, müslüman kisilerin tükrük ve balgami'nin birbirlerine "ezâ" teskil ettigini söylerdi. Nitekim Sa'd Ibn-i Vakkâs'in rivâyetine göre söyle demistir: *"Içinizden her kim mescide tükürüp (balgam çikaracak olursa) tükrügünü bir mü'minin tenine veya libâsina dokunup ezâ vermemek için yok etsin (gömsün)..."* [11].

Görülüyor ki baskalarinin tükürügünü, sümügünü müslüman kisiler bakimindan "ezâ" niteliginde gören Muhammed, kendisinin kutsalligina ve her bakimdan "temiz" olduguna inanmis olarak içine sümkürdügü suyu *"Bu sudan içiniz ve yüzünüze, gögsünüze dokünüz"* diye emredebilmis, ve hiç kuskusuz bunu övünme vesilesi bilmistir.

1 Bu konudaki hadîs'ler için bkz. **Sahih-i...** Cilt I, sh. 163, ve ayrica sh. 195, Hadîs no. 178; ayrica bkz. Cilt II, Hadîs no. 262,263,264)

2 Hadîs'ler için bkz. **Sahih-i...** (Cilt II, sh. 353 ve d. Hadîs no. 353)

3 Bu hadîs'ler için bkz. **Sahih-i...** (Cilt I, sh. 163, Hadîs no. 148)

4 **Sahih-i...** (Cilt X. sh. 338 ve d. Hadîs no. 1634)

5 **Sahih-i...,** Cilt I. sh. 165, hadîs no. 150

6 Buharî'nin Abdu'llâh b. Abbâs'tan rivâyeti için bkz. **Sahih-i...**, (Cilt I. sh. 133, Hadîs no. 115)

7 Bu konudaki hadîs'ler için bkz. **Sahih-i...** (Cilt IX, sh. 259; ve Cilt X, sh. 339; ve Cilt XII, sh. 285). Ayrica bkz. Taberî, **age (1966)** (Cilt II, sh. 550-1)

8 Taberî, **Milletler ve Hükümdarlar Tarihi** (Millî Egitim bakanligi yayinlari, Ankara 1966, Cilt II. sh. 550-551). Bu konuda ayrica bkz. **Sahih-i...**, (Cilt VIII< sh. 161 ve d. Hadîs no. 1164). Ayrica bkz. Ilkhan Arsel, **Seriât'tan Kissa'lar II**, (Kaynak Yayinlari, 1997, sh. 203)

9 **Sahih-i...** (Cilt VI. sh. 54-55)

10 Bkz. **Sahih-i...** (Cilt I, sh. 195)

11 **Müsned-i Ahmed'** te yer alan bu hadîs için bkz. **Sahih-i...** (Cilt II, sh. 355-6)

IX) Vücûdundan ayrilan her seyin (örnegin kesilmis saçlarinin) kutsalligi ile övünür: basini tiras ettirdigi vakit saçlarinin halka dagitilmasini emreder.

Saç kestirmeyi ya da basi tiras ettirmeyi "rahmet" isi sayan Muhammed: *"Yâ Rab! baslarini tiras edenlere rahmet eyle, saçlarini kestirenlere de rahmet eyle"* diye duâ ederdi[1]. Basini tiras ettirecegi zaman önce basinin sag tarafini ve sonra da sol tarafini tiras ettirirdi. Sonra da kesilen saçlarinin halka dagitilmasini emrederdi[2].

Basini tiras edenlere, bunun onlar için bir "seref" ve "bahtiyarlik" isi oldugunu anlatmaktan geri kalmazdi. Bunun böyle oldugunu anlamak için, **"Haccetü'l-Vedâ"** (Vedâ hacci) sirasinda onun basini tiras eden **Ma'mer Ibn-i Abdullah**'in su anisini kendi agzindan dinleyelim:

"Vedâ Hacci'nda ben, Resûlullâh'i tiras etmege memur idim. Kurban bayraminin ilk günü Resûl-i Ekrem tiras olmak üzere oturdu. Ve basini kaldirip yüzüme bakarak: -Ey Ma'mer! Elinde usturan oldugu halde Resûlullâh sallâhu aleyhi ve sellem kulaginin yumusagini senin yed-i kifâyet ve hazâkatine teslîm ediyor- buyurdu. Ben: -Yâ Resûla'llâh! Nâil oldugum bu saâdet , Allah'in bana en büyük fadl ü keremidir- dedim. Resûl-i Ekrem: --Evet öyledir- buyurdu. Sonra resûlullâh'i tiras ettim" [3].

Görülüyor ki Muhamned, basini tiras edecek olan Ma'mer'in, bu isi kutsal bir görev bilerek: "*Yâ Resûla'llâh! Nâil oldugum bu saâdet , Allah'in bana en büyük fadl ü keremidir"* demesini: *"Evet öyledir"* diyerek onaylamis oluyor.

Müslim ve Tirmizî gibi kaynaklardan ögrenmeteyiz ki Muhammed, tiras olmak üzere Ma'mer'in önüne oturdugunda, basinin sag tarafina isâret ederek: *"Burayi al!"* demis, sonra da sol tarfinin tiras edilmesini emretmistir. Böyle yapmasinin sebebi sag'in sol'a üstün olduguna inanmis bulunmasindandir. Hatirlatalim ki her ise sag taraftan baslamayi, kendisi için oldugu gibi bütün müslümanlar için de dinsel kural haline getirmisti!

Basinin sag tarafini tiras ettirdikten sonra, bu saçlarini Ebû Talha'ya verdigi, sol tarafini tiras ettirdikten sonra bu saçlarinin halka dagitilmasini emrettigi anlasilmaktadir. Bununla beraber bazi rivâyetlere göre basinin sag tarafindan çikan saçlari halka dagittirmistir[4].

Su hususu tekrarda yarar vardir ki, Muhammed'in saçlari, ya da hattâ vücûdundan çikan tüyleri, tipki tükürügü ve abdest aldigi suyu gibi, müslümanlar için kutsal nitelikte seyler olarak kabul edilmistir. Islâm kaynaklari bunun örnekleriyle dolu., Örnegin **Ubeydetü's-Selmânî'**nin söylemesi söyle: *"Resûl-i Kibriyâ'nin vücûd-i mukaddesinden ayrilan bir tüyü, benim nazarimda, yer yüzünde meksûf olan ve yer altinda medfun bulunan bütün altin ve gümüs hazînelerinden daha kiymetlidir ve daha sevimlidir"* [5]. Kisaca türkçelestirecek olursak bu sözler söyle oluyor: "Yüce peygamberin kutsal vücûdundan ayrilan bir tüy bile, benim nazarimda, yeryüzünün altinda ve üstünde bulunan altin ve gümüs hazînelerinden daha degerli ve daha sevimlidir".

Yine bunun gibi Muhammed'in ünlü kumandanlarindan **Halid Ibn-i Velîd,** sefere çiktigi zamanlar giydigi serpusuna, Muhammed'in saçindan bir kaç tane koyar, bunu ugur sayarmis. Bu saçlardaki "ugur" nedeniyle savaslarda zaferler elde ettigine inanirmis. Bundan dolayidir ki Muhammed'in bir tüyü'ne ya da ona âid herhangi bir sey'e sahip olmak ugruna: *"Anam, babam ve bütün varligim ve hayâtim fedâ olsun"* diyerek saygi ve baglilik gösterisinde bulunurmus[6].

Bu sayginlik ve baglilik bugün dahi ayniyle sürüp gitmektedir. Her ne kadar sümügünden ta da tükrügünden bir seyler kalmis degilse de, onun hirkasi ya da saçi bugün hâlâ ziyârete açilip öptürülür

1 Buharî'nin Ibn-i Ömer'den rivâyeti için bkz. **Sahih-i...** (Cilt VI, sh. 158, H. no. 832).

2 **Sahih-i...** (Cilt VI, sh. 158-9)

3 Buharî'nin **Tarîh-i Kebîr**' inden ve ve ayrica **Sahih-i'**nden naklen bkz. **Sahih-i Buharî Muhtasari...** (Cilt VI. sh. 161)

4 Müslim ve Buharî gibi kaynaklarda yer alan rivâyetler için bkz. Sahih-i... (Cilt VI, sh. 159).

5 Ahmed Ibn-i Hanbel'in **Müsned** adli yapitindan naklen Bkz. **Sahih-i...** (Cilt VI. sh. 160).

6 Bu konuda Islâm kaynaklarinda pek çok bilgi oldugu anlasilmakta. Bkz. **Sahih-i...** (Cilt VI, sh. 160)

X) Kureys'in Hasimî âilesi'ne mensup olmak itibariyle, nesebi'nin asâletiyle övünür:

Islâmci'larin iddiâsi o'dur ki Muhammed, nesebiyle övünmek söyle dursun, fakat Arap'taki övünme aliskanligini dahi gidermis, ve özellikle "Cahiliyye" döneminde belli bir secereye dayali olarak övünme gelenegini yok etmistir.

Oysa bu iddiâ'nin yalandan öteye geçen bir yönü yoktur. Su bakimdan ki Muhammed, hem Arap'i "Arap" olmayandan üstün ve "asîl" saymistir, ve hem de kendisini, Arap kavimlerinin en yücesi sanilan **Kureys**'e ve Kureys'in de en asîl kolu sayilan **Hasîmî'**ler âilesine mensup bilerek seceresinin üstünlügü ile övgüye layik bulmustur.

Gerçekten de nesebinin asâletini anlatmak üzere Muhammed'in basvurdugu yollar, tipki diger hususlarda oldugu gibi, akla ve mantiga meydan okurcasina, abartmali ve çogu kez çelismeli ve sasirtmalidir. Su nedenle ki bir yandan Tanri'nin Arap kavmini ve bu kavim içerisinde Kureys kabilesini ve Kureys kabilesi içerisinden de Hasimî'ler kolunu üstün yarattigini söyleyerek kendisini bu kola mensup olmakla övgüye layik bulur, ve fakat diger yandan bu ayni Tanri'nin neseb farki gözetmeyip "esitlik" getirdigi iddiâlarina sarilir. Bir yandan *"ezelî ve ebedî bir müslüman"* olarak yaratildigini ve ceddinin Adem'e kadar varan silsilesinin putperestlik ile kirlenmemis oldugunu söyler, fakat diger yandan gençligi boyunca putlara tapan, yolunu sasiran bir kimse oldugunu bildirir, bildirirken de ana ve babasinin dahi müslüman imani disinda ölmüs olmasi nedeniyle onlara magfiret dilemedigini ekler. Bir yandan kendi soyunun hep nikâhli rahimlerden ve Ibrahim neslinden ve **Ismâil** dölünden gelme oldugunu söyler ve fakat diger yandan **Ismâil'**in anasi **Hacer**'in, vaktiyle Ibrahim'in karisi degil sadece cariyesi ve hizmetçisi oldugunu ve su durumda Ismâil'in nesebinin evlilik disi ("gayr-i sahih") bir temele dayali bulundugunu unutur.

Gerçekten de Islâm kaynaklarindan ve özellikle **Ibn Sa'd**'in ünlü **Tabakat al-Kebir** adli yapitindan ögrenmekteyiz ki Muhammed asîl bir neseb'den oldugunu anlatmak için Arap kavminden ve Arap kavmi'nin Kureys kabîlesinden **Hasîm** koluna mensup bulundugunu söylemekle övünürdü. Güyâ Tanri, peygamber seçecegi zaman, en üstün bir kavmin içinden, en ustün bildigi bir kimseyi seçme gelenegindedir. Bu nedenle Muhammed'i, bütün kavimler içerisinde en üstün bir kavim olan Arap kavminden seçmistir. Fakat seçerken Arap kavminin en üstün kabilesi olan **Kureys kabilesi'**nden, ve Kureys kabilesinin en üstün urugu olan **Hasimî**'lerden ve Hasimî'lerin en faziletlisi olan **Abd al-ülmüttalib'**in çocuklari arasindan seçmistir. Muhammed'in söylemesine göre bu neseb'in kökeni, aslinda **Ibrahim** peygamber'e iner; çünkü güyâ Tanri, Ibrahim'in iki oglundan **Ismâil**'i, Ismaîl'den **Benî Kinâne**'yi ve ondan **Kureys kabîlesi'**ni ve Kureys'den **Benî Hasimî'**i ve ondan da **Abd al-Muttalib**'i ve onun ogullarindan da **Muhammed**'i "peygamber" olarak seçmistir [1]. Bunun böyle oldugunu bizzat Muhammed kendiis söylemekte. Müslim'de yer alan bir hadîs'e göre Muhammed'in söylemesi söyle: *"Allah, Ismailogullarindan Kinâne'yi seçti. Kinane'den de Kureys'i seçti. Kureys'ten de Hasimogullarini seçti. Hasimogullarindan da beni seçti"* [2].

Öte yandan **Süyûtî**'nin **el-Leâliu'l-Masnua** adli kitabindan ögrenmekteyiz ki Muhammed, Tanri'nin kendisine: *"(Ey Muhammed!) Ben seni döleyen soya, tasiyan rahme, saran*

kucaga cehennemi haram kilmis bulunmaktayim" dedigini bildirmistir [3]. Söylemeye gerek yoktur ki konusan Tanri degil Muhammed'tir; kendi nesebinden olanlarin cehennemlik olmayacaklarini anlatmak istemistir. Ancak ne var ki bunlari söyleyen Muhammed, müslüman olarak ölmedi diye, kendi öz anasi hakkinda "*Tanri bana anam için magfiret dilememe izin vermedi"* demis, babasini da cehennemlik bilmistir.

Bir baska vesileyle Muhammed, yine kendi nesebinden söz ederken kendisinin **Adem'**den önceki öndörtbin yila inen bir **nûr** oldugunu ve ceddinin Adem'e kadar inen kusaklarinin (silsilesinin) seref ve haysiyet bakimindan sinirsiz sekilde yüce oldugunu, hiç bir kötülükle lekelenmemis ve putperestlikle kirlenmemis oldugunu söylemistir [4].

Yine bu dogrultuda olmak üzere kendisinin, daha Adem henüz insan seklinde ortaya çikmadan önce peygamber olarak görevlendirildigini ve Tanri ile sözlesme yaptigini bildirmis söyle demistir:*"Adem ruh ve beden olma durumlari arasinda iken ben peygamber'dim... Adem ruh ve beden olma durumlari arasinda iken (Tanri ile) sözlesme yapma (teklifini) aldim"* [5].

Muhammed'in bu sekildeki konusmalarindan verilecek örnekleri çogaltmak kolay, fakat bunlari söyle bir gözden geçirdikte, çelismeler, abartmalar ve akli dislamalar karsisinda sasirmamak mümkün degildir. Örnegin bir yandan kendi nesebini Ibrahim'den, daha dogrusu Ibrahim'in oglu Ismâil'den baslatirken, diger yandan Adem öncesi dönemden geldigini söylemesi, anlasilir gibi degildir.

Yine ayni sekilde bir yandan kendisini böylesine saglam kökenli, ve putperestlikten uzak imis gibi gösterirken, diger yandan gençligi boyunca diger Arap soydaslari gibi putlara tapan bir kimse oldugunu ve Tanri tarafindan kurtulusa çikarildigini söylemekten geri kalmamistir. Gerçekten de Arap kaynaklarin açiklamasina göre eski çaglarda Arap'lar, puta tapmak bakimindan iki grupa ayrilmislardi. Bir grupta **Hubal ve al-Lât** ve **al-Uzyâ** ve **Manât** adini tasiyan putlar vardi (ki bunlar Kur'ân'da belirtilmistir. Bkz. 53 Necm Sûresi 19 ve d.); diger gruplarda ise **al-Ukaysir** ve **Zu'l-Halasa** ve **Manâf** ve **al-Ya'kûb** dini tasiyan putlar vardi. **Ibn Kalbî**'nin **Kitâb al-Asnam** adli yapitindan ve benzeri kaynaklardan ögrenmek mümkündur ki Muhammed gençliginde, bu putlardan birinci grupa dahil olan **al-Uzyâ'**ya tapardi[6]. Hatirlatalim ki peygamberligini ilân ettikten sonra dahi, sirf Kureysli'leri hosnud edebilmek için bir aralik: *"Bana Lât, Uzza ve üçüncü olarak Menât'i haber verin"* seklinde konusmus ve bunu Kur'ân'a âyet seklinde koymustur. Onun bu sekildeki davranisi karsisinda Kureysli'ler sevinerek: *"Muhammed bizim putlarimizi överek güzel bir sekilde andi"* demislerdir[7]*.* Her ne kadar ödün verici (tavizci) bu tutumunu, sirf taraftarlarini kaybetmemek için, daha sonra degistirmis olmakla beraber, gerçek sudur ki kirk yasina gelinceye kadar, yâni ömrünün üçte ikisini putlara taparak geçirmistir. Adem'den öndört bin yil öncesinden beri peygamber oldugunu ve ceddinin putperestlikle kirlenmedigini söyleyen bir kimsenin, 60 yillik yasaminin ilk kirk yili boyunca putlara tapmis olmasi kuskusuz ki çeliskili bir manzara arzetmektedir. Ancak ne var ki seriât mantigiyle yogurulmus insanlar bu çeliskiyi farketmezler.

Öte yandan kendi mensup bulundugu Kureys soyu'nun **Ibrahîm** neslinden ve hep "nikâhli rahimlerden" geldigini söyleyerek övünürken de, farkinda olmadan yine kendisini güç durumlara düsürmekten geri kalmamistir. Çünkü anlattigi sudur ki Ibrahîm (ki Muhammed'in söylemesine göre ilk müslümandir), sirf inanmis insanlara yapilan zulümden kurtulmak için vatanini terketmis ve Misir'a göç etmis olup orada **Hacer** adinda bir kadinla evlenmistir. Hacer'den edindigi **Ismâil** adindaki ilk ogluyla birlikte Hicâz'a gitmis, orada yerlesmistir. Ismâil burada **Cürhüm** kabilesinden bir Arap kadinla evlenmis ve kusaklar sonra bu soydan Muhammed'in mensup bulundugu **Kureys soyu** olusmustur. Ve iste güyâ bundan dolayidir Kureys'in ve dolayisiyle **Benî Hasim'**in Islâm'da üstün bir yeri

saglanmistir[8]

Bu hikâyeleri Muhammed, kendi "asâleti'nin" kaniti olmak üzere her vesile ile tekrarlamistir. Tekrarlamakla vurgulamak istedigi bir husus vardir ki o da kendi ceddi içerisinde seref ve haysiyet kirici bir kötülükle lekelenmis kimselerin bulunmadigidir: *"Allah, Ibrahim ogullarindan Ismaîl'i, Ismâil ogullarindan Benî Kinâne'yi, Kinâne ogullarindan Kureys'i ve Kureys'den Benî Hâsim'i ve Benî Hâsim'den beni seçmistir"* derken ve bu söyledigini biraz daha pekistirmek üzere: *"Allah beni, dâima helâl babalarin sulbünden, pâkize analarin rahmine naklederek nihâyet babamla anamdan izhar buyurmustur. Ebeveynim, kat'iyen nikâhsiz bir birlige ugramamistir"* diye eklerken yaptigi buydu [9].

Dikkat edilecegi gibi Muhammed, sulbunden geldigi kimseler arasinda nikâsizlik gibi kötü bir durumun olmadigini israrla belirtmekte ve bununla övünmektedir. Ve her zaman için sunu söylemekten geri kalmamistir ki "gayr-i mesrû", yâni evlilik disi neseb'ten olmak seref kirici ve yüz kizartici bir seydir; daha dogrusu soysuzluktur. Bundan dolayidir ki, soysuz (neseb-i gayri sahih) kimselerle ülfet edilmemesini isterdi. Kin ve düsmanlik besledigi kisileri de "soysuzlukla" damgalardi. Örnegin kendisini peygamber olarak kabul etmeyen, ya da yalanlayan kimseleri hedef edinerek Kur'ân'a su âyet'i koymustur: *"... (Ey Muhammed!) Soysuzlukla damgalanmis kimseye... aldiris etmeyesin"* (K. 68 Kâlem sûresi, âyet 13). Bu âyet'i, düsmanlik besledigi Mugire ogullari hakkinda koydugu söylenir[10]. Ayet'de geçen "soysuz" sözcügünün "gayr-i sahih" nesebten olan kimseleri kapsadiginda ulemâ'nin tereddüdü yoktur [11]. Ancak ne var ki bunu yaparken Muhammed'in hasir alti ettigi bir sey vardir ki o da sudur: Sulbunden geldigini söyledigi **Ibrahim** ile **Hacer** evli degillerdi. Daha dogrusu **Hacer**, Ibrahim'in asil karisi olan **Sâre'**ye "cariye" olarak verilmis ve ona hizmetçilik etmekle görevli bir kadindi. Sâre'den çocuk edinemedigi için Ibrahim, Sâre'nin de istegine uyarak cariyesi Hacer ile yatmis ve ondan **Ismâil** adindaki oglu olmustur. Bütün bunlarin böyle oldugunu ortaya vuran bizzat **Muhammed'**dir. Gerçekten de Ebû Hüreyre'nin rivâyetine göre Muhammed, vaktiyle Ibrahim'in Sâre ile evli iken bir ülkeye gittigini ve orada Sare'nin hizmetine cariye olarak Hacer adinda bir kadinin verildigini söylemistir[12]. Söylerken de hikâyenin **Tevrat**'da bulunan aslindan aktarmalar yaptigi muhakkaktir. Zirâ Tevrat'da anlatilanlara göre **Ibrahim**, bir süreden beri evli bulundugu Sâre'den, bütün arzusuna ragmen çocuk sahibi olamayinca Sâre kendisine, hizmetçisi olan Hacer ile yatip çocuk edinmesini söyler. Ibrahim, karisinin bu teklif geregince yapar ve Hacer'den bir oglu olur ki adini **Ismâil** koyar. Fakat az geçmeden karisi Sâre'den **Ishak** adinda bir oglu oluverince Hacer'le Ismâil'i baska diyarlara gönderir.

Iste Tevrat'tan ögrendigi bu hikâye'yi Muhammed, hikâye'nin sonuçlarindan dogabilecek seyleri hesaplayamadan Kur'ân'a geçirmistir. Su bakimdan ki Ismâil'in evlilik disi olarak ve hizmetçi ve köle bir kadindan dogdugu olayini bilmezlikten gelmis ve su hâle göre Kureys'in (ve dolayisiyle kendisinin) "nikahsiz bir birlik" niteligindeki bir nesebe mensup bulundugunu, farkinda olmayarak ortaya vurmustur. Her ne kadar bazi Kur'ân yorumcularina göre Hacer asîl bir âile kizi gibi gösterilmek istenirse de [13] Muhammed'in kendi söylemesinden anlasilmaktadir ki Ibrahim'in karisi Sâre'ye verilen hizmetçi'den baska bir sey degildir. Ve Ismail'i, evlilik disi bir iliski sonucu olartak dünyaya getirmistir. Oysa Muhammed, biraz yukarda degindigimiz gibi, "neseb-i gayri sahih" kimselerle iliski ya da dostluk kurulmaasini, onlara i'tibar edilmemesini istemis ve Kur'ân'a bu dogrultuda âyet'ler koymustur (örnegin K. Kâlem sûresi, âyet, 13).

Öte yandan, yine biraz önce belirttigimiz gibi, anasinin ve babasinin nikahsiz bir nesebden gelmedigini bildirmis ve: "*Ebeveynim, kat'iyen nikâhsiz bir birlige ugramamistir"* diyerek övünmüstür. Oysa ki anasinin ve babasinin geldigi neseb'in basinda **Ismail** vardir ki nikahsiz bir birlikten olmadir.

Eger denecek olursa ki Muhammed, cariye olmasina ragmen Hacer'i ve ondan dogma Ismail'i, kendi ümmetinin nesebine kaynak seçmekle insanlar arasi esitlik ilkesine bagliligini göstermistir, böyle bir iddiâ'yi da geçersizlikle çürütmek kolaydir. Çünkü Muhammed, hiç bir zaman ve hiçbir hususta insanlar arasi esitlik ilkesine yer vermemistir. Örnegin Arap'lari **"Kavm-i necib"** olarak yüceltmis, Arap'lar içerisinde Kureys'i ve Kureys içerisinden de kendi mensup bulundugu **Hasimî âilesi**'ni en üstün degerde bulmustur. Bunda gayri erkeklerle kadinlar arasinda esitlik diye bir sey bilmemis ve kadinlari asagi kertede saymistir. Fakat bütün bunlardan gayri bir de köleligi savunmus, ömrü boyunca köle edinmis, edindigi köleleri ona buna satmis ya da bagislamistir. Daha dogrusu Tanri'nin köleligi dogal bir kurulus olarak getirdigini, "hür" olanlarla "köle" (cariye) olanlar arasinda ayirim yaptigini ve bunlarin birbirlerine esit olamayacaklarini bildirmistir. Kur'ân'a koydugu su âyet bunun nice örneklerinden biridir: *"Allah, hiçbir seye gücü yetmeyen, baskasinin mali olnmus bir köle ile, katimizdan kendisine verdigimiz güzel riziktan... harcayan (hür) bir kimseyi misal verir. Bunlar hiç esit olurlar mi? Dogrusu hamd Allah'a mahsustur..."* (K. Nahl sûresi, âyet 75). Görüldügü gibi Tanri, Muhammed'in söylemesine göre, insanlardan bir kismini "köle" kilmmis olmakla övünmektedir[14].

Bu böyle olduguna göre, Muhammed'in, esitlik ilkesini geçerli kilmak için kendi ümmetinin seceresini, cariye bir kadin olan Hacer'e ve onun evlilik disi dogmus olan ogluna, Ismail'e bagladigini söylemek, kuskusuz ki yanlis olur.

Bütün bu söyledilerimiz bir yana fakat bu konuda akla, bir de su soru gelecektir: **Ibrahim**'in, **Sâre**'den olma **Ishak** adinda bir oglu varken, neden dolayi Muhammed onu degil de cariye bir kadin olan Hacer'den dogma **Ismâil**'i seçmis ve Arap'lari ve kendisini o secereden gelmis gibi göstermistir? Bu soru'nun cevabi su olmak gerekir: Yahudiler kendilerini, Ibrahim'in nikâhli (mesrû) karisi **Sâre**'den dogma **Ishak'**in soyundan kabul etmislerdir. Ve iste Muhammed, Yahudileri müslüman yapamadigi ve bu nedenle onlara karsi düsmanlik duygularina kapildigi için, onlardan farkli bir kusaktan gelmis görünmek amaciyle, Ibrahim'in, Hacer'den (yâni cariyesi'nden) olma oglu Ismâil'i seçmistir. Fakat bunu yaparken kendi kavmini, yâni Araplari, nikahsiz bir soydan gelmis duruma soktugunu muhtemelen düsünmemis, ve *"Ebeveynim kat'iyen nikahsiz bir birlige ugramamistir"* diye konusa durmustur.

"Neden dolayi Muhammed, kendi ümmetinin seceresini ille de **Ibrahim**'e götürmek istemistir?" diye sorulacak olursa bunun da cevabi kisaca sudur: Medîne'ye hicret ettikten sonra Muhammed, orada bulunan Yahudi kabileleriyle iliskiye girer. Bu Yahudiler çok eskiden beri Medîne'de yerlesmis olan ve çesitli alanlarda çalisip varlik yapmis bulunan kimselerdir. Aradan az zaman geçmekle onlari Müslüman yapmaga çalisir. Tanri'nin onlara daha önce peygamberler gönderdigini, ve bu peygamberlerden ilkinin Ibrahim oldugunu ve Ibrahim'in ilk müslüman peygambver oldugunu anlatir. Anlatmakla kalmaz fakat kendisinin de Ibrahim'in dini'ne uymakla gorevlendirildigini açiklar. Bunu yaparken Ibahim'in, Ishak adindaki oglundan Israil ogullarinin çiktigini, ve Ishak'tan itibaren Israil ogullarina gönderilen bütun peygamberlerin (Örnegin Musa, Harûn, Davud, Süleyman vs...) hep müslümanlikla emr'olunduklarini söyler. Ibrahim'in diger oglu Ismail'den de kendi mensub bulundugu ümmetin olustugunu ve iste simdi kendisinin, bütün ümmetlere ve bu arada, zaten Müslüman sayilmak gereken Yahudilere gönderilmis bulundugunu bildirir ve onlar tarafinda peygamber olarak kabul edilmesi gerektigini hatirlatir.

Yine bunun gibi Tanri'nin onlara Tevrat'i yolladigini, ve Tevrat'in Kur'ân tarafindan onaylanmis bir kitap oldugunu fakat Yahudiler tarafindan degistirildigini ve bu nedenle onlarin da Kur'ân'a boyun egmeleri gerektigini bildirir.

Ibrahim'i bir "baba" olarak ilân etmesi, onun dinini islemekle övünmesi bundandir[15].

*

1 Bu hususlar için bkz. Ibn Sa'd'in **Tabakat al-Kebir** adli yapitini bakiniz. Bu yapitin iki Pakistanli tarafindan Ingilizc'ye çevirisi için bkz. Ibn Sa'd, **Kitap al-Tabaqat al-Kabir** (Transl. by S. M. Haq & H.K. Ghazanfar; Pakistan Historical Society, Vol. I. Karachi 1967; Vol. II, Karachi 1972; Yukadaki hususlar için bkz. Vol. I. sh 2,8)

2 **Sahihu'l-Müslim**'deki bu hadîs için bkz. Turan Dursun, **Kutsal Kitaplarin Kaynaklari** (Kaynak Yayinlari, Istanbul 1995, Cilt II, sh. 43)

3 Süy^ütî, el-**Leâliu'l-Masnua,** (Beyrut 1981, sh. 265) Yukardaki alinti için bkz. Öztürk, **age.** (sh. 29)

4 Ilgili Hadîs'ler için bkz. Öztürk, **age** (sh. 27)

5 Bu hadîs için Ibn Sa'din **Tabakat al-Kebir** adli yapita bakiniz. (Ingilizce çeviri'de Vol. I. sh. 169)

6 Bu hususta Ibn Kalbî'nin **Kitâb al-Asnam** adli kitabin Ahmed Zeki Pasa tarafindan bastirilan (Kahire 1014) nüshasina bakiniz. Ayrica Mermerci'nin su yazisina bakiniz: bkz. M. S. Marmardji, ***"Les Dieux du Paganisme Arabe d'Apres Ibn Kalbi"*** (Dans **Revue Biblique,** Paris 1926, Tome XXXV, sh. 397-420)

7 Taberî, **age (1966)** (Cilt II, sh. 152 ve d.)

8 Ibn Sa'd'in **Tabakat al-Kebir'**inde yer alan bu hikâye'ye seriâtçilarimiz pek inanmistir. Muhammed'in yüceligini bu tür hikâyelerle kanitlamaga çalisirlar. Bkz. Öztürk, **age** (sh. 27 ve d.)

9 Müslîm, Tirmizî, Ibn Abbâs gibi kimselerin rivâyetilerine dayali bu hadîs'ler için bkz. **Sahih-i...** (Cilt X. sh. 42; ayrica Cilt IX, sh. 272)

10 Beyzavî ve Celâleddin gibi kaynaklara göre bu âyet, sadece Mugire ogullari için degil fakat ayni zamanda Muhammed'in düsmanlik besledigi diger kisiler (örnegin Abd-i Yegus ogullari, Süreyk ogullari, Ebû Cehil, vs... gibi kimseler) vesilesiyle inmistir!

11 **Sahih-i Buharî Muhtasari...** adli yapitin ikinci cildinde Diyânet Isleri Baskanligi'nin bu dogrultudaki yorumu için bkz. **Sahih-i... (Cilt II, sh. 211)**

12 Bu hadîs için bkz. **Sahih-i...** (Cilt VI, sh. 518 ve d.)

13 Bkz. **Sahih-i...** (Cilt VI, sh. 520)

14 Bu konuda **"Seriât ve Kölelik"** ve ayrica **"Seriât Devleti'nden Laik Cumhuriyet'e"** adli kitaplarimiza bakiniz.

15 Bu konuda **"Islâm'a Göre Diger Dinler"** adli kitabima bakiniz.

XI) Tanri'nin emriyle gögsünün Cebrâil tarafindan yarilip içine "peygamberlik mührü"nün konuldugunu ve bu nedenle Allah anildikça kendisinin de anilmasi gerektigini söyler ve bu sekilde anilmakla övünür:

Gençlik yillarindaki yasamini ilâhî olaylarla süslemek sûretiyle de Muhammed, kendisini yüceltici nitelikler içerisinde tanimlayarak övünmüstür. Kendi söylemesine göre bu olaylardan biri, gögsünün Tanri tarafindan **Cebrâil**'e yardirilip kar suyu ile temizletilmesi ve sonra genisletilmesi ve peygamberlik mührü ile mühürletilmesi konusundadir. Güyâ bir gün hayvanlari otlatmaya gittiginde iki Karakus gelir ve kendisini tutup yere yatirirlar; gögsünü yarip kalbini çikarirlar, parçalara bölerler ve içinden iki damla siyah pihti ayirirlar. Birisi ötekine: *"Kar suyu getir"* der; o hemen gidip kar suyunu getirir ve onun gögsünü kar suyu ile yikarlar. Sonra ilik su bulup bir de bu suyla da gögsünü yikarlar. Bundan sonra "sekinet" denen "iç huzurunu" kalbinin içine sagip dagitirlar. Ve sonra kalbini dikerler ve peygamberlik mührü ile mühürlerler[1].

Kafasindan yarattigi bu hikâyeyi Muhammed, Tanri'ya mal edebilmek ve kendisi için övgü sorunu yapabilmek için Kur'ân'a âyet koyar. Bu âyet'e göre Tanri güyâ söyle konusmustur:

"(Ey Peygamber!), Biz senin gögsünü açip genisletmedik mi? Belini büken yükünü senden alip atmadik mi? Senin sânini ve ününü yüceltmedik mi?...." (K. 94 Insirâh sûresi, âyet 1-4).

Bu âyet'i koyarken, biraz daha övünmüs olmak için Mûsâ peygambere verilmeyen sey'lerin kendisine "istemeden" verilmis oldugunu ihsas eder [2]. Aslinda sadece Musa'ya degil fakat diger bütün peygamberlere verilmeyen seylerin, Tanri tarafindan kendisine verildigini bildirmistir, ki konuyu ilerdeki bölümlerde ele alacagiz. Fakat burada söylemek istedigimiz sudur ki Muhammed, bu yukardaki sözleriyle sunu özellikle belirtmek istemistir ki **Allah** anildikça kendisinin de anilmasi gerekir. Bu hususu biraz daha açiklamak maksadiyle söyle demistir: *"Cibril aleyhisselâm bana geldi de rabbim ve rabbin buyuruyor ki: -Bilir misin senin zikrini nasil yükselttim? Allah teâlâ a'lem dedim- dedi ki... -'Ben anildikça sen de maiyeyetimde anildin..."* . Yâni anlatmak istemistir ki, Tanri'nin adi anildikça kendi adi'nin da anilmasi: *"...nam-u san yüksekliginin en büyük mertebesini beyandir"* [3] .

Daha önce belirttigimiz ve ilerdeki bülümlerde ayrica belirtecegimiz gibi Muhammed, kendi adi'ni Tanrisal kertede tutabilmek için bu yukardakilere benzer çok seyleri denemistir.

Özellikle bildirdigi su olmustur ki kendisini Tanri gibi sevenler, ya da Tanri'ya ve kendisine "mu'ti" olanlar[4], dogruca cennet'e gidecekler ve orada kendisinin yaninda bulunmak gibi bir mutluluga eriseceklerdir. Bu maksatla Kur'ân'a koydugu âyet'lerden biri söyle: *"Her kim Allah'a ve Peygamber'e mu'ti olursa iste onlar... Enbiya* (Peygamberler), *siddikîn (âdil olanlar), süheda (sehitler) ve salihîn ile birliktedirler; bunlarsa ne güzel arkadas..."* (K. Nisâ sûresi, âyet 69).

1 Dârimî'den nakledilen bu hadîs'ler için bkz. Öztürk, **age** (sh. 46)

2 Bkz. Ibn Sa'd, **age** (Ingilizce çeviri'de Vol. I, Karasi 1967, sh. 439)

3 Elmalili H. Yazir, age (Cilt VIII, sh. 5922)

4 "Mu'ti" sozcügü, itaat etmek, kendini Tanri'ya ve Peygamberine bagislamak gibi anlamlara gelir.

XII) Dogumundan önce olan bitenlere varincaya kadar her gizli olan seyi Tanri'dan ögrendigini ve bildigini söylemekle övünür. Ancak çogu olaylar, bu söylediginin dogru olmadigini ve gizli seylerden haberli bulunmadigini ortaya vurur.

Muhammed'in, "övünme" vesilesi yaptigi hususlardan biri de, her dâim Tanri ile temas halinde bulundugunu, Tanrzi'nin kendisiyle dost bulundugunu, her bilgiyi Tanri'dan edindigini, ve gizli olan ya da görülmeyen her seyin O'nun tarafindan kendisine bildirildigini söylemektir. Çünkü güyâ Tanri, her gizli ve görünmeyen seyi, ve sirlarini, Resûl olarak seçtigi kimselere bildirmektedir. Kur'ân'a koydugu su âyet bunun örneklerinden biridir: *" O (Allah) bütün görülmeyenleri bilir. Sirlarina kimseyi muttali kilmaz. Ancak (bildirmeyi) diledigi peygamber bunun disindadir..."* (72, Cin sûresi, âyet 26-27).

Yine Muhammed'in söylemesine göre Tanri, gizli ve bilinmeyen seyleri Cebrâil araciligiyle sevgili peygamberine haber vermekten geri kalmaz. Ve kendisinin Mekkeli'ler tarafindan öldürülecegini Tanri, güyâ bu sekilde ona bildirmistir. Bunu anlatmak maksadiyle Kur'ân'a koydugu âyet'lerden biri söyle: *"(Ey Muhammed!) hatirla ki, kâfirler seni tutup baglamalari veya öldürmeleri yahut seni (yurdundan) çikarmalari içinb sana tuzak kuruyorlardi. Onlar (sana) tuzak kurarlarken Allah da (onlara) tuzak kuruyordu. Çünkü Allah tuzaklarin en hayirlisini kurar"* (Enfâl sûresi, âyet 30). Bu âyet'ler ilgili olarak yorumcularin açiklamasi söyle: Muhammed'in kisileri Islâm'a sokmasindan dolayi telasa düsen Mekkeli "kâfirler", onu öldürmek için toplanip karar vermek isterler. O sirada Muhammed, evinde yataginda yatmaktadir. Toplantidan konusulanlari dinleyen Cebrail, derhal gelip Muhammed'e haber verir ve hicret etmesini bildirir. Muhammed hemen kalkar, Ali'yi yatagina yatirip Ebû Bekir'le birlikte kaçar·. Ertesi sabah "kafirler", Muhammed'i öldürmek üzere saldiriya geçtiklerinde, yatakta Muhammed yerine Ali'yi bulmakla saskina dönerler!

Bu dogrultuda olmak üzere Muhammed'in Kur'ân'a koydugu âyet'lerden bir digeri söyle: *"...(Ey Muhammed) Sen onlari (Mekke ve Medîne halkindan olan munafiklari) bilmezsin, biz biliriz onlari. Onlara iki kez azâb edecegiz, sonra da onlar büyük bir azab'a itileceklerdir"* (Tevbe sûresi, âyet 101). Yorumcularin açiklamalarina göre Muhammed, "keskin zekâ ve ferasetine ragmen" munafiklarin kimler oldugunu sezemiyor, ve fakat her gizli seyi bilen Tanri ona bu munafiklarin kimler oldugunu bildirmekteydi[1]!

Öte yandan Muhammed, dogumundan önceki ve dogumu sirasindaki olaylari dahi bildigini

söylerken bu üstünlügünü, sadece insanlara karsi degil, fakat diger peygamberlere karsi da "övünme" vesilesi edinmistir. Bir hadîs'inde, kendisinin çaglar boyunca var oldugunu ve Tanri tarafindan seçilerek ortaya çikarildigini söyle ifâde ediyor: *"Ben, insanoglunun geride biraktigi en seçkin devirler içinden çaglar boyu seçile seçile geldim ve içinde bulundugum çagda ortaya çikarildim".*

Bir baska hadîs'inde kendisini, Adem'in yaratilisindan önceye yerlestirerek söyle diyor: *"Hz. Adem suyla çamur arasindayken ben yine peygamberdim"* [2].

Bunlari söylerken dogumu aninda olan bitenleri bildigini de zikreder: *"Dogumum sirasinda annem, kendisinden âdeta bir nûrun çiktigini ve Sam binalarinin* (ya da Busra kösklerinin) *bu nûrla aydinlandigini görmüstür"* [3].

Öte yandan bir çok seyleri önceden haber veriyormus ya da gizli oldugu sanilan seyleri biliyormus gibi görünmek hususunda da pek parlak buluslari olmustur Muhammed'in! Bu sayede hem bir yandan kendisini "peygamber" olarak kabul ettirmek ve hem de çevresinde korku yaratip kendi aleyhinde konusulmasini önlemek istemistir. Islâm kaynaklarindan sagladigimiz su örnegi verelim:

Mekke'nin fethi günü Muhammed, ezân okumasi için **Bilâl-i Habesî** adindaki adamina haber gönderir. Bilâl, emri alir almaz Kâbe üzerine çikip ezân okumaya baslayinca halk sasirir, çünkü ilk kez böyle bir olayla karsilasmislardir. Bu arada Kureys'in ileri gelenlerinden Ebû Süfyân, Attâb Ibn-i Esîd ve Hâris Ibn-i Hisâm gibi kisiler bir araya oturmus, huzursuz olarak bu sesi dinlemekte ve aralarinda bir seyler söylemektedirler. Belli ki bu degisiklikten rahatsiz olmuslardir. Nitekim Attâb, kendi babasinin vaktiyle öldügünü ve sûretle ezân sesini isitmek gibi bir azâb'a katlanmadigini anlatmak için: *"Allah, babam Esîd'i vaktiyle öldürdü de su sesi isitmemek nîmetini ikrâm etti"* der. Ebû Süfyân da ayni görüstedir ama bir sey söylemez. Çünkü söyleyeceklerinin Muhammed'in kulagina gidecekinden çekinir. Tam bu sirada Muhammed çika gelir ve onlara: *"Ne görüstügünüzü biliyorum"* der ve onlara, gizlice konusmakta olduklari seyleri tekrarlar. Bunun üzerine onlar: *"Biz sehâdet ederiz ki sen muhakkak Allah'in (elçisisin ...) Vallahi bizim görüstügümüz sözlere bizden baska (kimse) vâkif degildi. Sana her halde bir taraftan haber veriliyor"* derler [4].

Söylemeye gerek yoktur ki Ebû Süfyân ve arkadaslarinin: *"Sana her halde bir taraftan haber veriliyor"* demeleri Muhammed'in peyamgerligine inanmalarindan degil, fakat: "Hayir biz bunlari konusmuyorduk" demis olsalar, kellelerinin kesilecegini bilmelerindendir.

Öte yandan onlarin ne konustugunu söylemek Muhammed için güç bir sey degildi; su bakimdan ki, yillar boyu kendisine muhasim kalmis olan bu kisilerin ezân okunurken aleyhte bir seyler söyleyecekleri asikârdi. Muhammed bunlari Tanri'dan ögrenmis degil fakat tahmin yolu ile bulmustur; fakat "Tanri'dan ögrendim" demek sûretiyle her gizli konusulan seyi bilebilirmis kanisini yaratmak istemistir.

Buna benzer örnekler pek çok; ancak ne var ki her gizli olan seyi Tanri'dan haber aldigini söylemesine ragmen Muhammed, çogu zaman gizli seyleri bilemez durumlarda kalmistir. Yasami boyunca öyle olaylar olmustur ki onu "her gizli seyi bilir oldugu" iddiâsinda yalanci çikarmistir. Nice örneklerden bir kaçini sergilemek gerekirse, her seyden önce kendi dogum tarihinin ne oldugundan habersizligini belirtmek gerekir. Dogum sirasinda annesinden bir nûrun çiktigini ve Sam binalarinin bu nûrla aydinlandigini söyler ama hangi yilda, hangi ay'dadogdugundan habersizdir. Dünyâ'ya ne zaman geldigini kendisi bilmedigi

gibi baskaca bilen de yoktur. Dogumunu "mucîzevî" bir olay seklinde göstermeye çalisan yakinlari bile Muhammed'in dogum tarihinden habersiz idiler[5]. Bundan dolayidir ki Arap tarihçileri Muhammed'in dogum yili'nin 569, ya da 570 ya da 571 oldugunu söylerle, fakat hangi yilin hangi ayinda ve hangi gününde dogdugunu bilmezler: *"Muhammed fil yilinda dogmustur"* diyerek kestirip atarlar. "Fil yili" dedikleri sey Habes valisi **Ebrehe'**nin, Yemen'i ele geçirdikten sonra ordusuyla **Kâ'be**'yi yikmak için Mekke üzerine yürüdügü yildir ki Kur'ân'daki **"Fil Sûresi"** nde pek kisa bir sekilde anlatilmistir (K. 105 Fil sûresi, âyet 1-5). Bu orduda filler kullanildigi için bu yila **"Fil yili"** dendigi kabule edilir. Ve iste güyâ Muhammed bu olaydan 55 gün sonra dogmustur [6]. Ancak ne var ki fil yilinin hangi yil oldugunu, **Ebrehe** ordusunun bu yilin hangi ayinda ve hangi gününde yola çiktigi olayini bilen yoktur. Her ne kadar **Ibn-i Hisam** gibi kaynaklar, bu olayin Iskender tarihinin sekizyüz seksen ikinci senesinin Muharrem ayinda oldugunu öne sürerlerse de, bunu söylemekle isi biraz daha çikmaza sokmus olurlar, çünkü kendileri bile Iskender tarihinin ne oldugundan habersizdirler. Bu itibarla *"Muhammed Fil olayindan 55 gün sonra dogmustur"* demenin anlami da yoktur. Her gizli seyi Tanri'dan ögrendigini söyliyen Muhammed, her ne hikmetse Tanri'ya "Ben ne zaman dogdum?" diye sormamis, Tanri da ona dogum tarihini açiklamamistir!

Yine bunun gibi Islâm kaynaklarinda **Ifk olayi (**ya da **"Gerdanlik olayi")** diye bilinen bir olay vardir ki, Muhammed'in gizli seylerden habersizliginin bir diger kanitidir. Bir çok yayinlarimizda degindigimiz bu olay'in özeti söyle: Hicret'in 6.yilinda Muhammed, Benî Müstalik gazâ'sina çikarken yanina, en çok sevdigi esi **Ayse'**yi de alir**.** Müstalik'lere karsi giristigi savasi kazandiktan sonra Medine'ye dönmek üzere yola koyulduktan bir süre sonra konaklama emrini verir. Konaklama sirasinda Ayse gerdanligini kaybeder; aramaya basladigi sirada ordu hareket etmis olur. Tam bu sirada, kervanin gerisinden gelmekle görevli **Safvan bin Mu'attal** adinda genç bir delikanli Ayse'yi devesine bindirerek Medîne'ye getirir. Ancak ne var ki etrafta Ayse'nin genç bir delikanli ile sevistigi seklinde dedikodular dolasmaga baslar. Bu yüzden kiskançliga kapilan Muhammed, olan bitenleri ögrenmek maksadiyle Ayse'yi karsisina alir, delikanli ile arasinda geçenleri ögrenmek üzere konusturmaga çalisir; fakat Ayse, günahsiz oldugunu söyler, ve bütün gerçekleri Tanri'dan ögrenebilecegini Muhammed'e hatirlatir. Buna ragmen Muhammed, çesitli yollardan Ayse'yi söyletmeye çalisir ve fakat her def'asinda ondan *"Ben günahsizim"* seklinde karsilik alir. Ayse'yi söyletemeyecegini anlayinca, bir ay boyunca Ayse ile küsüsür; böylece hem Ayse'yi ve âilesini ve hem de kendi kendisini üzüntülere sürüklemis olur. Ayse'den bir ay ayri kalinca daha fazla yapamayacagini anlar, ve Tanri'dan vahiy indigini söyliyerek:*"Ey Ayse Tanri seni temize çikardi"* der ve Kur'ân'a bununla ilgili âyet'ler yerlestirir (K. Nisâ sûresi, âyet 15-16; Nûr sûresi, âyet 11-13, 21, 25-26; ahzâb sûresi, âyet 60-61).

Her gizli seyi Tanri'dan ögrendigini söyliyen Muhammed, her ne hikmetse Tanri'ya bas vurup Ayse ile Safvan arasinda geçenleri sormamis, Ayse'nin suçlu olup olmadigini arastiremamis, haftalarca meraktan kivranmistir. Sevgili "peygamberi'ne" her gizli seyi bildirdigini söyliyen Tanri ise, onu bu meraktan kurtarmak hususunda kilini bile kipirdatmamistir[7].

Ifk olayi'ndan sonra, yine yukardakine benzer bir olay var ki, her gizli seyi Tanri'dan ögrendigini söyliyen Muhammed'i yalanlar niteliktedir. Söyleki:

Hicret'in 6.ci yilinda Muhammed**, Zâtü'r-Rikâ** gazâ'sina çikarken yanina yine **Ayse**'yi alir[8].

Yola koyulduktan bir süre sonra, **Beydâ** ya da **Zâtü'l-Ceys** mevkiine gelindiginde Ayse, boynundaki gerdanligin (kilâde'nin) kopup kayboldugunu farkeder. Yemen boncugundan yapilmis ve on iki dirhemlik bir degeri olan bu gerdanligin aranmasi için Muhammed, ordu'nun yürüyüsünü durdurur ve her kesi arama isiyle görevli kilar. Fakat uzun bir süre aratma yaptirtmis olmasina ragmen gerdanligi bulduramaz. Arama uzadigi ve o civarda su basi da olmadigi için askerler hem susuzluktan kavrulmaga baslarlar; üstelik de abdest alamama (ve dolayisiyle namaz kilamama) durumunda kalirlar. Çogu gelip, Ayse'nin babasi **Ebû Bekir**'e sikâyette bulunurlar: *"(Yâ Ebâ Bekr) Aise'nin ettigini gördün mü? Resûlu'llâh....'i da, herkesi de (yollarindan) alikoydu. Su basinda degiller. (Kimsenin) yaninda su yok"* derler. Söylenenleri sabirla dinleyen ve onlara hak veren Ebû Bekir, bir hisim yerinden kalkarak Muhammed'in yanina gelir. Fakat Muhammed, basini Ayse'nin dizine koymus olarak uyumaktadir. Ebû Bekir, kizginligini belli ederek Ayse'ye: *"Her seferde âlemin basina sikinti olursun"* diyerek çikisir ve söyle ekler: *"Sen Resûlu'llâhu ... selemi dem herkesi de yolundan alikoydun. Su basinda degiller. (Kimsenin) yaninda da su yok"* . Bu da yetismiyormus gibi eliyle Ayse'nin bögrüne hafiften vurmaga baslar. Babasi'nin bu sekildeki davranisina karsi Ayse hiç sesini çikartmaz; hattâ kipirdamaz bile; çünkü Muhammed'i uykusundan mahrum etmek istemez. Ertesi sabah Muhammed, uyanir uyanmaz, halkin susuzluktan sikâyetçi oldugunu ögrenir. Söylemeye gerek yoktur ki, her gizli seyi bilir görünmesine ragmen, gerdanligin nerede oldugunu bir türlü kesfedememesi, onu güç durumda kilacak bir seydir. Bu güçlükten kurtulmanin tek yolu, su yoklugundan dogma sorunlara Tanri araciligiyle bir çözüm bulmaktir. Nitekim*"su yerine toprak kullanilsin"* seklinde Tanri'dan buyruk indigini, ve bunun temizlik saglayici bir sey oldugunu söyliyerek Kur'ân'a (Nisâ ve Mâide Sûre'lerine) **"teyemmüm"**le ilgili âyet'ler serpistirir ki, birbirinin hemen hemen ayni olan bu âyet'lerden biri söyle : *"Ey imân edenler! Namaz kilmaya kalktiginiz zaman yüzlerinizi, dirseklerinize kadar ellerinizi, baslarinizi meshedip, topuklara kadar ayaklarinizi yikayin... Hastalik, yahut yolculuk halinde bulunuyorsaniz, yahut biriniz tuvaletten gelirse, yahut da kadinlara dokunmussaniz (cinsî birlesme yapmissaniz) ve bu hallerde su bulamamissaniz, temiz toprakla* ***teyemmüm*** *edinde yüzünüzü ve (dirseklere kadar) ellerinizi onunla meshedin. Allah... sizi tertemiz kilmak ve size (ihsan ettigi) nimetini tamamlamak ister. Umulur ki sükredersiniz..."* (K. Mâide sûresi, âyet 6; ayrica bkz. Nisâ sûresi, âyet 43).

Görülüyor ki, Muhammed'in düzenledigi bu âyet'lere göre Tanri, kul'larinin temizligine önem vermekte oldugunu ve onlara, su bulamama halinde, teyemmüm etme kolayligini sagladigini, yâni onlar için çok hayirli bir is yaptigini ve böylece nimetini tamamladigini söylemektedir. Buna karslik da onlardan, sükredici (yâni görülen iyilige karsi memnunluk izhar edici) bir davranis bekledigini anlatmak üzere "...*Umulur ki sükredersiniz...* " diye hatirlatmada bulunmaktadir!

Pek güzel ama Tanri, sevgili müslüman kullarina böylesine bir nîmet saglamak, böylesine hayirli bir eylemde bulunmak için, neden acaba bu kadar zaman beklemistir? Su bulamama durumlarinin her zaman için mümkün oldugunu düsünerek, neden acaba bu buyrugunu daha önce indirmemistir? Neden hicret'in altinci yilina kadar, ve daha dogrusu Ayse'nin gerdanliginin kaybolmasi anina kadar beklemistir? Acaba böyle bir gerdanlik olayi olmamis olsaydi, teyemmüm âyet'lerini indirmeyecek miydi?

Bütün bu sorulara yanit bulmak güç; meger ki Kur'ân âyet'lerinin "elçi'nin sözleri" oldugunu kabul etmis olalim!.

Öte yandan **"Teyemmüm etmek"** demek, su bulunmadigi, yahut bulunsa dahi kullanilmasi mümkün olmadigi zamanlar, parmaklar açik olarak iki eli topraga vurup ileri geri oynatmak, sonra kaldirip birbirine vurmak sûretiyle tozlari giderip önce yüzü sonra da kollari meshetmek (sivamak) demektir[9]. Yorumculara göre "teyemmüm", toprak yerine bir

tas ile de mümkündür[10].

Böyle bir eylemin ne kerte temizlik sayilabilecegini düsünmek de güç; meger ki sekilciligi, dînin aslî unsuru yapalim! Fakat Islâmci'lar, bunun da kurnazligini bulmuslardir: her ne kadar toprak ile temizlenmenin gerçek anlamda "temizlik" sayilamayacagini bilmekle beraber, önemli olan seyin "zahiren temizlik" degil fakat "batinen temizlik" (yâni "kalben temizlik") oldugunu söylerler[11].

Fakat her ne olursa olsun Muhammed, teyemmüm'le ilgili yukardaki âyet'leri yerlestirmekle, Ayse'nin gerdanliginin bulunamamasindan dogma sorunlara çözüm sagladigi görünümü sayesinde rahatlamistir. Bu rahatlik içerisinde orduya hareket emri verir. Bunun üzerine Ayse deve'ye bindirilipte tam yola çikilacagi sirada görülür ki kaybolan gerdanlik deve'nin altinda durmaktadir[12]. Anlasilan o ki Tanri, Muhammed'i güç durumda birakacak bir mu'ziblikte bulunmustur. Bununla beraber hiçkimse kalkipta Muhammed'e: "Ey Muhammed! Gerdanlik deve'nin altindan çikti; haniya sen her gizli seyin Tanri tarafindan sana bildirildigini söylerdin! Neden Tanri'dan gerdanligin gizli bulundugu yeri ögrenemedin? " seklinde bir sey sormamistir. Sormak söyle dursun, fakat aksine herkes, olan bitenden memnun kalmistir; çünkü Tanri'nin "teyemmüm" âyet'leri göndererek kendilerini temizlik içinde tutucu bir yol gösterdigine inandirilmislardir. O kadar ki, Tanri'nin inâyetine Ayse sayesinde kavustuklarini sanarak, Ayse'ye hayir duâ etmisler ve söyle demislerdir: *"(Ey Ayse!) Allah seni hayir ile mükâfatlandirsin. Va'llahi senin basina hoslanmadigin hiçbir is gelmez ki, Allahu Teâlâ onda senin için de, müslümanlar için de bir hayir bulunmasin"* [13].

Kuskusuz ki bütün bunlar, Muhammed için yeni bir övgü vesilesiydi. Çünkü Ayse'nin gerdanliginin kaybolmasi sayesinde, müslümanlari, Tanri'dan indigini söyledigi vahiy'lerle hosnud kilmis ve biraz daha onlarin sevgi ve saygisini kazanmisti. Fakat pek muhtemelen bu basarisini, kaybolan **gerdanliga** borçlu oldugunu düsünerek, bilinç alti bir itisle Ayse'ye:*"Senin gerdanliginin bereketi ne büyük imis!"* [14] demekten kendini alamamistir. Daha baska bir deyimle Tanri'nin dahi, kaybolan gerdanlik yüzünden vahiy gönderme yolunu seçtigine, kendisi de inanmis gibidir!

Her gizli olan seyin Tanri tarafindan kendisine bildirildigini söyliyerek övünmenin Muhammed bakimindan her zaman yararli olmadigina verilecek daha pek çok örnek var. Bunlardan bir kaçini daha kisaca belirtelim:

Bir def'asinda Muhammed, Rumlarin büyük bir ordu ile saldiriya geçeceklerine dâir kehânette bulunur ve **Tebûk seferi**'ne çikar. Fakat bin bir zahmetle gittigi yerde görür ki, ortada ne Rum orudusu vardir ve ne de saldiri tehlikesi.

Yine bu **Tebûk seferi** sirasinda Muhammed'in **Kasvâ** adindaki devesi kaybolur. Bütün aramalara ragmen bulunmayinca etraftan söylentiler baslar: *"Tuhaf sey! Muhammed, Peygamber oldugunu iddiâ eder, gökten haber verir. Halbuki devesinin nerede oldugunu bilmez!"* diyenler olur. Kaynaklarin bildirmesine göre Muhammed, Tanri'nin kendisine her gizli seyi haber verdigini söyler ve adamlarina emreder: *"... Allah bana bildirdi ki, kasvâ filân ve filân daglarin arasindaki vâdidedir. Hayvanin yulari bir agaca dolanarak orada kalmistir. Haydi gidiniz, onu bana getiriniz!"* . Güyâ gidip deveyi oradan getirirler[15]. Dikkat ediniz bu sözlere: Muhammed'in Kasvâ adindaki devesinin yulari, daglar arasindaki bir vadi'de agaca dolaniyor, ve kimsenin bundan haberi bulunmuyor: tâ ki bir süre sonra

farkedilene kadar! Evet ama üzerine bindigi deve'nin yulari agaca takilir da Muhamme'din bundan haberi olmaz mi? Yok eger deve'yi Muhammed'in adamlarindan biri sürüyor idiyse, deve onun elinden nasil kurtulurda yulari bir agaca takilmis olarak bulunur? Söylemeye gerek yoktur ki bütün bunlar, seriât kaynaklarinin uydurmasindan baska bir sey degildir.

Bir baska örnek, Muhammed'i ölüme sürükleyen hastalikla ilgili olarak söyle: Baska kisilerin hastaliklarinin ne oldugunu kesfeder görünen ve çogu zaman tükürüklü üfürük yolu ile tedavi yollari tavsiye eden Muhammed, kendisini ölüme götürecek olan hastaliga yakalandiginda hastaligin ne oldugunu bilememistir. Hastaliginin "zatülcemb" oldugunu söylediklerinde: *"Allah bana bu hastaligi vermez"* demistir, ama bir türlü Tanri'dan hastaliginin mahiyetini ögrenememistir. Islâm kaynaklarindn ögrenmekteyiz ki hastaligi son derece siddetli ve iztirabli geçmistir; o kadar ki **Ayse**: *"Hiç kimseyi Tanri elçisinin çektigi azaba benzer bir azab içerisinde görmedim"* demekten kendini alamamistir. Hastaligi gidermek için kendisine ilâç verilmek istendiginde vegenmemis ve ilâç verdiler diye kadinlarini cezâlandirmistir. Ancak ne var ki ne türlu ilâç almak gerektigini bir türlü kesfedememistir. Hastaligi artinca **Ümm-ü Seleme** aglamaga baslamis, onu aglar görünce Muhammed kizmis ve: "*Sus aglama, kâfirler aglar sadece"* diyerek kadini azarlamistir. Ama vaktiyle kendi oglu Ibrahim'in ölümüne agladigini unutmustur [16].

Bu ve buna benzer örnekleri diger bölümlerde ya da yayinlarimizda ele aldigimiz için burada fazla durmayacagiz. Fakat söylemek istedigimiz sudur ki Muhammed, kurnaz usûllerle ögrendigi ve bildigi seyleri, Tanri tarafindan kendisine haber verilmis gibi gösterme san'atinda çok basarili olmustur. Bu basarisini Kur'ân'in **Tekvîr** Sûresi'ne koydugu su âyet'le saglama baglamak istemistir: *"Peygamber, görülmeyenler hakkinda söylediklerinden ötürü töhmet altinda tutulamaz"* (Diyânet çevirisi: K. 81 Tekvîr sûresi, âyet 24).

Söylemeye gerek yoktur ki bu âyet'i koymaktan maksat, gayib'dan haber verir göründügu zamanlar kendisine "sihirbaz", ya da "büyücü" denmesini önlemek ve sihirbazlari ve büyücüleri her söyledikleri seylerden dolayi töhmet altinda tutup susturabilmek içindir.

*

1 Diyânet Vakfi çevirisinde Tevbe 101.âyetiyle ilgili açiklamaya bakiniz.

2 Bu hadîs'ler için bkz. Arabî, **Fûsus ûl-Hikem,** (sh. 226); alinti için bkz. Öztürk, **age.** (sh. 14)

3 Alinti için bkz. Öztürk, **age,** (sh. 35)

4 **Ibn Hisâm, El-Isabe, Zadü'l-Meâd,** kaynaklari için bkz. **Sahih-i...** ((Cilt X. sh. 315)

5 Güyâ Abdülmüttalib, Muhammed'in dogumunu ögrendiginde: *"Benim bu torunumun gelecegi çok parlak olacaktir. O'nun süt devesi, bütün âileye yetip de artacak kadar süt vermeye baslamistir"* demis ve derhal Kâ'be'ye kosarak duâ etmistir. (Bkz. Öztürk, **age,** (sh. 38) Ama abdülmüttalib dahi Muhammed'in dogum tarihini bilmez.

6 Bu husus dahi tartismalidir. Bkz. Öztürk, **age** (sh. 36)

7 Ifk olayi ile ilgili olarak benim **"Seriât'tan Kissa'lar I"** adli kitabima bakiniz.

8 Bu gazâ'nin hicret'in 5ci yilinda oldugunu söyliyenler de vardir. Yine bunun gibi yukardaki olay'in Benü'l-Müstalik gazasi sirasinda oldugunu söyliyenler de vardir. Fakat Taberânî'nin Ayse'den rivâyetine göre bu

olay **Zâtü'r-Rikâ** gazvesinde olmustur. Bkz. Sahih-i..., (Cilt II, sh. 242).

9 Bunun bazi degisik sekilleri de vardir; örnegin Hanefî'ler, sadece elin perdahlanmis bir tasa dokunmasini yeterli bulurlar. Teyemmüm'le ilgili olarak fikih kitaplarinda çok malzeme bulunmakta. Buharî'nin Sahih'inde **"Kitab' al-tayammum"** 'a bakiniz. Ayrica **Islâm Ansiklopedisi**'nde yer alan "Teyemmnüm" sözcügüne bakiniz. Ayrica bkz. Elmalili H. Yazir, age (Cilt II, sh. 1359, 1589)

10 Su bulunmadigi hallerde tas'a, mermer'e ya da ma'denî bir seye teyemmüm'ün câiz olup olmadigi tartismali olmakla beraber Imami Safiî'ye göre sadece elleri tasa sürmek yeterli degildir; aziçik da olsa ellere toprak bulasmalidir.

11 Elmalili H. Yazir, age (Cilt II, sh. 1360, 1589)

12 Buharî'nin Ayse'den rivâyetiyle ilgili hadîs'ler için bkz. **Sahih-i...** (Cilt II, sh. 241-244 Hadîs no. 222)

13 Buhârî'nin rivâyeti için bkz. **Sahih-i...** (Cilt II, sh. 244).

14 **Ishak-i Büstî**'nin yorumunda, Ibn-i Ebî Müleyke'nin rivâyeti için bkz. **Sahih-i...** (Cilt II, sh. 244).

15 **Zadü'l-Meâd**'tan naklen bkz. **Sahih-i...** (Cilt X, sh. 419; ayrica bkz. Cilt VII 1285 sayili hadîs)

16 Bu hususlar için bkz. Ibn-i Sa'd, **age (1972)** (Cilt II, sh. 258, 293-5)

XIII) Insanlari "koyun sürüsü" ve kendisini de bu sürü'nün "güdücüsü" (çobani) olarak tanimlayarak övünür:

Islâm kaynaklarinin bildirmesine göre Muhammed, gençlik yillarinda, daha dogrusu yirmi yaslarinda iken, Mekke'nin Karârît[1] denen mevkide koyun güdermis; her bir koyun basina "bir kirat" ücret alirmis. Buharî'nin Ebû Hüreyre'den rivâyetine göre bir kere ashabiyle konusurken söyle demis: *"Allah hiç bir Peygamber göndermemistir, muhakkak o Peygamber koyun gütmüstür"* . Kendisini dinleyenler sorarlar: *"(Yâ Resûla'llâh!) Sende mi?"*. Muhammed cevap verir: *"Evet, ben de ehl-i Mekke'nin Karârit (mevki)inde koyun güderdim"* [2].

Bu sözleriyle anlatmak isterdi ki, koyun sahibi ve "çoban" olmanin ilâhî nitelik tasiyan bir yönü vardir. "Sükûnet" ve "tevazû" gibi meziyetlerin koyun sahiplerinde oldugunu söylerdi. Buna karsilik deve sahiplerinin "iftihar" (övünç), "kibir" ve "azâmet" gibi olumsuz niteliklere sahip bulunduklarini belirtirdi[3]

Islâmci'larin bu sözlerden çikardiklari anlam sudur ki, güyâ Tanri, her biri bir "ümetin" güdücüsü olacak olan peygamberleri, yönetim (idâre) ve itâat ettirme isinde tecrübeli ve yetkili olsunlar diye koyun güdücülügü isiyle görevlendirir. Çünkü bu hayvanin diger hayvanlara nazaran daha mûnis (insan'dan kaçmayan, kani sicak vs) , daha çabuk itaat eden (boyun egen), yaradilistan zayif ve korunmaya muhtaç yönleri vardir. Üstelik etinden, sütünden, derisinden yararlanma olasiligini verdigi için bereketi çok bir hayvan sayilir ve bu nedenle Cennet hayvanlarindan addolunur. Bununla beraber, muhtemelen aklinin eksikligi nedeniyle, ve çayirlik yerdeki yasami itibariyle, diger hayvanlara nazaran, daginik yasamaya egilimlidir. Su bakimdan ki, bir koyun sürüsü çayira saliverildigi zaman, koyunlardan her biri bir tarafa çeker ve basa çikilmaz bir hal alir. Bu itibarla koyun

sürüsünü bir arada tutup toplu olarak çayira yaymak, basli basina bir "mehâret", bir beceriklilik isidir ki, bu da ancak usta bir çoban'in elinden gelir. Bundan dolayidir ki her kes çobanlik edemez. Usta bir çoban, sesinin tonu ve ahengi sayesinde koyunlari itaatkâr kilarak bir arada otlatip sürmege muktedirdir. Ve iste "Peygamberler", ilerde kendi ümmetlerini yönetmekle, güdüp gözetmekle görevli olacaklari için, Tanri tarafindan, daha önceden çobanlik isiyle görevlendirilmislerdir[4].

Bu mantiktan çikan sonuç sudur ki "ümmet'ler"den her biri, "sagilmak" ve kendilerinden "yararlanilmak" bakimindan bereketli birer koyun sürüsüdür, ve "Peygamber'ler" de bu sürünün güdücüsüdürler! Bundan dolayidir ki Muhammed: "*"Allah hiç bir Peygamber göndermemistir, muhakkak o Peygamber koyun gütmüstür"* diye konusurken, koyun güdücülügü isini yapmis olmanin gururlulugu içerisindeydi; övünme nedenlerinden biri de buydu. Nitekim kendisini "Peygamber" olarak ilân ettigi tarihten ölünceye kadar, yâni yirmi yillik bir süre boyunca, "usta bir çoban" gibi, Arap'lari gözü kapali bir sekilde kendisine boyun egdirtmis, Tanri'ya ve kendisine teslimiyet içerisinde tutabilmis, diledigi gibi yönetmis, 45 kadar çete saldirisina ve 29 savasa sürükleyebilmis, kendisi için duâ'lar ettirtmis, ve genel olarak mutlak yetkilere sahip bir hükümdar gibi onlar üzerinde saltanat sürebilmistir.

*

1 Ibn-i Mâce, Ibrahîm Harbî, Ibn-i Cevzî, Ebû Ishâk-i Harbî gibi sarihler "Karârit" sözcügünün Mekke civarinda bir yerin adi oldugunu söylerler. Buna karsilik Hâfiz Ibn-i Hacer gibi sarihler Mekke civarinda Karârit nâmiyle bir yer bulunmadigini, bu deyimin "nakid" para anlamina geldigini bildirmistir. Bir kani'ya göre bu yer, "Kirat" adini tasiyan bir para'yi kullanan bir yeri ifâde etmektedir, ki bunun Misir oldugu söylenir. Bu itibarla *"Karârit'in nakid mânâsina degil, mahall-i ra'y* (otlatma yeri) *mânâsina hamli daha dogrudur*" denir. Bu konuda bkz. **Sahih-i...** (Cilt VII, sh. 28-29)

2 **Sahih-i..**. (Cilt VII, sh. 28, Hadîs no. 1028)

3 Buharî'nin Ebû Hüreyre'den rivâyeti için bkz. **Sahih-i...** (Cilt X, sh. 387, Hadîs no. 1652).

4 **Sahih-i...** (Cilt VII, sh. 30)

XIV) Tanri'ya "teslim olundugu" (boyun egildigi) gibi kendisine de "teslim olunmak" gerektigini söyliyerek övünür:

Muhammed'in söylemesine göre **"Islâmiyet"** demek, **"teslimiyet"** demektir; yâni kendini, gözü kapali sekilde Tanri'ya vermek, terketmektir; Tanri'nin her emrine boyun egmek, her sözünü oldugu gibi kabul etmektir; Tanri'nin da bunu kendi kullarindan bekledigini

bilmektir.

Yine Muhammed'in söylemesine göre Tanri, nasil ki kullarinin Kendisine karsi **"teslimiyet"** içerisinde bulunmasini istemis ise, "Peygamberi"ne karsi da, ayni sekilde **"teslimiyet"** halinde bulunmalarini istemistir. Kendisine boyun egilmesini emrederken *"Peygamber'e de boyun egin"* seklinde konusmustur. Kendisine ve Muhammed'e bas egenlere mükâfatlar, egmeyenlere de cezâlar öngörmüstür. Güyâ Muhammed'e "teslim" olan (boyun egen) ve onu incitmekten kaçinan müslümanlar cennet'te peygamberlerle birlikte olacaklardir: Nisâ Sûresi'nde söyle yazili:

"...Allah'a ve Peygamberine kim itâat ederse onu içlerinde irmaklar akan cennetlere koyacaktir; orada temellidirler, büyük kurtulus budur" (K. 4 Nisa sûresi, âyet 13).

Yine ayni sûre'de su var:

"Her kim Allah'a ve peygamberine itaat ederse, iste onlar Allah'in nîmetine eristirildigi peygamberlerle... beraberdirler" (K. Nisâ sûresi, âyet 69; ve âyet 59; ayrica bkz. Nûr sûresi, âyet 52, Ahzâb sûresi, âyet 71; Fetih sûresi, âyet 17).

Yine Nisâ sûresi'nde, Muhammed'e boyun egmenin Tanri'ya boyun egmek demek oldugu açikça anlatiliyor: *"Peygambere boyun egen, Tanri'ya boyun egmis olur"* (K. Nisâ sûresi, âyet 80).

Kendisine boyun egdirtmek için Muhammed, "Tanri sevgisi" ögesinden yararlanmak istemis ve Tanri'yi sevenlerin kendisine boyun egmeleri gerektigini bildirmistir. Imrân sûresine koydugu âyet söyle : *"(Ey Muhammed!) De ki: -Tanri'yi seviyorsaniz, bana uyun! Ki, Tanri' da sizi sevsin ve günâhlarinizi bagislasin-. Tanri bagislayan ve aciyandir"* (K. Al-i Imrân sûresi, âyet 31)

Ve yine nasil ki Tanri, kullarindan kendisine karsi asla kafa tutmamalarini, karsi gelmemelerini, direnmemelerini istemis ise, Muhammed'e karsi da öyle davranmalarini emretmis, söyle demistir: *"Allah'i ve peygamber'i incitenlere Allah dünyâda da lânet etmistir, ahirette de ve onlara horlayici, asagilatici bir azâb hazirlamistir..."* (K. Ahzâb sûresi, âyet 57; ayrica bkz. Mücâdele Sûresi âyet 22)

Tanri'ya ya da Muhammed'e karsi baskaldiranlara agir cezâlar verilecegi hususunda bir de su var: *"Kim Allah'a ve Peygamberine baskaldirir ve yasalarini asarsa, (Allah) onu temelli kalacagi cehenneme sokar. Alçaltici azâb onadir"* (Nisa sûresi, âyet14).

Biraz ilerde görecegiz ki Muhammed, Kur'ân'a yerlestirdigi bu tür hükümlerden gayri, bir de müslüman kisilerin kendisini, tipki Tanri'yi över gibi övmelerini, yüceltmelerini istemistir. Kuskusuz ki bütün bunlari, kendisi için bir övünme, ve mutluluk vesilesi edinmistir.

*

XV) Kendisine "hitâb" etmenin Tanri'ya "hitâb" etmek sayilacagini, kendisine ezâ etmenin Tanri'ya ezâ etmek olacagini söyliyerek ve ayrica da Kur'ân'in "elçi sözleri" oldugunu belirterek övünmüs olur:

Sik sik belirttigimiz gibi Muhammed kendisini, insanlar tarafindan âdeta tapilir hâle sokmak için akla gelebilen her seye basvurmustur. Biraz önce gördügümüz ve biraz ilerde görecegimiz gibi kendisini Tanri'ya es degerde ve hattâ üstün durumda göstermek üzere övünme'nin hemen her seklini denemistir. Simdilik sunu kisaca belirtelim ki kendisine hitab edilirken, tipki Tanri'ya hitâb ediliyormus gibi yapilmak gerektigini, ya da kendisine karsdi gelmenin Tanri'ya karsi gelmek oldugunu bildirmis, bu konuda Tanri'dan vahiy geldigini söyleyerek de övünme yollarini denemistir.

Gerçekten de Tanri'ya es degerde bir kerteye sahib imis gibi görünmek üzere : *"...Kim Allah ve Resûlüne karsi koyarsa elbette onun için, içinde ebedî kalacagi cehennem atesi vardir..."* (Tevbe sûresi, âyet 63), seklindeki ihtarlar yaninda, bu gibi kimselerin el ve ayaklarinin çaprazlama kesilmesi yahut asilmalari, acimasizca öldürülmelerine dâir korkunç cezalar (Mâide sûresi, âyet 33) koymustur. Öte yandan kendisinin özel bir hitâb yolu ile çagirilmasini istemis ve bu dogrultuda bir hitab tarzi seçmistir ki o da *"Taraf-i ilâhîden âlemlere rahmet oldugu"* anlamina gelecek bir tümcedir. Daha önce de degindigimiz gibi, her müslümanin, "Muhammed" adini zikrederken: *"Nebî salla'llâhu aleyhi ve selem"* sözlerini tekrarlamasini, ya da en azindan "*Resûl-i Ekrem"* ya da *"Resûla'llâh"* diyerek onu övüp yüceltmesini emretmistir.

Öte yandan kisilerin kendisine karsi vaziyet alip, kafa tutamamalari, ve aleyhinde konusamamalari için de bir takim tedbirlere basvurmustur. Bunlarin basinda, biraz önce degindigimiz gibi, bir yandan Tanri emirlerine uymanin en büyük bir zorunluk oldugunu belirtmek üzere Kur'ân'a: *"Bu indirdigimiz kutsal kitab'dir, ona uyun... Ayet'lerimizden yüz çevirenleri... kötü bir azâbla cezalandiririz"* (K. 6 En'âm sûresi, âyet 155-157) seklinde âyetler koyarken, diger yandan Tanri'nin Peygamberi'nin emirlerine uymanin Tanri'ya uymak oldugunu bildirmistir. Bunlarin basinda Nisâ Sûresi'ne koydugu su âyet vardir: *"Peygamber'e itâat eden Allah'a itâat etmis olur"* (K. Nisâ sûresi, âyet80). Buna benzer olmak üzere Fetih Sûresi'ne sunu koymustur: *"Ey Muhammed! Süphesiz sana bas egerek ellerini verenler, Allah'a bas egip el vermis sayilirlar"* (K. 48 Fetih sûresi, âyet10).

Yine bunun gibi kendisine "ezâ" etmenin Tanri'ya ezâ etmek sayilacagina dâir hükümler getirmistir. Nice örnekten biri olmak üzere, **Ebû Leheb**'in kizi'na (ki **Dürre** diye taninir) karsi bir vesileyle söyledigi su sözleri okuyalim: *"Kim ki benim nesebimle ügrasirsa, emin olunuz ki, o kimse bana ezâ verir. Kim ki bana ezâ eder, o kimse Allahu Teâlâ'ya ezâ verir"* [1]

Öte yandan Tanri'dan vahy seklinde geldigini söyledigi sözleri bazan kendi sözleri sekline sokmayi da ihmâl etmemistir: Örnegin Hakkâ Sûresi'ne koydugu bir âyet'e göre Tanri, güyâ yeminler ederek kur'ân'in Muhammed'e âid sözler oldugunu anlatmaktadir: *"Görebildikleriniz ve göremediklerinizin üzerine yemin ederim ki, Kur'ân serefli bir elçinin sözüdür"* (K. 69 Hâkka 40)

Buna benzer bir baska âyet Tekvir sûresi'nde aynen söyledir: *"Bu söz, serefli ars sahibi nezdinde, makami yüksek, itaate deger, emin bir elçinin sözüdür"* (K. 81 Tekvîr 19-21).

Her ne kadar burada geçen "elçi" sözcügünün hem Muhammed'e ve hem de Cibril'e uygulanabilecegini söyleyenler varsa da [2] anlam itibariyle degisen bir sey yoktur.

Öte yandan yukarda geçen *"elçi'nin sözüdür"* yerine bazi çevirilerde *"elçinin getirdigi söz"* denmistir[3] ki yine farketmez, çünkü Muhammed, bilindigi gibi, Tanri'yi bile melekleriyle birlikte kendisine salavat getirir duruma sokmustur (K. Ahzab sûresi, âyet 56). Bu itibarla, Kur'ân'in kendi sözleri oldugunu söylemesi kadar dogal bir sey olamazdi.

*

1 Sahih-i ... (Cilt IV, sh. 551)

2 Ö. R. Dogrul'un bu âyet'le ilgili yorumu için bkz. Dogrul, **age** (sh. 665 not. 1)

3 Diyânet çevirisinde böyledir.

XVI) Kendisi'nin "peygamber'ligine" içtenlikle inanmayanlarin önce kabir azâbinda birakilacaklarini ve sonra Cehennem'e atilacaklarini, inanip saygi gösterenlerin kurtulusa çikacaklarini söylemekle övünür:

"Peygamber" olarak kabul edilmeyi öylesine bir övünme sorunu yapmis idi ki Muhammed, kendisinin peygamberligine içtenlikle inanmayanlari kabir azâbi'na ve Cehennem'lere layik bulur, inananlarin ise cennet'lik olacaklarini müjdelerdi. Bu maksatla Kur'ân'a koydugu âyet'lerden biri söyle: *"...O Peygamber'e inanip ona saygi gösteren, ona yardim eden ve onunla birlikte gönderilen nûr'a (Kur'ân'a) uyanlar var ya, isye kurtulusa erenler onlardir"* (K. A'raf sûresi, âyet 157)

Tanri'nin "peygamberi olduguna herkesin inanmis olmasina öylesine önem verirdi ki, kendisi için: *"Muhammed'in peygamberligine samîmî olarak inaniyorum!"* seklinde konusmayanlarin, ya da *"Muhammed hakkinda bir sey bilmiyorum. Halkin ona peygamber dediklerini isitir, ben de halka uyup söylerdim"* diyenlerin, müslüman dahi olsalar, "kâfir" ya da "munafik" olarak azâba sokulacaklarini bildirmistir. Bunu bildirirken insanlarin öldükten sonra kabr'e girdiklerinde tekrar akil ve suûr sahibi olacaklarini[1], ve bu sayede sinava çekildikleri zaman konusacaklarini, ve eger kendisini "peygamber" olarak kabul etmemislerse azâb çekeceklerini söylemistir. Herkesin kendisini peygamber olarak kabul etmesini öylesine bir övünme sorunu yapmisti ki, ölü'lerin bile kabir'lerinde imtihan'a çekileceklerine, ve bu konuda sorulacak sorulara cevap vereceklerine dâir hikâyeler ortaya atmaktan geri kalmazdi. Gerçektende Islâm kaynaklarinin bildirmesine göre Muhammed'in

bu konuda anlattiklarinin özeti söyle: Mü'min kisi ölüpte kabrine konuldugunda, onun (akraba ve dostlari) geri dönüp giderlerken ölü, bunlarin yürürken ayakkablarinin sesini bile isitir. Ve iste tam bu sirada ona "Münker" ve "Nekîr" adli iki melek gelir. Bunlara **"Fettânü'l-Kabr"** (yâni "kabrin fitneci sorucusu ve sinavcisi") da denilir, çünkü seklen ve görünüs itibariyle acâib bir yaratilista olup siddet ve kabalik arz'eden sorular sorarlar. Her ne kadar mü'minin kalbinde huzur ve rahatlik olustururlarsa da, "kâfir"in ve "munâfik"in gönlüne azâb ve istirab'a müstahak olduklari duygusunu koyarlar. Ve sonra bu iki melek ölüyü kabrinde oturtup sorarlar: *"Hâ! Su Muhammed... denilen kimse hakkinda(ki kanâatin nedir?) Ne dersin?".* Bu soruya o mü'min: *"Samîmî bildigim ve size de bildirmek istedigim sudur ki, Muhammed.... Allah'in kulu ve Allâhæin Resûlü'dür"* diye yanit verir. Bunun üzerine melekler kendisine: "*Ey Mü'min! Cehennem'deki yerine bak, Allâhu Teâlâ bu azâb yerini senin için Cennet'ten (yüce) bir makâma tebdîl eyledi"* derler. Mü'min onlarin dedikleri yere baktigi zaman Cehennem ve Cennet'teki iki makâmini birden görmüs olur. Buna karsilik "kâfir" ya da "munâfik" olan ölü, meleklerin bu sorusuna karsi: *"Muhammed hakkinda birsey bilmiyorum. Halkin ona (peygamber) dedikleri bir sözü (isitir), ben de halka uyup söylerdim"* diye cevab verir. Bunun üzerine iki melek ona: *"Hay sen anlamaz ve uymaz olaydin!"* diye konusurlar. Ve tam bu sirada "kâfir" ya da "munâfik" olan ölü'nün iki kulagi arasina demirden bir topuzla vurulur. Topuzu yiyince o kisi, öylesine bir haykirisla feryad ederek bagirir ki onun sesini "ins" ve "cin"den baska kendine yakin olan hersey isitir[2]. Ve sonra melekler, o kisiyi birakip giderler. Gittikten sonra, Muhammed'in peygamberligine "samîmî" olarak inanmis olan kimsenin rûhu Cennet'e gider. "Kâfir" ile "Munâfik"in rûhu ise Cehennem'in kenarindaki büyük bir tas üzerine gider[3]

Yukarda anlatilanlardan anlasilacagi gibi Muhammed, sirf kendisini "peygamber" olarak kabul ettirmek amaciyle ölülerin kabir'de sorguya çekileceklerini, ve kendisinin peygamberligine "samîmî" olarak inamadiklari takdirde azâb'a ugrayacaklarini bildirmistir. Bunu yaparken ölü'nün konusma yetenegine ve azâb çekme duygusuna sahib bulundugunu eklemeyi de ihmâl etmemistir. Nitekim Tirmizî'nin **Nevâdir-i Usûl** adli yapitindan ögrenmekteyiz ki, bir gün **Ömer Ibn-i Hattâb**'in, merak saikiyle Muhammed'e: *"(Yâ Resûlüllâh! Kabir'de iken) aklimiz basimiza iâde olunacak mi?"* seklinde soru sormustur. Bu soruya Muhammed: *"Evet, bugünkü hey'etinizde akil ve suûrunuz iâde olunacaktir"* diye cevab vermistir. Ancak ne var ki bunu söylerken, kabirdeki ölülerin duygu'dan yoksun ve isitmez olduklarina dâir Kur'ân'a koydugu âyet'leri (K. Fâtir sûresi, âyet 22; Neml sûresi, âyet 80; Rûm sûresi, âyet 52) göz önünde tutmamistir[4].

*

1 Bu konuda bkz. Sahih-i... (Cilt IV , sh. 504)

2 Buharî'nin Enes Ibn-i Mâlik'ten rivâyeti için bkz. Sahih-i... (Cilt IV, sh. 495, Hadîs no. 658). Bu hadîs, ufak tefek degisikliklerle **Müslim, Hâkim, Taberânî, Ibn-i Hibbân gibi ve daha benzerî nice kaynakta da vardir.**

3 Sahih-i... (Cilt IV. sh. 504)

4 Diyânet Isleri Baskanliginin çevirisine göre Fâtir sûresi'nin 22.âyet'i söyle: "Habibim! Su müsrikler yok mu, bunlar kabirdfeki ölüler gibi duygusuz insanlardir. Bunlara inzarini bir türlü duyuramazsin" Diyânet Vakfi'nin çevirisi ise söyle: *"Dirilerle ölüler de bir olmaz. Süphesiz Allah, diledigine isittirir. Sen kabirlerdekilere isittiremezsin".* Rûm sûresi'nin 52ci âyet'i söyle: *"(Resûlüm! Elbette sen ölülere duyuramazsin; arkalarini dönüp giderlerken sagirlara o daveti isittiremezsin" .* Bununla beraber yorumcular, isitme duygusundan yoksun olmak ile idrâkten yoksun olmanin ayni sey olmadigini söyliyerek laf canbazligina kalkarlar. (Bkz. Sahih-i... IV, 504).

XVII) *"Ey iman edenler! Allah ile Peygamberinin huzurunda ileri geçmeyin,* (K. 49 Hucurât 1) seklinde âyet koyarak, ya da "*Kim ki bana ezâ eder, o kimse Allahu Teâlâ'ya ezâ verir"* seklinde konusarak kendisine övünme payi çikarir.

Kendisini saygin kilabilmek için Muhammed'in uyguladigi usuller pek çoktur. Bunlardan biri onlari, tipki Tanri'ya karsi oldugu gibi, kendisine karsi da ayni sayginlikla davranmaga zorlamak olmustur. Bu maksatla Kur'ân'a koydugu âyetlerden biri söyle: *"Ey iman edenler! Allah ile Peygamberinin huzurunda ileri geçmeyin, Allah'a (karsi vazifelerinize (riayet edin..."* (K. 49 Hucurât 1) [1]. [Bazi çevirilerde bu söyledir**:***"Ey inananlar! Allah'tan ve peygamberinden öne geçmeyin... "* [2]].

Dikkat edilecegi gibi âyet'de *"Allah"* ile *"Peygamber"* ayni düzeyde yer almis gibidirler. Çünkü *"Huzurunda"* sözcügü ile anlatilmak istenen sey, *"Allah'in vahy'inin"* ve ayni zamanda onun "*peygamberi"* nin emirlerinin disinda, ya da bunlara aykiri olarak is görülmemesi gerektigidir[3]. Ayet'i bu sekilde Kur'ân'a koymakla Muhammed, müslüman kisilere: *"Tanri'nin ve benim dediklerim disinda bir sey yapmayin, aklinizi kullanarak degil fakat bizim koydugumuz kurallara göre davranin"* demek istemistir.

Yine bunun gibi müslüman kisilerin kendisine saygi göstermelerini saglamak üzere Kur'ân'a: *"Seslerinizi peygamberin sesini bastiracak sekilde yükseltmeyin... Peygambere, birbirinize bagirdiginiz sekilde bagirmayin... Ey Muhammed, sana odalarin ötesinden seslenenlerin çogu akletmeyen kimselerdir. Eger onlar, sen yanlarina çikana kadar sabretselerdi... onlar için daha iyi olurdu..."* (K. 49 Fetih 2-5) seklinde hükümler koymustur.

Bütün bunlardan baska, bir de kendisine karsi gelmenin Tanri'ya karsi gelmek, ya da kendisine ezâ etmenin Tanri'ya ezâ etmek oldugunu belirtmek üzere âyet'ler koymustur. Örnegin Ahzâb sûresi'nde söyle yazilidir: *"Muhakkak ki Allah ve peygamber'i hakkinda kötü söz söyliyenleri, Hak Tealâ dünyada da, âhirete de lâ'nete ugratmis ve onlara rüsvâ edici azap hazirlamistir"* (K. 33 Ahzâb 57).

Hemen ekleyelim ki bu âyet'leri çogu zaman tek tarafli bir görüsle, daha dogrusu kendi çikarlari ugruna koymustur. Yukardaki âyet'e *"Peygamber'i hakkinda kötü söz edenleri (Allah cezalandirir)"* sözcüklerini koyarken bununla hem kendisini ve hem de yakinlarini ve nesebini, elestiriden uzak kilmak istemistir. Bu sûretledir ki gerdanlik olayinda Ayse hakkinda dedikodu çikaranlari cezalandirmistir. Bir baska def'a Ebû Leheb'in kizi **Sebia** (ki **Dürre** denilmekle taninmistir) Muhammed'in yanina gelip: *"Yâ Resûla'llâh! Halk bana -'Ey Cehennem odununun kizi-' diye çagiriyorlar"* diye yakinmis, bunun üzerine Muhammed

öfkenelerek: *"Bâzi kimselerin benim nesebimle ugrasmaga ne hakki vardir... Kim ki benim nesebimle ugrasirsa, emin olunuz ki, o kimse bana ezâ verir. Kim ki bana ezâ eder, o kimse Allahu Teâlâ'ya ezâ verir"* demistir [4]

Bütün bunlar onun, Tanri'yi kendi yaninda ve kendisinin koruyucusu olarak göstermek sûretiyle övünür olmasinin sonuçlarindandir.

*

1 Ö. R. Dogrul çevirisinden

2 Diyânet çevirisinden

3 Bkz. Ö. R. Dogrul çevirisi, sh. 580 Not 1

4 **Sahih-i...** (Cilt IV, sh. 551)

XVIII) Sadece kendini övmekle yetinmez, fakat baskalarinin da kendisini övmelerini, her seyin üstünde sevmelerini ister. Kendisini yüceltmeyen, övmeyen, ve kendi "nefs'lerinden" fazla sevmeyen kimselerin "îmân" sahibi olamayacaklarini (müslüman sayilmayacaklarini) söyliyerek övünür:

Muhammed'i mutlu kilan sey sadece kendi kendine övünmek degildi. Bir de isterdi ki baskalari da kendisini övsün, överek yüceltsin. Daha baska bir deyimle övünme ihtiyacini bir de Islâm'a soktugu kimseleri, kendisini över, sever ve yüceltir durumda kilmak sûretiyle gidermege çalisirdi. Ve hele "mü'minler" tarafindan Tanri'nin "peygamberi" olarak taninmis olmayi, kendisi için en büyük bir övünme vesilesi bilirdi. Kendisine bu sekilde sevgi göstermenin müslümanligin âdeta bir kosulu oldugu kanisini yaratmisti. Örnegin Ebû Hüreyre'nin rivâyet ettigi bir hadîs'e göre söyle demistir: *"(Tanri adina yemin ederim ki) hiç biriniz, ben ona pederinden de, evlâdindan da daha sevgili olmadikça* ***îmân etmis olamaz"*** [1]***.***

Öte yandan kendisi hakkinda: *"Muhammed salla'llâhu aleyhi ve sellem'in Resûlullâh olduguna sehâdet ederim"* diyen ve kendisini bu sekilde yücelten bir kimseye Cehennem'in haram sayilacagini söylerdi. Bu konuda **Enes Ibn-i Mâlik'**in rivâyeti söyle:

Bir sefer sirasinda Muhammed, yaninda bulunan **Muâz Ibn-i Cebel**'e hitaben: *"Yâ Muâz!"* diye seslenir. Muâz kendisine: *"Emir buyurunuz yâ Resûla'llâh! Emrinize itâate, hizmetinizi yerine getirmege bütün mevcudiyetimle hâzirim"* diye karsilik verir. Muhammed tekrar: *"Yâ Muâz!"* diye seslenir. Muâz yine kendisine: *"Emir buyurunuz yâ Resûla'llâh!"* diye yanit verir. Ve bu sekildeki konusma üç kez arka arkaya tekrarlaninca Muhammed, kendisine bu sekilde sevgi ve saygi gösterilmekten fevkalade hosnud olmus olarak söyle der: *"Hiç bir kimse yoktur ki, kalben tasdik ederek Allâh'dan baska Allâh olmadigina ve Muhammed salla'llâhu aleyhi ve sellem'in Resûlullâh olduguna sehâdet etsin de Allâh onu Cehennem'e harâm etmesin (Her halde haram eder)"* der[2]

Hemen ekleyelim ki Muhammed'in istedigi sey, kisilerin kendisini sadece sevmeleri degil, fakat "nefislerinden" fazla severek övmeleri idi. O kadar ki bir gün **Ömer b. el-Hattâb** kendisine: *"Yâ Resûlâ'llâh. Sen bana nefsimden baska her seyden daha sevgilisin"* dediginde, Muhammed bunu yeterli bulmamis ve: *"Yâ Ömer (ben sana) nefsinden de daha sevgili olmaliyim"* demistir. Bunun üzerine Ömer: *"Evet (sen bana) nefsimden de (daha sevgilisin)"* deyince Muhammed kendisine sunu söylemistir: *"Yâ Ömer, iste simdi oldu"* [3]**.**

Bu vesileyle hatirlatalim ki taraftarlarini bu sekilde kendisine baglamaya çalisirken düsündügü sey, onlari kendisi için her fedakârligi yapmaga hazir kilmak, kul-köle etmek, daha dogrusu onlara her istedigini yaptirtabilmekti. Bu sayededir ki nice kimseleri, sirf kendisine bagli kalmak üzere, ana ve babalarini ve yakinlarini (müslüman degildirler diye) terk ya da red edip kendisine katilmaga sürükleyebilmistir. Pek çok kimseler, sirf Muhammed'e boyun egmek, ve kendilerini ona begendirmek ugruna, en yakin bildikleri kimselere karsi düsmanlik beslemisler, ya da cinhayet islemislerdir. Verilebilecek örnekler sayisiz. Bunlardan biri, Muhammed'in "munafiklarin basi" diye ilân ettigi **Übeyy bin Selûl**'ün, kendi öz oglu **Abdullah** tarafindan öldürülmege layik görülmesidir. Abdullah, müslümanligi kabul edip Muhammed'in gözünde i'tibar görmege basladigi andan itibaren, "müsrik"'likten ayrilmayan babasina karsi kin besler olmustur. Bir gün Muhammed'e giderek söyle konusur: *"Ey Tanri elçisi! Ben senin,* (babam) *Abdullah b. Übeyy'i öldürmek istedigini isittim. Eger onu öldüreceksen ben onun basini keserek sana getirecegim... Senin onu öldürmege benden baskasini memur etmenden korkuyorum, çünkü memur ettigin kisi onu öldürdükten sonra ben onun yüzüne nasil bakabilirim? Ben kaatili öldürür, böylece bir kâfirin* (yani "babamin") *yerinde bir müslüman öldürmek suçuna katlanmis olur ve cehennem atesinde yanarim..."* [4].

Muhammed onun bu konusmasini, kendisi için bir övünme vesilesi olarak pek begenir. Yine bunun gibi, **Bedîr savasi**'nda öldürülen ve cesedi Muhammed'in emriyle pis bir kuyuya atilanlardan **Utbe bin Rabia**'nin oglu **Huzeyfe,** kendisine *"Ey Ebû Huzeyfe! babanin bu halinden müteessir olmus olacaksin"* diyen Muhammed'e su karsiligi verir: *"Tanri adina and icerek teyid ederim ki, babamin akibetinden ve onu yere çalinacagindan süphe etmedim; fakat ben babamin anlayisli, yumusak tabiatli ve meziyetli oldugunu biliyor ve bu meziyetlerin onu Islâmiyeti kabule sevkedecegini ümit ediyordum; onun kâfir olarak ölümü beni üzdü".*

Dikkat edilecegi gibi **Huzeyfe**, babasinin öldürülmüs olmasindan dolayi üzgün degildir; sadece onun, Muhammed'i "peygamber" olarak kabul etmeyip "kâfir" kalmasindan ve o sekilde ölmüs olmasindan dolayi üzgündür. Muhammed'e baglanmak ve övgüler yagdirmak onu, baba sevgisini unutmaga zorlamis gibidir. Örnekleri çogaltmak mümkün.

*****

[1] **Sahih-i...** (Cilt I, sh. 31 Hadîs no. 14)

[2] Buharî'nin **Kitâb-i Ilm** adli yapitindan naklen bkz. **Sahih-i...**, (Cilt IV, sh. 271)

[3] **Sahih-i...** (Cilt I, sh. 31. Not 1)

[4] Taberî, **Milletler ve Hükümdarlar Tarihi** (Millî Egitim yayinlari, Ankara 1966, Cilt II, sh. 524-5)

XIX) *"Bana cinsî münasebette kirk erkek gücü verildi"* ve *"Bu dünya metaindan kadinlar, güzel kokular bana sevdirilmistir..."* diyerek sehvetinin çoklugu ile övünür.

Muhammed, sadece neseb, fazilet, ahlâk, karakter, bilgi vs... bakimindan kendisini, diger bütün insanlara üstün, ve "mükemmeliyet" bakimindan emsali olmayan bir kimse seklinde gösterip övünmekle kalmamis, fakat bir de cinsellik (sehvet gücü) bakimindan da öyle saymistir. Cinsî münasebet gücü (sehevilik) hususunda Tanri'nin kendisini bütün insanlardan ve gelmis geçmis bütün peygamberlerden üstün yarattigini söylemis ve söyle demistir: *"Cebrâil bana bir çömlek getirdi de ben ondan içtim ve bunun üzerine bana cinsî münasebette kirk erkek gücü verildi"* [1]. Kadinlara düskün olusunu, Tanri vergisi seklinde anlatmak maksadiyle de söyle eklerdi: *"Bu dünya metaindan kadinlar ve güzel kokular bana sevdirilmistir..."* [2]

Sehvet gücü bakimindan (yâni "recûliyette") bütün insanlara ve bütün peygamberlere üstün bulunmayi kendi ilâhî'liginin bir isâreti yapmisti. Buharî'nin **Enes b. Mâlik**'ten rivâyetine göre gecenin ya da gündüzün her hangi bir vaktinde, bütün kadinlarini teker teker siradan ziyâret eder, her biriyle cinsî münasebette bulunur ve sonra *"Bana kirk erkek gücü verildi"* diye övünürdü. Her def'asinda ziyâret ettigi kadinlarinin sayisinin en azindan 9 ya da 11 oldugu düsünülecek olursa[3] onu bu övünmesinde hakli bulmak gerekir.

Hemen isâret edelim ki, **Hatice** ile evli bulundugu Mekke döneminde bu tür bir övünme

yoluna basvurmus degildir. Bu gelenegi, Hatice'nin ölümünden sonra, ve daha dogrusu Medîne'ye geçipte iki düzineye yakin kadinla evli bulundugu dönemde edinmistir. Çünkü Hatice ile evli bulundugu süre boyunca baska kadinlarla iliski kurmayi, ya da evlenmeyi ya da cariye edinmeyi, aklindan geçirmemistir: son derece kuvvetli bir karaktere sahibi olan Hatice'den çekindigi ve esasen her bakimdan ona muhtaç bulundugu için böyle bir sey yapmayi düsünemezdi. Bu itibarla Hatice ile evli iken sehvetinin bollugu ile övünme yolunu seçmemis olmasi dogaldir. Fakat Hatice'nin ölümünden sonra, hem de aradan iki ay bile geçmeden ardi ardina birbirinden güzel kadinlarla evlenmis, bir o kadar cariye edinmis ve sayilari iki düzineyi bulan bu kadinlarla sehvet ihtiyacini giderirken kendisini Tanri tarafindan özel olarak sehvet gücü ile donatilmis gibi göstermistir. Bundan dolayidir ki bir gecede, hattâ günde iki kez olmak üzere bütün kadinlariyle cinsî münasebette bulundugu görülmüstür. O kada ki Sahabî'lerin söylemesine göre kendisini ölüme götürecek olan hastaligin agirlastigi bir zamanda dahi, kadinlarinin hepsini teker teker ziyâret etmekten geri kalmamistir. Son günlerini çok sevdigi **Ayse**'si ile cinsî münsebette bulunarak geçirebilmek için diger kadinlarina nöbetlerini Ayse lehine terketmelerini istemistir. Ayse söyle der: *"Resûlullâh... gününün geç kaldigindan sikâyet eder: -'Ben bugün kimin nöbetindeyim? Yarin kimin nöbetinde olacagim?-' der (ve benim günümü özlediginden dolayi) diger ümmühât-i mü'minîne beyân-i itizâr eylerdi* (diger kadinlarindan hos görülmesini isterdi)"[4].

Sunu belirtelim ki Muhammed, kadinlariyle olan iliskilerini sadece sehvet ölçegine göre degerlendirirdi; daha baska bir deyimle kadinlarina karsi sehvet disinda bir duygu beslemezdi. Bunun böyle oldugunu yine **Ayse**'den ögrenmekteyiz. Su bakimdan ki Ayse, her ne kadar Muhammed'in kendisini diger kadinlarindan üstün tuttugunu, diger kadinlardan çok fazla sevdigini bilmekle beraber, bu za'f ve sevginin hiçte öyle samimî ve derin olmadigini ve esasen kadinlarindan hiç birine karsi gerçekten bagli bulunmadigini bilirdi. Bundan dolayidir ki bir gün Muhammed kendisine: *"(Ey Ayse) sen benden önce ölsen de ben seni gasletsem, kefenlesem, namazini kilsam, sonra da defnetsem sana ne ziyân?".* dediginde ona su cevabi vermistir: *"Bana öyle geliyor ki bu islerin hepsini yaptiktan (ve beni defnettikten) sonra benim odama dönüp, kadinlarindan biri ile sabahlayacaksindir"* [5]

*

"Ihyâu 'ulûmi'd-dîn" adli yapitinda **Imâm Gazalî,** sehvete düskünlük ve sehvet bollugu i'tibariyle Arap'larin özel bir yaratilista olduklarina, ve bunu bir övünme vesilesi saydiklarina deginir. Bu görüsü dogrulayan bir örnek olmak üzere Muhammed, biraz önce dedigimiz gibi, cinsel gücü'nün (sehveti'nin) bollugu ile övünmeyi, "fazilet" ve "erkeklik" isi bilmis, Tanri'nin kendisine cinsî münesebette kirk erkek gücü verdigini söylemistir. Bunu Arap bedevisi'nin sapli bulundugu ahlâk anlayisindan dolayi mi, yoksa cinsî kudret ile zekâ seviyesi arasinda oranti bulundugunu sanmasindan mi yaptigi tartisilabilir! Bununla beraber, Muhammed'i her yönü ile körü körüne savunmayi ma'rifet bilen Islâmci'lar, cinsiyet guddeleri güçlü olan kimselerin zekâ üstünlügü bakimindan (yâni "deha" ve "yaraticilikta") çok basarili olduklarini iddiâ ederler. hattâ yabanci yazarlarin görüslerine sarilarak ve örnegin **Carrel'**den alintilar yaparak: *"Eger Dante Beatris'i sevmeseydi, kim bilir belki de Ilâhî Komedya dogmayacakti"* diye bilgiçlik taslarlar. Bunu yaparlarken "sehevî ask" ile "platonik ask"i birbirine karistirdiklarini hesap etmezler. Muhammed'in cinsel gücü'nün "sehevî ask"a dayali bulundugunu, oysa ki kiyaslama yapmak üzere örnek verdikleri **Dante'**nin **Beatris**'e karsi "platonik" bir ask ile bagli olup bunun sehvet gücü ile ilgisi bulunmadigini düsünemezler.

Öte yandan "zekâ" ve "deha" ile "sehvet gücü" arasinda oranti kurmanin Muhammed'in lehine degil, aleyhine sonuç verebilecegini de hesap etmezler. Düsünmezler ki Muhammed'ten önce gönderildigi söylenen "Peygamberler" arasinda **Dâvûd** ve **Süleyman** gibileri vardir ki haremlerinde 300 ya da 700 kadar kadin ve cariye bulundurmuslar, ömürlerini bu sayidaki kadinlarla seviserek geçirmislerdir. Ve eger bizim Islâmci'larimizin kendilerine dayanak yaptiklari oranti geçerli olacak olursa, bu taktirde zekâ ve deha bakimindan Muhammed'in, bu diger peygamberlere nazaran çok gerilerde yer almasi gerekecektir, çünkü onun birlikte yasadigi kadinlarinin sayisi, toplam olarak iki düzineyi geçmemistir; ayni zamanda bulustugu kadinlarin sayisinin da 9 ya da 11 oldugu kabul edilir. Daha baska bir deyimle 300 kadinla yasayan **Davud**'un, ya da 700 kadinla yasadigi söylenen **Süleyman**'in "zekâ" ve "sehvet gücü" bakimindan Muhammed'ten üstün olmalarinin kabulu gerekecektir.

Ve nihâyet dikkat nazarina almadiklari bir husus daha vardir ki o da tarih boyunca fikir ve düsünce alaninda en büyük deha'larin, sehvet gücü normal ya da hattâ az olanlar arasindan çiktigidir ki, verilecek örneklerin basinda **Aristo, Sokrat** vs... gibi kimseler vardir.

*

1 Ibn Sa'din et-**Tabakatu'l- Kübra (Beyrut 1960-1965)** (Sh. 374) kitabinda yer alan bu Hadîs-i serif için bkz. Öztürk, **age** (sh. 59)

2 Bu sözlerine bir de sunu eklerdi: *"...Namaz ise, gözümün nurudur, en çok sevdigim seydir"* . Bkz. Ahmed b. Hanbal, **Musnad, III**, 128, 285. hadîs için bkz. Islâm Ansiklopedisi'nin 10.cu cild'inde "Salât" sozcügüne bakiniz (sh. 121). Ayrica benim **"Seriât ve Kadin"** adli kitabima bakiniz.

3 "Tahyîr" âyeti diye bilinen Ahzâb Sûresi'nin 28 ve 29 âyet'lerini yerlestirdigi tarihlerde (ki karilariyle küsüsüp bir ay onlardan uzak kaldigi ve fakat dayanamayip bir ayin sonunda bir araya gelmek üzere koydugu âyetlerdir bunlar) nikahi altinda dokuz kadini oldugu kabul edilir. Bkz. **Sahih-i...** (Cilt XI. sh. 152) Ayni zamanda evli bulundugu karilarinin sayisinin 11 'i buldugu da söylenir. Bkz. **Sahih-i...** (Cilt I, sh. 209, hadîs no. 192)

4 Bu konudaki hadîs'ler için bkz. **Sahih-i...** (Cilt IV, sh. 601 , Hadîs no. 683; ayrica bkz. **Sahih-i...** (Cilt II, sh. 630)

5 Bu hadîs için bkz. **Sahih-i...** (Cilt II, sh. 630)

XX) Öldükten sonra kabre konuldugunda, cesedi'nin çürümeyecegini söyleyerek övünür. Övünürken de mü'minlerin kendisini, Cum'a günleri *salât-ü selâm*

göndererek övmelerini ister.

Kendisini diger insanlardan farkli ve onlara üstün imis gibi göstermek için Muhammed'in buldugu gerekçelerden biri de, öldükten sonra kabre konuldugu zaman cesedi'nin, diger insanlar gibi çürüyüp yok olmayacagidir; güyâ toprak onun cesedini yemeyecektir, çünkü Tanri topraga yememesi için emir vermistir. Söyle derdi: *"Süphesiz Allah yer'e* (topraga)*, peygamberlerin cesetlerini yemesini haram kilmistir".*

Bunu söylerken, bir de kendisi için salavât okuyanlarin seksen yillik günâhlarinin avfedilecegini, ve ölümünden sonra okunan salavât'in kendisine "arzolunucagini" bildirmistir. Ve bunu, **Cum'a** gününün, en faziletli bir gün oldugunu, ve bu gün içinde yapilan ibâdetlerin digerlerinden farkli ve üstün sayilacagini anlatmak vesilesiyle söylemistir. Sunu bildirmistir ki Cum'a günü kendisine ***salât-ü selâm*** göndererek duâ edenlerin günahlari afvedilecek ve onlara Tanri tarafindan sefaat gösterilecektir. **Müslim**, **Ebû Dâvûd**, **Nesâi** ve **Tirmizî** kaynakli rivâyetlere göre Muhammed müslümanlara söyle derdi: *"Günlerinin en üstün olanlarindan biri de cum'a günüdür: Adem o gün yaratilmis, o gün rûhu kabzedilmis. Sûra o gün üflenecek ve o gün kiyâmet vuku bulacaktir. Bu sebeble o gün üzerime çokca salât-ü selâm gönderiniz: çünkü salavatiniz huzuruma getirilmektedir".*

Bir baska rivâyete göre söyle demistir: *"Ashâbim! Bana cum'a günü ve cum'a gecesi çok salavât ediniz. Sizin getirdiginiz salavât-i Serife bana arzolunur"* . Yâni anlatmak istemistir ki kendisi için yapilan duâ'lar ölümünden sonra kendisine sunulacaktir.

Bunlari söylerken kendisini dinleyenler merak edip soralar: *"Ya Resûlellah! (Öldükten sonra) Siz, kabrinizde çürümüs olacaksiniz! Bu durumda salavâtimiz size nasil arz'olunabilir?"*. Bu soruya Muhammed, biraz önce belirttigimiz gibi, peygamber cesedlerinin toprak altinda çürümüyecegini anlatmak üzere su yaniti verir: *"(Tanri) enbiya cesedlerini yemeyi topraga harâm kilmistir"* [1] .

Daha baska bir deyimle müslüman kisilerin toprak altindaki cesedleri, bir takim haserat (böcekler, yer kurtlari vs...) tarafindan yenip kemirilirken, ve çürüyüp giderken, Muhammed'in ve diger peygamberlerin cesedleri sapasaglam kalacaktir. Fakat buna ragmen Muhammed, mü'minlerden kendisi için salevat getirmelerini istemekte! Yâni bir yandan:*"Yâ Rab, benim kabrimi tapilan put haline koyma"* diyerek, ya da *"Ashâbim! Sakin kabrimi bayram yeri, evlerinizi de kabir haline koymayin. Nerede bulunur iseniz orada bana salavât getiriniz"* [2] diye konusarak "tevazu insani" imis gibi görünürken, diger yandan mezara gömüldügü zaman yüceltilmesini istemekte!

Söylemeye gerek yoktur ki mezardaki cesedinin çürümeyecegini ve çünkü Tanri'nin topraga emir vererek cesedi yememesini istedigini söyliyerek övünürken Muhammed, hem kendisini ve hem de Tanri'yi güç bir durumda kilmis oluyordu. Çünkü kendisini Tanri'nin en sevgili peygamberi olarak gösterirken ve bu ayni Tanri'nin kendisine, diger bütün insanlardan ve bütün peygamberlerden üstün nîmetler bahsettigini söylerken, sanki bu yetersizmis gibi bir de kul durumundaki "mü'minlerden" kendisi için *"salât-ü selâm"* beklemesi, ve sanki onlarin duâ'larina muhtaçmis gibi görünmesi, biraz sasirtici olmaktadir.

Öte yandan yukardaki sekilde davranirken bir de Tanri'yi, kendi kullarinin duâ'lari olmadan is göremezmis, ya da kendi sevgili peygamberine ancak mü'minlerin "saât-ü selâm" getirmeleriyle sefâatte bulunabilirmis gibi bir duruma düsürmüs olmaktadir ki, bu da Tanri'nin güçlülügü ve yüceligi fikrini zedelemeye yeterlidir.

*

[1] Bu hadîs için bkz. **Sahih-i...** (Cilt IV, sh. 190). Ayrica Müslim, Ebû Dabûd, Tirmizî, Nesâi gibi kaynaklar için bkz. Muhammed b. Ali es-Sevkanî, **Neylu'l-evtâr** (Kahire 1952, Cilt III. sh 262). Ayrica Ahmed b. Hanbel'in **Müsned'**ine bakiniz. Ayrica Bkz. **Diyãnet Dergisi,** 1973, Cilt XII sayi 4, sh. 218)

[2] Seyhaynin **Sahîh**'lerinden alinti olarak bkz. **Sahih-i...,** (Cilt IV, sh. 190).

XXI) Gökyüzünde kendisine, "mü'minler'den" ayri olarak, muhtesem "sühedâ" sarayi'nin tahsis edildigini söyliyerek övünür:

Semüre Ibn-i Cündeb' in rivâyetine göre Muhammed, sabahlari namazini kildiktan sonra yüziyle cemaat'a dönerek: *"Bu gece sizden kim rü'yâ gördü?"* diye sormayi gelenek edinmisti. Rü'yâ gören varsa rü'yâ'sini anlatir ve Muhammed' de onun rü'yâ'sini tâbir ederdi. Yine böyle yaptigi günlerden birinde hiç kimse rü'yâ görmedigini söyleyince: *"Lâkin bu gece ben bir rü'yâ gördüm"* diyerek onlara rü'yâ'sini anlatir. Güyâ **Cibrîl** ile kardesi **Mîkâil** adindaki iki melek gelip onu elinden tutmuslar ve düz bir fezâ'ya çikarmislar, ve orada yalanci'lara ve zâni'lere ("zinâ" suçunu islemis olanlara) yapilan ezâ ve iskence örneklerini gösterdikten sonra yesil bir bahçe'ye götürmüslerdir. Bu bahçede büyük bir agaç vardir ve dibinde de bir ihtiyar adamla bir takim çocuklar oturmaktadir. Bu agaca yakin bir tarafta birisi, önünde ates yakmakla mesguldür. Melekler Muhammed'le birlikte bu agaca çikarlar ve onu orada bulunan bir eve koyarlar. Bu fevkalade güzel bir evdir. Burada ihtiyar genç bir takim erkekler, kadinlar ve çocuklar da bulunmatadir.

Daha sonra Melekler, Muhammed'i buradan alip agacin daha yukarilarina çikarirlar, ki orada digerinden daha güzel, daha degerli saray gibi bir ev bulunmaktadir. Muhammed'i bu eve koyarlar. Muhammed meleklere bu gördügü seylerin ne oldugunu sorar. Melekler kendisine söyle derler: *"Girdigin birinci ev, bütün mü'minlerin -müsterek- köskÜdür. Ikinci gördügün muhtesem saray da sühedâ sarayidir. Ben Cibrîl'im, bu da -kardesim- Mîkâil'dir. Yâ Muhammed... basini yukari kaldir".* Muhammed basini kaldirir ve yukarida beyaz bayrak misâli bir bulut görür. Melekler kendisine: *"Iste burasi senin makâmindir"* derler. Muhammed bu makâmin ve saray'in güzelligine hayran kalir ve derhal oraya yerlesmek ister; Meleklere: *"Beni birakiniz su makâmima gideyim"* der. Fakat Melek'ler onu birakmazlar; söyle derler: *"Hayir daha senin tamamlamadigin bâki ömrün var. Onu ne vakit tamamlarsan, o zaman menziline gelirsin"* [1].

Görülüyor ki Muhammed, gökyüzünde bütün mü'minlerin oturacaklari bir kösk oldugunu, ve fakat kendisinin, onlardan ayri olmak üzere, muhtesem bir sarayda, **Sühedâ sarayi'**nda, oturacagini söylemistir. Daha baska bir deyimle mü'minlerle ayni yerde oturmayi kendisi için "züll" (horluk, hakirlik) bilmis olmalidir ki, onlara gökyüzünün asagi kat'larini, kendisine ise gökyüzü'nün yukari katlarindaki muhtesem bir sarayi uygun bulmustur. "Rü'yâ" denen seyi, Tanri'dan gelme bir tür vahy saydigina göre, "mü'minlere" karsi bu yoldan övünüp çalim satmayi erdemlik sanmis olmalidir!

Ancak ne var ki bunu yaparken, bir baska olay ve vesileyle söyledikleriyle ve Kur'ân'a koydugu âyet'lerle ters düser oldugunu unutmustur, ki o da su:

Günlerden bir gün adamin biri gelip Muhammed'e sevgi izharinda bulunur, ve Cennet'te onunla ayni yerde olamayacagi için üzüntü duydugunu bildirir; söyle der: *"Ey Allah'in Resûlü! Seni kendimden, çoluk çocugumdan daha çok seviyorum. Evimde iken hatirlayinca sabredemiyorum, hemen gelip seni görüyorum. Benim ve senin ölecegimizi düsününce, anladim ki sen cennete girdigin zaman peygamberlerle beraber yüce makamlara götürüleceksin; ben ise cennete girsem bile zannediyorum seni göremeyecegim"* [2]. Adamin bu övücü sözlerinden dolayi Muhammed pek hosnud olur, fakat susar, karsilik vermez. Az sonra Tanri'dan vahy geldi diyerek su âyet'i okur: *"Kim, Allah'a ve Resûl'e itaat ederse iste onlar, Allah'in kendilerine lütuflarda bulundugu peygamberler, siddikler, sehidler ve salîh kisilerle beraberdir. Bunlar ne güzel arkadastir!"* (K, Nisâ sûresi, âyet 69).

Yâni anlatmis olur ki Tanri, adam'in yukardaki sözlerini isitir isitmez hemen âyet göndermis, ve kendisine ve Muhammed'e itaat eden her müslüman kisinin, cennet'te mutlaka Muhammed ile beraber olacagini müjdelemistir. Böylesine guzel bir müjdeyi alan kisini, kalkipta Muhammed: "Yâ Resûlallâh! Hani sen mü'minlerin gök yüzünün alt katlarindaki bir köskte, ve buna karsilik kendinin gök yüzünün en yüce katilarindaki Suhedâ saray'inda oturacagini söylememis miydin?" seklinde bir soru diye sormasi elbetteki beklenemezdi!.

*

1 Buharî'nin Semüre Ibn-i Cündeb'den rivâyeti için bkz. **Sahih-i...** (Cilt IV, sh. 595-600, Hadîs no. 681)

2 Diyânet Vakfi çevirisinde Nisâ sûresi'nin 69cu âyeti'nin açiklanmasina bakiniz.

XXII) Tanri'nin kendisini her hususta sereflendirmek istedigini, bu nedenle ölüm meleginin izinsiz olarak yanina girmesine ve ondan izin almadan ruhunu çikarmasina razi olmadigini söyler. Ve bu seref'in kendisinden baska hiç bir kul'a ya da peygamber'e verilmedigini ekler.

Daha önce de belirttigimiz gibi Muhammed'in bildirmesine göre Tanri'nin en büyük zevki, en son ve en sevgili elçisini her hususta ve her vesileyle sereflendirmektir; bunu âdeta kendisine görev edinmistir. Bundan dolayidir ki bir çok hallerde onun iznini saglamadan is görmez: örnegin ölüm melegini onun izni olmadan yanina sokmaz; yine onun izni olmadan ölüm melegine ruhunu alma olasiligini tanimaz. Bunun böyle oldugunu söyleyen bizzat Muhammed'tir. Ancak ne var ki bunu söylerken, kendi kendisini Tanri'nin da üstünde bir kerteye çikarmistir. Bakiniz nasil:

Kendisini ölüme götürecek olan hastaligi sirasinda Muhammed, basi **Ayse**'nin kucaginda olarak yatarken bir gün birden bire dogrulur ve dizleri üzerine oturur: güyâ Tanri'nin meleklerinden birinin geldigini hissetmistir. Bunu gören Ayse kenara çekilir. Fakat gelen melek **Cebrâil** degil, baska bir melektir. Muhammed, bir süre onunla konusur ve sonra Ayse'yi çagirir ve yine basini onun kucagina dayatir. Ancak Ayse, isin farkina varmis gibi, Muhammed'e söyle der: *"Bu melek Cebrâil'e ... benzemiyordu".* Ayse'nin bu merakini gidermek üzere Muhammed, bu gelen melegin **"ölüm melegi"** oldugunu söyler ve söyle der: *"Evet yâ Ayse! Bu ölüm melegi idi; bana geldi ve dedi ki -Tanri beni sana gönderdi ve iznin olmadan yanina girmememi emretti. Izin vermezsen geri dönerim, izin verirsen girerim. Ve yine sen izin vermeden ruhunu kabzetmememi* (almamami) *bana emretti. Emrin nedir?- ..."* [1].

Öyle anlasiliyor ki Muhammed, ölüm meleginin söylediklerine pek inanmamistir. Muhtemelen **Cebrâil** gelecek olursa, gerçegin ne oldugunu ondan ögrenecek ve merakini giderebilecektir. Bu nedenle ölüm melegine söyle der: *"Cebrâil gelinceye kadar benden uzaklas"*. Bu emir üzerine ölüm melegi oradan uzaklasir ve Muhammed de Cebrâil'i beklemege baslar. Derken Cebrâil gelir ve Tanri'nin selâmini getirdigini söyler ve söyle der: *" (Ey Muhammed! Tanri'nin) sana selâmi vardir, kendini nasil buldugunu sana soruyor. O, senin nasil oldugunu daha iyi bilir. Allah senin kerem ve serefini arttirmagi... kastetmistir".* Cebrâil'in bu söylediklerini dinleyen Muhammed, ölüm meleginin geldigini ve yanina girmek için izin istedigini kendisine bildirir. Cebrâil bunun nedenlerini söyle açiklar: *"Yâ Resûlallah, Rabbin sana müstaktir* (Tanri seni özlemistir), *senden baska hiç kimseden böyle bir müsade istememis ve istemeyecektir. (Tanri) böylece senin serefini tamamlamak istiyor"* [2].

Görülüyor ki Tanri, diger hiç bir peygamberine ve hiç bir kuluna göstermedigi mazhariyeti Muhammed'e göstermek istemis ve ondan izin almadan ölüm melegini onun yanina sokmadigi gibi ruhunu da onun izni olmadan alma yoluna gitmemistir. Güyâ ölüm döseginde iken Tanri ona, yeryüzü hazineleri ile cennet arasinda tercih yapmasini bildirmis ve o da güyâ cennet'i tercih ettigini söylemistir [3].

Daha baska bir deyimle Tanri, bütün bu önemli konularda güyâ Muhammed'ten izin alma geregini duymustur; çünkü bu sûretle Muhammed'i biraz daha sereflendirmis olacagini düsünmüstür.

Söylemeye gerek yoktur ki bütün bunlar Muhammed'in övünme hevesiyle kendi hayalinden yarattigi seyler olup Tanri'yi fikrini zedelemekten baska bir sonuç yaratmaz. Üstelik de halk yiginlarini fikren gelismezlik içerisinde kilmak için en etkili bir malzeme niteliginde seylerdir.

*

1 Bu hadîs'ler için bkz. Gazalî, **age (1975),** (Cilt IV, sh. 844-5)

2 Bu hadîs için bkz. Gazalî, **age (1975),** (Cilt IV. sh. 845)

3 Bu konudaki hadîs'ler için bkz. **Sahih-i...** (Cilt XI, sh. 8, hadîs no. 1662)

XXIII) Tanri'nin kendisine, dünyâ nîmetleriyle âhiret nîmetleri (Cennet) arasinda (yâni ölmek, ya da bir süre daha yasamak sikki arasinda) seçim yapma hakkini tanidigini, ve kendisinin Cennet'i seçtigini söyliyerek övünür:

Islâm kaynaklarindan ögrenmekteyiz ki Muhammed, 63 yasinda iken hayata gözlerini kapamistir[1]. Kuskusuz ki bu, oldukça genç denebilecek bir yas'tir. Hele Muhammed'ten önce gönderildigi söylenen "peygamber"lerin yasam sûreleri göz önünde tutulacak olursa (ki Nûh'un 950 yil yasadigi Kur'ân'in Ankebût sûresi'nin 14cü âyeti'nde yazilidir), bu kadar genç yasta ölmek, elbetteki Muhammed bakimindan dedikodu nedeni olabilirdi; pek olasi idi ki kisiler, kendi aralarinda: "Nasil olur da Tanri, Nûh peygambere 950 yillik bir can verir de, en sevgili Peygamberi Muhammed'in canini bu kadar erken alir?" diye konusabilirlerdi! Ve iste bu sekilde konusulmasin içindir ki Muhammed, Tanri tarafindan kendisine Cennet'e bir an önce gitmek ile, daha bir süre yasayip dünya nîmetlerinden yararlanmak siklari arasinda seçim hakki tanindigini, ve Tanri'nin bu teklifi karsisinda bir an önce ölüp Cennet'e kavusma sikkini tercih ettigini bildirmistir. Daha baska bir deyimle Tanri'nin kendisine böyle bir seçim hakki tanimis olmasini, kendisi için bir seref ve övünme vesilesi

edinmistir. Bakiniz nasil:

Hicret'in on ikinci yilinda (Milâdî 632) Muhammed, kendisini ölüme götürecek olan hastaliga yakalanir. On üç gün süren hastaliginin ilk bes gününü eslerinin nöbetlerinde geçirir; gelenegi geregince kadinlarini sira esasina göre ziyâret ederek cinsel ihtiyacini gidermege devam eder. Fakat hastaligi siddetlenince, çok sevdigi esi **Ayse**'nin odasinda kalmaya karar verir. Kalabilmek için diger eslerinden buna râzi olmalarini istemek maksadiyle: *"Yarin nerede* (kimin odasinda) *kalacagim?"* diye arzusunu izhar eder. Diger esleri onun bu sözlerinde yatan maksadi anlayarak, Ayse'nin odasinda kalmasina bir diyecekelri olmadigini bildirirler. Bunun üzerine **Ibn-i Abbâs** ile **Ali** onu kolarindan tutup ayaklari sürüye sürüye Ayse'nin oda'sina götürürler.

Ancak ne var ki hastaligi birden bire artar. Hummâ atesinin siddetinden kivranmaga baslar, ve yüzündeki örtüyü sik sik açip, atar. Ne ilginçtir ki bu iztirab içinde bile *"Allah Yahudilere ve Hiristiyanlara lânet etsin"* diyerek kâfirlere kötülük dilemekten geri kalmaz. [2]

Hastaliginin arttigi günlerden birinde yedi kirba su getirilip üzerine dökülmesini emreder: *"Umarim ki bu sûretle biraz hafifleyip halka vasiyet edebilirim"* diye konusur. Bu arada, baslica tedavi sekli oldugunu düsündügü "üfürük" usûllerinden yararlanmaya çalisir ve iyilesebilmek ümidiyle Kur'ân'dan **"Muavvize Sûre'lerini**" okuyarak ve kendi ellerine üfleyerek eliyle vucudunu sivamaya çalisir; takati olmadigi için bu isi Ayse'ye yaptirir [3].

Daha sonra amucasi **Ibn-i Abbâs**, hastaligin "zatü'lcenb" oldugunu düsünerek Muhammed'e, baygin bulundugu bir sirada, ilâç verir. Muhammed "Ilâç vermeyin" diye isâret ettigi halde esleri de bu ilaçtan vermeye devam ederler[4]. Ilâç verdiler diye eslerini cezâlandirmak üzere onlardan her birini bu ilâçtan içmege zorlar[5]. Hastalik arttigi için sik sik bayilmaga baslar; bogazi kisilip sesi degiserek can çekisecek duruma gelir [6].

Kurtulmak için her seyi yapmis olmasina ragmen iyilesemeyecegini anlayinca:*"Allah'im günâhlarimi bagisla, bana merhamet et ve beni Refîk-i A'lâ'ya eristir"* diye duâ'lar eder[7]. Ederken de geçmis ve gelecek günâhlarinin Tanri tarafindan afv'edilmis olduguna dâir vaktiyle söylediklerini unutmustur. *"Beni Refik-i A'lâ'ya eristir"* seklinde duâ ederken *"Refik-i A'lâ"*dan ne kastettigi hususunda çesitli görüsler olmakla beraber bunun, esas itibariyle "Cennet" ve "Cennet sakinleri" (yâni Cennet'teki peygamberler, sâdik kullar, sehidler, sâlih insanlar) demek oldugu hususunda görüsler vardir [8]. Fakat her ne olursa olsun bilinen su ki simdi Muhammed, ölümün pençesinden kurtulamayacagini düsünerek, yeni bir bulusta bulunur ve Tanri'nin, her peygamber'e "dünyâ ni'meti ile "âhiret saadeti" arasinda seçim yapma imtiyazini tanidigini ve bu imtiyaza dayali olarak kendisinin âhireti seçmis oldugunu söyler. Gerçekten de **Ayse**'nin rivâyetine göre söyle demistir: *"Hiçbir Peygamber dünyâ (ni'meti) ile âhiret (saâdeti) arasinda muhayyer kilinmadikça vefât etmez"*[9]. Tipki diger "peygamberler" gibi, Tanri'nin kendisine "dünyâ nî'meti" ile "âhiret saâdeti" arasinda seçim yapmasi imtiyazini sagladigini, ve kendisininde âhireti seçtigini söyledikten sonra [10], söyle der: *"Yerdeki hazînelerin anahtarlari bana sunuldu. Sonra da Cennet teklif olunup bu hazinelerin anahtarlarini almakla Rabbime ve Cennet'e kavusmak arasinda muhayyer birakildim. Ben Rabbime ve Cennet'e kavusmayi ihtiyar ettim"*[11]. Bir baska rivâyete (Tâvus'un rivâyetine) göre de söyle demistir: *"Ümmetimin fütühatini görünceye kadar yasamakla Rabbime mülâki olmayi ta'cil husûsunda muhayyer birakildim. Fakat Rabbime hemen kavusmak cihetini ihtiyar ettim"* [12]

Daha baska bir deyimle Tanri güyâ Muhammed'e, isterse dünyâ yasamina devam edip dünyâ nîmetlerinden yararlanabilecegini, ya da isterse Tanri'ya ulasma isini daha sonraya birakabilecegini söylemistir, fakat Muhammed bir an önce Tanri'sina kavusmayi tercih etmistir.

Kusku etmemek gerekir ki bu sözleriyle Muhammed, Cennet'te bulundugunu söyledigi güzel hûrî'lere bir an önce kavusma düsüncesini dile getirmistir. Nitekim Ayse bunun böyle oldugunu, yâni Muhammed'in yeryüzündeki es'leri yerine Cennetteki "hurîleri" tercih ettigini, düsünerek söyle demistir: *"Artin anladim ki Resûlullâh ... bu iki dilek arasinda muhayyer birakiliyor (da o âhireti ihtiyar ediyor)"* [13].

Fakat her ne olursa olsun su muhakkak ki, kendisine "dünyâ yasami" ile "âhiret yasami" arasinda seçim hakki tanindigini söylemekle Muhammed, Tanri'nin diger kullarina vermedigi bir ayricaligi (imtiyazi) kendisine tanimis oldugunu vurgulamak istemis, böylece kendisi için yeni bir övünme vesilesi yaratmistir. Ancak ne var ki bunu yaparken yine unuttugu bir sey vardir ki o da vaktiyle, **"Hânîn-i cizi"** olayi vesilesiyle hurma kütügünün de böyle bir seçim hakkina sahib kilindigini söylemis olmasidir. Islâm kaynaklari bunu, Muhammed'in büyük bir mûcizesi olarak görürler. Diger yayinlarimizda degindigimiz **"Hânîn-i cizi"** olayi'nin özeti söyle: Vaktiyle Medîne Mescidi'nde hütbe irâd ederken Muhammed, hurma kütügünden yapili bir minbere dayanmis olarak konusurmus. Günlerden bir gün kendisine yeni bir minber yapilinca bu eski hurma kütügünü terketmis. Ancak ne var ki, terkedildigini anlayan eski minber kütük, güyâ bunu ölüm saymis, aglayip sizlamaga, inler sekilde bagirmaga baslamis ve bunun üzerine Muhammed kütügü kucagina alarak ona söyle demis:*"(Ey kütük!) Istersen seni eskiden bittigin yere götürüp yeniden dikeyim, sen de yeni bastan oldugun gibi yetis, istersen Cennette dikeyim de Cennet irmaklarindan, pinarlarindan kana kana iç, güzelce yetis, meyva ver ve meyvani Allah'in sevgili kullari yesin. Nasil dilersen öyle yapayim"* . Yine Muhammed'in söylemesine kütük, bu konusma üzerine aglamasini kesmis ve Muhammed'e su yaniti vermis: *"âhireti ve Cennet'i dünyâya tercih ederim"* [14] .

Kuskusuz ki hurma kütügü konusunda bunlari söylerken kendisini mu'cize yaratmis gibi göstermekteydi. Bunu yaparken yeni bir övünme vesilesi yaratirken, bir de kendisine ve diger peygamberlere ve bu arada hurma kütügüne taninmis olan bir imtiyazin (yâni dünyâ yasami ile ahiret arasinda seçim yapma hakkinin) Tanri'nin kullarina taninmadigini anlatmis oluyordu.

1 Buharî'nin Aise'den rivâyetine göre Muhammed 63 yasinda ölmüstür. Fakat diger bazi rivâyetlerde 60 ya da 65 yasinda oldügü bildirilmekte. Bkz. **Sahih-i...** (Cilt IX, sh. 257)

2 **Sahih-i...** (Cilt XI, sh. 16).

3 Ayse'nin rivâyeti için bkz. **Sahih-i...** (Cilt XI, sh. 10- 11, hadîs no. 1664)

4 **Sahih-i...** (Cilt XI, sh. 23, Hadîs no. 1669)

5 Ayse'nin rivâyeti için bkz. **Sahih-i...** (Cilt XI, sh. 23, H. no. 1669)

6 **Sahih-i...** (Cilt XI, sh. 8, H. no. 1662)

7 Ayse'nin rivâyeti için bkz. **Sahih-i...** (Cilt XI , sh. 10-12, hadîs no. 1664)

8 Ibn-i Ishak ve Cevherî gibi kaynaklara göre "Refik-i A'lâ" deyiminden "Cennet" ve Kirmanî'ye göre ise "Cennetteyer alan kimselerin tümü" anlasilmak gerektigi öne sürülur.

9 **Sahih-i...** (Cilt XI, sh. 8, Hadîs no. 1662)

10 Ayse'nin demesine göre güyâ Muhammed daha önceleri bir çok vesilelerle *"Hiç ir Peygamber dünyâ (ni'meti) ile âhiret (sahadeti) arasinda muhayyer kilinmadikça vefât etmez"* diye konusmustur. Bkz. **Sahih-i...** (Cilt XI. sh. 8 Hadîs no. 1662)

11 Ahmed Ibn-i Hanbel'in rivâyeti için bkz. **Sahih-i...** (Cilt XI. sh. 9) Ayni dogrultudaki Ayse'nin rivâyeti için bkz. sh. 8 H. no. 1662)

12 Abdürrezzâk'in naklettigi bu hadîs için bkz. **Sahih-i...** (Cilt XI, sh. 9)

13 Ayse'nin bu rivâyeti için bkz. **sahih-i...** (Cilt XI. sh. 8, hadîs no. 1662)

14 Übey Ibn-i Ka'b'in rivâyetine dayali bu hadîs için bkz. **Sahih-i...** (Cilt III,. sh. 79)

XXIV) Erkek çocugu olamamasina karsilik Tanri'nin kendisine, en büyük teselli mükafaati olmak üzere, Cennet'te "Kevser'i" verdigini söyleyerek ve *"(Ey Müslümanlar) Ben sizin Kevser havuzuna ilk eriseniniz olacagim"* diyerek övünür (Kevser sûresi, âyet 1-3; :

Bilindigî gibi Muhammed'in erkek çocugu olmamistir. Ilk karisi **Hatice'**den dört kizi ve dört oglu olmus ve fakat ogullari çok küçük yasda ölmüslerdir[1]. Onlarin ölümünden sonra, oglan çocuguna sahib olmak için Tanri'ya çok yalvarmis ve fakat her ne hikmetse Tanri ona oglan çocuk vermemis, verdiklerini de geri almistir. Nitekim Medîne döneminde **Mariya** adindaki cariyesinden **Ibrahim** adinda bir oglu olunca fevkalade sevinmis, ve fakat ne var ki **Ibrahim** 18 aylik iken ölmüstür. Onun ölümüne son derece üzülen Muhammed: *"Eger Ibrahim ölmeseydi, benden sonra peygamber olacakti"* demistir.

Oglan çocugundan yoksun kalmak Muhammed için, sadece üzüntü nedeni degil ve fakat ayni zamanda utanç nedeni olmustur. Su bakimdan ki, daha Mekke döneminde ogullarinin küçücük yaslarda ölmesi yüzünden Muhammed'i **"ebter"** (yâni *"nesli kesik olan"*, ya da *"erkek çocugu olmayan kisi"*) diye çagiranlar olmustur, ki bunlardan biri **El-As b. Vail'**dir. Ibn Ishak'in **Siyer'** inden ögrenmek mümkündür ki El-As b. Vail, her ne zaman Muhammed'ten söz edildigini duysa onun "ebter" oldugun söyler ve: *"Birakin onu, nesli kesik, oglu olmayan bir adam. Ölse, adi sani anilmayacak. Rahata ereceksiniz"* derdi.

Yine bundan dolayidir ki Muhammed ona, ve onun gibi kendisiyle bu sekilde alay edenlere karsi büyük bir kin beslerdi. Onlarin alaylarini karsilamak maksadiyle buldugu çarelerden biri, Tanri'nin kendisine, erkek çocuk yerine, ondan çok daha hayirli ve en büyük

nîmetlerden biri olmak üzere **Kevser**'i verecegini söylemek olmustur, ki bunu Kur'ân'a yerlestirdigi **Kevser** Sûresi ile su sekilde belirtmistir:

"Ey Muhammed! Süphe yok ki Biziz sana kevseri veren. Artik namaz kil ve kurban kes sen. Süphesiz sana ("Ebter" diyerek) *bugzeden yok mu, odur nesli kesilen"* (K. 108 Kevser sûresi, âyet, 1-3) [2].

"Kevser" sözcügünü Muhammed Cennet'teki bir havuz olarak tanimlamis ve bu havuz'un büyüklügünü "Eyle" ile "Cuhfe" arasindaki mesafeye benzetmistir. Kendisine âid bu havuza ilk erisecek olanin kendisi olacagini söylemekle övünmüs, söyle demistir: *"Ben, sizin Kevser havuzu'na ilk eriseniniz ve sizi orada karsilayaniniz olacagim. Kevser havuzu'nun arzi, Eyle ile Cuhfe arasindaki mesafeye benzer..."*[3]

"Eyle" dedigi yer Bahriahmer'in, Akabe körfezinin ucundaki bir kasaba'dir. "Cuhfe" ise Mekke ile Medine arasinda, ve Mekke'ye 82 mil uzaklikta bulunan bir köydür; ve iste Muhammed'in söylemesine göre Kevser böylesine buyük bir havuzdur[4].

Buharî'nin Ukbe Ibn-i Amir'den rivâyetine göre Muhammed, **Kevser** ile birlikte kendisine "arzin" anahtarlarinin dahi verildigini söyliyerek biraz daha övünür olmustur. Konusmasi söyle: *"Ben sizin Kevser havuzuna ilk eriseniniz olacagim. Sizin Hak yolundaki hizmetlerinize sehâdet edecegim. Vallâhi ben, su anda (Cennetteki) havuzumu görüyorum. Ve emin olunuz yine su anda bana hazâini arzin yâhud arzin (yeryüzü hazinelerinin) anahtarlari verildi..."* [5]

Bununla beraber **Kevser** sözcügü'nün Cennet'te bir nehir, ya da iki yanindan inci'den kap'lar bulunan bir irmak, ya da Cennet'e girmeden önce içinden su içilecek olan bir havuz, ya da "kesilmez soy, sop" anlamina geldigini söyleyenler de vardir[6]. **Beyzevî** ve **Celâleddin** gibi yorumculara göre **Kevser** öyle bir nehirdir ki suyu bal'dan daha tatli, süt'ten daha beyaz, kar'dan daha soguk olup yaninda gümüsten kaplar bulunan ve suyundan içenlere artik bir daha susuzlukluk duyurtmayan bir nehirdir. Her ne kadar "Kevser" sözcügünün "Islâm" anlamina geldigini ve bu sekliyle Islâm'in "çöl dini" degil fakat "feyiz ve bereket dini oldugunu" söyleyenler varsa da bunun gayretkeslikten ileri geçen bir yönü yoktur. Çünkü gerek **Ibn Ishak** gibi kaynaklarin bildirmesinden ve gerek yukardaki Sûre'nin içeriginden anlasilan sey açikca sudur ki Muhammed bizzat kendisi, erkek çocuk edinememis olmanin karsiligi olmak üzere Kevser'in kendisine verildigini söylemistir. Nitekim Ibn Ishak'in **Siyer**'inde aynen söyle yazilidir: *"El-As Vail es-Sehmi, Rasullullah anildigi zaman: -'Birakin onu, nesli kesik, oglu olmayan bir adam. Ölse, adi sani anilmayacak. Rahata ereceksiniz-' dedi. Bunun üzerine Cenab-i Hak -'Süphesiz biz, sana ey Habibim, Kevser'i (Senin için dünyadan ve dünyadakilerden daha hayirlisini, büyük seyi) verdik. O halde Rabbin için namaz kil ve kurban kes. Süphesiz seni elestiren (el-As b. Vail) nesli kesiktir"* [7]

Böylece Muhammed, yukardaki "Kevser Sûre'si"ni Kur'ân'a eklemekle ve Tanri'nin kendisine **"Kevser"** nîmetini verdigini söylemekle hem bir yandan **"ebter"** diyerek kendisiyle alay edenlere cevap vermis oluyor, ve hem de kendisini yüceltmis bulunuyordu. Kevser'in kendisine layik görülmesini, büyük bir övünme vesilesi yapmis olmaktaydi. Ancak ne var ki, daha sonralari Kur'ân'a koydugu âyet'lerle, Tanri'nin diger peygamberlere, örnegin **Zekeriya**'ya (Zekeriya'nin yalvar yakar olmasi üzerine) erkek çocuk verdigini söylemistir. Gerçekten de Imrân sûresi'nde, Zekeriya'nin Tanri'ya duâ ederek: *"Rbbim! Bana tarafindan hayirli bir nesil bagisla; süphesiz sen duâ'yi hakkiyla isitensin"* dedigi, ve bunun üzerine meleklerin gelip Zekeriya'ya, duâ'sinin Tanri tarafindan kabul olundugu

haberini müjdeledikleri, ve Zekeriya'nin da Tanri'ya: *"Rabbim! Bana ihtiyarlik gelip çattigina, üstelik karim da kisir olduguna göre, benim nasil oglum olabilir?"* diye sordugu ve Tanri'nin da kendisine: *"Iste böyledir; Allah diledigini yapar"* dedigi yazilidir (K. Imrân sûresi, âyet 38-40. Hiç kimseler kalkipta kendisine: "Pek güzel ama, neden Tanri baska peygamberlere oglan çocuk ihsan eder de sana etmez? Neden oglan çocuk edinmek isteyen peygamberlerin duâ'larini kabul eder de senin duâ'ni kabul etmez? Neden senin bu kadar büyük bir hevesle oglan çocuk istedigini görür de yine de seni oglan çocuk edinme mutlulugundan yoksun birakir?" seklinde bir soru sormamistir. Böyle bir soru soracak olanin akibeti kuskusuz ki pek parlak olamazdi. Nitekim Medîne döneminde Muhamme'din eslerinden **Senbâ:** *"Eger Muhammed sahiden peygamber olsaydi, en sevdigi oglu (Ibrahim) ölmezdi"* diye konustu diye solugu sokakta bulmustur. Zirâ onun bu sekilde konustugunu duyan Muhammed, derhal onu bosamistir[8].

Her ne kadar yorumcular, Muhammed'in son peygamber olarak gönderildigini, ve bu nedenle Tanri'nin Muhammed'e oglan çocuk vermedigini söylerlerse pek inandirici olamazlar. Çünkü bir kere Muhammed kendisi bile: "Eger Ibrahim yasamis olsaydi peygamber olurdu" demistir. Kendisini her dâim Tanri ile iliski halinde buldugunu, ve her seyi Tanri'dan ögrendigini bildiren bir kimsenin soyleyecegi seyler degildir bu!. Öte yandan eger Tanri, Muhammed'te sonra peygamber göndermemeye karar verdi ise, neden kalsin da Muhammed'e erkek çouklar versin ve verdiklerini daha küçüçük yaslarda öldürsün! Neden onu halkin önünde küçük düsürtsün, ve kisilere: "Muhammed ebter'in biridir, nesli kesik, oglu olmayan bir kimsedir..." seklinde konusma firsati versin?.

*

1 **Sahih-i...** (Cilt VI. sh. 431)

2 Gölpinarli çevirisi'nden. Parantez içerisinde ekleme bizimdir)

3 **Sahih-i...** (Cilt IV, sh. 513 hadîs no. 661). Müslim'in rivâyeti için bkz. **Sahih-i...** (Cilt IV. sh. 515). Ayrica bkz.

4 Yorumcularin açiklamalari-na göre "Kevser", cennet'teki bütün irmaklarin kaynagi'dir. Bu konuda bkz. Turan Dursun, Kur'ân Ansiklopedisi, (Cilt VII, sh. 72). Ayrica bkz. Elmalili H. Yazir, age (Cilt VIII, sh. 6180)

5 **Sahih-i...** (Cilt IV, sh. 513, Hadîs no. 661)

6 Bkz. Ibn Ishak, **Siyer** (Akabe yayinlari, Istanbul 1988; Sh. 330); Gölpinarli, **age.** (Cilt II, sh. CXXVIII).

7 Ibn Ishak, **age** (sh. 329-330)

8 Taberî, **Milletler ve Hükümdarlar Tarihi** (Milli Egitim Bakanligi yayinalri, 1966, Cilt II, sh. 844) . Ayrica benim **Seriât Ve Kadin** adli kitabima bakiniz.

XXV) Kendisi için: *"Muhammed Kur'ân'i uyduruyor, Yahudi'lerden ögreniyor"*, ya da *"Peygamber olsaydi Tanri ona hazineler verirdi"* seklinde konusanlari susturmak için Tanri'nin kendisine *"altlarindan irmaklar akan cennet'ler, ve cennet'lerde kösk'ler"* saglayabilecegini söyliyerek övünür (K. Furkan sûresi, âyet 4-8, 10-11).

Kur'ân'in Furkan sûresi'nde yer alan bazi âyet'lere göre inkârcilar (örnegin Kureysli'ler) Muhammed'in Peygamber olmadigini, Kur'ân'i kafasindan uydurdugunu söylerler ve Yahudilerden ögrendigi seyleri Tanri'dan vahiy inmis gibi gösterdigini öne sürerlerdi. Örnegin: *"(Bu âyet'ler, Muhammed'in) baskasina yazdirip da kendisine sabah-aksam okunamakta olan, öncekilere ait masallardir"* derlerdi (K. Furkan sûresi, âyet 4-5). Ayrica da onu büyüye tutulmus bir kimse olarak tanimlarlar, ve onu peygamber sananlari caydirtmak için : "Siz ancak buyüye tutulmus bir adam uymussunuz" derlerdi (K. Furkan sûresi, âyet 8).

Kuskusuz ki bunlar Muhammed'i pek müskil durumlara düsürmege yeterliydi. Onlarin bu sekildeki konusmalarina karsi Tanri'nin kendisine seslendigini ve söyle dedigini söylerdi: *"(Resûlüm! onlara) De ki: -(Kur'ân'i) göklerde ve yerdeki gizlilikleri bilen Allah indirdi... "* (K. Furkan sûresi, âyet 6).

Yine Kur'ân'in bu Furkan sûresi'nde yazilanlara göre inkârcilar, Muhammed'in peygamber olmadigini yüzüne vururlarken bir de söyle derlerdi: *"Bu ne biçim peygamber; (bizler gibi) yemek yiyor, çarsilarda dolasiyor! Ona bir melek indirilmeli, kendisiyle birlikte o da uyarici olmaliydi! Yahut kendisine bir hazine verilmeli veya içinden yeyip (mesakkatsizce geçimini saglayacagi) bir bahçesi olmaliydi..."* (K. Furkan sûresi, âyet 7-8).

Daha baska bir deyimle demek isterlerdi ki: "Senin bizden ne farkin var? Sen de bizim gibi çarsilarda dolasiyor, geçimlik ariyorsun! Eger iddiâ ettigin gibi gerçekten peygamber isen, Tanri'ya söyle de sana bir melek göndersin, sana baglar, bostanlar ve altindan gümüsten köskler yapsin da seni çalismadan kurtarsin. Ve iste ancak o vakit senin, Tanri katindaki yerini ve degerini anlariz" . Yâni Muhammed'in degerini, para, mal, vs... gibi maddî seylere kiyasla yaparlardi. Onlarin bu sekildeki konusmalarina karsi Muhammed, Tanri'dan kendisine hitaben su âyet'in geldigini söyler: *"(Ey Muhammed!) Öyle yücedir (Tanri) ki, dilerse sana ondan daha hayirlisini verir. Altindan irmaklar akar Cennetler, sana köskler de yapar..."* (Furkan sûresi, âyet 10). Yâni güyâ Tanri, övünerek anlatmak istemistir ki, inkârcilarin (kâfirlerin) deger ölçüsü yaptiklari seylerin çok daha fazlasini Muhammed'e saglayabilecek yüceliktedir[1].

*

[1] Bu konuda Diyânet Vakfi çevirisinde Furkan sûresi'nin 10cu âyeti'nin açiklanmasina bakiniz. Ayrica bkz. Elmalili H. Yazir, age (Cilt V. sh. 3570 ve d.)

XXVI) Cennet'teki bir "menzil"e (ya da "Makam-i Mahmud'a), kendisinden baska hiç bir kul'un "lâyik" olmadigini söyliyerek övünür; bu menzil'e kavusabilmek için mü'minlerin kendisi için Tanri'dan yalvarida bulunmalarini ister:

Biraz yukarda belirttigimiz gibi Muhammed, Tanri tarafindan kendisine Cennet'te "Kevser" denilen nimetin uygun kilindigini ve bütün mü'minlerden ayri olarak muhtesem "Sühedâ" sarayi'nin ayrildigini söyliyerek övünürdü. Fakat bunlari yeterli görmemis olmalidir ki, bir de ayrica bu ayni Cennet'te bir **"menzil"** bulundugunu, ve bu "menzil"in bir tek kul'a layik kilindigini söyler ve *"Umarim ki o kul ben olayim"* derdi. **"Menzil"** sözcügünde "Konak yeri", ya da "barinak", ya da "derece", "mevki" gibi anlamlar yattigina göre Muhammed, böyle bir nimete kendisinden baskasinin layik olamamasi umudundadir. Bu "menzil"in kendisine nasib olabilmesi için kisilerden (mü'min'lerden), her ezan okunusunu müteakip, kendisi için Tanri'ya duâ edip yalvarida bulunmalarini (salât ü selâm getirmelerini) isterdi; böyle yaptiklari takdirde Tanri katinda sefaât'a hak kazanacaklarini, ve kiyâmet gününde onlar için sefâtte bulunacagini, ve Tanri'nin onlara on misli kadar hidâyette bulunacagini eklerdi. Bunun böyle oldugunu anlamak için Muhammed'i dinleyelim: "*(Ezan okunduktan) Sonra bana salât ü selâm getirin. Zirâ her kim bana tasliye ederse ondan dolayi Allâhu Teâlâ ona on kere tasliye buyurur. Sonra benim için Allah'tan vesîleyi dileyin, çünkü o, Cennet'te bir menzildir ki, ibâdüllahtan yalniz bir kuldan baskasina lâyik olmaz. Umarim ki o kul ben olayim. Öyle ise benim için vesîleyi her kim Allâh'tan dilerse sefâati hak eder"* [1]

Görülüyor ki Muhammed, ezan okunduktan sonra mü'min kul'larin kendisi için Tanri'dan "vesile"[2] dilemelerini istemekte, ve "vesile" nin Cennet'te bir "menzil" oldugunu bildirmektedir. Onlarin bu duâ'lari sayesinde bu "menzil"in, bütün insanlar içerisinde sadece kendisine nasib ve layik olacagini umud etmekle övünmektedir.

Öte yandan **Ibn-i Abbâs**'in rivâyetine göre Muhammed, kendisi için Tanri'dan yukardaki sekilde yalvarida bulunacak olanlara kiyâmet günü sefâat edecegini söylerken, bu sefâatini **"Makâm-i Mahmûd"** denen yerde yapacagini ve bu makamin kendisine Tanri tarafindan verildigini bildirmistir. Güyâ Tanri kendisine söyle demistir: *"(Ey Muhammed!) Öyle bir makâm ki, orada evvelûn ve ahîrûn sana hamd ü senâ eder ve mertebece bütün mahlükâtin fevkinde olursun. Sefâat edersin de sefâatin makbûl olur. Senin livânin*

tahtinda olmadik kimse bulunmayacaktir" [3]. Tanri'dan geldigini söyledigi bu sözleri halka okuduktan sonra: *"Bu, o makamdir ki, onda ümmetime sefâat edecegim"* diye eklemistir. Fakat halki biraz daha etkilemek üzere övünmesine söyle devam etmistir: *"Allâhu Teâlâ nâsi ba's buyuracak. Bana da yesil bir hulle giydirecek. Ondan sonra Allah, neler söylemekligimi dilerse söyliyecegim; iste Makâm-i Mahmûd, bu makâmdir"* [4] .

Ancak ne var ki Muhammed, Tanri'nin kendisine verecegini söyledigi bu Makâm-i Mahmûd'a kavusabilmek için dahi halktan kendisi için söyle duâ etmelerini ister: *"Ilâhî ... Muhammed aleyhis-salâtü ve's-selâm'a vesîleyi, fazîleti ihsân et. Bir de kendisine va'dettigin Makâm-i Mahmûd'u verip oraya vardir. Hiç süphe yok ki Sen, miâdinda hulf etmezsin..."* [5] . Burada geçen **"vesîle"** sözcügü "Cennet'teki menzil", ve "fazîlet" sözcügü de **"Makam-i Mahmûd"** anlamina gelmekte[6]. Daha baska bir deyimle mü'minler Tanri'ya, bir bakima söyle demektedirler: "Ey Ilâhi! Muhammed'e cennet'teki menzili ve Makâm-i Mahmud'u vermek için va'd'da bulundun; bu va'd'ini tut ve Muhammed'i oraya ulastir. Kusku edilemez ki sen, va'd'ini zamaninda yerine getirensin".

Görülüyor ki Muhammed, hem Tanri'nin kendisine sinirsiz ihsanlara bulunacagini, Cennet'te menzil ya da Makâm-i Mahmud gibi yüce mevkiler ve dereceler verecegini va'd ettigini bildirmekte, ve hem de, (hani sanki Tanri'ya güvenilemezmis, ve sanki Tanri bu va'd'ini yerine getirmek için, insanlarin kendisine Muhammed lehine yalvarida bulunmalarini beklermis gibi) mü'minlerden kendisi için Tanri'ya yukardaki sekilde duâ etmelerini istemekte! Olacak sey midir bu?

*

1 Buharî'nin Câbir b. Abdullâh'tan rivâyeti için Bkz. **Sahih-i...**, (Cilt II, sh. 571 ve d., H. no. 365). **Müslim** ile **Ebû Dâvûd** ve **Neseî** ve **Tahâvî** gibi kaynaklarida bu hadîs var.

2 "Vesile" sözcügu, ayni zamanda "Bir büyüge yaklasmaga sebeb olacak sey" demektir. Fakat burada "Cennette'ki menzil" anlamini tasiyor.

3 **Sahih-i...** (Cilt II, sh. 574). Yukardaki sözlerin anlami, asagi yukari, su oluyor: "(Makam-i Mahmud) öyle bir yerdir ki , gelmis ve geçmisteki her kes sana duâ eder ve mertebece bütün varlikalrin ustünde olursun. Sefâat edersin ve sefâatin kabul olunur. Hiç kimseler yoktur ki senin bayraginin altinda bulunmasin".

4 Yukardaki sözlerin anlami asagi yukari söyle**:** "Allâh insanlari yeniden diriltecek, bana da yesil bir cennet elbisesi giydirecektir. Sonra Allah ne dilerse ben onlari söyliyecegim. Iste Makâm-i Mahmûd denen makâm bu makâm'dir". **"Sahih-i Ibn-i Hibbân**'da Kâ'b b. Mâlik'in rivâyetine dayali bu hadis için bkz.. S**ahih-i...** (Cilt II, sh. 574).

5 Beyhakî'nin rivâyeti için bkz. **Sahih-i...** (Cilt II, sh. 572).

6 Hadîs'te geçen "vesîle" ve "fazilet" sözcüklerinin özel anlamlari için bkz. Sahih-i... (Cilt II, sh. 573, 574)

XXVII) Tanri'nin 50 vakit namaz emrini 5 vakit namaz sekline dönüstürdügünü, böylece ümmetini zahmetten kurtarmis oldugunu söyliyerek övünür.

Basta Kur'ân olmak üzere seriât kaynaklarinin Muhammed'den naklen **Mirâc Olayi** diye bellettikleri bir hikâyeye göre Tanri, bir gece Muhammed'i, Mekke'deki Kâbe'den (ki *"Mescid-i Harâm"* diye bilinir), Kudüs'deki cami (ki *"Mescid-i Aksa"* diye bilinir) yolu ile göklerin yedinci kat'ina çagirir. Maksadi ona âyet'lerinden bir kismini göstermektir (Bkz. 17 Isrâ sûresi, âyet 1).

Bu çagri üzerine Muhammed "Burak" adindaki bir atin sirtina atlar ve dögruca Mescid-i Aksa'ya gider ve oradan bir merdivenle gökyüzü katlarini çikmaga baslar. Her kat'da eski peygamberlerden (Örnegin Ibrahim, Musa, Isa vs...) biri oturmaktadir. Onlarin yanindan geçerken her biriyle ayri ayri selhamlasir ve nihâyet göklerin yedinci katina gelir. Orada kendisine uçan bir dösek verirler; bu dösege yangelmis yatar olarak Cennet'i ve Cehennem'i görür. Daha sonra Tanri huzuruna çikarilir. Tanri kendisiyle bir perde arkasindan konusur ve ona ümmeti için günde 50 vakit namaz emrini verir. Muhammed sevinçle bu "güzel" haberi ümmetine yetistyirmek için gök katlarini inmege baslar. Tam Musa'nin bulundugu kat'a geldigi zaman Musa kendisine sorar: *"Ne emrolundun?"*. Muhammed cevap verir: *"Her gün 50 vakit namazla emrolundum!".* Musa kendisine bunun çok oldugunu ve günde 50 vakit namaz kilmanin takat ustü bir sey oldugunu söyler ve söyle der: *"Her gün 50 vakit namaza ümmetinin gücü yetmez. Ben halki senden önce denedim. Ve Benî Israil'i (buna alistirmaya çok çalistim). Binaenaleyh sen , Rabbi'ne mürâcaata edip ümmetin için (bunu azaltmasini dile!)"* der.

Musa'nin bu sekilde konusmasi üzerine Muhammed geri dönüp gök katlarini yeniden çikar ve Tanri'ya 50 vakit namazdan indirim yapmasini ister. Tanri onun dedigi gibi yapar ve 10 vakit namaz indirip günde 40 namaz kilinmasini emreder. Bu emri uygun bulan Muhammed, ümmetinin yanina gitmek üzere gök katlarini inmege baslar ve Musa'nin yanindan geçerken Musa kendisine yine sorar:*"Ne emrolundun?"*. Muhammed kendisine Tanri'nin 10 vakit namz indirim yaptigini bildirerek: *"Her gün 40 vakit namazla emrolundum!"* diye cevap verir. Musa bunun da çok oldugunu, ve halkin günde 40 vakit namaz kilamayacagini söyler ve tekrar geri dönüp Tanri'dan biraz daha indirim istemesini tavsiye eder. Musa'nin bu sözleri üzerine Muhammed geri döner, gök katlarini bir çirpida çikip Tanri'dan namaz sayisinda indirim yapmasini ister. Tanri onun istegini kabul ederek günde 30 vakit namaz emrini verir. Bu emri alir almaz Muhammed yine gök katlarini inmege baslar. Musa'nin yanina geldigi zaman ayni soru ile karsilasir: "*"Ne emrolundun?"*. Muhammed cevap verir: *"Her gün 30 vakit namazla emrolundum!"* . Musa ken disine bunun da cok oldugunu ve geri dönüp Tanri'dan indirim istemesini tavsiye eder. Bu sefer namaz sayisini günde 10'na indirtir. Fakat Musa bunu da çok bulur. Ve iste böylece

Muhammed, Tanri ile Musa arasinda mekik dokuya dokuya namaz sayisini günde bes vakte indirtir. Ancak ne var ki Musa, bunun da çok oldugunu söyler ve: *"(Senin) Ümmetin her gün bes vakit namaza muktedir olamaz. Ben senden önce (halk'i) epeyce tecrübe ettim... Simdi sen Rabbine mürâcaat et de bunun ümmetin için (azaltilmasini) dile!"* der. Fakat Muhammed bunu yapamayacagini ve çünkü Tanri'dan çok sey istedigini, baskaca bir sey istemeye yuzü tutmadigini belirterek soyle der: *"Rabb'ime çok niyaz ettim. Tâ ki, bir daha arz-i niyâz eylemekten utandim. Bu s?uretle bes vakit namaza razi olacagim. Ve buna telsimiyet gösterecegim"* diye ekler [1].

Ve sonra yoluna devam ederek kavminin yanina gelir ve olan bitenleri anlatir. Anlatirken de onlara, her dileginin Tanri tarafindan kabul edildigini belirtmek sûretiyle övünmüs olur. Ve bu övünmesini, bir de onlari günde 50 vakit namaz kilmak gibi büyük bir zahmet'den kurtardigini söylemekle pekistirir.

Söylemeye gerek yoktur ki kendisine övünme payi çikarma maksadiyle tertipledigi bu hikâye, hem kendisini ve hem de Tanri'yi güç durumlara düsürtecek nitelikte bir seydir. Çünkü bir kere hikâyeye göre Tanri, halkin takatini hesap edemeyip günde 50 vakit namaz emretmis, böylece isâbetsiz bir is görmüstür. Ikincisi Muhammed, Tanri'dan 50 vakit namaz emrini aldigi zaman, kendi kavminin bu yükü kaldiramayacagini düsünememis, verilen emri hemencecik kabullenmistir. Üçüncüsü ise, Tanri'nin ve Muhammed'in düsünemeyip yanlis hesap ettikleri bir seyi Musa düzeltmistir. Böylece Musa, hikâyeye göre, hani sanki Tanri'dan ve Muhammed'ten daha isabetli karar verebilirmis, ve daha akilli imis gibi gösterilmistir.

Daha baska bir deyimle yukardaki hikâye, her ne kadar Muhammed'e övünme vesilesi yaratmis idiyse de, akilci bir süzgeçten geçirildigi takdirde, hem onun prestijini ve hem de Tanri fikrini zedelemek bakimindan olumsuz sonuç doguracak niteliktedir.

*

[1] Bütün bu yukardaki hususlar için bkz. **Sahih-i...**, (Cilt IX, sh. 27, Hadîs no. 1331; Cilt X, sh. 60 ve d. hadîs no. 1551; ve Cilt II, hadîs no. 227. Ayrica bkz. Ilhan Arsel, **Seriât'tan Kissa'lar**, Kaynak Yayinlari, 1996, sh. 142 ve d.)

XXVIII) Kiyâmet günü en kalabalik ümmet'in, kendi ümmet'i olacagini söylemekle övünür:

Muhammed'in söylemesine göre kiyâmet günü en kalabalik ümmet sadece kendi ümmet'i olacak, diger peygamberlerin ümmet'leri ise sayica çok az olacaklardir. Öte yandan, hesab sorulmadan Cennet'e alinacak insanlar, yine sadece kendi ümmetinin insanlari arasindan çikacaktir. Buharî'nin **Ibn-i Abbâs**'tan rivâyetine göre Muhammed bunu söyle anlatiyor: *"Bana bütün ümmetler arzolunup gösterildi: Bir, iki peygamber yanlarinda onar, yirmiser, otuzar, kirkar ümmetleriyle berâber önümden geçmege basladilar. Bir peygamber de yaninda bir ümmeti bile olmadan geçti. En sonu uzaktan büyük bir karalti gösterildi. -'Bu (kesif) karalti nedir? Bu benim ümmetim midir?'- diye sordum. Bu: -Mûsâ peygamber ile kavmidir!- diye cevab verildi, sonra bana :-Ufka bak- denildi. Bakinca ufku dolduran sevâd-i a'zâmi* [1] *gördüm. Sonra bana: -semâ ufuklarinin surasina ve bu tarafina da bak!- denildi. Bir de ne göreyim! Bir sevâd-i a'zâm bastanbasa ufku kaplamisti. Bana: -Bu senin ümmetindir. Bunlardan yetmis bin kisi hesâba çekilmeksizin Cennet'e girecektir- denildi"* [2].

Ancak ne var ki Muhammed'in bu sözlerini dinleyen halktan kisiler, merak içinde kalmislardir: çünkü Muhammed bu yetmis bin kisinin kimler olacagi hakkinda bir bilgi vermemistir. Bu nedenle kendi aralarinda konusmaga, ve hesaba çekilmeden Cennet'e alinacak olan bu yetmis bin kisinin kimler olabilecegi hususunda tartismaga baslarlar ve birbirlerine: *"Artik biz, Cennet'e hesapsiz gidecegiz, yâhut o bahtiyarlar evlâdlarimizdir, onlar Islâm câ'miasi içinde dogmuslardir. Biz ise câhiliyet devrinde dogduk"* derler. Onlarin bu konuda tartismaya giristiklerini isiten Muhammed evinden çikip gelir, diz çöküp karsilarina oturur; ve onlara, hesaba çekilmeden Cennet'e girecek olanlarin tanimini yapar. Bu tanima göre büyücülük ve üfürükçülük gibi islerle ugrasmayanlar, ugursuz gözle bakmayanlar, hastaligin ancak Tanri tarafindan iyilestirilebilecegine inananlar, ve Allah'a îman'la baglananlar hesap vermeden Cennet'e alinacaklardir. Ancak ne var ki, bu tanim, kafalarda bir takim yeni sorularin dogmasina sebebiyet vermis olur. Çünkü eger eger bu tanimda ve nitelikte olan kisilerin sayisi yetmis bin'den fazla ise ne olacaktir? Bunlardan sadece yetmis bin'i hesaba çekilmeden Cennet'e alinir ve geri kalanlar hesâb'a çekilecek olurlarsa ortada haksizlik olmus olmiyacak midir? Elbette ki olacaktir. Su hâle göre Muhammed, kendini övme bahasina, zihinlerde böyle bir karisiklik ve daha dogrusu Cennet'e alinmada böyle bir haksizlik yapmis degil midir? Iste bu sekilde düsünenleri rahatlamak maksadiyle Muhammed, Tanri'dan yetmis bin kisilik "kontenjan"in arttirilmasini ister, ve Tanri onun bu istegini kabul ederek bu sayiyi, "yetmis bin kisinin her biri için yetmis bin kisi olmak üzere", arttirdigini söyler ki, bu da Muhammwed için ayri bir övünme vesilesi olur. Bunun da hikâyesi kisaca söyle:

*

1 **"Sevad"** sözcügü "Karanlik", ya da "uzaktan karalti halinde görülen kalabalik", ya da "bir kent'in çevresi" anlaminda olup **"Sevâd-i a'zâm"** deyimi de "ulu kent" demektir.

2 Buharî'nin Ibn-i Abbâs'tan rivâyeti için bkz. **Sahih-i...**, (Cilt XII, sh. 82 ve d. Hadîs no. 1926)

XXX) Kabir'leri ziyâret etmeyi önceleri yasaklamis iken, ölümünden sonra kendisine yüceltici duâ'lar edilebilmesi için yasak emrini kaldirir: *"Ashâbim! Sizi evvelce ben, kabirleri ziyâretten nehyetmistim. Artik simdi ziyâret ediniz"* der.

Muhammed'i fazilet örnegi ve özellikle tevazu insani olarak göstermek maksadiyle Islâmci'larin öne sürdükleri hususlardan biri de kabir ziyâretiyle ilgilidir. Derler ki Muhammed, ibâdetin yalniz Allah'a karsi "edâ edilmesi" için, kabir ziyâreti gelenegini yasaklamis ve kendi kabri'nin dahi tapilan put haline sokulmamasini Tanri'dan istemistir. Oysa gerçek bu degildir; her ne kadar bir aralik kabirleri ziyâret etmenin yasak oldugunu bildirmis ise de, bu yasagin kendi bakimindan sakincali oldugunu düsünerek daha sonra fikir degistirmis ve yasagi kaldirmistir. Bakiniz nasil ve neden:

Bir çok yayinlarimizda degindigimiz gibi Muhammed, hicret'ten sonra Medîne ve civarinda yasayan Yahudi kavimleriyle önce iyi iliskiler kurmus, ve fakat az geçmeden kendisini onlara (ve hiristiyan'lara) peygamber olarak kabul ettirmege çalismistir. Bütün cabalarina ragmen basarili olamayinca onlari kötülemege, ve geleneklerini yermege baslamistir, ki bunlardan biri de kabir ziyâretiyle ilgilidir. Gerçekten de kabirleri ziyâret gelenegi, hem Yahudi'ler ve hem de Hiristiyan'lar tarafindan uygulanmakta olan bir gelenekti. Bunlar, aziz bildikleri kimseler ölünce, onlarin kabirlerini mescid edinirler ve resimlerini mescid'e koyarlardi. Yahudi'lerle iyi geçinme siyâsetine yönelik bulundugu süre boyunca Muhammed, onlarin bu geleneklerine ses çikarmamis iken, onlara düsman kesildigi andan itibaren bunu kötülemis ve kendi taraftarlarini bu tür eylemlerden yasaklamistir. Örnegin söyle demistir: *"(Allah, Yehûd ve Nasârâ'ya gadab etsin* [1]. *Bunlar peygamberlerinin kabirlerini mescid ittihâz etmislerdir) ve (Sizden evvel gelip geçen ümem ve akvâm* [2], *kabirleri mescid ittihâz etmek itiyâdinda bulundular, siz bunlardan mütenebbih olup da kabirlerinizi secdegâh ittihâz etmeyiniz.*[3] . *Sizi bu fenâ itiyaddan men'ederim"* [4]. Ve ayrica da taraftarlarina: *"Ashâbim sakin kabrimi bayram yeri, evlerinizi de kabir haline koymayiniz. Nerede bulunur iseniz orada bana salavât getiriniz. Obana erisebilir"* demekten geri kalmamistir[5]. Ayrica da Tanri'ya: *"Yâ Rab, benim kabrimi tapilan put haline koyma"* seklinde duâ'larda bulunmustur. Böylece hem onlardan intikam almis oluyor ve hem de "tevazü" insani olarak görünmüs bulunyordu.

Öte yandan kabirleri mescid edinmek ve ziyâret etmek yasagini koymakla Muhammed, ayni zamanda kendi taraftarlarini, müsrik Arap'larin geleneklerinden uzak kilma olasiligini saglamis bulunmaktaydi. Çünkü Arap'lar arasinda ötedenberi uygulana gelen bir gelenek vardi ki o da de ölen kisinin kabri üzerine "kubbe" kurup duâ'da bulunmakti. "Kubbe" denen sey çadir ya da küçük bir odacik idi[6].

Fakat yavas yavas güçlenmek sayesinde Yahudi'lerin ve Hiristiyan'larin hakkindan geldikten ve Arap müsriklerini de Islâm'a soktuktan sonra Muhammed için artik kabir ziyâreti yasagini sürdürmenin anlami yoktu; aksine bu yasak kendi bakimindan sakincali idi. Çünkü öldügü zaman hiç kimseler gelip kabrini ziyâretle kendisine salavât getiremeyecekti. Ve iste bu nedenle, koymus oldugu yasagi kaldirmak üzere söyle konusmustur: *"Ashâbim! Sizi evvelce ben, kabirleri ziyâretten nehyetmistim. Artik simdi ziyâret ediniz"* [7].

Kusku edilemez ki söz konusu yasagi kaldirmakla kendisini biraz daha yüce kildirmanin yollarini bulmustur. Nitekim ölümünden sonra onun kabrini ziyâret eden müslümanlar için uygun görülen duâ'lardan biri söyle: *"Ey Allâh'in Resûlü! Ey Allâh'in Nebîsi! Sana selâm ederim. Ey Allâh'in mahlûkâti ve mevcûdâti arasindan istifâ edip seçtigi Peygamber-i zî-Sân'i! Ey halkin Allâh'ina karsi hisâl-i hamîde perverde eden en necîb sîmâsi! Ey müttakîlerin imâmi! senin huzûr-i Saâdet'ine selâm sunarim"* [Bu satirlari anlasilir bir sekle sokalim: "Ey Tanri'nin elçisi! Ey Allah'in peygamberi! Sana selâm ederim. Ey Tanri'nin bütün yaratiklar ve varliklar içerisinden seçtigi sanli peygamber! Ey halkin Tanri'sina karsi övünülecek hasletlerle donatilmis en soylu simasi. Ey günahtan ve haramdan sakinanlarin imami! Senin ululuguna selâm ederim"]

Yine Muhammed'in kabrini ziyâret edenler için uygun görülen bir diger duâ sekli de su: *"Ey su mubârek toprak içine defnolunan nüfûsü beseriyyenin hayirlisi olan Peygamberim! Sana arz-i ta'zîm ederim. Bu merkad-i mübârekin nisbetinden, yeryüzünün bütün daglari, ovalari mutayyebdir. Muhterem Peygamberim! Senin sâkin bulundugun bu kabr-i serîfe canim fedâ olsun! Iffet ve nezâhet cûd ü keren hep bu kabrin içinde medfîn ve mevcûddur"* [8] [Bu satirlarin da karsiligi asagi yukari söyle: "Ey insanlarin en hayirlisi olarak su mubârek topraga gömülü peygamberim! Sana sayginligimi sunarim. Bu mubarek mezara oranla yeryüzünün bütün daglari, ovalari kutluluk içindedir. Senin yattigin su kabrin için canim feda olsun. Iffet ve nezâhet bollugu bu kabrin içinde gömülüdür"].

Bu sekildeki duâ'larin, Muhammed'i Tanrisal kildigini söylemek, bilmem gerekir mi? Düsününüz ki bu duâ'lar, ibâdet'in yalniz Tanri'ya karsi yapilmasini istedigi söylenen Muhammed için yapilmaktadir.

*

1 Bu tümce "Allah, Yahudi'leri ve Hiristiyan'lari rahmetinden uzaklastirsin" anlamina gelmekte

2 Bu tümce "ümmetler ve kavimler" anlaminda.

3 "...*siz bunlardan mütenebbih olup da kabirlerinizi sedegâh ittihâz etmeyiniz..."* tümcesi "siz bundan ders alip kabirlerinizi namaz kilinacak yer yapmayiniz" anlamindadir.

4 ***Sahihâyn***'da ve ***Sahîh-i Müslim***'de yer alan bu kadîs'ler için bkz. **Sahih-i...** (Cilt IV, sh. 194, 198)

5 Ibn-i Teymiyye'nin **Menâsik**' inden alinti için bkz., **Sahih-i...** (Cilt IV, sh. 190).

6 Bu konudaki hadîs'ler ve açiklamalar için bkz. **Sahih-i...** (Cilt IV, sh. 479 ve d.)

7 Ibn-i Mâce'nin **Sünen**'inden Ibn-i Mes'ûd'un rivâyeti için bkz. **Sahih-i...** (Cilt IV, sh. 197).

8 Bu hususlkar için bkz. **Sahih-i...** (Cilt IV, sh. 187)

XXXI) "Vahiy geliyor" derken bayginliklar geçirmeyi "ilâhîligi"nin isâreti olarak gösterir.

Muhammed'in söylemesine göre Tanri, vahiy göndermek istedigi zaman, gökyüzü titremege baslar. Etrafta kayaya çarpan demir zinciri gibi gelen sesler duyulur. Bu sesleri isiten melekler kanatlarini çirparak secdeye kapanirlar. Onlar gibi, gökyuzünde oturanlar da hep berâber secdeye kapanirlar. Melekler içerisinde ilk kez kendine gelen Cibril olur. Cibril vahyi yüklenipte gökyüzünden gökyüzüne geçerek gönderildigi yere giderken, melekler: "Rabbimiz ne buyurdu?" diye sorarlar. O da onlara: *"Tanrimiz hakki buyurdu; O yüce'dir"* diye karsilikta bulunarak yoluna devam eder; tâ ki vahyi bildirmek üzere Muhammed'e ulasana kadar. Ulastiginda, alti yüz kanadi ile gökyüzünü kapatarak Tanri'nin vahy'ini Muhammed'e okurdu. Vahy geldiginde Muhammed, ari ugultusuna benzer sesler isitir; gözlerini kapar, titremege baslar, benzi kararir, bayginlasir, boguk boguk soluk alir, sakaklarindan sapir sapir terler akarken basini kapar, üstüne örtü örtülmesini isterdi[1]. Pek muhtemeldir ki üstünün örtülmesini isterken, eski bir Arap geleneginden yararlanmayi düsünmüstür. Çünkü Araplar, falcilik, büyücülük ve üfürükçülük yapanlara pek inanirlar, onlari bir bakima "kayiptan haber veren" kimseler sayarlar, ve çogu zaman onlarin sözlerine inanarak günlük yasantilarini ayarlarlardi. Falciligi ve üfürükçülügü meslek edinmis bu kisiler, genellikle üstlerine bir örtü örtünmek sûretiyle is görürler, müsterilerine önemli görünürlerdi. Her ne kadar Muhammed, falcilarin ve üfürükçülerin "Tanri habercisi" kimselermis gibi kabul edilmelerini önlemek maksadiyle falciligi ve üfürükçülügü bâtil seyler olarak ilân etmis olmakla beraber, bâtil inanislari ve uygulamalari terketmis degildi. Kâ'be'deki "Hacer-i Esved"e (Kara Tas'a) sayginlik gösterip tapmaktan, ya da Mekke'nin Safâ ve Merve adli tepeleri arasinda kosarak seytanlara tas atmayi Islâmî kural kilmaktan tutunuzda, sag'in sol'a ya da tek sayialrin çift sayilara fazli'na (üstünlügüne), ya da besmele çekerek is görmege, ya da ücret karsiligi üfürükle tedavî usüllerine cevaz vermesine ve hattâ bu tür kazançlardan pay edinmesine, ya da "nefes", "büyü" ve "üfürük" cinsî bâtil seylere yer verir nitelikte olmak üzere Kur'ân'a **"Muavvizeteyn sûreleri**" adi verilen sûrelerdeki (ki, bunlar Felâk sûresi ile Nâs sûreleridir) âyet'leri koymasina, ve her gece yatacagi sirada (özellikle kendisini iyi hissetmedigi zamanlar) bu sûreleri okuyarak ellerine üfleyip basini, sonra yüzünden baslayip vücûdunu sivamasina, ya da Tanri'nin verdigi sifâ ile sihirlenmekten[2] kurtuldugunu söylemesine varincaya kadar "bâtil" denebilecek seylere inanmaktan geri kalmamistir[3]. Arap gelenekleriyle ilgili bu tür seylere i'tibar eden bir kimsenin, "Tanri'dan vahiy geliyor" derken, eski bir Arap gelenegi geregince üstünü örtürtmek istemesinde sasilacak ne vardir ki?

Fakat her ne olursa olsun, su muhakkak ki Muhammed, yukarda belirttigimiz sekilde, vahiy indigi sirada üstünü örttürüp bayginliklar geçiriyor olmayi ilâhîligi'nin bir isâreti olarak göstermistir. Hattâ bunun böyle oldugunu kanitlamnak maksadiyle Tanri'nin kendisine: *"Ey örtünüp bürünen Muhammed..."* (Müzzemmil sûresi, âyet 1) diye hitap ettigini bildirmistir.

Muhammed'in bu tür bayginlik hallerini yabanci uzmanlar "sara", ya da "histeri" gibi hastaliklara verirler. Fakat bu tür iddiâ'lar, Islâmcilar tarafindan "küstahlik" ve "bilgisizlik" olarak yadsinir[4]

1 Muhammed'in bu halleriyle ilgili kaynaklar için benim **"Seriât'tan Kissa'lar 2"** adli kitabima bakiniz.

2 Bu konudaki hadîs'ler için bkz. **Sahih-i...** (Cilt IX, sh, 52-54, hadîs no. 1352; Cilt VIII, sh. 471, H. no. 1312). Turan Dursun, **Kur'ân Ansiklopedisi** (Cilt I, sh. 117-8). Ayrica benim **"Islâm'a Göre Diger Dinler"** adli kitabima bakiniz..

3 Bu konularda benim **"Toplumsal Geriliklerimizin Sorumlulari: Din Adamlari"** adli kitabimla **"Kur'ân'in Elestirisi"** adli kitabima bakiniz.

4 Bu konuda benim **"Seriât'tan Kissa'lar 2"** adli kitabima bakiniz.

Gelmis-geçmis Bütün Peygamberlere Karsi Fikren, Ruhen, Ahlâken ve Her Bakimdan Üsün Oldugunu Söyler Muhammed!

Sanilir ki Muhammed, daha önce geldigi söylenen peygamberleri kendisine kardes ya da örnek edinmis, onlari kendisine esit bilmistir. Müslüman yazarlar Muhammed'i, bu alanda da alçak gönüllü (tevâzu insani) imis gibi göstermek için çalisirlar ve onun güyâ: *"Enbiya (peygamberler) arasinda birini öbürlerine tercih ederek kadirlerini tenkis etmeyiniz"*[1] seklinde konustugunu, ya da *"Benî Mûsâ'ya tafdîl etmeyiniz* (üstün kilmayiniz)*"* [2] , ya da *"Beni Yûnus b. Mattâ'den üstün tutmayiniz..."* dedigini öne sürerler**.** Ya da onun, Ibrahîm peygamber'i kendisine rehber edindigini ve örnegin: *"... Tanrim beni dogru olan yola, saglam dine, Ibrahîm'in dinine hanîf olarak eristirdi...*" (En'âm sûresi, âyet 161; ayrica bkz. Nahl sûresi, âyet 123) dedigini ve hattâ onu "ilk Müslim" ve Müslümanlar için ad babasi bildigini söylerler (Bkz. Imrân sûresi, âyet 67, 68; Hacc sûresi, âyet 78; Bakara 131-132; Mümtehine sûresi, âyet 4-7, vs...)[3]

Oysa ki bütün bunlar gerçeklerin saptirilmasindan baska bir sey degildir, çünkü Muhammed, birazdan görecegimiz gibi, peygamberlerin Tanri tarafindan esitlik üzere degil fakat bir kisminin digerlerine üstün kilinarak gönderildiklerini söylemis (örnegin bkz. Bakara 253), kendisinin ise, bütün peygamberlerin en üstünü, en sereflisi, en sonuncusu, ve Tanri tarafindan en fazla sevileni olarak seçildigini bildirmistir. Hattâ bununla da yetinmemis,

Tanri'nin dahi kendisine salavât getirdigini eklemistir. Diger peygamberlerle esit durumda görünüyormus gibi konusmasi, günlük siyâsetinin gereksinimlerini karsilamak, ya da "tevazu" insani imis gibi görünmek içindir. Fakat bunu yaparken çogu zaman kendi kendisiyle çeliskiye düsmekten geri kalmamistir. Örnegin, bir yandan:*"Beni Yûnus b. Mâtta'den üstün tutmayiniz..."* derken, diger yandan: *"Ben Adem ogullarinin seyyidiyim..."* , ya da *"Gözünüzü açin! Ben Allah'in sevgilisiyim... Allah nezdinde gelmis ve gelecek bütün insanlarin en sereflisi, en yücesi benim..."* seklinde konusmasi bunun ilginç örneklerinden biridir. Ibn Kutayba gibi yorumcular, bu çeliskiyi göz ardi etmek için Muhammed'in tevazu yolu ile konustugunu ileri sürerler[4].

Günlük siyâsetinin gereksinimleri nedeniyle kendisini diger peygamberlerden bazilarina benzetmesi konusunda verilebilecek nice örnekten bir digeri, **Tebûk seferi'**ne çikarken **Alî'**yi Medîne'de vekil olarak birakmasiyle ilgilidir ki Buharî'nin Sa'd Ibn-i Ebî Vakkâs'dan rivâyetine göre söyle: Her gazâ'ya çikisinda Muhammed, vekil (kaymakam) olarak birini Medîne'de birakirdi. Tebûk seferine çikarken, her ne hikmetse Ali'yi beraberinde götürmek istemedigi için onu Medîne'de kaymakam olarak birakir. Fakat Ali bundan hoslanmaz, daha dogrusu bunu kendisi için hakâret sayar ve yakinir; söyle der: *"Yâ Resûl'allâh! Beni çocuklar ve kadinlar içinde vekil mi birakiyorsun?".* Onu yatistirmak maksadiyle Muhammed, vaktiyle Musâ'nin ayni seyi yaptigini ve Tûr'a giderken Harûn'u vekil biraktigini hatirlatir; söyle der: *"Yâ Ali! Bana nispetle sen, Mûs'â'ya nisbetle Harûn menzilinde olmaga râzi olmaz misin? Su kadar ki, benden sonra peygamber yoktur!"* [5] . Bilindigi gibi **Mûsâ** ve **Harûn**, kardes olup her ikisi de peygamber idiler; fakat Harûn peygamber, Mûsâ'nin yardimcisi olarak is görmüs kabul edilir[6]. Mûsâ onu, sefere çiktigi ya da baska bir yere gittigi zamanlar vekil birakirdi. Ve iste Muhammed, sirf Alî'yi yatistirmak için kendisini Mûsâ'ya benzeterek ona: "... *Harûn menzilinde olmaga râzi olmaz misin? ..."* seklinde konusmustur. Fakat bu sekilde konusurken ne kendisini **Mûsâ** ile "esit" durumda görmüs, ve ne de **Alî'**yi **Harûn** kertesinde bilmis degildir. Nitekim **Ali** bile, kendisinin **Harûn** derecesinde bulunduguna dâir Muhammed'in söylediklerine pek inanmamistir. Esasen çevrede kendisi hakkinda söylenenleri, ve özellikle munafiklarin *"Ali gibi cenk eri bir kahraman Medîne'de nasil birakilir? Bu Ali'ye karsi istiskâldir"* [7] seklindeki konusmalarini duyduktan sonra silahini alip yola çikmis ve Muhammed'in arkasindan yetismistir. Öte yandan Muhammed de, Ali'yi yatistirmak için yukardaki sekilde konusurken, kendi söylediklerine kendisi de inanmamaktaydi. Su bakimdan ki: *"Ben Adem ogullarinin seyyidiyim..."* derken ya da *"... Allah nezdinde gelmis ve gelecek bütün insanlarin en sereflisi, en yücesi benim..."* derken, kendisinin bütün insanlardan, ve bütün peygamberlerden üstün oldugunu vurgulamaktan geri kalmamaktaydi.

*

Hemen belirtelim ki Muhammed, daha önceki peygamberlerden bir kismini kendisine es degerde imis gibi gösterirken, esas itibariyle Yahudileri ve Hiristiyanlari hosnud edip kendisini onlara peygamber olarak kabul ettirme amacini gütmüstür. Bunu saglayabilecegini umud ettigi sürece bu sekilde konusmus ve kendisini, onlarin peygamberinden üstün derecede degil fakat onlara es degerde ve kertede imis gibi göstermistir. Verilecek örnekler çok: **Buharî'**nin **Ebû Hüreyre**'den ve ayrica **Ebû Sâid-i Hudrî'**den rivâyet ettigi hadîs'lerle anlatilan su olay bunun ilginç olanlarindan biridir:

Bir gün bir Müslüman kisi ile bir Yahudi birbirlerine sövüp saymaya baslarlar. Müslüman kisi Yahudi'ye: *"Muhammed'i âlemler üzerine tercîh ve ihtiyâr eden Allah'a yemin ederim ki..."* der. Buna karsilik olarak Yahudi de Müslüman kisiye: *"Müsâ'yi âlemlere tercih ve ihtiyâr eden Allah'a yemin ederim ki..."* diye cevap verince, Müslüman kisi Yahudi'yi

tokatlar. Bunun üzerine Yahudi, hemen Muhammed'e basvurur ve olayi anlatarak sikâyette bulunur. Muhammed, tokat atan Müslüman kisiyi çagirtir ve ona: *"Sen bu Yahudi'yi dövdün mü?"* diye sorar; ondan *"(Evet dövdüm) çünkü o çarsida -'Mûsâ'yi bütün beseriyete tercih ve ihtiyâr eden Allah'a yemin etti"* seklinde yanit alinca: *"Beni Mûsâ'ya tafdîl etmeyiniz* (üstün tutmayiniz) *... Enbiya arasinda birini öbürlerine tercîh ederek kadirlerini tenkîs etmeyiniz? Kiyâmet gününde insanlar bayilacaklar. Fakat kabri ilk açilan ben olacagim. O anda ben kendimi Mûsâ'ya yakin bulacagim"* [8] der.

Her ne kadar burada *"Kabri ilk açilan ben olacagim..."* diyerek kendisine biraz olsun ayricalik saglamakla beraber, yine de kendisini **Mûsâ**'ya esit durumda gösterir gibi bir hali vardir; maksadi, o an için Yahudileri hosnud edip kendisine baglamaktir.

Verilebilecek bir baska örnek, Tevrat'ta adi geçen Yahudi peygamberlerinden Yûnus'la ilgili olarak Kur'ân'a koydugu su âyet'tir: *"Sen Rabbinin hükmünü sabirla bekle. Balik sahibi (Yûnus) gibi olma. Hani o dertli dertli Rabbine niyaz etmisti. Sayet Rabbinden ona bir nîmet yetismemis olsaydi o, mutlaka, kinanacak bir halde issiz bir diyâra atilacakti"* (68 Kâlem sûresi, âyet 48-49). Söylendigine göre güyâ bu âyet'i okurken, halka sunu açiklamistir ki Tanri, kendisine : *"(Sakin ha Ey Muhammed!) -Ben Yûnus b. Mattâ'dan daha iyiyim- demeyesin"* demistir. Ve yine rivâyete göre, bunu derken halk'a hitaben: *" Beni Yûnus b. Mattâ'den üstün tutmayiniz..."* diye tenbihte bulunmustur. Söylemeye gerek yoktur ki, bir yandan bunu derken, diger yandan kendisini Adem ogullarinin efendisi ve bütün insanlarin en yücesi ve sereflisi olarak ilân etmesi çeliski;ye düsmekten baska bir sey degildi. Ve iste bu çeliskiyi gözardi edebilmek için **Ibn Kutayba** ya da **al-Iskâfî** gibi yorumcular bunu, Muhammed'in "tevâzu" yolu ile söylemis oldugu bir söz olarak kabul ederler[9]. Oysa bunun "tevâzu" ile ilgili bir yönü olmayip sadece o an için Yahudi'lere karsi uyguladigi siyâsetle ilgisi vardir ki o da, kendisini diger peygamberlerle esit durumda imis gibi gösterip Yahudileri kazanma yolarini aramasi idi[10].

Ayni dogrultuda olmak üzere Hiristiyan'lari da kazanmaga, ve kendisini onlara Peygamber olarak kabul ettirmege çalismistir. Örnegin **Isâ**'yi "peygamber bilen kimselerin, ayricaa bir de kendisini peygamber olarak kabul etmeleri halinde, Tanri tarafindan iki misli mükâfata eriseceklerini söylemis, söyle demistir:*"...Bir kisi de Isâ'ya îmân eder, sonra bana îmân ederse, buna da iki ecir vardir..."* [11]

Fakat ne zaman ki Yahudileri ve Hiristiyanlari kazanamayacagini ve kendisini onlara peygamber olarak kabul ettiremeyecegini anlayacaktir, iste o andan itibaren bu yapmacik esitlik anlayisini terkedecek, ve kendisini, **Adem**'den bu yana gelmis geçmis bütün insanlarin oldugu kadar bütün peygamberlerin de her bakimdan (ahlâken, fikren, ruhen vs...) en yücesi, ve onlardan her birinin tasdikçisi olarak ilân edecek, baska hiçbir "peygamber"e verilmeyen imtiyazlarin ve üstünlüklerin Tanri tarafindan sadece kendisine verildigini söyliyerek övünecektir. Hem de öylesine ki, ilerdeki sayfalarda belirtecegimiz gibi, kuru bir agaç kütügünün, akil ve bilinç sahibi bir canli imis gibi, kendisinden ayrilmamak için aglayip sizladigini söylemege varincaya kadar, ya da hattâ Tanri'nin (melekleriyle birlikte) kendisine salâvât getirdigini öne sürecek kertede sinirsiz övünmelere yönelecektir![12]

1 Ebû Saîd-i Hudrî'ni rivâyeti için bkz. **Sahih-i...** (Cilt VII, sh. 324-5)

2 Ebû Hüreyre'nin rivâyeti için bkz. **Sahih-i...** (Cilt VII, sh. 324 Hadîs no. 1080)

3 Bu konuda **"Islâm'a Göre Diger Dinler"** adli kitabima bakiniz.

4 Bkz. Ibn Kutayba, **Ta'vil muhtalif al-hadis** (Kahire 1966). Bu konuda Ahmed Suphi Furat'in, **Islâm Ansiklopedisi**'nde "Yûnus" ile ilgili yazisina bakiniz (Cilt 13, sh. 435-7)

5 Bu hadîs için bkz. **Sahih-i...** (Cilt X, sh. 418, Hadîs no. 1658).

6 Kur'ân'da bu hususlarla ilgili olarak yer alan âyet'ler var ki bir kismi söyle: Tâhâ sûresi, âyet 24-36; 42-50; 92-94).

7 "istiskâl" sözcügü "küçümsemek", ya da "yüz vermemek" gibi anlamlara geliyor.

8 Bu hadîs için bkz. **Sahih-i...** (Cilt VII, sh. 323-326)

9 Bu konuda, Ibn Kutayba'nin **Ta'vil muhtalif al-hadîs** (Kahire 1966), ve al-Iskâfî'nin **Kitab al-macâlis** adli kitaplarindan nakil olarak Ahmed Suphi Furat'in, **Islâm Ansiklopedisi**'ndeki "Yûnus" baslikli makalesine bkz.

10 Bu konuda daha fazla bilgi için benim **Islâm'a göre Diger Dinler**, adli kitabima bakiniz.

11 Buharî'nin Ebû Mûse'l-Esârî'den rivâyeti için bkz. **Sahih-i...** (Cilt IX, sh. 181)

12 Buharî'nin Câbir Ibn-i Abd'illâh'dan rivhayeti icin bkz. **Sahih-i ...** (Cilt III, sh. 75, Hadîs no. 499)

I) Muhammed'in söylemesine göre Tanri bazi peygamberleri, diger bazi peygamberlere "efdâl" (üstün) kilmis, kendisini de "adi" ve "nitelikleri" ile bütün peygamberlerin en üstünü, en yücesi, en sereflisi saymistir:

Muhammed'i "peygamber" olarak kabul etmeyen Yahudi'ler: *"Musâ'dan sonra Peygamber yoktur. Tevrat'tan sonra kitab yoktur"* derlerdi[1]. Hiristiyan'lar ise **Isa**'yi en son Peygamber, ve **Incil**'i de son kitab sayarlardi. Bu tür konusmalarin kendisini güç durumlarda birakacagini bildigi içindir ki Muhammed, Tanri nezdinde en yüce peygamber'in kendisi oldugunu kanitlamaga çalisirdi. Bu maksatla öne sürdügü hususlardan biri su idi ki Tanri, kendi yarattigi varliklari en iyi bilendir; ve nasil ki bazi insanlari diger bazilarina "derece" ve "rizik" bakimindan farkli ve üstün kildi ise, bazi peygamberleri de diger bazilarina "efdâl" (üstün) kilmistir. Bunun böyle oldugunu anlatmak maksadiyle Kur'ân'a su âyet'i koymustur: *"Rabbin, göklerde ve yerde olan herkesi en iyi bilendir. Gerçekten biz, peygamberlerin kimini kiminden üstün kildik. "* (K. 17 Isrâ sûresi, âyet, 55). Muhtemelen bunu yeterli bulmayip bir de su âyet'i yerlestirmistir:*"O peygamberlerden bir kismini digerlerinden üstün kildik. Allah onlardan bir kismi ile konusmus, bazilarini da derece derece yükseltmistir...* (K.

2 Bakara sûresi, âyet 253). Bunu yaparken kendisini, Peygamberlerin bir "fezlekesi" (özeti) ve insanlik faziletinin tamamlayicisi olarak tanimlamis, söyle demistir: *"Ben ancak mekârim-i ahlâki* (Ahlâkî faziletleri) *ve insanlik faziletini tamamlamak için gönderildim"* [2].

Bu iddiâsini pekistirmek maksadiyle, kendisinin Tanri tarafindan hem "Nebî" ve hem de "Resûl" olarak gönderildigini, oysaki diger peygamberlerin sadece "Nebî" niteligiyle gönderildiklerini, ve iste bu bakimdan da kendisinin onlara üstün oldugunu söylemistir. Çünkü "Resûl", kendine vahiy olunan ve tebliga me'mûr olunandir. "Nebîy" ise, tebliga me'mur olsun veya olmasin, vahy olandir. Bu i'tibarla, her "Resûl", nebiy'dir ama, her "nebiy" Resûl degildir[3].

Yine Muhammed'in söylemesine göre Tanri, ruh asaleti ve manevî fazilet gibi nitelikler bakimindan da peygamberler arasinda derece farki gözetmistir. Örnegin bunlardan bazilarina "hitâb" etmek lütfûnda bulunmus ve belgeler vermis (örnegin **Musa'**ya **Tevrat**'i, ve **Dâvud**'a **"Zebur"**u verdigi gibi)[4] , ya da bazilarini **"Rûhü'l-Kudüs"** ile desteklemis (örnegin **Isâ** için yaptigi gibi); bazilarini semâ'ya yükseltmis (örnegin **Isâ** ile **Idrîs**'i yükselttigi gibi) ve fakat bazilarini bu tür mükâfatlara lâyik görmemistir.

Yine Muhammed'in söylemesine göre Tanri, her ne kadar bazi peygamberleri bazilarina derece bakimindan üstün kilmis olmakla beraber, gerçek anlamda bir tek peygamberi her bakimdan (yâni fazilet, meziyet, dürüstlük, ahlâkîlik, mertlik, güvenirlik, sehvet vs... bakimlardan) diger peygamberlerin hepsinin üstünde, hepsinin ulu'su, hepsinin yüce'si kilmistir ki o da **Muhammed'**tir. Bunun böyle oldugunu anlatmak üzere Muhammed, **Cebrâil**'in yeryüzüne inip kendisiyle konustugunu hikâye ederek: *"Tanri beni, adim ve sifatimla (niteliklerimle) bile bütün peygamberlere üstün kildi"* der, ve bu dogrultuda Kur'ân'a âyet'ler koyar. Bu anlattigi hikâye'ye göre güyâ bir gün **Cebrâil**: *"Selam sana ey **evvel**, selam sana ey **âhir**, selan sana ey **zâhi**r, selam sana en **bâtin**"* diyerek Muhammed'in karsisina çikar. Bu övgüler karsisinda Muhammed sasirir ve Cebrâil'e çatarcasina: *"Bu nitelikler benim gibi bir yaratilmis için nasil kullanilabilir, ey Cebrâil? Bunlar Tanri'ya âit ve sadece ona layik niteliklerdir"* der. Cebrâil, kendisine: *"Ey peygamber! Sunu bil ki Allah bana, seni bu sekilde selamlamami emretti. Çünkü yüce (Allah) seni bu niteliklerle yüceltti ve seni bu niteliklerle diger peygamberlerin üstünde bir mertebeye çikardi. Allah sana kendi adindan bir ad, kendi niteliginden bir nitelik ayirdi"* der ve saydigi niteliklerin tanimini yapar: "**Evvel"** seklindeki adi'nin peygamberlerin ilki olduguna, **"âhir"** adi'nin, zaman itibariyle peygamberlerin en son geleni olduguna; **"bâtin"** adi'nin, Tanri ile Muhammed adlarinin arsin gövdesine kirmizi nurla yazilmis olduguna; **"zâhir"** adi'nin, içinde bulundugu zamanda ortaya çikarildigina, kanit oldugunu bildirir. Fakat bununla da kalmaz bir de Tanri'nin, pek çok varliklari sirf Muhamed'e *"salât ve selam"* etsinler diye yarattigini ve nihâyet Tanri'nin dahi Muhammed'e "salât ve selam eder" oldugunu ekler; söyle der: *"(Tanri) seni su içinde bulundugun zamanda ortaya çikardi, sana din konusunda bütün yardimlari yapti, din hususunda seni biricik önder kildi ve seni teblig ettigîn düzenle birlikte senin üstünlügünü de göklerdeki varliklara ve yeryüzü sakinlerine iyice tanitti. Bütün bu varliklar içinde öylesi vardir ki yalniz sana salât ve selâm için varolmustur. Allah da sana salât ve selâm eder, ey Peygamber! Rabb'in Mahmûd, sen de Mahmûd, Rabb'in evvel, âhir, zâhir, bâtin, sen de evvel, âhir, zâhir ve bâtinsin"* [5].

Söylemeye gerek yoktur ki bütün bunlar, övünmek maksadiyle Muhammed'in hayal ettigi seylerdir. Kendisini bütün insanlara, ve bu arada diger peygamberlere üstün imis gibi göstermek için Tanri'yi, bu dogrultuda konusur sekle sokmustur.

Hele diger peygamberlere karsi üstünlük hevesinde öylesine asiri davranmistir ki, **Musâ** ile ilgili olarak Yahudi'lerin, ve **Isâ** ile ilgili olarak Hiristiyanlarin benimsemis olduklari inançlari dahi farkli kiliga sokmustur.

Gerçekten de Yahudi'ler: *"Musâ'dan sonra peygamber yoktur, Tevrat'tan sonra kitab yoktur"* dedikleri zaman, onlari yalanlamak için Tanri'nin **Davûd**'a **"Zebur"** verdigine dâir Kur'ân'a âyet koymustur (K. Isrâ sûresi, âyet 55). **"Zebur"** dedigi sey, **Davûd**'un kavalla söyledigi ilâhî sarkilarin sözleridir, ki **Ahd-i Atiyk**'ta[6] **"Mezmur'lar"** (**"Davûd'un Mezmuru")** adiyle yer almistir. Tanri'nin Davûd'a **"Zebur"**u (Mezmur'lari) verdigini Muhammed, kendisine yakinlik gösteren bâzi Yahudi'lerden, ya da Ibranice bilen kendi katip'lerinden ögrenmistir. Kisaca belirtelim ki Ahd-i Atiyk'ta 150 sûre halinde yer alan **Mezmurlar** bölümünde Davûd'un Yanri'ya çagirida ve yalvarida bulunduguna dâir hükümler vardir ki bir çok bakimlardan Muhammed'in isine yaramistir. Yahudi'lere "Davûd'un Mezmur'larini" hatirlatirken, sadece onlari iddiâ'larinda (yâni Tevrat'tan sonra baskaca kitap gelmedigine daîr iddiâlari) yalanlamakla ve Kur'ân'in son kitap oldugunu anlatmakla kalmiyor ve fakat ayni zamanda Davûd'un durumu ile kendi durumu arasinda benzerlik kurup, onlari etkilemege çalisiyordu. Gerçekten de " Mezmur'lar"da, Davûd'un Tanri'ya yalvar yakar olusu ve ondan medet umusu ile ilgili hükümler vardir ki bir ikisi söyle: "

"Ya Rab, benimle çekisenlerle sen çekis. Bana karsi cenk edenlerle sen cenkles... Bana kötülük düsünenler geri dönsünler de yüzleri kizarsin... Bilmedigim seyleri benden sorearlar, canima hicran olsun diye... Ben bilmeden alçaklar bana karsi toplandilar; Beni didiklediler ve durmadilar... Bana dislerini gicirdattilar. Yha Rab, ne vakte kadar bakacaksin?Canimi onalrin helâkinden, hayatimi genc aslanlardan kurtar... Yâ Allahim ve Rabbim, benim muhakekem ve davam için gayrete gel... (ki onlar) bana karsi sevinmesinler, Yüreklerinde: -'Eh diledigimiz budur'- demesinler. Kötü halime sevinenler, birlikte utansinlar, yüzleri kizarsin. Bana karsi kibirlenenlerin libasi, utanç ve rezalet olsun..." (Eski Ahit/Mezmurlar, Sûre 35: 1-28).

Mezmur'lar'da bunlara benzer daha nice hükümleri Muhammed Kur'ân'a yerlestirmis, ya da Kur'ân olmiyarak islemistir (hadîs'ler seklinde)[7].

Yahudileri, bu yukardakilere benzer örneklerle sustururken, Hiristiyan'larin inançlarindan bir kismini benimseyip, bir kismini da benzerî usullerle yalanlamaktan geri kalmazdi. Bilindigi gibi bu inançlardan biri **Isâ'**nin **"Rûhü'l-Kudûs"** ile desteklenmis olmasidir ki, Muhammed bunu benimser görünerek Kur'ân'a su su âyet'i koymustur: *"... Meryem oglu Isâ'ya belgeler verdik, onu Rûhü'l-kudûs ile destekledik..."* (K. 2 Bakara sûresi, âyet 253). Fakat bunu yaparken anlatmak istedigi sey Isâ'nin en üstün bir peygamber oldugu degildir; sadece Isâ'nin, semâ'ya yükseltilmek sûretiyle diger bazi peygamberlere nazaran derece bakimindan farkli kilinmis olmasidir. Nitekim Imrân Sûresi'nde bunu su sekilde belirler: *"Allah demisti ki -'Ey Isâ! Ben seni eceline yedirecegim, seni Kendime yükseltecegim, inkâr edenlerden seni ayiracagim; sana uyanlari ... inkâr edenlerin üstünde tutacagim..."* (K. 3 Imrân 55-56). Her ne kadar Isâ'nin semâ'ya yükseltilmesi, Hiristiyan'lar tarafindan ilâhî bir "lütuf", bir "taltif" sayilirsa da Muhammed bu "taltif'i" Isâ'nin üstünlügüne kanit saymamistir. Saymadigini da Isâ'nin öldükten sonra semâ'ya alindigini, oysa ki **Idrîs** peygamber'in Isâ'dan önce ve canli olarak "*dördüncü kat gökte"* olan ***"âlî mekân'a"*** yükseltildigini söylemis ve Kur'ân'a su âyet'i koymustur: *"Biz Idrîs'i âli bir mekâna yücelttik..."* (K. 19 Meryem 57). Bunu Kur'ân'a koymus olmasinin nedeni muhtemelen **Idrîs**'i kendi ceddi olarak kabul etmesindendir[8]. Güyâ Idrîs'in canli olarak semâ'ya alinmasi bir "rüchaniyet" tir, ki Isâ'nin üstünlügübe gölge düsürmege yeterlidir[9].

Öte yandan yine bilindigi gibi, Hiristiyanlar Isâ'yi Tanri'nin oglu ya da hattâ Tanri olarak kabul etmislerdir. Onlarin bu inanisinin kaynagini Muhammed Isâ'nin su sözlerine baglar: *"...Beni ve annemi Allah'tan baska iki tanri olarak benimseyin..."* (K. Mâide 116-117)[10]; ya da *"Tanri ancak Meryem oglu Mesih'tir"* diye eklemistir. Oysa Muhammed bunu kabul etmez. Isa'yi Tanri'nin oglu olduguna, ya da "teslis" fikrine (yâni "Baba-Ogul-Kutsal Ruh" seklinde Tanri'nin "üç" olduguna) inanmanin "kâfirlik" oldugunu anlatmak üzere Kur'ân'a su

âyet'leri koyar:

"Meryem oglu Mesih sadece bir peygamberdir" (K. 5 Mâide sûresi, âyet 75);

"And olsun- 'Allah üçten biridir-' diyenler kâfir olmustur; oysa Tanri ancak bir tek Tanri'dir..." (K. 5 Mâide 73);

"Meryem oglu Isâ Mesih, Allah'in peygamberi, Meryem'e ulastirdigi kelimesi ve kendisinden bir ruh'tur. Allah'a ve peygamberine inanin. -'Üçtür-' demeyin... Allah ancak bir tek Tanri'dir, çocugu olmaktan münezzehtir..." (K. 4 Nisâ sûresi, âyet 171).

Hiristiyan'lar gibi Yahudi'lerin de *"Üzeyr Allah'in ogludur"* dediklerini öne sürerek Kur'ân'a, Tanri'nin hiçbir çocugu olmadigina anlatmak üzere Muhammed, Kur'ân'a su tür âyet'ler koyar: *"... -'Allah çocuk edindi'-, dediler. Hasa! O, bundan münezzehtir..."* (k. Bakara sûresi, âyet 116). Ayrica da Tanri'nin esi olmadigini, olmadigina göre çocugu olamayacagini söylemistir. Hemen belirtelim ki Isâ'yi "Tanri", ya da "Tanri'ni oglu" seklinde kabul eden Hiristiyan inanislarini red'ederken, bunu Tanri fikrine olan sayginligindan degil fakat Isâ'yi kendisinden daha üstün ve daha kutsal bir durumda görmemek için yapmistir. Eger **Isâ,** Tanri'nin oglu ya da sûreti olarak kabul edilecek olsa kendisinin ondan daha az degerde, ve alt derecede bir kimse oldugu kanisinin yerleseceginden korkmustur.

Isâ'nin Yahudiler tarafindan öldürüldügüne dâir haberleri yalanlamayi da ayni nedenle, yâni kendi çikarlari nedeniyle gerekli bulmus, ve Kur'ân'a su tür âyet'ler koymustur: *"Ve -'Allah elçisi Meryem oglu Isâ'yi öldürdük- demeleri yüzünden (onlari lânetledik). Halbuki onu ne oldürdüler, ne de astilar, fakat (öldürdükleri) onlara Isa gibi gosterildi... Bilâkis Allah onu (Isa'yi) kendi nezdine kaldirmistir..."* (Nisâ sûresi, âyet 157). Yâni anlatmak istemistir ki Yahudiler tarafindan öldürülen kisi Isâ degil, bir baskasidir, ve Tanri Isa'yi kurtarip kendi yanina almistir[11]. Daha baska bir deyimle "peygamber"lerin insanlar tarafindan öldürülemeyecegini, ve çünkü Tanri'nin onlari kourudugunu belirtmek sûretiyle kendisine karsi dis bileyenleri uyarmak istemistir.

*

1 Bkz. Elmalili H. Yazir, age (Cilt IV, sh. 3182)

2 Bkz. **Sahih-i... (Cilt** Cilt IX, sh. 255, ayrica bkz. Cilt. VII, sh. 324). Imâm Gazalî, age (Cilt II, sh. 873).

3 Bkz. Elmalili H. Yazir, age (Cilt IV, sh. 3413-4

4 Isrâ sûresi, âyet 55

5 Kadi Iyaz'in **Sifâ** adli kitabi ile bu kitabin açiklamasini yapan Ali el-Kaarî'nin **Serhu's-Sifâ**'sindan. Bazi Üniversite mollalarimiz, Muhammed'le ilgili yukardaki sekilde yüceltilmesini pek "mantikî" bulurlar. Bkz. Yasar N. Öztürk, **Kendi Dilinden Son Peygamber,** Istanbul 1984, 67-69)

6 Mezmur'larda: *"O Allah ki, gökleri ve yeri , denizi ve içindeki her seyi yaratan... Rabbe hamdedin"* (Mezmurlar, Sûre 146: 6-10) seklinde âyet'ler var. Bunlara benzer nice âyet'leri Muhammed Kur'ân'a geçirmistir (Örnegin A'raf sûresi, 54, Yunus 3; Hûd 7; Hadîd 4: Furkan 59: Fussilet 11-12, Secde 4: Kaf 38: Lokman 10: Nebe' 12-13:Zâriyat 47 vs...)

"Eski Ahit" demek oluyor.

7 **Ahd-i Atiyk/ Mezmur**lar, Sûre 35: 1-ve d; ve sûre 37: 28 ve d.

8 Ulemâ'nin görüsüne göre Idrîs, Muhammed'in "cedd-i a'lâsi'dir". Bkz. **Sahih-i...** (Cilt IX, sh. 89)_

9 **Sahih-i...** (Cilt IX. sh. 89-90)

10 Muhammed'in söylemesine göre güyâ Tanri, Isâ'yi bu sekilde konustugu için azarlamistir. Yukardaki âyet'in tamami söyle: *"Allah: Ey Meryem oglu Isâ! Insanlara: -'Beni ve anami, Allah'tan baska iki tanri bilin-' diye sen mi dedin?- buyurdugu zaman o: -'Hasa! Seni tenzih ederim; hakkim olmayan seyi söylemek bana yakismaz. Hem ben söyleseydim sen onu süphesiz bilirdin. Sen benim içimdekini bilirsin; halbuki ben senin zatinda olani bilmem... Ben onlara ancak bana emnrettigini soyledim. Benim de Rabbim, sizin de Rabbiniz olan Allah'a kulluk edin- dedim..."* (K.Mâide sûresi, âyet 116-117).

11 Bu konudaki yorumlar için bkz. Elmalili H. Yazir, age, (Cilt II, sh. 1516 ve d.)

II) Peygamberlerin "Ilk'i" ve "Sonuncusu" olmakla övünen Muhammed, hem Adem'in bir parçasi, ve hem de Adem'den 14 bin yil önce önce var kilinan kimse oldugunu söyliyerek "insan varligi'nin" en mükemmeli oldugunu ekler.

Peygamberlerin en üstünü, en yücesi, en sereflisi, en faziletlisi vs ... olarak övünmek üzere Muhammed, her seyden önce kendisini hem **ilk** ve hem de **son** peygamber olarak ilân etmistir; söyle derdi: *"Ben peygamberlerin yaratilista ilki, gönderiliste sonuncusuyum"* [1]. Ve her vesileyle: *"...Benden sonra Peygamber yoktur"* demegi gelenek edinmisti[2].

Ancak ne var ki: *"Ben Peygamberlerin yaratilista ilki'yim..."* derken hem bir yandan kendisini **Adem**'in kürek kemigi ile bel kemiginin arasindaki bir parçasi olarak tanimlar, ve hem de diger yandan Adem peygamberden dahi daha önce yaratilmis ve peygamberlikle donatilmis oldugunu anlatmak isterdi. Fakat bunu yaparken çeliskiye düstügünü görnmezliketn gelirdi. Gerçekten de **al-Suyûtî'**nin **al-La'âli al-Masmua** [3] adli yapitinda belirtildigine göre Muhammed, kendisine: *"Adem Cennete girdigi zaman sen nerede idin?"* seklindeki soru soran **Ibn-i Abbâs**'a su yaniti verir: *"Ben Adem'in (kürek kemigi ile bel kemiginin arasinda bir) parçasiydim; ve o sekilde dünyâya geldim. Daha sonra babam Nuh'un parçasi haline geldim ve onun gemisiyle seyahat ettim; ve yine babam Ibrahim'in parçasi olarak atese girdim. Ve benim (akraba ve yakinlarimdan) bir çift yoktur ki bu zincirden gelmis olsun. Tanri beni saf olarak masum bir rahm'e koydu ve sonra bana peygamberlik görevini vererek benimle anlasti, ve adimi Tevrat'da ve Incil'de andi. Yer yüzü benim dünyâ'ya gelisimle, ve cennetler ise oraya girisimle seref yeri haline geldi. Tanri beni cennetlerine yükseltti, ve bana kendi öz adlarindan birini verdi. Zirâ kutsal tahtlarin Hükümdar'i **Mahmud**'tur ve benim adim da **Muhammed**..."* [4] .

Ancak ne var ki kendisini **Adem**'in bir parçasi imis gibi gösterirken, hani sanki bu söylediklerini unutmuscasina, kendisinin Adem'den önce peygamber kilindigini ekler, söyle derdi: *"Adem henüz su ile toprak arasinda iken ben Nebî idim (peygamberdim)"* [5].

Fakat bu söylediklerini dahi biraz daha abartmak üzere bir de "zaman" unsurunu ise karistirir ve: *"Ben Hz. Adem'in yaradilisindan on dört bin yil önce Rabbimin huzurunda bir nûr idim"* derdi. Böylece peygamberlik'le simgelendigi yolundaki haberin kendisine "Adem'in yaratilisi" ile "ilâhî ruhun ufürülmesi" arasindaki zaman içerisinde geldigini söylerdi [6].

Islâm yazarlari Muhammed'in bu övünmelerine kapilarak onu "evren"in ve "insanligin" baslangici olarak tanimlarlar. Örnegin **Muhyiddin-i Arabî,** ünlü yapiti olan **Fusûs ül-Hikem'** de söyle der: *"Is onunla basladi ve onunla sona erdi. Adem henüz su ile toprak arasinda iken o Nebî idi. Sonra unsur haline çikmasiyle de Nebîlerin sonucusu oldu".*

Bu tanimlamadan etkilenen Islâm yazarlarina göre Muhammed: *"Rabbina olan delil'in ilkidir!"* ve bütün yaratiklarin *"özü ve hülâsasi"* sayilmistir[7].

Bu vesileyle suna isâret edelim ki Muhammed, kendisini evren'in (kâinatin) ilk yaratildigi an hikmete ermis gibi göstermekle beraber, çikarlarina yatkin bir durum yaratmak ihtiyaciyle bazan bu söylediklerine ters düser seyler söylerdi. Örnegin kendisini Arap'lar içerisinden seçilerek Tanri'nin *"ihsanlarina ve himâyesine"* mazhar kilinmis gibi göstermek üzere Kur'ân'a, Tanri'nin su sekilde konustugunu söyliyertek, hayet koymustur: *"(Ey Muhammed! Tanri) seni öksüz bulup da barindirmadi mi? Seni sasirmis bulup dogru yola eristirmedi mi? Seni fakir bulup zenginlestirmedi mi?"* (K. 93 Duhâ sûresi, âyet 8). Söylemeye gerek yoktur ki bu sözler, biraz yukarda belirttigimiz: "*Ben Hz. Adem'in yaradilisindan on dört bin yil önce Rabbimin huzurunda bir nûr idim"* seklindeki sözlerle pek bagdasmamakta! Çünkü eger Tanri, Adem'in yaratilisindan on dört bin yil önce Muhammed'i "nûr" olmak üzere yaratmis idiyse, neden onu Adem'den su kadar bin yil sonra "öksüz" ve "sasirmis" bulup dogru yola sokma geregini duysun?

Öte yandan Adem'den "on dört bin önce yaratilmis oldugunu" söylerken Muhammed, bu hesabi neye göre yapmistir? bilinmez. Fakat muhtemelen bu yukarda söylediklerini dahi yeterli bulmamis olmalidir ki, bir de peygamberlerin en sonuncusu olarak görünmeyi gerekli bulurdu. Bunu anlatmak makadiyle, tek bir tuglasi ya da kerpici eksik birakilmis binâ örnegini vererek söyle demistir: *"Benimle Peygamberler (zümresi'nin) benzeri, su bir kimsenin meseli ve benzeri gibidir ki, o kisi, bir ev yaptirmis ve binâyi tamamlayip süslemis de yalniz bir tuglasi (bir kerpici) eksik kalmis. Bu vaziyette halk binâya girip gezmeye baslarlar. Ve (eksik yeri görüp) hayret ederek (su kösede bir kerpiç) yeri bos birakilmis olmasaydi! dediler... Ben o (yeri bos birakilan) kerpicim, ben Hâtemü'n-Nebiyyîn'im* (peygamberlerin sonuyum)...*"*[8] derdi. Diger peygamberlerle kendisini kiyasladigi zamanlar özellikle bu noktaya önem verir ve her vesile ile peygamberlerinin sonuncusu oldugunu, kendisinden sonra artik peygamber gönderilmeyecegini belirtirdi. Örnegin amucazadesi olan **Ali b. Abi Talib** ile bir konusmasinda söyle der: *"Ey Ali! Senin bana bagliligin Hârun'un Musâ'ya ittisali* (yakinligi)[9] *mesabesindedir... Su kadar ki benden sonra peygamber yoktur"*[10].

Kendisinden sonra baskaca peygamber gelmeyecegini anlatabilmek için Muhammed, bir de iki kürek kemigi arasinda güvercin yumurtasi kadar büyük bir "siyah et ben'i" bulundugunu söylerdi. Islâm dünyâsi buna inanmis olarak bu siyâh ben'i *"Nübüvvet hâtemî"* (yâni "Peygamberlik mührü") diye bilir [11]. Bununla övünürken muhtemelen anlatmak isterdi ki kendisi *"...hem Peygamberleri hitame erdiren son Peygamberdir... hem de bütün peygamberleri tasdik* (onaylayan) *ve tevsik eden* (kanitlayan) *ilâhî bir mühürdür"* [12].

Bütün bunlari söylerken ahlâk ve fazilet açisindan da kendisini diger bütün peygamberlerin üstünde göstermekten bikmaz, ve: *"Ben ancak mekarim-i ahlâk* (ahlâk cömertligini) *ve*

insanlik faziletini tamamlamak için gönderildim" [13] seklinde konusmaktan geri kalmazdi.

Ancak ne var ki ahlâk ve fazilet timsali imis gibi görünmek isterken pek muhtemelen unuttugu bir sey vardi ki o da yasamini, farkli inançtaki insanlara (müsrik'lere ve kâfir'lere) saldirip esir almakla, esirlerin kafalarini kestirip dogratmakla (örnegin Benî Kureyza kavmine mensup 900 kisi'nin kafalarini kiliçla dograttigi gibi), ya da savas ve saldirilar yolu ile ganimet saglama yollarina basvurmakla, ya da kin besledigi kimselerden acimasizcasina intikam almakla, ya da çesitli usûllerle haremindeki kadinlarin sayisini iki düzineye ulastirmakla, ve ulastirirken de vicdan sizlatici olaylara sebeb olmakla (örnegin ogullugunun karisi Zeyneb'e asik olup onu, kocasindan ayirttiktan sonra, nikâhina almakla), ya da buna benzer davranislarla geçirmis olmasidir.

Öte yandan sunu da ekleyelim ki kendisinden sonra artik baskaca peygamber gelmeyecegini söylemesi, daha dogrusu Tanri'yi bu sekilde konusur göstermesi, hem övünme aliskanligindan ve hem de bencilliginden (yâni kendisinden sonra hiç kimselerin peygamber olarak ortaya çikmasini istememesinde) dogma kiskançliktandir. Bunu yaparken Tanri'yi yine çeliskili durumlarda biraktigi ortadadir. Su bakimdan ki, her ümmete kendi içinden ve kendi dilinden peygamberler gönderdigini söyleyen (örnegin Yahudi'lere, onlarin anlayacaklari dil'den Tevrat'i indirdigini bildiren) bir Tanri, yeryüzünde daha peygamber göndermedigi nice kavimler varken, ve onlara da kendi içlerinden ve kendi anlayacaklari dil ile konusur peygamberler göndermek olasiligina sahib iken, neden Arapça'dan gayri bir dil bilmeyen Muhammed'i en son peygamber olarak göndermis olsun? Madem ki Tanri'nin amaci kendi buyruklarinin anlasilip uygulanmasidir, o halde neden Arap'tan gayri kavimlere, örnegin Türk'lere, ya da Acem'lere vs.... kendi içlerinden ve kendi dillerinden peygamber göndermesin? Neden Arap Muhammed'i, en son peygamber ilân edip, Arapça kur'ân ile, Arap olmayan ve Arapça bilmeyen milletlerin basina geçirsin? Eger Muhammed'in dedigi gibi Tanri bu sekilde hareket etti ise, bu taktirde "ezel ve ebedî kusatan" bilgiye sahip olmasiyla bagdasmaz bir is görmüs degil midir?

Bütün bu ve buna benzere sorular karsisinda sunu düsünmek gerekmez midir ki Muhammed'in, en son peygamber olmak üzere gönderildigine dâir Kur'ân'da yer alan hükümler, dogrudan dogruya Muhammed'in kendi bulusundan baska bir sey degildir!

Bu vesile ile bir de sunu belirtelim ki Muhammed, her ne kadar en son Peygamber oldugunu ve Tanri'nin kendisinden sonra peygamber göndermeyecegini söylemekle beraber, câriyesi **Mariya'**dan dogma oglu **Ibrahim** on sekiz aylik iken öldügu zaman: *"Eger* (Ibrahim) *ölmemis olsaydi, sahici bir peygamber olurdu"* [14] seklinde konusmustur. Çok sevdigi bu oglunun ölümü üzerine bu sekilde konusmasindan anlasilan o'dur ki kendisinden sonra peygamber gelmeyecegine dâir söylediklerine kendisi de pek inanmamaktaydi.

*

1 Bu hadîs için bkz. Ismâil b. Muhammed Aclûnî, **Kesfu'l Hafâ ve Muzîlü'l-Ilbâs** (Beyrut 1351, Cilt II, sh. 129) Alinti için bkz. Öztürk, **age** (sh. 13,31)

2 Buharî'nin Sa'd Ibn-i Ebî Vakkâs'tan rivâyetine göre Muhammed, Tebûk seferine çikarken Ali'yi Medîne'de vekil (kaymakam) birakmis idi. Kendisini cenk eri ve kahraman bilen Ali buna alinmis, Medîne'de çocuklar ve kadinlarla birakilmis olmayi kendisine yediremeyip Muhammed'e yakinmisti. Onu yatistirmak için Muhammed, geçmisteki peygamberlerden örnekler almis, Mûsâ'nin çogu zaman Harûn'u vekil biraktigini anlatmis ve anlatirken de: *"Yâ Alî, Bana nisbetle sen, Müsâ'ya nisbetle Hârun menzilesinde olmaga râzi olmaz misin? Su kadar ki, benden sonra Peygamber yoktur"* demistir. Bkz. **Sahih-i...** (Cilt X , sh. 418 had^gis no. 1658).

3 Bu hususta bkz. al-Suyûtî, **al-La'âli al-Masmu'a fi'l-ahâdis al-mavzu'a** (Kahire 1317; sh. 7).

4 Bu alinti'nin Ingilizce çevirisi için bkz. A. Jeffrey, **A Reader On Islam,** (New York 1980, sh. 333)

5 Bu hadîs'ler için bkz. Muhyiddin-i Arabî, **Fusûs ül-Hikem** (Istanbul Kitapevi 1981, Çeviren M. N. Gencosman, 5.baski **,** sh. 226)

6 Bu hususlar için bkz. Ibn Ishak'in **el-Megazî (Paragraf 161)** adli yapitina bakiniz. Alinti için bkz. Öztürk, **age** SH. 31)

7 Arabî, **age**, sh. 226 ve d.

8 Buharî'nin Câbir Ibn-i Abdillâh'dan rivâyet ettigi bu hadîs için bkz: **Sahih-i...** (Cilt IX, sh. 255 Hadîs no. 1441). Hadîs'te "tugla' deyimi geçmekle beraber Ebû Hüreyre'nin rivâyeti "kerpiç" seklindedir.

9 Bilindigi gibi Mûsa ile Harun kardes'tirler. Her ikisi de "Peygamber" olmakla beraber Hârun, Kur'ân'daki anlatisa göre, Musa'nin yardimcisi rolündedir (Örnegin Tâhâ sûresi, âyet 31-36, 42-50, 92-94).

10 Bkz. **Sahih-i...** (Cilt IX, sh. 186, hadîs no. 1409; bkz. Cilt IX, sh. 363, Bkz. Cilt X, sh. 418 Hadîs no. 1658).

11 Bu hususlar Beyzâvî'nin **Tefsîr** adli yapitinda belirtilmistir. Ayrica bkz. **Sahih-i...** (Cilt IX, sh. 260)

12 Elmalili H. Yazir, age (Cilt V, sh. 3906)

13 Bu hdîs'ler için bkz. **Sahih-i...** (IX. sh. 256)

14 Ibn Sa'd, **Tabakat (1967)** (Cilt I, sh. 1569)

III) Geçmisteki bütün peygamberler Muhammed'in gelecegini müjdelemisler, ona uymak ve yardimci olmak hususunda Tanri'ya söz vermisler. Muhammed de, gelmis geçmis bütün peygamberlerin tasdik edicisi olmus, onlar lehine sâhid'lik etmis (Bkz. Ali Imrân sûresi, âyet 81-82; Nisâ sûresi, âyet 41).

Kendisini, geçmisteki bütün peygamberlere üstün göstermek üzere Muhammed, hem bir yandan bütün peygamberlerin kendisinin gelecegini müjdelediklerini, kendisine yardimci olmak hususunda Tanri'ya söz verdiklerini söyler, ve hem de onlarin peygamberliklerinin tasdik edicisi oldugunu eklerdi. Bu maksatla Kur'ân'a (Al-i Imrân sûresi'ne) yerlestirdigi âyet'lerden ikisi söyle: *"Allah peygamberlerden ahid almisti: -And olsun ki size Kitap, hikmet verdim; sizde olani tasdik eden bir peygamber gelecek; ona mutlaka inanacaksiniz ve ona mutlaka yardim edeceksiniz; ikrar edip bu ahdi kabul ettiniz mi?- demisti. (Onlar) -Ikrar ettik- demislerdi de: -Sahid olun, Ben de sizinle berâber sahidlerdenim- demisti..."* (Bkz. Al-i Imrân sûresi, âyet 81-82).

Görülüyor ki Tanri, daha önceki peygamberlerden her birine "Kitab" ve "hikmet" verirken, onlardan Muhammed'in gelecegini müjdelemek üzere söz almistir. Onlara demistir ki:

"Size vermis oldugum Kitabi (ki bunlar Tevrat ile Incil'dir) ve hikmeti tasdik edecek olan bir peygamber gelecektir; ona inanmak ve yardimda bulunmak üzere bana söz veriyor musunuz?". Tanri'nin bu sorusu üzerine peygamberler: **"Evet söz veriyoruz!"** demisler ve Tanri da onlara: **"Sahit olun, Ben de sizinle beraber sahidlerdenim"** demistir.

Ve iste Islâmci'larin açiklamalarina göre bu âyet'ler, su iki bakimdan Muhammed'i dünya peygamberleri arasinda essiz bir mevkie sahip kilmistir: Bir kere geçmisteki bütün Peygamberler Muhammed'in gelecegini müjdelemek, ona inanmak ve yardimda bulunmak üzere Tanri ile ahitlesmislerdir, yâni O'na söz vermislerdir. Ve bu sözü kendi ümmetleri adina vermis olduklari için, bu ümmetler (ki Yahudi'ler ve Hiristiyan'lar'dir) Muhammed'e inanmali, onun buyruklarina boyun egmeli ve baskaca bir dine yönelmemelidirler. Çünkü Muhammed'in dini Tanri'nin dinidir: *"Artik bundan sonra her kim dönerse iste onlar yoldan çikmislarin ta kendileridir"* (Bkz. Al-i Imrân sûresi, âyet 82). Ve iste yorumculara göre Muhammed, bir kere bu bakimdan diger bütün peygamberlere üstün oluyor.

Öte yandan Muhammed, yukardaki âyet'lere göre bütün peygamberlerin tasdik edicisi rolünü üstlenmis olmakta, ve bu bakimindan da kendisini, bütün dünya peygamberleri arasinda en yüce bir mevkie sahip kilmis bulunmaktadir[1]. Çünkü bu peygamberlerin hepsi, kendilerini tasdik eden Muhamed'e iman eden ve ona yardimci olmak hususunda söz veren kimselerdir. Onlarin peygamberligini tasdik etmek sûretiyle Muhammed, onlara nazaran kendisini üstün bir duruma çikarmis olmaktadir. Hattâ sadece peygamberlere karsi degil, fakat ayni zamanda Tanri'ya karsi da üstünlügünü vurgulamis olmaktadir. Su bakimdan ki peygamberleri tayin eden Tanri olmakla beraber, Tanri'nin seçtigi bu peygamberlerin "peygamberliklerini" tasdik eden Muhammed'tir. Söylemeye gerek yoktur ki tasdik yetkisine sahip olmak, bir üstünlük ifâdesidir. Tanri'nin seçtigi peygamberleri tasdik etmek sûretiyle Muhammed, bu seçim ameliyesine âdeta "mesruiyet" kazandirmis durumundadür. Hani sanki Tanri'nin yaptigi isleri tasdik eden Muhammed'tir.

Yine bunun gibi güyâ Muhammed, bütün peygamberler lehine sahid'lik etmek gibi bir üstünlüge sahip oldugunu anlatmak maksadiyle Kur'ân'a su tür âyet'ler koymustur: *"... Her bir ümmetten bir sahid getirdigimiz ve seni de onlara sahit olarak gösterdigimiz zaman halleri ne olacak?..."* (Nisâ sûresi, âyet 41). Burada geçen "Her ümmetten bir sahid" deyiminin her ümmet'e gönderilen "Peygamberler" anlamina gelmekte ve Muhammed'in de bu gönderilmis olan peygamberlere sahit olarak seçildigi bildirilmekte! Yâni güyâ Tanri: "Ey Muhammed! bilir misin ki her ümmetten bir sahid getirdigimiz, ve seni de o sâhidler üzerine sâhid getirdigimiz vakit ..." seklinde konusmustur[2]. Daha baska bir deyimle Tanri, Muhammed'in diger peygamberlere sâhid'lik edecegini bildirmekle, onlarin Muhammed tarafindan tasdik edilmis olacaklarini bir kez daha belirtmis olmaktadir.

*

1 Bu konudaki yorumalr ve açiklamalar için bkz. Elmalili H. Yazir, age (Cilt II, sh. 1140-1; Ö. R. Dogrul, **Tanri Buyrugu**, Inkilâp Kitab evi, Istanbul 1980, sh. 98; Diyânet Vakfi'nin Kur'ân çevirisi , sh. 59).

2 Yorumlar için bkz. Elmalili H. Yazir, age (Cilt II, sh. 1355-6). Ayrica Diyânet Vakfi'nin Kur'ân çevirisi'nde, Nisâ sûresi'nin 41ci âyeti'nin yorumuna bakiniz.

IV) Gelmis geçmis Peygamberlerin en üstünü, en yücesi, en sereflisi, en faziletlisi, ve en imtiyazlisi oldugunu söylerken, baska "peygamberlere" verilmeyen yetenek ve yetkilerin kendisine verildigini belirterek övünür; baskalari tarafindan da bu sekilde övülmek ister:

Kendisini "son" peygamber olarak tanitan Muhammed, geçmisteki peygamberlerin en "üstünü," en "sereflisi", en "yücesi", en "faziletlisi", en "imtiyazlisi" ve Tanri tarafindan en çok "sevileni" olarak gösterir, ve bu yönleriyle övünürdü. Örnegin söyle derdi:*"Ben resûllerin (Tanri elçilerinin) önderiyim; ben nebî'lerin* (peygamberlerin) *kemâlini simgeleyen son nebîyim. Kiyâmet günü ilk sefâat edecek olan ve sefâati ilk kabul edilecek olan da benim"* [1]**.** Bunu söylerken kendisinin biraz yukarda degindigimiz gibi, hem "Resûl" ve "Nebî" olarak gönderildigini belirtmek ve diger peygamberlere üstün bulundugunu anlatmak yaninda bir de Kiyâmet günü sefaatçi olmak bakiminan da üstün bulundugunu anlatmakisterdi. Fakat bunu da yeterli saymaz**,** Kiyâmet günü, bütün insanlardan ve bütün peygamberlerden üstün bir yeri oldugunu anlatmak üzere sunu eklerdi: *"Kiyâmet gününde nâs'in* (insanlarin) *seyyidi* (efendisi) *benim..."* [2]

Öte yandan kendisinden önce gelmis olan peygamberlere bes sey'de üstün oldugunu ortaya vururken söyle eklerdi: *"Benden evvel hiç kimseye verilmedik bes sey (hep birden) bana verilmistir: bir aylik yola kadar korku ile mansur oldum. Yer (yüzü) bana namazgâh ve sebeb-i tahâret kilindi... Ganâim* (ganimet'ler)*bana helâl edildi; halbuki benden evvel kimseye helâl edilmemisti. Bana sefâat verildi. Bir de (benden evvel) her nebî hâssatan kendi kavmine ba's olunurken (gönderilirken) ben umûm-i nâsa (bütün insanlara) ba's olundum"* [3]**.**

Yâni güyâ Tanri, diger peygamberlere yeterince "korkutma" yetkisi vermedigi halde Muhammed'e "bir aylik yola kadar korku salma gücü" vermistir; güyâ diger peygamberlere yeryüzünü namazgah kilmadigi halde Muhammed'e kilmistir; güyâ diger peygamberlere ganimet alma hakki tanimadigi halde Muhammed'e bunu helâl kilimistir; güyâ diger peygamberlere sadece kendi kavimleri için sefaat etme hakki tanidigi halde Muhammed'e bütün kavimler için sefaat etme haki tanimistir; güyâ diger peygamberleri sadece kendi kavimlerine göndermis oldugu halde Muhammed'i bütün insanlara peygamber olarak göndermistir!

Her ne kadar Muhammed, baskalarina nazaran üstünlügünü bu "bes sey" ile sinirlamis gibi görünürse de, genel olarak konusmalarindan bu sayi ile bagli kalmadigi anlasilmaktadir. Su bakimdan ki, bir kere kendisini diger peygamberlerden hiç birine layik görülmeyen inâyet ve nîmetlerle donatilmis gibi göstermis ve bunlarla övünmüstür. Örnegin Kur'ân'a, Isrâ sûresi'ne, yerlestirdigi âyet'lere göre güyâ Tanri onu bir gece **"Mescid-i Haram"**dan alip **"Mescid'i Aksa"**ya götürmüs, çevresini mubarek kilmis ve bir kisim âyet'lerin aslini ona göstermistir (K. 17 Isrâ sûresi, âyet 1). Yine bunun gibi **Necm** Sûresi'ne koydugu âyet'lerle Tanri'nin kendisini, bir baska sefer, gökyüzünün son noktasindaki bir yere, **"Sidretü'l- Müntehâ** denen yere, getirdigini ve orada **Cebrâil**'i görmüs oldugunu söylemistir (K. 53 Necm sûresi, âyet 13-14). Öte yandan **Kevser** Sûresi'ne yerlestirdigi âyet'lerle Tanri'nin kendisine Cennetlerin en güzel irmagi olan **Kevser** 'i nîmet olmak üzere

verdigini bildirmistir (K. 108 Kevser sûresi, âyet, 1).

Her ne kadar **Adem Peygamber'**e benzemekle övünmek üzere: *"Insânlar içinde Adem Aleyhisselâm'a en çok benzeyen benim..."* [4]demekle beraber, biraz ilerde belirtecegimiz gibi ona bir çok bakimlardan üstün bulundugunu söylemekten geri kalmazdi.

Öte yandan ahlâk ve yaradilis bakimindan "**Ibrahîm Peygamber"**in kendisine benzedigini söylemek sûretiyle de kendisine övünme payi çikarirdi; söyle derdi: *"Gerek ahlâk ve gerek yaradilis bakimindan bana en çok benzeyen Ibrahim Aleyhisselâm'dir "* [5]

Kendisini diger "peygamber"lere üstün imis gibi göstermek için basvurdugu ustaliklardan bazilari asagida özetlenmistir.

1 Dârimî'nin **es-Sünen'**inden alinti için bkz. Öztürk, **age** (sh. 123)

2 Buharî'nin Ebû Hüreyre'den rivâyeti için bkz. **Sahih-i...,** (Cilt II, sh. 820)

3 Câbir'in rivhayetine dayali bu hadîs için bkz. **Sahih-i...** (Cilt II, sh. 245, hadîs no. 223)

4 Imam Gazalî, **Ihyâû...** (Cilt II. sh. 899)

5 Imam Gazelî, **Ihyâû, ...** (Cilt II, sh. 899)

A) Diger peygamberlerden her birinin sadece kendi kavimlerine gönderildigi hâlde kendisinin bütün kavimlere (insanliga) gönderildigini ve Peygamber'ler içinde en kalabalik ümmet'e sahip oldugunu söyler. Yeryüzünün hazinelerinin anahtarlarinin kendisine verildigini ve kendi ümmetinin, ümmet'lerin en hayirlisi oldugunu bildirir. Kendi ümmetinin geçmisteki cezâlarinin hafifletildigini, ve bazi cezâlarinin da kaldirildigini ve kendisinden baska hiç bir Peygamber'e bu imtiyazlarin verilmedigini söyliyerek övunür.

Baska vesilelerle de belirttigimiz gibi Muhammed ilk baslarda kendisinin sadece Arap kavmine, hattâ Arap kavmi içinde sadece Mekke ve çevresinde bulunan Arap'lara gönderilmis oldugunu söylemistir. Kur'ân'a koydugu âyet'lerden bunun böyle oldugu açikca ortadadir. Örnegin Kur'ân'a, **Sûra sûresi'**ne, koydugu su âyet bunun kanitidir: *"Ey Muhammed, böylece... Mekke'de ve çevresinde bulunanlari uyarman... için sana Arapça okunan kitab vahyettik"* (K. 42 Sûrâ 8).

Yine bunun gibi **Fussilet Sûresi**'ne koydugu su âyetle kendi mensup bulundugu Arap kavmini uyarmak için gönderildigini anlatmak istemistir: *"(Ey Muhammed!) Bu, Arapça bilen bir milleti uyarman için... âyet'leri Arapça açiklanmis olarak Allah katindan indirilmistir.* (K. 41 Fussilet 2-5).

Öte yandan **Kasas Sûresi'**nde yine Arap kavmi için gönderildigini su sekilde belirtmistir: *"Senden önce kendilerine uyarici gelmeyen bir milleti uyarman için... gönderildin"* (K. 28 Kasas 46).

Buna benzer daha nice âyet'leri ve hadîs'leri siralamak mümkün[1]. Mekke'de peygamberligini ilân edipte Medîne'ye hicret edecegi tarihe gelinceye kadar, yâni 10 ya da 13 yillik süre boyunca kendisini hep bu sekilde sadece Arap kavmine gönderilmis bir peygamber olarak tanitmistir. Fakat Medîne'ye geçipte çetecilik ya da savaslar sayesinde biraz güçlenmeye basladiktan sonra, kendisini Yahudilere ve Hiristiyanlara peygamber olarak kabul ettirme sevdasina kapilmis ve bu andan itibaren sadece Arap'lara degil fakat bütün kavim'lere, bütün insanlara gönderilmis peygamber rolünü üstlenmistir. Câbir b. Abdu'llâh'in rivâyetine dayali bir hadîs'inde söyle der: *"(Benden evvel) her (peygamber) özellikle kendi kavmine (peygamber olarak) gönderilmisken, ben bütün ümmetlere peygamber olundum"* [2].

Yine ayni sekilde olmak üzere **Musned-i Ahmeb b. Hanbel'**deki bir hadîs'e göre söyle demistir: *"Bana arzin anahtarlari verildi. Ahmed tesmiye olundum. Ümmetim de ümmetlerin en hayirlisi kilindi"*[3] *.*

Öte yandan kendi ümmet'inin geçmisteki tüm cezâlarinin hafifletildigine, "hatâ" ile "nisyan" cezâsinin kaldirildigina dâir hükümlerin sadece kendisine gönderildigini, ve bu tür hükümlerin kendisinden önce hiç kimseye verilmedigi gibi kendisinden sonra da hiç kimseye verilmeyecegini söyliyerek övünmüstür[4]. Ancak ne var ki, kendi ümeti'nin geçmisteki günahlarinin afedildigini söylerken: *"Islâm kendisinden evvel vâki olmus cürümlerin hükmünü ibtâl eder"* seklindeki anlayisi yerlestirmis olmaktaydi. Oysa böyle bir anlayis'dan övünme payi çikarilamazdi, çünkü bu, islenmis cürümlerin cezâsiz brakilmasi sonucunu dogurur ki, adâlet ve hukuk duygusu ile bagdasamaz Fakat her ne olursa olsun durum su ki, önceleri Arap kavmine, Arapca Kur'ân ile gönderildigini söyliyerek övünürken, daha sonra diger kavimlere de peygamber olarak seçildigini söyliyerek, övünme telasi içerisinde, adhalet ve hukuk ilkelerine ters düsmekten kaçinmamistir.

Yine kendi söylemesine göre, bütün peygamberler içerisinde en kalabalik ümmet'e sahip olan kendisidir. Diger peygamberlerin birer, ikiser ya da otuzar, kirkar ümmeti oldugu halde kendisinin sinirsiz denecek kadar çok ümeti vardir [5] . Böyle olmasinin nedeni de kendisine Kur'ân'in verilmis olmasidir[6]. Bu konudaki övünmesini Muhammed, hani sanki Tanri'nin tahtinda oturmus konusuyormus gibi, söyle dile getirir: *"Bana bütün ümmetler arzolunup gönderildi: Bir, iki peygamber yanlarinda onar, yirmiser, otuzar, kirkar ümmetleriyle berâber önümden geçmege basladilar. Bir peygamber de yaninda bir tek ümmeti bile olmaksizin geçti. En sonu uzaktan büyük bir karalti gösterildi. -Bu (kesîf) karalti nedir? Bu benim ümmetim midir?- diye sordum. -Bu Mûsâ peygamberle kavmidir- diye cevab verildi, sonra bana: - Ufka bak! denildi. Bakinca ufku dolduran sevâd-i a'zâmi* [7] *gördüm. Sonra bana: -Senâ ufuklarinin surasina ve bu tarafina da bak!- denildi. Bir de ne göreyim! Bir sevâd-i a'zâm bastanbasa ufku kaplamisti. Bana: -Bu senin ümmetindir. Bunlardan yetmisbin kisi hesâba çekilmeksizin Cennet'e girecektir- denildi..."* [8]. Görülüyor ki, Muhammed'in söylemesine göre, diger peygamberler içerisinde en kalabalik kavm'e sahip olan Mûsâ'dir; fakat Tanri, Mûsâ'nin kavminden çok daha fazlasini Muhammed'e vermistir.

Dikkat edilecegi gibi Muhammed, yukardaki sözleriyle kendisini, sadece en kalabalik

ümmet'e sahip peygamber olarak tanitmakla kalmamis, fakat bir de kendi ümmet'i içerisinde yetmis bin kisinin hesaba çekilmeden Cennet'e alinacaklarini, oysa baska peygamberlerin kavimleri için böyle bir olasilik saglanmadigini bildirmeyi de ayrica bir övgü vesilesi yapmistir. Hattâ bu övünmesini biraz daha ileri götürmek üzere sunu eklemistir ki, zinâ, hirsizlik, ya da içki içmek vs... gibi günahlari isleyen mu'minlerin hepsi (sirk kosmadan ölmek sartiyle) dogruca Cennet'e gideceklerdir[9].

Muhammed'in bu sözlerinde, övgü vesilesi yapilacak hiç bir yön bulunamdigini belirtmek, bilmem gerekir mi? Çünkü yetmis bin kisinin hesaba çekilmeden (ya da cinâyet, zinâ, hirsizlik vs... gibi en agir, en rezil suçlari isleyenlerin, Tanri'ya es kosmiyarak ölmeleri halinde) Cennet'e alinmalari demek, adâlet ve hukuk ilkelerini çignemek demektir[10].

Bütün bunlardan gayri bir de Muhammed'in övünmelerinden anlamaktayiz ki Tanri, sirf en son ve en sevgili Peygamberi'nin hatiri ugruna olmak üzere, müslümanlardan biri öldügü vakit, onun yerine Yahudi'lerden ya da Hiristiyan'lardan birini mutlaka Cehennem'e atip kizgin ateslerde yakacaktir. Gerçekten de Müslim'in, **Ebû Bürde**'den rivâyetine göre Muhammed'in söylemesi aynen söyle: *"Müslüman bir adam öldügü vakit, Allahu Teâlâ onun yerine Yahudi ve Hiristiyanlardan birini Cehennem'e kor"*. [11]

*

1 Bu konuda benim **Arap Milliyetçiligi ve Türkler** adli kitabima bakiniz.

2 *"Bir de (benden evvel) her nebî hâssaten kendi kavmine ba's olunruken, ben umûm-i nâsa ba's olundum".* Bkz. **Sahih-i...** (Cilt II, sh. 245-6, hadîs no. 223)

3 Ahmed b, Hanbel'in **Müsned**'inden.

4 Nesei'deki rivâyete göre Muhammed söyle diyor: *"Bir de Ars-i Rahmânin altindaki bir hezîneden Sûre-i Bakare'nin sonundaki su âyat-i kerime bana verildi ki, benden evvel hiçbir kimseye verilmedigi gibi, benden sonra da kimseye verilmeyecektir"*. Bu alinti için bkz. **Sahih-i...** (Cilt II, sh. 246)

5 **Sahih-i...,** (Cilt XII, sh. 82 ve d. Hadîs no. 1926)

6 **Sahih-i...,** (Cilt XI, sh. 226, hadîs no. 1764)

7 "Sevâd" sözcügü "Ulu kalabalik" ya da "Ulu kent" anlaminda olmak üzere burada "son derece büyük ulu bir halk klalabaligi" demek oluyor.

8 Buharî'nin Ibn-i Abbâs'tan rivâyeti için Bkz. **Sahih-i...** (Cilt XII, sh. 82 ve d. Hadîs no. 1926). Bu hadîs için ayrica bkz. Imâm Gazalî, **Ihyâu...** (Cilt IV, sh. 996).

9 Bu konuda Buharî'nin **Kitab-i Libas'**inda yer alan hadîs'ler için bkz. **Sahih-i...** (Cilt IV, sh. 268

10 Islâm kaynak'larina göre Muhammed, yetmis bin kisi arasinda yer alacak olanlarin "büyü yapmayanlar", "ugursuz gözle bakmiyanlar", "Sifâ'nin Sadece Allah'tan olduguna inananlar" ve her seyi Allah'in kendilerine takdir ettigi kaderde bulanlar olacagini anlatmak üzere söyle demistir: *"Cennet'e hesapsiz*

girecek mü'minler efsun etmiyenler, tese'üm eylemiyenler, sifânin (Allah'tan olduguna inanip) keyden olduguna inanmiyanlar ve her hususta Allah'a tevekkül edenlerdir" . Buharî'nin Ibn-i Abbâs'tan rivâyeti için bkz. **Sahih-i...** (Cilt XII, sh. 82-83, hadîs no. 1926)

11 Bu hadîs için bkz. Imâm Gazalî**, Ihyâu...** (Cilt IV, sh. 997)

B) Tanri tarafindan kendisine *"En büyük hârika"* olmak üzere Kur'ân'in verildigini, ve bu bakimdan da "peygamber"lerin en yücesi olarak seçildigini söyliyerek övünür:

Diger bütün peygamberlere nazaran "üstünlügünü" ve "yüceligini" kanitlamak maksadiyle Muhammed, Kur'ân'in kendisine "bir hârika", ve "bir "mû'cîze" olarak verildigini söylemis, söyle demistir: *"Hiç süphesiz ki bana ihsân buyurulan (en büyük) hârika, Allah'in bana vahyettigi Kur'ân (mucîzesi)dir. Umarim ki ben, kiyâmet günü bütün peygamberlerin en çok ümmetlisi bulunayim"* [1]**.**

Bu sözlerden anlasilan o'dur ki, her ne kadar öbür peygamberlere de bir takim mu'cîzeler verilmis olmakla beraber Muhammed'e verilen **Kur'ân** bu mu'cîzelerin en büyügüdür; çünkü güyâ öbür peygamberlerin mu'cîzeleri onlarin yasami ile sinirli kalmistir; *"onlar munkariz olunca mu'cîzeleri de munkariz olmustur".* Oysa ki güyâ Muhammed'e verilen Kur'ân mu'cîzesi, kiyâmet gününe kadar sürüp gidecektir [2].

Ancak ne var ki bu sözleri söylerken Muhammed, Ku'rân'in esasen Tanri nezdindeki *"Levh-i Mahfuzda"* (yâni "Ana ve Temel Kitabta") yazili olarak hazir bulunduguna [3], ve daha önceki peygamberlere (örnegin Mûsâ'ya) **Tevrat** (ve Isa'ya) Incil seklinde verildigine [4] ve üstelik de "Tevrat"in ve "Incil"in onaylayicisi" olarak gönderildigine [5] dâir söylediklerini unutmusa benzer [6].

Öte yandan Kur'ân'in çeliskilerle, tutarsizliklarla, akli dislamalarla, bilimsellige, insan hak ve özgürlüklerine aykiriliklarla dolu bir kitab oldugu düsünülecek olursa, bu kitabin "mûcize" olmak üzere verildigi hususunda Muhammed'in bu yukardaki övünmesinde ne derece bir gerçek yattigi sorgulanmak gerekmez mi?

1 Buharî'nin Ebû Hüreyre'den rivâyeti için bkz. **Sahih-i...** (Cilt XI. sh. 226, hdîs no. 1764)

2 Bu konudaki hadîs'ler için bkz. **Sahih-i...** (Cilt XI. sh. 228)

3 Kur'ân'in "Lavh-i Mahuz" 'da sâbit bulunduguna dâir âyetler için bkz. 85 Buruc 21-22> Sakli bir kitab'dan gönderildigine dair âyet'ler için bkz. 56 Vakia 77-80. Ana Kitab'da mevcut bulunduguna dâir âyet'ler için bkz. 43 Zuhruf 4

4 Bkz. Hûd Sûresi 17; Kehf Sûresi 107-108

5 Kur'ân'in hem Tevrat'in ve hem de Incil'in onaylayicisi oldugu hususunda âyet'ler çoktur. Örnegin Bakara Sûresi: 41, 91,97, 101. Mâide Sûresi: 48. En'âm Sûresi 92.

6 Bu konuda benim **"Islâm'a Göre Diger Dinler"** adli kitabima bakiniz.

V) Kendisinin "Peygamber"ligine inanmis olarak duâ edenlerin *"Islâm fitrati ve yaradilisi üzerine ölmüs olacaklarini"* söyleyerek, ve bu bakimdan da diger peygamberlerden farkli bir durumu oldugunu belirleyerek övünür.

Rivâyete göre Muhammed, gece yatagina girince sag tarafina yatar, sag elini sag yanaginin altina kor ve: *"Allâh'im senin adini anarak ölürüm ve dirilirim (uyurum, uyanirim)"* der, uyaninca da: *"O Allâh'a hamd ederim ki beni öldükten sonra dirilten O'dur. Öldükten sonra dirilmemiz de O'na âitdir*" [1] diye tekrar duâ ederdi. Bazan da duâ'si söyle olurdu: *"Allâh'im Kendimi Sana teslîm ettim, yüzümü Sana çevirdim, isimi Sana ismarladim, Sana i'timâd ettim. Sen'i dilerim ve Sen'den korkarim. Sen'den baska siginacak (Mahmî) Sen'den baska kurtaracak (halâskâr) yoktur; halâs ve himâye ancak sana âidtir. Allâh'im indirdigin Kitabi'na inandim ve gönderdigin Peygamberi'ne îmân ettim"* [2]

Görülüyor ki Muhammed, duâ ederken, "peygamber" olarak gönderildigine kendisinin de inandigini söylemekte: hani sanki bundan süphesi varmis gibi! Fakat asil maksadi övünmek ve kendisini baskalarina bu sekilde övdürtmektir. Çünkü bu yukardaki duâ'yi o, müslüman kisilere yaptirtmak için söyle derdi: *"Bir kimse, bu kelimeleri okur da, sonra o gece içinde ölürse, o kimse Islâm fitrati ve yaradilisi üzerine ölür"* [3].

Daha baska bir deyimle halki suna inandirmis idi ki, kendisinin peygamber olduguna dâir yukardaki satirlari, duâ seklinde tekrar ederek ölen bir kimse, tam bir müslüman olarak dogruca Cennet'e gidecektir. Onlara bunu müjdelemis olmayi, kendisi için bir övgû vesilesi bilirdi.

1 **Sahih-i...**(Cilt XII, sh. 338, H. no. 2144)

2 **Sahih-i...** (Cilt XII, sh. 339, H. no. 2145)

[3] **Sahih-i...,** (Cilt XII, sh. 339)

VI) Cehennem'in tam ortasina kurulan Sirat köprüsü'nün üstünden ümmetini en evvel geçirecek olan "peygamber"in kendisi oldugunu söyliyerek, ve 70 bin kisiyi hesap vermeden Sirat'tan geçirtecegini ekliyerek övünür!

Muhammed'in söylemesine göre Kiyâmet gününde insanlar bir araya toplanacaklar (hasronulacaklar) ve orada kirk yil boyunca gözlerini semâya dikmis olarak bekleyeceklerdir. Daha sonra Tanri onlara: *"Her kim her neye tapiyor idiyse onun ardina düssün"* diye emredecektir. Bunu üzerine kimileri günes'in, kimileri Kamer'in, kimileri tâgut'larin (seytan'larin) ardina düsüp gidecekler, ve geriye sadece Muhammed'in ümmet'i kalacaktir (hem de munâfiklar içlerinde olmak üzere)! Bunun üzerine Tanri onlara farkli bir kilikta görünüp: *"Ben sizin Rabbinizim"* diyecek, fakat onlar O'nu tanimadiklari için: *"(Senden Allah'a sigininiz) Rabbimiz gelinceye kadar bizim yerimiz burasidir... Rabbimiz bize geldiginde biz O'nu taniriz"* diyeceklerdir. Bu sefer Tanri onlara, onlarin taniyabilecegi kilikta görünerek: *"Ben Rabbinizim"* diyecek ve hepsini sirat köprüsünden geçmege çagiracaktir. Ve sonra Cehennem'in tam ortasina, kiliçtan keskin, kildan ince bir Sirât (yâni köprü) kurulacaktir. Ve iste bu köprünün üzerinden ümmetini en evvel geçirecek olan Muhammed olacaktir. Sirat'in basina geldiklerinde Tanri, her mü'min ve mü'mine'ye ve her bir munafik'a bir nûr verecek ve onlar Sirât'in yokus kismini açip da düzlük yerine geldiklerinde munafik'larin elinden nurlarini alacaktir[1]. Daha sonra Sirât'dan geçis baslayacaktir; yetmis bin kisi olan ilk zümre hiç hesap vermeden geçip kurtulacaklardir. Digerleri, günah durumlarina göre isleme tâbi tutulacaklardir. Tanri'nin diledigi kimseler yakalanip atese atilacaklardir.

Daha sonra Yahudiler ve Hiristiyanlar çagirilip kendilerine: "Siz kime tapardiniz?" diye sorulacaktir. Yahudi'ler **Uzeyr**'e, Hiristiyan'lar ise Allah'in oglu Mesîh'e (Isa'ya) taptiklarini söyleyecekler, böylece Tanri'ya es kosmus olduklarini belli edeceklerdir. Bu kez onlara, Tanri'nin hiç bir es, hiç bir ogul edinmedigi söylenecek ve *"Simdi söyleyiniz, istediginiz nedir?"* diye sorulacaktir. Onlar susadiklarini söyliyeceklerdir. Onlara su basina gelmeleri bildirilecektir; fakat su basi denilen yer Cehennem'in kendisidir. Hepsi de Cehennem'e dökületeceklerdir. Ve sonra Tanri Cehennem'e soracaktir: *"Doldun mu (Ey Cehennem!)?"*. Bunun üzerine Cehennem: *"Daha var mi?"* diye Tanrzi'nin sorusunu yanitlayacaktir. Bu yanit üzerine Tanri, daha fazla kâfiri ates'e atarak Cehennemi doldurmaga çalisacaktir (K. Secde sûresi, âyet 13; Hûd sûresi, âyet 118-119; Kâf sûresi, âyet 30, vs...)[2].

[1] **Sahih-i...** (Cilt II, sh. 822 ve d.)

[2] Bu konudaki hadî'sler için bkz. **Sahih-i...** (Cilt II, sh. 825-6). Ayrica benim "Kur'ânb'in Elestirisi" ad¬i kitabima

bakiniz.

VII) Bütün ümmet'lere safâat'ta bulunma hakkinin, sadece kendisine verildigini, diger peygamber'lere böyle bir hak'kin taninmadigini söylemekle övünür:

Tanri'nin en sevgili peygamberi oldugunu ve her istedigi seyin Tanri tarafindan derhal yerine getirildigini söylerken Muhammed, bir de bütün ümmet'lere Cennet'te sefâatçi olma imtiyazinin kendisine tanindigini söyler ve bununla övünürdü. Bu konudaki övünmelerinin hikâyesi genellikle **Ebû Hüreyre** ya da **Enes Ibn-i Mâlik** gibi en saglam kaynaklara dayali bulundugu için Islâm dünyâsi tarafindan mutlak gerçek olarak benimsenir.

Muhammed'in söylemesine göre, Tanri, bütün ümmet'lere "sefâat" etme hak ve yetkisini sadece kendisine tanimistir ve sadece kendisinin istegi üzerine insanlari Cennet'e ya da Cehennem'e koyacaktir: hem de her istegini yapmaga hazir ve râzi oldugunu belirterek; çünkü güyâ Tanri söyle konusmustur: *"Ey Muhammed! ne istersen söyle, sözün dinlenecektir. Benden ne dilersen dile, yeterki iste, mutlaka verilecektir, sefâ'at et, sefâ'atin de, mutlaka kabûl olunacaktir"*.

Yer yüzündeki bütün ümmetlere "sefâat" konusunda Tanri'nin kendisine hak ve imtiyazlar tanidigini anlatmak üzere Muhammed söyle konusmustur: *"Umum beseriyete sefâ'at bana ihsân olunmustur. Rabbimden müsâade isteyeyim, diyecegim. Rabbimden istedigim müsâ'ade olunacak ve bana... bir takim hamdü senâlar ilhâm olunacak ...(ve) Cenâb-i Hakk'a secdeye kapanacagim. Sonra bana Allahu Teâlâ - <Yâ Muhammed! Basini secdeden kaldir, hem (ne istersen) söyle sözün dinlenecek (ne dilersen) iste verilecektir, sefâ'at et, sefâ'atin de kabûl olunacaktir>- buyuracak, ben de artik -Yâ Rab! Ümmetimi, ümmetimi- diye niyaz edecegim..."* [1]

Yine ayni kaynaklarin rivâyetlerine göre Muhammed, Kiyâmet günü ne sekilde sefâ'at edecegini su sekilde belli etmistir: *"Kiyâmet günü hulûl ettiginde (Umûmî sûrette) ben sefâ'at ederim. Bunun üzerine ben: -<Yâ Rabbî! Gönlünde hardal dânesi kadar îmâni olanlari Cennet'e koy>- diye niyaz ederim, bunlar Cennet'e girerler. Sonra ben -<Yâ Rabbî! Hardan dânesinden az îmâni olanlari da koy>- diye sefâ'at ederim..."*[2].

Görülüyor ki Muhammed kendisini, insanlara sefâat hususunda Tanri'nin görevlendirdigi bir kimse olmaktan da öte'de, âdeta Tanri'ya: "Sunu Cennet'e al, bunu Cehennem'den çikar" diye emir verir durumda göstermektedir. Yâni övünme ihtiyaci içerisinde kendisini, hani sanki Tanri'nin da üstünde görür gibidir; nasil ki Kur'ân'a koydugu âyet'lerle *"Allah ve melekleri, Peygamber'e (Muhammed'e) çok salevât getirirler..."* (K. Ahzâb sûresi, âyet 56) diyerek bu üstünlügünü kanitlamaga çalisti ise! Bu hususu ilerde ayrica incelemek üzere simdilik konumuza devamla Muhammed'in, insanlara sefâat hususunda diger peygamberlere oranla kendisini nasil üstün buldugunu özetleyelim:

Muhammed'in söylemesine göre **Kiyâmet** gününde bütün insanlar Tanri nezdinde kendilerine sefâ'atçi bulmak için peygamber arayacaklardir; ararlarkende **Adem'**den itibaren gelmis geçmis bütün peygamberlere (örnegin **Nûh**'a, **Ibrahim**'e, **Ishak**'a, **Mûsâ**'ya,

Davud'a, **Süleyman**'a vs... ve nihâyet **Isâ**'ya) basvuracaklar, fakat bu peygamberlerden hiç biri bu isi üzerine almayacaktir. Güyâ bu peygamberlerden her biri söyle diyecektir: *"Benden baska bir sefâatçi bulun, Muhammed'e basvurun".* Çünkü güyâ her biri çesitli nedenlerle günâhkar durumda bulunduklarindan, kendilerini bu ise layik görmeyeceklerdir. Örnegin **Adem:** *"Ben yasak meyve'den yedim, Tanri'ya karsi asi'lik ettim, sefâ'at edemem; kendinize baska bir sefâ'atçi bulun"* diyecektir. Yine ayni sekilde **Nûh** peygamber: *"Ben Tanri'ya karsi kusurluyum, sizlere sefâ'atçi olamam, Ibrahim'e gidin belki o olur"* diyecek, **Ibrahim** ise: *"Ben Tanri'ya yalan söyledim, günâhkarim, sizlere sefâ'at edemem, baskasina gidin"* diyecektir. **Mûsâ** söyle diyecektir: *"Ben istemeyerek adam öldürdüm, günâhkarim, sizlere sefâ'atçi olamam".* Sira **Isâ'**ya geldikte o, her hangi bir günâh zikretmeden bu isi yapamayacagini bildirecek ve kendisine sefâ'at için basvuranlara **Muhammed'**e gitmelerini söyleyecektir. Böylece geçmisteki bütün peygamberler, Tanri nezdinde sefâ'at için kendilerine basvuran insanlari Muhammed'e havale etmis olacaklardir. Çünkü Muhammed (tabii, Muhammed'in kendi söylemesine göre) günahsiz olan tek peygamberdir!

Bunun üzerine bütün insanlar Muhammed'e gidecekler ve: *"Yâ Muhammed! Sen Allah'in peygamberisin ve (peygamberlerin) sonuncususun... (Tanri'ya) hakkimizda sefâ'at et; görüyorsun ki elem ve iztirab içindeyiz"* diye yalvaracaklar, ve bunun üzerine Muhammed onlara sefâ'atçi olacaktir[3]. Sefâ'atçi oldugu içindir ki Tanri, Muhammed'in isteklerini yerine getirecek ve onun istedigi kisileri cennet'e alacaktir.

Ancak ne var ki Muhammed, sefâat'te bulunmak için kendi yararina olmak üzere bir sart öngörmüstür ki o da kisilerin kendisini yüceltici sekilde duâ etmeleridir; daha dogrusu kendisine **"tasliye"**de bulunmalari ve **"vesîle"** dilemeleridir. **"Tasliye"** sözcügü, Muhammed için *"Sallallahü aleyhü ve sellem"* duâsini okumak anlamina gelir ki Muhammed'i yüceltme amacina dayalidir. "Vesîle" sözcügü ise, her ne kadar sözlüklerde *"Bir büyüge yaklasmaya sebeb olacak sey"* demek ise de, Muhammed'in kullandigi sekliyle *"Cennet'te bir menzil"* anlamina alinmistir; yâni kisiler Tanri'dan, Muhammed'i böyle bir menzile eristirmesi için duâ edeceklerdir. Ve iste *"Sallallahü aleyhü ve sellem"* sözleriyle Muhammed'i yücelten, ve Cennet'teki o emsalsiz menzile Muhammed'den baska hiç bir kulun lâyik olmadigina dâir duâ eden mü'minler, Muhammed'in sefâatini hak etmis olacaklardir. Kiyâmet günü Muhammed bu mü'minlerin Cennet'e alinmalari hususunda Tanri indinde sefâatçi olacaktir. Bunun böyle oldugunu anlatmak üzere Muhammed söyle diyor: *"(Ezan okunduktan) Sonra bana salât ü selâm getirin. Zirâ her kim bana tasliye ederse ondan dolayi Allâhu Teâlâ ona on kere tasliye buyurur. Sonra benim için Allah'tan vesîleyi dileyin, çünkü o, Cennet'te bir menzildir ki, ibâdüllahtan yalniz bir kuldan baskasina lâyik olmaz. Umarim ki o kul ben olayim. Öyle ise benim için vesîleyi her kim Allhah'tan dilerse sefâati hak eder."* [4]

Görülüyor ki Muhammed, Cennet'te bir menzil oldugunu ve bu menzil'in bir tek kul'dan baskasina lâyik olmadigini bildiriyor ve kendisinin bu menzil'e erisebilmesi için, müslüman kisilerden duâ bekliyor ve bu duâ'yi yapanlar hakkinda sefâat edecegini belirtiyor. Pek güzel ama, Muhammed'in her istedigi seyi yapmaga hazir oldugunu bildiren bir Tanri, sevgili Peygamberi'ni Cennet'teki o menzil'e yerlestirmek için, neden mü'minlerin duâ etmelerine ihtiyaç duysun?

Öte yandan bir de su var ki Muhammed, kendisi için magfiret dileginde bulunacak ve yukardaki sekilde duâ edecek olan kimseleri Cennet'e sokacagina dâir söz verirken bu kimselerin gunâhkar olup olmamalarina aldiris etmemistir. Daha baska bir deyimle, suç islemis (örnegin adam öldürmüs, zinâ etmis, hirsizlik yapmis) olsalar dahi sirf müslümanligi kabul etmislerdir, ve kendisi için duâ etmislerdir diye Cennet'e sokma yolunu seçiyor. Ilginç bir örnek söyle:

Ebû Serruâ Ukbe b. Hâris el-Kuresî diye bilinen bir müsrik kisi, Bedir savasindan sonra intikam almak maksadiyle Mekke civârinda **Hubeyb b. Adiyy** adinda bir müslümani öldürür. Fakat daha sonra, Mekke'nin fethi günü (ya da az önce) müslüman olur ve savaslardan birinde sehid düser. Her ne kadar adam öldürmüs olmakla büyük bir suç islemis sayilirsa da, Muhammed onun dogruca Cennet'e gittigini söyler, çünkü çok önceleri, daha dogrusu Uhud savasi'ndan sonra yerlestirdigî bir hükme göre, Islâm'in: "kendisinden evvel vâki olmüs cürümlerin hükmünü ibtâl edecegini" bildirmistir. Bu konuda Ebû Hüreyre'nin rivâyeti söyle: Muhammed *"Allah iki kisiyi rizâsiyle karsilar. Ki onlar, biri obürünü öldürüp Cennet'e giren iki kimsedir"* diye konustugunda kendisine: *"Yâ Resûla'llâh! Hem öldüren, hem de ölen ikisi birden nasil Cennet'e girer?"* diye sorulur. Bu soruya Muhammed söyle yanit verir: "*Su* (müslüman) *Allah yolunda çarpisarak sehid düser* (de Cennet'e girer)*. Sonra Allah öldürene hidâyet eder (o da müslüman olur. Allah yolunda cihâd eder). O da sehid düser"* [5].

Söylemege gerek yoktur ki her ne sekilde ve ne sebeble olursa olsun, müslüman olan kisi, yukarda degindigimiz gibi Muhammed için Tanri'dan sefâat dileyecektir. Bu itibarla adam öldürme gibi bir suç islemis olsa dahi suçunun bagislanip Cennet'e alinmasi "dogal!" sayilacaktir.

Öte yandan Muhammed, sadece kisileri Cennet'e sokmak hususunda degil fakat Cehennem'e atilmis olanlari oradan çikarmak hususunda da sefâ'at'te bulunmak gibi bir imtiyazla donatildigini söylemistir; söyle diyor: *"(Bana) -<haydi git gönlünde arpa dânesi kadar îmâni olan müslümanlari Cehennem'den çikar>- denilecek... ben de gidip vazifemi ifâ edecegim. (Sonra yine bana) -< haydi git, hardâl dânesine yakin miktarda, azin azi îmâni olan kimseleri Cehennem'den çikar>- denilir. Ben de gidip onlari çikaririm"* [6] *.*

Dikkat edilecek olursa Muhammed, suç islemis olan kisileri Cennet'e aldirirken, ya da Cehennem'e atilmis bulunan kisileri oradan çikartirken, onlarin suçluluk durumuna aldiris etmemekte, sadece kendisi için "magfiret" dileyip dilemediklerine, ya da gönüllerinde "arpa dânesi" kadar imân bulunup, bulunmadigina bakmaktadir. Yâni dinsel'ligi adâlet anlayisinin önüne almaktadir, ki bunu Tanri'nin yüceligi fikriyle bagdastirmak güçtür.

1 Enes'in rivâyeti için bkz. **Sahih-i ...** (Cilt XII, sh. 425 ve d. Hadîs no. 2187)

2 Enes'in rivâyeti için bkz. **Sahih-i...** (Cilt XII, sh. 425-5, H. no. 2186)

3 Bu konudaki Ebû Hüreyre hadîs'î için bkz. **Sahih-i...** (Cilt XI, sh. 52-53, 120); Enes Ibn-i Mâlik'in rivâyeti için bkz. **Sahih-i...** (Cilt XII, sh. 425 ve d. , Hadîs no. 2186, 2187)

4 Buharî'nin **Câbir b. Abdullâh**'dan , ve Müslim'in **Abdullâh b. Amr b. el-As**'dan rivâyetleri için bkz. **Sahih-i...**, (Cilt II, sh. 571 ve d. Hadîs no. 365)

5 Eb^ü Hüreyre'nin rivâyeti için bkz. **Sahih-i...** (Cilt VIII, sh. 283, hadîs no. 1192)

6 Enes'in rivâyeti için bkz. **Sahih-i...** (Cilt XII, sh. 428 . H. no. 2187)

VIII) Diger peygamberlerden farkli olarak sirf kendisine özgü olmak üzere gögsünün Tanri tarafindan açtirilarak içine peygamberlik mührünün vuruldugunu söyliyerek övünür (K. 94 Insirâh sûresi, âyet 1):

Kur'ân'in 94.cü sûresi'nin basligi **"el-Insirâh"**tir, ki "ferah'lik", "açiklik", "genislik", "sevinçlilik" anlamlarina gelir. Sûre'ye bu basligin verilmesinin nedeni, Tanri'nin güyâ Muhammed'i peygamberlige hazirlamak üzere kalbini genisletip ferah'a eristirmis olduguna dâir âyet'leri içermesidir. Gerçekten de sûre'de söyle yazili: *"Ey Resûlüm! Senin gögsünü açip genisletmedik mi? ... Senin sânini ve ününü yüceltmedik mi?..."* (K. 94 Insirâh sûresi, 1, 3). Daha baska bir deyimle Tanri, sirf Muhammed'in "saadeti" için, onun gögsünü açip nefesine genislik, kalbine ferahlik verdigini bildirmekte. Islâm kaynaklarina göre, âyet'le ilgili hikâye söyle: Muhammed'in henüz küçücük bir çocuk iken ve sütninesi **Halime**'nin yaninda bulundugu bir sirada Tanri, **Karakus** türünden iki kus'a emreder[1]: Muhammed'in yanina gidip kalbini yarmalarini ve içine peygamberlik mührünü vurmalarini ister. Karakus'lar, emir geregince kalkip Muhammed'i bulurlar, gögsünü açip, içinden kalbini çikartirlar ve yararlar. Sonra kalbin içindeki iki damla siyah pihtiyi ayirtip, önce kar suyu ve sonra da ilik su ile gögsünü yikarlar, ve yikadiktan sonra kalbin içine **"sekinet"** (yâni **"**iç huzuru") serpistirirler. Bu isi bitirdikten sonra gögsünü dikerler ve nihâyet peygamberlik mührü ile mühürlerler.

Bütün bu islerden sonra gidip Tanri'yi olup bitenlerden haberdar ederler. Ve iste Kur'ân'daki: *"Ey Resûlüm! Senin gögsünü açip genisletmedik mi?..."* (K. 94 Insirâh 1) seklindeki âyet bunu anlatmak için konmustur.

Buharî, Müslîm, ve Tirmizî gibi kaynaklarda yer alan verilere göre Muhammed söyle konusmus oluyor: *"Ben Beyt'in yaninda uyur uyanik arasi bir halde iken, içinde zemzem suyu bir altin tasla bana gelindi de sadrim* (gögsüm) *suraya ve suraya kadar serh edildi* (yarilarak açildi) *... Derken kalbim çikarildi da zemzem suyu ile yikandi, sonra yerine iâde edildi, sonr iyman ve hikmet dolduruldu, sonra burak* (Muhammed'in binegi) *getirildi, onun üzerine Cibril aleyhisselâm ile beraber gittim, tâ Semai Dünya'ya vardik..."* [2]

Her ne kadar Islâmcilar, Muhammed'in sözlerine dayali olarak bu olayi mu'cîze diye kabul ederlerse de yalandir. Gerçek sudur ki bütün bunlar, Muhammed'in, "ulu" ve "üstün" görünmek üzere ortaya vurdugu ve inanç seklinde taraftarlarina kabul ettirdigi seylerdir.

*

1 Bazi yorumcular bunun "Karakus" degil fakat "Cibril" oldugunu söylerler. Ömer Riza Dogrul çevirisine bakiniz.

2 Elmalili H. Yazir, **age** (Cilt VIII, sh. 5914 ve d.)

IX) Korku salmak hususunda da diger bütü insanlardan (ve peygamberlerden) üstün yaratildigini söyler: *"Benden evvel hiçbir kimseye verilmedik bes sey (hep birden) bana verilmistir: Bir aylik bir yola kadar (düsmanlarimin kalbine) korku (salmak) ile mansûr olundum..."* diyerek övünür.

Korku salmanin ve siddet usûlleriyle is görmenin bir "meziyet" mi, yoksa "nakise" mi, oldugu, çok eski çaglardan beri tartisilagelen bir konudur. **Budha,** ya da **Isâ** gibi din koyucular, korku ile verilen din'in iyi bir sey olmadigina inanmislarken **Musa** ya da **Muhammed** gibi din liderleri, farkli bir tutuma yönelik görünmüslerdir. **Tevrat**'in **Sayilar** adli kitabi, Musa'nin etrafa korku ve dehset saçan davranislarina örnek olaylarla doludur. Muhammed'e gelince, o, her hususta oldugu gibi korku salmak bakimindan da Tanri'nin kendisine, diger bütün insanlardan (dolayisiyle diger bütün peygamberlerden) farkli olarak, üstünlük sagladigini söylerdi. Buharî'nin, Câbir b. Abdu'llâh'tan rivâyetine göre Muhammed, kendisinden baska hiç bir kimseye verilmedik bes seyden söz ederken, bu bes sey'den birinin korku salmak odlugunu anlatmak üzere söyle derdi: *"Benden evvel hiçbir kimseye verilmedik bes sey (hep birden) bana verilmistir: Bir aylik bir yola kadar (düsmanlarimin kalbine) korku (salmak) ile mansûr olundum..."* [1]**.**

Görülüyor ki Muhammed, "bir aylik" yol mesafesini kistas edinip, bu mesafe içerisinde bulunan düsmanlarini korkutabilme gücü ile donatildigini söylemekte ve bunu, diger bütün insanlara ve peygamberlere karsi bir üstünlük saymaktadir!

"Neden bir aylik yol" diye sorulacak olursa bunun cevabini, yeryüzü cografyasi hakkinda fazla bilgiye sahip olmamasinda aramak gerekir. Kendisine en uzakta bulunan düsmanlarinin en çok bir aylik mesafede bulundugunu ve bunun ötesinde artik gidilecek yer olmadigini düsünmüs olmalidir ki yukardaki sekilde konusmustur.

Bununla beraber Islâmcilar, Muhammed'in bilgi kitligi içerisinde bulunmadigini söyliyerek "Bir aylik" deyimin "nükte" oldugu görüsüne sarilirlar, ki yalandir[2].

*

1 **Sahih-i...** (Cilt II, sh. 245, hadîs no. 223) . Baska hiçbir insana verilmeyip de sadece kendisine verilen diger dört sey, kitabimizin diger kisimlarinda açiklanmistir ki bunlar, yer yüzünün sadece Muhammed'e namazgâh kilindigi, ganimet almanin sadece ona helâl kilindigi, sefâat'in sadece ona verildigi, ve sadece onun bütün kavimlere peygamber olarak gönderildigidir.

2 **Sahih-i...** (Cilt II, sh. 245 Not. 2)

X) Ücret karsiliginda is görmedigini söyliyerek övünmekle beraber, çapulculuk yapip ganimet alma imtiyazinin sadece kendisine helâl kilindigini, baska peygamberlere böyle bir hak'kin taninmadigini söylemekle övünür (K. Enfâl sûresi, âyet 41-42; Hasr sûresi, âyet 6-7):

Kendisini insanlik ugruna is gören "idealist" ve "hidâyet" sahibi[1] bir kimse olarak göstermek maksadiyle Muhammed, Tanri tarafindan "müjdeleyici" ve "uyarici" olarak gönderildigini söylerken bu isleri para karsiginda yapmadigini, ve insanlardan ücret (ecir) istemedigini bildirirdi. Bu anlatmak için Kur'ân'a koydugu âyet'lerden biri söyle:*"(Ey Muhammed!) Biz seni ancak müjdeleyici ve uyarici olarak gönderdik. De ki: -Buna karsilik sizden, Rabbine dogru bir yol tutmayi dileyen kimseler (olmaniz) disinda her hangi bir ücret istemiyorum"* (25 Furkan sûresi, hayet 56-57). Kendisi gibi, daha önceki peygamberlerin de ücret karsiliginda is görmediklerini eklerdi (örnegin bkz. Yasin sûresi, âyet 21). Ancak ne var ki yaptigi isler için taraftarlarindan ücret istemedigini söylerken, çete'ler gönderip zengi kervanlari ele geçirmek, ya da varlikli kavimlere (özellikle Yahudi kavimlerine) karsi saldiriya geçip onlardan edindigi mal, arazi ve para seklindeki ganimetin büyük bir kismina konmak sûretiyle maddî çikarlar saglamakta kusur etmemistir: hem de bu sekilde çikar saglamanin Tanri tarafindan sadece kendisine taninmis bir imtiyaz oldugunu söyliyerek.

Gerçekten de, Muhammed'in söylemesine göre Tanri, daha önce göndermis oldugu peygamberlerden bir kismina savas yapma izni vermis, bir kismina ise vermemistir. Savas izni verdiklerine de savas sonucu ele geçirilen "ganâim'den" (ganimet'lerden) yararlanma hakki tanimamistir; bu hakki, baslibasina bir **"imtiyaz"** olmak üzere, ilk kez ve sadece **Muhammed**'e tanimistir. Daha baska bir deyimle Tanri, diger bütün peygamberlerden farkli olarak Muhammed'e, hem savas izni vermis ve hem de savas'ta ele geçirecegi gaimetlerin "helâl" sayilacagini bildirmistir. Bunun böyle oldugunu Muhammed söyle belirtmekte: *"Benden evvel hiç kimseye verilmedik bes sey (hep birden) bana verilmistir... Ganâim bana helâl edildi; halbuki benden evvel kimseye helâl edilmemistir... "* [2]

Hemen ekleyelim ki Tanri, yine Muhammed'in söylemesine göre, ganimet edinme'yi yukardaki sekilde sadece Muhammed'e helâl sayarken, Muhammed'le birlikte kendisine de pay ayrilmasini istemistir. Gerçekten de Kur'ân'da, bu hususla ilgili olarak Tanri'nin söyle konustugu yazili: *"... Bilesiniz ki, ganimet olarak ne elde etmisseniz, beste biri, Tanri'nin, Peygamberi'nin, Peygamber'in yakinlarinin, öksüzlerin, yoksullarin, yolcunundur..."* (Enfâl sûresi, âyet 41-42). Yâni savasta elde edilen ganimet'in beste biri, Tanri'ya ve Muhammed'e ve onun yakinlarina ayrildiktan sonra, geri kalan kisim savasa katilanlar arasinda paylastirilir.

Bu vesileyle deginmek gerekir ki ganimet'lerin paylasilmasi sadece vurusmali sekildeki savas yolu ile ele geçirilmis olan mallar ve esirler bakimindan söz konusudur. Savassiz sekilde elde edilmis ganimet'ler paylasilmaz; bunlarin tümü Muhammed'e âid'tir. Bunun böyle oldugunu anlatmak için Muhammed, Tanri'nin söyle konustugunu bildirmistir: *"Allah'in, onlardan (mallarindan) Peygamberine verdigi ganimetler için siz at ve deve kosturmus degilsiniz. Fakat Allah peygamberlerini diledigi kimselere karsi üstün kilar. Allah her seye kadirdir..."* (K. 59, Hasr sûresi, âyet 6-7).

Bu âyet'i Muhammed, Medine'ye iki mil uzaklikta bulunan **Benî Nadîr** yahudileri'ne karsi

giristigi saldiri sonucu olmak üzere koymustur. Mesafe yakin oldugu için bu saldiriya "piyade" olarak gidilmistir; yâni at ya da deve cinsi binek hayvanlara binilmis olarak degil fakat yaya olarak sefere çikilmistir. Sadece Muhammed Lif yularli bir merkebe binmistir. Güyâ Allah, Yahudilerin gönüllerine öylesine bir korku düsürmüstür ki, müslümanlarin basit bir kusatmasi sonucu adamlar yurtlarini ve mallarini terkederek gitmege razi olmuslardir. Ve iste güyâ Tanri: "Ey müslümanlar siz ne at oynattiniz, ne deve kosturdunuz. Bu basariyi Allah'in dilegi üzerine vurusmasiz olarak sagladiniz. Bu nedenle Yahudilerden ele geçirilen mallar Muhammed'indir" seklinde konusmus olmaktadir. Kaynaklarin bildirmesine göre Muhammed, "fey" olarak kondugu bu mallari hem kendisi için ve hem ailesinin bir yillik geçimini saglamak için kullanmis ve ayrica da ashab'dan bazilarina bir miktar vermistir. Buna benzer bir baska olay Fedek arazisi vesilesiyle ortaya çikmistir. Vurusmasiz olarak ele geçirilen bu araziyi de Muhammed, "tarafi ilâhî"dendir diyerek kendisine alikomustur. Konuyu "Muhammned'in Ganimet Siyâseti" basligi altinda ayrica inceledigimiz için burada fazla durmayacagiz. Fakat sadece sunu ekleyelim ki ganimet (ya da fey) alma hak'kinin Tanri tarafindan sadece kendisine helâl edildigini, ve baska hiçbir peygambere böyle bir hak'kin verilmedigini söyleyerek övünmenin Muhammed bakimindan ne yarar sagladigini sormak gerekir. Köy'ler, kent'ler, ve kervanlar üzerine saldirip çapulculuk etmenin, yagma ve talan yolu ile mallar, hayvanlar, esirler ele geçirmenin, bunlari paylasmanin, satmanin "fazilet sayilabilecek bir yönü olabilir mi?" diye sormak gerekir. Bu tür isleri övünme vesilesi yapmanin bile aslinda yüceltici degil fakat küçültücü bir sey oldugunuj düsünmek dogal sayilmaz mi?.

*

1 "Hidâyet" sözcügu "Dogru yolu gösterici" karsiligindadir.

2 Buharî'nin Câbir b. Abdu'llâ'dan rivâyeti için bkz. **Sahih-i...** (Cilt II, sh. 245, Hadîs no. 223)

XI) Bütün peygamberler içerisinde, geçmis ve gelecek bütün günahlari Tanri tarafindan affedilen tek peygamberin kendisi oldugunu söylemekle övünür .

O sinirsiz övünme hirsiyle Muhammed, kendisini, sadece bütün insanlarin degil, fakat ayni zamanda, gelmis geçmis bütün peygamberlerin en "ulu" ve en "yüce"olani ve Tanri indinde en sevileni, en güvenileni vs... seklinde tanitirken, bir de bütün günahlari affedilen (yâni günahsiz olan) tek peygamber oldugunu söylemis, ve bu bakimdan diger bütün peygamberlere üstün olmakla övünmüstür. Bunun böyle oldugunu anlatmak maksadiyle Kur'ân'a koydugu âyet'lerden biri söyle:

"... Ki Allah senin zenb'inden (suç'arindan, günah'larindan) *geçmisini ve gelecegini magfiret buyurup üzerindeki ni'metini tamamliyacak ve seni dosdogru bir cadde'ye çikaracak..."* (K. 48 Fetih sûresi, âyet, 2).

Daha basa bir deyimle Tanri, Muhammed'in geçmis bütün günahlarini bagisladigini ve

gelecek günahlarini bagislayacagini ve ona olan nîmetini tamamlayip onu dogru bir yola iletecegini bildirmekte! Ancak ne var ki Muhammed, hani sanki Tanri'nin bu sözleri yetersiz imis gibi, bir de müslümanlardan, kendisi için duâ etmelerini ve günahlarinin afvedilmesi için Tanri'ya yalvar yakar olmalarini istememistir. Bakiniz nasil:

Buharî'nin **Ebû Hüreyre**'den rivâyetine göre güyâ diger peygamberlerden her biri hatâ ve kusur islemislerdir, örnegin adam öldürmüsler, ya da yalan söylemisler, ya da genellikle Tanri emirlerini ihlâl etmislerdir, ve bu yüzden günâhkar olmuslardir. Güyâ **Adem** Cennet meyvesinden birini yedigi için Tanri'nin yasaklarina karsi gelmis ve âsi olmustur. Güyâ **Nuh,** vaktiyle kendi kavmînin helâk olmasi için duâ etmis ve böylece kötü bir davranista bulunmustur. Güyâ **Ibrahîm** "peygamber" üç kere yalan söylemis bu yüzden suçlu sayilmistir. Güyâ **Mûsâ** "peygamber", kendi kavminden birini korumak için adam öldürmüstür. **Isâ** "peygambere" gelince, güyâ o günâh islemedigi hâlde yine de kendi nefsiyle cebellesmis ve bu yüzden kendisini gühâhkar hissetmistir[1].

Ve iste bu örnekleri öne sürerek Muhammed, kendisinin bu yukardakilere benzer hiç bir günâh islemedigini ya da tüm günâhlarinin Tanri tarafindan tamamem afvedilmis oldugunu ve çünkü Tanri'nin: "...*Allah, senin geçmis ve gelecek günahini bagislar...."* (K. Fetih sûresi, âyet 2) seklinde konustugunu söylemistir. Kur'ân yorumcularinin açiklamalarina göre bu âyet'le anlatilmak istenen sey Muhammed'in, "Peygamber" olmadan önceki (yâni "Cahiliyyet" dönemindeki geçmis) günahlari ile birlikte, "Peygamber" olduktan sonraki günahlarinin afv edilmis oldugudur. **al-Kassâf** adli yapitin yazari **Zemâhserî** gibi bazi yorumcular ise, yukardaki âyet'de yer alan *"senin geçmis günahlarin"* seklindeki deyimin, onun, **Marya** adindaki cariye ile Hafsa'nin odasinda cinsî münasebette bulunurken **Hafsa** tarafindan yakalanmasi üzerine, bir daha Mariya ile yatmayacagina dair söz vermesi ve fakat bu sözünü tutmamasindan dogma günah oldugunu söylerler. Ayni âyet'teki *"Senin... gelecek günahlarin"* deyimin ise, ogullugu **Zeyd**'in karisi **Zeyneb**'e asik olup onunla evlenmesi olayindan dogma günahi kapsadigini eklerler. "Gelecek günahlar" deyiminden ne anlasilmak gerekigi hususunda yorumcular tartisirlar. Muhammed'in günah iskeyemeyecegini düsünen **Muhyiddîni Arabî** gibi yorumcular ise, âyet'teki "gelecek günahlarin" deyimiyle anlatilmak istenen seyin "ümmetin zenbi" (halkin günahlari)" oldugunu söylerler[2]

Ve iste bütün günahlari bagislanan tek "Peygamber" oldugu içindir ki Muhammed, Kiyâmet gününde bütün insanlara sefâatçi olma yetkisiyle donatilmistir[3]**.** Yine güyâ bundan dolayidir ki **Kiyâmet günü** kendisine **"Kevser"** denilen büyük nîmet (Cennet irmaklari) ve ayrica da **"peygamber sancagi"** verilecek ve bütün peygamberler bu sancak altinda toplanacaklardir. **Müsned-i Bezzâr** gibi kaynaklarda Muhammed'in söyle konustugu yazili: *"Geçmis ve gelecek zenbim* (günahlarim) *magfiret edilmistir* (affedilmistir). *Bana Kevser verilmistir. Bu sâhibiniz (Nebiyy-i Zi-sâniniz) hiç süphe etmeyiniz ki Kiyâmet gününde Livdu'l-Hamd'in* (peygamber sancaginin) *sahibidir ki, Adem olsun, Adem'den beriye olsun bütün enbiyâ* (peygamberler) *o Livâ'nin* (sancagin) *altindadir"*[4]*.*

Ancak anlasilamayan bir husus var ki o da su: Geçmis günahlarinin Tanri tarafindan bagislandigini ve ve gelecek günahlarin da bagislanacagini söyleyen Muhammed, sanki Tanri'nin bu sözlerini pek yeterli bulmazmis gibi, bir de muslümanlarin kendisi için söyle duâ etmerini emretmistir: *"Yâ Muhammed!... Sen nebîlerin* (peygamberlerin) *hâtimisin* (en sonuncususun). *Allah geçmiste ve gelecekte vukûu farzolunan bütün günâhlarini magfiret etmistir. (Tanri'ya) hakkimizda sefâat et; görüyorsun ki elem ve iztirab içindeyiz"* [5].

Yâni güyâ insanlar Muhammed'in günâhlarinin bagislanmasi için Tanri'ya duâ edeceklerdir ve bu isi sirf Muhammed kendileri için sefâate bulunsun diye yapacaklardir! Ve güyâ onlarin bu sekildeki duâ'lari üzerine Muhammed, **"Ars-i Rahmân"**in altina varacak, orada

Tanri'ya secdeye kapanacak ve sonra Tanri ona : *"Yâ Muhammed! basini kaldir, iste. Dilegin verilecektir, sefâat eyle. Sefâatin kabul edilecektir"* diyecektir. Tanri'nin bu sözleri üzerine Muhammed dilediklerine sefaat edecek ve onlari Cennete yerlestirecektir[6]. Böylece baska peygamberlerin yapma gücünde bulunmadiklari bir isi, kendisi yapmis olacaktir.

"Neden Tanri baska peygamberlerin günahlarini afv etmemistir de sadece Muhammed'inkileri etmistir?" diye sorulacak olursa bunun yanitini Muhammed'in hayal gücünde aramak gerekir. Kendisinden önce gönderildikleri söylenen peygamberlerden daha fazla günaha sahip bulunmasindan mütevellid ruhî bir itisle asiri övgüye yönelme ihtiyacini duymus olmalidir.

*

1 Buharî'nin Ebû Hüreyre'den rivâyeti için bkz. **Sahih-i...** (Cilt XI, sh. 120, H. no. 1711)

2 Bkz. Elmalili H. Yazir, age (Cilt VI, sh. 4407)

3 **Sahih-i...** (Cilt XI, sh. 52-53) Enes'in bu dogrultudaki rivâyeti için bkz. **Sahih...** (Cilt XII, sh. 425, hadîs no 2186, 2187)

4 **Sahih-i...** (Cilt II, sh. 247)

5 **Sahih-i...** (Cilt XI. sh. 126). Ayrica Buharî'nin Ebû hüreyre'den rivâyeti için bkz**. Sahih-i.**.. (Cilt XI. sh. 120 ve d. Hadîs no. 1711). Buharî'nin Enes Ibn-i Mâlik'ten rivâyeti için bkz. Sahih-i... (Cilt XI, sh. 252 ve d. , Hadîs no. 1786)

6 **Sahih-i...** (Cilt XI, sh. 12o, ve d. Hadîs no. 1711)

XII) Kendi seytâni'nin dahi müslüman kilindigini, böylece seytanlarin serrinden korundugunu söyler, ve bu bakimdan da, bütün peygamberlere ve bütün insanlara üstün olmakla övünür:

Muhammed'in söylemesine göre **seytan** (Iblis) denilen kötülük kaynagi bir yaratik vardir ki herkesin pesindedir; ve pesinde bulundugu herkesi mutlaka yaniltmak, günaha sokmak için ugrasir durur. Sahte ve yaldizli sözler fisildiyarak is görür, aldatma yollarini arar. Insanlarin bu seytanlari görmelerine olanak yoktur, çünkü Muhammed'in söylemesine göre bunlar görünmeyen yaratiklardir; fakat buna karsiliik seytanlar insanlari görürler. Ve Tanri bu seytan'lari, inançsiz olanlarin dostu kilmistir. Kur'ân'da söyle yazili: *"Ey Ademogullari! Seytan... ve yandaslari, sizin onlari göremeyeceginiz yerden sizi görürler. Süphesiz ki biz seytanlari, inanmayanlarin dostlari kildik"* (K. A'raf sûresi, âyet 27) .

Her seyden önce bu âyet'deki su tümceye dikkat edelim: "...*Süphesiz ki biz seytanlari, inanmayanlarin dostlari kildik"*. Evet ama Muhammed'in söylemesine göre insanlari "inanan'lar" (müslüman) , ya da "inanmayan'lar" (kâfir) seklinde yapan yine Tanri'dir. Çünkü Kur'ân'da: *"Allah kimi dogru yola iletmek isterse onun kalbini Islâm'a açar; kimi de saptirmak isterse... (onun) kalbini iyice daraltir..."* (K. En'âm süresi, âyet125) diye yazili. Su hâle göre Tanri, diledigini "inanmayan"lardan yapmakta ve sonra da seytanlari onlarin dostu kilmakta! Olacak sey midir bu?

Öte yandan Tanri'nin yarattigi bu seytan, sadece insanlara degil, fakat peygamberlere de musallat'tir, hem de öylesine ki, hiç bir peygamber onun serrinden uzak kalmis degildir. Hacc sûre'sinde söyle yazili:*"(Ey Muhammed!) Senden önce hiçbir peygamber yoktur ki, seytan onun okuduklari arasina (dilegine) ille de (beserî arzular) katmaya kalkismasin..."* (K. 22 Hacc sûresi, âyet 52) .

Yine Muhammed'in söylemesine göre, seytanlari insanlara ve peygamberlere "musallat" eden Tanri'dir. Ve bu seytanlar, insanlari oldugu gibi peygamberleri de kandirmak için ugrasirlar; çünkü Tanri onlari, insanlara ve peygamberlere düsman kilmistir Bunun böyle oldugunu anlatmak üzere Muhammed Kur'ân'a (En'âm sûre'si'ne) su âyet'i koymustur: *"Böylece Biz, her peygambere insan ve cin seytanlarini düsman kildik. (Bunlar) aldatmak için birbirlerine yaldizli sözler fisildarlar..."* (K. En'âm sûresi, âyet, 112)

Anlasilan o ki seytanlar, bütün bu kötülükleri Tanri'nin istek ve dilegine göre yapmaktadirlar, çünkü ayni âyet'de su yazili: *"... Rabbin dileseydi* (seytanlar) *bunu yapamazlardi..."* (K. En'âm sûrtesi, âyet 112).

Her ne kadar Tanri *"... seytanin biraktigini bozar (kaldirir), kendi âyetlerini güçlendirir"* (K. 22 Hacc sûresi, âyet 52) olmakla beraber, her ne hikmetse bu seytanlari insanlara ve peygamberlere musallat ettigini söylemekten geri kalmaz. Ancak ne var ki bu söylediklerini cerhedercesine söyle konusmaktan geri kalmaz: *"(Bu seytanlar sözün sahte ve yaldizlisini bir de su maksatla fisildarlar ki) âhirete inanmayanlarin kalpleri o sözlere meyletsin, onlardan hosnud olsun ve yapacaklari (kötülükleri) yapsinlar"* (K. En'âm sûresi, âyet 113).

Görülüyör Muhammed'in söylemesine göre Tanri, hem bir yandan insanlara ve peygamberlere seytanlari musallat ettigini söylemekte, ve hem de diger yandan:*"Rabbin dileseydi* (seytanlar) *bunu yapamazlardi..."* (K. En'âm 112) diye eklemektedir..

Neden Tanri böyle yapar, yâni seytanlari insanlara ve peygamberlere musallat kilar? bilinmez; daha dogrusu akilci yoldan bunun yanitini vermek güç. Madem ki insanlarin ve peygamberlerin kaderlerini önceden çizmistir, defterlerine kaydetmistir, örnegin dilediginin gönlünü açip onu müslüman yapmis ve diledigininkini kapatip kâfir kilmistir, o halde "neden seytanlari yaratip bu tür huzursuzluklara vesile olur? Ya da kullarini dogru yola soksun diye gönderdigi peygamberlere neden seytanlari musallat eder ve onlarin kandirilmalarina sebeb olur?" diye sorulacak olursa buna Muhammed kendisi de cevap vermez, veremez.

Ancak ne var ki kendi bakimindan isin kolayini bulmustur; su bakimdan ki, bir kere hiç kimselerin göremedigi bu seytanlari somut biçimde görebildigini ve gerektiginde boyunlarina sarilip onlari bogabilecek güçte oldugunu söyliyerek övünür.

Öte yandan kendi seytani'nin müslümanlikla emrolundugunu ve bu nedenle kendisine yardimci oldugunu, oysa ki diger peygamberlerin böyle bir ayricaliga ve üstünlüge sahip kilinmadiklarini söyliyerek övünür. Söyleki:

Ahmed Ibn Hanbel, Nesei, Ibn Teymiyye gibi kaynaklarin bildirmesine göre Muhammed, büyük bir bedenî güce sahip olarak seytani yakalayip bogdugunu anlatmak üzere söyle konusmustur: *"Namaz kilarken seytan geldi. Hemen yakaladim, yere yatirdim, boguyordum onu. O denli ki, onun dilinin soguklugunu elimin üzerinde duydum"*. Nesei'nin Ayse'den rivâyetine dayali bu sözlere ek diger rivâyetlere göre Muhammed, seytani bogarken onun salyasinin eline bulastigini, ve bunu elinde bunu hissettigini bildirmistir[1].

Yine bunun gibi bir kez namaz kilarken seytanin saldirdigini ve namazini bozdurmak istedigini, ve fakat Tanri'nin yardimi ile seytani yakaladigi gibi Mescid'in direklerinden bir direge baglamak istedigini ve fakat bu uygulamanin Süleyman "peygamber"e özgü kalmasini düsündügü için vazgeçtigini söylemistir[2] (Anlasilan sirf bu konuda ayricalik gütmemistir)

Seytan ile iliski konusuna gelince, her hususta oldugu gibi bu konuda da Tanri'nin kendisine, hiç kimselere ve hiçbir peygambere layik görmedigi imtiyazlari sagladigini, ve seytani'ni "müslüman" yaptigini öne sürerek söyle demistir: *"Benim seytanim kâfir idi. Lâkin Allah ona karsi bana yardim etti de (seytanim) müslim oldu"* [3]. Bu sözleri su vesile ile söylemistir. Bir gün Ashabi ile konusurken aklina, kadinlari seytanlara benzetmek fikri gelir ve söyle der: *"Kadinlar insanin karsisina seytan gibi çikarlar. Bir kadin görüp heves ettiginiz vakit, hemen kendi âilenize mürâcaat edin. Çünkü onda olanin aynisi onda da vardir"* [4].

Fakat kadin'in "seytan niteligî"nden dogma tehlikeliligini biraz daha vurgulamak için söyle ekler: *"Kocalari hâriçte bulunan kadinlarin yanina girmeyin. Zirâ kan damarda isledigi gibi, seytan (da) , insanin vücûduna isler"* . Bunun üzerine Ashab'dan biri dayanamaz, sorar: *" Senin de mi yâ Resûlallah?"* Onlarin sorusuna Muhammed söyle yanit verir: *"Evet benim de. Fakat Allah bana yardim etti ve seytanim müslüman oldu"*[5].

Simdi de akliniza muhtemelen söyle bir soru gelecektir: "Müslüman olan bir seytan'in *seytanligi* nerede kaldi?". Söylemege gerek yoktur ki o tarihlerde hiç kimse bu soruyu aklindan geçirmedigi için Muhammed, cevap bulma güçlügü karsisinda kalmamistir. Ancak ne var ki, müslüman oldugunu söyledigi bu kendi seytaninin ona, ara sira bir takim azizliklerde bulundugu, onu kandirdigi anlasilmaktadir. Örnegin bir def'a'sinda bu kendi seytani onu, putperestlerin "Lât", "Uzza" ve "Menât" adindaki putlar lehinde konusturmus ve: *"Iste bunlar, yüce turnalardir. Sefaatleri de elbette ki umulur"* seklindeki sözleri Kur'ân'a âyet olarak koydurtmaga çalismistir ki bunlar **"Seytan âyetleri"** diye bilinir. Güyâ Tanri seytanin bu yaptigini bozmus ve Muhammed'e söyle demistir: *"(Ey Muhammed!" Seni, sana vahyettigimizden uzaklastirip daha baskasini ileri sürerek bize iftira etmeye sürüklüyorlardi nerdeyse. O zaman seni dost bulacaklardi. Eger seni pekistirmis olmasaydik andolsun ki onlara egilim gösteriyordun, az kalsin. O zaman sana yasami da, ölümü de kat kat azab biçiminde artirirdik. Sonra da bize karsi bir yardimci bulamazdin"* (K. 17 Isrâ sûresi, âyet 73-75).

Görülüyor ki Tanri, yanilgiya düsmesin diye Muhammed'i pekistirdigini ve yanilgidan kurtardigini söylemekte. Evet ama bütün bunlari söyleyen bir Tanri, neden acaba sadece Muhammed'in seytanini müslüman kilar? Ve neden müslüman kildigi seytan Muhammed'i kandirmaga kalkar? Ve Neden Muhammed bu seytan'in sözlerine kanip putlar lehine konusur? Ve nihâyet neden Tanri, Muhammed'i seytana ayak uydurmaktan korur da diger peygamberleri ve insanlari seytan'in kötülüklerinden korumaz?

Söylemeye gerek yoktur ki bu tür sorulari ancak akilci egitimden geçmis insanlar sorabilir. Böyle bir egitimden yoksun seriâtçilar ise, bu tür sorularin ancak dinsizler tarafindan sorulacagini söylerler.

Gerçegi yansitmak gerekirse ortada ne "seytan" vardir, ve ne de "seytan âyet'leri" diye bir sey! Var olan sey, Muhammed'in, bir takim dinsel ve siyasal gereksinimler ugruna kendi tutum ve davranislarina çözüm bulmaga çalisma caba'laridir. Bunun böyle oldugunu anlamak için seytan âyet'leri olayini kisaca özetlemek gerekir:

Mekke döneminde iken Muhammed, her ne kadar güçsüz durumda bulunmakla beraber, Kureys'in ileri gelenlerinden biri olan **Ebû Tâlib**'e güvenerek, Kureyslilere meydan okur, onlarin putlarina küfürler eder dururdu. Onun bu davranislarindan yilmis olarak Kureysliler, günün birinde uzlasma teklifinde bulunurlar. Söyle derler: *"Ey Muhammed! sen bizim ilâhlarimiza küfretmekten vazgeç... Bir yil boyunca bizim Lât, Uzza ve Menat adindaki ilâhlarimiza bir yil boyunca ibâdet et, biz de senin ilâhina (Tanri'ya) ibâdet edelim. Senin bizi kabule çagirdigin din, bizim dinimizden hayirli olursa, biz de o din'den hissemizi aliriz; eger bizim dinimiz seninkinden hayirli olursa, sen bizim dinimizden hisseni alirsin"* [6].

Teklif Muhammed'e yatkin görünür; onlari bu yoldan kazanacagini düsünerek Lât, Uzza ve Menat adindaki putlari övücü nitelikte olmak üzere Kur'ân'in Necm sûresi'nin 19 ve 20.ci âyet'lerine sunlari koyar: *"Gördünüz mü Lât'i, Uzza'yi ve üçüncüleri olan ötekini, Menât'i? Iste bunlar, yüce turnalardir... Sefâatleri elbette ki umulur".*

Buna pek sevinen Kureys'liler: *"Muhammed... tanriçalarimizi iyi (sözlerle) andi"* diyerek secde ederler. Muhammed de onlarla birlikte secde eder[7].

Ancak ne var ki Muhammed'in bu davranisi üzerine, müslümanlar hayal kirikligina ugramis olarak üzüntülerini ortaya vururlar. Onlarin bu tepkisi nedeniyle Muhammed, hatâ ettigini anlar. Taraftarlarini kaybetmektense hatasini düzeltme yolunu seçer. Cebrâil'in gelip kendisine hatasini bildirdigini söyler. Güyâ yukardaki sözleri onun diline âyet olarak sokan seytan'dir, ve seytan daha önceki "peygamberlere" de buna benzer oyunlar oynamistir; bununla beraber Tanri seytan'in bu tür oyunlarini dâima bozdugu gibi, iste simdi Muhammed'le ilgili bu olayda da bozmustur!. Bunun böyle oldugunu anlatmak üzere Muhammed, Tanri'dan vahiy indi diyerek Kur'ân'a su âyet'i koyar: *"(Ey Muhammed!) Biz, senden önce hiçbir Resûl ve Nebî göndermedik ki, o, bir temennide bulundugunda, seytan onun dilegine ille de (beserî arzular) katmaya kalkismasin. Ne var ki Allah, seytan'in katacagi seyi iptal eder. Sonra Allah, kendi âyetlerini saglam olarak yerlestirir. Allah hakkiyle bilendir..."* (K. 22 Hac sûresi, âyet 52)

Bu âyet'i koymakla, "peygamberlerin" dahi yanilabileceklerini anlatmak ister; fakat sunu da ekler ki Allah, "peygamberleri" yanilgidan ve seytanin oyunlarindan kurtarir ve böylece "peygamber"lerine , buyruklarini kusursuz bir sekilde insanlara iletme olasiligini saglar.

Güzel ama, "peygamber'lerini seytanin yaniltmalarindan kurtaran bir Tanri, neden acaba bu hayirhay isi kendi kul'lari için yapmazda, onlarin günaha girmelerine vesile olur?". Muhammed'in Kur'ân'a koydugu âyet'lerden anlamaktayiz ki Tanri bu isi, kullarini denemek için yapmistir. Gerçekten de Hac sûresi'nin yukarda zikrettigimiz 52.ci âyet'ini su âyet izlemekte: *"(Allah seytanin böyle yapmasina müsaade eder ki) kalplerinde hastalik olanlar ve kalpleri katilasanlar için, seytanin kattigi sey bir deneme (vesilesi) yapsin. Zalimler, gerçekten (haktan) oldukça uzak bir ayrilik içindedirler"* (K. 22 Hac sûresi, âyet 53).

Bu âyet, yine isin içinden çikilmaz bir sorun yaratiyor! Su bakimdan ki Tanri, seytan'in insanlari ve peygambeleri kandirmasina izin veriyor, çünkü onlari denemek istiyor! Pek iyi ama, biraz yukarda dedigimiz gibi kendi kul'larinin kalplerini katilastiran, ve onlari kâfir yapan (ya da kalplerini açip musluman yapan) yine Tanri degil mi (Örnegin En'âm sûresi, âyet 125)?

Bütün bunlar bir yana, fakat neden acaba Tanri, Muhammed'in seytani'ni müslüman kilmistir'da diger peygamberlerine böyle bir nîmet tanimamistir? Örnegin neden acaba ilk "insan" olarak yarattigi **Adem**'in seytani'ni (Iblis'i) kâfir yapmis, ve bu seytan'a, Adem'i ve karisini yaniltma firsatini saglamistir? Söylemeye gerek yoktur ki Adem'in seytan tarafindan yaniltilmasiyle ilgili hikâye, Muhammed'in **Tevrat**'tan esinlenerek Kur'ân'a aldigi bir hikâyedir ki ona: *"Benim seytanim kâfir idi. Lâkin Allah (bu seytan'a) karsi bana yardim etti de (seytanim) müslim oldu"* seklinde konusup Adem'e üstünlük iddiâsinda bulunma olasiligini saglamistir. Zirâ asagida görecegimiz gibi Muhammed, buna dayarak Adem'in seytani'nin "kâfir" ve karilarinin kendisine günahta yardimci olduklarini söylemistir.

*

1 Ibn Teymiyye'nin **Izâhu'd- Delâle fi Umûmi'r-Risale,** adli eseri ile **Kâmil Miras'in Tecrîd-i Sarih Tercemesi'**nde yer alan ve Buharî'nin kosullarini tasir oldugu bildirilen bu hadîs için bkz. Turan Dursun, **Tabu Can Çekisiyor. Din Bu,** (Kaynak Yayinlari 199I, Cilt 3. 3.baski, sh. 130 ve d.)

2 ibid.

3 **Müsned-i Bezzâr'**da ki bu hadîs için bkz**. Sahih-i...** (Cilt II, sh. 247). ayreica bkz. Gazalî, **age** (1975) Cilt II, sh. 79, 84)

4 Müslim ve Tirmizî'nin rivâyet ettikleri bu hadîs için bkz. Gazalî, age (1975) Cilt II, sh. 78-79

5 Müslim ile Tirmizî'nin rivâyetleri için bkz. Gazalî, age (1975) , C. II. sh. 79)

6 Taberî ve Ibn Ishak, Sûyûtî, Ibn Hâcer gibi en saglam kaynaklarda yer alan bu hususlar için benim **"Seriât'tan Kissa'lar**" adli kitabima bakiniz (Kaynak yayinlari, Istanbul 1996, sh. 135)

7 Bkz. Turan Dursun, **Tabu Can Çekisiyor. Din Bu**, (Kaynak yayinlari, Istantanbul 1990, I. Kitap, sh. 106)

XIII) Adem "Peygamber"e üstünlügünü kanitlamak maksadiyle Muhammed, Adem'in seytani'nin "kâfir" ve karisinin "günahta ona yardimci" oldugunu, oysa ki kendi seytani'nin "müslüman" ve karilarinin kendisine "yardimci" olduklarini söyliyerek övünür:

Kendisini, Adem'e en çok benzeyen kimse olarak göstermek üzere Muhammed: *"Insanlar içinde Adem Aleyhisselâm'a en çok benzeyen benim..."* diyerek övünürdü. [1] Fakat bu sekilde konusmanin kendisi için övünme sebebi olamayacagina dâir Kur'ân'a koydugu âyet'lerle çeliskiye düstügünü muhtemelen düsünmezdi. Çünkü Kur'ân'a koydugu âyet'lere göre **Adem**, günâh isledigi için Tanri tarafindan Cennet'ten kovulmus olan bir kimsedir, ki kendisiyle birlikte bütün insanligi yer yüzünde yasama zorunlugünda kilmistir. Eger günah islememis olsa idi, kendisi, esi ve zürriyetinden gelecek olan bütün insanlik yer yüzü sefâletlerine katlanmayacak, Cennet'te kalacakti. Bu böyle olduguna göre Adem'e benzemenin Muhammed için övünme vesilesi olacak bir yönü yok demektir. Gerçekten de Kur'ân'da, Tanri'nin: *"Ey Adem! Sen ve esin cennette kalin ve isteiginiz yerden yiyin, yalniz su agaca yaklasmayin, yoksa zalimlerden olursunuz..."* dedigi yazili. Fakat Adem bu yasak emrine uymayip (esiyle birlikte) yasak agaçtan yiyerek günah isler, Tanri'yi gazaba getirir (A'raf Sûresi, âyet 19-22). Sonra Tanri'dan günahlarinin af edilemesini diler (A'af 23). Fakat Tanri, bu dilegi kabul etmekle beraber Adem ile esini Cennett'ten kovarak yer yüzü yasamlarina mahkum kilar; söyle der: *"Birbirinize düsman olarak inin! Siz, yeryüzünde bir müddet için yerlesip geçineceksiniz. Orada yasar, orada ölür ve orada dirilirsiniz"* (A'raf 24-25). Daha baska bir deyimle **Adem,** öylesine bir günah islemistir ki bütün insanligi, Cennet gibi bir mutluluk diyârinda yasamak yerine, yer yüzü gibi cefâ'li bir yerde yasamak gibi olumsuz bir kadere sürüklemistir. Böyle bir durumda Muhammed'in: *"Insanlar içinde Adem Aleyhisselâm'a en çok benzeyen benim..."* diyerek övünmesinin bir temeli olmamak gerekir.

Bununla beraber bir de su var ki Muhammed, Adxem'e benzemekle övünürken, bu söylediklerini ters yüz edercesine, kendisinin Adem'e üstün oldugunu belirtmekten geri kalmamistir. Sy bakimdan ki, biraz önce de belirttigimiz gibi, Tanri'nin kendisini çesitli ayricaliklarla yaratmis olup bu ayricaliklari diger peygamberlere tanimadigini söylemistir. Kendi anlatmasina göre bu ayricaliklar arasinda kendi seytani'nin "müslüman" ve kendi karilarinin kendisine "ibâdette yardimci" olmalariyla ilgili olanlari vardir ki güyâ ne **Adem**'e ve ne de baskaca hiç bir "peygamber"e nasib olmustur.

Her ne kadar **Adem**'e benzedigini söyleyerek, övünmekle beraber, kendisini ondan üstün olarak gösterirken, özellikle iki husus üzerinde dururdu ki, bunlardan biri seytan'la ilgiliydi: güyâ Tanri Adem'in seytanini "kâfir", Muhammed'in seytanini ise "müslüman" kilmistir. Öte yandan güyâ Adem'in karisi, Adem'i günah islemege sürüklemistir, buna karsilik Muhammed'in karilari, Muhammed'e ibâdet'te yardimci olmuslardir. **Hatîb-i Bagdâdî'** nin **Târih** adli yapitinda Ibn Ömer'in rivâyetine dayali bir hadîs'e göre Muhammed'in söyle konustugu anlasilmakta: *"Adem aleyhisselâm'a iki hasletle üstünlügüm var: Birincisi onun karisi, ona günâhta yardimci oldu; benim zevcelerim ise bana ibâdette yardimcidirlar. Ikincisi, onun seytâni kâfir idi. Benim seytanim müslümandir, bana ancak iyilik emreder"* [2]**.**

Bu sözler dogrultusunda Kur'ân'a, örnegin **A'râf** ve **Tâ-Hâ** süre'lerine koydugu âyet'lerle Muhammed, sunu anlatmak istemistir ki **seytân**, Adem'e bir çok kötülükler yaninda saygisizliklarda bulunmustur. Ve yaptigi kötülüklerin basinda, onu, esi (**Havva**) ile birlikte günah islemege zorlamak, ve ondan dogan çocugunun ölümüne sebeb olmak gibi davranislar vardir.

Gerçekten de Kur'ân'in **A'râf** ve **Tâ-Hâ** süre'lerinde Adem'in, esi ile birlikte Cennette birakildigi ve fakat belli bir agaca yaklasmamasi emrolundugu ve fakat seytan'in kandirmalarina kapilan esi yüzünden yasak meyve'den yedigi ve bu yüzden günah isledigi yazilidir (Bkz. A'râf sûresi, âyet19-26; Tâ-Hâ sûresi, âyet 117-120).

Yine A'râf sûre'sinde **Adem** ile esi'nin, Tanri'ya yalvararak: *"Bize kusursuz bir çocuk verirsen... sükredenlerden oluruz"* dedikleri ve bunun üzerine Tanri'nin onlara erkek çocuk verdigini ve fakat buna ragmen Tanri'ya ortak kostuklari yazilidir (K. A'râf 189-190); çünkü güyâ seytan onlari kandirmistir.

Yukardaki âyet'leri yorumlayanlar, örnegin **Beyzavî** gibi kaynaklar, asli **Tevrat**'da bulundugunu söyledikleri su hikâye'yi naklederler: güyâ **Havva,** ilk çocuguna hamile iken karninin olagan disi bir büyüklükte oldugunu farkeder. Kendisini ziyârete gelen seytan, bunun nedenlerini sorarken Havva'ya, karninda tasidigi seyin bir hayvan yavrusu olabilecegini imâ eder. Havva ne yapacagini sasirir ve durumu **Adem**'e anlatir. Bu habere fevkalade üzülen Adem ne yapacagini düsünürken seytan kendisine söyle der: *"(Ey Adem!) Eger Tanri'ya yalvaracak olursan, O sana, senin benzerin olan bir çocuk verecektir, su sartla ki bu çocuga, daha önce hazirlamis oldugun Abdullah adi yerine Abdülharis adini veresin".*

Bilindigi gibi **"Abdullah"** adi "Tanri'nin kulu" demektir. **"Abdülharis"** adi ise Iblis'in ad'larindan biridir. Adem, seytanin dedigi gibi yapar ve çocuga **"Abdulharis"** adini verir; fakat vermesiyle birlikte çocuk derhal ölür.

Görülüyor ki Muhammed'in söylemesine göre Adem'in seytani "kâfir"dir ve "kötü"dür; bu nedenle Adem'i daima yaniltmakta, aldatmakta ve kötülük etmege zorlamaktadir. Sadece "kötü" degil fakat Adem'e karsi saygisizdir da; saygisiz oldugu için Tanri'nin onunla ilgili olarak verdigi emirleri dinlemez. Örnegin Tanri, bütün meleklere ve her kese: *"Adem'e secde edin!"* diye emrettigi halde seytân bu emre karsi çikar, Ademe'e secde etmez. Tanri'nin kendisine: *"Ben sana ('Adem'e secde et dedigim halde) seni secde etmekten alikoyan nedir?"* diye sordugunda seytân: *"Ben ondan daha üstünüm, Çünkü beni atesten yarattin, onu çamurdan yarattin"* diye karsilik verir (Bkz. A'râf sûresi, âyet 11-15). Böylece seytan, Adem'e karsi küstah bir tutum takinmis ve saygi beslemedigini ortaya vurmus olur.

Ve iste bunlari örnek vererek Muhammed, kendisinin **Adem**'e nazaran üstün oldugunu söylemekle övünür; övünürken de özellikle tekrar eder ki Adem'in seytani "kâfir", oysa kendi seytan'i "müslüman"dir, daha dogrusu "kötü" degil fakat "iyi bir dost"dur ve bu nedenle Muhammed'i daima iyilik yapmaga sürükler.

Öte yandan kendi seytani'nin "müslüman" oldugunu Muhammed, bir de biraz yukarda belirttigimiz gibi, halka vaiz verirken: *"Kocalari hariçde bulunan kadinlarin yanina girmeyin. Zirâ kan damarda isledigi gibi, seytân insanin vûcûdunda isler"* diye konustugu bir sirada bildirmistir. Böyle deyince Ashab'dan bazilarinin:*"Senin de mi yâ Resûlallah?"* diye sormalarei üzerine: *"Evet benim de. Fakat Allah bana yardim etti ve seytânim müslüman oldu"* diye cevap vermistir[3]. Yani baskalarinin vücûdunda kan gibi dolasarak onlari sehvet azginliklarina sürükleyen seytanin kendisine zarar vermedigini, ve çünkü kendi seytani'nin, Tanri'nin yardimi ile "müslüman" oldugunu ve kendisine iyilikler yaptirttigini anlatmak istemistir.

"Hiç seytan'in müslümani, ya da iyilikte bulunani olur mu? Ya da müslüman olan ve iyilik emreden seytan'a *seytan* denir mi?" diye sormak kuskusuz ki mümkün. Pek muhtemelen Muhammed zamaninda da bunu, açiga vurmadan, kendi kendine soranlar olmustur. Bundan dolayidir ki **Sufyân b. Uyeyne** gibi kimseler, Muhammed'in *"seytanim Müslüman oldu"* seklindeki sözlerinin *"Ben ondan selâmet bulurum"* anlamina geldigini, yoksa seytanin müslüman olmasi diye bir seyden söz edilemeyecegini söylemislerdir [4]. Söylerken de Muhammed'i kapali bir dil'le "yalanci" durumuna düsürdüklerini hesaplamamislardir.

Fakat her ne olursa olsun durum su ki Muhammed, yukardaki iddiâ'larla kendisinin Adem'e

(ve diger bütün "peygamberlere") üstün nitelikte bir "peygamber" oldugu kanisini yaratmak istemistir. Ancak ne var ki övünme hevesiyle yukardaki sekilde konusurken, ve Adem'e nazaran üstünlügünü öne sürerken, Kur'ân'a ayrica koydugu hükümlerle Tanri fikrini zedeleyici bir tutum takinmistir. Su bakimdan ki bu hükümler arasinda Tanri'nin seytan'lari kâfir'lerle dost kildigina, ya da seytanlarin kötülüklerine izin verdigine dâir olanlar vardir. Örnegin A'raf Sûresi'nde Tanri'nin söyle konustugu yazili: *"Biz seytanlari, inanmayanlara dost kilariz..."* (K A'râf sûresi, âyet 27). Hac Sûresi'nde de, biraz yukarda degindigimiz su satirlar var: *"(Allah seytan'in böyle yapmasina (yâni insanlari ve peygamberleri kandirmasina izin verir ki) kalplerinde hastalik olanlar ve kalpleri katilasanlar için, seytanin kattigi seyi bir deneme (vesilesi) yapsin. Zalimler, gerçekten (hak'tan) oldukça uzak bir ayrilik içindedirler"* (K. 22 Hac sûresi, âyet 53).

Öte yandan, yine Muhammed'in söylemesine göre Tanri, her diledigi seyi yapan ve yaratandir; yarattigi her seyin kaderini ve niteliklerini daha yaratmadan önce tanimlayandir. **Adem** onun ilk yarattigi insan'dir. Zirâ Kur'ân'da (Secde Sûresi'nde) yazilanlara göre Ademi çamur'dan yaratmis, ona sekil vermis ve ruhundan üflemistir (K. Secde sûresi, âyet 6-9). Imdi eger Tanri, kendi ruhundan üfleyerek Adem'i yaratmis ve kendisine peygamber yapmis ise, onu imansiz kilmis olamaz; mutlaka imanli yaratmis demektir. O halde seytan'i ona dost kilmis olmasi da mümkün olmamak gerekir! Kildi ise, bu Tanri'nin yüceligi fikriyle bagdasamayan bir sey olur. Zirâ seytan'i ona dost kilmakla, ruhundan üfürdügü Adem'i "inanmayanlardan" kilmis demektir. "Inanmayanlardan" olan bir kimseyi kendisine "peygamber" yapmasi ise, her halde düsünelemiyecek bir seydir. Oysa ki Muhammed'in söylemesine göre Tanri, hem Adem'i "peygamber" olarak yaratmis ve hem de onun, Havva ile birlikte, seytan tarafindan kandirilmasina (*"ayip yerlerini göstermesine"* Bkz. A'râf sûresi âyet 20) ve böylece günâhkâr olmasina göz yummustur. Daha baska bir deyimle seytan denen yaratigi, diledigi gibi "müslüman" ve "iyi" yapabilen bir Tanri, Adem'in seytani'ni sirf Adem'i yaniltsin için kullanmis, Muhammed'in seytani'ni ise "müslüman" yapmistir, çünkü istemistir ki Muhammed Adem'e karsi üstünlük iddiâsinda bulunabilsin!

Söylemeye gerek yoktur ki bütün bunlar Muhammed'in hayalinde yasattigi Tanri anlayisindan dogma seylerdir. Kendisini "peygamber" olarak kabul ettirebilmek için Tanri'nin "sahidi", "müjdecisi", "teblig edicisi" vs... gibi görünmek yaninda, Tanri tarafindan "nurlandiran bir isik" olarak gönderildigini söylemis (Bkz. Ahzâb sûresi, âyet 45-46), ve bunun böyle olduguna inanmis olan insanlara, bütün bu yukardaki hikâyeleri (ve bu arada kendi seytani'nin müslüman oldugu ve kendisine yardimci bulundugu masalini) "kutsal" seyler olarak kabul ettirmekte zorluk çekmemistir.

*

1 Imam Gazalî, **Ihyâû....** (Cilt II, sh, 899)

2 Müslim bu hadîs'i , baska bir ifâde ile ve Adem'den söz etmeksizin, Ibn Mes'ûd'dan rivâyet eder. Bu konuda bkz. Gazalî, **age (1975)**, (Cilt II, sh. 79 ve 84)

3 **Müsned'i-Bezzzâr**'daki bu hadîs için bkz. **Sahih-i Buharî Muhtasari...** (Cilt II, sh. 247). Ayni hadîs'i Tirmizî, Câbir'den rivâyet eder. Bkz. Gazalî, **age (1975),** (Cilt II, sh. 79).

4 Gazalî, **age (1975),** (Cilt II, sh. 79)

XIV) Kaya'larin ve Tas'larin kendisine selâm verdiklerini, ya da deprenen dag'a "dur" emrini vererek durdurdugunu, ya da kendisinden ayri düsen hurma agaci kütügünün üzüntüye düstügünü örnek gösterip, bütün peygamberler içerisinde en büyük

mu'cizenin kendisine verildigini söyliyerek övünür: "*Hânîn-i cizi*" mu'cizesi ("Hurma kütügünün feryâd-i istiyâki" hadîs'i)

Muhammed'in söylemesine göre, mu'cize denen sey, daha henüz "peygamberlik" verilmeden önce kendisine gösterilmistir. Örnegin güyâ Kâ'be'deki bir tas, ona selâm verir dururmus. Müslim'in rivâyetine göre Muhammed'in söylemesi söyle: *"Kâ'bede bir tas bilirim ki, Peygamber olmadan önce (bile) bana selâm verirdi"* [1].

Daha "peygamber" olmadan önce, kendisine Tanri tarafindan mucizeler verildigini söyliyerek övünen Muhammed gibi bir kimse'nin, Peygamber olduktan sonra bu övünmelerini biraz daha pekistirmek istemesine, örnegin mu'cize'lerin sekli ve niteligi bakimindan kendisine üstünlük saglandigini iddiâ etmesine elbetteki sasmamak gerekir. Bu konuda sergilenebilecek nice örneklerden bir ikisi söyle:

Mekke'de, "peygamberlik" iddiâlariyle ortaya çiktigi zaman Muhammed, kendi kavmi olan Kureys'den ilgi görmemisti; bu yüzden onlarla sürtüsmeye düsmüstü. Kendisine müttefik kazanmak maksadiyle bir gün **Taif**'e gider ve Taif'lileri gelenlerini kendisine inandirmak ister. Fakat basarisiz kalir ve gerisin geriye Mekke'ye dönmek üzere yola koyulur. Kendi anlatmasina göre güyâ yolda, **"Batn-i Nahle"** denen bir yere geldiginde cin'lere rastlar. Cin'lerden bir grub kendisine dogru gelip yiyecek bir seyler isterler. Muhammed yiyecek bulabilmeleri için duâ eder. Bundan pek hoslanan Cin'ler: *"Senin peygamber olduguna kim sahâdet* (taniklik) *eder"* diye sorarlar. Muhammed de kendilerine, hemen oracikta bulunmakta olan bir saki agacini gösterir ve: *"Su agaci gördünüz mü? O sahadet ederse îmân eder misiniz?"* diye sorar. Cinler, hep bir agizdan: *"Evet îmân ederiz"* derler. Bunun üzerine Muhammed, sakiz agacina dönerek*: "Buraya, yanima gel!"* diye emreder. Bu emir üzerine sakiz agaci, dallarini budaklarini sallaya sallaya Muhammed'in yanina gelir. Muhammed, sakiz agacina sorar: *"Benim (Peygamber) olduguma sahâdet eder misin?"*. Bu soruya sakiz agaci, hiç tereddüd etmeden, hemen yanit verir: *"Sahadet ederim ki, sen Allah'in (Peygamberisin)"*. Bunu gören Cin'ler, derhal müslümanligi kabul ederler[2].

Bir diger örnek su: **Tebük sefer**i'nden dönüsü sirasinda Muhammed, Medîne'ye bir mil mesafede bulunan **Uhud dagi**'nin yanindan geçerken eski günlerini hatirlayarak: *"(Su Uhud dag'i) bizi sever, biz de onu severiz"* diye konusur. Çünkü bu dag vaktiyle "Uhud" savasina sahne olmustur. Yaninda bulunan bir kaç kisiyle birlikte dag'a çikmak ister. Fakat tam çikacagi sirada dag deprenmeye baslar. Bunun üzerine Muhammed: *"Ey Uhud! uslu dur! Bil ki üstünde bir Peygamber, dogru seciyeli bir zat, iki de sehid bulunuyor*". Onun bu sözleri üzerine güyâ dag deprenmekten vazgeçer [3].

Buna benzer örnekleri çogaltmak mümkün. Kuskusuz ki diger peygamberlere de mu'cizeler verilmis olmak bakimindan bu yukardakilerin pek büyük bir özellik arz'etmedigi ileri sürülebilir. Ancak ne var ki Muhammed, sadece bu tür mu'cize'lerle degil, fakat bir de, diger peygamberlerden farkli olarak, kendisine mu'cize'lerin en büyügünün verildigini söyliyerek övünürdü. "En büyük mu'cize" dedigi sey de, cansiz bir agaç kütügünün aglayip sizlayarak kendisinden irak kilinmamasini istemesiyle ilgilidir ki söyle:

Muhammed, kendisinden ayri düsen her seyin, velevki hurma kütügü gibi cansiz bir sey olsun, behemehal mahzûn ve "feryad-i figân" olacagini söylerdi. **"Hurma kütügünün feryâd-i istiyaki"** adiyle bilinen hadîs'i (ki **"Hanîn-i cizi"** diye de bilinir) bunun kaniti olmak üzere birakmistir. Islâmcilar, Islâm tarihinin en büyük mûcizesinin **"Hânîn-i cizi"** mucizesi oldugunu söylerler[4]. Kaynaklara dayali olarak olayi özetliyelim:

Söylendigine göre Muhammed zamaninda Medîne'deki **"Mescid-i Serif",** ham kerpiç ile binâ edilmis olup direkleri hurma agaçindan yapilmis idi [5]. Muhammed hutbe esnâsinda Mescit'teki bir hurma kütügü üzerinde dururdu (ya da direge dayanirdi) [6]. Günün birinde kendisi için özel bir minber kurulur ve Muhammed hurma kütügünü birakip bu minbere çikarak hutbede bulunmak ister. Fakat tam bunu yapacagi sirada hurma kütügü *"gebe develerin iniltisine benzer"* sesler çikarmaga, *"çocuklar gibi avaz avaza bagirmaga", "sersemlemis acikli insan gibi inlemege"* baslar. Bir rivâyete göre *"öküz gibi bögürür"* ; hem de öylesine ki mescid'in içerisini bögürtüsüyle çalkalandirir ve nihâyet kendisi de çatlayip parçalanir. [Hurma kütügü'nün inleyip sizlamasindan dolayidir ki bu olaya *"Hanîn-i cizi"* adi verilmistir, çünkü "hanîn" sözcügü "fazla istekten aglama, sizlama, inleme" anlamina gelir].

Mescid'te bulunanlar, çatlayip parçalanan kütügün basina üsüsürler ve hep birlikte aglasip sizlanirlar. Bunun üzerine Muhammed minberden inip hurma kütügüne eliyle dokunur ve onu kucaklar, bagrina basar. O anda kütük *"susturulan çocuk gibi hafif hafif inlemege baslar"* ve nihâyet susar. Susmasiyle birlikte Muhammed, Mescid'teki cemaat'a hitâben: *"Eger ben onu bagrima basmasaydim* (benden) *ayrildigi için Kiyâmet gününe kadar hep böyle olacakti"* der[7], ve sonra kütükle konusmaga baslar ve: *"(Ey Kütük!) Istersen seni eskiden bittigin yere götürüp yeniden dikeyim, sen de yeni bastan oldugun gibi yetis, istersen Cennette dikeyim de Cennet irmaklarindan, pinarlarindan kana kana iç, güzele yetis, meyva ver ve meyvani Allah'in sevgili kullari yesin. Nasil dilersen öyle yapayim"* der[8].

Bu sözleri dinleyen hurma kütügü, Cennet'in irmaklarini, pinarlarini, ve meyvelerini bir an önce elde etmek istemis olmalidir ki, gömülmeyi tercih ettigini bildirir. Muhammed, kütükten aldigi yanita uygun olarak onun, orada bulunan minberin altina gömülmesini emreder. Sonra da halka dönerek kütügün *"âhireti ve Cenneti dünyâya tercih ettigini"* bildirir. Bununla hurma kütügünün idrâk sahibi oldugunu anlatmaga çalismis olmalidir.

Nitekim bundan dolayidir ki Islâm bilginleri, bu mücize'nin, gelmis geçmis bütün peygamberlere verilen mûcizelerin en büyügü oldugunu, hattâ **Isâ'**ya verilmis olan **"Ihyâ-yi emvât"** (ölüyü diriltme) mu'cizesi'nden çok daha büyük bir mu'cize oldugunu söylerler. Çünkü güyâ Isâ'nin dirilttigi ölü insan, ölmeden önce zaten idrâk sahibi olup konusan bir varliktir; bu i'tibarla yeniden dirilince idrâkine kavusmasi ve konusmasi dogaldir. Oysa ki Muhammed'e verilen **hanîn-i cizi** mu'cizesinde hurma kütügü, iptida cansiz bir sey oldugu hâlde, idrâk sahibi olarak Muhammed'le konusmus ve Cennet'e gitmek istedigini anlatmistir. **Imâm-i Sâfiî** söyle der: *"Cenâb-i Hakk'in Peygamberimiz Muhammed... Efendimize verdigini hiçbir Peygamber'e vermemistir"* [9]. **Ömer Ibn-i Sevade** de söyle ekler: *"Muhammed.... Efendimiz'e hanîn-i cizi mu'cizesi verildi ki, o hanînin sesini herkes duydu. Bu, ihyâ-i emvât'tan daha büyük bir seydir"* [10]. Burada geçen **"ihyâ-i emvât"** deyimi **Isâ**'nin ölü diriltmesi mu'cizesi'ne atif olup Muhammed'e verilen mu'cize'nin, Isâ'ya verilen mu'cîze'den daha büyük oldugunu anlatmak için kullanilmistir.

Söylemeye gerek yoktur ki, cansiz bir agaç kütügü'nün, "idrâk" sahibi olarak aglayip sizlamasina dâir olan bir mu'cizenin, ölü bir insanin Isâ tarafindan diriltildigine dâir olan mu'cize'den farkli ve üstün bir sey oldugunu kabul edebilmek için, pek saf, düsünme gücünden pek yoksun, akilciliktan pek uzak bir kafa yapisina sahip olmak gerekir. Bu tür bir egitimle yetistirilen insanlardan nasil bir gelisme beklenecegini düsünmek ise, kuskusuz ki azab vericidir.

1 **Sahihu'l-Müslim'**deki bu hadîs icin bkz. Dursun, **Kutsal Kitaplarin Kaynaklari** (Istanbul 1995, Cilt II, sh. 44)

2 **Sahih-i...** (Cilt X, sh. 46-49, hadîs no. 1545, 1546

3 Buharî'nin Enes Ibn-i Mâlik'ten rivâyeti için bkz. sahih-i..., (Cilt V, sh. 279, Hadîs no. 737; ve Cilt IX, sh. 343,

Hadîs no. 1492). Ayrica bkz. Arsel, **Seriât'tan Kissa'lar 2,** (Kaynak Yayinlari 1997, sh. 157 ve d.)

4 Bu olayla ilgili olarak Ibn Sa'd'in **Tabakat** adli yapitina ve ayrica Buharî'nin **Sahih-i....** (Cilt III, sh. 75 ve d..., Hadîs no. 499; ayrica Cilt II. sh. 388) bakiniz.

5 Abdu'llâh b. Ömer'in rivâyeti icin bkz. **Sahih-i...** (Cilt II, sh. 388)

6 Câbir Ibn-i Abd'illâh(-i Ensârî) 'nin rivâyeti için bkzz. **Sahih-i...** (Cilt III, sh. 75, H. no. 499)

7 Ibn-i Abbâs'in rivâyeti için bkz. **Sahih-i...** (Cilt III, sh. 79). Enes de Muhammed'in söyle dedigini rivâyet eder: *"Eger ben onu kucaklamamis olsaydim Kiyâmet gününe kadar hep böyle inleyip duracakti".* (Bkz. ayni eser sh. 79)

8 Büreyde ile Übey Ibn-i Kâ'b'in ve Ibn-i Ebî Vedâa'nin, Ibn-i Abbâs'in, Ibn-i Ebî Hâtemî'nin, Imâhm-i Sâfiî'nin, Hâfiz Ibn-i Hâcer'in, ve Beyhâkî'nin ve digerlerinin rivâyetleri için bkz. **Sahih-i...** (Cilt III, sh. 77-78)

9 Ibn-i Ebî Hâtem'in nakline göre Imâm-i Sâfiî nin rivâyeti için bkz. **Sahih-i...** (Cilt III, sh. 77)

10 Ömer Ibn-i Sevade'nin bu sözleri için bkz. **Sahih-i...** (Cilt III. sh. 77)

XV) Tanri'nin kendisi'ni "Sabâ" adindaki rüzgar ile güçlendirdigini ve böylece müslümanlari zafere eristirdigini, oysa ki daha önceki peygamberlerin kavimlerini "azâb" rüzgarlariyle yok ettigini söyliyerek övünür.

Bedir ve onu izleyen **Uhud** savaslarindan sonra Kureysli'ler (ve onlarla birlikte diger bazi kavimler, örnegin Yahudi'ler), Muhammed'in giderek güçlendigini ve bir gün gelip baslarina büyük bir belâ olabilecegini düsünürler ve is isten geçmeden önce onu yok etmek isterler. Bu maksatla Hicret'in 5. yilinda yirmi dört bin kisilik büyükçe bir ordu ile Medîne üzerine yürürler.

Diger kavimlerden bazilarinin da katildigi Kureys ordusu'nun[1] gelmekte oldugunu ögrenen Muhammed, daha önceki Uhud savasi'nda ugradigi yenilginin meydan savasi vermek yüzünden oldugunu düsünerek, savas taktigi konusunda bilgi sahibi bulunan **Selman-i Farisî** ile görüsür. Selman-i Farisî ona, meydan savasi yerine savunma savasi verilmesini ve bunun için Medîne'nin etrafina hendekler kazilmasini tavsiye eder. Mevsimin kis oldugunu, ve eger kazilan hendeklere siginilarak savunma taktigi uygulanacak olursa, düsmanin basarisiz kalip muhasarayi kaldiraracagini söyler. Bu tavsiye üzerine Muhammed, her on kisiye kirk arsin olmak üzere hendek'ler kazdirtir ve üç bin kisilik ordusunu bu hendeklere yerlestirir. Ve bir aylik bir direnmeden sonra, savunma savasi sayesinde düsmana karsi basari saglar. Çünkü kis mevsimine özgü hava muhalefeti

(örnegin siddetli ruzgar) yüzünden muhasara uzamis ve bu yüzden Kureys ile Yahudi'ler arasinda anlasmazlik çikmis, ve bu da muhasaranin kaldirilmasina sebeb olmustur. Kuskusuz ki Muhammed'in elde ettigi bu basari, esas i'tibariyle Selman-i Farisî'nin tavsiyesi üzerine uygulanan savas taktigi sayesinde elde edilmistir. Ancak ne var ki Muhammed, Tanri'nin kendisi araciligiyle müslümanlara yardimda bulundugunu söyliyerek yeni bir övünme vesilesi yaratir: güyâ Tanri, sevgili "Peygamberini" zafere ulastirmak için, gözle görünmeyen ordular ve siddetli esen bir rüzgâr göndermis, ve zaferin müslümanlar tarafindan saglanmasina vesile yaratmistir. Bunun böyle oldugunu anlatmak üzere Muhammed, Tanri'nin söyle konustugunu söyler: *"Ey inananlar! Allah'in size olan nîmetini anin; üzerinize ordular gelmisti. Biz de onlarin üzerine* (siddetli bir) *rüzgâr ve (sizin gözünüze görünmeyen) ordular göndermistik..."* (Bkz. 33 Ahzâb sûresi, âyet 9)

Fakat bunu yeterli bulmaz, bir de savasin kazanilmasinda asil rol oynayan seyin, kendisine Tanri tarafindan özel olarak **"Sabâ"** adindaki rüzgârin verilmis oldugunu söyler. Övünmesini biraz daha pekistirmek maksadiyle bu rüzgar'in Tanri tarafindna sadece kendisine, ve kendisi araciligiyle müslümanlara nasib kilindigini bildirir. Daha önceki peygamberlerin kavimlerine (örnegin **Ad** adindaki peygamberin kavmine) **felâket** niteliginde olmak üzere rüzgar verildigini belirtir ve **Imâm-i Sâfiî'**in rivâyetine göre söyle der: *"Ben Sabâ* (rüzgari) *ile mansûr oldum, halbuki bu rüzgâr bizden evvelkiler hakkinda azâb idi"* . Abdullah Ibn-i Abbâs'in rivâyetine göre de söyle ekler: *"Ben (bâd-i) sabâ* (Sabâ rüzgâri)*ile mansûr oldum* (güçlendirildim)*. (Kavm-i) Ad ise bati rüzgariyle ihlâk olundular* (yok edildiler)...*"*[2]

Arapça'da **"Sabâ"** adi Dogu'dan esen bir rüzgâr'in adi'dir. Bu i'tibarla: *"Ben sabâ (rüzgâri) ile güçlendirildim"* seklinde konusurken Muhammed, biraz yukarda belirttigimiz âyet'de söz konusu rüzgâr'in, "Sabâ" oldugunu anlatmak istemistir. Güyâ kisin soguk bir zamaninda cereyan eden bu savas sirasinda Tanri, bir gece Dogu tarafindan son derece siddetli bir rüzgâr estirmis ve Küreysli'lerin *"ordugâhini darma dagin etmis, kendilerini barinamayacak bir hâle koymustur"* [3] .

Kendisini daha önceki peygamberlerden üstün göstermek için, yukarda belirttigimiz gibi:*"Ben Sabâ rüzgâri ile güçlendirildim, halbuki bu rüzgâr evvelkiler hakkinda azâb idi"* seklinde konusmustur. Bu arada da **Ad kavmi**'nin yok olmasina Bati rüzgâri'nin (ki **"Debur"** diye bilinir") neden olduguna deginerek, Kur'ân'da bu kavmin helâk olmasiyle ilgili olaylari hatirlatmak üzere: *"Ben* (Sabâ rüzgâri)*ile* (güçlendirildim)*. (Kavm-i) Ad ise bati rüzgariyle (yok) olundular"* demistir. Hemen ekleyelim ki Kur'ân'in Ahkâf, Hâkke, Hûd, Kâmer ve Zâriyât Sûreleri'nde, Hûd peygamber'e ve dolayisiyle Tanri'ya karsi geldikleri için yok edilen **Ad kavmi**'nden söz edilir. Güyâ bu yüzden Tanri, Ad kavmi'ni yok etmek üzere *"Her seyi yok edici bir gücü ve aci veren bir azâbi içinde tasiyan"* bir rüzgâr yollamistir[4].

Daha baska bir deyimle Muhammed, Tanri'nin kendisine savaslar sirasinda yardimci rüzgarlar verdigini ve bu sayede savaslari kazandirttigini, oysaki bu ayni rüzgarlarin daha önceki dönemlerde Ad gibi kavimlerin yok edilmesi için gönderildigini söylemek sûretiyle, övünme gelenegini devam ettirmis olmaktadir.

*

1 Kureys ile birlikte Kinane ve Tihame ve Gatafan ve Nadîr ve Kureyza kabilelerinin de "Ahzâb ordusu" adi saldiriya geçtikleri söyleniyor.

2 **Sahih-i ...** (Cilt II, sh. 302 Hadîs no. 544)

3 **Sahih-i...** (Cilt III, sh. 303)

[4] Bu konuda bkz. Turan Dursun, **Kur'ân Ansiklopedisi** (Kaynak Yayinlari, Cilt I. sh. 117 ve d.).

XVI) Baskaca hiç bir peygamber'in kendisinden önce Cennet'e giremeyecegini söyliyerek övünür. Kendisi Cennet'e alinmadan önce, Cehennem atesi'nin geçici olarak söndürülecegini, Cennet hûrî'lerine, biraz daha güzellesmeleri için, haber verilecegini ekler:

Kimi yorumcular, Kur'ân'in Necm sûresi'nde yer alan: *"...Bunun üzerine Allah, kuluna vahyini bildirdi. (Gözleriyle) gördügünü kalbi yalanlamadi. Onun gördükleri hakkinda simdi kendisiyle tartisacak misiniz?..."* (53 Necm sûresi, âyet 10-12) seklindeki âyet'leri yorumlarlarken derler ki Tanri, Muhammed'e söyle demistir: "(Ey Peygamber!) Peygamberlerden hiç biri senden evvel Cennet'e girmeyecek; ümmetlerden hiç biri senin ümmetinden evvel Cennet'e girmeyecek(tir)..."[1]. Daha baska bir deyimle Muhammed, emsalsizligini ve üstünlügünü kanitlamak maksadiyle bir de sunu bildirmis olmaktadir ki, gelmis geçmis bütün peygamber içerisinde Cennet'e ilk girecek olan kendisidir.

Bu dogrultuda olmak üzere **Mihron'**un **"Ravzat al-Safa fi sirat al-anbiya..."** gibi Islâm kaynaklarindan ögrenmekteyiz ki Tanri, ölüm döseginde yatmakta olan Muhammed'e **Cebrâil'**i göndermeden önce, Cehennem yöneticisine söyle emir vermistir: *"Benim temiz ruhlu arkadasim Muhammed gökyüzüne çikmak üzeredir. Cehennem atesini söndür".* Muhtemeldir ki Tanri, yanlislikla Muhammed oraya gider de yanar diye düsünmüs olmalidir ki, Cehennem atesini söndürmekte yarar bulmustur. Fakat bu arada Cennetteki güzel iri gözlü hûrî'lere de su haberi iletmeyi ihmâl etmez: *"(Ey güzel hûrî'ler!) Süslenin (Kendinizi daha da güzellestirin), çünkü yakinda Muhammed'in ruhu (bulundugunuz yere) gelecektir" .* Ayrica da gökyüzünün yukari katinda yasamakta bulunan bütün meleklere siraya dizilmelerini emreder. Bundan sonra **Cebrâil**'e söyle der: *"Yer yüzüne in ve benim seçkin (ve sevgili) peygamberim Muhammed'in (yanina git)".* Bu emir üzerine Cebrâil Muhammed'in yanina iner. Muhammed onu karsisinda görünce merakla sorar: *"Bana ne gibi güzel haberler getirdin?".* Cebrâil cevap verir: *"Ey Muhammed!, seni kutlarim!, Çünkü getirdigim haberler seni çok mutlu kilacaktir".* Bunu söyledikten sonra güzel haberleri siralamaga baslar. Söyle der: *"Cehennemin atesleri söndürüldü. Cennet bahçeleri güzellestirildi; iri gözlü hurî'ler güzel giysilerle (daha da güzellestirildi); bütün melekler ayakta siraya dizildi: herpsi de senin ruhunu beklemekteler".*

Fakat bu güzel haberler Muhammed'i pek tatmin etmez; daha da güzel seyler duymak ister ve Cebrâil'e söyle der: *"Bütün bunlar güzel ve tatli seyler. Fakat benim ruhumu daha da mutlu kilacak haberler ver bana!".*

Bu sözler karsisinda Cebraîl, kendi kendisine sorar: "Ne olabilir bekledigi bu baska güzel haberler?". Muhammed'in "kiskanç" tabiâtli bir kimse oldugunu, ve muhtemelen Cennet'in bu güzellerine ilk kavusanin kendisi olmak istedigini düsünerek söyle cevap verir: *"(Ey*

Muhammed!) Senden önceki peygamberlerden hiç biri, ya da onlarin ümmetlerinden hiç bir kimse, senden ve senin ümmetinden önce Cennet'e giremeyecektir". Bu sözler Muhammed'i bir hayli rahatlatir; çünkü Cennet hûrî'lerine kendisinden önce baskaca hiç bir peygamber (ve hiç bir ümmet) dokunmamis olacaktir. Fakat ne var ki Muhammed bunu da yeterli bulmaz ve Cebrâil'e hitaben: *"Zevk ve sevincimi arttirici baskaca seyler (daha) söyle"* der. Cebrâil de, hani sanki güzel haberleri, kirinti kirinti, yudum yudum vermek istiyormus gibi ekler: *"Ey Muhammed! Yüce Tanri, diger ulu peygamberlere vermedigi bir çok seyleri sana ayirdi (ki bunlar arasinda) Kevser irmaklari, emsalsiz yerler (bahçeler vs...) vardir. Ümmetine sefaât hakki sana verilecektir; kiyâmet günü pek çok taraftarlarin senin mutlulugun için günahsiz sayilacaktir" .*

Ayrica da onu, biraz daha inandirmak istercesine tekrarlar: *"(Ey Muhammed!) Senden önce hiç bir peygamber Cennet'e giremeyecektir. Senin ümmetinden önce de hiç bir peygamberin ümmeti cennet'e adim atamayacaktir".*

Cebrâil'in bu sözleri, nihâyet Muhammedin gözünü doyurmaga yeter; nitekim Cebrâil'e dönerek söyle der: *"Bu söylediklerinden dolayi simdi gönlüm huzura kavustu, ruhum tazelendi, gözlerim doydu"* . Yâni "Artik gönül rahatligi ile ölebilirim" demek ister ve Cebrail'den canini almasini ister:*"Yakinima gel ve yapman emredilen seyi yap"* der. Bunun üzerine Cebrâil onun ruhunu vucûdundan ayirip alir ve sonra oradan ayrilir [2].

Söylemeye gerek yoktur ki bütün bunlar, Muhammed'in, her bakimdan üstün görünmek için ortaya attigi buluslardan baska bir sey degildir.

*

1 Elmalili H. Yazir, age (Cilt VI, sh. 4577-8)

2 Mihron, **Razvat al-Safa fi sirat al-anbiya...** (Cilt II, sh.727 ve d.). ayrica bkz. Elmalili H. Yazir, age (Cilt VI, sh. 4577)

XVII) Diger peygamberlerden farkli olarak kendisinin, Tanri tarafindan bütün insanlara elçi diye gönderileceginin önceden Tevrat ve Incil'de müjdelendigîni ve hattâ adi'nin Incil'de "Ahmed" olarak açiklandigini söyleyerek övünür (Bkz. Bakara sûresi, âyet 129, 157; A'raf sûresi, âyet 157; Saff sûresi, âyet 6)

Muhammed'in söylemesine göre Tanri, **Adem** ile esini yeyüzüne gönderdikten sonra insanlarla bir "ahid" (sözlesme) yapmistir. Ve insanlar, bu sözlesme geregince sunu kabul etmislerdir ki, Tanri'nin herhangi bir zamanda gönderecegi dogru yolu göstericiye ("sebebi hidayet'e") ve daha dogrusu "hatemülenbiya'ya" (son peygamber'e) uyacaklar ve iman edeceklerdir. Bu verdikleri sözü hatirlatmak maksadiyle Tanri, Musa araciligiyle Yahudilere **Tevrat'**i ve Isâ araciligiyle de Hiristiyanlara **Incil**'i vermistir. Verirken de onlardan yeminli olarak yeniden söz almistir ki Musa'nin ve Isa'nin haber verdikleri son peygamber **Muhammed**'e iman edeceklerdir, onun getirdigi Kur'ân'a uyacaklardir. Daha sonralari Tanri, Muhammed'i gönderirken onlara, asagi yukari söyle demistir: "Benimle yapmis oldugunuz ahdi, Resûlum Muhammed'e bas egerek yerine getiriniz. Yaninizdaki Kitab'i (Tevrat'i, Incil'i) tasdik etmek üzere gönderdigim Kur'ân'a iman ediniz ve bütün eylemlerinizi buna uydurunuz"[1]. Daha baska bir deyimle güyâ Tanri, her ümmete kendi içlerinden peygamberler seçmis ve fakat Muhammed'i, bütün bu ümmet'lere, yâni bütün insanliga en son peygamber olmak üzere göndermis, one ve onun getirdigi Kur'ân'a uyulmasini emrermistir. Bunu anlatmak maksadiyle Muhammed'in Kur'ân'a koydugu pek çok âyet vardir ki bunlardan biri söyle: *"Ey insanlar! bâkin size rabbinizdan bürhan geldi, size açik bir nur indirdik..."* (K. Nisâ sûresi, âyet 174). Burada gecen **"bürhan"** sözcügü "Kesin delil" karsiligi olarak **"Muhammed"** anlamina geliyor; **"nur"** sözcügü ise "Kur'ân" karsiligi oluyor.

Konuyu diger yayinlarimizda ele almis olmakla beraber[2], kisaca özetleyelim ki Muhammed, kendisinin "en son" ve "en yüce" peygamber olarak gönderileceginin **Tevrat** ve **Incil** ile haber verildigini bildirmis ve bununla övünmüstür; bu maksatla Kur'ân'a koydugu âyet'lerden biri söyle: *"Yanlarindaki Tevrat ve Incil'de yazili bulduklari o elçiye, o ümmî Peygamber'e uyanlar (var ya), iste o Peygamber onlara iyiligi emreder..."* (Bakara sûresi, âyet 157). Buradaki **"ümmî peygamber"** deyimiyle, kendisinin Tanri tarafindan, güyâ "okumasi-yazmasi olmayan" bir "peygamber" olarak tanimlandigini anlatmak istemistir.

Yine güyâ Tanri, **Tevrat**'in birinci satirinda Muhammed'in niteliklerini belirtmis ve: *"Muhammed (benim) Resûlüm ve tercih ettigim kulumdur"* demistir[3]. Ya da **Incil**'de onun **"Ahmed"** adiyle çagirilacagini haber vermistir. Oysa ne Tevrat'da, ve ne de Incil'de Muhammed'ten söz edilmemistir. Fakat Muhammed, Yahudilerin **Tevrat** ya da **Zebur** ve **Talmud** gibi kitaplarini ve Hiristiyanlarin **Incil'**ini bilenlerden ögrendiklerini kendi isine gelir sekilde degistirerek, kendisinin Peygamber olarak gönderileceginin Tanri tarafindan önceden bu kitaplarla haber verildigi kanisini yerlestirmek istemistir. Bunu yapmakla kendisini, hem bir yandan Yahudilere ve Hiristiyanlara ve hem de diger yandan Arap'lara peygamber olarak kabul ettirmekte kolaylik sglayacagini düsünmüstür. Kur'ân'a koydugu âyet'ler bu taktikten dogmustur. Örnegin Bakara sûresi'ne koydugu yukardaki 157ci âyet, bunun örneklerinden biridir. Yine Bakara sûresi'ne koydugu bir baska âyet'le, kendisinin Peygamber olarak gönderilmesinin **Ibrahim** Peygamber ile oglu **Ismâil** tarafindan Tanri'dan istendigini bildirmistir. Ayet söyle: *"Bir zamanlar Ibrahim, Ismail ile beraber Beytullah'in temellerini yükseltiyor (söyle diyorlardi) (...): -Ey Rabbimiz! Onlara, içlerinden senin âyetlerini kendilerine okuyacak, onlara kitap ve hikmeti ögretecek, onlari temizleyecek bir peygamber gönder..."* (Bakara sûresi, âyet, 129). Burada geçen "Kitap" sözcügü **"Kur'ân"** karsiligi olarak kulanilmistir; "peygamber" sözcügü de **"Muhammed"** anlaminadir; "onlara" sözcügü ise, Muhammed'in ümmeti'dir ki, Ismail'in zürriyeti olarak bilinir. Nitekim Muhammed, bunun böyle oldugunu anlatmak maksadiyle söyle derdi: *"Ben babam Ibrahim'in duâ'si, ve kardesim Isa'nin müjdesi ve validemin rüyâsiyim"* demistir[4].

Görülüyor ki yukardaki âyet'e göre **Ibrahim**, kendi zürriyetinden bir müslüman ümmet çikarmasi ve onlar içinden "sanli" bir Peygamber seçmesi için Tanri'dan istekte bulunmaktadir. Ve iste güyâ Tanri, onun bu istegini yerine getirmek üzere "sanli" bir elçi olmak üzere **Muhammed'**i seçmistir. Hani sanki Tanri, kimlere ve ne sekilde Peygamber

gönderilmek gerektigini akil edemezmis de Ibrahim ve Ismail'in tavsiyesine muhtaçmis gibi bir durumda kilinmistir bu âyet'lerle!

*

Kendisinin peygamber olarak gönderileceginin Tevrat'da ve Incil'de yazili bulundugunu anlatma fikrine Muhammed, bu kitaplari iyi bilenlerden ögrendigi bilgiler sayesinde yönelmistir. Gerçekten de **Ahd-i Atiyk'**in **Isaya** adli kitabinda Tanri'nin söyle dedigi yazili: *"Ben Rab! seni dogrulukla çagiracagim ve elini tutacagim ve seni koruyacagim ve kör gözleri açasin, mahpuslari zindandan ve karanlikta oturanlari hapishaneden çikarasin diye seni kavma ahit, Milletlere isik olarak verecegim..."* (Ahd-i Atiyk/**Isaya**, Bap, 42: 6-8). **Tevrat**'in **Tekvin** Kitab'inda su var: *"Ve milletlerin itaati ona olacaktir"* (Tevrat, **Tekvin**, Bap: 49: 10). Ve yine **Tevrat**'in **Zekerya** kitabinda su yazili: *"Ey Sion kizi, büyük sevinçle cos; ey Yerusalim kizi, bagir; iste Kiralin âdildir ve kurtaricidir... ve bir esek yavrusu sipa üzerine binmis sana geliyor"* (Ahd-i Atiyk, **Zekeriya,** Bap 9: 9).

Görülüyor ki bu Kitap'larda, bazi "peygamber"lerin geleceklerinin önceden haber verildigi anlatilmakta. Bununla beraber sözü edilen kimselerin Muhammed'le ilgisi yoktur; bunlar Yahudi kavimlerinden ve Yahudiler arasindan kisilerdir. Fakat buna ragmen Muhammed, Yahudi kaynaklarinda buldugu bu malzemeyi, kendisinin peygamber olarak gönderilecegine kanit saymistir.

Fakat asil Kur'ân'in **Saff** sûresi'ne koydugu bir âyet iledir ki Muhammed, kendisinin **Isa** tarafindan ad zikredilmek sûretiyle peygamber olarak gönderileceginin bildirildigini söylemistir. Gerçekten de Kur'ân'in Saff Sûresi'nde, Isâ'nin, Israiogullari'na hitaben konusarak **Ahmed** adinda bir peygamberin gelecegini haber verdigi yazili: *"Meryem oglu Isâ: -'Ey Israilogullari! Dogrusu ben, benden önce gelmis olan Tevrat'i dogrulayan, benden sonra gelecek ve adi Ahmed olacak bir peygamberi müjdeleyen, Allah'in size gönderilmis peygamberiyim-'..."* (K. 61 Saff sûresi, âyet 6).

Yâni Muhammed'in söylemesine göre **Isâ,** kendisinden sonra **"Ahmed"** adinda bir peygamberin gelecegini müjdelemistir[5]. Oysa ki Incil'de **"Ahmed"** diye bir ad geçmez, ve Isa'nin böyle bir haber verdigi de bilinmez. Incil'de geçen sözcük *"tesellici"* (rahatlatici) anlaminda olmak üzere **"Paracletos"** 'dur ki Yunanca kökenlidir. **Yuhanna**'ya göre Incil'de **Isâ**: *"Benim gitmem sizin için hayirlidir, çünkü gitmezsem tesellici* (Paraclet) *gelmez. Fakat gidersem onu size gönderirim"* demis ve gönderecegi seyin *"gerçekleri belirtecek RUH"* (daha dogrusu **"Ruhulkudûs**) oldugunu belirtmistir (Bk. Yuhanna'ya göre Incil, Bap 16: 5 ve d.).

Ve yine ayni Incil'de söyle yazilidir: *"Benim ismimle Babanin gönderecegi tesellici, ki Ruhulkudûs'dür, o size her seyi ögretecek ve size söyledigim her seyi hatiriniza getirecektir"* (Bkz. Yuhanna'ya göre Incil, Bap 14: 26).

Incil'de geçen **"Paracletos"** sözcügü (ki "tesellici" demektir) Arapça'ya **"Faraklit"** olarak çevrilmistir. Hemen belirtelim ki "Parakletos" sözcügü, yine Yunanca bir sözcük olan **"Periklytos"** (ya da **"Priklitos")** ile söylesim (telaffuz) benzerligi arzeder; **"Priklitos"** ise*"Çok övülen kimse"* anlamindadir ki Arapca karsiligi **"Ahmed"** dir[6]. Çünkü Arapça'da "Ahmed" sözcügü *"Hamd"* kökünden gelmedir ve *"Tanri'ya çok sükreden"* , ya da, *"Tanri'yi en çok yücelten"* demek olup ayni zamanda *"Her kesten fazla övülen"* anlamina gelir.

Ve iste Muhammed'e Incil hakkinda bilgi verenler, Muhammed'in övülmekten hoslandigini

bildikleri için, pek muhtemelen *"Faraklit"* çevirisini *"Pareckletos"* sözcügünün karsiligi olarak öne sürmüsler, ve Muhammed de bundan mülhem olarak **Isa**'nin **"Ahmed"** adini telaffuz ettigi kanisini yaratmis ve Kur'ân'a yukardaki âyet'i koymustur [7]. Böylece kendisinin "peygamber" olarak geleceginin Isa tarafindan önceden bildirildigini öne sürmüstür. Sürerken de kendisinin, diger peygamberlerden farkli olmak üzere, bütün insanlara gönderildigini bildirmistir.

Hatirlatalim ki kendisinin peygamber olarak gönderileceginin **Incil'**de haber verildigini söylerken Muhammed, bir bakima **Isa** ile ilgili Incil hükümlerini taklid etmekten baska bir sey yapmamaktaydi. Çünkü Incil'i hazirlayanlar, Isa'nin geleceginin daha önce **Isaya** adli "kutsal" kitapta bildirildigini öne sürerler ve **Isaya**'nin Israilogullarina hitaben söyledigi su sözleri örnek verirler: *"...Rab kendisi size bir alâmet verecek; iste, kiz gebe kalacak, ve bir ogul doguracak ve onun adini Immanuel koyacak"* (**Ahd-i Atiyk, *Isaya***, Bap 7: 14).

Burada gecen **"Immanuel"** adi *"Allah bizim ile"* anlamindadir. Ve iste **Isaya**'daki bu sözlere dayanarak **Matta, Isa'**nin bakire bir kiz olan **Meryem**'den dogacagini belirten söyle bir hükmü Incil'e koymustur: *"Rabbin melegi rüyada 0na* (Yusuf'a) *görünüp dedi: -'Sen, Davud oglu Yusuf, Meryemi kendine kari olarak almaktan korkma; çünkü kendisinde dogmus olan Ruhülkudüstendir. Ve bir ogul doguracaktir; ve onun adini Isa koyacaksin, çünkü kavmini günahlarindan kurtaracak odur'-. Imdi, peygamber vasitasiyle Rab tarafindan söylenen: - 'Iste , kiz gebe kalacak, ve bir ogul doguracak; Ve onun adini Immanuel koyacaklar'- sözü yerine gelsin diye, hep bunlar vaki oldu- ..."* (Matta'ya göre Incil, Bap 1: 18-23).

Daha baska bir deyimle **Isa**, *"Tesellici gelecektir"* derken, bununla Muhammed'i kastetmis degildir, sadece **"Ruhu'l Kudüs"** ü kastetmistir. **"Ruhu'l- Kudûs"** ise Tanri'nin Isa'ya bahsettigi **ruh**'tur, ki . Nitekim Muhammed bile, Tanri'nin Isa'ya "Rûhu'l-Kudüs" ile destek olduguna, ona kendinden bir ruh ulastirdigina dâir kur'ân'a âyet'ler koymustur. "Rûhu'l-Kudûs"ü de "Cebrâil" seklinde ya da Allah'in Meryem'e ulastirdigi "kün" (yâni "ol") sözcügünün eseri seklinde tanimlamistir (Bkz. Bakara 87, 253; Nisa 171; Mâide 110)

Öte yandan, Hiristiyanligin gelisinden sonra da bazi kimseler, kendilerini uhrevî kilikta göstermek için, kendilerinin "peygamber" olarak gönderileceklerinin Tanri tarafindan önceden haber verildigini söylemislerdir. Örnegin Milâd'in üçüncü yüzyilinda Iran'da, **Mani** adinda biri, Hiristiyanlari kendi pesinden sürükleyebilmek için, peygamber olarak gönderileceginin Incil'de bildirildigini öne sürmüstür. Görülüyor ki ayni isi Muhammed, ondan üçyüz yil sonra yeniden denemis olmaktadir. Pek muhtemeldir ki Muhammed'e bu fikri ve bu örnekleri verenlerden biri **Selman-i Farisî** 'dir. Çünkü bilindigi gibi **Selman-i Fârisî***,* Iran asilli bir Hiristiyan bilgini olup köle olarak Arap'larin eline geçmis ve Hatice tarafindan satin alinmis Muhammed'e hediye edilmistir. Ahd-i Atiyk'i, Tevrat'i ve Incil'i çok iyi bildigi için din konularinda Muhammed'e çok yardimci oldugu inkâr edilemeyecek bir gerçektir.

*

1 Bakara sûresi'nin 44cü âyeti'nin yorumu ile ilgili olarak bkz. Elmalili H. Yazir, age (Cilt I. sh. 334 ve d.)

2 Özellikle **"Islâm'a Göre Dige Dinler"** ile **"Kur'ân'in Elestirisi"** adli kitablarimiza bakiniz

3 Bkz. Imâm Gazalî, **age** (Cilt II, sh. 879)

4 Bu konudaki yorumlar için bkz. Elmalili H. Yazir, **age** (Cilt I, sh. 496 ve d.)

5 Islâmci'lara göre Incil'de (daha dogrusu *Yuhanna Incili*'nde) Isâ'nin kendisinden sonra "Feraklid" adli ve kendisi gibi kurtarici nitelikte bir kardes peygamberin gelecegini bildirilmistir ve "Feraklid" adi güyâ "Ahmed" adi'nin karsiligi olan bir ad'tir. Oysa ki bu Muhammed'in kendi hayalinden ortaya vurdugu bir seydir. Konuyu **"Islâm'a Göre Diger Dinler"** adli kitabimizda inceledigimiz için burada fazla durmuyoruz.

6 Bu konudaki tartismalar için bkz. Turan Dursun, **Kur'an Ansiklopedisi**, (Kaynak Yayinlari, Istanbul 1994; Cilt I, sh. 260 ve d.)

7 Hintli din bilgini Rahmetullah gibi bazi yorumcular Incil'de geçen sözcügün "Priklitos" yazilisinda oldugunu iddiâ ederler. Bkz. Dursun, **age,** (Cilt I. sh. 261)

XVIII) Tanri'nin "ölüm" melegi göndererek, kendisinden ruhunu almak hususunda "izin" istedigini, oysaki diger peygamberle böyle bir seref bahsetmedigini söyliyerek övünür.

Muhammed'in söylemesine göre Tanri, ölümlerine karar verdigi kimselerin can'larini alirken: "Senin canini alayim mi? yoksa belirli bir süreye kadar birkayim mi?" diye sormaz; yâni kisi'nin canini almak için ondan izin istemez[1]. Bunun bir tek istisnasi vardir ki o da Muhammed'tir. Güyâ Tanri Muhammed'in canini almak için ondan izin istemistir. Söyleki:

Hicret'in 11.ci yilinda Muhammed, hastalanarak yataga düstügünde, ölüm meleginin kendisini ziyârete geldigini söyler. Güyâ melek kendisine: *"(Ey Muhammed!) Tanri beni sana gönderdi ve iznin olmadan yanina girmememi emretti. Izin vermezsen geri dönerim; izin verirsen girerim. Ve yine sen izin vermeden ruhunu kabzetmememi bana emretti. Emrin nedir?"* der. Daha baska bir deyimle ölüm melegi, Tanri'nin verdigi emir geregince, Muhammed'in ruhunu almak için gelmistir ama, bunu yapmak için onun rizasini almak zorunlugundadir. Eger Muhammed: *"Ruhumu alabilirsin"* derse alacak, aksi takdirde eli bos geri donecektir.

Ölüm melegi'nin bu sözleri üzerine Muhammed kendisine: *"Cebrâil gelinceye kadar benden uzaklas"* diye emreder. Bu emir uzerine ölüm melegi bas egerek oradan uzaklasir. Az geçmeden **Cebrâil**[2] Muhammed'in yanina gelir ve Tanri'nin selâmini getirir; söyle der: *"Allahu Teâla'nin sana selâmi vardir, kendini nasil buldugunu sana soruyor. Süphesiz ki O, senin nasil oldugunu daha iyi bilir. Ancak senin kerem ve serefini arttirmagi ve ümmetin arasinda örnek olmangi kastetmistir*".

Cebrâil'in bu sözleri uzerine Muhammed: *"Kendimi sancilar içinde buluyorum"* diye cevap verir. Cebrâil kendisine bu sancilarin Tanri tarafindan kendisine verildigini ve çünkü

Tanri'nin onu yüksek mevkilere çikarmak niyetinde oldugunu müjdeler. Muhammed Cebrâil'e, daha önce ölüm meleginin geldigini ve ruhunu almak için kendisinden izin istedigini söyler, ve bunun nedenlerini sorar. Cebrâil de Tanri'nin onu özledigini, ve ruhunu almak için izin istedigini, ve istemekle onun serefini tamamlamak düsüncesinde bulundugunu bildirir ve söyle ekler: *"Yâ Resûlallâh,... Rabbin senden baska hiç kimseden böyle bir müsaade (izin) istememis ve istemeyecektir. (Rabbin) böylece senin serefini tamamlamak istiyor"* [3]

Görülüyor ki Muhammed, ruhunun alinabilmesi için Tanri'nin kendisinden izin istedigini, ve böylece baska hiç bir kimseye, hiç bir peygambere göstermedigi serefi ona bahsettigini söyliyerek yeni bir övünme vesilesi yaratmistir.

1 Örnegin bkz., Zümer sûresi, âyet 42

2 Bilindigi gibi Cebrâil, güyâ Allah ile Muhammed'in arasinda elçilik yapan, Allah'in emir ve vahiylerini teblig eden kutsal bir sahsiyet'tir

3 Imam Gazalî, **Ihyâu 'ulûmi'd-dîn,** (Bedir Yayinevi , Istanbul 1975, Cilt IV. sh. 845)

XIX) Kendisini diger peygamberlere her bakimdan üstün göstermek için Muhammed, bir de onlari "imtiyazli" niteliklerden yoksun imis gibi tanimlar:

Biraz önce Muhammed'in, diger peygamberlere üstün görünmek üzere basvurdugu usûllerden bazilarini özetlerken Tanri tarafindan kendisine taninmis imtiyazlarin (ayricaliklarin) kendisinden baska hiç bir peygambere taninmamis oldugunu söyledigine deginmistik. Bütün bunlardan gayri Muhammed, bir de, önceki "peygamberler"le ilgili olarak Tevrat ve Incil'de belirtilen "imtiyazli" durumlari farkli sekilde gösterme yolunu seçmistir. Örnegin Tevrat'da **Mûsâ'**nin, Tanri ile yüzyüze görüstügü yazili oldugu hâlde Muhammed bunun böyle olmadigini söylemistir; yine bunun gibi Incil'de Isa, Tanri'nin oglu olarak tanimlandigi hâlde bunun dogru olmadigini anlatmistir.

B) Isâ'yi Tanri'nin oglu olarak kabul etmedigi gibi Hiristiyanlarin "Teslis" (Tanri-Isâ-Rûhul-kudüs) inanisini da red'eder: sirf Isâ'yi kendisinden daha üstün durumda göstermemek için.

Kendinden daha üstün, daha imtiyazli peygamber olmadigi kanisini pekistirmek üzere Muhammed'in basvurdugu yollardan biri de Hiristiyanlarin **Isâ** hakkindaki inanislarini red'etmekti. Bilindigi gibi **Incil**'de **Meryem** oglu Isâ, Tanri'nin oglu olarak tanimlanmistir; ayrica **"Teslis"** akidesi yer almistir ki *"Tanri, Isâ ve Rûhül-kudüs"* üçlüsünü kapsar ve Isâ'yi âdeta Tanri ile ayniyet haline sokar.

Söylemeye gerek yoktur ki Isâ'yi bu nitelikler içerisinde kabul etmek demek, onu erisilmez bir kerteye getirmek demektir. Oysa ki Muhammed kendisini peygamberlerin en üstünü ve en sonuncusu olarak göstermek hevesindeydi. Kendisi **Abdullah** adinda "putperest" birinin oglu oldugu için, eger Isâ'yi Tanri'nin oglu seklinde kabul edecek olursa, bu taktirde Isâ'ya nazaran dûn durumda kalmis olacakti.

Iste bundan dolayidir ki Kur'ân'a yerlestirdigi âyet'lerle, her seyden önce Tanri'nin evli olmadigini, zevcesi bulunmadigini, çocuk sahibi olmadigini açiklar; Tanri'nin oglu oldugunu söylemenin kafirlik sayilacagini anlatir. En'âm Sûresi'ne sunu koyar: *"... Kafirler Allah'a ortak kostular. Korü körüne O'na ogullar ve kizlar uydurdular. Hâsâ , O onlarin vasiflandirmalarindan yücedir... O(nun) zevcesi olmadan nasil çocugu olabilir? ..."* (K. 6 En'âm sûresi, âyet 100-101).

Öte yandan Isâ'yi, Tanri'nin oglu degil (K. 4 Nisâ 171) fakat sadece bir "peygamberi" olarak (K. 5 Mâide 75) göstermis, ve Tanri'yi "üçten bir" olarak kabul etmenin kafirlik olacagini (K. 5 Mâide 73) bildirmistir[1].

Daha baska bir deyimle Isâ'yi Tanri'nin oglu olarak kabul etmemesinin nedeni, sadece Tanri'nin bir'ligine inanmisligindan ve Tanri fikrini yüceltme amacindan degildir. Asil neden Isâ'yi kendisinden daha üstün mevkide birakmak istemeyisindendir. Çünkü **Isa'**yi Tanri'nin oglu olarak tanimlamis olsa, bu takdirde kendisini, **Abdullah'**in oglu olmak i'tibariyle, Isa'ya nazaran daha asagi durumda birakmis olacakti.

Ancak ne var ki Isâ'yi Tanri'nin oglu olarak tanimlamaktan kaçinirken, örnegin *"(Tanri'nin) zevcesi olmadan nasil çocugu olabilir?"* seklinde âyet'ler koyarken (K. En'âm 100-101) bu kez Tanri fikrini zedeleyici bir sonuca yönelmistir. Çünkü kendi söylemesine göre Tanri her seyi yoktan yaratabilen ve "ol" dedigi zaman her seyi oldurabilen güçte bir yaratan'dir. O halde zevcesi olmadan da çocugu olabilir demektir. Su durumda *"O(nun) zevcesi olmadan nasil çocugu olabilir?"* diye sormak abes olmaz mi? Böyle bir soru sormus olsak bizlere: "Tanri'yi âciz durumda birakiyorsun" diyerek "kâfirlik" damgasi vurmazlar mi?

Tanri'nin çocugu olmadigini söylemek sûretiyle Muhammed, bir de "putperest" diye damgaladigi Arap'larin inançlarini baltalayip kendisine boyun egdirtmek düsüncesindeydi. Çünkü Arap'lar, kutsal diye bildikleri ve taptiklari bazi ilâhlari (örnegin **Lât, Menât, Uzza**, vs... gibi ilâhlari) Tanri'nin kizlari diye bilirlerdi. Ve iste Muhammed Kur'ân'a *"Tanri'nin çocuklari yoktur, O'na kizlar ve ogullar uydurmak kafirliktir"* (K. En'âm 100-101) seklinde ya da *"Ey inkârcilar! Simdi Lât, Uzzâ, ve bundan baska üçuncüleri olan Menât'in ne oldugunu söyler misiniz? Demek erkekler sizin disiler Tanri'nin mi?... Bunlar sizin babalarinizin taktigi adlardan baska bir sey degildir"* (K. 53 Necm 19-23) diye âyet'ler koymak sûretiyle, putperest Arap'lari inançlarinda sarsip kendisine baglama yolunu aramistir.

[1] Muhammed'in bu konuda Kur'ân'a koydugu âyet'ler söyle: *"Ey Kitab ehli... Allah'a ve peygamberine inanin, -'üçtür-' demeyinm... Allah ancak bir tek Tanri'dir, çocugu olmaktan münezzehtir..."* (K. 4 Nisâ 171); *"...-' Allah üçten biridir-' diyenler kâfir olmustur... Meryem oglu Mesîh sadece peygamberdir..."* (K. Mâide 73,75)

C) Isâ'nin Yahudiler tarafindan öldürülmeyip Tanri tarafindan gök katina yükseltildigini söylemek sûretiyle kendi ölümsüzlügünü vurgulamaga çalisir (K. 4 Nisâ sûresi, âyet 155-158)

Incil'e dayali olarak Hiristiyanlarin inanci o'dur ki **Isa**'yi Yahudiler öldürmüslerdir. Söylemege gerek yoktur ki böyle bir inanç, peygamberlerin insanlar tarafindan öldürülebilecegi, ya da can'larin baska sekilde alinabilecegi anlamini içerir. Oysa Muhammed, "peygamberlerin" öldürülebilir olmalari fikrini kendi bakimindan sakincali bulmaktaydi. Çünkü bir yandan "müsrikler"in ve diger yandan "Yahudi"lerin kendisine husumet beslediklerini ve muhtemelen kendisini öldürmek isteyeceklerini düsünmekteydi. Kendisini öldürmeye kalkisacak olanlarin Tanri tarafindan helâk edileceklerini anlatmakla bu tehlikeyi giderebilecegi kanisindaydi. Iste bu nedenledir ki geçmis dönemlerden örnekler vermis, ve peygamberlerin öldürülmelerine Tanri'nin olanak birakmadigini bildirmistir: **Nuh** "peygamberi" tufan'dan, **Ibrahim** "peygamberi" atesten, **Musa**'yi Firavun'un gazabindan ve **Isa**'yi da, Yahudilerin elinden kurtardigini söylemistir[1].

Isa ile ilgili olarak koydugu âyet'lerde, Tanri'nin Yahudilere lânet etmesinin nedenlerinden biri olarak onlarin: *"Isa'yi biz öldürdük"* demeleri oldugunu belirtmistir (K. Nisâ 157).

Yahudilerin Isa'yi öldürmek için tuzak kurduklarini, fakat onlarin kurduklari bu tuzagi Tanri'nin bozdugunu (K. Al-i Imrân 54) [2] ve Isa'yi kendi katina aldigini ve söyle konustugunu bildirmistir: *"...-'Allah elçisi Meryem oglu Isa'yi öldürdük'- demeleri yüzünden (onlari lânetledik) Halbuki onu ne öldürdüler, ne de astilar (çarmiha gerdiler); fakat (öldürdükleri) onlara Isa gibi gösterildi. Onun hakkinda ihtilâfa düsenler bundan dolayi tam bir karasizlik içindedirler; bu hususta zanna uymak disinda hiç bir (saglam) bilgileri yoktur ve kesin olarak onu öldürmediler; Bilâkis Allah (Isa'yi) kendi nezdine kaldirmistir..."* (K. Nisâ sûresi, âyet 157-158)

Dikkat edilecegi gibi bu âyet'te: *"... fakat* (Yahudilerin öldürdükleri) *onlara Isa gibi*

gösterildi..." diye bir tümce geçmekte. Yâni Muhammed'in söylemesine göre Yahudi'ler Isa'yi öldürmek istedikleri zaman, Tanri Isa'yi gökyüzüne alip onun yerine bir baska kisiyi Isa görünümünde kilmis ve Yahudiler de onu öldürmüslerdir[3]! Söylemeye gerek yoktur ki Tanri'nin böyle bir seyi yapabilecegini düsünmek, Tanri fikrini zedelemege yeterlidir. Çünkü Isa ölmesin diye onun yerine masum bir kisi'yi öldürtmek Tanri'nin yüceligi fikriyle bagdasamaz. Eger Tanri gerçekten yüce ve güçlü ise, Isâ'yi öldürülmekten kurtarmak için, onun yerine bir baska kisinin öldürülmesine razi olmaz

Öte yandan Tanri, yine Muhammed'in söylemesine göre, Isa'nin Yahudiler tarafindan öldürülmesine engel olduktan sonra onu gökyüzüne, kendi yanina almistir. Alirken de Isa'ya: "*Ey Isa! Seni vefat ettirecegim, seni nezdime yükseltecegim, seni inkâr edenlerden arindiracagim ve sana uyanlari kiyamete kadar kafirlerden üstün kilacagim...."* (K. Al-i Imrân sûresi, âyet 55) demistir. Görülüyor ki Muhammed, Isa'nin hiç kimseler tarafindan öldürülmeyip, sadece Tanri tarafindan gökyüzüne alindigina dâir âyet'ler koymayi gerekli bulmustur. Sanilmasin ki *"Yahudiler Isâ'yi öldürmediler"* derken Yahudileri temize çikarmak istemistir; hayir! Bunu söylerken her seyden önce kendi öz çikarlarini düsünmüstür. Daha dogrusu anlatmak istemistir peygamberler öldürülemezler, öldürülmek istenirse Tanri buna engel olur, ve peygamberlerin ölümü ancak Tanri'nin onlari kendi katina çekmesiyle mümkündür.

Ve iste Muhammed, Isa'nin Yahudiler tarafindan öldürülmemis oldugunu söylemek sûretiyle kendi ölümsüzlügünü kanitlamaga çalismis olmaktadir. "Ölümsüzlük" derken anlatmak istedigimiz sey, "insanlar tarafindan öldürülemezlik"tir.

Bu vesileyle isâret edelim ki Muhammed, biraz yukarda belirttigimiz gibi Kur'ân'a, Peygamberlerin öldürülmelerine Tanri'nin engel olduguna dâir âyet'ler koymakla beraber, bir çok hallerde bazi peygamberlerin, kendi kavimleri tarafindan öldürüldüklerine dâir de âyet'ler koymaktan da geri kalmamis, böylece Kur'ân'daki çeliskilere yenilerini eklemistir. Örnegin Nisâ sûresi'nin 155ci âyet'inde Yahudilerin *"haksiz yere peygamberleri öldürmeleri"*nden söz edilmektedir (K. Nisâ sûresi, âyet 155). Yine bunun gibi Bakara sûresi'nde Tanri'nin Yahudilere hitaben: *"...(Size gelen) peygamberlerden bir kismini yalanladiniz, bir kismini da öldürdünüz"* (K. Bakara sûresi, âyet 87) diye konustugu yazilidir.

Daha baska bir deyimle isine geldigi zaman "peygamber"lerin, kul'lar tarafindan öldürülemez olduklarini söylemis, ve isine geldigi zaman kendi kavimleri tarafindan öldürüldüklerini bildirmistir.

1 Diyânet Vakfi çevirisinde Nisâ sûresi'nin 157ci âyeti'nin yorumuna bakiniz.

2 *"(Yahudiler) tuzak kurdular. Allah da onlarin tuzaklarini bozdu. Allah, tuzak kuranlarin hayirlisidir"* (K. Nisâ 54)

3 Bu konudaki çesitli yorumlar i?çin bkz. Elmalili H. Yazir, age (Cilt II, sh. 1516-7)

Önceki peygamberlere üstünlügü ile övünmesine ragmen, böyle bir üstünlüge sahip bulunmadigini kendi eylemleriyle ortaya vurur:

Her ne kadar kendisini Allah'in "sevgilisi" ve geçmisteki bütün peygamberlerin en yücesi, en güçlüsü, en sehvetlisi, en hosgörülüsü, en imtiyazlisi, en ahlâklisi vs... seklinde tanimlayip bu yönleriyle övünmekle beraber Muhammed, tüm yasantilari i'tibariyle bu söylediklerinin dogrulugunu kanitlayamamis, hattâ gerçegi söylemek gerekirse baskalarindan bir hayli gerilerde kalmistir. Hattâ denilebilir ki "peygamber" diye bilinen kimseler arasinda en olumsuz olanlarin basinda gelmistir. Ve hiç kusku edilemez ki, diger peygamberleri kendisine nazaran daha asagi durumlarda göstermege matuf yukardaki hikâyeleri, sirf kendisini biraz daha övebilmek için kendi kafasindan uydurmustur. Ancak ne var ki uydururken Tanri fikrini bir kez daha zedelemistir. Çünkü, biraz ilerde belirtecegimiz gibi, Tanri'yi, âdeta kendi emrinde ve her istedigini yerine getirmege âmade bir sekilde tanimlamis, yücelik ve güçlülük bakimindan kendisini Tanri'nin üstüne çikarmis gibidir. Fakat bunu yaparken Tanri'yi, keyfilikler içerisinde, ne yaptigini bilmez duruma düsürdügü gibi kendisini de, farkinda olmadan, diger peygamberlere nispetle daha az "erdemli" durumlarda kilmistir. Örnegin, kendi söylemesine göre Tanri diger peygamberlerin bir çok dileklerini yerine getirirken Muhammed'in ayni dogrultudaki isteklerini (erkek çocuk edinme istegini) geri çevirmistir. "Eger Tanri Muhammed'in her diledigini, sefâ'at dileklerini bile, karsilimaga hazir idiyse, neden dolayi erkek çocuk edinme konusundaki dileklerini yerine getirmesin?" diye sormak gerekmez mi? Neden dolayi baska peygamberlere, örnegin **Ibrahim** ile **Sara**'ya, ya da **Imran** ile **Hanna'**ya, onlarin arzularini yerine getirmek üzere erkek çocuk edinme mutlulugunu vermistir de (Bkz. 3 Imrân 34) Muhammed'i bundan mahrum etmis ve verdiklerini dahi (örnegin **Ibrahim** ile **Kasim** adindaki ogullarini) çok küçük yaslarda iken geri almis ve Muhammed'i üzüntüler içerisinde kivrandirmistir? Ya da neden dolayi baska peygamberlerin ana ve babalarini ve yakinlarini "inananlardan" yapmistir'da böyle bir nîmeti Muhammed bakimindan düsünmemis, örnegin onun ana ve babasini ve kendisine babalik eden amucasini putperestlikten kurtarmamistir? Hatirlatalim ki Kur'ân'da Tanri'nin, **Süleyman** "peygamber"in ana ve babasina nîmetler verdigi, onlari müslüman yaptigi yazilidir (Bkz. 27 Neml 19). Yine ayni sekilde Tanri güyâ Süleyman'in gönlünü öylesine pekistirmistir ki Süleyman bu sayede **Sebe Melikesi Belkis'**i bile müslüman yapabilmistir (Bkz. 27 Neml 29-44). Yine bunun gibi Kur'ân'da Tanri'nin, **Meryem**'e, daha Isa'yi dogurmadan önce büyük nîmetler verdigi, örnegin rûhundan üfledigi, onu her türlü sâibe'den korudugu, yine onu ve oglunu *"âlemler için mûcize"* kildigi (Bkz. 21 Enbiyâ 91), Isâ'yi daha besikte iken konusur yaptigi (Bkz. 19 Meryem 30-33) vs... yazilidir.

Ama bu ayni Tanri, yine Muhammed'in söylemesine göre, **Emine'**ye ve **Adullah'**a, yâni "son ve en sevgili peygamberi"nin anasina ve babasina hiç bir iltifatta bulunmamis, onlarin adini agzina alip Kur'ân'a koymamis, onlari müslüman yapmaga dahi yanasmamistir; müslüman yapmadigi için Muhammed'e, anasi için magfiret dileme iznini dahi vermemistir.

Bu örnekleri çogaltmak mümkün. Anlatmak istedigimiz su ki Muhammed, baska peygamberlere üstünlük iddiâsinda bulunarak övünürken, farkinda olmadan onlarin kendisinden daha üstün imtiyazlarla donatilmis oldugunu ortaya vurmustur. Böylece bir

takim çeliskilere saplanip kendi kendisini güç durumlarda birakmistir.

Öte yandan kendi sözlerine dayali eylemler ve nitelikler bakimindan da kendisini, yine farkinda olmadan, diger "peygamber"lere nazaran daha asagi durumlarda tutmustur. Bir iki örnek verelim:

I) Ibrahim "peygamber", putperest olan babasi için magfiret dilerken Muhammed, "kâfir" olarak öldü diye anasi Emine'ye ve babasi Abdullah'a, ve kendisine babalik eden amucasi Ebû Tâlib'e böyle bir davranista bulunmayip onlari cehennemlik sayar:

Her vesile ile kendisini, gelmis geçmis bütün **"Resûl'lerin"** önderi, **"Nebî'lerin kemâlini simgeleyen son nebî"**, ve hosgörü temsilcisi, ve Kiyâmet gününde insanlara sefaat edecek olan ve sefâati Tanri tarafindan mutlaka kabvl edilecek olan kimse nitelikleriyle tanimlamakla beraber Muhammed, her hususta hosgörüsüzlük örnegi olmustur. O kadar ki müslüman imaninda ölmediler diye kendi öz anasina, babasina ve kendisini evlâdi gibi yetistiren amucasi'na karsi dahi hosgörülü bir tutum takinmamistir. Nice örneklerden biri olarak Ibrahim'i ele alacak olursak görürüz ki, Kur'ân'daki anlatisa göre Ibrahim, kendi öz babasina karsi "putperest'tir" diye vaziyet almis olmasina ragmen, o bile Muhammed'in kendi ana ve babasina ve yakinlarina karsi gösterdigi hosgörüsüzlügü göstermemistir.

Gerçekten de Kur'ân'da, Ibrahim'in putperest bir babasi oldugu ve bu babasini "dogru yola" sokmak için ugrastigi ve kendisine söyle yalvardigi yazilidir: *"Babacigim! isitmeyen, görmeyen ve sana bir faydasi olmayan seylere niçin tapiyorsun?... Dogrusu sana gelmeyen bir ilim bana geldi. Bana uy, seni dogru yola eristireyim. Babacigim seytana tapma, çünkü seytan Rahmân'a bas kaldirmistir... Dogrusu sana Rahmân katindan bir azâbin gelmesinden korkuyorum ki böylece seytanin dostu olarak kalirsin"* (Bkz. 19 Meryem sûresi, âyet 42-45)

Buna karsilik babasi kendisine: *"Ey Ibrahim! Sen mi benim tanrilarimi begenmiyorsun? Bundan vazgeçmezsen mutlaka seni taslarim"* (K. 19: 46) diye karsilik verir. Fakat böyle oldugu halde Ibrahim, büyük bir hosgörürlükle babasina söyle der: *"Sana selâm olsun (Babacigim). Senin için Rabbimden magfiret dileyecegim... "* (Bkz. 19 Meryem sûresi, âyet 47). Bunu derken Tanri'nin bu dilegi kabul edip etmeyecegini bilmedigini anlatmak için de söyle konusur: *"Andolsun ki (babacigim) senin için magfiret dileyecegim. Fakat Allah'tan sana gelecek herhangi bir seyi önlemeye gücüm yetmez..."* (K. 60 **Mümtehine** 4; ayrica bkz. **En'âm** 74; **Meryem** 41-48).

Oysa ki Muhammed, müslüman îmaninda ölmedi diye ana'si **Amine** için magfiret

dilemekten kaçinmis: *"Tanri bana bu izni vermedi"* demistir[1]. Kendi öz babasi **Abdullah'**i, ve daha küçücük yaslardan itibaren kendisine babalik eden amucasi **Ebû Talib'**i, ayni nedenle cehennemlik bilmistir [2]**.**

Görülüyor ki **Ibrahim**, kendi babasini (ve kavmini) puta tapmaktan vazgeçirip **hanîf** olmaya (Tanri dini'ne sokmaya) çalistigi halde babasi bunu kabul etmiyor ve fakat Ibrahim, yine de babasina: *"Senin için Rabbimden magfiret dileyecegim... "* diyebiliyor. Daha baska bir deyimle babasina, imana girmesi için firsat yarattigi halde babasi bunu kabul etmiyor ve fakat Ibrahim, yine de ona "magfiret" dilemek istiyor. Her ne kadar seriâtçilar, Ibrahim'in, imana girmesi hususunda babasina süre tanidigini ve bu süre sonunda babasi için "istigfardan" (duâ etmekten) men edildigini ve çünkü "kâfirler için istigfar'in câiz olmadigini" söylerlerse de, ortada yine de Ibrahim lehine bir durum var ki o da, hiç degilse hosgörü yolunu seçmis olmasidir. Oysa ki Muhammed, daha ortada Arap'lar için gönderilmis bir din yok iken (putperest ya da Yahudi olarak) ölen ana ve babasi için magfiret dileme yoluna gitmemistir. Eger düsünülecek olursa ki **Amine** ve **Abdullah** müslüman olma olasiligina sahip bulunmadan ölmüslerdir, su durumda Muhammed'in kalkipta "Tanri bana anam için magfiret dileme izni vermedi" demesinin, ve babasini cehennemlik bilmesinin hosgörüyle bagdasir bir yönü olamaz. Çünkü böyle yapmakla anasini ve babasini, haksiz yere cezalandirilmis bir duruma düsürmüstür: hem de Tanri'nin, kendilerine din gönderilmeden önce ölen kimselerin cezalandirilmayacaklarina dair emri bulundugunu söylemesine ragmen!

Her ne kadar amucasi **Ebû Tâlib**'e, müslüman olmasi için teklifte bulunmus ise de, onun bu teklifi geri çevirmesi üzerine kendisine cehennemi uygun bulmustur. Kuskusuz ki sirf farkli bir inançtadir diye amucasina karsi böyle bir davranista bulunmasi hosgörüsüzlükten baska bir sey degildir. Oysa ki Ebû Tâlib, farkli bir dinsel inanca sahip bulunmasina ragmen, Muhammed'i korumus, onun inançlarina saygi göstermis, ve gerçek anlamda hosgörü örnegi olmustur.

Fakat her ne olursa olsun durum su ki Muhammed, Tanri'nin, bütün peygamberler içerisinde sadece kendisine Kiyâmet gününde sefâat hakkini tanidigini, ve sefâati'nin mutlaka kabul edilecegini söyledigi halde, kendi öz anasi, babasi ve amucasi lehine bu hakki kullanmayi aklindan geçirmemis, onlarin hepsini cehennemlik saymistir. Oysa Ibrahim, putperestlikten ayrilmayacagini anladigi babasina magfiret dilemekte devam edecegini bildirmis: *"Sana selâm olsun (Babacigim). Senin için Rabbimden magfiret dileyecegim... "* demistir. Kendisine Kiyâmet gününde sefâat etme hakki taninmis olsaydi, kuskusuz ki babasina sefâatta bulunurdu.

1 Bu hadîs'ler için bkz. **Sahih-i...** (Cilt IV, sh. 536)

2 Hadîs'ler için bkz. **Sahih-i...** (Cilt IV, sh. 537). Bu konuda ayrica benim **Seriât ve Kadin** adli kitabima bakiniz.

II) Ibrahim, Tanri'dan "Haksizlik yapmamasi" dileginde bulunurken, Muhammed Tanri'nin haksizliklarini olumlu karsilar: (K. 7 A'raf 3-4; Tevrat (Tekvin Kitabi) Bap 18: 23-26)

Tevrat'in bir bölümü olan **Tekvin**'de Tanri'nin **Sodom** ve **Gomorra** halklarina karsi gazâb'a geldigi ve suçlu-suçsuz, ya da iyi-kötü ayirimi yapmadan hepsini de helâk etmek istedigi ve fakat buna karsilik Ibrahim'in kendisine böyle bir haksizlik yapmamasi için dilekte bulundugu yazilidir. Örnegin **Tekvin**'in 18. Bap'inda, Ibrahim Tanri'ya hitaben söyle der: *"(Ya Rab!) Salihi kötü ile beraber yok edecek misin? Belki sehrin içinde elli salih vardir; içinde olan elli salih için bagislamayip yeri yok edecek misin? Böyle yapmak senden irak olsun, salih de kötü gibi olsun diye, salihi kötü ile beraber öldürmek senden irak olsun; bütün dünyânin Hâkimi adalet yapmaz mi?..."* . (**Tevrat/Tekvin,** Bap 18: 23-25)

Bu sözleri dinleyen Tanri, Ibrahim'i hakli bularak söyle yanit verir: *"Eger Sodom'da, sehrin içinde, elli salih bulursam, bütün yeri onlarin hatiri için bagislayacagim"* (**Tevrat/Tekvin**, Bap18: 26). Bundan cesaret bulan Ibrahim, "salih" (iyi) kisilerin sayisinin elli'den az olmasi ihtimalini öne sürerek Tanri'ya yeni bir teklifte bulunur: *"Belki elli salihten besi eksilir, bes kisi için bütün sehri harab edecek misin?"* (Tevrat/Tekvin 18: 28). Tanri cevap verir: *"Eger orada kirk bes kisi bulursam, harab etmiyecegim"* (Tevrat/Tekvin 18: 28). Bu kez Ibrahim, biraz daha cesaret bularak pazarligi sürdürür ve her def'asinda sayidan beser kisi indirerek Tanri'yi bu isten tamamiyle vazgeçirtir. (Tevrat/Tekvin, Bap 18: 29-33). Böylece Ibrahim Tanri'yi haksizlik yapmaktan alikomus olur. Fakat anlasilan o'dur ki Tanri, daha sonra sözünden dönerek bu halklari helâk etmistir.

Oysa ki Muhammed, bu ayni olayi Tevrat'tan (Tekvin'den) alarak Kur'ân'a koyarken, Ibrahim'in ahlâkîlik örnegi yukardaki davranisindan farkli bir davranisa yönelmis, onun yaptiginin aksini yapmistir. Daha dogrusu Tanri'nin **Sodom** ve **Gomor** halklarini, "iyi" ile "kötü" ayirimi gözetmeksizin helâk ettigini örnek vermis ve bunu Tanri'ya yarasir bir davranis olarak tanimlayip kendisi için izlenmek gerereken bir yol saymistir. Gerçekten de Kur'ân'in **A'raf** Sûresi'ne bu hikâye ile ilgili olarak koydugu âyet'de Tanri'yi su sekilde konusur gösterir: *"Biz nice memleket helâk ettik ki, o köy* (halki) *gece yatarlarken yâhud gün ortasi istirahat ederlerken azâbimiz o köy halkina gelmis* (basivermistir)*"* (Bkz. 7 A'râf sûresi, âyet 4). Bu âyet'i koymaktan maksadi, böyle bir davranisi kendi izledigi saldiri siyâsetine araç etmektir. Nitekim "müsrik'lere" (putperest Arap'lara) karsi giristigi saldirilarda çoluk, çocuk, ihtiyar genç, kadin erkek, "suçlu" suçsuz ayirimi yapmaksizin köyleri basar, helâk ederdi. Bu ise Hicret'in daha birinci yilinda, **Ebvâ** ile **Veddân** denilen ve Medîne'ye 23 mil mesafede bulunan yerlere karsi giristigi ilk savas sirasinda baslamistir. Her iki köyü de yerle bir etmis, kadinlar ve erlik çagina erismemis çocuklar dahil, halki kiliçtan geçirmis, ganimetler edinmistir. Bundan dolayidir ki, saldiri vesilesiyle **Veddân'**a mensup **Sa'b Ibn-i Cessâm** adinda biri, günahsiz insanlarin bu sekilde öldürülmelerinden dogma vicdan sizlamasiyle Muhammed'e sorar: *"(Yâ Resûla'llâh!) müsrik...lerden âile sahibi bulunanlara gece baskini yapiliyor da ... bunlarin kadinlari, küçük çocuklari da musâb oluyor* (kötülüge ugruyor)*"* . Muhammed'in cevabi, insafsizlik örnegi olacak niteliktedir. Söyle der: *"Müsriklerin kadinlari ve çocuklari kendilerinden sayilir"* (daha baska bir deyimle *"Onlar* (yâni kadinlar ve çocuklar) *da müsrikler* (câmiasin)

dandir" demek ister; ve ekler: *"*(Harb hâlinde) *kimsenin kimseyi korumak kudreti yoktur, korumak yalniz Allah'a ve Resûl'ine âiddir"* [1] .

Görülüyor ki Muhammed, hem bir yandan çoluk çocuk, kadin erkek bir sürü suçsuz insanin, sirf "müsriklerdendir" diye, uykularinda iken gece baskinlariyle öldürülmelerini uygun bulmakta ve hem de bunlari koruma olanaginin Tanri'ya ve "Resûl" olarak kendisine âid bulundugunu söyledigi hâlde bu yola gitme geregini duymadigini anlatmaktadir. Dayanak olarak da Kur'ân'a koydugu yukardaki âyet'i (A'râf 4) göstermektedir.

Simdi siz bir bu tutumu ve bir de Ibrahim'in biraz yukardaki tutumunu karsilastiriniz ve kendisini bütün peygamberlerin üstünde gören Muhammed hakkinda kararinizi veriniz .

Seriâtçi yazarlar Muhammed'in bu tutumunu özürlü ve mesrû göstermek için akil disi mantik oyunlarina ve yalanlara basvururlar. Örnegin derler ki *"Müsriklerin kadinlari, çocuklari kendilerinden sayilir"* seklindeki sözleriyle Muhammed, kadinlarin ve çocuklarin "bilihtiyar" (gelisigüzel) öldürülmelerine cevaz vermis degildir. Onun maksadi sadece savas zamaninda, yâni suçlu ile suçsuzu ayirmak mümkün olmayan hâllerde bu durumlarin hasil olacagini anlatmaktir. Bunu biraz daha açikliga kavusturmak için seriâtçilar söyle eklerler: *"Bir gemide muhâripler âileleriyle berâber bulundugu halde geminin batirilmasi; yine böyle âileleriyle berâber bir kaleye tahassun eden muhâriplerin kale yikilarak âileleriyle beraber öldürülmesi ser'an mübahtir"* [2]

Bu iddiâ'nin, yukarda söz konusu ettigimiz olay bakimindan geçersiz oldugu asikârdir, çünkü bir kere Muhammed'in yaptigi sey, haksiz bir saldiriya karsi koymak (ve bu vesileyle insanlarin öldürülmelerine istemeyerek sebeb olmak) degildir. Muhammed'in yaptigi sey, farkli inançtaki insanlari (olayimizda "müsrikleri") müslüman degillerdir diye öldürmek ya da müslümanliga zorlamak için haksiz bir saldiriya basvurmaktir. Üstelik olay, "müsrikler"e karsi savas meydaninda girisilmis bir saldiri da degil; aksine gece vakti uyumakta ya da istirahat etmekte olan insanlarin üzerine ani bir saldiri ile bu insanlari, çoluk çocuk, genç ihtiyar, kadin erkek ayirimi yapmadan kiliçtan geçirmek seklinde olusuyor. Ve bütün bu isler (yine Muhammed'in söylemesine göre) Tanri adina ve güyâ Tanri'nin *"Biz nice memleket helâk ettik ki, o köy* (halki) *gece yatarlarken yâhud gün ortasi istirahat ederlerken azâbimiz o köy halkina gelmis* (basivermistir)*"* (A'râf sûresi, âyet 4) seklindeki konusmasina uygun olarak yapiliyor.

Yine seriâtçi'nin söylemesine göre Muhammed, güyâ kadinlarin ve çocuklarin öldürülmelerine taraftar olmamis, örnegin Mekke'nin fethi günü kadinlarin ve çocuklarin öldürülmüs olmalarini "çirkin görüp tasvîb etmemistir"[3]. Evet ama Mekke'nin fethi Hicret'in 8.ci yilina rastlar. Oysa ki Muhammed, farkli inançtandirlar diye suçsuz ve günahsiz insanlara karsi saldirip kadinlarin ve erlik çagina erismemis çocuklarin öldürülmeleri siyâsetine, Hicret'in daha ilk yilinda baslamis ve bu siyâseti amansizca uygulamistir. Mekke'nin fethine gelinceye kadar, yâni sekiz yil boyunca, taraftarlarini farkli bir davranisa sürüklemek maksadiyle ikazda bulunmus degildir; örnegin onlara "Aman dikket edin, saldirirken kadinlari, çocuklari, ihtiyarlari vs... öldürmeyin" diye bir sey demis degildir. Aksine, yukardaki hadîs hükmünde görüldügü gibi, *"Müsriklerin kadinlari ve çocuklari kendilerinden sayilir ... Kimsenin kimseyi korumak kudreti yoktur, korumak yalniz Allah'a ve Resûl'ine âiddir"* diyerek onlarin da öldürülmelerinin dogal oldugunu bildirmistir.

Öte yandan, her ne kadar Mekke'nin fethi günü kadinlarin, çocuklarin öldürülmelerini yasakladigi söylenirse de[4], bu yasak, "genel" bir nitelik tasimaz. Olsa olsa kendinden bildigi ve taraftarlarinin âilelerinden olusan Mekke'lilere (Kureys'e) özel bir ayricalik saglama hevesine örnek demektir, ki bu da kendi çikarlar siyâsetinin bir sonucudur. Çünkü bu sayede taraftarlarini hosnud etmeyi düsünmüstür. Kaldi ki Mekke'yi fethettigi zaman halk

zaten artik muslümanligi kabule yanasmis idi.

1 Sa'b Ibn-i Cessâme'nin rivâyeti ve Buharî'nin yorumu icin bkz. **Sahih-i...** (Cilt VIII, sh. 384-6; Hadîs no. 1262)

2 **Sahih-i...** (Cilt VIII, sh. 386)

3 Buharî'nin Abdullah Ibn-i Ömer'den rivâyeti için bkz. **Sahih-i...** (Cilt VIII, sh. 387, Hadîs no. 1263)

4 Abdullah Ibn-i Ömer'in rivâyet ettigi hadîs'de bu hususun belirtildigi söylenir ise de (Bkz. **Sahih-i...** Cilt VIII, sh. 386)hadîs'in içeriginde böyle bir sey yoktur.

III) Süleyman "Peygamber" putperest kadinlarla evlenip onlara putperest kalma olasiligini tanirken, Muhammed her kim olursa olsun putperestlerin öldürülmelerini, putperest kadinlarla evlenilmemesini emreder; bu yüzden âile yuvalarinin yikilmasina sebeb olur:

Kur'ân'in onaylar oldugu **Tevrat**'tan (**Ahd-i Atiyk'**tan) ögrenmekteyiz ki Davud'un oglu Süleyman, güçlü bir çok ülkelerle iyi iliskiler kurmak istemis ve bu amaçla bu ülkelerin Kiral'larinin kizlari ile evlenmistir. Bunlar arasinda Misir Firavun'unun kizindan gayri Moabî'lerin ve Ammonî'lerin ve Edomî'lerin ve Sayda'lilarin ve Hittî'lerin kizlari da vardir. Fakat Süleymen, sadece siyasal mülâhazalarla degil, ayni zamanda gönlünün itislerine kapilarak da yabanci kadinlari haremine katmistir. Her ne kadar Tanri, Israilogullarina yabancilarla evlenmeyi, onlara karismayi yasaklamis ve sebeb olarak da yabanci kadinlarin kendilerini saptirabilecegini bildirmis ise de Süleyman bu emri dahi dinlememistir. Nitekim yabanci milletlere mensup olarak aldigi kadinlarin sayisi 700, cariyelerin sayisi da 300'ü bulmustur [1]. Bu kadinlarin hemen hepsi, o tarihlede Asya ve Afrika kita'larinda geçerli olan putperest dinlere mensup idiler. Fakat ilginç olan su ki, Süleyman ile evlendikten ya da onunla yasamaya basladiktan sonra kendi inançlarindan ayrilmamislardir. Süleyman da onlari putperestlikten çikmaga zorlamamistir. Zorlamak söyle dursun fakat bir de onlara, kendi dinlerinde ibâdet edebilmeleri için, özel yerler yaptirmistir. Böylece bu kadinlar kendi ilâhlarina buhur yakip, kurbanlar adayabilmislerdir. Yine **Ahd-i Atiyk**'in yazdigina göre Tanri bu yüzden Süleyman'a öfkelenmis ve söyle demistir: *"Madem ki... sana emrettigim ahdimi ve kanunlarimi tutmadin, mutlaka kiralligi senin elinden çekip alacagim ve onu sen kuluna verecegim. Ancak baban Dâvûd 'un hatiri için bunu senin günlerinde yapmayacagim; onu senin oglunun elinden çekip alacagim. Ancak bütün kiralligi çekip almayacagim; fakat kulum Dâvûd'un hatiri için ve seçmis oldugum Yerusalim'den ötürü bir sipti senin ogluna verecegim"* (Tevrat/Ahd-i Atiyk, I Kirallar, Bap 11: 9-13)

Yine **Tevrat**'a göre Süleyman 40 yil boyunca Isrâil üzerinde kirallik eder. Öldükten sonra da kirallik oglu **Rehoboam**'a geçer.

Görülüyor ki Süleyman yukardaki davranisiyle oldukça özgür ve ayni zamanda hosgörülü

bir kimsedir[2]. Tevrat'ta (Ahd-i ATiyk'ta) yazili bulunan Süleyman'la ilgili haberleri ve hikâyeleri Muhammed, kendine göre yaptigi degisikliklerle Kur'ân'a aktarmistir. Fakat onun yukardakine benzer hosgörülü yönlerini yansitmamistir. Aksine onun, bir süre müsriklige kaymis oldugunu, cezâ olarak hükümdarligini yitirdigini, tahti'nin kendisine benzer baska birisi tarafindan isgal edildigini, fakat tövbe ettigi için Tanri tarafindan af'edilerek tahtina iâde edildigini bildirmistir (Bkz. 38, Sâd sûresi, âyet 30-38)

Fakat her ne olursa olsun simdi geliniz Süleyman'i, Muhammed ile kiyaslayalim, ve örnegin onun, kendi karilarinin müsrikligine aldiris etmeyip onlarin inanç özgürlügüne saygili olmasi ile, Muhammed'in müsriklere karsi takindigi hosgörüsüz tutumu arasinda bir degerleme yapalim. Hemen ekleyelim ki böyle bir kiyaslama Süleyman lehine sonuç verecek niteliktedir. Su bakimdan ki Muhammed, bir yandan *"Müsrikleri nerede görürseniz öldürün"* (Bkz. Tevbe sûresi, âyet 5) diyerek dehset saçarken diger yandan müslümanlarin "müsrik" kadinlarla evlenmelerini yasaklamak üzere Kur'ân'a âyet'ler koymustur. Örnegin **Bakara** Sûresine: *"Ey mü'minler, müsrik ve (gayr-i müslim) kadinlari da, îman etmedikçe. nikâh etmeyiniz..."* (Bkz. Bakara sûresi, âyet 221) hükmü yaninda **Mümtehine** Sûresi'ne: *"Kâfir karilariyle nikâhlanmayin, onlari nikahiniz altinda tutmayin, bu kadinlara verdiginiz* (mehri) *isteyin..."* (Bkz. 60 Mümtahine sûresi, âyet 10) diye âyet'ler yerlestirmistir [3]. Bu yüzdendir ki müslüman erkeklerden "müsrik" kadinlarla evli olanlar, karilarini bosamislardir. Örnegin **Ömer b. Hattâb**, kendi karilarindan ikisini (**Kureybe** ile **Ümm-i Gülsüm'** ü), müslüman degillerdir diye, derhal bosamistir.

1 Bu husus **Tevrat**'in (**Ahd-i Atiyk**'in) **"I. Kirallar, Bap 11:14"** bölümünde yazilidir.

2 Bu konuda bkz. Ahd-i Atiyk, I Kirallar Bap 11. Ayrica bkz. H. W. Loon, **The Story of the Bible...** (NewYork 1923, sh. 189)

3 Bu konudaki hadîs'ler için bkz. **Sahih-i...** (Cilt VIII. sh. 173, 180; ve Cilt XI, sh. 282). Bu konuda ayrica benim **Seriât ve Kadin** adli kitabima bakiniz.

IV) Davud, en yakin bir arkadasinin karisina (Betsabe'ye) asik olup onunla evlendikten sonra Tanri'dan avf dilemis oldugu halde Muhammed, kendi ogullugunun karisina (Zeyneb'e) asik olup onunla evlendikten sonra Tanri'nin

kendisini hidâyete eristirdigini söylerek övünmüstür.

Tevrat'da **Davud** "peygamber"in **Betsabe** adindaki bir kadina asik olup onunla evlenisi hikâye edilmistir ki gerçekten vicdan sizlaticidir. Hikâye'ye göre Davud, bir gün sarayinin daminda gezinirken, civardaki evlerden birinde güzel bir kadin görür. Adamlarini gönderip kadini getirtir. Kadin, Davud'un en yakin arkadaslarindan birinin (**Uriya**'nin) karisi olan **Betsabe**'dir. Uriya o sirada cephede savasmaktadir. Davud, güzelligine vurulup deli gibi asik oldugu Betsabe ile cinsî münasebette bulunur. Betsabe'nin kocasi cepheden gelince durumu ögrenir ve karisini bosar. Bunun üzerine Davud, **Betsabe** ile evlenir. Daha sonra kumandanlarina emrederek **Betsabe**'nin kocasini cephe'ye göndermelerini ve en tehlikeli ates hattina yerlestirmelerini ister. Sonunda Uriya savas meydaninda ölür. Fakat bu olaydan sonra Davud, pesiman olur ve Tanri'nin gazabini dindirmek üzere duâ'lar etmege baslar.

Benzerî bir olay, degisik bir sekliyle, Muhammed'in yasaminda da ortaya çikar ki, **Zeyd Ibn Muhammed**'in karisi **Zeyneb bin Cahs** ile ilgilidir. Diger yayinlarimizda ele aldigimiz bu konu'nun çok kisa özeti söyle: **Zeyd,** vaktiyle Muhammed'in ilk karisi **Hatice** tarafindan satin alinip Muhammed'e hediye edilmis olan bir köledir. Islâm'i ilk kabul edenlerden oldugu için Muhammed onu kendine ogul edinmis ve adini da **Zeyd Ibn-i Muhammed** olarak degistirmistir. Zeyd daha sonra Zeyneb bin Cahs ile evlenmis ve ondan bir de çocugu olmustur. Medîne'ye hicret'ten sonra Muhammed sik sik onun evine gider, ziyâret edermis. Günlerden bir gün Muhammed, Zeyneb'e asik olur, oldugunu ona duyurtur ve sonunda durumu ögrenen Zeyd karisi Zeyneb'i bosar, bunun üzerine Muhammed Zeyneb'le evlenir. Fakat Muhammed, mutlu bir âile yuvasini yikmaktan dolayi nedâmet duymak söyle dursun, Zeyneb'in güzelligine kapilip ona asik olmasini ve onunla evlenmesini Tanri emrine baglar. Bunun böyle oldugunu, Tanri'dan vahy geldi diyerek Kur'ân'a geçirir (K. 33 Ahzâb sûresi, âyet 37) . Tanri'nin bu sekilde hidâyetine mazhar olmayi da, kendisi için övünme vesilesi yapar[1].

Simdi karsilastiriniz yukardaki iki olayi ve veriniz kararinizi.

1 Bu konuda benim **Seriât ve Kadin** ile **Seriât'dan kissa'lar** adli kitaplarima bakiniz.

V) "Okumasi-yazmasi olmayan peygamber" olarak görünmeyi övünme vesilesi yaparken, Tanri'nin baska peygamberlere okuma ve yazmayi, hattâ kusdili ve karinca dili gibi dilleri dahi ögrettigini belirtmekle çeliskiye düser. (K. Mâide 110; Neml 15-16,28)

Daha önce de belirttigimiz gibi Muhammed, okuma-yazmasi olmayan peygamber seklinde görünmekle övünmüs, "okumasizligini" Tanri'nin kendisine bir lûtf'u ve ilâhîliginin bir isâreti seklinde göstermistir. Ancak ne var ki kendisini okumasiz kilan bu ayni Tanri'nin diger peygamberleri okuma yazma bilir kildigini ve hattâ bazilarina kus dili'nden tutunuz da karinca'larin konustuklari dil'e varincaya kadar hayvanlara ve hasarata özgü dil'leri bile ögrettigini ve bunu onlara "lûtf" olmak üzere yaptigini söylemekten de geri kalmamistir. Örnegin **Mâide** Sûresi'ne koydugu âyet'lerle Tanri'nin **Isa**'ya, nîmet olmak üzere okuyup yazmayi, ve bu arada **Tevrat** ile **Incil**'i ögrettigini aynen söyle belirtmistir: *"Allah o zaman söyle diyecek: -Ey Meryem oglu Isa! ... Sana Kitabi (okuyup yazmayi), hikmeti, Tevrat ve Incil'i ögretmistim..."* (Bkz. Mâide sûresi, âyet 110)

Yine bunun gibi Kur'ân'in **Neml** Sûresi'nde, **Süleyman** "peygamber"in kus'larin ve karinca'larin dillerinden anlar ve bu dil'leri konusur oldugu, bu dil'lerin kendisine Tanri tarafindan "bir lûtf" olmak üzere belletildigi, bu sûretle mü'minlerin çogundan üstün kilindigini bildirilmistir; âyet söyle: *"Davud ile Süleyman'a ilim verdik, ikisi de -'bizi müm'min kullarindan çoguna üstün kilan Allah'a hamdolsun-' dediler. Süleyman, Dâvûd'a vâris oldu: -'Ey insanlar! dedi, bize kuslarin dili ögretildi ve her sey verildi. En asikâr lütf-u inayet budur".."* (Bkz. 27 Neml sûresi, âyet 15-16).

Kur'ân'dan ögrenmekteyiz ki Süleyman, kus dilini anlar ve bu dili konusur olmak sayesinde **Sebe Melikesi** ile haberlesir ve sonunda onu "inananlardan" yapar. Gerçekten de Neml Sûresi'nde Süleyman'in **Hüdhüd** adindaki kus ile konustugu, örnegin **Hüdhüd'**ün Süleyman'a: *"...Senin bilmedigini ögrendim. Sana sebe'den dosdogru haber getirdim. Orada bir kadinin hükümranlik ettigini gördüm... Kendisini de kavmini de Allah'i birakip günese secde eder gördüm...(vs...)"* (K. Neml 22-26) dedigi ve Süleyman'in da **Hudhüd** adindaki kus'a: *"Bakalim dogru mu söylüyorsun? Yoksa yalancilardan misin? Su mektubumu al, onlarin eline ver, sonra onlardan biraz çekil, ne cevap vereceklerini gör..."* (Neml sûresi, âyet 28) diye emrettigi, kus'un bu mektubu **Sebe melikesi**'ne götürdügü ve sonunda da Sebe melikesi'nin *"Süleyman ile birlikte bütün âlemleri var eden Allah'a teslim oldum"* (Bkz. Neml sûresi, âyet 29-44) dedigi yazilidir. Daha baska bir deyimle Süleyman, kus dilini bilir olmak sayesinde Sebe melikesini ve kavmini "inananlardan" yapabilmistir.

Süleyman sadece kus'larin degil, fakat karincalarin diline de vakiftir; Yine ayni Sûre'den ögrenmekteyiz ki Süleyman'in cin'lerden ve insanlardan ve kuslardan mütesekkil bir ordusu vardir ve bu ordusu ile karincalarin bulundugu bir vâdi'ye geldiginde karincalardan biri telas içerisinde diger karincalara: *"Ey karincalar! Yuvalariniza girin, Süleyman'in ordusu farkina varmadan sizi ezmesin"* der (Neml sûresi, âyet 17). Süleyman karincalarin dilinden anladigi için, yukardaki konusmayi duyunca "hafifçe güler" ve Tanri'ya sükürler eder: *"Rabbim"* der *"bana, anama, babama ihsan ettigin nimetlere sükretmeyi, hosnut olacagin ... isler islemeyi müyesser kil!..."* (Neml 19).

Görülüyor ki Tanri, Muhammed'in söylemesine göre, peygamberlerinden bazilarina, kendi dil'lerinden gayri, bir de sirf "lûtf" olsun için baska diller ögretmistir, ama sevgili peygamberi Muhammed'i "okumasiz" kilmistir. Çünkü güyâ, okur-yazar kilmis olsa imis, her kes onun baska kitaplardan (Tevrat'tan, Incil'den vs...) asirmalar yaptigi kanisinda olurlarmis!

Evet ama eger bu gerekçe geçerli olmus olsaydi, Tanri'nin diger peygamberleri de okumasiz kilmasi gerekmez miydi? Örnegin Tevrat'dan asirma yapar diyerek Isa'yi okumasiz kilmasi dogru olmaz miydi?

Öte yandan bir de su var ki, okumasiz olmak, kitaplarda yazili olan seylerden habersiz kalmak degildir! Okuma yazma bilenler araciligi ile bu kitaplarda yazili olanlar hakkinda pek âlâ bilgi edinmek mümkündür. Nitekim Muhammed Tevrat'i ve Incil'i bilenlerden yararlanmis, Kur'ân'i bu kitaplardan aldigi hükümlerle doldurmustur.

VI) Diger peygamberlere üstünlük iddiâsinda bulunurken kendi kusurlarini görmezlikten gelir:

Daha önce de belirttigimiz gibi Muhammed, her vesile ve firsatta Tanri'yi kendisine hayranlik içerisinde tanimlamistir. Güyâ Tanri, kendisini Arap'lar arasindan seçmis, peygamberlerin en sonuncusu ve en yücesi bilmis, âdeta basina taç etmistir; hem de öylesine ki melekleriyle kendisine "salat ve salevat" getirmistir (Ahzab sûresi, âyet 56).

"Nedir Tanri'nin Muhammed'e karsi olan bu hayranliginin nedeni, ve neden bu kadar insan dururken, Muhammed'i kendisine böylesine yüce ve ulu bir elçi olarak seçmistir?" diye sorulacak olursa, bunun cevabini Muhammed'in Tanri anlayisinda aramak gerekir. Çünkü Muhammed'in tanimladigi kadariyle Tanri her bakimdan keyfî bir Tanri'dir, ve keyfî oldugu için bu isi de, keyfîlik esasina göre yapmistir.

Bu vesileyle belirtmek yerinde olacaktir ki Muhammed, diger peygamberleri kendisine oranla günâhkar, yalanci, asagi vs... kiliklarda tanimlarken gerçekleri saptirmistir. Çünkü gerçek o'dur ki yasami boyunca giristigi davranislar onu, bu konularda digerlerinden farkli durumda kilmamistir. Örnegin Islâm'i yayma bahanesiyle saldiri ve savaslara girismesi, çoluk çocuk, kadin erkek vs... gibi mâsum kisilerin yasadiklari köyleri basmasi, kan akitmasi, ganîmetler ele geçirip paylasmasi, köleligi dogal kilmasi, köle alip köle satmasi, sehvetinin çoklugu ile övünmesi ve haremini iki düzineye yakin genç ve güzel kadinlarla süslemesi. ya da buna benzer daha nice tutum ve davranislar onu, baska insanlardan, ve baska peygamberlerden üstün kilmis degildir. Sadece ogullugu Zeyd'in esi Zeyneb'e asik olup onunla evlenmesi, ya da bir günün gecesinde 900 savas esirinin kellelerini kestirtmesi, ya da kocasini ve babasini öldürttügü Safiye ile cinâyet gecesi zifaf etmesi, ya da Müslüman îmâninda ölmedi diye anasina ve babawsina "magfiret" dilemekten kaçinmasi ve bütün bunlari Tanri emriyle yaptigini söylemesi bile onu, her hangi bir üstünlük iddiâsinda bulunma hakkindan uzak kilmaga yeterlidir.

Her ne kadar Yahudi "peygamber'ler" arasinda da, yasantilari elestiri konusu yapilmak gerekenler çok ise de, bunlardan hiç birini Muhammed örnegiyle kiyaslamak mümkün degildir. Örnegin Dâvûd kendi yakin arkadaslarindan birinin karisina, **Betsabe'**ye, asik olmus, onunla cinsî münasebette bulunmus ve sonra kadin'in kocasini savas cephelerinden birine gönderip ölmesine vesile olmustur. Bunu yapmakla kuskusuz ki

vicdan sizlatici bir davranista bulunmustur. Ancak ne var ki her seye ragmen sonunda bütün bu yaptiklarinin "günâh" oldugunu itiraf'la Tanri'dan afv dilemistir. Oysa ki Muhammed (örnegin Zeynep olayinda) suçunu itiraf ve afv dilemek söyle dursun fakat Tanri'yi bile bu olumsuz davranisina araç kilmistir. Kur'ân'a koydugu âyet'lerle bütün eylemlerinin hep Tanri emrine dayali bulundugunu söylemistir.

Övünme Arzusunun Sinirsizligi Içerisinde Muhammed, Tanrisal Kertede, ya da Tanri'ya es Güçte ve Degerde Görünme Yollarina Basvurur.

Insanlara ve peygamberlere karsi her hususta üstünlük iddiâlarina sarilarak övünmek ve kendisini onlara övdürtmek yaninda Muhammed, bir de kendisini Tanri'nin hayranligina, sevgi ve saygisina mazhar olmus gibi göstermek, ya da Tanri'nin yaptigi isleri tasdik eder görünmek, ya da Tanri'ya yapmasi gereken isler hakkinda fikir vermek, ve hattâ Tanri'yi kendisine "salavat" getirir durumlarda kilmak sûretiyle de övünmekten geri kalmamistir. Su bakimdan ki, biraz ilerde belirtecegimiz gibi, Kur'ân'a koydugu âyet'lerle Tanri'yi *"Ars'in sahibi"* gibi gösterirken kendisini de bu Tanri'nin agziyle *"arsin Sahibi katinda degerli, güçlü, sözü dinlenen ve güvenilen serefli bir elçi* ..." [1] olarak tanimlamis, ayrica da *"Ey Muhammed! Süphesiz sana bas egerek ellerini verenler Allah'a bas egip el vermis sayilirlar..."* [2] seklinde âyet'ler koyarak övünmesini Tanri ile ayniyet saglayacak noktaya götürmüstür.

Bu arada Kur'ân'i, bir yandan Tanri sözleri olarak gösterirken diger yandan kendi sözleri imis gibi gösterdigi olmustur. Örnegin el-Hâkka Sûresi'ne koydugu âyet söyle: *"... bu söz, sanli, serefli bir resûlün sözüdür; (bu söz) sâir sözü degildir... (bu söz) kâhin sözü degildir... (bu söz) bütün âlemlerin Rabbi tarafindan gönderilen vahiydir... "* (K. 69 el-Hâkka 40-43). Bu dogrultuda olmak üzere Tekvîr Sûresi'ne koydugu âyet de söyle: *"... bu söz, serefli ars sahibi nezdinde, makami yüksek, itaate deger, emin bir elçinin sözüdür"* (K. 81 Tekvîr 21). Her ne kadar Islâmcilar bu tür âyet'lerdeki *"Elçinin sözüdür"* deyimini *"Elçinin getirdigi sözdür"* seklinde okumayi tercih ederlerse de, ya da bazilari *"elçi"* deyimini *"Cibril"* olarak belirlerse de gerçek o'dur ki Muhammed bunu kendisi için tam bir övünme vesilesi yapmak istemistir. Nitekim Tanri'yi bile, melekleriyle birlikte kendisine "salevat" getirir durumda kilmak üzere Kur'ân'a: *"Süphe yok ki Allah ve melekleri, salevet getirir(ler) peygamber (Muhammed) 'e; ey inananlar siz de ona salevet getirin, tam teslîm olarak da selâm verin"* (K. 33 Ahzâb sûresi, âyet 56) seklinde âyet koymustur.

Görülüyor ki Muhammed'in söylemesine göre Tanri, nasil ki insanlarin kendisine salevet getirmelerini ve *"teslimiyet izhâr etmelerini"* istiyor ise, kendisi de, Tanri olarak, melekleriyle birlikte ayni seyi Muhammed'e yapma hevesindedir; bunu yaparken müslümanlardan da Muhammed'e "teslim" olmalarini beklemektedir.

Bütün bunlardan gayri bir de Tanri'ya fikir vermek, ya da O'nun yapmayi düsünmedigi seyleri yapmis görünmek (önegin Kur'ân'in yedi lehçe'de okunmasini saglamak) ya da Tanri'nin eylemlerine mesruiyet kazandirmak (örnegin peygamberleri tasdik etmek) gibi

yolardan kendisini Tanrisal kertede kilmaga çalismistir. Biraz ilerde bu hususlari ayrica açiklayacagiz ve görecegiz ki bu tür hükümlerle Muhammed, hem bencil duygularini ve iktidar arzularini tatmin etmis, hem de insanlari kolaylikla "kul" durumunda tutabilecegini hesap etmistir. Bunu en etkili bir sekilde yapabilmek için her seyden önce Tanri'yi, "arsin sahibi" olarak, azametiyle, yüceligiyle övünür göstermis, ve sonrada böylesine azametli ve yüce bir Tanri'yi kendisine hayran ve salevât getirir olarak göstermistir. Daha baska bir deyimle Tanri ile ayni kertede olmayi, ya da kendisini Tanri'ya övdürtmeyi kendisi için günlük siyâset geregi bilmistir.

Her ne kadar bu konulara **"Kur'ân'in Elestirisi"**, ve ayrica **"Muhammed'in Tanri anlayisi"** basligi altindaki çalismalarimizda deginmis olmakla beraber, burada kisaca bir iki hususu ele almakta yarar vardir.

1 81 Tekvîr sûresi, âyet 19-21. Ayrica bkz. Kur'ân 69 Hakka 40)

2 Bkz. 48 Fetih sûtresi, âyet 10

I) Muhammed'in Tanri'si, her ne kadar övünme'nin kötü bir sey oldugunu söylemekle beraber, azamet saçip övünmekten geri kalmayan, ve bu azameti ve yüceligi içerisinde Muhammed'i yücelten, ona salevât getiren bir Tanri'dir.

Muhammed'in tanimladigi Tanri, **insan** denen varligi kendisine kul edinmekle, yalvar yakar etmekle, sükrettirmekle ve dilendirmekle övünen bir Tanri'dir. Bunu yaparken bir de kendisini azametli gösterme yolunu seçmistir, çünkü yaratmis oldugu **Insan'i** kendi önünde biraz daha boyun egerek küçülmüs görmek ister. Daha baska bir deyimle Muhammed'in Tanri'si, her ne hikmetse kul'larini asagilattigi ölçüde mutluluk duyan, ve asagilatmak için de kendi kendisini yüceltmek ve övmek ihtiyacinda bulan bir Tanri'dir: hem de övünmenin kötü bir sey oldugunu söyleyerek! Söyleki:

Kur'ân'in bir çok sûre'lerinde "alçak gönüllü" olmanin "iyi", fakat "övünme'nin", "böbürlenme'nin" ise "kötü" bir sey oldugu ve övünen kimseleri Tanri'nin sevmedigi ve cennete almayacagi yazilidir. Iste iki örnek: *"Allah, kendini begenip övünen kimseyi süphesiz ki sevmez... "* (K. 31 Lokman sûresi, âyet 18) ya da: *"Bu âhiret yurdunu... yeryüzünde böbürlenmeyi istemeyen kimselere veririz"* (K. 28, Kasas sûresi, âyet 83)

Anlasilan o ki Muhammed'in Tanri'si, kisilerin övünmelerini, böbürlenerek yürümelerini kendisi bakimindan rekâbet niteliginde bir sey saymis ve yasaklamistir. Bunu iyice bellietmek için söyle der:*"Yeryüzünde böbürlenerek yürüme, çünkü sen ne yeri delebilir ve ne de boyca daglara ulasabilirsin. Rabbinin katinda bunlar hepsi begenilmeyen kötü seylerdir"* (K. 17 Isrâ sûresi, âyet, 37-38).

Öte yandan Muhammed'in tanimladigi Tanri, övünmek kadar övülme'nin de kötü bir sey oldugunu söyler. Kul'larinin kendi kendilerine övünmelerini sevmedigi gibi bir insanin bir baska insani övmesine de tahammül göstermez; bu sekilde davrananlari hizaya getirir. Örnegin **Ebû Mûse'l-Es'ârî**'nin rivâyetine göre bir kere Muhammed, bir kimsenin diger bir kimseyi "senâ" ettigini görmüs ve derhal: *"Siz adami (magrur edip) öldürdünüz, yâhud arkasini yardiniz"* demistir [1].

Ancak ne var ki Muhammed'in Tanri'si, övünmenin ve övülmenin böylesine kötü bir sey oldugunu söylemekle beraber kendisi, övünmeyi, hem de asiri sekilde böbürlenmeyi mutluluk bilir. Öylesine ki çogu zaman söylediklerini unuturcasina ayni seyleri tekrarlar. Nice örnekten biri olarak **Mülk** Sûresi'ndeki su âyet'leri okuyalim: *"(Allah) Yücedir, her seye kâdirdir, hükümrandir... yedi gökü yaratmistir, yarattigi her sey mükemmeldir, gökü isiklandirmistir., (vs...)"* (K. 67 Mülk sûresi, âyet 1-5). Bu arada kendisine kul'luk etmeyen, kendisini yüceltmeyenleri kaynar suya atacagini, yüceltenleri ise büyük mükâfatlara ulastiracagini hatirlatir (K. 67: 6-12). Üstelik, kendi kendisini yüceltirken, kul'larina tehditler savurmaktan, onlari asagilatmaktan geri kalmaz. Ve sonra yine baslar azametini sergilemeye. **Kul** kertesinde yarattigi **insan**'in ne övünmeye ve ne de övülmeye layik bir yönü olmadigini, ve övünmeye ve övülmeye sadece kendisinin layik bulundugunu anlatmak için söyle der: *"Allah övülmeye layik olandir".* (Bkz. 57 Hadîd sûresi, âyet 24)

Bunu yaparken ayrica da kendisini kullarina övdürtmeyi ihmal etmez. Böylece kul'larini biraz daha küçülttügünü düsünerek muhtemelen mutlulugunu arttirmis olur. Örnegin söyle der: *"(Tanri)... Yücedir, Ulu'dur. Yedi gök, yer ve bunlarda bulunan kimseler O'nu tesbih eder. O'nu hamd ile tesbih etmeyen yoktur"* (K. 17 Isrâ sûresi, âyet 43-44)

Söylemeye gerek yoktur ki Tanri'yi, bu sekilde övünür ve övülmeye layik görür imis gibi gösteren Muhammed'tir. Tanri'yi böylesine azametli ve yüce gösterirken, ve insanlari O'na taptirtirken, kendisini de "Tanri elçisi" olarak insanlara ayni yücelikte kabul ettirmekten geri kalmaz. Nice örneklerden biri olarak Hadîd Sûresi'nin su âyet'lerini okuyalim: *"... göklerin ve yeri hükümdarligi O'nundur. O güçlüdür, Hâkimdir, diriltir, öldürür. O her seye kâdirdir; O her seyi bilir; gökleri ve yeri alti günde yaratan, sonra arsa hükmeden, yere gireni ve ondan çikani bilen O'dur... Allah yaptiklarinizi görür; göklerin ve yerin hükümdarligi O'nundur... geceyi gündüze, gündüzü geceye katar; O kalblerde olani Bilendir. Ey insanlar Allah'a ve* ***peygamberine*** *inanin"* (K. 57 Hadîd 1-8).

Görülüyor ki Tanri'yi yüceltirken ve insanlari O'na taptirirken kendisini de araya sikistirmayi unutmamistir Muhammed!

[1] **Sahih-i...** (Cilt VIII, sh. 102)

II) Muhammed'in söylemesine göre Tanri, sirf kul'lari kendisini övsünler diye, onlara günâhlarini bagislamayi va'd eder; ayrica da köle azad'lamis gibi sevap kazanacaklarini söyler.

Ebû Hüreyre'nin rivâyetine göre Muhammed, Tanri'yi öven ve yücelten her müslüman kisi'nin günahlarinin bagislanacagini bildirmis ve söyle demistir: *"Her kim, bir günden yüz def'a -Allah'tan baska yoktur tapacak, yalniz Allah var. O'nun esi, ortagi yoktur. Mülk O'nundur. O övülür. Ve onun her seyi yapmaga ve yaratmaga gücü yeter- derse, o kimse on köle azatlamiscasina me'cûr olur* (sevap kazanir). *Ve ona yüz sevap yazilir, yüz günâhi bagislanir; ve bu duâ o mü'mine duâ ettigi günde o günün aksamina kadar seytan serrinden emîn bir kale olur"* [1]**.** Dikkat edilecegi gibi köle sahipleri, Tanri'yi yüceltmek sayesinde köle azad'lamis gibi sevap kazanacaklardir.

Yine Muhammed'in söylemesine göre eger müslüman kisi bu duâ'yi günde yüz def'a'dan fazla okuyacak olursa, fazla okudugu oranda fazilet sahibi olur[2].

Görülüyor ki Muhammed'in Tanri'si, sirf kendisini övsünler diye kisileri köle azatlama külfetinden kurtarmaktadir; çünkü günâhlardan kurtulmak için köle azatlama yerine günde yüz def'a Tanri'yi yukardaki sekilde yüceltmek yeterlidir.

Söylemeye gerek yoktur ki kisi, kendisi için yararli olan köleleri azatlayacak yerde günde yüz defa bu duâ'yi tercih edecek, böylece Tanri'yi yüceltme ugruna kölelik kurulusunun sürüp gitmesini saglayacaktir.

Hatirlatalim ki Muhammed, kendi toplumu içinde en fazla köleye sahip olanalrdan biriydi; öldügü tarihte seksen ya da yüz kadar kölesi oldugu söylenir[3]. Kuskusuz ki yukardaki sekilde Tanri'ya övgüler yagdirtmanin kendi bakimindan yararli oldugunu düsünmüstür.

1 **Sahih-i...** (Cilt IX, sh. 59)

2 **Sahih-i...** (Cilt XII, sh. 350; Hadîs no. 2157)

3 Bu konuda benim **Seriât ve Kölelik** kitabima bakiniz.

III) Muhammed'in Tanri'si, kendisini övmeyen kul'larini "gâfillikle", "kibirlilikle" suçlar:

Muhammed'in söylemesine göre Tanri, kendi kendini övmek yaninda bir de kul'lari tarafindan övülüyor olmaya meraklidir; kendisini övmekten kaçinan, kendisine duâ etmeyen kul'larina garez baglar, onlari "gâfillikle", "kibirlilikle" suçlar ve cehennemlere layik sayar. Örnegin: *"Siz bana duâ ediniz ki ben de size icâbet edeyim. Bana ibâdetten kibirlenen su gâfiller, zelîl ve hâkir olarak yarin cehennem'e gireceklerdir"* (Bkz. Mü'min sûresi, âyet 60) [1].

Görülüyor ki Tanri, Cehennem korkutmasiyle insanlari kendisine övgü yagdirir durumda

tutmak istegindedir. Söylemeye gerek yoktur konusan Muhammed'dir. Cehennem korkutmasiyle insanlari Tanri'ya övgüler yagdirtirken, ve yalvar yakar hale getirirken, aslinda kendisini insanlara övdürtmüs olmaktadir. Yâni Tanri'yi yüceltmeyi, ayni zamanda kendisini yüceltmek sekline sokmustur.

1 Hadîs'ler için bkz. **Sahih-i...** (Cilt XII, sh. 330 ve d.)

IV) Azametli ve Yüce niteliklerle tanimladigi Tanri'ya kendisini övdürtmek sûretiyle Muhammed, insanlari kendisine bas eger, hattâ tapar hâle getirir.

Her vesileyle tekrarladigimiz gibi, Muhammed, kendi anlayisina yatkin bir Tanri hayal etmis, bu Tanri'nin Arap diliyle konustugunu, ve kendisine Arapça vahiy'ler yoladigini söylemis, söylerken de Tanri tarafindan her dâim övgülere mazhar oldugunu eklemistir. Fakat bu konuda ortaya vurdugu hükümlerden edinilen kani o'dur ki Tanri, Muhammed'i över ve yüceltirken, hani sanki Muhammed'in agzindan çikan sözleri tekrarlamaktadir. Su bakimdan ki Muhammed, kendisini yüceltici sozleri Tanri'nin agzina tikmis gibidir.

Denilebilir ki bu ise Muhammed, kendisini "Peygamber" olarak ilân ettigi ilk anlardan itibaren baslamistir. Kendisini ciddiye almayan ve "peygamber" olarak kabul etmeyenlere, ya da kendisine *"Sen bir delisin"*, ya da *"sen sapitmissin"* seklinde konusanlara karsi hep Tanri'den geldigini söyledigi vahiy'lerle karsilik verirdi. Örnegin kendisine "deli" diyenlere karsi Tanri'nin su sekilde yanit verdigini söylerdi:

"Ey Muhammed!)... onlar sana... -'Sen mutlaka delisin-' dediler... " (K. 15 Hicr 6-7);

"Ey Muhammed!... sen deli degilsin..." (K. 68 Kâlem 1-2); *"Sen serefli bir elçisin...* (K. 69 el-Hakkâ 40);

"Ey Muhammed! Sen Rabbinin nîmetine ugramis bir kimsesin" (K. 68 Kâlem 1-2);

"Ey Muhammed! Süphesiz ki sen büyük bir ahlâka sâhipsin" (K. 68 Kâlem 4)

Kendisine "sen sapitmissin " ya da "sen bâtila inanmissin" diyenlere karsi, Tanri'nin, yeminler ederek söyle konustugunu söylerdi: *"Battigi zaman yildiza andolsun ki, arkadasiniz (Muhammed) sapmadi ve bâtila inanmadi..."* (K. 53 Necm 1-3).

Kendisine "Sen Kur'ân'i uyduruyorsun" dedikleri zaman, yine Tanri'nin agziyla onlara karsilik verir, **Kur'ân**'in vahye dayandigini, vahyi getirenin **Cebrâil** oldugunu, Cebrâil ile yaratiklar âleminin son noktasi demek olan **"Sidretü'l-Müntehâ"** da görüstügünü, o görüstügü yerin yaninda meleklerin, sehitlerin ve günah'tan/haram'dan sakinanlarin ruhlarinin barindigi **"Cennetü'l-Me'vâ"**nin bulundugunu söylerdi. Örnegin Kur'ân'a, Tanri'nin böyle konustuguna dâir âyet'i koymustur: *"...(Muhammed) arzusuna göre de konusmaz. O (bildikleri) vahyedilenden baskasi degildir. Çünkü onu, güçlü kuvvetli ve ustün yaratilisli biri (Cebrail) ögretti. Sonra en yüksek ufukta iken asil sekliyle dogruldu. Sonra (Muhammed'e) yaklasti, derken daha da yaklasti. O kadar ki (birlestirilmis) iki yaya arasi kadar, hattâ daha da yakin oldu. Bunun uzerine Allah (Muhammed'e) vahyini bildirdi. (Gözleriyle) gördügünü kalbi yalanlamadi. Onun gördükleri hakkinda simdi kendisi ile tartisacak misiniz? Andolsun onu, Sidretü'l-Müntehâ'nin yaninda önceden bir def'a daha görmüstü, Cennetü'l-Me'vâ onun yanindadir. Sidre'yi kaplayan kaplamisti. Gözü kayamdi*

ve siniri asmadi. Andolsun o, Rabbinin en büyük âyetlerinden bir kismini gördü" (K. 53 Necm 3-18).

Medîne'ye hicret ettikten sonra çetecilik, ve savas siyâseti sayesinde giderek güçlenmis, güçlendikce kendisini Tanri kertesinde, hattâ Tanri'nin da üstünde gösterecek kadar övünür olmaga baslamistir. Öylesine ki Kur'ân'a yerlestirdigi âyet'lerle, ya da Kur'ân olmayarak söyledigi sözlerle kendisini *"kâinatin yaratilis sebebi"* olarak tanimlamaktan tutunuz da, Tanri ile ayniyet halinde bulunduguna ve agzindan çikan sözlerin Tanri'nin agzindan çikmis olduguna, ve yaptigi her isi Tanri dilegi ve Tanri izni ile yaptigina, ve kendisine bas egenlerin Tanri'ya bas egmis sayilacaklarina varincaya kadar, sinirsiz övünmelere yönelmis ve nihâyet bu övünmelerini Tanri'nin dahi kendisine salevat getirdigini söyleyecek noktaya eristirmistir. Söyleki:

Kur'ân'in Ahzâb Sûresi'nde Tanri'nin Muhammed'e hitaben güyâ söyle konustugu yazili: *"Ey peygamber! Biz seni... O'na çagiran bir isik olarak göndermisizdir"* (K. 33 Ahzâb sûresi, âyet 40, 45-46) . Bu âyet'leri koymakla Muhammed, kendi kendisini **"ilk nûr"** seklinde tanimlamis olmaktadir.

Fakat bununla kalmayip bir de kendisini bütün âlemlere **"rahmet"** olarak gönderilmis gibi gösterir ve Tanri'nin söyle konustugunu bildirir: *"(Resûlüm) Biz seni ancak âlemlere rahmet olarak gönderdik"* (K. 21 Enbiyâ sûresi, âyet 107). Buradaki "rahmet" sözcügü "esirgeyen", "merhamet eden" anlamlarinadir. Fakat bunu yeterli bulmaz, bir de kendisini:*"Kâinati olusturan varliklarin yaratilis sebebi"* seklinde göstermek üzere Tanri'nin agziyle sunu ekler: *"(Ey Muhammed!) Eger sen olmasaydin, en son peygamber, Ben bu varliklari yaratmazdim..." .* Hani sanki Tanri, bütün âlemlere ve özellikle insanlara (zevil'ukul) merhamet ettigi içindir ki Muhammed göndermistir, ve istemistir ki o, bütün insanliga kurtulus yolunu göstersin [1].

Tanri'yi bu sekilde konusuyormus gibi gösterirken, ayni zamanda kendi olumsuz yönlerini örtbas etmek üzere övünme yollarini arar. Övünürken de, kendisinin "asîl" bir insan olarak dünyâ'ya geldigini söylemekten tutunuz da "iyilik timsâli" olusuna, "mert'ligine", "yüksek ahlâk sâhibi olusuna", "hösgürlülügü'ne" , "merhametli'ligine" vs... varincaya kadar her yönüyle yüce görünmesini saglayacak nitelikte sözleri tekrarlar. Bir kaç örnekle yetinelim:

Ahzâb Sûresi'ne koydugu bir âyet'le kendisinin, Tanri tarafindan insanlara en güzel bir örnek olmak üzere gönderildigini, Tanri'ya ve âhirete kavusmak isteyenlerin kendisini örnek edinmeleri gerektigini belirtir. Daha dogrusu Tanri'nin söyle konustugunu söyler:

"Ey inananlar! Andolsun ki, sizin için Allah'a ve âhiret gününe kavusmayi umanlar ve Allah'i çok anan kimseler için Resûlullah, en güzel bir örnektir" (K. 33 Ahzâb sûresi, âyet, 21) . Yâni Allah'a ve hahiret gunüne kavusmak isteyenler için yapilacak sey Muhammed örnegini izlemektir.

Kâlem Sûresi'ne koydugu âyet'lerle kendisini Tanri'nin nîmetine erismis ve büyük bir ahlâka sahip kilinmis gibi gösterir. Tanri'yi söyle konusmus gibi gösterir: "(Ey Muhammed!) *Rabbinin nîmetine ugramis bir kimsesin... "* (K, 68 Kâlem sûresi, âyet 1-2). Ayrica da Tanri'nin kendisini Araplar arasindan seçip "iyilerden" kildigini tekrar eder (Kâlem, 50). Ayni sûreye koydugu diger bir âyet söyle: *"(Ey Muhammed!) Süphesiz sen büyük bir ahlâka sahipsin"* (K. Kâlem, 4) diye eklemektedir.

Nisâ Sûresi'ne koydugu âyet'lerle kendisini, Tanri'nin bol nîmetlerle hikmete eristirdigi, bu sayede sapikliktan uzaklastirdigi bir kimse olarak gösterir: *"Ey Muhammed! Eger sana Allah'in bol nîmeti ve rahmeti olmasaydi, onlardan bir takimi seni sapitmaga çalisirdi.*

Halbuki onlar kendilerinden baskasini saptiramazlar, sana da bir zarar veremezler... Allah'in sana olan nîmeti ne büyüktür" (Bkz. Nisâ sûresi, âyet 113)

Hakkâ Sûresi'ne koydugu âyet'lerle Tanri'nin kendisini *"serefli bir elçi"* olarak seçtigini bildirir (K.69, Hakka sûresi, âyet 40);

Mucâdele (ve ayrica Ahzâb) Sûresi'ne koydugu âyet'lerle, kendisini incitenlere Tanri'dan azâb gelecegini müjdeler: *"Allah'a ve Resûlüne karsi gelenler, kendilerinden öncekilerin alçaltildigi gibi alcaltilacaklardir... Kâfirler için küçük düsürücü bir azap vardir"* (K. 58, Mücâdele sûresi, âyet 5. Ayrica bkz. Ahzâb 57, vs...)

Hâkka Sûresi'ne koydugu âyet'lerle kendisini "çok serefli bir elçi" olarak, ve Kur'ân'i da kendi sözleri imis gibi tanimlamak üzere Tanri'nin söyle konustugunu söyler: *"Hiç süphesiz o (Kur'ân), çok serefli bir elçinin sözüdür"* (K. 69 Hâkka, sûresi, âyet 40)

Bunlara benzer daha nice âyet vardir ki, Kur'ân'in hemen her sûresi'nde yer almis olarak karsimiza çikar.

Yine tekrarlayalim ki Muhammed'in Tanri tarafindan yüceltidigini belirleyen bu övgü âyet'leri, Muhammed'in "Tanri'dan vahiy indi" diyerek Kur'ân'a yerlestirdigi seylerdir. Böylece kendi tanimi olan Tanri'ya kendisini yüceltici sözler söyletmis olmaktadir.

*

1 Elmalili H. yazir , age (Cilt IV, sh. 3375. Ayrica bkz. Aclûnî'nin **Kesfû'l- Hafâ ve Muîlü'l- Ilbas** adli yapitindan alinti için bkz. Öztürk, **age...** sh. 10-13)

V) Tanri'nin (melekleriyle birlikte) kendisine "salât ve selâm" eder oldugunu söyler (K. 33 Ahzâb sûresi, âyet 56)

Muhammed'in övünme arzusu öylesine sinirsizdir ki, Tanri'nin, yukarda belirttigimiz sekilde kendisini övdügünü söylemekle yetinmez; bir de Tanri'yi, melekleriyle birlikte, kendisine **"salât ve selâm"** eder durumlarda kilar. Ahzâb Sûresi'ne koydugu âyet'lerle Tanri'yi söyle konusmus gibi gösterir:*"Bir hakikattir ki Allah ve melekleri, o Yüce Nebî Muhammed'e salât ederler. Ey mü'minler, siz de hep ona salât ediniz ve hulûs ile selâm veriniz"* (K. 33 Ahzâb sûresi, âyet 56)[1]**.**

Bu âyet'le ilgili olarak Muhammed'in söylediklerine göre, güyâ bir gün Tanri, Cebrâil'e emir vererek yeryüzüne inmesini ve Muhammed'i bulup selâmlamasini ister. Selâmlarken de

*"Selâm sana ey **evvel,** selâm sana ey **âhir**, selâm sana ey **zâhir**, selâm sana ey **bâtin..."*** diyerek yüceltmesini ekler. Burada geçen **"evvel"** sözcügü, güyâ Muhammed'in "yaratilis bakimindan peygamberlerin ilki" oldugunu belirtmek içindir. **"Ahir"** sözcügü, zaman bakimindan **"peygamberlerin sonucusu"** oldugunu anlatmak içindir. **"Zâhir"** sözcügü, **"içinde bulundugu zamanda ortaya çikarildigi"**, ya da **"arka çikan"** ya da **"yardimci"** anlamlarini vurgulamak içindir. **"Bâtin"** sözcügü, "Muhammed" adi'nin Tanri'nin adiyle birlikte *"kirmizi bir nur"* ile arsin gövdesine yazildigini açiklamak içindir.

Güyâ Tanri bu nitelikleri belirterek Muhammed'i yüceltirken istemistir ki o, bu yönleriyle diger bütün peygamberlerin üstünde bir kerteye yükselmis olsun. Ve bunu yapmakla anlatmak istemistir ki, bütün varliklar, Muhammed'e "salât ve selâm" için yaratilmislardir, ve Tanri, bizzat kendisi de melekleriyle birlikte, Muhammed'e salât ve selâm etmektedir.

Bunun böyle oldugunu Muhammed, kendi agziyle su sekilde belirtmekte: *"Cebrâil yeryüzüne indi ve bana su sekilde selâm verdi -<Selâm sana ey evvel, selâm sana ey âhir, selâm sana ey zâhir, selâm sana ey bâtin... Ey peygamber sunu bil ki Allah bana, seni bu sekilde selâmlamami emretti. Çünkü yüce yaratici seni bu niteliklere yüceltti ve seni bu sifatlarla diger peygamberlerin üstünde bir mertebeye çikardi. Sana 'evvel' dedi, çünkü sen yaradilis bakimindan peygamberlerin ilkisin. Sana 'âhir' adini verdi, çünkü sen zaman bakimindan... son ümmete kadar her toplumun peygamberi olacak nebîlerin sonuncususun. Allah seni 'bâtin' diye adlandirdi çünkü senin adini kendi adiyle birlikte kirmizi nûrla arsin gövdesine yazdi... Bütün varliklar içinde öylesi vardir ki yalniz sana salât ve selâm için varolmustur. Allah da sana salât ve selâm eder ey peygamber..."* [2]

Görülüyor ki Tanri, Muhammed ile âdeta yer degistirmis gibidir. Daha baska bir deyimle Tanri olarak kendisine **"salât"** edilen bir **"Yaratan"** iken, bu kez Muhammed'e ***"salât ve selâm"*** eder bir duruma girmistir.

Hemen belirtelim ki ***"salât",*** ya da ***"salâvat"*** sözcükleri öyle sanildigi gibi sadece *"övmek*" ya da *"kutlamak"* (*ta'zîm ve tebrîk)* anlamina gelmez; ayni zamanda **"duâ"** ve **"namaz"**, **"ibâdet"** demektir. Daha baska bir deyimle "salât", namaz seklinde Tanri'ya ibâdet anlamindadir "Duâ" sekli olarak***"Aleyyisselâtu vesselâm"*** ya da ***"Salâvatullahî aleyh"*** ya da ***"Sallâlahü aleyhi ve selâm"*** sekillerinde kullanilir. **"Namaz"** sözcügü ise gerek Kur'ân'da ve gerek hadîs'lerde, duâ'nin en mükemmel sekli olan **"salât"** sözcügü ile karsilanmistir (**"Salâvat"** sözcügü de **"namazlar"** demektir); bazilarina göre ise **"Rahmet"**tir (ki **"esirgeyen"**, **"merhamet eden"** demektir) ve Tanri'ya mahsustur. Kisi, salât ederek, ve sabir göstererek Tanri'nin yardimini arar. Örnegin Kur'ân'da söyle yazili: *"Sabir ve namaz ile Allah'tan yardim isteyin. Süphesiz o (sabir ve namaz) Allah'a saygidan kalbi ürperenler disinda herkese zor ve agir gelen bir görevdir"* (K. Bakara 45)

Seriât bilginlerinden bazilarina göre **"salâvat"** tan anlasilmak gereken sey *"Bes vâkit namazlariyle diger namazlarin kaffesidir"* . Bazilarina göre de sadece *"namazlar"* anlaminadir [3]. Fakat hangi anlamda olursa olsun ***"salâvat"*** tan maksadin yalniz Tanri'yi yüceltmek oldugu ve *"ne açikça ve ne de sakli olarak mahlûkattan hiç birini Tanri'ya es tutmaga ya da ortak kosmaga cevâz vermedigi"* söylenir. Çünkü "salât" ve "salâvat" getirmek demek, Tanri'yi en kutsal sekilde yüceltmek demektir[4], ki alçak gönüllügü gerektirir. Yâni bir bakima Tanri'ya karsi alçak gönüllülügün ortaya vurulmasidir ("tevazu tezahürü"dür); uluhiyet karsisinda kisi'nin "mutevazi" bir sekilde ve husû ile namaz kilmasi demektir. Örnegin Kur'ân'da yer alan: *"Onlar ki, namazlarinda husû içindedirler..."* (K. el-Mü'minûn 2) seklindeki âyet bunun açik ifâdesidir. Bu yönü ile namaz (salât), genellikle Tanri'yi yüceltme amacina yönelik duâ niteliginde olup ayni zamanda "nefsini hâkir görme ve tevâzu yardimiyle ulûhiyet içinde kendini kaybetmektir". **Sufyan al-Savri**: *"Tevâzu'u tanimayan kimsenin namazinin hiçbir degeri yoktur*" der. Imâm Gazalî ayni dogrultuda

görüsler belirtmistir[5]. Ve iste Muhammed, münhasiran Tanri'yi yüceltmek, ve sabirla ve "tevâzu" (alçakgönüllülük) ile Tanri'dan yardim dilemek anlamina geldigini söyledigi bu duâ tarzini, Kur'ân'in Ahzâb Sûresi'ne koydugu bir âyet'le kendisine yönelik yapivermistir; yâni Tanri'yi kendisine salât eder sekilde gösterivermistir; âyet'i tekrar okuyalim:

"Süphe yok ki Allah ve melekleri salevat getirir Peygambere! Ey inananlar siz de ona salevat getirin, tam teslim olarak da selâm verin" (K, 33 Ahzâb sûresi, âyet 56) [6].

Bu âyet'in bir baska çeviri söyle:

"...*Allah ve melekleri, o Yüce Nebî Muhammed'e salât ederler. Ey mü'minler, siz de hep ona salat ediniz ve hulûs ile selâm veriniz"* (Ahzâb 56).

Dikkat edilecegi gibi Muhammed bu âyet'i koyarken Tanri'yi *"Yüce Nebi Muhammed"* diyerek konusur göstermis, böylece kendisini Tanri'nin agziyle iki misli yüceltmistir. Daha baska bir deyimle vaktiyle kendisi, müslümanlarla birlikte Tanri'ya "salevat" getirirken, giderek güçlendikten sonra simdi Tanri'dan, melekleriyle birlikte, kendisine "salevat" etmesini beklemektedir. Ayrica da mü'minlerden, kendisine "salevat" getirmelerini istemektedir. Yorumcularin açiklamalarina göre bu yukardaki âyet sunu ifâde etmektedir ki Muhammed'e salevat "farz'dir"; yâni onun adi'nin geçtigini duyan her müslüman yukardaki sekilde duâ etmelidir[7].

Müslüman kisileri kendisine **"salât ve salevat"** getirtebilmek için, bir yandan onlara tehditler savurur, diger yandan da mükâfat'lar va'd ederdi. Tehdit niteliginde olmak sunu belirtirdi ki, kendisine salevat getirmeyeni Tanri yargilamadan cehenneme atacaktir. Söyle derdi: *"Tanri, bir Müslümanin yaninda anildigim vakit bana salevat getiren için -'Tanri seni yargilasin'- diyen iki melek görevlendirmistir; öteki melekler de bu iki melege kargilik olarak -'Amin'- derler. Bana salevat getirmedigi zaman da o iki melek -'Tanri seni yargilamasin'- der, öteki melekler de yine -'Amin'- derler".* [8]

Kendisine "salevat" getirmeyecek olan müslümanlara yukardaki önemli ihtari yaptiktan sonra, bir de su lânetlemeyi savururdu: *"Yaninda ben anildigim vâkit, bana salevat getirmemis olanin burnu sürtülsün"* [9].

Öte yandan kendisine "salevat" getirecek olanlara bir takim mükâfatlar va'd ederdi ki bunlardan biri sudur: *"Kim bana bir yazi içinde salât ve selâm ederse (bunu yazarsa) adim o yazida durdugu sürece melekler onu yazana salât ve selâm ederler"* [10]*.* Fakat bunu da yeterli bulmaz, bir de kendisine salât ve selâm edenlere Tanri'nin fazlasiyle ayni seyi yapacagini anlatmak üzere söyle derdi: *"Bana bir kez salât ve selâm edene Allah bu yüzden on kez salât ve selâm eder".*

Bu sözlerden anlasilan su olmaktadir ki Tanri, kisileri, faziletli davranislari, dürüstlükleri, hayirliliklari vs... gibi nitelikler yüzünden degil fakat sirf Muhammed'e salevât getirdiler ya da getirmediler diye degerlenmekte, ve buna göre Cennet'lere ya da Cehennem'lere göndermektedir.

Fakat bu konuda biraz daha etkili olmak üzere Muhammed, bir de Müslüman kisilere su sekilde duâ etmelerini emretmistir: *"Allahümme salli alâ Muhammed'in ve alâ âli Muhammed"*, ki Türkçesi sudur: ***"Allah'im! Muhammed efendimize ve o'nun ehlibeyt'ine salât ve selâm et".*** Daha basa bir deyimle kisi'leri Tanri'ya âdeta tâlimat verir gibi konusturarak. Tanri'yi kendisine "salât ve salevât" getirme durumunda birakmistir[11].

Öte yandan Ibn Abbâs gibi Sahâbî'lerin açiklamasi söyle: *"Duâ ettiginde onun içine ... Peygamber'e salât ve selâm kat. Çünkü O'nun için yapilan duâ mutlaka kabul edilir. Ve Allah senin duâ'nin bir kismini kabul edip, diger bir kismini reddetmeyecek yüceliktedir"* [12].

Daha baska bir deyimle, eger müslüman kisi, kendisi için Tanri'dan yardim istemek üzere duâ ederken, ayni zamanda Muhammed'e salât ve selâm katacak olursa, Tanri onun yardim istegini mutlaka kabul eder. Bundan dolayidir ki Müslüman kisiler, sokaktaki insandan Devlet yönetiminin en yüksek derecesinde bulunanlara varincaya kadar, su sekilde duâ etmeyi hem meziyet, ve hem de kendileri bakimindan bir çikar vesilesi bilirler: *"Allahim! Varliklarin en seçkini Peygamberimiz Efendimize, bütün varliklar adedince salât ve selâm et"* [13].

Dikkat edilecegi üzere burada Tanri, yeryüzündeki varliklarin sayisi kadar bir miktar üzerinden Muhammed'e salât ve selâm etme durumunda bikrakilmis oluyor, ve kisi'nin bu duâ'sini kabul etme zorunda kaliyor! Söylemeye gerek yoktur ki bu durum, hem müslüman kisilerin ve hem de asil Muhammed'in çikarlarini saglamaga yarar niteliktedir.

Bundan dolayidir ki Muhammed, mü'min'lerin kendisine yukardaki sekillerde duâ etmelerini garantiye baglamak üzere bir bulusta daha bulunmustur ki o da gezgin melekleri ise karistirmak olmustur: güyâ bu melekler kendisini, her hususta oldugu gibi bu konuda da haberdar kilmaktadirlar. Söyle diyor Muhammed: *"Allah'in yer yüzünde bir takim gezgin melekleri vardir ki bunlar, ümmetimin bana salât ve selâmini ulastirmakla görevlidir"* [14].

Söylemeye gerek yoktur ki bu inançla egitilen müslüman kisiler, yeryüzündeki meleklerin gözetlemesi altinda bulunduklarini düsünerek Tanri'dan, devamli sekilde Muhammed'e salât etmesini isteyeceklerdir.

Kuskusuz ki Muhammed, bütün bunlari yaparken kendisini, Tanri'nin dahi üstünde bir duruma yükselttigini sanmis, böylece övünme ihtiyacini bir de bu yollardan gidermege çalismistir. Ancak ne var ki sirf övünecegim diye Tanri'yi ve Müslüman kisileri kendisine "salât ve salevat" eder durumlarda birakirken, Tanri fikrindeki kutsalligi zedeledigini farketmemistir.

Fakat anlasilmaz olan husus su ki Muhammed, bir yandan Tanri'nin her daim yardimina mazhar oldugunu söylerken, diger yandan da kisileri kendisine araç yapip, onlarin duâ'lari yolu ile Tanri'dan yardim saglama, ya da Tanri'yi kendisine hayran kilma cabasindadir.

*

1 Gölpinarli çevirisine bakiniz. Bu husus'la ilgili hadîs'ler için bkz. **Sahih-i...** (Cilt XI, sh. 161, Hadîs no. 1725; ayrica sh. 163, hadîs no. 1726)

2 el-Kaarî'nin **Serhu's-Sifâ** adli kitabindan alinti için bkz. Öztürk, **age** (sh. 67-8)

3 Diyânet'in açiklamasi söyle: *"Salât lûgaten duâ ma'nâsindadir. Seriât örfünde bildigimiz ve hususî erkân ve ezkâr kildigimiz namaz demektir".* **Sahih-i...** (Cilt XI, sh. 161)

4 Bu hususlar için bkz. **Sahih-i...** (Cilt II, sh. 876)

5 al-Gazalî'nin *"Bayân istirâk al-husû' va huzûr al-kalb"*, ve ayrica *"Hikâyât va ahbâr fi salât al-hâsi'in"* adli iki açiklamasi var. Bu konuda A.J.Wensinck'in **Islâm Ansiklopedisi**'nde *"Salât"* sözügü ile ilgili yazisina bakiniz.

6 Bu çeviri *Prof. Gölpinarli*'nindir. Bu çeviride *"salevat"* diye geçen sözcük **Diyânet**'in Kur'ân çevirisnde *"över"* diye geçer.

7 Elmalili H. Yazir, age (Cilt V, sh. 3923)

8 Bu hadîs'ler için bkz. Cemil Sena, **Hz. Muhammed'in Felsefesi,** (Remzi Kitapevi., Istanbul 1979, sh. 174). Ayrica bkz. Elmalili H. Yazir, age (Cilt V. sh. 3923 ve d.)

9 Cemil Sena, age. Ayrica bkz. Elmalili H. Yazir, age (Cilt V, sh. 3923

10 Elmalili H. Yazit, age (Cilt V. sh. 3923 ve d.). Aclûnî'nin **Kesfu'l-Hafâ ve Muzilü'l-Ilbâs** (Beyrut 1351, Cilt II, 257) adli kitaplarindan yapilan bu alinti için bkz. Öztürk, **Kendi Dilinden Son Peygamber (Kirk Hadis serhi);** (Istanbul 1984, sh. 176)

11 Yukardaki hususlarda el-Kaarî'nin **Serhu's-Sifâ** (Cilt II), Dârimî'nin **es-Sünen** (Cilt II) ve Aclûnî'nin **Kesfu'l-Hafâ ve Muzîlü'l-Ilbâs** adli kitaplarinda yer alan yukardaki hususlar için bkz. Öztürk, **Kendi Dilinden Son Peygamber (Kirk Hadîs serhi),** (Istanbul 1984, sh. 174-6)

12 Ibn Abdrabbih'in, **Ikdu'l-Ferîd** (Kahire 1965, cilt III, sh. 218), adli kitabindan naklen bkz. Öztürk, age. sh. 175.

13 Günümuzde Profesör unvanli din adamlarimiz, halktan kisilere örnek olmak için böyle duâ ederler. Yukardaki duâ sekli için bkz. Öztürk, **age,** (sh. 176)

14 Dârimî'nin es-Sünen adli yapitindan naklkenm. Bkz. Öztürk, age, sh. 175.

VI) Gelmis geçmis "peygamber"lerin ve onlara verilen Kitap'larin tasdikçisi oldugunu söylerken, Tanrisal yetki ve güçte bulundugunu anlatmak ister gibidir.

Daha önceki sayfalarda degindigimiz gibi Muhammed, gelmis geçmis bütün peygamberlere üstünlügünü çesitli nedenlere dayatirken, bir de sunu ileri sürmüstür ki Tanri bu peygamberlere "Kitab" ve "hikmet" verirken onlarin bir **"ahd-ü misakini"** almistir, yâni onlardan yeminli bir söz almistir. Bu yeminli söz, kendilerini tasdik etmek üzere gelecek olan peygambere, yâni Muhammed'e, mutlak sekilde iman etmek ve gerekli her türlü yardimi göstermektir. Daha baska bir deyimle, geçmisteki peygamberlerin hepsi, kendilerine tasdik eden Muhammed'e bas egilmesi için kendi ümmetleri adina Tanri'ya söz vermislerdir, ve Tanri da onlara: *"Sahid olun, ben de sizinle beraber sahidlerdenim"* demistir. Bunu anlatmak maksadiyle Muhammed'in Kur'ân'a koydugu âyet'leri tekrar okuyalim:*"Allah peygamberlerden ahid almisti: -And olsun ki size Kitap, hikmet verdim; sizde olani tasdik eden bir peygamber gelecek; ona mutlaka inanacaksiniz ve ona mutlaka yardim edeceksiniz; ikrar edip bu ahdi kabul ettiniz mi?- demisti. (Onlar) -Ikrar ettik- demislerdi de: -Sahid olun, Ben de sizinle berâber sahidlerdenim- demisti..."* (Bkz. Al-i Imrân sûresi, âyet 81-82).

Bu âyet'lerden anlasilan su: Tanri geçmisteki peygamberlere Kitab ve hikmet veriyor. Daha dogrusu Yahudi peygamberlerine **Tevrat**'i ve Hiristiyan'larin peygamberine de **Incil**'i veriyor. Verirken de onlara bildiriyor ki onlari tasdiken bir "Resûl" (yâni Muhammed) geldiginde ona iman edecekler ve her türlü yardimi göstereceklerdir. Tanri'nin bu istegi üzerine bu peygamberlerden her biri, kendi ümmet'leri adina yemin ederek söz veriyorlar ki Muhammed'e iman edip ona yardimci olacaklardir. Onlari dinleyen Tanri **"Öyle ise birbirinize sahid olun, Ben de sizinle berâber sahid olnlardanim"** seklinde konusuyor.

Görülüyor ki Muhammed, Kur'ân'a koydugu yukardaki âyet'lerle kendisini, Tanri'nin eylemlerini tasdik eder bir duruma yükseltmis gibidir. Zirâ Tanri peygamberlere Tevrat'i ve Incil'i veriyor, Muhammed de Tanri'nin verdigi bu kitap'larin tasdikçisi oluyor. Ve bu peygamberlerin hepsi, kendilerini tasdik eden Muhammed'e iman edip yardimci olmak hususunda Tanri'ya yeminli olarak söz veriyorlar. Söz verdiklerine dâir birbirlerine sahid olurlarken Tanri' da onlarla beraber sahidlik ediyor! Böylece Muhammed, kendisinden önceki peygamberlere Tanri tarafindan verilen Kitab'i ve hikmeti tasdik ediyor, ve ederken de kuskusuz onlarin peygamberliklerine mesrüiyet kazandirmis oluyor.

Simdi sormak gerekmez mi? Eger Tanri en yüce ve en üstün bir Yaratan ise, O'nun peygamberlere vermis oldugu Kitab'i neden Muhammed tasdik etsin. Neden bu peygamberler kendilerini, Muhammed tarafindan tasdik edilmis durumda bilsinler? Daha önce de belirttigimiz gibi tasdik yetkisi, üstün kertede olan bir kimsenin, daha asagi kertede bulunanin eylemlerine mesruiyet kazandiran bir sey olduguna göre, Tanri'nin verdigi Kitab'in ve hikmet'in Muhammed tarafindan tasdik edilir olmasi, Muhammed'i Tanri'nin da üstünde bir kerteye getirmis olmuyor mu?

*

VII) Tanri'yi kendisine dost ve yardimci, ve her türlü tehlikeden uzak kilici, hattâ sehvet sorunlari bakimindan koruyucu ve güçlendirici imis gibi göstererek övünür:

Tanri'yi kendisine dost ve yardimci, ve her hususta koruyucu imis gibi göstermek sûretiyle de Muhammed'in övündügünü görmekteyiz. Her ne kadar Tanri'yi "inanirlarin" dostu olarak gösterip (K. Imrân 68; A'raf 196)) ayrica Kur'ân'a: *"Tanri, kendisine karsi gelmekten korkup sakinanlarin dostudur"* (K. Câsiye 19) seklinde genel hükümler koymakla beraber, bu dostluga herkesten önce kendisini lâyik görmüstür. Hem de Tanri öylesine bir dost'tur ki Muhammed'i hosnud etmek için her seyi yapar, ya da onun her diledigini yerine getirmekten geri kalmaz. Nice örnekten bir ikisini hatirlatmak gerekirse: kullarina dört kadinla evlenme olasiligini tanirken Muhammed'i diledigi kadar kadin almakta serbest birakir; kullarina evlenirken mehir verme zorunlugunu yüklerken Muhammed'i bundan muaf kilar (Ahzâb sûresi, âyet 50); Mekke'de kital etmeyi (vurusmayi) yasak ederken, sirf Mekke'yi fethedebilsin diye Muhammed'e kital hakki tanir (Beled sûresi, âyet, 1-2); Kible

yönünü Mescid-i Haram'dan (Mekke'deki Kâ'be'den) Mescid-i Aksa'ya (Kudüs'e) çevirmisken, sirf Muhammed hosnud olsun diye tekrar Mekke'ye dönüstürür (Bakara sûresi, âyet 144), vs...

Öte yandan "Kâfirler"e karsi kendisini Tanri'nin dostu imis gösterip övünmek sûretiyle de güçlü görünme yolunu seçmistir. Bu maksatla Kur'ân'a koydugu âyet'lerden biri söyle:*"(Ey Muhammed! de ki): Süphesiz ki, benim dostum, kitab'i* (Kur'ân'i) *indiren Tanrri'dir. O, bütün (salihleri) dost edinir"* (A'raf sûresi, âyet 196). Bu konuda verilebilecek âyetlerden bir digeri söyle: *"Ey Peygamber! ... Allah seni insanlardan korur"* (K. 5 Mâide 67). Bir baska âyet de söyle:*"Hani bir topluluk size tecâvüze kalkismisti da Allah onlara mani olmustu"* (K. 5 Mâide 11). Bu âyet'de geçen ***"size"*** sözcügünün esas itibariyle "Muhammed" anlamina geldigi, ve çünkü mü'minlerin "cani ve hayati" derecesinde oldugu için Tanri'nin ona bu sekilde hitap ettigi söylenir. Güyâ "müsrik'lerin" ve "münafik'larin" kiskirtmasi ile Muhammed'i öldürmeye yeltenen bir adami Tanri al-asagi etmis ve Muhammed'i muhakkak bir ölümden kurtarmistir [1].

Beyzâvî ve **Abulfida** gibi Kur'ân yorumcularina göre bu yukardaki âyet'ler, Tanri'nin Muhammed'i korumak maksadiyle indirdigi âyet'lerdendir ve Tanri güyâ Muhammed'i, onun haberi olmadigi zamanlarda dahi korumustur. **Beyzavî'**nin verdigi bir örnek söyle: *"Bir gün Muhammed, kilicini belinden çikarip bir agacin altina uzandi, dinlenmek üzere bir süre orada kaldi. Bu sirada çöl bedevîlerinden biri gizlice Muhammed'e yaklasti ve onun kilicini kaparak ona dogrulttu ve: -'Seni öldürmekten beni kim alikoyabilir?-' diye sordu. Muhammed ona -'Tanri alikor-' diye karsilik verdi. Bunun üzerine Cebrâil, bedevî'nin elinden kilici kaptigi gibi Muhammed'e uzatti. Muhammed bedevî'ye sordu: -'Seni öldürmekten beni kim alikoyabilir?'- . Bedevî'nin bu soruya karsi yaniti su oldu -'Hiç kimse alikoyamaz!'-. Tanri'nin Muhammed'e bu sekilde yardimci oldugunu gören bedevî Islâm'i kabul etti".*

Tanri'yi kendisine dost ve yardimci imis gibi göstermek öne sürülen bu hikâye, kuskusuz ki Muhammed'in buluslarindan baska bir sey degildir.

*

Söylemeye gerek yoktur ki, haremini iki düzineye yakin kadinla dolduran Muhammed gibi bir kimsenin, "dost ve yardimci" diye tanimladigi bu ayni Tanri'yi, cinsel ihtiyaç sorunlari bakimindan da kendisine yardimci olarak göstermesi dogaldir. Nitekim çok sevdigi Ayse'si ile koyun koyuna yatarken Tanri'dan vahy geldigini söylemekle kalmamis ve fakat "edeb" yeri'nin korunmasindan tutunuz da cinsî münasebet sirasinda "zâfiyet" hissettigi durumlara varincaya kadar her hususta Tanri'nin yardimindan ve koruyuculugundan yararlandigini belirtmekten, ve Tanri'nin kendisine çok bol miktarda sehvet gücu verdigini tekrar etmekten geri kalmamistir. Örnegin, **Beyhâkî**'nin **Ümm-ü Seleme**'den rivâyetine göre *"Allah'im kalbimi temizlemeni ve edeb yerimi korumani senden dilerim"* [2] diyerek Tanri'ya yalvar yakar olmustur. **Ezdî**'nin **Ebû Hüreyre**'den rivâyet ettigine göre, yeteri kadar cinsî münasebet yapamadigi için: *"Cebrâil'e cinsî münasebetteki za'fiyetimden sikâyet ettim. Cebrâil bana keskek* (herise) *yemeyi tavsiye etti"* diyerek sizlanmis [3], ya da sehvetinin heyecanina kapildigi zamanlar: *"Allah'im kulagimin ve kalbimin kötülügü ile sehvetimin heyecanindan sana siginirim"* diye duâ'lara kalkismistir. Ya da ogullugu Zeyd'in karisi Zeyneb'i, yari çiplak vaziyette gördügü zaman asik olup *"Kalbleri degistiren Tanri kutludur"* diyerek bu askini ona duyurmaga çalismistir (Bkz. Ahzâb 37 vs..). Daha baska bir deyimle kendisinin Tanri tarafindan Zeyneb'e asik kilindigini anlatmak istemistir. Yine bunun gibi, Tanri'nin kendisine kirk erkege denk sehvet güçu verdigini söylemistir ki, bütün bunlar

verilebilecek nice örneklerden bir kaçidir.

Bu dogrultudaki bir baska olay, **Mariya** ile **Hafsa**'nin odasinda sevisirken Hafsa tarafindan yakalanmasi vesilesiyle ortaya çikmistir. Bu olay vesilesiyle de Muhammed, Tanri'yi kendisinin dostu ve yardimcisi olarak göstermis, ve bu olumsuz davranisina çözüm yolu bulmustur. Olay Arap kaynaklarin bildirmesine göre kisaca söyle: **Uhud** savasindan az sonra Muhammed, o tarihlerde yirmi yasini yeni dolduran **Hafsa** ile evlenir. **Ömer b. Hattab'**in kizi olan **Hafsa,** daha önce **Humays b. Huzafa** ile evli iken kocasi 'nin **Bedir** savasindan sonra ölmesi sonucu dul kalmistir. Muhammed onu hem tazeligi ve güzelligi nedeniyle ve hem de Ömer'i kendisine baglamak amaciyle almis ve, tipki Ayse gibi, diger eslerinden üstün tutmustur. Günlerden bir gün Hafsa'nin odasinda, ve onun evde bulunmadigi bir sirada cariyesi Mariya'yla cinsî münasebette bulunur. Tam bu sirada Hafsa çika gelir; Muhammed'i Mariya ile birlikte kendi yataginda görünce fena halde bozulur ve üzüntüsünü belirtir. Onu yatistirmak maksadiyle Muhammed, bundan böyle bir daha Mariya ile yatmayacagina dâir yeminler eder ve bu olayi gizli tutmasini, hiç kimseye bir sey söylememesini tenbih eder. Onu biraz daha hosnud kilmak maksadiyle, kendisinin ölümünden sonra hilâfete sirasiyle Ebû Bekir'in ve sonra Ömer'in gelecegini haber verir ve bu haberi de sir olarak saklamasini **Hafsa**'dan ister. Ancak ne var ki Hafsa, kendisine çok yakin bildigi **Ayse**'ye olan bitenleri anlatir. Ayse'nin tutum ve davranisindan Muhammed anlar ki Hafsa kendisine her seyi anlatmistir. Bu nedenle Hafsa'ya çatar ve onu bosamakla korkutur. Hafsa'da kendisine: *"Bunu sana kim bildirdi?"* diye sorar. Muhammed, haberin Tanri'dan geldigini ve çünkü Tanri'nin kendisi için bir dost ve yardimci oldugunu söyler. Kur'ân'a da Tanri'dan vahy geldi diyerek su âyeti koyar: *"Peygamber, eslerinden birine gizlice bir söz söylemisti. Fakat esi o sözü baskalarina haber verip Allah da bunu Peygambere açiklayinca, peygamber bir kismini bildirmis, bir kismindan da vazgeçmisti,. Peygamber bunu ona haber verince esi: -'Bunu sana kim bildirdi?-' dedi. Peygamber: -'Bilen ve her seyden haberdar olan Allah bana haber verdi-' dedi"* (Bkz. 66 Tahrîm sûresi, âyet 3)

Hafsa ile Ayse'nin, bu olay dolayisiyle kendisine ortak bir cephe kuracaklarini düsünerek her ikisini de korkutmak maksadiyle Tanri'nin onlara hitaben söyle konustuguna dair Kur'ân'a âyet koyar:*"Eger ikiniz de Allah'a tevbe ederseniz (yerinde olur). Çünkü kalpleriniz sapmistir. Ve eger Peygambere karsi birbirinize arka verirseniz bilesiniz ki **onun dostu ve yardimcisi Allah,** Cebrail ve müminleridir. Bunlarin ardindan melekler de (ona) yardimcidir"* (K. 66 Tahrîm 4)

Görülüyor ki Muhammed, asil suçlu kendisi oldugu halde, aleyhlerinde olumsuz davranista bulundugu eslerini suçlu durumda imis gibi kilip Tanri'nin agziyle onlari azarlamaktadir. Fakat bununla da yetinmez bir de onlari bosama tehdidinde bulunur. Tanri'nin kendisine onlardan daha iyi kadinlar verecegine söyler. Bu maksatla Kur'ân'a âyet koyarak Tanri'nin, Hafsa ile Ayse'ye hitaben: *"Eger (Muhammed) sizi bosarsa Rabbi ona, sizden daha iyi kendini Allah'a veren, inanan... dul ve bâkire esler verebilir"* (Bkz. Tahrîm sûresi, âyet 5) konustugunu söyler.

Daha baska bir deyimle Muhammed, kendisine dost ve yardimci göstermekle övündügü Tanri'yi, her hususta oldugu gibi bir de kadinlariyle olan cinsî iliskilerine çözüm saglayan, ya da kendisine güzel kadinlar bulan bir dost ve yardimci olarak tanimlamis, ve bunu bir övünme vesilesi yapmistir. O kadar ki Ayse bir gün söyle demekten kendisini alamamistir: *"(Tanri elçisi) güzel bir kadin görmüs olmasin, hemen dilegine uygun bir âyet iniverir".*

Bu vesileyle bir kez daha isâret edelim ki Muhammed, irâde gücüne bagli olarak yapilmak (ya da yapilmamak) gereken hususularda dahi hep Tanri'nin dostlugundan ve yardimciligindan medet umar görünmüstür

Bütün bunlardan gayri Muhammed, bir de Tanri'yi, biraz asagida görecegimiz gibi, kendi isteklerini yerine getirmekle ve kendisine seref verir göstermekle övünmüstür.

1 Mâide sûresi'nin 11. âyeti'nin Diyânet Vakfi tarafindan açiklanmasina bakiniz.

2 Bu hadîs için bkz. Gazali, **age (1975),** (Cilt II, sh. 78). Ayrica bkz. Elmalili H. yazir, , age (Cilt V. sh. 3923)

3 Imâm Gazali, age (Cilt II, sh. 82)

VIII) Her isteginin Tanri tarafindan mutlaka derhal yerine getirildigini, ya da yapilmak gereken isler hakkinda Tanri'ya fikir verdigini, ya da Tanri'nin her vesileyle kendisini sereflendirmekten geri kalmadigini söyliyerek övünür.

Sik sik belirttigimiz gibi Muhammed, her ne kadar Tanri'nin kul'u, ve O'nun emirlerini yerine getirmekle görevli bir elçi imis gibi görünmekle beraber, zaman zaman bu söylediklerini göz ardi edip Tanri'yi, hani sanki kendi emrinde imis de diledigi her seyi yerine getirirmis gibi tanimlar olmustur. Su bakimdan ki, Tanri'yi ve meleklerini kendisine salavât getirir durumlarda kilmak yaninda (Bkz. Ahzâb sûresi, âyet 56), bir de kendisini Tanri'nin danismani imis, daha dogrusu yapilacak isler hakkinda Tanri'ya fikir verebilirmis, ya da her istedigini O'na kabûl ettirebilirmis, ya da Tanri'ya, yerine getirmedigi va'd'ler için çatabilirmis gibi görünerek de kendisine övünme firsatlari yaratmistir. O kadar ki Tanri, hani sanki Muhammed'in her istedigini yerine getirmekle görevli, ya da çogu isleri onun iznini almadan yapamazmis, ya da ancak ondan çekindigi için belli bir sekilde davranirmis, ya da bir çok isleri Muhammed'den fikir almak sûretiyle daha iyi basarirmis gibi bir durumdadir.

Daha baska bir deyimle Muhammed'in övünmelerinin temelinde, insanlari kendisine hayran kilip taptirma amaci yatar. Her ne kadar Tanri'yi, sanki tapilmak gereken tek "Yaratan" olarak göstermekle beraber aslinda insanlari kendisine, tipki Tanri'ya boyun eger gibi boyun egdirtmek, bir bakima taptirmak istemistir. Tanri'yi "sembol", kendisini ise bu "sembol" adina fiilen is gören "Nebî" durumunda kilmistir. Nasil ki parlamentolu bir Kiral'lik sisteminde (örnegin Ingiltere'de) Kiral (ya da Kiraliçe) her seyin kaynagi ve egemenligin sahibi görünümünde olmakla beraber, Bakanlar Kurulu'nun muvafakati disinda hiç bir karar alamaz, hiç bir iktidari kullanamaz durumda ise (çünkü bütün yetkileri iktidarda bulunan hükûmet, hükümdar adina kullanir) Muhammed'in getirdigi dinsel sistemde de durum budur: Tanri her seyin kaynagidir, her iktidarin sahibidir, fakat sadece sembolik bir varlik'tir; iktidari fiilen kullanamaz, Muhammed araciligi ile ve genellikle onun dilegi

dogrultusunda kullanir. Bir iki örnekle yetinelim:

*

A) Tanri'dan istekte bulunmak sûretiyle Kisileri varlikli kilabilecegini söyler; bunun karsiliginin sadaka seklinde ödenmesini ister:

Daha önce de belirttigimiz gibi Muhammed, her diledigi seyin Tanri tarafindan mutlaka yerine getirilecegini anlatmak üzere Tanri'nin kendisine söyle dedigini söylerdi:*"Ey Muhammed! ne istersen söyle, sözün dinlenecektir. Benden ne dilersen dile, yeterki iste, mutlaka verilecektir, sefâ'at et, sefâ'atin de mutlaka kabûl olunacaktir"* . Ve iste Tanri nezdinde sahip bulundugu bu sinirsiz yetkisini övünme vesilesi yaparak Muhammed, kendi taraftarlarina sunu anlatirdi ki ister bu yeryüzü dünyasinda, ve ister gelecek dünyada olsun, kisiler hakkinda Tanri'dan isteyecegi her sey Tanri tarafindan mutlaka kabul olunacaktir. Özellikle "rizik" konusunda Tanri'yi iknâ edebilecek etkiye sahip bulundugunu, ve diledigi kimseleri varlikli kilabilecegini anlatirdi. Bundan dolayidir ki bazi kisiler kendisine basvurarak varlik edinmek istediklerini ve kendileri için Tanri'dan duâ'ci olmasini isterlerdi. Bu konuda verilebilecek örneklerden biri söyle:

Salebe Ibn-i Hatîb adinda biri, Muhammed'ten bir gün su istekte bulunur :*"(Madem ki Tanri diledigi gibi rizik dagitiyor ve mademki sen onun peygamberisin, o halde) Tanri'ya söyle de beni varlikli yapsin"*. Ve eger varlik sahibi olacak olursa Muhammed'e sadaka verecegini bildirir. Bu teklifi muhtemelen câzib bulmus olmali ki Muhammed, Salebe'nin rizki'nin arttirilmasi hususunda Tanri'dan istekte bulunur. Aradan zaman geçer, ve bu süre içerisinde Salebe, geceli gündüzlü çalismalari sayesinde mal-mülk edinip varlik sahibi olur. Bunu haber alan Muhammed, kendisinden va'd'ini yerine getirmesini, yâni sadaka vermesini ister. Fakat Salebe onun istegini geri çevirir; çevirirken de bütün varligini kendi alin teri ile, kendi cabalariyle edinmis oldugunu, ve Muhammed'in Tanri'ya duâ etmis olmasinin kendisine hir kazanç saglamadigini bildirir. Kendisinden istenilen seyin sadaka degil fakat haraç oldugunu ekler. Salebe'nin bu tutumundan öfkelenen Muhammed, derhal Kur'ân'a su âyet'leri koyar: *"Aralarinda: -'Allah bize bol nîmetinden verecek olursa and olsun ki sadaka verecegiz...-' diye O'na and verenler vardir. Allah onlara bol nîmetinden verince cimrilik ettiler, yüz çevirdiler. Zaten dönektirler. Alah'a verdikleri sözden caydiklari ve yalanci olduklari için O'nunla karsilasacaklari güne kadar Allah kalblerine nifâk soktu..."* (Bkz. Tevbe sûresi, âyet 75-77) [1]. Yâni bu âyet'e göre Tanri, Muhammed'in istegi üzerine Salebe'yi varlik sahibi yapmistir. Yaparken de Salebe'nin Muhammed'e sadaka vermek hususundaki sözünü göz önünde tutmustur. Daha baska bir deyimle Tanri, her insanin içinden geçen seyleri bildigini söylerken, Salebe'nin niyetlerini kesfedemeyip onu varlik sahibi etmistir. Bu yanilgisinin acisini da Salebe'nin kalbine nifak sokmakla çikarmak istemistir.

Görülüyor ki Muhammed, sadaka vermeyip cimrilik etti diye **Salebe**'yi, Tanri'nin gazabina ugramis gibi gösterirken, ayni zamanda Tanri'yi, sanki Salebe'nin kalbine nifâk yerine cömertlik sokamazmis gibi, yâni kötü niyetli imis gibi kilmistir. Daha baska bir deyimle: "Tanri benim her istedigimi mutlaka yerine getirir" seklindeki övünmeleri yolu ile Tanri'yi bu

durumlarda kilici sonuçlara olasilik yaratmistir.

1 Bu konudaki bilgi hadîsleri, Beyzevî'nin Tevbe Sûresi'nin 75-77 âyetleriyle ilgili yorumlarinda bulmak mümkündür.

B) Yardim saglamak üzere gittigi Tâif'ten atilinca, Sakîf esrafindan sikâyetçi olarak Tanri'ya çatmakla kalmaz, bir de Sakif'lere karsi sanki Tanri'dan daha hosgörülü imis gibi davranir:

Her ne kadar Tanri'yi kendisine "dost" ve "yardimci" olarak göstermekle beraber Muhammed, kendisine babalik etmis olan amucasi **Ebû Talib**'in ölümünden sonra "himâyesiz" kaldigini anlar. Muhtemelen Tanri'nin dostlugundan ve yardimlarindan fazla bir umudu kalmamis olmali ki, yanina ogullugu **Zeydi** de alarak **Sakîf'**lerden yardim aramak maksadiyle gizlice **Tâif'**e gider. Düsündügü o'dur ki Sakîf'leri inandirip kendisinden yana gösterecek, ya da muhtemelen onlari müslüman edecek, ve böylece **Kureys**'e karsi güçlü bir durum saglayip çalim satacaktir. Ancak ne var ki düsündügü gibi olmaz ve gittigi Tâif'de Sakîf esrafindan kötü ve olumsuz bir davranis görür. O kadar ki Sakîf halki kendisini taslayarak, Zeyd ile birlikte sinir disina atarlar.

Bu beklenmedik davranis karsisinda Muhammed büyük bir üzüntüye kapilarak ne yapacagini sasirir. Mekke'ye dönmekten baska çaresi yoktur; fakat dönecek olursa bu sefer Kureysli'ler, kendi aleyhlerine Sakîf'lerle ittifak kurmak için gizlice Tâif'e gittini anlayip kendisine muhtemelen eziyet edeceklerdir. Yolda bir yerde durur ve güyâ Tanri'ya yalvarmaya baslar. Fakat yalvarir görünürken aslinda Tanri'ya, kendisini belâlar içerisinde biraktigini imâ ederek gizlice çatmaktadir; nitekim söyle der: *"Ilâhî! eger bana karsi gazabli degilsen, çektigim mihnetlere, belâlara hiç aldirmam. Ancak su da var ki sâha-i siyânetin bunlari da göstermeyecek kadar genistir. Ilâhî, gazabina giriftâr, yâhud rizâsizligina düçâr olmaktan Sen'in... Nûr-i Vechine siginirim... Ilâhî! havl ve kuvvet ancak Sen'inle kâimdir"*[1]

Görülüyor ki Tanri'nin sinirsiz gücü'ne ve yardimina siginiyormus gibi görünüp O'nu, kendisine yardimci olmadi ve kendisini bu tür "mihnetler" ve "belâlar" içinde birakti diye âdeta sorumlu tutan ve bundan dolayi ona çatan bir hâli vardir. Su bakimdan ki "...*eger bana karsi gazabli* (öfkeli, ya da dargin) *degilsen çektigim mihnetlere, belâlara hiç aldirmam..."* derken, haksiz yere ugradigi belâdan kendisini kurtarmayan Tanri'ya, hani sanki: "Sen bana yardimci olmadin ama ben bunu hosgörüyorum" der gibidir. Öte yandan sinirsiz bir güce sahip oldugunu söyledigi Tanri'yi, kendisine yardimci olmaya çagirmaktadir. Ve Tanri, sanki onun bu çatmasi üzerine telâsa düsmüs de "yola gelmis" gibi, derhal **"Daglara me'mûr"** melegini (ki **"Melekü'l-cibâl"** dir) Muhammed'e gönderir. Melek, Tanri adina Muhammed'e söyle der: *"Istersen Mekke, ya Tâif sehirlerinin her iki tarafindaki daglari birbirine kavusturayim da sâkinlerini helâk deyim".* Daha baska deyimle **"Melekü'l-cibâl"**, Muhammed'e kötü davrandilar diye **Mekke** ve **Taif** halkini yok etmek için

Tanri'dan emir almistir, ve kötülüge kötülükle karsi koyacaktir. Bununla beraber Muhammed'e Tanri adina sormaktadir: *"Onlari yok edeyim mi?"*. Tanri'nin bu emrini yerine getirmek üzere simdi Muhammed'den izin beklemektedir. Melegin bu sorusu üzerine Muhammed: *"Hayir bunlarin böyle helâk olmalarini* (yok olmalarini) *istemem"* der, ve bu halklardan Tanri'ya ibâdet eden ve ortak kosmayan kusaklar çikabilecegini söyler[2]. Daha baska bir deyimle kötülüge kötülükle karsi koymak istemezmis ve çünkü bu yoldan bu halklari yola getirme umudu varmis gibi bir tutum takinmis olur. Muhammed'in bu sözleri üzerine Melek, Mekke ve Tâif halklarini helâk etmekten vazgeçer.

Simdi bu olan bitenleri akilci yönden inceleyelim: Haksizliga ve bir takim belâlara ugrayan Muhammed'in yakinmasi üzerine Tanri, Mekke ve Tâif halklarini yok etmege hazir oldugunu bildiriyor. Güzel ama, bunu yapacak yerde neden acaba Muhammed'in bu kötü durumlara düsmesini önlememistir? Neden onu kendisinden yalvar yakar olma zorunlugunda birakmistir?

Öte yandan Tanri, Muhammed'e: *"Ister misin Mekke ve Tâif halkini yok edeyim?"* diye soruyor ve bu hususta âdeta onun rizasini almaga çalisiyor. Fakat Muhammed, Tanri'nin bu tutumunu uygun bulmuyor ve O'na bu halklari helâk etmemesini ve çünkü günün birinden onlarin imana gelerek kendisine ibâdet edebileceklerini söylüyor. Hani sanki Tanri bunlari düsünemezmis gibi! Ve Tanri, Muhammed'in bu sözlerini hakli buluyor ve Mekke ve Taif halklarini telef etmekten vaz geçiyor!

Söylemeye gerek yoktur ki bu davranisiyle Muhammed, Tanri'yi, Sakif halkini "helâk" etmek için, kendisinden izin isteyen bir duruma indirmekle kalmamis ve fakat ayni zamanda kendisini Tanri'dan daha uzagi gören, daha hosgörülü, ve daha üstün meziyetlere sahipmis gibi göstermistir. Hani sanki Tanri'nin düsünemedigini o düsünmüs ve Tanri'dan daha basiretli, daha hosgörülü bir karar almis gibidir.

*

1 Taberânî'nin **Kitâbü'd-Duâ** adli yapitinda Abdullah b. Câ'fer b. Ebû Ralib'in rivhayeti için bkz. **Sahih-i...** (Cilt **II**, sh. 759)

2 **Sahih-i...** (Cilt **II**, sh. 760)

C) Bedîr savasi sirasinda Tanri'yi, yardim va'di'ni yerine getirmesi hususunda ikâz ederken: *"Eger (mü'minlerin helâkini) diliyorsan , bu günden sonra sana ibâdet eden bulunmayacaktir"* diyerek tehdit altinda tutar gibidir.

Medîne'ye hicret ettikten sonra Muhammed, Mekke kervanlarina karsi silahli saldirilara geçer. Bunu, hem Mekke'lilerden hinç çikarmak, ve hem de ganimet ve esirler alip varlik

saglamak bakimindan yararli bir siyâset sayar. Ancak ne var ki bu saldirilar Mekkeli'leri zarara ugratmaya basladigi an Mekkeli'ler karsilik verme yolunu seçmislerdir. Nitekim **Ebû Süfyân**'in baskanliginda Sam'dan Mekke'ye dönmekte olan büyük bir ticâret kervanina karsi Muhammed'in saldiri hazirligina giristiginin anlasilmasi üzerine Mekkeli'ler, savas karari alirlar ve **Ebû Cehl** kumandasindaki bir ordu'yu Medîne üzerine yollarlar. Gelen ordu bin kisilik ve güçlü oldugu için Muhammed ne yapacagini sasirir. Savas taktigi olarak önce kervan üzerine mi yürümek mi? yoksa böyle yapmayip dogruca Ebû Cehl kumandasindaki ordu'ya karsi çikmak mi? daha uygundur bilemez. Ashabindan bazilari, her seyden önce kervan üzerine gidilmesini ve çünkü bu sekilde daha kolay bir basari saglanacagini söylerler.

Fakat Muhammed, bunun bir çözüm olmayacagini düsünür ve taraftarlarini Mekke ordusuna karsi yürütmek için Tanri'nin kendisine büyük bir "zafer" va'd ettigini ve melekleriyle yardim edecegini söyler. Güyâ Tanri, esasen ezelden beri peygamberlerine sunu va'd etmistir ki onlari bütün savaslarda zafere ulastiracaktir! Bu konuda **Saffat Sûresi'**ne koydugu âyeti söyle: *"Muhakkak ki peygamber olarak gönderilen kullarimiz hakkinda (ezelde) su va'dimiz sebk etmistir: -Onlar, evet muhakkak o peygamberler, elbette muzaffer olacaklardir-..."* (Bkz. Saffat sûresi, âyet 171-173). Ayrica da **Enfâl Sûresi**'ne koydugu su âyet'le bu hususu açikliga kavusturur: *"Allah bu iki tâife'den birini size va'd etmisti. Siz kuvvetsiz olanin size düsmesini istiyordunuz. Oysa ki... Allah sözleriyle hakki ortaya koymak ve inkarcilarin kökünü kesmek istiyordu. Rabbinizin yardimina siginiyordunuz. O : -<Ben size birbiri pesinden, bir melekle yardim ederim>- diye cevap vermisti..."* (K. 8 Enfâl sûresi, âyet, 7-9). Burada sözü geçen *"iki tâife"* den maksat, Ebû Sûyân'in baskanligindaki kervan ile Ebû Cehl'in kumandasindaki bin kisilik ordu'dur [1]

Tanri'dan geldigini söyledigi bu âyet'lerle taraftarlarini iknâ ederek Mekke ordusuna karsi savasa çikilmasini saglar. Fakat ne var ki Bedîr günü, savasi kaybetme tehlikesiyle karsi karsiya kalir. Isin kötüye gittigini anlayinca Tanri'ya "zafer" va'd'ini hatirlatir; hatirlatirkende âdeta çatarcasina söyle der: *"Ey Rabbim! Kureys toplayabildigi bütün adamlariyle gelmistir; onlar sana karsi düsman kesilmisler, senin elçini yalanliyorlar. Yâ Rab! Ahdini ve va'dini (yerine getirmeni) senden isterim. Eger (mü'minlerin helâkini) dileyorsan, bu günden sonra sana ibâdet eden bulunmayacaktir"* [2]

Dikkat edilecek olursa bu konusmada hem "emir" ve hem de tehdit yatmaktadir. Çünkü Tanri'ya, zafer saglayacagina dâir olan ahd'ini ve va'd'ini hatirlatirken *"Bunlari senden isterim"* diye âdeta emir sigâsiyle konusmaktadir. Söz konusu "ahid" ve "va'd", biraz yukarda isâret ettigimiz gibi Tanri'nin: *"Ben size birbiri pesinden, bir melekle yardim ederim... "* seklindeki sözleridir, ki, hiç kuskusuz Muhammed'in bulusu olarak is görmüstür.

Bu âyet'lere göre güyâ Tanri, biraz yukarda belirttigimiz gibi, peygamberlerine genel olarak "muzaffer" olacaklarina dair söz vermistir. Ayrica da müslüman kul'larina Kureys'e karsi zafer saglayacaklarini ve onlara yardimci olacagini bildirmistir. Ve iste Muhammed, kendi kafasindan Tanri'ya yamadigi bu sözlerin yerine getirilmesi için: *"Bunlari senden isterim"* diye emir verir durumdadir.

Öte yandan Tanri'ya hitaben:*"Eger (mü'minlerin helâkini) dileyorsan, bu günden sonra sana ibâdet eden bulunmayacaktir"* derken, hani sanki Tanri bunu düsünemezmis, bu sonuçtan habersizmis de O'na bunu hatirlatmak gerekirmis gibi bir davranis içerisindedir: hem de Tanri'yi tehdit eder bir dil ile! Ve yine sanki Tanri, Muhammed'in bu ikazi üzerine müslümanlara Bedir'de yardimda bulunmus gibi, bir kani yaratmak, ve böylece yeni bir övünme vesilesi yaratmak durumundadir!

1 Bkz. **Sahih-i...** (Cilt VIII, sh. 335 ve d.)

2 Bu konuda bkz. Taberî, **age (1966)** (Cilt II, sh. 260, 401. Ayrica Ibn-i Abbâs'in rivhayetine dayali hadîs için bkz. **Sahih-i...** (Cilt VIII. sh. 334, Hadîs no. 1228)

D) Çekirgelerden gelebilecek zararlari önlemesi için Tanri'ya fikir vermis görünür:

ad-Demirî'nin **Hayat al-Hayavan** adli ünlü yapitinda Muhammed'le ilgili söyle bir hikâye var: Ashabi ile sohbet eder oldugu bir sirada Muhammed'in dizine bir çekirge konar. Çekirgenin iki kanadinin üstünde Ibranice yazili su sözler bulunmaktadir: *"Biz Tanri'nin ordusuyuz, ve 99 yumurta dökeriz. Eger bu sayi 100'ü bulacak olursa yeryüzünde yenebilecek ne varsa hepsini yiyip bitirecegiz".* Ibranice bilmek söyle dursun fakat okumasi yazmasi bile olmadigini söyleyen Muhammed, derhal ellerini açip Tanri'ya sunlari söyler: *"Ey Tanrim! Çekirge neslini kurut, büyüklerini öldür, küçüklerini de yok et, yumurtalarini da kisirlastir, ve müslümanlarin besinlerini yiyememeleri için onlarin agizlarini kilitle"* [1]

Hani sanki Tanri, çekirgelerden gelebilecek zararlari bilemezmis, ya da tahmin edemezmis gibi, Muhammed'in sözlerine uyarak onun isteklerini yerine getirir. Söylendigine göre çekirgelerden büyük bir kismini yok eder.

Söylemeye gerek yoktur ki Muhammed, Tanri'yi ikaz ederek müslümanlari çekirge belâsindan kurtarmis olmayi kendisi için övünme vesilesi yapmistir.

*

1 Bu hususta benim **Toplumsal Geriliklerimizin Sorumlulari: Din Adamlari** adli kitabima bakiniz (Kaynak Yayinlari, 1996, 3. baski, sh. 359)

E) Cinlere kemik saglanmasi ve cinlerin hayvanlarina tezek bulunmasi için Tanri katinda aracilik yaptigini söyler.

Muhammed'in söylemesine göre Tanri, her yaratigin rizkini veren, dilediklerine nîmet bahsedendir. Bununla beraber canlilar Tanri'dan yalvar yakar olarak kendilerine günlük rizkin verilmesini istemelidirler. Çünkü Muhammed'in Tanri'si, her seyin kendisinden dilenilmesini ister. Ancak ne hikmetse **Cin**'ler bu kural'in disinda birakilmislardir, çünkü onlarin, Tanri'dan degil fakat Muhammed'ten azik dilemeleri gerekir. Dilerken de kendileri için kemik ve kendi hayvanlari için ise tezek verilmesini belirtirler. Bu istek üzerine Muhammed Tanri'ya hitaben "gereginin" ifasi için duâ'da bulunur. Bu istek üzerine Tanri, derhal Cin'lere kemik ve Cin'lerin hayvanlarina da yem saglar. Bunun böyle oldugunu Muhammed, bizzat kendi agziyle söyle ifâde ediyor: *"Bana Nasîbin cinlerinin bir hey'eti geldi, ama ne hos cin!. Benden azik istediler. Ben de onlarin istifadeleri için (Allah'a): -Cinler, ugradiklari her kemik ve tezek makûlesi üzerinde her halde (kendileri için) bir taam, (hayvanlari için de yem) bulalar- diye duâ ettim..."* [1].

Bu vesileyle belirtelim ki Muhammed, bu yukardaki hikâye'yi kemik ve tezek gibi seylerle "istinca" edilmemesi, bunlar yerine tas, kerpiç gibi seyler kullanilmasi için uydurmustur. Kendisi de böyle yaparak onlara örnek olmustur. Su bakimdan ki "kazâ-yi hâcet" etmek (abdestini yapmak) için tarlaya çiktiginda, geriden gelen usagina: *"istinca için bana bir kaç tas ara (getir), sakin kemik ve tezek getirme"* diye emrederdi [2]. Böylece "kemik" ve "tezek" gibi seylerin cin'lere âit gida maddesi oldugunu ve kendi dilegi üzerine Tanri'nin bunlari sagladigini kanitlamak isterdi.

*

1 Ebû Hüreyre'den Buharî'nin rivâyeti için bkz. **Sahih-i...** (Cilt X, sh. 49 hadîs no. 1546)

2 Ebû Hüreyre'den Buharî'nin rivâyeti için bkz. **Sahih-i...** (Cilt **I**, Hadîs no. 50; ayrica Cilt X. sh. 50)

F) Muhammed'in söylemesine göre insanlar, Kiyâmet günü onun önünde "hasredilecekler, ve Tanri sadece onun sefaat ettigi kimseleri cennete alacaktir.

Muhammed'in söylemesine göre Tanri, insanlarin cennete alinmalarini ya da cehenneme atilmalarini kararlastirirken, onlarin günah isleyip islememis olmalarindan ziyâde Muhammed'i peygamber olarak benimseyip benimsememelerini göz önünde tutar. Muhammed'e inanan ve itaat edenleri Cennet'e, etmeyenleri ise Cehennem'e sokar. Çünkü Muhammed'e inanmak ve itaat etmek demek, Tanri'ya inanmak ve itaat etmektir. Bunu böyle oldugunu anlatmak için Muhammed Kur'ân'a su tür âyet'ler koymustur: *"Allah'a ve Peygamberine kim itâat ederse onu içlerinden irmaklar akan cennetlere koyacaktir... Kim Allah'a ve Peygamberine bas kaldirir ve yasalarini asarsa, onu, temelli kalacagi cehenneme sokar. Alçaltici azâb onadir"* (Bkz. Nisâ sûresi, âyet 13-14).

Öte yandan Tanri, kisileri cennete sokabilmek için Muhammed'in sefaatine bagli olarak karar verebilir, çünkü *"Umum beseriyete safaat"* etme hakkini sadece ona ihsan etmis ve söyle demistir: *"Yâ Muhammed!... Ne istersen söyle, sözün dinlenecek, (ne dilersen) iste verilecektir; sefâ'at et, sefâ'at'in kabul olunacaktir"* [1].

Görülüyor ki Tanri, Muhammed'in isteklerine göre karar alma durumunda bulundugunu bildirmekte. Kuskusuz ki bildiren Muhammed'in kendisi! Ve iste Muhammed, Tanri'nin bu sekilde konustugunu söyliyerek söyle der: *"Ben 0 Hâsir'im* [2] *ki (Kiyâmet gününde) nâs beni ta'kib ederek hasronulacaktir..."*[3]. Bu sözlerin açiklamasi söyle: "Ben o toplayiciyim ki, Kiyâmet günü halk, yaptiklarinin hesabini vermek için beni izleyerek bir araya toplanacaklardir. Ve iste bu sekilde toplananan insanlar arasindan benim sefâat'ta bulunacagim kimseleri Tanri Cennet'e alacaktir". Daha baska bir deyimle bütün insanlar, Kiyâmet günü Muhammed'in önünde "hasredilecekler" (bir araya getirilecekler), ve Muhammed bu insanlar içerisinden îmânli olanlari ayirip onlara sefâ'atçi olmus olacaktir!

Yâni Muhammed'in söylemesinden anlasilan o ki Tanri, kendi takdir ve kararina göre insanlari cennet'e ya da cehennem'e sokacak degildir; sadece Muhammed'in sefâat ettigi kimseleri cennete alacak, etmediklerini cehennem azâbina atacaktir. Çünkü Tanri, kimlerin cennet'e ve kimlerin cehennem'e alinmalari gerektigini "takdir" hakkini sinirsiz sekilde Muhammed'e tanimistir. Muhammed bu sinirsiz yetkiye dayanarak kisilerin ölüm ötesindeki kaderlerini çizecektir. Örnegin gönlünde "hardal dânesi" kadar (hattâ daha az miktarda) îmâni olanlari seçecek ve Tanri'ya: *"Bunlar cennetliktir"* diyecek ve Tanri'da onun bu sefâ'ati'ni kabul edecektir; çünkü Tanri: *"Yâ Muhammed sefâ'at et, sefâ'at'in kabul edilecektir"* diye konusarak Muhammed'e söz vermistir[4].

Görülüyor ki Muhammed'in söylemesine göre Tanri, o *"Ezel-ebedî kusatan"* bilgisine ve kudretine ragmen, Muhammed'in sefâ'ati olmadan kimlerin îmânli ve kimlerin îmânsiz olduklarini ayiracak durumda degildir. Hattâ o kadar ki bazi müslümanlarin yanlislikla cehenneme atildiklarindan dahi habersizdir. Bundan dolayidir ki Muhammed'e söyle der: *"(Yâ Muhammed!) Haydi git, gönlünde arpa dânesi kadar îmâni olan müslümanlari cehennem'den çikar"* [5]. Bunun üzerine Muhammed gidip cehennem'deki bu zavalli müslümanlari oradan alip cennet'e sokar.

1 Enes'in rivâyeti için bkz. **Sahih-i....** (Cilt XII, sh. 425, Hadîs no. 2187)

2 "Hâsir" sözcügü "toplayan", "toplayici" anlamina gelir.

3 Mâlik bin Enes'in rivâyet ettigi bu hadîs için. Bkz. **Sahih-i...** (Cilt IX, sh. 250, Hadîs no. 1439). Ayrica Beyhâkî'nin **Delail**'ine bakiniz.

4 Bu konudaki hadîs'ler için bkz. **Sahih-i...** (Cilt XII , sh. 424 Hadîs no. 2186)

5 Buharî'deki bu hadîs için bkz. **Sahih-i...** (Cilt XII, sh. 426, hadîs no. 2187)

G) Muhammed'in söylemesine göre Kur'ân, Tanri tarafindan ilk önce tek lehce'de gönderildigi için bütün Arap'lar tarafindan anlasilamiyor; çünkü Arap'lar yedi farkli lehçe kullanmaktadirlar. Bütün Arap'larin anlayabilmeleri için Muhammed, Kur'ân'in yedi lehçede gönderilmesini Tanri'dan istiyor, Tanri da onun dedigi gibi yapiyor!.

Kur'ân'in pek çok yerinde bu kitabin, herkes tarafindan anlasilabilmesi için, **"apaçik"** olarak gönderildigi yazilidir. Örnegin Zuhruf Sûresin'de söyle denmistir: *"Apaçik Kitab'a and olsun ki biz, anlayip düsünmeniz için onu Arapça bir Kur'ân kildik"* (Bkz. 43, Zuhruf sûresi, âyet 2-3).

Ancak ne var ki Muhammed'in söylemesine göre Kur'ân, ilk önce gönderildiginde bütün Arap'lar tarafindan anlasilabilecek sekilde hazirlanmamistir; sadece Kureys kavmi'nin anlayacagi tarzda hazirlanmistir. Bütün Arap'lar tarafindan anlasilmasi için Tanri'dan dilekte bulunan güyâ kendisidir ve Tanri onun dilegini yerine getirmistir. Oysa gerçek o'dur ki Kur'ân'in ilk önce Kureys lehçesiyle hazirlanmasinin ve sonra bütün Arap kavimleri tarafindan anlasilacak sekle sokulmasinin sorumlusu dogrudan dogruya Muhamme'dir. Söyle ki:

Arap'lar, her ne kadar ortak bir dile, yâni olan Arapça'ya, sahib olmakla beraber, birbirinden farkli lehçelerde konusurlar. Her dilde oldugu gibi Arapça'da da çesitli "sîgalar" ve "lehçeler" bulunur; her kabilenin kendine özgü "telaffuz" tarzi vardir. Örnegin **Kureys** kabilesi Kureys lehçesiyle konusur. Diger kabilelerin de kendilerine özgü lehceleri vardir ki bunlar: **Hevâzin lehcesi, Sakîf lehcesi , Tay lehcesi, Yemen lehcesi, Huzeyi lehcesi,** ve **Hemîm lehcesi** olarak bilinir. Daha baska bir deyimle yedi farkli lehce vardir. Bu itibarla Kur'ân'in Arap'lar tarafindan anlasilabilmesi için yedi lehce üzere okunmasi gerekir. Ancak ne var ki, Muhammed'in söylemesine göre Tanri, bu lehce farkini ilk önceleri göz önünde tutmamistir; tutmadigi için Kur'ân'i sadece **Kureys kabilesi**'nin anlayacagi Kureys lehçesiyle indirmistir. Nitekim Ibn Abbâs'in rivâyetine göre Muhammed ilk baslarda söyle demistir: *"Cibrîl bana Kur'ân'i (önce) bir lugât üzerine okuttu"* [1]. Bunu derken anlatmak istedigi sey, Tanri'nin, Kur'ân'i ilk önceleri tek lehçe (tek okunus üzere) göndermis oldugudur. Oysa bunun böyle olmasinin nedeni Tanri degil Muhammed'tir. Su bakimdan ki ilk baslarda kendisini sadece Mekke ve civarindaki Arap'lara, daha dogrusu Kureyslilere gönderilmis bir peygamber olarak tanittigi için, sadece Kureys'lilerin anlayacaklari lehçe ile âyet'ler koymustur. Bundan dolayidir ki Kureys lehce'sinin diger Arap kabileleri tarafindan anlasilamayacagina aldiris etmemistir. Fakat az geçmeden kendisini, sadece Kureyslilere degil, bütün Arap'lara gönderilmis "peygamber" olarak tanitmaga baslayinca, Kur'ân'in diger lehcelerle okunmasi gerektigini hesap eder. Bunun üzerinedir ki Tanri'dan dilekte bulunup Kur'ân'in yedi lehce üzere okunmasini saglamis görünür. Bunun böyle oldugunu Muhammed'in agzindan dinleyelim: *"Cibril Kur'ân'i, bir okunus üzerine okuttu. Ben de durmadan bunun artmasini (ve Arap'in anladigi lehcelerde okunmasini) istedim. Tâ yedi türlü okunusa erisinceye kadar bu dilegimde israr ettim. (Her dilegim Tanri tarafindan yerine getirildi)...* [2].

Bu sözlerden anlamaktayiz ki Tanri, Kureys lehçesi ile hazirlanmis bir kitabin, Kureys'ten gayri Arap kabileleri tarafindan anlasilamayacagini düsünememistir. Bunu ancak

Muhammed'in yukardaki sekilde kendisine bildirmesi üzerine anlamistir. Fakat bunu anladigi halde bir süre fikrini degistirmemis, Kur'ân'i tek lehçe üzerinde okutmaya çalismis, ve nihâyet Muhammed'in israrlari sonucu olarak farkli lehçeler kullanmistir.

Görülüyor ki Muhammed, yukardaki sekilde konusmakla, Kur'ân'in bütün Arap'lar tarafindan anlasilmasini saglama serefinin kendisine âid oldugunu anlatmakta, ve bununla övünmektedir. Fakat övünürken Tanri'yi, güc durumda biraktigini farketmemis, etse de buna aldiris etmemisdir.

*

1 **Sahih-i...** (Cilt VII, sh. 314; ve cilt XI, sh. 230)

2 Buharî'nin Ibn Abbâs'dan rivâyeti için bkz. **Sahih-i...** (Cilt VII, sh. 314. Cilt IX, sh. 27 Hadîs no. 1331; Cilt XI . sh. 229 ve d.)

IX) Muhammed'in söylemesine göre Tanri, yeminler ederek "sevgili peygamberini" yücelten ve onun ölümünden sonra ilk namazini kilacak olan bir Tanri'dir.

Söylemeye gerek yoktur ki Muhammed'e "salavât" getiren bir Tanri'nin (Bkz. Ahzâb sûresi, âyet 56) ona her türlü sayginligi göstermesi dogaldir. Nitekim Muhammed'in söylemesine göre Tanri, her hangi bir seyin dogru oldugunu anlatmak için sevgili peygamberi adina yeminler etmekten tutunuz da, onun ilk namazini kilmaga varincaya kadar her türlü saygi gösterisinde bulunmaktan geri kalmamistir. Örnegin Hicr sûresi'nde Tanri'nin söyle konustugu yazili: *"Resûlüm üzerine kasem olsun ki hakikaten onlar serhosluklari içinde ne halt ettiklerini bilmiyorlardi... Derhal sehirlerinin üstünü altina getirdik..."* (Bkz. 15, Hicr sûresi, âyet 72-4). Bu âyet'i su sekilde okuyanlar da var: *"(Resûlüm!) Hayatin hakki için onlar, sarhosluklari içinde bocaliyorlardi... Böylece ülkelerinin üstünü altina getirdik..."* . Yâni Tanri, "Ey Muhammed! senin ömrüne, varligina, yasamina andolsun ki" seklinde konusarak günahkâr bir kavmi helâk ettigini kanitlamaga çalismaktadir.

Yine bunun gibi Tanri, Muhammed'le ilgili hususlari yeminler ederek bildirmekte, böylece onu sereflendirdigini belli etmektedir. Verilebilecek örneklerden biri, Beled sûresi'nin su âyeti: *"Yu... Kasem ederim bu beldeye. Sen hill iken bu beldede..."* (Bkz. 90, Beled sûresi, âyet 1-2). Bu âyet'lerin bir baska okunusu söle: *"Bu, Mekke sehrine yemîn ederim; -ki (Ey Muhammed!)_ sen bu sehirde oturmussun..."* [1] . Görülüyor ki Tanri, Muhammed'in Mekke kent'inde oturmus olmasini bile yeminler ederek bir seref vesilesi yaptigini söyle

belirtmektedir. Daha baska bir deyimle, nasil ki kendi kul'larinin kendisine and içerek is görmelerini istiyor ve bunu kendisine karsi bir saygi alâmeti sayiyor ise, ayni seyi bizzat kendisi Muhammed'e karsi yapmakla ona saygisini açiklamis olmaktadir. **Beyzevî** gibi kaynaklarin yorumlarina göre bu yukardaki âyet ile Tanri, Muhammed'e: *"Sen bu topraklar üzerinde diledigini yapabilirsin"* demek istemis ve böylece ona Mekke'yi fethetme hakkini tanimistir[2]. Kuskusuz ki Tanri'yi bu sekilde konusurmus gibi tanimlayan Muhammed'tir. Yukardaki âyet'i Kur'ân'a koyarken hem kendisini Tanri'nin sayginligina layik gibi göstermis ve hem de Kureys ile daha önce yapmis oldugu **Hüdaybiye** andlasmasini bozup Mekke'yi ele geçirme firsatini yaratmistir.

Öte yandan Islâm kaynaklarinin bildirmesine göre Muhammed, ölüm döseginde son günlerini yasadigi bir sirada, ölümünden sonra ilk namazinin Tanri tarafindan kilinacagini söylemis, söyle konusmustur: *"(Ölümümden sonra) Beni yikayip kefenlediginiz vakit, evimdeki bu yatagimda, mezarimin kenarinda beni birakin. Bir saat kadar yanimdan uzaklasin. Ilk namazimi kilacak (olan) Allahu Tealâ'dir...".*

Görülüyor ki Muhammed, övünmüs olmak için Tanri'yi, kendisi için namaz kilar duruma sokmustur. Bunu yaparken bir de Kur'ân'in biraz önce belirttigimiz: *"...Allah ve melekleri, o Yüce Nebî Muhammed'e salât ederler. Ey mü'minler, siz de hep ona salat ediniz ve hulûs ile selâm veriniz"* (K. 33 Ahzâb 56) seklindeki âyet'ini tekrarlayarak sunlari eklemistir: *"Kur'ân'da : -'Allah ve melekleri peygamberi överler-' diye buyurulmustur. Sonra meleklere izin verilecek ve yaratiklardan ilk namazimi kilacak(lar) sirasiyle Cebrâil, Mikail, Israfil ve sonra de ölüm melegidir... Daha sonra da posta posta namazimi kilar, salat'u selâm edersiniz... Önce sizden imam ve yakin Ehl-i Beyt'im gelsin. erkeklerden sonra da kadinlar ve sonra çocuklar gelsin..."*[3]

Dikkat edilecegi gibi Muhammed, ölümünden sonra yaninda bulunan kisilerin odayi terkedip bir saat kadar disarda beklemelerini isterken ilk namazinin Tanri tarafindan kilinacagini, daha sonra sirasiyle meleklerin, ve sonra yakinlari arasinda bulunan erkeklerin ve nihayet kadinlarin odaya girip namaz kilacaklarini belirterek yasaminin son övünmesini yapmis olmaktadir.

*

1 Bu çevirilerden ilki Elmalili H. Yazir'in, ikincisi ise Diyânet Isleri Baskanligi'nindir.

2 Bu âyet'lerin yorumu oldukça tartismalidir. Su bakimdan ki kimi yorumcular, âyet'teki "hill" sözcügünün "haram", "harem", "ihram kars?iligi olarak halâl" gibi çesitli anlamlara geldigini, ve bu çesitli anlamlara göre Tanri'nin: "Ya Muhammed! Bu beldede kital ancak sana bir an için helâl olacak, fakat senden baskasina degil", ya da "Ey Muhammed! Bu Mekke'de senin hakkina hürmet edilmiyor... Sen bu kötülüklere gögüs ger" ya da buna benzer bir seyler söylemek istedigi belirtiliyor. Bkz. Elmalili H. Yazir, age (Cilt VII, sh. 5825).

3 Muhammed b. Ömer'in *Vakidî* 'den rivâyet ettigi bu hadîs'ler için Ibn-i Sa'd'in **Tabakat** adli kitabina bakiniz. Ayrica bkz. Gazalî, **age (1975)** (Cilt IV, sh. 841- 2)

X) Merkep anirdiginda Tanri'nin adini anmak, ve Muhammed'e salavât getirmek gerektigine dâir hadîs hükmü.

Yukardan beri söylediklerimizden anlasilacagi gibi Muhammed'in tanimladigi Tanri övünmesini seven bir Tanri'dir. Fakat Muhammed, bu alanda onunla yarisma halindedir; yâni Tanri ile övünme yarisina girismis gibidir. Hem de öylesine ki bazan Tanri'yi güç durumlara düsürdügü olur. Örnegin horoz sesinin güzelligini ve buna karsilik merkep'in avazi'nin da çirkinligini dile getirmek vesilesiyle yaptigi budur; söyleki:

Muhammed'in söylemesine göre horoz sesi en güzel seslerden biridir; çünkü horozlar, Tanri'nin meleklerini gördükleri zaman öterler. Buna karsilik merkep sesi, bütün sesler içerisinde en kötü olanidir, en tatsizidir, en hosagitmeyenidir, çünkü güyâ merkep, seytan gördügü zaman anirir, ve çünkü Tanri: *"... Sesini alçalt. Unutma ki, seslerin en çirkini merkeblerin sesidir"* (Bkz. 31 Lokmân 19) diye konusmustur.

Iste horozlarin ve merkeplerin seslerini göz önünde tutaral Muhammed, Müslüman'lara sunu bildirir ki, horoz sesini duyduklari zaman Tanri'dan dilekte bulunmalari, merkep sesini duyduklari zaman ise Tanri'ya siginmalari gerekir. Söyle der: *"Horozlarin öttügünü isittiginizde (dileklerinizi) Allah'in fazl-ü kereminden isteyiniz! Zirâ horozlar melek görmüslerdir (de öyle ötmüslerdir). Merkebin anirmasini isittiginiz de de seytan(in serrin) den Allah'a sigininiz; çünkü merkep seytan görmüs (de öyle anirmistir)..."* [1]**.**

Görülüyor ki Muhammed, horozlari, Tanri'nin elçileri sayilan melekleri gördükleri zaman öten yaratiklar olarak tanitmakla ve buna karsilik merkep'i seytan gördügü zaman anirir durumda kilmakla, farkinda olmadan Tanri'yi ve seytani, birbirlerine rakip iki güç haline getirmis, böylece Tanri fikrine yeni bir darbe indirmis gibidir. Fakat daha da kötüsü sudur ki merkep konusunda biraz daha açiklik getirmek üzere: *"Merkep seytan görmedikçe anirmaz. Merkep anirinca siz (Allah'i) zikredin, bana da salavât getiriniz"*[2] diye konusmustur. Söylemeye gerek yoktur ki *"Merkep anirinca siz (Allah'i) zikredin"* derken, merkep sesini isitenlerin çagirisim (tedai) yolu ile Tanri'yi hatirlamalarini istemis olmaktadir. Oysa böyle bir istek, Tanri'ya karsi iltifatkâr bir davranis sayilamaz. Hele merkeb'in anirmasi halinde müslümanlarin Tanri'ya siginip kendisine "salavât" getirmelerini istemesi, "kutsallik" fikrini biraz daha zedeleyici olmaktadir.

Bütün bunlar gösteriyor ki Muhammed, sinirsiz bir övünme aliskanligi içerisinde Tanri'yi, hem bir yandan kendisine salavât eder duruma sokmakta, ve hem de: *"Merkep anirinca siz Tanri'yi zikredin, bana da salavât getirin"* diyerek biraz daha olumsuz bir duruma sokmus olmaktadir.

*

1 Buharî'nin Ebû Hüreyre'den rivâyeti için bkz. **Sahih-i...** (Cilt IX, sh. 68, Hadîs no. 1363)

2 Ebû Râfi'nin rivâyeti için Ebû Mûse'l-Isfehânî'nin **Tergîb'**ine bakiniz. Ayrica bkz. **Sahih-i...** (Cilt IX, sh. 68)

XI) Muhammed'i en iyi taniyan, onunla ilgili her seyi bilen Tanri, bazan onunla ilgili seylerden habersizmis ve kullari'nin onun hakkindaki sehadetine muhtaçmis gibi bir durumdadir

Bütün insanlar ve gelmis geçmis bütün peygamberler içerisinde kendisinin, her hususta Tanri tarafindan en çok sevilen, ve en çok bilinen kimse oldugunu söylemekle övünen Muhammed, bu söyledikleriyle çelismeye düsercesine bazan Tanri'yi, kendisiyle ilgili hususlardan habersizmisde ancak müslümanlarin sahadetiyle haberli olabilirmis gibi göstermistir. Örnegin kendisinin iyi eylemlerde bulunduguna Tanri'yi inandirmak için insanlari kendisine tanik tuttugu olmustur. **Vedâ hacci** vesilesiyle yapmis oldugu konusma bunu kanitlayan örneklerden biri olarak söyledir:

Hicret'in onuncu yilinda Muhammed, ölümünün yaklastigini anlayarak halki **Arafât vâdîsi'nde** toplar ve onlara son bir konusma yapar: buna **Haccetü'l-Vedâ** (Vedâ hacci) denilmistir. "*Ey nâs! Sözümü iyi dinleyiniz! Bilmiyorum, belki bu seneden sonra sizinle burada ebedî olarak bir daha birlesemeyecegim..."* diyerek basladigi bu konusmasinda müslümanlara bir takim ögütlerde bulunur, Islâm'in kurallarini hatirlatir ve en sonunda: *"Yâ Nâs! Yarin beni sizden soracaklar, ne dersiniz?"* diye halka sorar. Bu soru üzerine Ashâb, hep bir agizdan: *"-Allah'in risâletini* (Peygamberlik haberlerini) *teblig ettin; risâlet vazifenin* (peygamberlik görevini) *ifâ ettin, bize vasiyet ve nasihatta bulundun!- diye sehâdet ederiz"* derler. Bunun üzerine Muhammed, sehâdet parmagini göge dogru kaldirip, sonra da halk üzerine çevirip indirerek, Tanri'ya hitaben söyle der: *"Sâhid ol yâ Rabb! Sâhid ol yâ Rabb! Sâhid ol yâ Rabb!"* [1]

Görülüyor ki Tanri'yi, kendi elçisinin yaptigi islerden habersizmis ve sanki halkin sehâdeti olmadan haberli olamazmis gibi bir duruma düsürmüstür. Oysa Kur'ân'a koymus oldugu nice âyet'lerle Tanri'yi her seyi isiten, gören (Sûrâ 11), görüleni ve görülmeyeni bilen (Hasr, 22-24) olarak tanimlamistir. Böyle oldugu halde, iste simdi Tanri'ya, "*Sâhid ol yâ Rabb!"* diyerek ve bunu üç kez tekrarliyarak ikazda bulunmaktadir. Daha baska bir deyimle Tanri'yi, halk'in sehadetiyle kendisine inandirmaga çalismistir.

1 Müslim'in Câbir'den rivâyeti için bkz. **Sahih-i...** (Cilt X sh. 399). Ayrica bkz. Taberî, **age** (1966), II sh. 817 ve d.

Tanrisal Kertede ve Yücelikte Görünmek Için Muhammed'in Basvurdugu Diger Bazi Usûller.

Kendisini Tanri ile ayniyet içerisinde tutmak, ya da Tanrisal kertede göstermek üzere Muhammed, yukarda belirttigimiz sekillerde övünmek ve kendisini Tanri'ya ve mü'minlere övdürtmek yaninda baskaca usûlleri denemekten geri kalmamistir. Örnegin Allah ve "Peygamber" ugrunda hicret edenlerin Cennet'lik olacaklarindan tutunuz da, adi'nin Allah'la birlikte telaffuz edilmesi için ezân okutmak, ya da namaz kildirmak, ve bu arada mü'minleri kendisi için Tanri'dan "niyaz"da bulundurup günahlardan kurtulmak gibi usûllere basvurmus, bu dogrultuda olmak üzere Kur'ân'a âyet'ler koymustur. Bir iki örnek verelim.

I) Her kim Allah ve Muhammed ugruna hicret kasdiyle evinden çikar da sonra kendisine ölüm yetisirse Cennet'e gider (Bkz. Nisâ sûresi, âyet 95-100)

Taraftarlarini Mekke'den Medîne'ye hicret ettirmek için Muhammed, Tanri'dan vahiy indi diyerek Kur'ân'a pek çok âyet'ler koymustur. Bu âyet'lere göre Allah yolunda mallariyle, canlariyle cihad edenlere yeryüzünde gidecek ve siginacak yer bulunacagi, etmiyenlerin ise cehennemlik sayilacaklari belirtilmistir. Bu âyet'lerden biri söyle: *"Her kim Allah yolunda hicret ederse, yer yüzünde gidecek çok yer de bulur, genislik de bulur, ve her kim Allah'a ve Peygamber'e hicret kasdiyle evinden çikar da sonra kendisine ölüm yetisirse, muhakkak ku onun ecri Allah'a düser. Allah bir gafur ve rahîm bulunuyor"* (Nisâ sûresi, âyet 100)

Dikkat edilecegi gibi bu âyet'de: "... *her kim Allah'a ve Peygamber'e hicret kasdiyle evinden çikar da sonra kendisine ölüm yetisirse ...* " deniyor, yâni hicret'in Tanri ve Muhammed ugruna yapilmasi gerektigi belirtiliyor. Anlatilmak istenen sey sudur ki, Kur'ân buyruklarina uymak, ya da hacc ve cihad ya da bunlar gibi her hangi dinî bir maksatla hicret etmek, is görmek, Allah'a ve Muhammed'e hicret demek olur. Daha baska bir deyimle Muhammed, yine kendisini Tanrisal kertede tutmus olmaktadir. Bu âyet'i Muhammed, su olay vesilesiyle koymustur: **Cündub Ibn-i Damre** adinda biri, Medîne'ye hicret etmek üzere yola çikar, fakat yolda bir yerde ölecegini hissederek durur; sag elini sol eline koyar ve Tanri'ya hitaben söyle der: *"Allah'im, su senin, su da Resûlünün. Resûlün*

sana ne ile biy'at ettiyse, ben de öyle biy'at ediyorum". Bunlari dedikten sonra ölür. Haberi alan Muhammed: *"Medîne'de vefat etseydi ecir etemm olurdu (tam olurdu)"* [1] der.

Daha baska bir deyimle bu olayi, kendisini Tanri ile ayniyet içerisinde tutmak için bir vesile edinmistir.

1 Elmalili H. Yazir, age (Cilt II, sh. 1439).

II) Ezân okutarak kendi adinin, Tanri'yla birlikte telaffuz edilmesini saglamis olur. Böylece kendisini Tanri'ya es degerde kilmak, insanlara taptirtmak, ve onlarin duâ'larindan yararlanir hâle sokmak ister:

Daha önce de belirttigimiz gibi Muhammed, asiri bir övünme hevesi yaninda bir de kendisini baskalarina övdürtme geleneginde idi. Bundan dolayidir ki "mü'min" kisileri, Tanri ile birlikte kendisini de yüceltmeleri zorunlugunda kilmistir; hattâ bunu dahi yeterli bulmamis, bir de Tanri'yi ve meleklerini kendisine "salavât" getirir durumlarda tutmustur.

Kendisini Tanri'ya es degerde gösterip yüceltmek için uyguladigi usûllerden biri **ezân** okutma usûlüdür. Fakat ne ilginçtir ki, biraz asagida özetleyecegimiz gibi, kendisi için çok yararli olan bu usûlü bulan kendisi degildir; bunu, **Abdullâh b. Zeyd** adinda birinin tavsiyesi üzerine uygulamaga baslamistir [1]. Bu hususu diger yayinlarimizda ele aldigimiz için, burada fazla durmayip sadece ezân'in Muhammed'e övünme ve "magfiret' kazandiran yönlerine deginecegiz.

Ezân okutmak sayesinde Muhammed, günde bes def'a kendi adinin Tanri'nin adiyle birlikte, müezzin tarafindan halk yiginlarina su sekilde duyurulmasini saglamistir:

"Tanri ulu'dur, Tanri ulu'dur,

Süphesiz bilirim, bildiririm Tanri'dan baska tapacak yoktur,

Süphesiz bilirim, bildiririm Tanri'nin peygamberi'dir Muhammed,

Haydin namaza, haydin namaza,

Haydin felaha, haydin felaha,

Tanri ulu'dur, Tanri ulu'dur,

Tanri'dan baska yoktur tapacak."

Kendi adinin *"Tanri'nin Peygamberi"* olarak belirtilmesinden büyük mutluluk ve gurur duydugu kuskusuzdur. Fakat onun bu mutlulugunu arttiran bir sey daha vardir ki, o da ezan sayesinde kendisine "manevî" bir takim kazançlar saglaga çalismasidir. Su bakimdan ki, müslüman kisi'ye, ezân okundugu her kez, müezzinin yukardaki sözlerini tekrar etmekle ve kendisi hakkinda Tanri'dan "magfiret" dilemekle görevli tutmustur. Onlara örnek olmak üzere kendisi de, ezân okundugu zamanlar böyle yapar, müezzin'in sükût ettigi her kez, onun dediklerini tekrarlardi. O tarihten bu yana müslümanlar, hep bu sekilde yapar olmuslardir[2].

Gerçekten de Muhammed, ezan dinleyen müslümanlarin, kendisi için Tanri'dan "niyâzda" bulunmalarini istemis, bunu yapacak olanlarin mükâfatlara kavusacaklarini söylemistir; söyle demistir:*"Her kim ezâni isittigi zaman... müezzinin dedigini deyiniz. Sonra bana tasliye ediniz ('Sallallahü aleyhü ve sellem' duâ'sini okuyunuz). Sonra benim için Hak Celle 'den (Ulu Tanri'dan)... vesile niyâzinda bulununuz. (Kim böyle derse) kiyâmet gününde benim sefâatim ona raygan olur (O kisi sefaatimden zahmetsizce ve bedava sekilde yararlanir)..."* [3].

Yâni ezan dinleyen müslüman kisi, eger müezzin'in dediklerini tekrar ederek Tanri'dan, Muhammed için Cennet'te bir yer ayrilmasini isteyecek olursa (ki bu "vesile niyazinda bulunmak" demektir), o kisi hakkinda Muhammed, Kiyâmet gününde sefâatta bulunacaktir.

Fakat Muhammed, bununla da yetinmemis, bir de kendisi için Tanri'dan yukardaki sekilde "niyâzda" bulunan kimselere Tanri'nin mükâfatlar verecegini, örnegin on kez *"Aleyhisselatü vesselâm"* diyecegini bildirmis, söyle demistir:*"Sonra bana salât-ü selâm getirin. Zîrâ her kim bana tasliye* (Aleyhisselatü vesselâm) *ederse, ondan dolayi (Allah) ona on kere tasliye buyurur..."* [4]. Burada geçen "tasliye" sözcügü, "Aleyhisselatü vesselâm" ya da "Sallallahü alehü ve sellem" duâ'sini okumak anlamindadir.

Bunu söyledikten sonra, yine kendisine bir seyler peylemek için, örnegin cennette'ki belli köseleri edinmek üzere müslümanlardan sunu istemistir: *"Sonra benim için Allah'tan vesîleyi dileyin, çünkü o cennet'te bir menzildir ki, ibâdu'llâh'tan yalniz bir kuldan baskasina lâyik olmaz. Umarim ki o kul ben olayim. Öyle ise benim için vesîleyi her kim Allah'tan dilerse sefâati hak eder"*[5].

Bu sözlerden anlasilacagi vechiyle, **"vesile"** denen sey, Cennnet'te bir "menzil"dir, bir "durak" yeridir**;** ve burasi insanlar arasindan sadece bir tek kul'a layik bir yerdir. Ve iste bu yerin kendisine layik görülmesi için Muhammed, müslümanlarin kendisi için duâ etmelerini istemektedir. Bu sekilde duâ edenlerin, "sefâat"e hak kazanacagini eklemektedir.

Öyle anlasiliyor ki Tanri'nin *"en son ve en sevgili peygamberi"* oldugunu ve Tanri tarafindan sinirsiz sekilde yüceltildigini söyleyen Muhammed, hani sanki Tanri'ya

güvenemiyormus da insanlardan medet umuyormus ve ancak onlarin "niyâz" etmeleri sayesinde Tanri'nin "mazhariyetine" kavusabilirmis gibi: "Bana duâ edin de Tanri'nin inâyetine erisebileyim" seklinde konusmaktadir; örnegin tek bir kuldan baskasina layik görülmeyen "menzil'e" ancak kul'larin Tanri'dan kendisi için "niyâzda" bulunmalariyle erisebilecegini düsünmektedir. Kendisine **"salât-ü selâm"** getirecek olan müslüman kisilere de, bu "niyâzlarinin" karsiligi olarak, rüsvet verir gibi, mükafatlar va'd etmekte, onlarin bu sayede "sefâati hak edeceklerini" bildirmektedir[6].

Biraz önce belirttigimiz gibi, **"Ezân",** aslinda, Muhammed'in adini Tanri'nin adiyle birlikte yücelten bir duâ tarzidir. Fakat bunun da disinda, Muhammed'e, ezân dinleyenlerin duâ'larini kazandirir. Bundan dolayidir ki Muhammed ezân okunmasini, bir bakima *"Din-i Islâm'in siâri"* haline getirmis ve terkedilmesini yasak etmistir[7]. O kadar ki bir belde halki ezân'i terketmek için karar alacak olursa, o belde halkina karsi "Kital"i (öldürüsmeyi), Islâmî kosul haline getirmistir. Bundan dolayidir ki, çesitli kabilelere saldirmak üzere "gazâ'ya" çiktiginda, sabah olmadikça "hücum" emrini vermezdi. Sabah olunca bekler, eger üzerlerine saldiracagi kabilelerin bulundugu yerden ezân sesi isitirse saldirmaktan vazgeçer, isitmezse baskina geçer, kabile halkini esir eder, kabileye âit ne varsa her seyi yagma ve talan eder, elde ettigi esirleri ve ganimetleri taraftarlariyle bölüsürdü[8].

Daha baska bir deyimle ezân'i terkeden halk'lara karsi "kital"i (öldürüsmeyi) Islâm'in geregi yapmistir. Söylemeye gerek yoktur ki bu davranis onun, gerçek din anlayisindan ve özellikle hosgörüden ne kadar yoksun oldugunu kanitlamaya yeter niteliktedir.

1 Bkz. Sahih-i..., (Cilt II, sh.556-7, 573)

2 Müezzin sükût ettikçe mi, yoksa ezân okumayi bitirdikten sonra mi icâbet gerektigi konusunda çesitli uygulamalar vardir. Bu konuda bkz. **Sahih-i...** (Cilt II, sh. 568 ve d.

3 Câbir'in rivâyeti için bkz. **Sahih-i...** (Cilt II, sh. 573 Hadîs no. 365)

4 Bu hadîs için bkz. **Sahih-i...** (Cilt II, sh. 573)

5 ibid.

6 Bu mükâfaati müslüman kisiler son derece önemli sayarlar, çünkü inandiklari o'dur ki Muhammed, *"Allah nâsi ba's buyuracak. Bana da yesil bir hulle giydirecek, ondan sonra Allah neler söylemekligimi dilerse söyliyecegim"* demis, bu yerin "Makam-i Mahmud" oldugunu söylemis ve *"bu yerde ümmetime sefâat edeceg im"* diye konusmustur. Bkz. **Sahih-i...** (Cilt II, sh. 574)

7 Hadîs'ler için bkz. **Sahih-i...** (Cilt II, sh. 568)

8 **Sahih-i... (**Cilt II, sh. 561, Hadîs no. 362)

A**) Ezân'in yüksek sesle okunmasini farz kilmakla güttügü amaç, çok sayida müslümani namaza durdurmak ve onlarin duâlarini kazanmaktir. Bunu saglamak üzere ezan'in seytanlari uzaklara kaçirttigini söyler.**

Insanlarimizin, ve özellikle hasta olanlarimizin, sabahin çok erken saatlerinde son derece yüksek ve canhiras bir ezân sesiyle uyandirilmalarinin, ya da her gün bes vâkit namaz saatlerinde ayni azâb'a katlandirilmalarinin baslica nedeni, ezân'in yüksek sesle okunmasidir. Hemen belirtelim ki ezân'in yüksek sesle okunmasini emreden Muhammed'tir. Çünkü **Ezân**'in bu sekilde okunmasinda kendisi için büyük yararlar görmüstür: düsünmüstür ki ezân ne kadar yüksek sesle okunacak olursa, onu isitenlerin sayisi da o kadar çok olacak, ve böylece çok sayida insan namaz kilacak, vce kilarken de kendisi için duâ'da bulunacaktir.

Ezân'in yüksek sesle okunmasi sayesinde çok sayidaki kisilerin namaza duracaklari hususunda düsündügü su olmustur ki, ezân sesi ne kadar uzaklara ulasirsa, çölde yasayan ve davar besleyen Arap'lar, ezân sesini duyduklarinda birbirlerini namaza çagirmis olacaklardir; böylece namaza duranlarin sayisi da o kadar çok olacaktir. Söylemeye gerek yoktur ki ezân'i isitenlerin sayisi ne kadar çok olursa, kendisini yüceltici duâ'da bulunacak olanlarin sayisi da o kadar fazla olmus olacaktir. Ve iste bundan dolayidir ki Muhammed, ezân okuyanlara, yâni **müezzin**'lere, ezân'i yüksek sesle okumalarini, avaz'lari çiktigi kadar bagirmalarini, bütün güçlerince seslerini çikarmalarini emretmistir. Bunu yaptirtabilmek için onlara, bir yandan âhiret'i va'd etmek, bir yandan Kiyâmet günü uzun boylu olacaklarini müjdelemek ve nihâyet seytanlari çok uzaklara kaçirtma mutluluguna kavusacaklarini söylemek gibi yollari seçmistir.

Gerçekten de yüksek sesle ezân okuyan müezzinlere, her seyden önce âhiret mükâfatlari va'd etmistir. Yüksek sesle ezân okuyacak olurlarsa kiyâmet gününde **cin'lerin** "sehâdetine" nâil olacaklarini ve bu sayede mükâfata kavusacaklarini bildirmistir. **Ebû Sâid Hudrî'**nin rivâyetine göre Muhammed söyle demistir: *"Müezzin sesinin yetistigi yere kadar ins, cin, (hattâ) hiç bir sey yoktur ki (ezânI) duymus olsun da kiyâmet gününde müezzin için (hüsn-i) sahâdette bulunmasin"* [1].

Muhammed'in bu sözlerine dayanaraktir ki Sahabî'den Abdullah adinda biri, oglunu karsisina alip söyle demistir: *"Görüyorum, sen davar (beslemeyi) ve badiye'de* (çöl'de) *oturmayi seviyorsun. Davarlarin basinda, yahud badiyende iken namaz için ezân okuyacak oldugun vakit tîz sesle nidâ et, zirâ müezzin sesinin yetistigi yere kadar ins, cin... yoktur ki ezâni duymus olsun da kiyâmet gününde müezzin için sahâdette bulunmasin"* [2].

Fakat yüksek sesle ezân okutmak hususunda Muhammed'in bir bulusu daha vardir ki o da, müezzin'lere, sadece âhiret mükâfatlarina eriseceklerini degil, fakat **Kiyâmet** gününde uzun boylu olacaklarini müjdelemek olmustur. Muhammed'in demesine göre müezzin'ler, ezan okurlarken *"Lâ ilâhe illa'llâh"* (Allah tek'tir) dedikleri için, kiyâmet gününde mutlaka "uzun boylu olma serefine" nâil olacaklaridir [3] .

Fakat Muhammed bununla da yetinememis, ezân'in yüksek sesle okunmasini saglamak üzere bir de **seytanlari** ise karistirmistir. Çünkü Muhammed'in söylemesine göre seytanin en sevmedigi sey ezân sesidir; ve ezân, ne kadar yüksek sesle okunacak olursa seytan

da, ezâni duymamak için, o kadar uzaklara kaçar; hem de "*yellene yelene* " ve artik ezân sesini isitemeyecegi yere kadar kaçmakta devam eder. Ebû Hüreyre'nin rivâyetine göre Muhammed söyle der: *"Namaza nidâ edildigi vakit seytan, ezâni isitmemek için (ezân sesini duymiyacak yere kadar, yahud duymamayim diye) yellen yelene kaçar"* [4]

Söylemeye gerek yoktur ki seytani, mümkün oldugu kadar uzaklara kaçirtmanin mükafati çok olacagina göre, müezzinler için yüksek sesle ezân okumak kadar kârli bir is olmamak gerekir. Ve iste geçmis yüz yillar boyunca zavalli müezzin'ler, bir yandan âhiret mükafatlarina kavusmak, bir yandan Kiyâmet günü uzun boylu olmak, ve nihâyet bir yandan da seytanlari mümkün oldugu kadar uzaklara kaçirtmak için, kimbilir ezân okurlarken cigerlerini parçalarcasina ne kadar yirtinmislardir. Neyse ki bugün artik ilim ve teknik onlarin imdadina yetismis ve bu isi hoparlörlerle yapma kolayligini saglamistir. Ancak ne var ki bu ayni ilim onlara, sabahin erken saatlerinde ve günde bes kez, hoparlörler sayesinde canhiras bir sesle ezân okutmanin, insanlari uykusuz biraktigini, rahatsiz kildigini, hastalari azâba soktugunu bir türlü anlatamamamistir. Anlatmasina da olanak yoktur, çünkü günümüzde müezzin'ler, teknik gelismenin nîmetleri sayesinde hoparlörlerle ezan okurlarken, âhiretteki yerlerini güvenceye alabilmek ve Kiyâmet günü uzun boylu olabilmek için, hoparlör sesini sonuna kadar yükseltmek sûretiyle insanlari rahatsiz etmek hususundaki olumsuzluklarini en etkili bir sekle sokmaktan geri kalmazlar

Görülüyor ki Muhammed, ezân'in yüksek sesle okunmasini, çesitli yollardan dinsel bir zorunluk haline getirirken, bu sekilde okunan ezan'in insanlari rahatsiz etmesine aldirmamistir. Bundan dolayidir ki o tarihten bu yana, yâni 1400 yil boyunca Islâm ülkelerinde, ezân'i, insanlarin rahatsiz olmalarini önleyecek sekle sokmak olasiligi bulunamamistir.

1 Bu hadîs için bkz. **Sahih-i...** (Cilt II, sh. 563, Hadîs no. 361. Bu konuda ayrica bkz. Cilt IX, sh. 63)

2 Bkz. **Sahih-i...** (Cilt II, sh. 563), hadîs no. 361)

3 Bu hadîs için bkz. **Sahih-i...** (Cilt II, sh. 565)

4 Bkz. **Sahih-i...** (Cilt II , sh. 558-563, Hadîs no. 360)

B) Muhammed'in söylemesine göre "oruç", Tanri'ya edilen bir ibâdet olmakla beraber, ayni zamanda kendisine yönelik bir ibâdet'tir.

Oruç tutmanin gerekli bir dinsel görev oldugunu belirtmek maksadiyle Muhammed, Kur'ân'a su âyet'i koymustur: *"Ey îman edenler! Oruç sizden önce gelip geçmis ümmetlere farz kilindigi gibi size de farz kilindi. Umulur ki korunursunuz"* (Bakara sûresi, âyet 183). Oruc'un esas itibariyle Tanri'ya edilen bir ibâdet sekli oldugunu, ve oruçlu'nun manevî derecesinin yüksekligine kanit teskil ettigini ve bunun karsiliginda Tanri'nin oruç tutan kisiyi mükafatlandiracagini anlatmak üzere de söyle demistir:

"...Rûhum yed-i kudretinde olan Cenâb-i Hakk'a yemin ederim ki, oruçlu agzin kokusu, Allah'u Teâlâ indinde misk kokusundan daha temizdir. (Cenâb-i Hak buyurmustur ki:) Oruçlu kimse benim (rizam) için yemesini, içmesini, cinsî arzusunu birakmistir. Oruç, dogrudan dogruya bana edilen (riyâ karismayan) bir ibâdettir. Onun ecrini de dogrudan dogruya ben veririm. Halbuki baska ibâdetlerin hepsi on misliyle ödenmektedir" [1].

Görülüyor Muhammed, Tanri'nin kendisine: *"...Oruçlu kimse benim için yemesini, içmesini, cinsî arzusunu birakmistir..."* dedigini bildirmektedir. Yorumcularin belirtmesine göre bu tümce "Allâh kelâmi"dir ve bu hadîs'de "**Cibrîl**"in araciligi yoktur. Yâni Tanri, bu hadîs'in anlamini, Cibrîl'i araci yapmadan, *"dogrudan dogruya Muhammed ilâm buyurmustur".* Muhammed de onu *"kendi lafziyle"* (kendi agziyle) Ashâb'ina ve halka (ümmet'e) bildirmistir. Bundan dolayidir ki bu hadîs **"Hadis-i Kudsî"** niteligindedir[2]. Kuskusuz ki bunda sasilacak pek bir sey yoktur, çünkü Muhammed Tanri'yi, melekleriyle birlikte kendisine "salavat" getirirmis gibi tanimlamistir (Bkz. K. Ahzab 56). Bu durumda Tanri'yi, Cibrîl araciligi olmadan kendisiyle konusmus olarak göstermesi dogal sayilmaz mi?

Fakat her ne olursa olsun, simdi geliniz Muhammed'in yukardaki sözlerini, Kur'ân'daki *"Muhammed'e boyun egen Tanri'ya boyun egmis gibidir"* (K. Fetih 10), ya da *"...Tanri ve melekleri Muhammed'e salevat getirirler"* (K. Ahzâb 56) seklindeki ve benzerî âyet'lerle yan yana getirelim! Bu kiyaslamadan çikaracagimiz sonuç su olmaz midir ki "oruç", Tanri'ya edilen bir ibâdet oldugu kadar Muhammed'e edilen bir ibâdet'tir.

*

1 (Bkz. Ebû Hüreyre'nin rivâyeti olan bu hadîs için bkz. **Sahih-i. .. , VI,** 247-9, Hadîs no 897).

2 Sahih-i... (Cilt VI, sh. 249)

III) Her ne kadar Tanri'nin "rahmet ve bereketine" sahip bulundugunu ve bütün günahlarinin avf olundugunu söylemekle beraber Muhammed, yine de bu "rahmet"e kavusabilmek ve günâhlarinin bagislanmasini saglayabilmek için insanlarin kendisini överek yüceltmelerini, ve Tanri'dan kendisi icin magfiret dilemelerini ister:

Evvelce de degindigimiz gibi seriâtçi'lar Muhammed'in alçak gönüllü bir insan oldugunu, övünmekten ve baskalari tarafindan övülmekten kaçindigini söylerler ve örnek olarak onun: *"Kul'un kendi kendini begenmesi, onu helâke sürükler"* [1] diyerek övünme'nin kötü bir sey oldugunu anlatmak istedigini öne sürerler. Hattâ halka hitaben: *"Hiristiyanlarin...Isâ'yi asiri övdükleri gibi övmeyin beni... Bana -Allah'in kulu ve Resûlü- deyin"* seklinde konustugunu öne sürerler [2]. Oysa ki bütün bunlar yanilgi yaratici cabalardan baska bir sey

degildir. Çünkü yine tekrarlayalim ki, baskalarinin övünmesine tahammül edememekle beraber Muhammed, kendini övmekten ve baskalarina da kendisini övdürtmekten geri kalmazdi. Hem de öylesine ki, Tanri'yi kendisine "salât ve selâm" eder durumlarda kilmak yaninda, bir de müslümanlarin kendisini Tanri'yi över gibi övmelerini istemistir. Denilebilir ki övünmek ve övülmek hevesi onu giderek siddetlenen bir tutku seklinde sarmistir. Özellikle Medîne'ye göç edipte güçlenmege basladiktan sonra bu tutkusuna sinir çizilemez olmustur. Kendi kendini asiri sekilde överken, bir de hem Tanri'ya ve hem de ayrica insanlara övdürtmüs, yücelttirmistir. Sik sik belirttigimiz gibi, Tanri'yi, melekleriyle birlikte kendisine salavât getirirmis gibi gösterirken (Ahzâb 56), mü'minlere de kendisi için çesitli sekillerde övgüler yagdirtmistir.

Öte yandan Muhammed'in övünmesi, bir de Tanri'nin kendisine bahsettigini söyledigi "nîmetler", "ihsan'lar", ve "ayricaliklar" konusunda kendisini gösterir. Daha önce de belirttigimiz gibi Tanri'nin kendisine *"rahmet ve bereket"* yagdirdigini söylemis, örnegin "çok nimet" demek olan ve ayni zamanda cennetteki **Kevser**'i (emsalsiz bir havuzu) verdigini bildirmis (Bkz. 108 el-Kevser Sûresi, âyet: 1-3), ya da cennette, kendisinden baska hiç bir kula "lâyik" görülmeyen menzil'den söz etmis, örnegin söyle demistir: *"...Sonra benim için Allah'tan vesîleyi dileyin, çünkü o Cennet'te bir menzildir ki, ibadu'llâhtan yalniz bir kuldan baskasina lâyik olmaz. Umarim ki o kul ben olayim..."* [3]

Ancak ne var ki Muhammed, Tanri'nin kendisine böylesine "rahmet ve bereket" ve "nîmet" verdigini, kendisini günahsiz kildigini vs... söyledigi halde, yine de bu nîmetlere erisebilmek için insanlarin duâ'larina ve kendisi için Tanri'dan "rahmet ve bereket" dilemelerine muhtaç görünmüstür. Günahlarinin bu yoldan afv olunabilecegini, ve Cennet'in nîmetlerine, bu sûretle kavusabilecegine inanmistir. Ve iste bu nedenle istemistir ki insanlar, kendisi için her dâim Tanri'dan duâci olsunlar; örnegin namaz kilarlarken kendisi için: *"Ey Allah'in peygamberi! Sana selâm olsun, her fenâliktan emin ol! Ve Allah'in rahmet ve bereketleri üzerinde bulunsun"* diye duâ'da bulunsunlar. Nitekim kaynaklarin bildirmesine göre Sahâbe döneminde söyle duâ edildigi anlasiliyor: *"Tehîyyât [4], Allah'a râci ve O'na mahsûstur. Salâvat, Allah içindir. Tayyibât[5] da O'na mahsustur. Ey Nebiyy-i Kerîm* (Muhammed)*, Allâh'in rahmeti ve berekâti senin üzerine olsun. Bize ve Allah'in sâlih kullarina selâm olsun. Sehâdet ederim ki, Allah'tan baska Ma'bud yoktur. Yine sehâdet ederim ki, Muhammed (....) O'nun kulu ve Resûlüdür"* [6].

Fakat Muhammed bununla da yetinmemis, ayrica müslüman kisilerin kendisine **salât** etmelerini bildirmistir. *"Sana nasil salât edecegiz?"* diye sorduklarinda da söyle yanit vermistir: *"* (Benim için duâ ederken söyle deyin)*Yâ Rab! Muhammed'e (dünyâ seriâtini, âhirette sefâatini) kutlu kil; âilesine ve bütün ümmetine de rahmet eyle!... Yâ Rab! Muhammed üzerinde (ona verdigin) seref ve sâadeti dâim kil! Nasil Ibrahîm üzerinde sâbit kildinsa..."* [7].

Bundan baska, bir de her bir müslümanin, kendisi için Tanri'dan su dilekte bulunmasini ister: *"Allah'im ! Varliklarin en seçkini Peygamberimiz Efendimize, bütün varliklar adedince selât ve selâm et..."* [8].

Ancak bununla da yetinmez, bir de geçmis ve gelecek günâhlarinin bagislanmasi için insanlarin Tanri'ya su sekilde yalvarmalarini söyler: *"Yâ Muhammed! ... Sen Nebîlerin hâtimisin* (sonuncususun). *Allah geçmiste ve gelecekte vukûu farzolunan bütün günahlarini magfiret etmistir. (Tanri'ya) hakkimizda sefâat et, görüyorsun ki elem ve iztirab içindeyiz"* [9] .

Yine bunun gibi halktan, ezân okunurken müezzinin dedigini tekrar etmelerini ve kendisi için duâ etmelerini ister; söyle der: *"Sonra bana salât-ü selâm getirin. Zirâ her kim bana*

tasliye ederse [10] *ondan dolayi Allâhu Teâlâ ona on kere tasliye buyurur. Sonra benim için Allah'tan vesîle dileyin, çünkü o Cennet'te bir menzildir ki, ibâdullahtan yalniz bir kuldan baskasina lâyik olmaz. Umarim ki o kul ben olayim. Öyle ise benim için vesîleyi her kim Allah'tan dilerse sefâati hak eder*"[11].

Kendisini övdürtmek, ve günahlarini afvettirmek maksadiyle kisileri mümkün oldugu kadar fazla sayida namaz kilmaga sürüklemenin de yolunu bulmustur. Bir kere yukarda belirttigimiz gibi, müezzinin sesini isitipte cemâaat namazinda hazir bulunanlara 25 namaz yazilacagini ve iki namaz arasindaki bütün günahlarinin bagislanacagini söylemistir[12].

Yine ayni amaçla öngördügü baska bir buyruk vardir ki o da ölü için 40 ya da 100 kisi'nin namaz kilmalari halinde Tanri'nin, ölü hakkindaki sefâatleri mutlaka kabul edecegi hususu ile ilgilidir. Buharî, Müslim ve Nesâi gibi kaynaklarin bildirmelerine göre Muhammed söyle diyor: *"Erkek olsun, kadin olsun müslümanlardan ölen bir kimse yoktur ki, onun ölüsü üzerine muslümanlardan yüz kisiye bâlig olan bir zümre namaz kilip hakkinda hayir dilekte bulunursa bu meyyit (ölü) hakkindaki sefâatlar muhakkak kâbul olunur"* [13].

Namaz kilan kisilerin Muhammed lehinde yukardaki sekilde duâ'da bulunacaklari göz önünde tutulacak olursa, fazla sayidaki namazin Muhammed'in çikarlarlarina ne kerte yararli bulundugu kolaylikla anlasilir.

Dikkat edilecegi gibi Muhammed, insanlarin kendisi için Tanri'dan "rahmet ve bereket" duâ'sinda bulunmalarini saglayabilmek üzere onlara sefâat va'd etmektedir. Hattâ böyle yapacak olurlarsa günahlarinin silinecegini dahi söylemekten kaçinmamaktadir. Daha dogrusu onlarin kendisi için duâ etmelerine karsilik, kendisinin de onlar için sefâate bulunacagini belirtmektedir; hani sanki karsilik beklercesine is görmektedir. Söylemeye gerek yoktur ki böyle yaparken, ayni zamanda Tanri'yi, insanlarin duâ'lariyle is görüyormus gibi tanitmakta, ve sanki insanlar, duâ etmeyecek olurlarsa Tanri "rahmet ve bereketini" Muhammed'ten esirgermis gibi bir durum yaratmaktadir.

*

1 Hadîs'in tamami söyledir: *"Üç sey insani helâke sürükler. Bunlar... cimrilik, nefsin arzu ve isteklerine uymak ve kulun kendi kendini begenmesidir".* Bkz. Gazalî, **Ihyau.... (1980),** (Cilt III, sh. 559.

2 Bkz. Öztürk, **age** (Sh. 85)

3 Abdullâh b. Amr b. As'in rivâyeti için bkz. **Sahih-i.**..(Cilt II, sh. 573)

4 "Tehiyyât" söcügü A'zamet", "Selâm", "Bekâ", "Müsibet ve belha'dan uzak" gibi anlamlara gelmekte.

5 "Tayyibât" sözcügü, "iyi", "hos", "yatistirici" gibi Allah'a özgü güzellikler karsiligidir.

6 Bu hususlar için Buharî'nin Abdullah b. Mes'ûd'un rivâyetine dayali hadîs'le ilgili açiklamara bakiniz. **Sahih-i...** (Cilt II, 869 ve d. Hadîs no. 459)

7 Bu hadîs için bkz. **Sahih-i ...** (Cilt IX, sh. 128, hadîs no. 1383). Ayrica Kâ'b Ibn-i Ücre ile Ebû Sâid'il-Hudrî'nin rivâyetleri için bkz. **Sahih-i...** (Cilt X, sh. 162, Hadîs no. 1725 ve 1726

8 Bu hadîs için bkz. Öztürk, **age** (sh. 176)

9 Buhârî'nin Ebû Hüreyre'den rivâyeti için bkz.**Sahih-i....** (Cilt XI. sh. 126)

10 "Tasliye" sözcügü "Sallallahû aleyhü ve sellem" diye duha etmek demektir.

11 Müslim'in Abdullâh b. amr b. As'dan rivhayeti için bkz. Sahih-i... (Cilt II, sh. 573)

12 Ebî Dâvud'un "Sünen-i"nde Ebû Hüreyre'nin rivâyetine göre Muhammed söyle diyor: *"Müezzine sesinin yetistigi yer nisbetinde magfiret olunur. Ratb u yâbis (taze, kuru) her sey de ona hüsn-i sahâdette bulunur. Da'vet ettigi cemâat namazina hâzir olana da yirmi bes namaz yazilir. Ve iki namaz arasindaki günahalri bagislanir".* Burada geçen "Ratb u yâbis" deyimini *"Agaç, kesek, tas, cin, ins, hiçbir sey yoktur ki, (muezzin'in) sesini isitsin de ona sahâdette bulunmasin"* seklinde belirtenler vardir. Bkz**. Sahih-i...** (Cilt II, sh. 565)

13 Yüz kisi yerine kirk kisilik bir zümrenin namaz kilmasi hususunda da hadîs'ler var. Bkz. **Sahih-i...** (Cilt IV, sh. 468-9).

IV) Insanlari, Tanri'ya îmân eder gibi kendisine îmân ettirmekle övünür: *"Amel'in en iyisi Tanri'ya ve Muhammed'e îmân'dir; Tanri'ya ve Muhammed'e karsi gelen alçaktir"* derken yaptigi budur.

Kendi degerlemelerine göre yogurdugu Tanri fikrini, yine kendi amaçlari dogrultusunda kullanmak üzere Muhammed, bir de kendisini **kul** gibi gösterir ve tipki diger kul'lar gibi Tanri'ya boyun egmeyi övünme vesilesi yapardi. Ancak ne var ki bunu yaparken, kendisini Tanri'nin en sevgili ve son peygamberi olarak göstermekten, ve insanlari, tipki Tanri'ya îmân ettikleri gibi kendisine de îmân ettirmekten geri kalmazdi. Bunu saglamak üzere buldugu formüllerden biri su idi:*"(Amel'in en efdâli) Allah'a ve Resûlüne îmân(dir)..."* [ki Türkce karsiligi su oluyor: "Eylemin en yüce olani, Tanri'ya ve Muhammed'e îmân etmektir"]. Bu formülü taraftarlarinin kendisine sorduklari *"Amelin hangisi efdâldir?"* ("Eylemlerin hangisi erdemlidir?") seklindeki bir soruyu yanitlamak üzere ortaya atmistir. Bu soruya yukardaki sekilde *"(Amel'in en efdâli) Allah'a ve Resûlü'ne îmân etmektir"* deyince taraftarlari sormuslardir: *"Ondan sonra hangisi?"*. Bu soruya Muhammed: *"Allah yolunda cihâd"* diye karsilik vermis ve ondan sonra da "*Hacc etmek"* diye eklemistir [1]. Bunu söylerken anlatmak istedigi sey su idi ki, Tanri adina savasa çikmak, ya da hacc etmek vs... gibi seyler, Tanri'ya ve onun peygamberine **"îmân"** etmek'ten sonra gelir, ve **"îmân"** her seyin temelidir. Çünkü sunu biliyordu ki "îmân etmek" çok kapsamli bir seydir ve aslinda **"mutlak itaat"** (yâni "mutlak sekilde boyun egmek") anlamina gelir. Böylece yukardaki formül sayesinde kisileri hem Tanri'ya, ve hem de ayni zamanda kendisine îmân ettirmis, ve dolayisiyle boyun egdirtmis oluyordu.

Fakat bu isi biraz daha saglama baglamak üzere, kendisine boyun egmenin Tanri'ya boyun egmek anlamina geldigini söylemis ve Kur'ân'in bir çok sûre'lerine bu konuda âyet'ler koymustur. Örnegin Nisâ Sûresi'e koydugu âyet'lerden biri söyle: *"Peygamber'e boyun egen, Tanri'ya boyun egmis olur*" (K. 4 Nisâ, 80). Bir digeri de söyle: *"De ki -'Tanri'ya boyun egin, Peygamber'e de boyun egin..."* (K. Nisâ 54, 59). Fetih Sûre'sine sunu koymustur: *"Ey Muhammed! Süphesiz sana bas egerek ellerini verenler* (biat edenler)*, Allah'a bas egip el vermis sayilirlar..."* (K. 48 Fetih 10). Al-i Imrân sûresi'ne koydugu bir âyet'le, kendisine boyun egenlerin Tanri tarafindan sevilip günahsiz kilinacaklarini anlatilmistir: *"(Ey Muhammed!) de ki: -'Tanri'yi seviyorsaniz, bana uyun! Ki, Tanri da sizi sevsin ve günahlarinizi bagislasin..."* (K. 3 Al-i Imrân 31). Nisâ Sûre'sine koydugu su âyet'le, Tanri'ya boyun eger gibi kendisine boyun egenlerin Cennet'lere alinacaklarini belirtmistir: *"Kim Tanri'ya ve Peygamberi'ne boyun egerse, Tanri onu, altindan irmaklar akan cennetlere koyar. Sürekli kalir orada. Iste bu, büyük kurtulustur"* (K. 4 Nisâ 13) [2].

Ve iste Kur'ân'in çesitli sûrelerine serpistirdigi bu tür âyet'lerledir ki Muhammed, gerek Tanri'ya ve gerek kendisine karsi gelme'nin "alçaklik" oldugunu ve bu bu gibi kimselerden Tanri'nin öç alacagini söylemis ve Kur'ân'a bu dogrultuda ayrica su tür âyet'ler koymustur: *"Allah'a ve peygamberine karsi gelenler, iste onlar en alçak kimselerle beraberdirler. Allah -<And olsun ki Ben ve peygamberlerim üstün gelecegiz>- diye yazmisti..."* (K. 58 Mücâdele sûresi, âyet 20-21).

Kendisini o kerte Tanrisal yücelikte görürdü ki, aleyhinde konusmanin ya da kötü haber yaymanin Tanri aleyhinde konusmak oldugunu söylerdi. Kendisini incitenlerin, tipki Tanri'yi incitmis gibi sayilacaklarini ve bunun sonucu olarak gerek bu yeryüzünde ve gerek ahiret'te azab'a ugrayacaklarini hatirlatirdi. Bu maksatla Kur'ân'a koydugu âyet'lerden biri söyle: *"Allah'i ve Resûlünü incitenlere, Allah, (bu) dünyada ve ahirette lânet etmis ve onlar için horlayici bir azab hazirlamistir"* (K. 33 Ahzab sûresi, âyet 57).

Ancak ne var ki Tanri'ya ve kendisine boyun egmeyenlerin "alçak" olduklarini, Tanri'nin onlardan öç alacagini, onlari azâb'a sokacagini bildirmek yeterli degildi. Esasen bu usûl'e genellikle henüz güçlü bulunmadigi Mekke döneminde basvurmustu. Fakat güçlendikten sonra, örnegin Medîne döneminde, hem bu yukardaki usûlü sürdürmüs ve hem de kiliç yolu ile korku ve dehset saçma usûlüne yönelmistir. Kendisine boyun egmeyip karsi

gelenlerin, ya da kendisini incitenlerin mutlaka yakalanip en feci sekilde öldürülmeleri için Kur'ân'a ayrica hükümler koymustur, ki bunlarin basinda Mâide sûresi'nin su dehset verici âyet'i var: *"Allah ve Resûlüne karsi savasanlarin, ve yer yüzünde (hak) düzenini bozmaya çalisanlarin cezasi ancak ya (acimadan) öldürülmeleri, ya asilmalari, yahut el ve ayaklarinin çaprazlama kesilmesi, yahud da bulunduklari yerden surülmeleridir. Bu onlarin dünyadaki rüsvayligidir. Onlar için ahirette de büyük azab vardir"* (K. Mâide sûresi, âyet 33)

Yine bunun gibi Ahzâb Sûre'sine su âyet'i koymustur: *"Andolsun ki, iki yüzlüler, kalplerinde hastalik bulunanlar, sehirde kötü haber yayanlar(a karsi) seni onlar(la savasa) çagiririz... Lânetlenmis olarak nerede bulunurlarsa yakalanir ve hem de öldürülürler"* (K. 33 Ahzâb sûresi, âyet 60-61). Görüldügu gibi burada hedef edinilen kimseler, esas itibariyle , iki yüzlü davrananlar ve sehirde yalan yanlis uydurma haber yayanlardir, ki yorumcularin bildirmesine göre bunlar, **munafiklar** ile Medine'de ve civarinda yasayan **Yahudi'ler**dir[3].

Ve iste bu sekilde olusturdugu korku ve dehset siyâsetinin sonucu olaraktir ki müslümanlar, Muhammed'i övüp yüceltmeyi, Tanri'yi övüp yüceltmek gibi bir gelenege saplanmislardir.

1 Buharî'nin Ebû Hüreyre'den rivâyeti için bkz. **Sahih-i...** (Cilt I, sh. 39, Hadîs no. 25)

2 Bu konudaki diger âyet'ler icin bkz. Dursun, **Kur'ân Ansiklopedisi** (Kaynak Yayinalri, Istanbul 1994, Cilt IV, sh. 13 ve d.)

3 Bkz. Elmalili H. Yazir, **Hak dîni, Kur'ân Dili** (Bedir Yayinevi, Istanbul 1993, çilt V, sh. 3929).

V) *"Kim beni rü'yâ'da görürse hakki görmüs olur"* diyerek, ya da Tanri'yi *"Ey Muhammed! süphesiz sana bas egerek ellerini verenler, Allah'a bas egip el vermis sayilirlar"* seklinde konusmus gibi göstererek övünür:

Muhammed'in söylemesine göre geçmisteki peygamberlerden hiç birini Tanri kertesinde görmek, ya da Tanri'nin oglu olarak kabul etmek dogru degildir. Bunun böyle oldugunu anlatmak üzere Kur'ân'a koydugu âyet'lerle Hiristiyanlarin **Isâ**'yi, ve Yahudi'lerin de **Uzeyr'**i Tanri'nin oglu, hattâ bir bakima "Tanri"'nin kendisi diye bilmelerini yermis, bunu "siniri asmak", gerçegi inkâr etmek saymistir. Örnegin Isâ'yi Tanri'nin oglu olarak kabul etmenin yanlis oldugunu bildirmis (Bkz. Tevbe sûresi, âyet 30; Mâide sûresi, âyet 72-73), ve onun hakkinda *"Allah üçten biridir..."* demenin "kâfirlik" oldugunu eklemistir (Bkz. Nisa sûresi,

âyet 171)[1]. Isa'nin Tanri demek olmadigini anlatmak içim Kur'ân'a ayrica su âyet'i koymustur: *"Meryem oglu Mesîh sadece peygamberdir..."* (Bkz. Mâide sûresi, âyet 75). Fakat bununla da yetinmemis, bir de Isa'nin, kendi agziyle Tanri olmadigina dair konustugunu söylemistir (Bkz. Mâide sûresi, âyet 116-117)[2].

Yine ayni sekilde Yahudilerin **Uzeyir**'i Tanri'nin oglu olarak kabul ettiklerini ve fakat bunun böyle olmadigini söylemistir (Bkz. Tevbe sûresi, âyet 30)

Ancak ne var ki ne **Isâ**'nin, ne **Uzeyir**'in ve ne de diger peygamberlerin Tanri kertesinde, ya da Tanri'nin oglu niteliginde görülmelerini istemeyen, onlara Tanri'ya ibâdet edilir gibi ibâdet edilmesine cevaz vermeyen **Muhammed**, kendisi için farkli bir durum öngörmüstür. Tanri'nin, melekleriyle birlikte kendisine salavât getirdigini, namazini kildigini söylemek yaninda bir de Müslümanlara Tanri kertesinde görünmek istemistir. O kadar ki, kapilmis bulundugu o sinirsiz övünme hirsi içerisinde: *"(Ey Müslümanlar, içinizden) Her kim beni rü'yâ'da görürse hakikâtte beni görmüs olur. Zirâ seytân benim sûretimde temessül etmez"* [3] diye konusmaktan geri kalmamistir. Hemen ekleyelim ki Ebû Hüreyre'nin rivâyeti olan bu hadîs'in bir kaç "lâfz" ile daha vârid oldugu anlasilmaktadir. Muhammed'in bu sözlerinin: *"Her kim beni rü'yâda görürse **hakki** görmüs olur"* ya da *"Beni yakazada [4] görmüs gibidir"* seklinde anlasilmasi gerektigi söylenmekle beraber [5], **"Hak"** sözcügünün "ad" olarak "Tanri" anlamina geldigi düsünülecek olursa[6], yukardaki hadîs'in anlami biraz daha belirlenmis olmaktadir. Su bakimdan ki *"Her kim beni rü'yâda görurse hakki görmüs olur"* sözleri, Muhammed'in sadece seytan sûretinde görünmek istemeyisinin degil, fakat Tanri kertesinde görünmek isteyisinin ifâdesi olmak gerekir.

Öte yandan Muhammed, müslümanlar bakimindan Tanri'ya kul olmak ile kendisine kul olmak arasinda fark bulunmadigini anlatmak üzere Kur'ân'a, sanki Tanri konusuyormus gibi, su âyet'i koymustur: *"Ey Muhammed! süphesiz sana bas egerek ellerini verenler, Allah'a bas egip el vermis sayilirlar"* (K. 48 Fetih sûresi, âyet 10).

Iyice güçlenmis oldugu Medîne döneminde yerlestirdigi âyet'lerin çogunda kendisini Tanri'nin sözcüsü olarak, ve O'nunla ayni sayginlikta, ayni kertede göstermistir. Nice örneklerden bir ikisini belirtmek gerekirse Necm Sûresi'nde Tanri'yi yildizlara and içerek söyle konusur gösterir: *"(Muhammed) kendiliginden konusmamaktadir; onun konusmasi ancak bildirilen bir vahy iledir; ona... cebrail ögretmektedir"* (Bkz. 53 Necm sûresi, âyet 3-10).

Bu ve buna benzer âyet'leri pekistirmek ve kendisine itaat etmenin Tanri'ya itaat etmek demek olacagini anlatmak maksadiyle melekleri konusur göstermis ve söyle demistir: *"Her kim Muhammed'e... itaat ederse Allah'a itaat etmistir. Her kim de Muhammed'e âsî olursa... Allah'a âsî olmustur..."* (**Câbir Ibn-i Abdullah**'dan, ve ayrica **Ebû Hüreyre**'nin rivâyet olarak)[7].

Fakat kendisine boyun egilmesini biraz daha saglama baglamak üzere Cennet va'd'lerinde bulunmayi ihmâl etmemistir: *"Her kim bana itâ'at ederse Cennet'e girecektir. Her kim de bana âsî olursa o da (Cennet'e giremez)..."* [8].

Bu va'd'ini daha câzib kilabilmek için kendisini **"Bas sefâ'atçi"** rolünde göstermis ve "itâ'atkar" kul'lara, Cennet'e girmek hususunda sefâ'at edecek tek peygamberin kendisi oldugunu, diger peygamberlerin sefâ'ati'nin yeterli bulunmadigini bildirmistir. Örnegin, Enes Ibn-i Mâlik'in rivâyetine göre söyle demistir: *"Mahser halki Isâ'ya gelirler (sefâ'at) dilerler... Isâ da onlara -<Istediginiz umûmî sefâ'atçi ben degilim. Lâkin siz Muhammed'e ... gidip mürâcaat ediniz>- diyecek . Bunun üzerine ehl-i mahser bana gelecekler. Ben de onlara: -<Umum beseriyete sefâ'at bana ihsân olunmustur. Rabbimden müsâ'ade*

isteyeyim>- diyecegim. Rabbimden istedigim de müsâ'ade olunacak(tir)" [9].

Görülüyor ki, Muhammed'in söylemesine göre **Isâ** bile, Tanri'dan "mahser halki" için sefâ'atçi olabilecek yeterlikte degildir; bu yeterlilik sadece kendisine taninmistir. Hem de öylesine ki, biraz yukardaki hadîs hükmünde yer alan: *"Rabbimden istedigim müsâ'ade olunacaktir"* seklindeki sözlerden anlasilacagi gibi, Tanri onun sefâ'at istegini geri çeviremeyecektir.

*

1 *"Ey kitaplilar! Dininizde siniri asmayin! Ve Tanri konusunda, yalnizca gerçegi söyleyin. Mesih, Meryem oglu Isa; Tanri'nin Meryem'e asilayip biraktigi bir kelimesi (söz'ü) ve kendisinden (üfürülme) bir ruh olan Peygamberi'dir (yâni : Tanri'nin oglü degildir)"* (K. Nisâ 171)

2 "Allah: -Ey Meryem oglu Isa! Insanlara: <Beni ve anami, Allah'tan baska iki tanri bilin> diye sen mi dedin?- buyurdugü zaman o: <HasHa! Seni tenzih ederim; hakkim olmayan s?eyi söylemek bana yakismaz. Hem ben söyleseydim, sen onu süphesiz bilirdin. Sen benim içimdekini bilirsin, halbuki ben senin zatinda olani bilmem.Gizlilikleri eksiksiz bilen yalnizca sensin.

Ben onlara, ancak bana emrettigini söyledim: benim de Rabbim, sizin de Rabbiniz olan Allah'a kulluk edin, dedim. Içlerinde bulundugum muddetçe onlar uzerine kontrolcu idim. Beni vefat ettirince artik onlar uzerine gözetleyici yalniz sen oldun. Sen her seyi hakkiyle görensin" (K. Mâide 116-117)

3 Ebû Hüreyre'nin rivhayeti için bkz. **Sahih-i...** (Cilt I. sh. 104, Hadîs no. 92)

4 **"Yakaza"** sözcügü "uyku ile uyaniklik arasi hâl" anlaminadir..

5 Ebû Hüreyre'nin rivâyetine dayali hadîs'in çesitli "lâfz" ile söylendigi hakkinda bkz. **Sahih-i...** (Cilt I. sh. 104 Not. 2)

6 "Hak" sözcügü hem "ad" hem de 'sifat" olarak kullanilir. "Ad" olarak kullanildikta "Tanri" anlaminadir; sifat olarak kullanildikta ise "dogru", "dürüst" gibi anlamlara gelir. Bir de tasarruf niyetiyle söylendikte "mülkiyet" ifhade eder.

7 Bkz. **Sahih-i...** (Cilt XII, sh. 402, hadîs no. 2172). Ayni muhtevada olmak üzere Ebû Hüreyre'nin rivâyeti için bkz. **Sahih-i...** (Cilt VIII, sh. 348 Hadîs no. 1239)

8 Ebû Hüreyre'den rivâyet için bkz. **Sahih-i...** (Cilt XII, sh. 402; Hadîs no. 2171)

9 **Sahih-i...** (Cilt XII. sh. 425, Hadîs no. 2187)

VI) Insanlari kendisine muhtaç ve minnettar kilmakla övünür

Yukardan beri gördügümüz gibi Muhammed, hemen her vesile ve firsatta kendisini tüm insanlara ve tüm peygamberlere karsi üstün ve yüce göstermekten geri kalmazdi; fakat bununla yetinmez bir de insanlari kendisine muhtaç ve minnettar durumlarda kilmak isterdi. Verilecek örnekler çok; bunlardan biri Ebû Hüreyre'nin rivâyetine dayali olarak söyle:

Bir gün Muhammed'in sofrasina et yemegi getirilir; et'in kol tarfindan bir parça ayrilip önüne konur. Et'in bu kismini pek sever oldugu için ona bu sekilde ikrâmda bulunmak gelenek olmustur. Bu tür bir itibara mazhar olmak ona böbürlenme vesilesi yaratmis olmalidir ki et parçasini ön disleriyle söyle bir kopardiktan sonra: *"Ben kiyâmet gününde bütün insanlarin ulu'suyum (yücesi'yim) ..."* der [1]**.** Biraz durduktan sonra baslar bu söylediklerinin gerekçesini hikâye etmege: güyâ Tanri, yeryüzünde gelmis geçmis ne kadar insan varsa bunlarin hepsini kiyâmet günü düz ve genis bir sahada toplayacaktir. Bu sirada günes bütün hararetiyle insanlara yaklasacak ve teker teker onlari yakmaga baslayacaktir. Artik insanlarin azabi, gami ve mesakkati öylesine dayanilmaz bir dereceye varacaktir ki, kurtulmak için Tanri'ya "delâlet" edecek bir sefâatçi arama çaresizliginde kalacaklardir. Ilk önce, insan nev'inin babasi bildikleri **Adem**'e giderek: *"Rabbi'ne hakkimizda sefâat dile"* diye yalvaracaklardir. Ancak ne var ki Adem, vaktiyle cennet bahçesinde iken yasak meyveden yedigini ve Tanri'ya karsi âsî'lik ettigini ve kendi nefsinden baska bir sey düsünemeyecegini ve bu nedenle baska bir sefâatçi aramalarini söyliyecek ve **Nûh** "peygamber"e gitmelerini tavsiye edecektir. Bunun üzerine insanlar hep birlikte Nûh'a gidip Tanri'dan sefâatçi olmasi için yalvaracaklardir. Fakat Nûh, kendisinin Tanri'ya karsi kusurlu oldugunu ve bu isi yapamayacagini bildirerek **Ibrahim "**peygamber"e basvurmalarini söyliyecektir. Bu sefer insanlar yine hep birlikte Ibrahim peygamber'e gideceklerdir. Fakat Ibrahim, Tanri'ya yalan söylemis oldugu için günâhkar sayildigini, bu nedenle Tanri'dan sefâat dileginde bulunamayacagini anlatarak **Mûsâ** "peygamber"e gitmelerini bildirecektir. Bunun üzerine insanlar Mûsâ'ya gidecekler, fakat o da özür beyan edecek ve vaktiyle istemeyerek adam öldürmüs oldugunu öne sürerek sefâatçi olamayacagini ve **Isâ** peygamber'e gitmelerini söyliyecektir. **Isâ** ise hiç bir günâh zikretmeyerek sefâatçi olamayacagini ve Muhammed'e basvurmalarini bildirecektir. Hikâye'nin bu noktasinda Muhammed sunu ekler:

"(Insanlar bana basvurunca) ben hemen gidip Ars-i Rahmân'in altina varacagim ve Aziz ve Celîl Rabb'ime secdeye kapanacagim. Sonra secdemde Allah bana kendisine olunacak en güzel hamd-ü senâdan öyle bir mefhû feth ve ilhâm edecektir ki simdiye kadar onu benden önce hiç bir peygamber feth ve ilhâm etmemistir. Ben ... Allah'a hamd-ü senhadan sonra Allah tarafindan: -Yâ Muhammed!, basini kaldir, iste. Dilegin verilecektyir, sefâat eyle. sefâatin kabul edilecektir- buyurulur. Ben secdeden basimi kaldirip: -Yâ Rab! ümmetim! Yâ Rab ümmetim!- diye ümmetim hakkinda sefâat edecegim. Bunun üzerine : *-Yâ Muhammed! ümmetinden hesap ve suâle lüzumu olmiyanlari cennet kapilarindan sag kapidan cennet'e koy. Onlar Cennet'in bundan baska öbur kapilarindan da nâs ile ortaktirlar- buyurulacaktir..."*. Bunlari söyledikten sonra Muhammed, kendisini dinleyenleri biraz daha etkilemek için, Cennet'in kapi kanadlarinin çok genis oldugunu anlatmak üzere yeminlerle sunu ekler: *"Hayâtim yed-i kudretinde olan Allâhu Teâlâ'ya yemîn ederim ki: Cennet'in kapi kanadlari~dan iki kanadin arasi Mekke ile Himyer, yâhud Mekke ile Busrâ arasi kadar genistir"* [2].

Dikkat edilecek olursa Muhammed, kendisinden baska hiç bir peygamberin Tanri indinde sefâatçi olamayacagini, ve çünkü her birinin günâhkar durumda bulundugunu söylerken kendisini günahsiz imis gibi gösterme hevesindedir. Bu hevesini gerçeklestirmenin tek yolu, bütün günâhlarinin Tanri tarafindan bagislanmis oldugunu açiklamaktir. Muhammed

için bunu yapmaktan kolay ne vardir ki? Kendisine sefâat için basvuranlarin agzina su sözleri sikistiriverir: *"Yâ Muhammed! Sen Allah'in peygamberisin (ve peygamberlerin sonuncususun). Allah geçmisde ve gelecekde vukûu farzolunan bütün günâhlarini magfiret etmistir. (Tanri'ya) hakkimizda sefâat et; görüyorsun ki ne elem ve iztirab içindeyiz"* [3]

Görülüyor ki sefâatçi sifatiyle övünürken, hem kendisini insanlarin en üstünü kilmistir, hem günâhlarinin (geçmis ve gelecek dönemler itibariyle) tüm olarak bagislandigini ve su hâle göre sefâatçi olma hakkina sahip bulundugunu anlatmistir, ve hem de sefâatçilik ederek insanlari kendisine muhtaç ve minnettar durumda birakmistir.

*

1 Bu hadîs için bkz. **Sahih-i...** (Cilt XI, sh. 120-127, Hadîs no. 1711; ayrica bkz. Cilt XII, sh. 425, hadîs no. 2187)

2 Bu hadîs için bkz. **Sahih-i...** (Cilt XI, sh. 126). Ayni hikâye'nin biraz daha kisaltilmisini Enes Ibn-i Mâlik'in rivâyeti olarak: **Sahih-i...** (Cilt XII, sh. 425 , hadîs no. 2187)

3 Bu hadîs için bkz. **Sahih-i...** (Cilt XI, sh. 126)

VII) Kendisini yücelten ve öven kimselerin her türlü günâh'tan kurtulmus olacaklarini söyler; velev ki bu günahlar hirsizlik, katil, vs... gibi agir suçlardan dogmus olsun. Böylece, kendisini, insanlara övdürtebilmek için dünyevî (akilci) ahlâk kurallarina bile sirt çevirdigi olur:

Kendini övmek kadar, baskalari tarafindan övülmekten de öylesine hoslanirdi ki Muhammed, bunu saglamak ugruna her seyi yapmaga, hattâ dünyevî (yâni akilci) ahlâk kural'larini bile gözardi etmege hazirdi. Hem de öylesine ki, kendisini öven kisiler kâtil, hirsiz, yalanci ya da sahtekar vs... olsalar bile, onlarin günahlarinin bagislanacagini söylerdi. Öte yandan kin besledigi kisileri (örnegin kendisini elestiren, kendisiyle alay eden vs... kimseleri) insafsizca ölüme yolladigi hâlde, bunlardan kendisine övgüler yagdiranlari çogu zaman bagislardi; söyleki:

A) Kendisine "salavat" edenlerin, kendisini öven ve yüceltenlerin, bütün günahlardan siyrilmis olarak cennet'e alinacaklarini müjdeler:

Yukarda anlattiklarimizdan da anlasilacagi gibi Muhammed'in olusturdugu insan tip'i, Tanri'yi ve peygamberini ölçüsüz sekilde öven, yücelten ve bu görevi gece gündüz her an yerine getiren bir tip'tir. Bu tip'i yaratabilmek için Muhammed, insanlari sinirsiz sekilde

Tanri'ya tapar kilmis, Tanri'yi da kendisine **"salat ve salavât"** getirir sekilde tanimlamistir. Ayrica da kendisine "salavât" eden mü'min'lere büyük mükâfatlar va'd etmistir.

Daha önce de belirttigimiz gibi, insanlari Tanri'ya taptirtabilmek için uyguladigi usûllerden biri, onlara bir takim çikarlar saglamaktir: örnegin günahlardan kurtulup sevaba gireceklerini anlatmaktir. Bir kez söyle demistir: *"Her kim günde yüz kere...-<Allah'tan baska ilâh yoktur... mülk O'nundur... O her seye kâdir'dir>- derse ona yüz hasene (sevab) yazilir, yüz müsibet de ondan mahvolunur... "* [1]

Bundan gayri bir de sunu bildirmistir ki Tanri'yi (ve dolayisiyle kendisini) sinirsiz sekilde yüceltenlerin bu yer yüzünde isledikleri suçlarin tümü unutulacak ve bu kisiler cennete alinacaklardir.

Tanri'ya "salât" etmenin müslümanlar için dinsel bir görev oldugunu söyleyen Muhammed, biraz yukarda gordügümüz gibi Tanri'yi da kendisine salât eder sekle sokmus ve bütün bunlardan gayri müslümanlarin da kendisine salât getirmeleri istemistir. Bunu saglamak üzere Ahzâb Sûresi'nin biraz yukarda inceledigimiz 56ci âyet'ininin son tümcesini ayarlamistir. Gerçekten de bu âyet'e göre Tanri, melekleriyle birlikte Muhammed'e salât ettigini söylerken müslümanlari da kendisi gibi yapmaga ve Muhammed'e *"salât"* edip *"hulûs ile selâm"* vermege çagirmakta, söyle demektedir: *"Ey mü'minler, siz de hep ona salat ediniz ve hulûs ile selâm veriniz"* (Bkz. Ahzâb sûresi, âyet 56).

Fakat ne var ki Muhammed, müslümanlarin kendisine salât getirmelerini sadece bu âyet'le ayarlamamis, ayrica da bir takim câzib va'dlerle bunu saglama baglamistir. Bu va'd'lerin basinda kendisine salât edenlerin, melekler tarafindan *"salât ve selâm"* edilecekleri ve ayrica günâhlarinin af edilip cennete alinacaklari hususu ile ilgili olanlari vardir ki bunlardan biri söyle: *"Kim bana bir yazi içinde salât ve selâm ederse (bunu yazarsa), adim o yazida durdugu sürece melekler onu yazana salât ve selâm ederler*"[2].

Öte yandan kendisine salavât okuyanlarin günahlarinin af olunacagi konusunda da söyle demistir:*"Bugün benim üzerime seksen salavât okuyanin, seksen senelik günâhi avfedilir"* [3]. Kendisine: *"(Ey peygamber!) senin üzerine nasil salâvat okuyalim?"* diye soranlara da salâvat'in seklini açiklamis ve *"Tanri'ya salâvat ettiginiz sekilde bana da aynen salâvat edin"* seklinde bir yanit vermistir [4]. Ve bu isin özellikle cum'a gün'leri ve cum'a geceleri, hem de çok sekilde olmak üzere yapilmasini emretmis, söyle demistir: *"Ashâbim! Bana cum'a günü ve cum'a gecesi çok salavat ediniz. sizin getirdiginiz Salavât-i serîfe bana arzolunur"* [5]. Bununla anlatmak istedigi sey, ölümünden sonra kendisine edilecek salavât'in muhtemelen melekler tarafindan kendisine iletilecegidir. Fakat onu dinleyenler, ölü bir vucûda "salavât"in nasil iletilebilecegini bilmedikleri için sorarlar: *"Yâ Resûlullâh! Selâmimiz, Hücre-i Saâdetine nasil arzolunur? Siz kabrinizde çürümüs bulunuyorsunuz!".* Onlarin bu sorusunu Muhammed, peygamber cesedlerinin çürümeyecegini belirtmek sûretiyle cevaplandirir; böylece kendisine yeni bir övünme firsati bulmuscasina söyle der: *"Cenâb-i Hak, enbiyâ cesedlerini yemeyi bu topraga harâm kilmistir"* (ki bu sözler söyle de anlasilmaktadir: *"Süphesiz Allah yere, peygamberlerin cesetlerini yemesini haram kilmistir"* [6].

Bütün bunlardan dolayidir ki müslümanlar, Muhammed'e "salât ve selâm" getirmeyi, günahlardan kurtulus yolu sayar olmuslardir. Ve muhtemelen bu kurtulusu saglam bir güvenceye baglayabilmek için, Tanri'yi bile Muhammed'e "salât ve selâm" getirmege çagirmaktan geri kalmazlar. Aralarinda su sekilde Tanri'ya hitap edenleri bulunur: *"Allahim! Varliklarin en seçkini Peygamberimiz Efendimize, bütün varliklar adedince salât ve selâm et!" .*

Ne saskinlik verecek bir seydir ki bu sekilde duâ edenler, sadece halktan cahil kimseler degildir; okumus geçinen Üniversite mollalari da bu duâcilar arasinda yer alip halki bu sekilde duâ'ya çagirirlar

*

1 Bu tûr hadîs'ler için bkz. **Sahih-i...** (Cilt XII, sh. 350, hadîs no. 2157; ve sh. 351 Hadîs no. 2158)

2 **Ismâil b. Muhammed Aclûnî'**nin **Kesfu'l-Hafâ ve Muzilü'l-Ilbâs** adli yapitindan alinma bu hadîs'e dayali olarak ilâhiyatçilar, bu buyruk geregince duâ etmenin Muhammed'i yüceltmek anlamina geldigini söylerler ve*"Peygambere hürmet böyle olur"* derler (Örnegin bkz. Y, N. Öztürk, **Kendi Dilinden Son Peygamber** , Istanbul 1984 , sh. 176),

Bunu derken "hürmet" etmenin ne demek oldugundan habersizliklerini sergilemis olurlar.Bu konudaki hadîs'ler icin ayrica **bkz. Sahih-i...** (Cilt IV, sh. 190 ve d.)

3 Bu hadîs için bkz. Gazalî, **Kimya-yi Saadet** Istanbul 1979; sh. 110)

4 Bu hususta bkz. Gazalî, **age (1979)** (sh. 110)

5 **Sahih-i...**, (Cilt IV, sh. 190). Bu konularda Ibn-i Teymiyye'nin **Menâsik** adli yapitina bakiniz.

6 **Sahih-i...**, (Cilt IV, sh. 190); Ayrica bkz. Muhammed b. Ali es-Sevkanî, **Neylu'l-evtâr** (Kahire 1952, Cilt III. sh 262); Ayrica bkz. **Diyânet Dergisi**, (Cilt XII, sayi 4, sh. 213, 218). Müslim, Eb^ü Dâvûd, Nesâî ve Tirmizi'den rivâyetler için bu yukardaki kaynaklara bakiniz.

B) Muhammed'in söylemesine göre insanlar, kabirlerinde iken sinava çekileceklerdir. Bu sinav sirasinda kendisini "Peygamber" olarak yücelten ve yad'edenler rahata kavusacaklardir.

Her vesile ile övünme hevesini giderme ihtiyaci içerisinde bulundugu anlasilan Muhammed, müslüman kisilerin kendisini, sadece yasadiklari sürece degil, fakat öldükten ve kabirlerine girdikten sonra da yüceltip yad etmeleri için "kabir sinavi" diyebilecegimiz bir yol bulmustu. Güyâ insanlar, ölüpte kabre konulduklarinda Muhammed'in peygamberligi konusunda sinava çekileceklerdir. Onun peygamberligini içtenlikle kabul etmis olanlar, sinavdan basarili çikip Cennet'lere kavusacaklar; kabul etmeyenler ise Cehennemlik olacaklardir. Bunun böyle oldugunu Islâm kaynaklari, Ebû Bekir'in iki kizi'nin (yâni **Ayse** ile **Esmâ binti Ebû Bekr**'in) tanik olduklari su olaya dayali olarak anlatirlar:

Gerek günes tutulmasini (yâni **"Küsûf"**u) ve gerek ay tutulmasini (yâni **"Husûf"**u) Muhammed, **"Kiyâmet"** isâreti olarak kabul ettigi için, bu olaylar sirasinda namaz kilinmasini Islâmî bir kural haline getirmisti [1]. Kaynaklara göre bu konuyla ilgili olaylar söyle:

Günlerden bir gün günes tutuldugunda Muhammed, Tanri'dan âyet indi diyerek derhal halki namaza çagirir. O sirada eslerinden **Esmâ binti Ebî bekr**, evden çikip **Ayse**'nin odasina gider ve onu namaz kilar halde bulunca: *"Acaba ne oluyoruz? Ahir dünyânin mektûm* (gizli) *olan mîâdi mi hulul etti? Su gördügümüz âyet onun alâmeti midir?"* seklinde konusur. Ayse basiyle "Evet" diye isâret edince Esmâ namaza durur. Namazdan sonra Muhammed "Kiyâmet", "Cennet" ve "Cehennem" konularinda konusmaya, Tanri'ya "hamd-ü senâ" etmeye baslar. Fakat konusmasini o kadar uzatir ki Esmâ'ya bayginliklar gelir; yaninda duran kirba'dan basina su dökmege baslar. Bu arada Muhammed'in söylediklerini dinlemektedir. Konusmasi sirasinda Muhammed, Cennet ve Cehennem'e kadar her seyin Tanri tarafindan kendisine gösterilmis oldugunu, ölümlerinden sonra kabirlerine girmis olan müslümanlarin **"Münke**r" ve **"Nekîr"** adindaki iki melek tarafindan sinava çekileceklerini ve sinav sirasinda kendilerine *"Resûlu'llâh hakkinda ne biliyorsun?"* diye soru sorulacagini, bu soruya mü'slüman kisinin: *"O Zât-i serif Muhammed'dir. O Zât-i serif Allah'in peygamberi'dir. Bize kanitlanmis âyet'lerle dogru yolu getirdi. Biz de çagirisini kabul ettik ve gösterdigi yola uyduk"* diyecegini ve bu söylediklerini üç kez tekrar edecegini, ve ondan sonra o kimseye: *"Öyle ise yat da rahâtina bak. O Zât-i Serif'in peygamber olduguna inandiginda kusku kalmadi!"* denilecegini söyler. Sunu da eklemekten geri kalmaz ki, kendisinin peygamberligine içtenlikle inanmamis olan kimseler, yâni "münafik"lar bu yukardaki soruya (yâni *"Muhammed hakkinda bildigin nedir?"* seklindeki soruya) : *"Ben ne bileyim? isittim, öteki beriki bir seyler söylüyorlardi. Ben de söyledim"* seklinde yanit verecekler ve dolayisiyle Cehennem'e gideceklerdir.

Görülüyor ki Muhammed, övünme ihtiyaci yüzünden insanlari kabirlerinde bile sorguya çekileceklermis gibi göstermekten geri kalmamis, ve kendisini "Peygamber" olarak kabul edip yüceltenlerin, kabir'de yatarlarken rahat edeceklerini, söylemek sûretiyle kendisini rahatlatmistir[2].

*

[1] Bu konudaki âyet'ler (örnegin Kiyâmet Sûresi, âyet 9, ve A'raf Sûresi, âyet 187-188) ve hadîs'ler icin Bkz. **Sahih-i....** (Cilt I, sh. 85 ve d.)

[2] Buharî'nin Esmâ'dan rivâyetine göre Muhammed söyle diyor: *"Cennet ve Cehennem'e kadar (evvelce) bana gösterilmemis hiçbir sey kalmadi ki, bu makamda görmüs olmayayim. Bana vahyolundu ki, siz kabirlerinizde Mesîh-i Deccâl (yüzünden çekilecek) imtihanlara benzer, yâhud ona kârib bir imtihan geçireceksiniz. (Kabre girmis kimseye) -'Bu adam (Yâni Resûlu'llâh...) hakkindaki ilmin nedir?-' diye sorulacak. mü'min, yâhud sahib-i yakîn olan kimse: -'O (Zât-i Serîf) Muhammed'dir. O (Zât-i Serîf) Allâh'in Resûlüdür. Bize (Ayat-i) beyyinât ile hidâyet getirdi. Biz de dâ'vetine icâbet ve (israne) mütâbeat ettik. O (Zât-i Serîf) Muhammed...dir-' diyecek. (Ve bu söz) üç kere (tekrar olunacak). Ondan sonra (o kimseye): -'(Öyle ise) yat da rahatina bak. O (Zât-i Serîf'in nübüvvetine) yakînin oldugunda süphe kalmadi-' denilecek. (Yok eger) münafik ise veyâhud kalbinde sek varsa (o suâle karsi): -'Ben ne bileyim? isittim, öteki beriki bir seyler söylüyorlardi. Ben de söyledim-' cevabini verecek".* Bkz. **Sahih-i...,** (Cilt I, sh. 85, Hadîs no. 77)

C) Baskalari tarafindan övülmekten öylesine hoslanir ki, kin ve düsmanlik besledigi kisileri (özellikle sâir'leri) insafsizca öldürttügü hâlde, bunlardan kendisini öven ve yüceltenleri af ettigi olur.

Övülmekten öylesine hoslanirdi ki Muhammed, kin ve düsmanlik besledigi kisilerin (örnegin kendisini elestiren, hicveden ya da kendisiyle alay edenlerin) kellelerini uçurtmaktan geri kalmadigi halde, onlar tarafindan övülmek sartiyle intikamciligina bazan gem vurdugu olurdu. Hemen ekleyelim ki sevmedigi ve düsmanlik besledigi kimselerin basinda sâirler gelirdi. Onlara karsi düsmanligini dile getirmek üzere: *"Benim, Tanri'nin mahluklari arasinda en ziyâde nefret ettigim kimseler sâir(ler) ve mecnun'lardir"* derdi. Sâir'leri asagilatmak için ayrica Kur'ân'a : *"Sâir'lerin ardindan ancak azginlar gider"* (Suâra sûresi, âyet 224-226), ya da *"...Sâirlerin her vadide saskin saskin dolastiklarini ve yapmadiklarini yaptik dediklerini görmez misin?"* (Suâra sûresi, âyet 224-226) seklinde âyet'ler koymustur[1]. Bununla beraber kendisini öven ve yücelten bir sair gördügü zaman keyfe gelir, onun sözlerini "belig" ve "helâl" seyler olarak kabul ederdi. Kendisini yüceltmeyenlerin sözlerini ise "bâtil" sayardi[2].

Kisilerin, özellikle "belig" ve taninmis sâirlerin kendisini yüceltici sözlerinde, hem gururunu oksayici ve hem de kendisine taraftar kazandirici çikarlar bulurdu. Bu çikarlar ugruna zaman zaman gazabi'nin asiriliklarini sinirladigi olurdu. Düsman bildigi ve dis biledigi bazi sâir'leri sirf bu yüzden af ederdi. Bir iki örnekle yetinelim:

Enes Ibn-i Mâlik'in rivâyetine göre bir gün **Arabî**'nin biri Muhammed'in huzuruna çikar ve yoksulluktan, kitliktan ve özellikle kurakliktan sikâyet eder. Hani sanki yagmur ve bereket kitligindan dolayi Muhammed'i töhmet altinda tutuyor gibidir. Yagmur yagmadigi için aç kaldiklarini belirterek söyle konusur: *"Bizim inildeyebilecek bir devemiz kalmadi, ne de bagirabilecek çocugumuz".* Kuskusuz ki, sikâyet niteligindeki bu sözlerin, Muhammed'i hosnud etmedigini bilmektedir. Bundan dolayidir ki, bunlari söyledikten hemen sonra baslar Muhammed'i yüceltmege; söyledikleri seyler siir seklinde sözlerdir. Söyle der: *"Sana geldik yâ Resûla'llah, ama halimiz su: taze kizlarin sîneleri kaniyor didinmekten; çocuklu analarin yavrularina bakmaya vakitleri yok. Delikanlilar da açliktan o kadar zayif ki miskin miskin elleri yanlarina gelmis... Insan yiyecegi olarak bizde... karpuzu ile...'den baska hiç bir sey yok. Artik senden baska ilticâ edecek yerimiz kalmadi...""*[3]. Dikkat edilecek olursa adamcagiz: *"senden baska ilticâ edecek yerimiz kalmadi"* derken bir bakima Muhammed'i Tanri kertesinde görmektedir; ondan baska siginilacak bir yer kalmadigini anlatmaktadir.

Siir seklinde söylenen bu sözler karsisinda kendinden geçen Muhammed, hemen "ridâ'yi serifini" sürükleyerek ayaga kalkar ve minbere çikip Tanri'dan yagmur yagdirtmasini ister. Ve çok geçmeden yagmur yagmaya baslar. Ancak ne var ki yagmur bir türlü durmaz; sonunda etrafi seller basar. Medîne disinda bulunanlar: *"Aman boguluyoruz"* diye feryad ederler. Bunun uzerine Muhammed tekrar ellerini semaya dogru kaldirip duâ eder ve yagmurun dinmesini ister. Bir anda kara bulutlar Medîne'nin üzerinden kenarlara dogru siyrila siyrila hotuz gibi bir sekil alir. Bu hâli gören Muhammed, kaynaklarin belirtmelerine göre *"mubârek disleri görününceye kadar tebessüm buyurur"* [4]; çünkü basari saglamistir. Ancak ne var ki bu basarisinin, yagmur yagdirtmakla ilgisi yoktur. Sadece yagmur duâ'sini yapmadan önce gökyüzünün bulutlu oldugunu görmüs olup nasil olsa yagmur yagacagini

tahmin ile ilgisi vardir

Kaynaklarin bildirdigi diger ilginç bir örnek, **Tâif**'in ünlü sâirlerinden **Ka'b Ibn-i Züheyr** ile ilgili olarak söyle:

Ka'b Ibn-i Züheyr yillar boyu Muhammed'e siirleriyle çatmis, hicivler yazmis, âdeta meydan okumustur. Ancak ne var ki Muhammed'in giderek güçlü duruma girmesiyle birlikte hayatinin tehlikeye girdigini görür. Bu nedenle taktik degistirmek gerektigini düsünür. Hicret'in 9.yilinda, Muhammed'e methiyeler yagdirmaga baslar. Bu dönekliginin tek nedeni korku'dur; bilir ki canini kurtarmak için baskaca yol kalmamistir. Çünkü Muhammed, Tâif halkinin Islâmiyeti kabul etmesi üzerine oradaki sâirlerin öldürtülmelerini emretmistir. Bu emir üzerine pek çok sâir'in kafalari kesilmistir. Kiyam'dan kaçabilenler, daha sonra kurtulamayacaklarini ve Muhammed'in eline düsüp kellelerini kaybedeceklerini anlayinca teker teker islâm'a girip övücü siirleriyle Muhammed'e yaranmaga çalismislardir. Iste onlari takliden **Ka'b Ibn-i Züheyr** de ayni yolu tutar. Muhammed'e ve Islâm'a karsi yillar boyu düsmanlik gösterdigi hâlde, simdi artik canini kurtarmak için Islâm'i kabul ve Muhammed'i yüceltmekten baska çözüm bulunmadigini düsünür ve düsündügü gibi yapar[5]. Bu amaçla bir gün Muhammed'in bulundugu camie gider ve orada ***Bânat Su'âd*** diye baslayan kasîdesini okur. Bu kasîde Muhammed'i yücelten sözlerden olusmustur. Bu sözleri büyük bir zevkle dinleyen Muhammed, öylesine hosnud olur ki, sâir'e karsi besledigi hinci unutup, mükâfat kabilinden olmak üzere onun omuzlarina *"Burda"* denen çizgili Yemen cübbesini atar[6]. Bu tarihten sonra **Ka'b Ibn-i Züheyr***,* ömrünün geri kalan kismini, diger ünlü sâirlerle (örnegin **Hassan Ibn-i Sâbit** ya da **Abdullah Ibn-i Revaha** gibi) birlikte Muhammed'e methiyeler yazmakla geçirir[7]. Canini kurtarmak ugruna seref ve haysiyet duygularindan fedakarlik etme geregini duyarak eziklik içerisinde yasamaktan baska bir çözüm bulamamistir.

Kuskusuz ki Muhammed, kendisini öven ve yücelten bu sairlerin siir'lerini dinledikçe, hem onlarin ezikligini görmekle ve hem de taraftarlari üzerindeki etkisinin artigini farketmekle mutlu olmus, kendisi için övünme firsati bulmustur.

Anlasilan o ki, korku ve dehsete kapilmis olarak müslümanligi kabul eden sairlerin ya da kisilerin övgüsüne muhatab olmanin hiçte övünülecek bir yönü bulunmadigina aldiris etmemistir.

1 Bu konuda benim: **"Toplumsal Geriliklerimizin sorumlulari: Din Adamlari"** adli kitabima bakiniz.

2 Bu konudaki hadîs'ler için bkz. **Sahih-i...** (Cilt VII, sh. 223-6)

3 **Sahih-i....** (Cilt III, sh. 282-3)

4 Seriâtçilarin deyisi böyle. Bkz. **Sahih-i...** (Cilt III, sh. 283-4)

5 Bkz. Ibn Ishak, **age (1980) sh. 597 ve d.**

6 Bu hususlarla ilgili olarak ünlü Misirli yazar Taha Hüseyin'in Arabça'dan Ingilizce'ye cevrilen su yapitina bakiniz: Taha Husseyin, **The Stream of Days; A Student at the Azhar,** (Longmans Green & Co. 1948, sh. 41 ve d.) Ayrica bkz. Ibn Sallam al-Cumahî, **Tabakat al-Su'ara** (Leiden 1916, sh. 20 ve d.). Bkz. R. Basset, **La Bânat So'ad.**

7 Hadîs'ler için bbkz. **Sahih-i...** (Cilt XII, sh. 141)

Övünürken ve kendisini övdürtürken, bilinç altinda yatan günâhkarlik duygularini dile getirmis olur

Önceki sayfalarda belirttigimiz gibi Muhammed, kendi kendine övünmek yaninda, bir de kendisini hem insanlara ve hem Tanri'ya övdürtmekten geri kalmamistir. Bunu yaparken özellikle "ahlâkîlik" ve "faziletlilik" bakimindan "yüce" ve "emsalsiz" bir kimse oldugunu anlatmaga çalismistir. Örnegin Tanri'nin kendisi hakkinda: *"(Ey Muhammed!) Süphesiz sen büyük ahlâka sahipsin"* (K. 68 Kâlem sûresi, âyet 4) dedigini belirtmekten tutunuz da kendi kendisini *"peygamberlerin sonuncusu ve özeti"* olarak tanimlamak üzere: *"Ben ancak en Yüce ahlâki ve insanlik faziletini tamamlamak için gönderildim"* seklinde konusmaya varincaya kadar, her sözüyle "tertemiz" ve "günahsiz" bir insan olarak görünmege çalismistir. Öyle anlasiliyor ki, övünürken, ya da kendisini övdürtürken, günlük yasantilarindaki olumsuzluklarinin bilinç alti itislerinden dogma eziklikleri gidermek istemistir. Çünkü su bir gerçektir ki yasami boyunca, günah islemekten (ve hattâ ahlâk ve fâzilet sahibi hiç bir insanin göze alamayacagi günâhlara yönelmekten) geri kalmamistir. Acimasiz ve hosgörüsüz nitelikteki davranislari sayisizdir: farkli inançtakilere (örnegin müsriklere, ya da Kitaplilara, yâni Yahudi'lere ve Hiristiyan'lara) karsi saldirilara girismesi (45 çete göndermis, 28 savas yapmistir), ganîmetler esirler alip paylasmasi; ogullugu'nun karisina asik olup sahip çikmasi (**Zeyneb b. Cahs** örneginde oldugu gibi), ya da babasini ve kocasini öldürttügü kadinlari nikahina almasi (**Safiye** örneginde oldugu gibi), kendisini elestirenlerin kafalarini kestirtmesi, kiskançliklara kapilip eslerini üzüntüye sokmasi (Gerdanlik olayinda Ayse'ye yaptigi gibi) vs... hep bu olumsuz davranislarinin tezahürleridir ki Muhammed'i, bilinç alti suçluluk duygusuna saplanmis olarak, sinirsiz bir sekilde övünmek ve baskalari tarafindan övülmek ihtiyaciyle karsi karsiya birakmis olmalidir. Isledigi günahlarin, bilinç altindan kendisini rahatsiz ettigi muhakkaktir; ancak ne var ki bu rahatsizliktan kurtulmak için günâh islemekten kaçinma yolunu seçecek yerde aksine: *"Geçmis ve gelecek zenbim (günâhlarim) magfiret (avf) dilmistir"* diyerek günâh islemege devam etmeyi mutluluk bilmistir[1]. Mü'min'leri de kendisi için Tanri'dan duâci olmaga zorlamakla, isledigi günahlarinin nasil olsa af edilecegini düsünmüs olmalidir.

[1] **Müsned-i Bezzâr'**dan alinti için bkz. **Sahih-i...** (Cilt II, sh. 247)

Sinirsiz Sekilde Övünürken Böbürlenmedigini Söyler, böylece biraz daha çeliskili duruma düser:

Çesitli yayinlarimizda ve özellikle **Kur'ân'in Elestirisi** adli çalismamizda belirttigimiz gibi, Muhammed'in kendine özgü **çelismeli** bir konusma tarzi vardir ki, gerek Kur'ân olarak ve gerek Kur'ân olmayarak (yâni hadîs'ler, sünnet vs....) seklinde koydugu bütün hükümlerde kendisini belli eder. Övünmek üzere söyledigi sözlerde de durum budur, su bakimdan ki sinirsiz sekilde övünürken *"Ben bununla böbürlenmem"* diye eklemekten geri kalmamistir. Söylemeye gerek yoktur ki sinirsiz tarzda övünmenin, "böbürlenmekten" geri kalir bir yönü yoktur, ve örnegin bir kimse "Ben bütün insanlarin yücesiyim" dedikten sonra "Ben bununla böbürlenmem" der ise, çeliskiye düsmüs demektir. Ve iste Muhammed'in yaptigi da bu dogrultudadir. Gerçekten de Muhammed, bir yandan *"Gözünüzü açin! Ben Allah'in sevgilisiyim..."* diye övünürken, diger yandan ve hemen arkasindan *"Ben bununla böbürlenmem"* diye eklerdi;

Bir yandan: "*Ben Kiyâmet gününde, Adem'den bana kadar gelmis bütün peygamberlerin altinda toplanacaklari Hamd sancagi (Livâu'l-Hamd)'nin sahibiyim..."* diyerek bütün insanlara ve peygamberlere karsi üstünlügünü öne sürerken, hemen arkasindan *"Ben bununla da böbürlenmem"* diye devam ederdi.

Bir yandan:*"Kiyâmet günü ilk sefaat edecek ve sefaati ilk kabul edilecek olan da benim....*" diyerek övünürken, diger yandan ve hemen arkasindan: *"Bununla da böbürlenmem"* derdi.

Bir yandan: "*Cennet'in kapisini ilk açacak olan benim..."* diyerek büyük bir imtiyaza sahip olmakla övünürken, diger yandan ve hemen arkasindan: *"Ben bununla da böbürlenmem"* diye eklerdi.

Bir yandan: "*Açilan cennet kapisindan, yaninda mü'minlerin fakirleri oldugu halde, ilk girecek olan da benim..."* diyerek kendisini fakirlerin tek ve yegâne koruyucusu olarak gösterirken, diger yandan ve hemen arkasindan: *"Bununla da böbürlenmem"* diyerek alçak gönüllü imis gibi görünmek isterdi.

Bir yandan: "*Allah nezdinde, gelmis ve gelecek olan insanlarin en sereflisi, en yücesi benim..."* diyerek kendisini ölçüsüz sekilde yüceltirken, diger yandan ve hemen arkasindan: *"Ben bununla da böbürlenmem"* diyerek söyledikleriyle âdeta çeliskiye düser.

Bir yandan: "*Ben resûllerin önderiyim..."* diyerek, gelmis geçmis bütün peygamberlerin rehberi, yol göstericisi imis gibi görünürken, diger yandan ve hemen arkasindan*: "... ama (ben) bununla böbürlenmem."* diye ekliyerek, hani sanki "böbürlenme" sözcügüne yep yeni bir anlam vermek ister.

Bir yandan: "*Ben nebî'lerin kemâlini simgeleyen son nebîyim..."* diyerek kendisinden önceki bütün peygamberlerin olgunluk zirvesine erismis niteliklerini temsil ettigini bildirirken, diger yandan ve hemen arkasindan: *"...ama bununla da böbürlenmem"* diyerek karsisindakileri yeni bir saskinliga sürükler. Görülüyor ki Muhammed için, sinirsiz sekilde övünürken *"böbürlenmiyorum"* demek zor bir sey degildir. Ve ne ilginçtir ki bu sekilde övünürken, övünme'nin "kötü" ve "alçak gönüllügün" (tevâzu'un) yücelik oldugunu anlatmak için: *"Tevâzu insan'a ancak yücelik getirir. Tevâzu ediniz ki, Allahü Teâlâ da size rahmet etsin"* . Pek muhtemelen "övünmeyi" kendisi için "Tanrisal bir hak", ve "tevâzu"u da kul'lar için bir görev bilmistir. Nitekim: *"Kul tevâzu edince, Allahü Teâlâ onu yedi kat göklere kadar yükseltir"* derdi [1].

Seriâtçilar onun bu tür çelismeli konusmalarini "çelismesiz" imis gibi göstermek üzere bir takim kurnazliklara basvururlar; derler ki Muhammed'in hem "kul" ve hem de "peygamber" olmak üzere iki ayri "vasfi" vardir. Kendini tanimlayan konusmalarinda o, bazan bu vasiflarindan ikisine birden, bazan da sadece birine açiklik getirir. Kul "vasfina" bürünmüs olarak hareket ettiginde alçak gönüllüdür; ama peygamberlik "vasfini" anlatirken kendini yüceltir [2] .

Hemen belirtelim ki **Muhammed**, kendisini "kul" seklinde tanimlarken bile "alçak gönüllülügü" seçmis degildir. Su bakimdan ki **"Kul"** sözcügünü kendisi için kullanmasinin iki nedeni vardir. Bu nedenlerden biri, kendisini **kul** imis gibi gösterip, **kul'luk** durumunu baskalarina kolaylikla kabul ettirebilmektir. Ikinci neden ise, kul'luk durumunu kabul ettirdigi insanlari Tanri'ya boyun egdirtirken, Tanri'nin "en sevgili" elçisi olarak, ayni zamanda kendisine taptirmak, boyun egdirtmektir. Bunu saglayabilmek için Tanri'yi bile kendisine "salevât" getirir sekilde tanimlamis ve, bir çok vesilelerle tekrarladigimiz gibi, Kur'ân'a su âyet'i koymustur: *"Allah ve melekleri, Peygamber'e çok salevât getirirler. Ey müminler! Siz de Ona (Muhammed'e) salevât getirin ve tam bir teslimiyetle selâm verin"* (K. 33 Ahzâb sûresi, âyet 56).

Bunu biraz daha pekistirmek üzere de mü'minlerin, Tanri'yi ve peygamberini incitmemeleri için su âyet'i eklemistir: *"Allah ve Resûlünü incitenlere Allah, dünyâda ve ahirette lânet etmis ve onlar için horlayici bir azab hazirlamistir"* (Bkz. Ahzab sûresi, âyet 57)

Söylemeye gerek yoktur ki düsünme gücünden yoksun birakilmis halklari itaatkâr kilabilmek ve boyunduruk altinda tutabilmek için övünme siyâsetine dayali bu tarz açiklamalarin etkenligi büyüktur. Fakat biraz olsun aklini kullanma aliskanligina sahip kimseleri ve toplumlari bu tür övünmelerle kazanmak mümkün degildir. Akilci egitimden geçmis kimseler, kuskusuz ki yukardakine benzer övünmeler çocuksu bulup gülüp geçeceklerdir.

*

Bütün bu yukarda belirttiklerimizden anlasilan o'dur ki Muhammed, bütün bu övünmeleriyle kendisini Tanrisal kerteye getirmis ve, müslümanlar bakimindan Tanri'ya oranla daha da mutlak sekilde izlenilmek gereken bir güç temsil etmistir. Gerçekten de Islâmî anlayisa göre, her ne kadar Kur'ân'a uymak demek Tanri'ya itaat demek sayilirsa da Muhammed örnegini izlemek bundan daha önemli bir zorunluk sayilmistir. Çünkü çesitli vesilelerle belirttigimiz gibi Muhammed kendisini, Tanri'nin dahi melekleriyle birlikte salavât getirdigi bir kimse olarak tanimlamis (örnegin bkz. Ahzab sûresi, âyet 56) ve bu dogrultuda olmak üzere daha nice hükümler koymustur. Bundan dolayidir ki Islâm tarihi boyunca gerek iktidar sahipleri ve gerek halktan kisiler için Muhammed'in yaptigini yapmak, onun emirlerine uymak mutlak bir zorunluk teskil etmistir. O kadar ki bazan Kur'ân'a aykiri olsa da, Muhammed'in tutum ve davranislarini benimsemek gibi bir yol seçmislerdir. Nice örnek'ten birini vermek gerekirse halife'lerden bazilarinin dört'ten fazla kadinla evlenme yasagina aldiris etmeyip Muhammed örnegini izlemis olmalari, tarihî bir gerçek olmak üzere, karsimizdadir. Bilindigi gibi Kur'ân'da: *"Hosunuza giden... kadinlarla iki, üç, dörde kadar evlenebilirsiniz..."* (Nisâ sûresi, âyet 3) diye yazilidir. Bununla çok karili evlilik uygulamasina sinir çizilmek istenmis ve müslüman erkeginin dört'ten fazla kadin almasi önlenmistir. Ancak ne var ki Muhammed, kendisini bu sinirlamanin disinda tutmus ve bu sayede dört'ten fazla kadinla ayni zamanda evli kalabilmistir (ayni zamanda on bir kadinla evli buldugu haller olmustur). Ve iste Muhammed'i kendilerine "ideal" örnek bilen bazi halifeler, Kur'ân'daki yasaga aldiris etmiyerek dört'ten fazla kadinlarla ayni zamanda evli kalabilmislerdir. Örnegin 15. yüzyilda Hindistan'da Hind/Türk Devleti'nin (ki Mogul Imparatorlugu diye de bilinir) kurucusu **Babur**' un **Babur-Nâme** [3] adli yapitindan

ögrenmekteyiz ki **Ömer Sayh Mirza** (ki Babur'un babasi olur) , ve **Ahmed Mirza** ve **Mahmud Mirza** ve **Huseyin Mirza** gibi hükümdarlar, dört'ten fazla kadinlarla ayni zamanda evli kalmislardir. Resmen evli bulunduklari bu kadinlardan gayri sayisiz cariyelere de sahib olmuslardir. Bunlar arasinda kendi yakinlarinin kizlariyle evlenenler de vardir ki, bu bakimdan da Kur'ân'a aykiri, fakat Muhammed'in kendinden verdigi örnege uygun davranmis sayilirlar. Örnegin **Mahmud Mirza** (1453-1495) bes kadinla evlenmistir ve bunlardan biri kendi kardesinin kizi'dir. Nasil ki vaktiyle Muhammed, eski Arap geleneklerine göre kendisinin oglu sayilan "ogullugu" **Zeyd**'in esi **Zeyneb**'e asik olup, Tanri'dan geldigini söyledigi vahy geregince onunla evlendi ise, Mahmud Mirza da kardesinin kiziyla evlenmekte sakinca bulmamistir! Kardes kizi ile evlenmenin, sembolik bakimdan ogullugun esi ile evlenmekten farki pek olmasa gerektir. Su bakimdan ki eski Arap gelemeklerine göre "ogul" edinilen kimse, ogul edinen kisinin gerçek oglu sayilirdi. Ogul'luk, tipki gerçek ogul gibi miras hakkina sahipti. Ogul edinen kisi için ogullugunun karisi ile evlenmek yasak idi. Ve iste bu gelenek geregincedir ki Muhammed, Zeyd'i ogul edindikten sonra onun adini **Zeyd Ibn-i Muhammed** (Muhammed'in oglu Zeyd) olarak degistirmisti [4]. Fakat bu evliligin halk indinde olumsuz etki yaratacigini anladigi için, Arap gelenegini degistirmek üzere Kur'ân'a, ogulluk'larin gerçek "ogul" sayilmayacaklarina, ve onlarin eslerinin (bosanmis olmak sariyle) ogul edinenler tarafindan nikah edilebilecegine dâir âyet'ler koymustur (Örnegin bkz. Ahzâb sûresi, âyet 37-40). Yine tekrar edelim ki **Mahmud Mirza** gibi hükümdarlarin, kardes kiziyla evlenebilmelerinde, Muhammed'in yukardaki tutumunun etkisi çoktur. Sadece bu konuda degil fakat diger konularda da (örnegin ahidleri bozma, ya da hasmi ortadan yok kilma, vs...) Muhammed'i izleme geleneginin agir bastigini söylemek mümkündür.

1 Bu hadîs'ler için bkz. Gazalî, age (Cilt III, sh. 732-3)

2 Muhammed'in bu sekildeki övünmeleriyle ilgili sözler, dokuzuncu yüzyilin hadis arastirmacilarindan Semerkandli Abû Muhammed Abd Allah b. Abd al-Rahmân'in (Hicrî 181-255/ Milâdî 797-869) **al-Musnad**'indan alinma olarak seriâtçilarimizin yorumlarina malzeme isini görür. Fakat seriât egitimiyle yetismis olan bu kisiler, seriât'in çeliskileriyle beslendikleri için, sinirsiz övünmelerin böbürlenmek demek oldugunu bilmezlikten gelirler, Örnegin seriâti pembe gözle göstermeye çalisan ve çagdas zihniyete sahip imis gibi görünmeye çalisan Ilâhiyatçilar, Muhammed'in övünmelerini "böbürlenme" degilmis gibi göstermek üzere yukardaki mantiga siginirlar. Bunlardan bir örnek olmak üzere bkz. Öztürk, **age** (sh. 121-3)

3 **Babur-Nâme'**nin *A. S. Beveridge* tarafindan yapilmis Ingilizce cevirisi için bkz. **The Babur-Name in English (Memoires of babur),** (Transl. from the original Turki text by A. S. Beveridge; London 1922; 2 voumes. Yukardaki hususlar için Bkz, Vol. I, sh. 24, 36-7, 267). Bu konuda ayrica bkz. R. M. Caldecott, **The Life of Baber** (London 1844, sh. 264)

4 Bu konuda **Seriât ve Kadin** adli kitabima bakiniz.

Düzenleyen:Russell